

Date : 26-3-2019 10:21:48

F [redacted]
 T [redacted] [redacted] [redacted] [redacted]
 [redacted]@heerenveen.nl, [redacted]@vng.nl, [redacted]@vng.nl vng.nl,
 [redacted]@woerden.nl, [redacted]@woerden.nl,
 [redacted]@westerkwartier.nl, "Bestuurssecretariaat@zuidhorn.nl" Bestuurssecretariaat@zuidhorn.nl,
 [redacted]@vng.nl, [redacted]@westerkwartier.nl, [redacted]@westerkwartier.nl, [redacted]@westerkwartier.nl"
 [redacted]@westerkwartier.nl, [redacted]@assen.nl, [redacted] assen.nl, [redacted] frysland.nl, [redacted]@fryslan.nl,
 [redacted]@ommen-hardenberg.nl, [redacted]@odijselland.nl, [redacted]@odijselland.nl, [redacted]@noaberkracht.nl, [redacted]@noaberkracht.nl,
 [redacted]@enschede.nl, [redacted]@heerenveen.nl, [redacted]@heerenveen.nl, [redacted]@heerenveen.nl,
 [redacted]@
 "bestuurssecretariaat@smallingerland.nl" bestuurssecretariaat@smallingerland.nl, [redacted]@zaltbommel.nl, [redacted]@zaltbommel.nl,
 [redacted]@provinciegroningen.nl, provinciegroningen.nl, [redacted]
 [redacted]@ [redacted] zaltbommel.nl, [redacted]
 [redacted]@ [redacted]

C [redacted]
 Subject : Advies LAAM en Schadeprotocol Gaswinning uit Kleine Velden op Land
 Attachment : Tcbb-advies Landelijke Aanpak Afhandeling Mijnbouwschade en Schadeprotoc....pdf;

Dames en heren,

hierbij zend ik jullie, namens de Tcbb, een afschrift van het op 25 maart 2019 aan de minister van EZK verzonden 'Advies Landelijke Aanpak Afhandeling Mijnbouwschade' en - als eerste uitwerking daarvan - een landelijk 'Schadeprotocol Gaswinning uit Kleine Velden op Land'.

Over de uitwerking van een 'Nadere Werkwijze CM Schadeafhandeling Gaswinning Kleine Velden op Land' is nog overleg gaande.

Het advies en protocol kunnen ook naar anderen doorgezet worden. Ik hoop dat de minister snel uitvoering zal geven aan de aangegeven vervolgstappen.

Graag maak ik van de gelegenheid gebruik alle betrokkenen dank te zeggen voor de samenwerking en inbreng in dit uitdagende proces.

Met vriendelijke groet, namens de Tcbb,

[redacted]

[redacted]

*Emeritus Professor of Business and ICT and Founding Dean,
 Faculty of Economics and Business, University of Groningen
 Emeritus Professor of Systems Engineering and Founding Dean,
 Faculty of Technology, Policy and Management, Delft University of Technology
 Visiting Professor, Institute for Finance Management Tanzania*

[redacted]
 [redacted]
 [redacted]
 [redacted]

Mijnbouwschade, wat nu?

Advies Landelijke Aanpak Afhandeling Mijnbouwschade en Schadeprotocol Gaswinning uit Kleine Velden op Land

Technische commissie bodembeweging

Postbus 20401
2500 EK Den Haag
T 088 042 5718
www.tcbb.nl
info@tcbb.nl

Samenvatting

Mijnbouwactiviteiten leiden bij bewoners en bestuurders tot onrust over de risico's, de verdeling van de lasten en de lusten en de afhandeling van eventuele schades, niet alleen in Groningen, maar ook daarbuiten, zoals in Drenthe, Friesland, Overijssel, Gelderland, Noord- en Zuid-Holland, Noord-Brabant en Limburg.

Begin 2018 heeft de Staat de schadeafhandeling door de gaswinning uit het Groningenveld en de gasopslag in Norg in het publieke domein geplaatst. De betreffende schades worden sinds 19 maart 2018 afgehandeld door de Tijdelijke Commissie Mijnbouwschade Groningen (TCMG) in afwachting van een wettelijke basis voor het 'definitieve' Instituut Mijnbouwschade Groningen (IMG).

Voor de afhandeling van overige mijnbouwschades in Nederland adviseert de Technische Commissie Bodembeweging (Tcbb) om onder een publieke regie een uniforme, onafhankelijke landelijke aanpak vast te stellen die voor alle burgers in Nederland tot een gelijke behandeling leidt. Deze landelijke aanpak moet gaan gelden voor alle types mijnbouw, namelijk de gaswinning uit kleine velden (waaronder de gasopslag in andere velden dan Norg), de zoutwinning, de geothermie, de eventuele ondergrondse opslag van CO₂ en waterstof en de na-ijlende gevolgen van de vroegere steenkolenwinning in Limburg.

De Tcbb presenteert in dit advies vanuit deze aanpak allereerst een Schadeprotocol Gaswinning uit Kleine Velden op Land voor de afhandeling van mijnbouwschade door gaswinning uit kleine velden.

Voor de totstandkoming van de landelijke aanpak adviseert de Tcbb:

- Stel een centraal meldpunt voor mijnbouwschade in, het Landelijk Loket Mijnbouwschade (LLM).
- Stel een landelijke Commissie Mijnbouwschade (CM) in met als taak de onafhankelijke afhandeling van alle mijnbouwschades in Nederland (met uitzondering van de schades door de gaswinning uit het Groningenveld en de gasopslag in Norg).
- Zorg voor een adequate uitvoeringsorganisatie ter ondersteuning en onder aansturing van de CM.
- Stel per type mijnbouw een Schadeprotocol vast, te beginnen met een Schadeprotocol Gaswinning uit Kleine Velden op Land.
- Sluit per type mijnbouw een Convenant tussen de Staat en de betrokken mijnbouwmaatschappijen, te beginnen met een Convenant Gaswinning uit Kleine Velden op Land.
- Bevorder dat burgers en lokale overheden worden betrokken bij mijnbouwactiviteiten in hun omgeving en stimuleer omgevingsprocessen die leiden tot Gebiedsarrangementen.
- Realiseer op zo kort mogelijke termijn een overgangsregeling voor de afhandeling van schades door gaswinning uit kleine velden.
- Breid de landelijke aanpak op korte termijn uit voor de zoutwinning, de geothermie en de na-ijende gevolgen van de vroegere kolenwinning in Limburg.

De voorgestelde landelijke aanpak moet leiden tot een verbreding van het draagvlak voor mijnbouwactiviteiten met een passende verdeling van de lasten en de lusten. De afhandeling van mijnbouwschade is daarbij laagdrempelig, transparant en snel, waarbij de burger centraal staat.

Inhoudsopgave

Samenvatting	1
Inhoudsopgave	2
1. Inleiding, adviesverzoek en werkwijze	3
2. Uitgangspunten voor de landelijke aanpak	5
3. Landelijke Aanpak Afhandeling Mijnbouwschade	9
4. Schadeprotocol Gaswinning uit Kleine Velden op Land	13
5. Vervolgstappen	20
Bijlagen	
A. Geconsulteerde instanties en personen	22
B. Beoordelingskader schade	23

1. Inleiding, adviesverzoek en werkwijze

Sinds de aardbevingen als gevolg van de gaswinning in Groningen leiden mijnbouwactiviteiten bij bewoners en bestuurders in heel Nederland tot onrust over de risico's, de verdeling van de lasten en de lusten en de afhandeling van schades aan met name woningen. Niet in de laatste plaats is dat het gevolg van de wijze waarop de schadeafhandeling in de provincie Groningen de afgelopen jaren heeft plaatsgevonden.

Mijnbouw in Nederland bestaat in vele vormen. De gaswinning uit het Groningenveld is het meest bekend, maar ook wordt olie en gas gewonnen uit ongeveer 150 zogenaamde kleine velden op het land en in de Noordzee. Verder wordt zout gewonnen uit de ondergrond en tot in de jaren zeventig van de vorige eeuw waren de kolenmijnen in Limburg actief. De na-ijlende gevolgen daarvan zijn nog steeds aanwezig. Meer recent groeit de ervaring met en de belangstelling voor de winning van warmte uit diepere aardlagen, de geothermie. En verder wordt er op diverse locaties tijdelijk gas opgeslagen en wordt de ondergrondse opslag van CO₂ en waterstof overwogen.

Inmiddels is in Nederland de ontwikkeling en de uitvoering van een programma voor energietransitie in gang gezet. Voor de voortgang van deze energietransitie, waarbij voorlopig de gaswinning nog een belangrijke rol speelt, is herstel van vertrouwen in mijnbouwactiviteiten en de afhandeling van eventuele mijnbouwschade van groot belang.

In haar verkenning naar een uniforme en onafhankelijke afhandeling van mijnbouwschade in Nederland 'Help, een scheur in mijn huis!' van februari 2018 heeft de Technische Commissie Bodembeweging (Tcbb) geadviseerd:

"... om te komen tot een uniforme landelijke aanpak voor de afhandeling van mijnbouwschades. Daarbij zou per mijnbouwactiviteit in een gebiedsarrangement voorzien moeten worden in een basisvoorziening voor een snelle, efficiënte afhandeling van kleine schades. Mijnbouwschades moeten kunnen worden aangemeld bij een nieuw landelijk Instituut Mijnbouwschade (IM). Dit Instituut draagt zorg voor een onafhankelijke beoordeling en afhandeling van de schades binnen een publiekrechtelijk kader."

Op basis hiervan heeft de Minister van EZK in Kamerbrieven van 30 mei 2018 en 9 oktober 2018 aangegeven voornemens te zijn een "onafhankelijke en deskundige commissie (Commissie Mijnbouwschade) in het leven te roepen, waar gedupeerden van mogelijke mijnbouwschade, die niet het gevolg is van de gaswinning uit het Groningenveld of de gasopslag in Norg, hun verzoek tot vergoeding daarvan kunnen indienen. Deze commissie zal moeten zorgen voor een onafhankelijke beoordeling van meldingen van mijnbouwschades en van verzoeken tot vergoeding daarvan."

Op 19 oktober 2018 heeft de Minister van EZK de Tcbb gevraagd te komen tot een voorstel voor een uniform gedragen landelijk schadeprotocol voor de kleine gasvelden op land, dat als basis kan dienen voor een integrale, landelijke aanpak voor de afhandeling van alle mijnbouwschades in Nederland, niet zijnde schade als gevolg van de gaswinning uit het Groningenveld of de gasopslag in Norg. Deze mijnbouwschades zullen in dit advies worden aangeduid met 'de overige mijnbouwschades in Nederland' (waaronder dan ook begrepen zijn de mijnbouwschades in Groningen die niet het gevolg zijn van de gaswinning uit het Groningenveld of de gasopslag in Norg).

In hoofdstuk 2 van het voorliggende advies formuleert de Tcbb eerst de uitgangspunten voor een landelijke aanpak voor de afhandeling van mijnbouwschades. Vervolgens wordt in hoofdstuk 3 deze landelijke aanpak nader uitgewerkt. Hoofdstuk 4 betreft de uitwerking van een Schadeprotocol Gaswinning uit Kleine Velden op Land. In hoofdstuk 5 wordt ingegaan op de vervolgstappen die nodig zijn voor de verdere ontwikkeling van de landelijke aanpak en op een passende overgangsregeling.

De minister hecht aan een uniform gedragen landelijk schadeprotocol voor de kleine gasvelden op land. Daarom is dit advies tot stand gekomen middels gesprekken, bijeenkomsten en workshops met bewonersgroepen, landelijke en lokale bestuurders, mijnbouwmaatschappijen en overige instanties gerelateerd aan de gaswinning uit de kleine velden (zie bijlage A).

2. Uitgangspunten voor de landelijke aanpak

De Tcbb formuleert de volgende uitgangspunten voor een landelijke aanpak bij de afhandeling van mijnbouwschades. Deze landelijke aanpak wordt toegepast bij verschillende types mijnbouw, namelijk de gaswinning uit kleine velden (waaronder de gasopslag in andere velden dan Norg en de eventuele ondergrondse opslag van CO₂ en waterstof), de zoutwinning, de geothermie, en de na-ijlende gevolgen van de vroegere steenkolenwinning in Limburg.

Uniforme aanpak

Een belangrijk uitgangspunt voor de landelijke aanpak is dat geen rechtsongelijkheid ontstaat. Dat betekent dat alle meldingen van mijnbouwschade op uniforme wijze worden afgehandeld, onafhankelijk van het type mijnbouwactiviteit en de woonplaats van betrokkenen.

In verband met de omvang van de schades in de provincie Groningen door de gaswinning uit het Groningenveld en de gasopslag in Norg is de afhandeling van die schades inmiddels door de wetgever in het publieke domein geplaatst om daarmee te kunnen voorzien in een snelle, uniforme en laagdrempelige afhandeling van die schades.

Voor de afhandeling van overige mijnbouwschades in Nederland zijn burgers nu nog in beginsel aangewezen op een procedure tegen de mijnbouwexploitant bij de civiele rechter. Daarnaast hebben burgers op grond van de Mijnbouwwet de mogelijkheid om de Tcbb advies te vragen over het causaal verband tussen een schade en een mijnbouwactiviteit en de omvang van die schade. Met uitzondering van Limburg plegen de mijnbouwmaatschappijen dit advies te volgen. Bij de uitvoering van enkele winningsplannen hebben mijnbouwmaatschappijen zelf een regeling gemaakt voor de afhandeling van schades.

De minister heeft benadrukt dat de schaal, de omvang en de risico's van mijnbouwschade door de gaswinning in Groningen van een geheel andere orde zijn dan in de rest van Nederland. Daarom wil de minister voor de rest van Nederland (onder publieke regie) voorzien in een passende, separate schaderegeling, die is afgestemd op het specifieke karakter van mijnbouwactiviteiten buiten de gaswinning in Groningen. Daartoe wil hij een Commissie Mijnbouwschade in het leven roepen die voor de afhandeling van deze mijnbouwschades gaat zorgdragen.

Laagdrempelig, transparant en snel

In het kader van de landelijke aanpak behoort de schadeafhandeling 'laagdrempelig, transparant en snel' te zijn, waarbij de burger centraal staat. Ook dient - zoals de Tcbb in haar advies 'Help, een scheur in mijn huis!' heeft geadviseerd - de schadeafhandeling zodanig ingericht te zijn dat een snelle, efficiënte afhandeling van grotere aantallen kleine schades mogelijk is. De minister geeft aan 'dat schadeclaims van relatief beperkte omvang ruimhartig zullen worden beoordeeld en snel en efficiënt zullen worden afgehandeld'.

Bij de schadeafhandeling wordt een schadeprotocol toegepast dat uniform geldt voor de betreffende mijnbouwactiviteit(en), en wordt rekening gehouden met de inhoud van reeds bestaande regelingen, voorzover van belang voor de schadeafhandeling.

Onafhankelijk en deskundig

De landelijke aanpak moet er toe leiden dat burgers, die schade hebben geleden als gevolg van mijnbouwactiviteiten, niet verzand raken in verschillende procedures, maar die schade binnen een redelijke termijn vergoed krijgen op basis van een onafhankelijke en deskundige beoordeling, die voor alle burgers gelijk is.

Eén Commissie Mijnbouwschade

Voor de afhandeling van de overige mijnbouwschades in Nederland wil de minister één instantie in het leven roepen, de Commissie Mijnbouwschade (CM). In deze Commissie moet alle deskundigheid gebundeld worden die nodig is voor een adequate, onafhankelijke en deskundige afhandeling van deze schades. Daarmee wordt ook voorkomen dat burgers met mijnbouwschade nog 'van het kastje naar de muur' worden gestuurd.

Adequate uitvoeringsorganisatie

Uitgangspunt is ook dat bij de landelijke aanpak voorzien wordt in een adequate uitvoeringsorganisatie. Onderzocht moet worden of toegewerkt kan worden naar een gezamenlijke uitvoeringsorganisatie van CM en TCMG. Hierover dient nadere afstemming met EZK en TCMG plaats te vinden.

Het inrichten van een aparte uitvoeringsorganisatie is in beginsel niet wenselijk omdat veel van de benodigde elementen al ontwikkeld zijn in opdracht van de TCMG. Een aparte uitvoeringsorganisatie met een eigen beoordelingskader voor overige mijnbouwschades zou kunnen leiden tot ongewenste verschillen in aanpak. Daarnaast zouden er afstemmingsproblemen kunnen ontstaan indien er sprake is van schades als gevolg van gestapelde mijnbouwactiviteiten, zoals schade als gevolg van gecombineerde bodembeweging door zout- en gaswinning. Het 'wiel zou dus zo min mogelijk opnieuw uitgevonden moeten worden'.

Verschillen ten opzichte van Groningen

De minister heeft ervoor gekozen om de schadeafhandeling door de TCMG in het publieke domein te plaatsen en de afhandeling van mijnbouwschade die niet onder de TCMG valt onder publieke regie te laten plaats vinden. In dit advies is de Tcbb van deze keuze uitgegaan. In essentie dient de schadeafhandeling procedureel zo veel mogelijk volgens dezelfde richtlijnen en stappen te verlopen, onafhankelijk of deze wordt uitgevoerd door de TCMG in het publieke domein of door de CM onder publieke regie. Voor de burger mag het resultaat van de wijze van afhandeling daardoor niet worden beïnvloed. Uit het oogpunt van uniformiteit heeft het naar het oordeel van de Tcbb overigens de voorkeur om de verschillen tussen beide 'systemen' op termijn op te heffen.

Zolang er sprake is van een afzonderlijke aanpak voor de afhandeling van overige mijnbouwschades in Nederland, zullen ten opzichte van de schadeafhandeling in Groningen door de TCMG met name twee verschillen in de afhandeling van mijnbouwschades (blijven) bestaan, te weten de toepassing van het wettelijk bewijsvermoeden en de rechtsbescherming.

- wettelijk bewijsvermoeden

Voor schades in de provincie Groningen door de gaswinning uit het Groningenveld en door de gasopslag in Norg geldt op grond van 6:177A BW de toepassing van het zogenoemde wettelijk bewijsvermoeden. Voor overige mijnbouwschades in Nederland geldt dit wetsartikel niet.

Toepassing van het wettelijk bewijsvermoeden leidt er binnen het bestuursrechtelijk kader in Groningen toe dat de TCMG uitgaat van causaliteit als de schade naar zijn aard kan zijn ontstaan door bodembeweging door de gaswinning uit het Groningenveld en de gasopslag in Norg en als de schade geen andere uitsluitende oorzaak heeft, die evident en aantoonbaar tot de schade heeft geleid. Alleen wanneer aangetoond wordt dat de schade wél uitsluitend een andere oorzaak heeft is daarmee het bewijsvermoeden weerlegd en is er geen sprake van causaliteit.

Naar het oordeel van de Tcbb dient ook voor overige mijnbouwschades in Nederland als uitgangspunt te gelden dat het bewijsrisico met betrekking tot het causaal verband tussen een mijnbouwactiviteit en een schade niet bij de burger moet liggen. Ook in de rest van Nederland zou daarom moeten gelden dat causaliteit met bodembeweging door mijnbouw is aangetoond indien de schade kan zijn veroorzaakt door bodembeweging door de mijnbouw en als de schade geen evidente, aantoonbare andere oorzaak

heeft.

- rechtsbescherming

Een burger, die het niet eens is met een uitspraak van de TCMG (en later het IMG), kan daartegen opkomen, eerst bij de Deelcommissie Bezwaar van de TCMG en vervolgens bij de bestuursrechter.

Een burger, die het niet eens is met een uitspraak van de Commissie Mijnbouwschade zal alsnog naar de civiele rechter kunnen gaan voor een beoordeling van zijn schadeclaim.

Rol Tcbb

De Tcbb gaat er vanuit dat bij invoering van de landelijke aanpak voor haar geen rol meer is weggelegd bij de afhandeling van mijnbouwschades in Nederland. De daarop betrekking hebbende bepalingen in de Mijnbouwwet kunnen dan komen te vervallen.

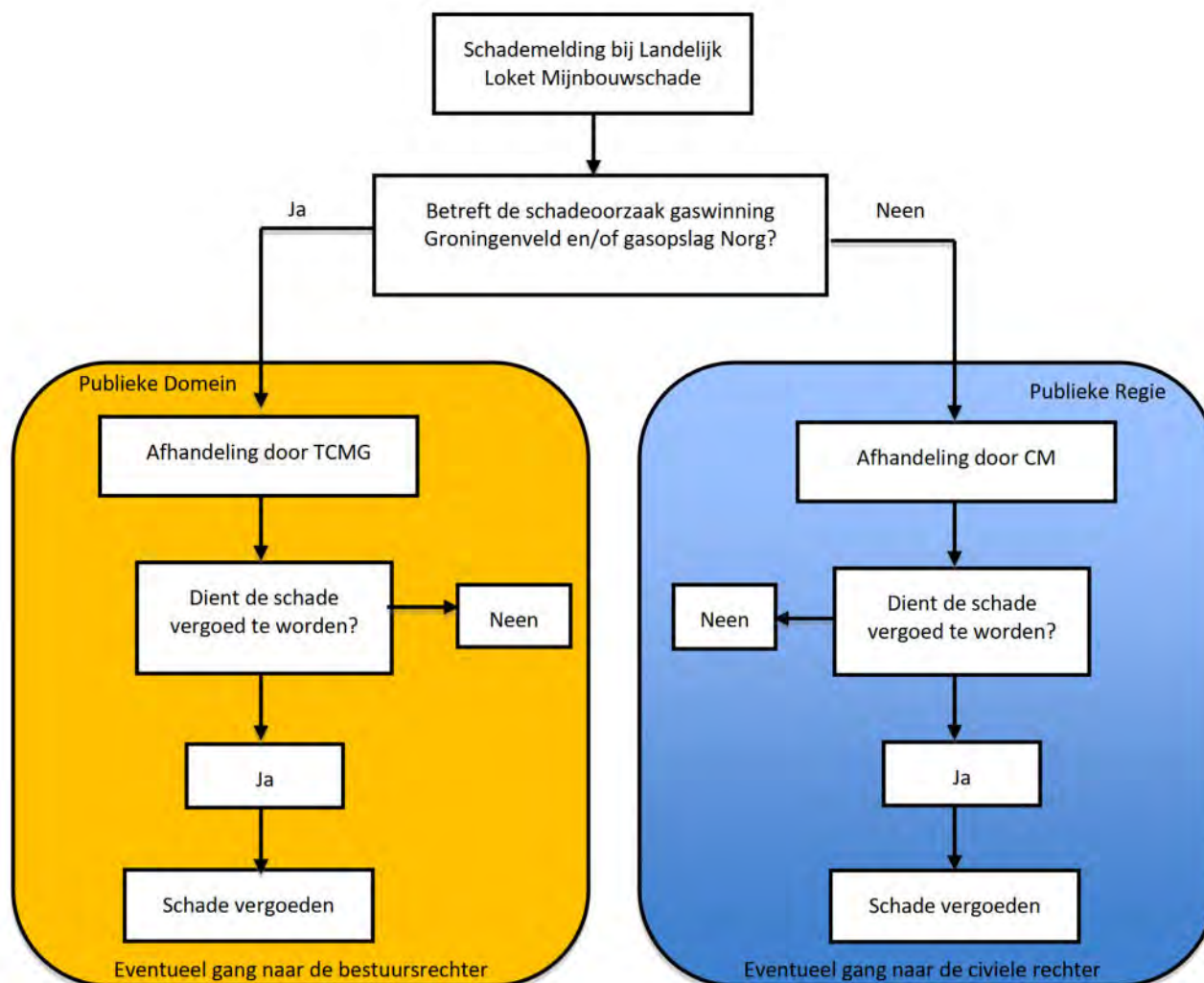
Zes elementen

De Tcbb adviseert om bij de Landelijke Aanpak Afhandeling Mijnbouwschade uit te gaan van de volgende zes elementen:

1. Een centraal meldpunt voor mijnbouwschade, het Landelijk Loket Mijnbouwschade (LLM).
2. Een landelijke Commissie Mijnbouwschade (CM) voor de afhandeling van de overige mijnbouwschades in Nederland.
3. Een uitvoeringorganisatie voor de CM.
4. Een landelijke schadeprotocol per mijnbouwtype.
5. Een convenant per mijnbouwtype tussen de Staat en de mijnbouwmaatschappijen met afspraken over de schadeafhandeling door de CM.
6. Gebiedsarrangementen die voorzien in een adequate communicatie over de mijnbouwactiviteiten in een bepaald gebied en in een passende verdeling van de lasten en de lusten van die mijnbouwactiviteiten.

Schema procesgang mijnbouwschade

Na invoering van de nieuwe landelijke aanpak ziet de procesgang bij de afhandeling van mijnbouwschade in Nederland er op hoofdlijnen zoals weergegeven in figuur 1.

Figuur 1 - Afhandeling mijnbouwschades in het publieke domein en onder publieke regie

Overige aandachtspunten

Naast de totstandkoming van de landelijke aanpak voor de afhandeling van mijnbouwschade blijft – zoals reeds aangegeven in het Tcbb-advies 'Help, een scheur in mijn huis!' – ook het volgende nodig:

- Een integrale en transparante beoordeling van risico's voorafgaand aan de start van mijnbouwactiviteiten en heldere afspraken tussen mijnbouwbedrijven, Rijk en regionale en lokale overheden omtrent de verdeling van de lasten en de lusten.
- Een transparante en onafhankelijke monitoring van mogelijke schaderisico's tijdens de mijnbouwactiviteiten, door inzichtelijk te maken welke bodembeweging (bodemdaling en bodemtrilling) feitelijk optreedt. Uitgangspunt daarbij zal moeten zijn dat een geïnteresseerde burger eenvoudig het verloop van de bodembeweging in zijn omgeving moet kunnen volgen.

De Tcbb verwijst in dit verband ook naar het Tcbb-advies d.d. 06-09-2018 over de representatieve nulmeting aan gebouwen. De Tcbb concludeert in dat advies dat de representatieve nulmeting slechts een beperkte meerwaarde heeft en adviseert in te zetten op een uitbreiding van de meetnetten boven de kleine velden. Daarmee is voor burgers inzichtelijk welke bodembeweging is opgetreden, terwijl die informatie ook belangrijk is voor de beoordeling van eventueel gemelde schades. De Tcbb benadrukt ook in dit advies het belang daarvan.

3. Landelijke Aanpak Afhandeling Mijnbouwschade

In hoofdstuk 2 zijn de zes elementen genoemd waaruit de landelijke aanpak bestaat. In dit hoofdstuk worden deze elementen nader uitgewerkt.

1. Landelijk Loket Mijnbouwschade

Het huidige Landelijk Loket Mijnbouwschade (LLM), dat is ondergebracht bij RVO, kan momenteel melders van schade helpen bij het bepalen van de aansprakelijke mijnbouwmaatschappij en bij het indienen van een schadeclaim bij die mijnbouwmaatschappij.

In de landelijke aanpak wordt het LLM verder ontwikkeld als:

- centraal digitaal meldpunt voor mijnbouwschade, waar burgers, die vermoeden dat zij schade hebben als gevolg van mijnbouwactiviteiten, hun schade kunnen melden, en als
- centraal digitaal informatiepunt, dat een burger alle informatie geeft rond mijnbouwactiviteiten in Nederland.

Het LLM geeft de schademelder informatie over welke gegevens de melder dient te verstrekken over de gemelde schade.

Met een centraal meldpunt wordt bereikt dat alle burgers één loket hebben in het geval zij schade willen melden, ongeacht hun woonplaats en ongeacht de mijnbouwactiviteit die de schade heeft veroorzaakt.

Het LLM zorgt dat de ontvangen schademeldingen worden doorgeleid naar hetzij de TCMG (indien de schade gerelateerd is aan de gaswinning uit het Groningenveld en/of de gasopslag in Norg) hetzij de Commissie Mijnbouwschade. Dit laat uiteraard onverlet de mogelijkheid voor burgers om zich met schade als gevolg van de gaswinning uit het Groningenveld en/of de gasopslag in Norg rechtstreeks te melden bij de TCMG. In gevallen van twijfel kan de schademelding door het LLM worden doorgeleid naar de CM voor nader advies over de te volgen route.

2. Commissie Mijnbouwschade

Door de Staat wordt een landelijke Commissie Mijnbouwschade (CM) ingesteld, met als taak de onafhankelijke afhandeling van alle mijnbouwschades in Nederland uitgezonderd de mijnbouwschades door de gaswinning uit het Groningenveld en de gasopslag in Norg.

De CM bestaat uit minimaal 3 en maximaal 7 onafhankelijke leden. In de commissie is (evenals thans in de Tcbb) juridische, communicatieve en technisch bestuurskundige kennis aanwezig, alsmede kennis van bouwconstructies, diepe ondergrond, ondiepe ondergrond en mijnbouwactiviteiten.

De CM stelt voor haar werkzaamheden kamers in. Deze kamers betreffen de gaswinning uit de kleine velden op land, de zoutwinning, de geothermie en de na-ijlende gevolgen van de kolenwinning in Limburg, dan wel combinaties daarvan.

De werkwijze van de CM is in overeenstemming met het schadeprotocol voor het betreffende mijnbouwtype waarbij tevens rekening wordt gehouden met de inhoud van het voor dat mijnbouwtype gesloten Convenant en eventuele reeds bestaande regelingen, voorzover van belang voor de schadeafhandeling.

De CM maakt gebruik van gekwalificeerde, onafhankelijke deskundigen, conform de schadeprotocollen.

De CM kan de minister van EZK adviseren over diverse aangelegenheden rond de afhandeling van mijnbouwschade.

De CM beschikt over passende publieke financiering.

Bij de instelling van de CM wordt voorzien in een procedure voor periodieke evaluatie van de CM met inbreng vanuit betrokken burgers, regionale overheden en mijnbouwmaatschappijen.

3. Uitvoeringsorganisatie

De CM moet gebruik kunnen maken van een adequate uitvoeringsorganisatie. Op termijn is een gezamenlijke uitvoeringsorganisatie van CM en TCMG na te streven. Hierover dient nadere afstemming met EZK en TCMG plaats te vinden. Gedacht kan daarbij worden aan een separate afhandelingslijn binnen de uitvoeringsorganisatie met voldoende capaciteit, die beschikbaar is voor en die kan worden aangestuurd door de CM. Belangrijk is dat grotere aantallen schademeldingen snel kunnen worden afgehandeld.

4. Schadeprotocollen

Door de Staat wordt per mijnbouwtype een uniform, landelijk schadeprotocol vastgesteld voor de mijnbouwtypes:

- gaswinning uit kleine velden op land (inclusief ondergrondse opslag van gas);
- zoutwinning;
- geothermie;
- na-ijlende gevolgen van de kolenwinning in Limburg.

Het eerste schadeprotocol (inzake de gaswinning uit kleine velden op land) zal een bijlage zijn bij het instellingsbesluit van de CM.

Elk schadeprotocol bevat een set van regels die worden gehanteerd door de CM bij de afhandeling van schades. Naast regels die generiek van toepassing zijn kan een schadeprotocol regels bevatten die specifiek van toepassing zijn voor het betreffende mijnbouwtype.

De generieke regels in de schadeprotocollen betreffen de volgende onderwerpen:

1. Begripsomschrijvingen.
2. Eisen die worden gesteld aan schademeldingen.
3. Regels die gelden in geval van een acuut onveilige situatie.
4. Ontvangst en eerste beoordeling van de schademelding.
5. De te volgen procedure bij de schadeafhandeling (zonder of met deskundigenonderzoek).
6. Benoeming van deskundige(n) en zienswijze van de schademelder.
7. Onderzoek door en advies van deskundige(n).
8. Zienswijze van de schademelder op het advies van de deskundige(n).
9. Uitspraak van de CM.
10. Vergoeding van de schade.

Voor het Schadeprotocol Gaswinning uit Kleine Velden op Land zijn deze onderwerpen nader uitgewerkt in hoofdstuk 4.

De CM stelt zonodig per schadeprotocol een nadere werkwijze vast voor de afhandeling van schades.

De CM stelt tevens een beoordelingskader vast dat door deskundigen gehanteerd wordt bij de beoordeling van schades.

Uitgaande van het primaat van de publieke regie is de uitspraak van de CM bindend voor de betreffende mijnbouwmaatschappij die de schade conform de uitspraak van de CM vergoedt aan de schademelder. Dit wordt vastgelegd in de te sluiten convenanten tussen de Staat en de mijnbouwmaatschappijen (zie hierna).

De schadeafhandeling door de CM voorziet niet in een bezwaar- of beroepsmogelijkheid voor de schademelder. Indien de schademelder het niet eens is met de uitspraak van de CM kan deze zich wenden tot de civiele rechter.

De Tcbb adviseert om voor het begrip schade aan te sluiten bij het Burgerlijk Wetboek. Daarbij geldt dat de voorgestelde landelijke aanpak met name is bedoeld voor burgers die schade ondervinden aan hun eigendom. In beginsel betreft dit fysieke schade aan woningen en vergelijkbare objecten en materiële schade die het direct gevolg is van deze fysieke schade. Voor deze directe gevolgschade wordt door de CM een leidraad vaste vergoedingen opgesteld.

De Tcbb stelt voor om – evenals is geschied bij de instelling van de TCMG – de schade die via de landelijke aanpak voor vergoeding in aanmerking komt vooralsnog te beperken tot deze fysieke schade aan woningen en vergelijkbare objecten en de materiële schade die daarvan het directe gevolg is. In vervolg op de rechtsontwikkeling zou de reikwijdte van de landelijke aanpak dan te zijner tijd nog uitgebreid kunnen worden met de beoordeling van immateriële schade en/of de waardevermindering van objecten.

5. Convenanten

Tussen de Staat en de betrokken mijnbouwmaatschappijen wordt per mijnbouwtype een convenant gesloten waarin afspraken worden vastgelegd over de afhandeling van mijnbouwschade door de CM en het daarbij te hanteren schadeprotocol.

De afspraken behelzen onder meer dat de uitspraken van de CM bindend zijn voor de mijnbouwmaatschappijen die zich verplichten tot betaling van de door de CM vastgestelde schadevergoedingen aan schademelders. De afspraken betreffen ook de financiering van de kosten van de schadeafhandeling door de CM en de financiering van de door de CM toegekende schadevergoedingen voortvloeiend uit de aansprakelijkheid van de mijnbouwmaatschappijen en de zorgplicht van de Staat.

De Tcbb adviseert in ieder geval de volgende onderwerpen in de convenanten te regelen:

1. Verantwoordelijkheden van betrokken partijen.
2. Commitment aan de CM en de uitspraken van de CM.
3. Commitment aan het betreffende schadeprotocol.
4. De relatie met bestaande regionale en lokale afspraken en regelingen.
5. Financiële afspraken ten aanzien van de kosten van de schadeafhandeling door de CM en de uitvoeringsorganisatie.
6. Financiële afspraken ten aanzien van de draagplicht van de door de CM vastgestelde schadevergoedingen.
7. In- en uittreden van partijen.

6. Gebiedsarrangementen

In het Tcbb-advies 'Help, een scheur in mijn huis!' is het begrip gebiedsarrangement geïntroduceerd. Een gebiedsarrangement is daar bedoeld om afspraken vast te leggen tussen de mijnbouwmaatschappij en belanghebbenden in de omgeving van een mijnbouwactiviteit over (a) de communicatie over de mijnbouwactiviteit en (b) een passende verdeling van de lasten en de lusten van die activiteit.

Inmiddels wordt bij de (hernieuwde) vaststelling van winningsplannen al steeds meer aandacht besteed aan het onderzoeken van schaderisico's (voorafgaand aan een winning) en de monitoring van schaderisico's (tijdens een winning). Die monitoring houdt in dat tijdens de mijnbouwactiviteit bodembewegingen permanent worden geregistreerd. In gebiedsarrangementen kunnen nadere afspraken worden vastgelegd over monitoring en op welke wijze de betreffende meetresultaten toegankelijk worden gemaakt voor burgers.

Binnen het mijnbouwtype gaswinning uit kleine velden zetten mijnbouwmaatschappijen nu reeds bij nieuwe mijnbouwactiviteiten samen met de omgeving zogenaamde projectafstemmingsprogramma's op, overeenkomstig de gedragscode van de branchevereniging van olie- en gasmaatschappijen (Nogepa). Tevens is sprake van zogenaamde gebiedsconvenanten. Projectafstemmingprogramma's en gebiedsconvenanten zouden onderdeel kunnen zijn van een gebiedsarrangement voor het betreffende winningsgebied.

De Tcbb adviseert om in winningsgebieden de totstandkoming en verdere ontwikkeling van gebiedsarrangementen te stimuleren door middel van omgevingsprocessen. De nieuwe Omgevingswet biedt hiervoor ook instrumenten aan.

In een omgevingsproces kunnen betrokken zijn:

- gemeente(s);
- provincie(s);
- waterschap(pen);
- burgers;
- mijnbouwmaatschappij(en);
- Staat der Nederlanden.

Momenteel worden al op enkele plaatsen omgevingsprocessen geïnitieerd om tot nadere afspraken te komen tussen burgers, lokale en regionale overheden en mijnbouwmaatschappijen rond mijnbouwactiviteiten in een winningsgebied. Zo participeert de NAM in het omgevingsproces Ternaard en initieert zij een vergelijkbaar proces in de regio Assen. Vermilion participeert in een projectafstemmingsprogramma in Weststellingwerf en Taqa heeft gebiedsconvenanten gesloten met de Gemeenten Alkmaar, Bergen, Heiloo en Schermer.

Een omgevingsproces zou kunnen leiden tot de gezamenlijke ontwikkeling van bijvoorbeeld energietransitieprogramma's, waaraan de betrokken mijnbouwmaatschappij en eventueel ook de Staat een financiële bijdrage leveren. Zo'n programma kan lokale projectvoorstellen volgens regelingen als bijvoorbeeld ISDE stimuleren.

Diverse gemeenten vinden het wenselijk te komen tot een financiële en organisatorische facilitering van omgevingsprocessen, bij voorkeur op een 'boven lokaal' niveau.

Gebiedsarrangementen kunnen zo bijdragen aan draagvlak voor mijnbouwactiviteiten en een passend handelingsperspectief bieden voor burgers.

4. Schadeprotocol Gaswinning uit Kleine Velden op Land

In dit hoofdstuk wordt een uitwerking gegeven van het schadeprotocol voor gaswinning uit de kleine velden op land. Dit protocol is tevens van toepassing op schades als gevolg van ondergrondse opslag van gas.

Introductie

Zoals aangegeven in het Tcbb-advies 'Help, een scheur in mijn huis!' is bij de gaswinning uit de kleine velden op land de situatie anders dan in Groningen. Zoals gezegd, zijn de schaal en de omvang van mijnbouwschade door de gaswinning in Groningen van een geheel andere orde dan in de rest van Nederland. De veiligheidsrisico's en de kans op aardbevingen en daardoor veroorzaakte schade zijn bij de gaswinning uit de kleine velden aanzienlijk kleiner.

Gaswinning leidt tot bodemdaling en kan leiden tot geïnduceerde aardbevingen met bodemtrilling tot gevolg. De bodemdaling is bij gaswinning uit de kleine velden in het algemeen gering waardoor ook de kans op schade door bodemdaling klein is. Echter, omdat schade door bodemdaling niet volledig is uit te sluiten zullen schademeldingen die aan bodemdaling zijn gerelateerd ook worden beoordeeld door de CM.

Als er bij gaswinning uit een klein veld schade ontstaat dan zal deze bijna altijd gerelateerd zijn aan bodemtrilling door een geïnduceerde aardbeving. Een aardbeving kan leiden tot grotere aantallen schademeldingen binnen korte tijd na de aardbeving. Zo hebben de aardbeving met magnitude 2,3 in Emmen op 30 september 2015 en de aardbeving met magnitude 2,4 in Zuidlaren op 23 december 2016 tot circa 500 schademeldingen geleid.

Omdat de kans op grotere magnitudes bij gaswinning uit kleine velden klein is zullen de eventueel veroorzaakte schades veelal een geringe omvang hebben.

Met de beoogde landelijke aanpak moeten dergelijke schademeldingen in de toekomst snel en efficiënt afgehandeld kunnen worden. De wijze van afhandeling wordt in het Schadeprotocol Gaswinning uit Kleine Velden op Land nader geregeld.

Bij het uitgangspunt van een laagdrempelige, transparante en snelle afhandeling van mijnbouwschade in het kader van de landelijke aanpak past een afhandeling waarbij mogelijke onzekerheden over het causaal verband tussen een schade en mijnbouwactiviteit niet voor rekening en risico van de burger worden gelaten. In het schadeprotocol wordt hieraan een nadere invulling gegeven, onder meer door de vaststelling van een beoordelingsgebied rondom het epicentrum van een aardbeving alsmede door een bij de aard van de mijnbouwschade passende onafhankelijke en deskundige beoordeling van het al dan niet aanwezig zijn van een causaal verband.

Onderwerpen in het schadeprotocol

Van de in hoofdstuk 3 gegeven onderwerpen voor een schadeprotocol wordt in deze paragraaf een nadere uitwerking met toelichting gegeven.

1. Begripsomschrijvingen

1a Schade

Gedefinieerd wordt wat onder schade wordt verstaan waarbij wordt aangesloten bij het Burgerlijk Wetboek (6:106 BW) en het schadeprotocol van de TCMG (en haar opvolger het IMG). In afwachting van de verdere rechtsontwikkeling wordt de mogelijkheid voor burgers om schade vergoed te krijgen via de landelijke aanpak beperkt tot:

- fysieke schade aan woningen en vergelijkbare objecten die is veroorzaakt door bodembeweging als gevolg van de gaswinning;
- materiële schade die het direct gevolg is van deze fysieke schade, zoals aangegeven in een door de CM vast te stellen overzicht van vaste vergoedingsbedragen.

1b Beoordelingsgebied

Met het oog op een efficiënte en transparante afhandeling van schademeldingen wordt bij de landelijke aanpak het begrip beoordelingsgebied gehanteerd. Dat is het gebied rondom het epicentrum van een aardbeving waarbinnen schade aan bebouwing kan zijn ontstaan, terwijl dat daarbuiten vrijwel uitgesloten is. De grootte van het beoordelingsgebied is afhankelijk van de magnitude van de aardbeving, de diepte van het hypocentrum en de eigenschappen van de ondergrond in het betreffende gebied. De grootte van het beoordelingsgebied is daarmee dynamisch en gekoppeld aan de betreffende aardbeving en locatie.

De begrenzing van het beoordelingsgebied is gebaseerd op een kans van ordegrootte 10^{-3} (1 op 1.000) dat in een relatief kwetsbaar pand op een locatie net buiten het beoordelingsgebied aardbevingsschade ontstaat. Om de begrenzing vast te stellen wordt op basis van uitgevoerde metingen in combinatie met rekenmodellen bepaald waar de opgetreden trillingsnelheid (PGV)¹ 2 mm/s met een overschrijdingskans van 10^{-2} (1 op 100)² is geweest.

Het beoordelingsgebied wordt zo spoedig mogelijk - bij voorkeur binnen één week na de aardbeving - door de CM vastgesteld en bekend gemaakt door middel van publicatie op de website van de CM.

Schademeldingen in verband met de betreffende aardbeving worden in beginsel alleen in behandeling genomen indien de schadelocatie binnen het beoordelingsgebied ligt. Op grond van haar discretionaire bevoegdheid kan de CM besluiten om schademeldingen van buiten het beoordelingsgebied toch in behandeling nemen.

Toelichting:

Met het hanteren van een beoordelingsgebied wordt met name voorkomen dat schademeldingen van buiten dit gebied, waarbij het vrijwel uitgesloten is dat de schade is veroorzaakt door de aardbeving, inhoudelijk moeten worden beoordeeld. Het zal duidelijk zijn dat een eventuele aardbeving met een beperkte magnitude in bijvoorbeeld Eleveld bij Assen schade zou kunnen veroorzaken in de directe omgeving van het epicentrum, maar niet op locaties in de provincie Overijssel. Omdat bevingsschades op locaties net buiten het beoordelingsgebied echter niet volledig zijn uit te sluiten biedt de discretionaire bevoegdheid van de CM ruimte om dergelijke schademeldingen toch in behandeling te nemen. Het is vrijwel zeker dat voor locaties buiten het beoordelingsgebied een andere oorzaak voor de schade zal worden aangetoond dan beving door de gaswinning. Voor locaties binnen het beoordelingsgebied zal uit de inhoudelijke beoordeling overigens ook kunnen blijken dat de schade het gevolg is van een andere oorzaak dan beving door de gaswinning. Dit is des te meer het geval naarmate de schadelocatie dichterbij de grens van het beoordelingsgebied ligt.

Met de gekozen kans van ordegrootte 10^{-3} (1 op 1.000) is het vrijwel uitgesloten dat buiten het beoordelingsgebied aardbevingsschade is ontstaan. Voor het bepalen van de begrenzing van het beoordelingsgebied is leidend waar de opgetreden trillingsnelheid (PGV) van 2 mm/s met een overschrijdingskans van 10^{-2} (1 op 100) is geweest. De begrenzing wordt bepaald op basis van uitgevoerde metingen in combinatie met rekenmodellen. Opgemerkt wordt dat trillingsnelheden kleiner dan 2 mm/s veel voorkomen, los van aardbevingen door de gaswinning. Tevens geldt dat het redelijkerwijs vrijwel uitgesloten is dat bij trillingsnelheden lager dan 2 mm/s aardbevingsschade

¹ PGV staat voor Peak Ground Velocity.

² De trillingsnelheid van 2 mm/s met overschrijdingskans van 10^{-2} sluit aan bij wat de TCMG hanteert.

ontstaat. De trillingsnelheid van 2 mm/s is ontleend aan SBR Trillingsrichtlijn A: Schade aan bouwwerken: 2017. De gekozen getalswaarden volgen overigens niet uit exacte wetenschap maar moeten worden opgevat als goed bruikbare keuzes ten behoeve van de schadeafhandeling.

Naarmate meer metingen in het bevingsgebied beschikbaar zijn kan nauwkeuriger worden bepaald in welk gebied de trillingsnelheid van 2 mm/s is overschreden. Metingen verkleinen dus de onzekerheid over de opgetreden trillingsnelheden.

In geval van een aardbeving geeft de CM het KNMI opdracht en instructies om het bijbehorende beoordelingsgebied te bepalen op basis van de beschikbare resultaten van de in het betrokken gebied uitgevoerde metingen van de opgetreden trillingssnelheden met het meetnetwerk van het KNMI in combinatie met een rekenmodel (Ground Motion Model), dat geschikt is voor het betreffende kleine veld. Het beoordelingsgebied wordt op deze wijze door een deskundig instituut en onafhankelijk van de mijnbouwmaatschappij bepaald waarna de CM dit gebied vaststelt. Het KNMI geeft de ligging van het beoordelingsgebied weer op een kaart die door de CM wordt gepubliceerd op de CM-website, zodat burgers kunnen zien waar de begrenzing van het beoordelingsgebied ligt.

De staande praktijk is dat het KNMI direct na het optreden van een aardbeving informatie beschikbaar stelt over de opgetreden aardbeving, zijnde het tijdstip van optreden, de magnitude, de locatie van het epicentrum en de diepte van hypocentrum. Voorlopige informatie is 'real time' beschikbaar op de website van het KNMI, binnen een aantal dagen gevolgd door een actualisatie op grond van een analyse van de metingen door het KNMI. Dit geldt ook voor aardbevingen die het gevolg zijn van de gaswinning.

De CM stelt in de 'Nadere Werkwijze Schadeafhandeling Gaswinning uit Kleine Velden op Land' de verdere uitwerking vast van de wijze waarop het beoordelingsgebied wordt bepaald. Dit betreft onder meer de wijze waarop metingen en rekenmodellen worden gecombineerd.

2. Eisen die worden gesteld aan schademeldingen

Een schade wordt gemeld bij het Landelijk Loket Mijnbouwschade. De schade kan digitaal of per post worden gemeld.

De schademelding bevat ten minste:

- a. de naam en het adres van de melder;
- b. de datum van de melding;
- c. de aard en het adres van het gebouw waarop de melding betrekking heeft;
- d. de datum en het tijdstip waarop de schade is ontstaan of een inschatting daarvan;
- e. een aanduiding van de oorzaak van de schade;
- f. een beschrijving van de aard en de omvang van de schades en foto's daarvan;
- g. een zo goed mogelijke schatting van het schadebedrag;
- h. de inschatting of sprake zou kunnen zijn van een acuut onveilige situatie (zie 3);
- i. (indien van toepassing) de melding dat de schade ook bij een ander orgaan gemeld is;
- j. overige relevante informatie.

Een schademelding moet worden ingediend binnen een termijn van één jaar na de aardbeving. Schades die buiten deze termijn worden gemeld worden in beginsel niet in behandeling genomen. Op grond van haar discretionaire bevoegdheid kan de CM overigens besluiten schademeldingen die later zijn gedaan toch in behandeling te nemen.

Toelichting:

De reden voor het opnemen van een termijn van één jaar is dat bodemtrilling als schadeoorzaak gekoppeld is aan het optreden van een aardbeving als gevolg van de gaswinning. Naarmate meer tijd

verstrijkt na de aardbeving is het moeilijker het causaal verband tussen de aardbeving en de schade vast te stellen. Informatie over opgetreden aardbevingen wordt naar buiten gebracht door het KNMI en, als er sprake is van aardbevingen door de gaswinning uit de kleine velden, ook door de CM. Burgers in het betreffende gebied kunnen daarvan op de hoogte zijn als zij de aardbeving al niet hebben gevoeld of ervan hebben gehoord. De door de bodemtrilling veroorzaakte schade manifesteert zich vrijwel direct na de aardbeving en zal normaliter binnen korte tijd kunnen worden opgemerkt en worden gemeld. De genoemde termijn doet overigens geen afbreuk aan de wettelijke verjaringstermijnen.

3. Regels die gelden in geval van een acuut onveilige situatie

Acuut onveilige situaties kunnen worden gemeld op de wijze die is aangegeven op de website van het LLM.

Toelichting:

De kans op het ontstaan van acuut onveilige situaties door aardbevingen als gevolg van de gaswinning uit de kleine velden is extreem klein maar is ook niet volledig uit te sluiten. Als dit toch gebeurt moet duidelijk zijn welke regels gelden. Omdat er in dat geval sprake is van urgentie moet de schademelder gebruik kunnen maken van een speciale meldingsprocedure. Vervolgens moet de schademelding op adequate wijze direct worden opgevolgd. Voor de procedure en de vervolgstappen kan worden uitgegaan van de werkwijze van de TCMG bij de melding van een acuut onveilige situatie (zogenaamde AOS-melding).

4. Ontvangst en eerste beoordeling van de schademelding

Na ontvangst van een schademelding wordt de ontvangst daarvan bevestigd aan de melder. De CM beoordeelt of de melding volledig en ontvankelijk is. Bij onvolledige meldingen wordt de melder schriftelijk in de gelegenheid gesteld om de melding (zo veel mogelijk) te completeren. De CM kan hierbij assisteren. Voor de completering geldt een termijn van twee weken.

Completering van de schademelding is niet nodig indien duidelijk is dat de schademelding niet voldoet aan de voorwaarden bij de hierna genoemde toets op de ontvankelijkheid. In dat geval wordt de schademelding namelijk afgewezen.

Voor de beoordeling van de ontvankelijkheid wordt getoetst aan twee voorwaarden die relevant zijn voor schades die zijn veroorzaakt door bodemtrilling als gevolg van een aardbeving door de gaswinning, te weten:

1. er moet sprake geweest zijn van bodemtrilling als gevolg van een door de gaswinning veroorzaakte aardbeving op het ontstaanstijdstip van de schade;
2. de schadelocatie moet in het beoordelingsgebied van de aardbeving liggen.

De schademelding is ontvankelijk indien aan deze voorwaarden is voldaan. De CM wijst vervolgens een zaakbegeleider/contactpersoon aan, die contact opneemt met de melder en toelichting geeft over de verdere gang van zaken.

De schademelding is niet ontvankelijk indien niet aan één of beide voorwaarden is voldaan. De CM stelt de schademelder in dat geval op de hoogte dat de schademelding niet in behandeling wordt genomen. De CM kan op grond van haar discretionaire bevoegdheid overigens besluiten de schademelding toch in behandeling te nemen.

Toelichting:

Zoals eerder aangegeven is de kans op schade door bodemdaling als gevolg van de gaswinning uit de kleine velden klein. Desondanks worden ook schademeldingen die zijn gerelateerd aan bodemdaling in

behandeling genomen door de CM, conform de daarvoor eventueel bestaande regelingen.

5. De te volgen procedure

Voor de te volgen procedure bij de afhandeling van schademeldingen zijn twee varianten beschikbaar, namelijk de standaard procedure en de versnelde procedure.

5a Standaard procedure

Afhandeling via de standaardprocedure houdt in dat de schade door één of meer deskundigen wordt onderzocht waarbij wordt beoordeeld of sprake is van een causaal verband tussen de schade en de door de gaswinning veroorzaakte bodembeweging. Het onderzoek door de deskundige(n) betreft tevens het schadebedrag voor zover de schade een causaal verband heeft met de bodembeweging.

5b Versnelde procedure

Indien na een aardbeving grotere aantallen schademeldingen door de CM worden ontvangen kan de CM, na consultatie van de betrokken mijnbouwmaatschappij en lokale bestuurders, besluiten om kleinere schades af te handelen via een versnelde procedure. De CM stelt hiertoe een gebied en een maximum schadebedrag vast. Schademeldingen van locaties binnen het vastgestelde gebied en met schadebedragen tot het vastgestelde maximum schadebedrag worden dan via de versnelde procedure afgehandeld. Voor de overige schademeldingen wordt de standaard procedure gevolgd.

In de versnelde procedure beoordeelt de CM op basis van de bij de melding gevoegde stukken en de beschikbare gegevens over de aardbeving het (vermoedelijke) causale verband tussen de schade en de aardbeving en stelt de hoogte van het te vergoeden schadebedrag vast.

De CM kan besluiten om steekproefsgewijs door een deskundige onderzoek ter plaatse te laten doen naar schademeldingen die worden afgehandeld via de versnelde procedure.

Toelichting:

Schadeafhandeling via een versnelde procedure houdt in dat de schade direct wordt vergoed zonder onderzoek ter plaatse door een deskundige. Voor de afhandeling via de versnelde procedure denkt de Tcbb aan een termijn van drie maanden na de schademelding. Voor schades met een beperkt schadebedrag is de versnelde procedure efficiënt omdat daarmee tijd en kosten worden bespaard. Het voor de versnelde procedure vastgestelde gebied zal in beginsel aanzienlijk kleiner zijn dan het beoordelingsgebied.

6. Benoeming van deskundige(n) en zienswijze van de schademelder

De door de CM te benoemen deskundigen voldoen aan expliciete eisen met betrekking tot de deskundigheid, onafhankelijkheid en onpartijdigheid.

De schademelder wordt door de CM op de hoogte gesteld van het voornemen om één of meer deskundigen te benoemen. De schademelder kan hierop binnen twee weken een zienswijze indienen bij de CM.

Indien de zienswijze van de schademelder naar het oordeel van de CM daartoe aanleiding geeft kan de CM besluiten één of meer andere deskundigen te benoemen.

7. Onderzoek door en advies van deskundige(n)

Door de deskundige(n) wordt in opdracht van de CM onderzoek gedaan naar het causaal verband tussen de aardbeving en de schade. Voor zover naar het oordeel van de deskundige(n) sprake is van een causaal verband wordt de hoogte van het schadebedrag begroot door de deskundige(n).

Door de deskundige(n) wordt op basis van het onderzoek een adviesrapport uitgebracht aan de CM met advies over:

- de aard en de omvang van de gemelde schade;
- of er sprake is van een causaal verband tussen de aardbeving en de gemelde schade of dat de schade een andere evidente, aantoonbare oorzaak heeft;
- of er eventueel sprake is van meerdere mijnbouwactiviteiten in het gebied die de gemelde schade kunnen hebben veroorzaakt;
- de kosten van het herstel van de fysieke schade voorzover er sprake is van causaliteit;
- de omvang van eventuele materiële schade die het directe gevolg is van de gemelde fysieke schade;
- eventuele overwegingen omtrent de verdere afhandeling van de schademelding.

Toelichting:

De werkwijze van de deskundigen en de van toepassing zijnde termijnen voor het uitvoeren van het onderzoek, de beoordeling en de rapportage worden vastgelegd in een nader door de CM vast te stellen beoordelingskader. Bijlage B schetst hiervoor de contouren.

Bij de beantwoording van de causaliteitsvraag adviseert de Tcbb conform haar eigen praktijk de eventuele onduidelijkheid over de schadeoorzaak in het voordeel van de schademelder te laten werken. Er is sprake van causaliteit als de schade naar zijn aard kan zijn veroorzaakt door de aardbeving en als er geen andere evidente aantoonbare oorzaak is.

Een schade kan in relatie staan tot zowel één of meer mijnbouwactiviteiten als tot maatregelen van andere organisaties (bijvoorbeeld een aanpassing van het grondwaterpeil door een waterschap in verband met een bodemdaling als gevolg van gaswinning in een gebied). In dat geval zal de deskundige die relaties in zijn onderzoek betrekken.

8. [Zienswijze van de schademelder op het advies van de deskundige\(n\)](#)

Na ontvangst van het adviesrapport van de deskundige(n) wordt dit adviesrapport naar de schademelder gestuurd die binnen een termijn van twee weken een zienswijze kan geven op het rapport. De termijn kan op verzoek van de schademelder door de CM worden verlengd. Het rapport wordt ter informatie eveneens toegezonden aan de betrokken mijnbouwmaatschappij(en).

Indien de zienswijze van de schademelder naar het oordeel van de CM daartoe aanleiding geeft kan de CM besluiten om een tweede advies aan één of meer deskundigen te vragen.

9. [Uitspraak van de CM](#)

9a [Standaard procedure](#)

De CM doet een schriftelijke uitspraak over het causaal verband tussen de gemelde schade en de mijnbouwactiviteit(en), de hoogte van het te vergoeden schadebedrag en de verantwoordelijke mijnbouwmaatschappij(en). Deze uitspraak is gebaseerd op de schademelding, het adviesrapport van de deskundige(n) en de zienswijze van de schademelder op het adviesrapport van de deskundige(n). In geval van meerdere mijnbouwactiviteiten in het betrokken gebied die de schade veroorzaakt kunnen hebben ('gestapelde mijnbouw') bepaalt de CM het aandeel van elk van de betrokken mijnbouwmaatschappijen in het te vergoeden schadebedrag. Indien de schade volgens de CM een evident andere oorzaak heeft zal zij dit in de uitspraak vermelden. De uitspraak wordt naar de schademelder gestuurd en in afschrift naar de betreffende mijnbouwmaatschappij(en).

9b Versnelde procedure

De CM doet op basis van de schademelding een schriftelijke uitspraak over de hoogte van het te vergoeden schadebedrag. De uitspraak wordt naar de schademelder gestuurd en in afschrift naar de betreffende mijnbouwmaatschappij(en).

10. Vergoeding van de schade

Schadebedragen worden vergoed zodra de schademelder aan de CM heeft bevestigd in te stemmen met het door de CM vastgestelde schadebedrag. Voor de vergoeding van vastgestelde schadebedragen zijn er naar keuze van de schademelder drie mogelijkheden:

1. Het te vergoeden schadebedrag wordt - indien het schadebedrag niet hoger is dan het maximum bedrag van de versnelde procedure - binnen vier weken na ontvangst van de instemming van de schademelder door de mijnbouwmaatschappij(en) rechtstreeks aan de schademelder betaald.
2. Het te vergoeden schadebedrag wordt binnen vier weken na de overlegging van betaalde facturen betreffende het uitgevoerde schadeherstel door de mijnbouwmaatschappij rechtstreeks aan de schademelder betaald.
3. Het te vergoeden schadebedrag wordt binnen vier weken na ontvangst van facturen van de partij die het schadeherstel heeft uitgevoerd door de mijnbouwmaatschappij aan deze partij betaald.

Indien de schademelder niet instemt met het door de CM vastgestelde schadebedrag houdt de schademelder het recht om de schade te laten beoordelen door de civiele rechter.

5. Vervolgstappen

Landelijk Loket Mijnbouwschade

De Staat initieert dat het bestaande LLM verder wordt ontwikkeld als centraal meldpunt voor mijnbouwschade en als centraal informatiepunt voor mijnbouwactiviteiten.

Commissie Mijnbouwschade

De Staat stelt een landelijke Commissie Mijnbouwschade (CM) in. De CM stelt haar werkwijze en beoordelingskader vast.

Uitvoeringsorganisatie

De Staat voorziet in een adequate uitvoeringsorganisatie die beschikbaar is voor en die wordt aangestuurd door de CM. Overwogen kan worden om te zijner tijd tot een gezamenlijke uitvoeringsorganisatie te komen met de TCMG. Hierover dient nadere afstemming met EZK en TCMG plaats te vinden. Belangrijk is dat door de CM grotere aantallen schademeldingen snel kunnen worden afgehandeld.

Schadeprotocol Gaswinning uit Kleine Velden op Land

De Staat stelt een Schadeprotocol Gaswinning uit Kleine Velden vast. Ter uitvoering daarvan maakt de CM op basis van het Schadeprotocol nadere afspraken met het KNMI voor het tijdig leveren van kaarten aan de CM waarop beoordelingsgebieden zijn aangegeven.

Convenant Gaswinning uit Kleine Velden op Land

De Staat sluit met de mijnbouwmaatschappijen NAM, Vermilion en Taqa een Convenant Gaswinning uit Kleine Velden op Land, waarin naast de aansprakelijkheid van de maatschappijen onder meer ook de zorgplicht van de Staat en de reikwijdte van de daarmee samenhangende publieke regie vastgelegd wordt.

Gebiedsarrangementen Gaswinning uit Kleine Velden op Land

De Staat bevordert dat burgers en lokale overheden worden betrokken bij mijnbouwactiviteiten in hun omgeving en stimuleert via omgevingsprocessen de totstandkoming van Gebiedsarrangementen op basis van lokale projectvoorstellen met bijdragen van de betrokken mijnbouwmaatschappijen en de Staat.

Overgangsregeling Gaswinning uit Kleine Velden op Land

Vanuit de huidige situatie, waarbij burgers hun schade als gevolg van de gaswinning moeten melden bij de betreffende mijnbouwmaatschappij en waarbij de mijnbouwmaatschappijen de schade afhandelen, kan gefaseerd worden toegewerkt naar de gewenste eindsituatie met de landelijke aanpak voor de schadeafhandeling gaswinning uit de kleine velden. Een kwartiermaker kan deze overgang voorbereiden.

Na gereedkomen van het Schadeprotocol Gaswinning uit Kleine Velden op Land en het beschikbaar komen van een uitvoeringsorganisatie kan desgewenst de Tcbb - vooruitlopend op de instelling van de CM - de rol van Tijdelijke CM vervullen.

Regeling openstaande meldingen buiten Groningenveld en gasopslag Norg

Er zijn buiten het Groningenveld en de gasopslag Norg nog diverse schademeldingen die niet zijn afgehandeld. Werk een regeling uit om deze schademeldingen alsnog adequaat af te handelen.

Uitwerking voor overige mijnbouwtypes

Parallel aan de totstandkoming van de landelijke aanpak voor de gaswinning uit de kleine velden kan op overeenkomstige wijze gewerkt worden aan de totstandkoming van de landelijke aanpak voor de overige types mijnbouw, namelijk de zoutwinning, de geothermie en de na-ijlende gevolgen van de kolenwinning in Limburg. Het Schadeprotocol Gaswinning uit Kleine Velden op Land kan daarbij fungeren als model voor de schadeprotocollen bij de overige types mijnbouw.

Met betrekking tot mijnbouwschades door de naijlende gevolgen van de kolenwinning in Limburg wordt nog opgemerkt dat in een aantal gevallen geen mijnbouwmaatschappij meer aangesproken kan worden voor vergoeding van die mijnbouwschades. In die gevallen zou de Staat (al dan niet samen met andere partijen) kunnen voorzien in de vergoeding van de mijnbouwschade (rechtstreeks of via een fonds).

Bijlage A Geconsulteerde instanties en personen

Bewonersgroepen

Bewonersvereniging Stop Gaswinning Marsdijk Nu
Dorpsbelangen Ternaard
Dorpsbelang Wierum
Stichting Fêste Grûn Noord-east Fryslân

Landelijke en lokale bestuurders

EZK

IPO

VNG

Provincies: Drenthe, Overijssel, Noord-Brabant, Noord- en Zuid-Holland

Gemeentes: Aa en Hunze, Assen, de Fryske Marren, Hardenberg, Heerenveen, Tubbergen, Weststellingwerf, Westerkwartier, Woerden

Mijnbouwmaatschappijen

NAM

Vermilion

Taq

ONE

Nogepa

Overige instanties

TCMG

KNMI

Mijnraad

SodM

RVO

Bijlage B Beoordelingskader schade

1. Inleiding

Het achterhalen van de oorzaak of oorzaken van schade aan gebouwen is een lastige opgave, zeker als aardbevingen daarbij een rol kunnen spelen. De grootste knelpunten vanuit technisch oogpunt zijn:

- Bij het vaststellen van de technische causaliteit is de vraag of er een verband is tussen een bepaalde gebeurtenis (in het verleden) en de (op een bepaald moment) geconstateerde schade. Het tijdsaspect speelt daarbij een grote rol. Bij bevingsschade gaat het gewoonlijk om schade die gelijktijdig met de beving, of kort daarna, optreedt. Daartegenover treedt zettingsschade gewoonlijk pas op vele jaren nadat een woning is gebouwd, verbouwd, bijgebouwd, of nadat een verandering in de omgeving heeft plaatsgevonden.
- Hoeveel onderzoek moet worden uitgevoerd om tot een uitspraak over de causaliteit te komen? Er is een tendens om bij gebouwopnames alle aanwezige schades fotografisch vast te leggen en deze één voor één te analyseren. Worden de beoordelingsresultaten beter bij een uitgebreider onderzoek en hoe verhouden de onderzoekskosten zich tot de opgetreden schade?
- Hoe groot is het bij een aardbeving te beschouwen gebied? De door een beving veroorzaakte trillingen zijn op korte afstand van het epicentrum relatief groot en op grote afstand relatief klein. Op welke afstand is de trillingssnelheid zo klein geworden dat er redelijkerwijs geen schade aan gebouwen door de beving meer valt te verwachten c.q. veroorzaakt kan zijn?

2. Onderzoek oorzaken bouwkundige schade in Groningen

Bouwkundige schade doet zich vaak voor in de vorm van scheuren in metselwerk. In de studie naar bouwkundige schade in Groningen³ is aan de hand van 69 case studies van gebouwen gekeken welke afzonderlijke oorzaken of combinaties van oorzaken een rol kunnen hebben gespeeld bij het ontstaan van schade. Daartoe zijn scenario's beschouwd om de schade te kunnen verklaren naar type, aard en voorkomen. In het onderzoeksrapport worden de mogelijke oorzaken van schade in drie hoofdcategorieën onderverdeeld:

- gebouwgebonden oorzaken;
- ongelijkmatige zettingen;
- bevingen.

Gebouwgebonden oorzaken zijn die oorzaken die uitsluitend samenhangen met het gebouw, de geometrie, de toegepaste bouwmaterialen en constructiewijzen en met de krachtswerking in het gebouw. Deze oorzaken staan los van de lokale situatie. Gebouwgebonden oorzaken zijn niet specifiek voor de onderzochte panden of voor de provincie Groningen. Deze oorzaken komen in heel Nederland voor.

Zettingen en zettingsverschillen kennen een breed spectrum van achterliggende of dieper liggende oorzaken die sterk worden bepaald door specifieke lokale omstandigheden. In vrijwel alle onderzochte gevallen is de situatie van de fundering in combinatie met de lokale ondiepe ondergrond de belangrijkste factor bij het ontstaan van zettingen en zettingsverschillen. Voor de verklaring van de bouwkundige schade speelt deze oorzaak een grote rol. De meeste onderzochte panden staan niet op palen en zijn zogenaamd 'op staal' (= ondiep) gefundeerd.

³ Ir. P.C. van Staalduinen, dr. ir. K.C. Terwel, prof. dr. ir. J.G. Rots, Onderzoek naar de oorzaken van bouwkundige schade in Groningen, Methodologie en case studies ter duiding van de oorzaken, TU Delft, Faculteit Civiele Techniek en Geowetenschappen, Rapportnummer CM-2018-01, 11 juli 2018

Bevingen zijn als schadebijdragende factor moeilijk uit te sluiten van de best verklarende scenario's, maar vallen tegelijk ook moeilijk als zodanig te bewijzen. Het schadebeeld biedt hiervoor meestal onvoldoende aanknopingspunten. Waar combinaties van bevingen met andere oorzaken optreden, lijkt bij lichte bevingen het schadebeeld vooral gerelateerd te zijn aan andere onderliggende oorzaken. Het kan echter zijn dat de beving de 'trigger' is geweest voor het ontstaan van de schade. Voor het betrouwbaar bepalen van de invloed van de beving op de schade is kennis van het moment van het ontstaan van de schade essentieel.

In gemiddeld 70% van de schades kon op basis van de beschikbare schadeopnamerapporten een best verklarend scenario in de studie worden geformuleerd. In de overige gevallen waren er te veel opties of was de kwaliteit van de informatie over de schade onvoldoende om tot een oordeel te komen. Eén van de conclusies van het rapport is dat in Groningen gebouwgebonden oorzaken en ongelijkmatige zettingen de belangrijkste schadeoorzaken zijn. Gebleken is dat gebouwen van na 1970 mede op basis van beter grondonderzoek beter zijn gefundeerd: de schade door zettingen is bij deze gebouwen hier aanzienlijk geringer.

3. Gaswinning uit kleine velden

De studie biedt een goede basis voor de beoordeling van eventuele schade door gaswinning uit kleine velden. De bevindingen over gebouwgebonden schade hebben een breder toepassingsgebied dan alleen de provincie Groningen en hetzelfde geldt voor schade als gevolg van ongelijkmatige zettingen: ondiepe funderingen op een samendrukbare klei-ondergrond komen niet alleen in de provincie Groningen voor, maar op veel meer plaatsen in Nederland. Het betreft dan vooral de wat oudere bebouwing.

Voor de beoordeling van de oorzaak (of oorzaken) van gemelde schades en de beantwoording van de causaliteitsvraag hanteert de CM een beoordelingskader waarbij deskundigen als volgt te werk gaan:

- stel per schadegeval een best verklarend scenario op met toepassing van de hiervoor genoemde drie hoofdcategorieën;
- houdt bij het trekken van de uiteindelijke conclusie rekening met de grotere onzekerheid rond het vaststellen van de schadeoorzaak 'bevingen' in vergelijking met de schadeoorzaken 'gebouwgebonden schade' en 'ongelijkmatige zettingen';
- eventuele onduidelijkheid over de schadeoorzaak werkt in het voordeel van de schademelder.

Voor het vaststellen en beoordelen van de schade adviseert de Tcbb de onderzoeken op locatie beperkt te houden tot de schade die door de bewoner is gemeld en dus niet alle onvolkomenheden in een gebouw te gaan fotograferen en analyseren. De Tcbb vindt het belangrijk dat de schade wordt onderzocht en beoordeeld door deskundigen op het gebied van bouwconstructies en ondiepe ondergrond. Die deskundigen zijn tevens verantwoordelijk voor het opstellen van het adviesrapport aan de Commissie Mijnbouwschade.

Met betrekking tot de schadelocatie is van belang dat rekening wordt gehouden met de trillingssnelheden die door een beving kunnen zijn opgetreden in vergelijking met de trillingssnelheid waarbij schade is te verwachten. De gevoeligheid van het bouwdeel voor trillingsschade is daarbij een belangrijke parameter. De SBR Trillingsrichtlijn A: Schade aan bouwwerken: 2017 biedt daarvoor goed bruikbare informatie.

Date : 4-1-2019 14:16:03

From : "datumprikker.nl" service@datumprikker.nl

To : ██████████@assen.nl

Subject : Afspraak beheren: vervolg gesprek schadeprotocol/gebiedsarrangementen

datumprikker.nl

Afspraak beheren

Geachte ██████████,

De afspraak 'vervolg gesprek schadeprotocol/gebiedsarrangementen' is aangemaakt. Druk op onderstaande knop om de reacties te bekijken, de afspraak te wijzigen of een of meer data te prikken.

Let op: Deze link is alleen voor u als organisator. Stuur deze niet door.

[afspraak beheren](#)

Werk de link niet? Kopieer dan het onderstaande adres naar uw browser.

<https://datumprikker.nl/mail/106/dwbaggy3nh5g9yt>

Date : 19-12-2018 17:08:51

F [REDACTED]
T [REDACTED]

Subject : concept advies Tcbb

Attachment : Concept Advies 18 12 18.pptx;

17.3

Succes in de Raad, misschien gaan nog meer mensen de VVD verlaten...

Groet,

[REDACTED]
[REDACTED]

*Emeritus Professor of Business and ICT and Founding Dean,
Faculty of Economics and Business, University of Groningen
Emeritus Professor of Systems Engineering and Founding Dean,
Faculty of Technology, Policy and Management, Delft University of Technology
Visiting Professor, Institute for Finance Management Tanzania*

[REDACTED]
[REDACTED]
[REDACTED]
[REDACTED]

Help, een scheur in mijn huis!

Wat nu?

Concept Advies

**Landelijke Aanpak Afhandeling
Mijnbouwschade**

Concept Advies

Landelijke Aanpak Afhandeling Mijnbouwschade

Algemeen

- Uitgangspunten
- Commissie Mijnbouwschade (CM)
- Schadeprotocollen
- Convenanten
- Gebiedsarrangementen

Gaswinning Kleine Velden

- Schadeprotocol Gaswinning Kleine Velden (KV)
- Convenant KV
- Gebiedsarrangementen
- Overgangsregeling KV
- Uit te werken

Begrippen

FAQ

En verder

Geraadpleegde personen en instanties

Uitgangspunten (1)

Landelijke Aanpak Afhandeling Mijnbouwschade

- Mijnbouwactiviteiten roepen bij bewoners en bestuurders in heel Nederland **emoties** op rond **risico's**, verdeling van **lasten en lusten** en **afhandeling van schade** naar menselijke maat.
- Voor **energietransitie** is herstel van **vertrouwen** in mijnbouwactiviteiten en met name in gaswinning, noodzakelijk.
- Dit kan alleen door de **burger** centraal te stellen bij een **landelijke aanpak** van de afhandeling van mijnbouwschade.
- Deze biedt **elke** burger
 - een integrale en transparante **beoordeling** van risico's voorafgaand aan de mijnbouwactiviteiten;
 - een transparante en onafhankelijke **monitoring** van mogelijke schaderisico's tijdens de mijnbouwactiviteiten;
 - een **adequate** en **transparante afhandeling** van eventuele schades.

Uitgangspunten (2)

Landelijke Aanpak Afhandeling Mijnbouwschade

- De *Landelijke Aanpak Afhandeling Mijnbouwschade* omvat
 - de Commissie Mijnbouwschade **CM**;
 - **Schadeprotocolen**, door de CM te hanteren;
 - **Gebiedsarrangementen**, die de context bieden voor de CM.
- Voor het begrip **schade** wordt aangesloten bij het Burgerlijk Wetboek, tenzij...
- Gemelde schade wordt vergoed, **mits...**
- De **beoordeling** van het **causaal verband** heeft als uitgangspunt het **wettelijk bewijsvermoeden**.
- **Winningsplannen** geven inzicht in risico's en afspraken rond monitoring.

Commissie Mijnbouwschade (1)

- De instelling van de CM is onder het primaat van '**publieke regie**' **vergelijkbaar** met de instellingsbesluiten van de Tijdelijke Commissie Mijnbouwschade Groningen (TCMG) en haar opvolger, het Instituut Mijnbouwschade Groningen (IMG).
- De CM hanteert als **leidraad** *Schadeprotocolen* in de **context** van vigerende *winningsplannen* en *gebiedsarrangementen*.
- De CM en het Schadeprotocol worden ingesteld door de ministers op basis van een **convenant** tussen de Staat en de betrokken mijnbouwmaatschappijen.

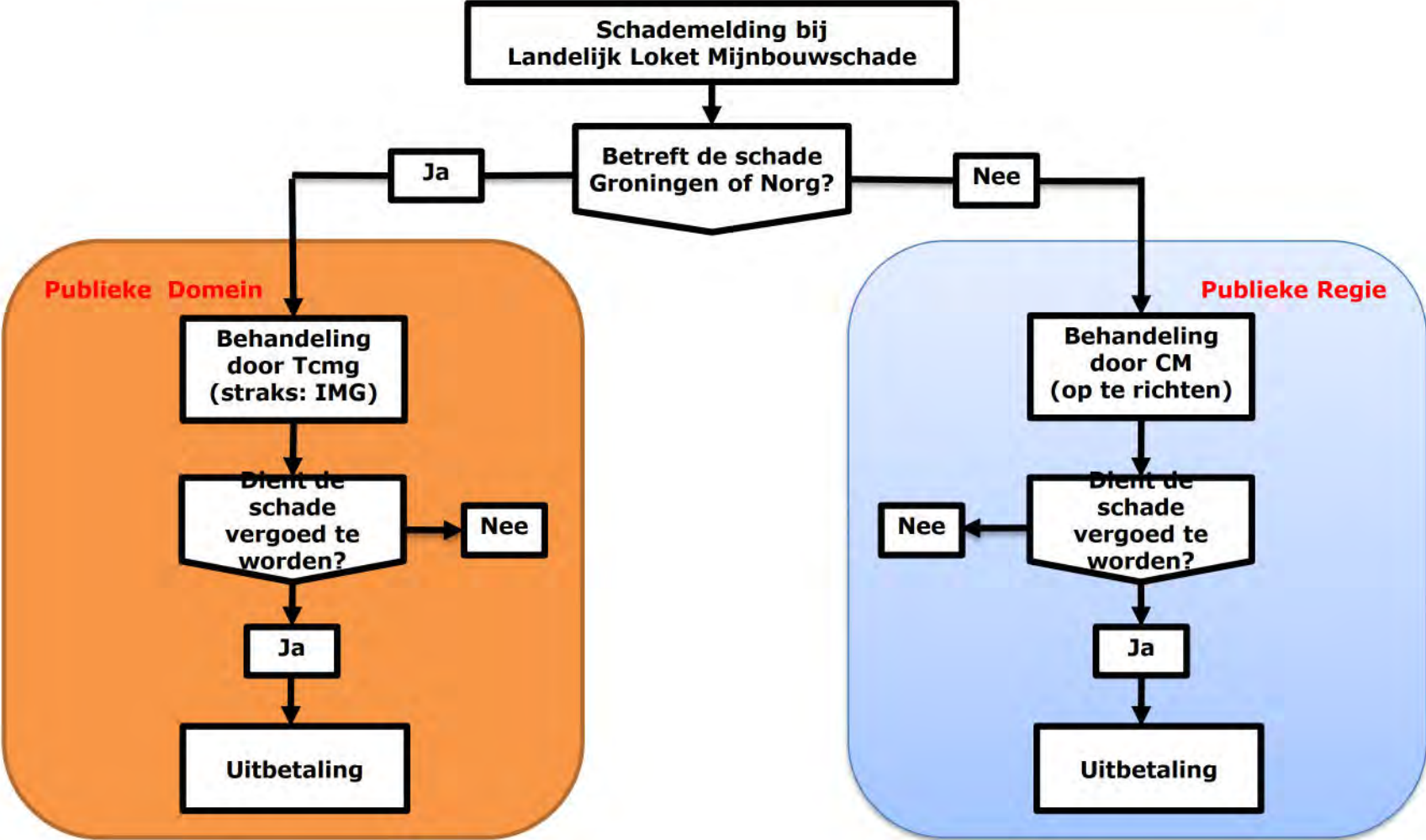
Commissie Mijnbouwschade (2)

- De CM bestaat uit minimaal **3** en maximaal **7 onafhankelijke leden**. In de commissie is juridische, communicatieve en technisch bestuurskundige kennis aanwezig, alsmede kennis van bouwconstructies, ondiepe ondergrond, geofysica en mijnbouwactiviteiten.
- De CM maakt gebruik van **gekwalficeerde, onafhankelijke deskundigen**, conform de *Schadeprotocollen*.
- CM beschikt over passende **publieke** financiering en een **uitvoeringsorganisatie**.
- De CM maakt gebruik van het **Landelijk Loket Mijnbouwschade**, een **Digitaal Platform**, dat een burger alle informatie geeft rond mijnbouwactiviteiten en schadeafhandeling in heel Nederland.

Commissie Mijnbouwschade (3)

- De CM kan voor haar werkzaamheden **kamers** instellen onder voorzitterschap van één van haar leden. Te denken valt aan de kamers Gaswinning Kleine Velden, Zoutwinning, Geothermie en Limburg. Hiervoor gelden afzonderlijke **convenanten** en **nadere regelingen**.
- De ministers voorzien in een procedure voor een periodieke **evaluatie** van de CM met inbreng vanuit betrokken burgers en mijnbouwmaatschappijen.
- De CM **adviseert** de ministers over aangelegenheden rond de afhandeling van mijnbouwschade.

Afhandeling mijnbouwschade in Nederland

Schadeprotocolen

- Gemelde schade wordt vergoed, mits...
- Behandeling volgens dezelfde richtlijnen als het Instituut Mijnbouwschade Groningen
- Borging van privacy conform de wettelijke regelingen

Convenanten

Convenant tussen Staat der Nederlanden en betrokken mijnbouwmaatschappijen (uit te werken door EZK)

- Instemming met CM en Schadeprotocol
- Bindend advies CM
- Kosten CM en uitvoering Schadeprotocol voor Staat
- Kosten eventuele schadeafhandeling door betrokken maatschappij
- Bijdrage aan Waarborgfonds Mijnbouwschade
- Hanteren gebiedsarrangementen
- Praktische uitwerkingen voor schadeafhandeling
- Afspraken evaluatie
- Opzegging
- ...

Gebiedsarrangement (1)

Het **Gebiedsarrangement** is de uitkomst van een omgevingsproces ter inrichting van gebiedsontwikkeling bij mijnbouwactiviteiten.

Waarover gaat het in een gebiedsarrangement?

- In aanvulling op de voorwaarden vastgelegd in een winningsplan, risico beoordeling vooraf, monitoring tijdens uitvoering en het schadeprotocol
- Verdeling lasten en lusten van de mijnbouwactiviteit in het gebied

Wie zijn betrokken in een omgevingsproces tot een gebiedsarrangement?

- gemeente(s)
- provincie(s)
- waterschap(pen)
- burgers
- mijnbouwmaatschappij(en)
- Staat der Nederlanden

Gebiedsarrangementen (2)

Hoe werkt het?

- Omgevingsproces wordt geïnitieerd tegelijk met voorbereiding van een (herzien) winningsplan
- Hierin worden compensatie voor lasten en impulsen voor gebiedsontwikkeling besproken
- Gericht op regionale, maatschappelijke, transitie- en werkgelegenheidsdoelen
- Volgens model te formuleren aan de hand van enkele voorbeeld gebieden

Concept Advies

Landelijke Aanpak Afhandeling

Mijnbouwschade Gaswinning Kleine Velden

- Schadeprotocol Gaswinning Kleine Velden (KV)
- Convenant KV
- Gebiedsarrangementen
- Overgangsregeling KV
- FAQ

Schadeprotocol Gaswinning Kleine Velden

- Gemelde schade wordt vergoed, mits
 - Er sprake is van bodembeweging (beving) door gaswinning
 - De schadelocatie ligt in het effectgebied van de beving
 - De schade kan zijn ontstaan als gevolg van de beving
 - Er geen evidente andere oorzaak dan de gaswinning is
- Behandeling volgens dezelfde richtlijnen als het Instituut Mijnbouwschade Groningen
- Borging van privacy conform de wettelijke regelingen

Schadeprotocol Gaswinning Kleine Velden

Welke schades

- Schades als gevolg van bodembeweging door gaswinning die burgers ondervinden aan woningen, incl. boerderijen, winkels aan huis
- Begrip schade conform Burgerlijk Wetboek
 - Fysieke schade aan gebouwen en werken
 - Materiële schade die het gevolg is van deze fysieke schade
 - Overige schades
- Schade als gevolg van bodemdaling door gaswinning in kleine velden is uitzonderlijk, maar kan door de CM dan wel bestaande bodemdalingscommissies onderzocht worden
- Overige schades kunnen door de CM onderzocht worden conform het convenant en Art. 177 Mijnbouwwet

Schadeprotocol Gaswinning Kleine Velden

Welke objecten

Wel:

- Woningen
- Vergelijkbare objecten zoals boerderijen en winkels aan huis

Burgers

Niet:

- Industriegebouwen
- Industriële installaties
- Infrastructurele werken

Bedrijven

Schadeprotocol Gaswinning Kleine Velden

1. Melding
2. Ontvangst van de melding
3. Beoordeling
4. Benoeming van deskundige
5. Onderzoek door deskundige
6. Advies
7. Uitbetaling

Schadeprotocol Melding

- Naam en adres melder (bewoner/eigenaar)
- Aard en adres van gebouw
- Datum waarop schade is ontstaan
- Mogelijke oorzaak van schade
- Beschrijving van schade en foto's
- Geschat schadebedrag
- Overige relevante informatie

Schadeprotocol

Ontvangst melding

CM:

- Bevestigt ontvangst van de melding
- Triage van melding
- Wijst zaakbegeleider/contactpersoon aan
- Zaakbegeleider maakt contact met melder en geeft toelichting

Schadeprotocol

Beoordeling melding

CM:

- Toetst melding op ontvankelijkheid en volledigheid
- Toetst aan vier criteria:
 1. Was er bodembeweging door gaswinning (beving)?
 2. Ligt de schadelocatie in het effectgebied (van de beving)?
 3. Kan bodembeweging door gaswinning de schadeoorzaak zijn?
 4. Is er geen evidente andere oorzaak dan de gaswinning?

Minstens 1x nee?
Afwijzen

Schadeprotocol

Concept Beoordeling melding

Ligt de schadelocatie in het effectgebied?

- Bodemtrilling (beving), schade kan ontstaan bij meer dan 3 mm/s
- Gebaseerd op metingen of beste schatting van de grens conform tabel
- Bodemdaling, alleen bij uitzondering schade
- Aanduiding effectgebied zo spoedig mogelijk na beving op landelijke bevingskaart
- Ruimte voor maatwerk

Schadeprotocol

Concept Beoordeling melding

Snelle procedure na opname (eventueel aannemersafhandeling):

Uitbetaling van de schade volgt als:

1. Gemeld schadebedrag redelijk is gelet op schade
2. Gemeld schadebedrag lager is dan € xxx

Nee bij 1?

Bepalen schadebedrag

Nee bij 2?

Onderzoek en advies door deskundige

Schadeprotocol

Benoeming van deskundige

Deskundigen voldoen aan expliciete eisen (conform IMG) m.b.t.:

- Deskundigheid
- Onafhankelijkheid
- Onpartijdigheid

- CM stelt melder in kennis voornemen benoeming deskundige
- Melder kan zienswijze indienen
- CM benoemt deskundige

Schadeprotocol

Onderzoek door deskundige

Deskundige geeft op basis van onderzoek advies over:

- Aard en omvang van de schade
 - Causaliteit bodembeweging en schade
 - Schadebedrag voorzover sprake van causaliteit
-
- Deskundige stuurt adviesrapport naar CM
 - CM stuurt adviesrapport naar melder
 - Melder kan zienswijze indienen
 - Eventuele herziening onderzoek en advies

Schadeprotocol Advies CM

- CM stelt advies vast als bindend advies
- Bindend advies naar melder en mijnbouwmaatschappij
- Melder niet akkoord? Civiele Rechter

Schadeprotocol Concept Uitbetaling

Schadebedrag niet hoger dan € yyy ?

- Mijnbouwmaatschappij betaalt melder rechtstreeks

Schadebedrag hoger dan € yyy ?

- Mijnbouwmaatschappij betaalt herstelbedrijf voor schadeherstel
- Mijnbouwmaatschappij betaalt melder voor overige schade

Convenant Gaswinning Kleine Velden

Convenant tussen Staat der Nederlanden en betrokken mijnbouwmaatschappijen (uit te werken door EZK)

- Instemming met CM en Schadeprotocol KV
- Bindend advies CM
- Kosten CM en uitvoering Schadeprotocol voor Staat
- Kosten eventuele schadeafhandeling door betrokken maatschappij
- Bijdrage Waarborgfonds Mijnbouwschade
- Hanteren gebiedsarrangementen
- Praktische uitwerkingen voor schadeafhandeling
- Afspraken evaluatie
- Opzegging
- ...

Gebiedsarrangementen

Voorbeelden

- Omgevingsproces Ternaard NAM
- Omgevingsproces Marsdijk NAM
- Weststellingwerf Vermilion
- Bergen, Schagen, Alkmaar Taqa

Overgangsregeling Landelijke Aanpak Afhandeling Mijnbouwschade

Zo spoedig mogelijk:

- Hanteren Schadeprotocol voor **vigerende** en **nieuwe/herziene** winningsplannen met gebiedsarrangementen/convenanten
- Tijdelijk **loket** mijnbouwschade
- **Tcbb** treedt tijdelijk op als CM in de geest van Schadeprotocol met gebruikmaking van pool van deskundigen IMG
- ...

Uit te werken

- Uitvoeringsorganisatie
- Melding, NAW, opname
- Hanteren actuele bevingskaart en richtlijnen triage en ontvankelijkheid
- Beoordelingskader schades (IMG)
- Deskundigheidseisen (IMG)
- Handboek schade opnames (IMG)

Begrippen

Landelijke Aanpak Afhandeling Mijnbouwschade

Effectgebied schade

Ground Motion Model (GMM)

Protocol

Publieke regie

Winningsgebied

...

FAQ

Landelijke Aanpak Afhandeling Mijnbouwschade

Bedrijfspannen en kunstobjecten: wat geldt hiervoor?

Bodemdaling en bodemtrilling: onderscheid?

Effectgebied bepaling: hoe doe je dat dynamisch?

Gaswinning, zout en geothermie: samenhang?

Gestapelde mijnbouwactiviteiten: maatwerk?

Grondwaterpeilaanpassing in verband met mijnbouwactiviteiten?

Multicausaliteit: wie let daar op?

Naijlende gevolgen kolenwinning in Limburg: wie let daar op?

Nulmeting en bouwkundige opnames: wenselijk?

Winningsgebied: wat is dat?

...

En verder

november 2018	workshop NAM, Vermilion, Taqa, Nogepa, EZK, Tcbb
december 2018	gesprekken VNG, IPO, bewoners'clubs'
uitwerken CM, Protocol en Convenant
uitwerken overgangsregeling
januari 2019	verdere uitwerking en toetsing aanpak
bij Tcmg, NCG, SodM
vormgeving landelijk loket en digitaal platform
sondering bestuurderen, raadsleden, burgers
februari 2019	sondering Kamerleden, VNG, Provincies
publieksvriendelijke versie advies
demonstraties digitaal platform
maart 2019	aanbieding advies aan EZK
ingang overgangsregeling

Geraadpleegde personen en instanties

NAM

Vermilion

Taqqa

ONE

VNG

IPO

Stop Gaswinning Marsdijk Nu

Noordelijke bestuurderen

Tcmg

SoDM

NCG

RVO

Date : 22-5-2017 16:07:13

F

T

Subject : een paar interessante links mbt onze zienswijze en schadeafhandeling

Attachment : beantwoording-kamervragen-over-het-bericht-nieuw-schadeprotocol-gaswinning-vanaf-1-juli.pdf;ATT00001.htm;

De onderstaande link over de kamervragen werkt niet, want was intern.

Hier de juiste.

<https://www.rijksoverheid.nl/binaries/rijksoverheid/documenten/kamerstukken/2017/05/19/beantwoording-kamervragen-over-het-bericht-nieuw-schadeprotocol-gaswinning-vanaf-1-juli/beantwoording-kamervragen-over-het-bericht-nieuw-schadeprotocol-gaswinning-vanaf-1-juli.pdf>

DISCLAIMER:

Aan de informatie in deze e-mail en ieder aangehecht databestand kunnen geen rechten worden ontleend en de gemeente Aa en Hunze aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade als gevolg van onjuistheden en/of gedateerde informatie.

Als u niet de bedoelde ontvanger bent wilt u dan dit bericht en ieder aangehecht databestand verwijderen en de afzender hiervan via e-mail op de hoogte stellen.

> Retouradres Postbus 20401 2500 EK Den Haag

De Voorzitter van de Tweede Kamer
der Staten-Generaal
Binnenhof 4
2513 AA DEN HAAG

**Directoraat-generaal
Bedrijfsleven & Innovatie**
Directie Regio

Bezoekadres
Bezuidenhoutseweg 73
2594 AC Den Haag

Postadres
Postbus 20401
2500 EK Den Haag

Overheidsidentificatienr
00000001003214369000

T 070 379 8911 (algemeen)
www.rijksoverheid.nl/ez

Ons kenmerk
DGBI-DR / 17064058

Uw kenmerk
2017Z05426

Datum 19 mei 2017
Betreft Beantwoording vragen over het bericht 'Nieuw schadeprotocol
gaswinning vanaf 1 juli'

Geachte Voorzitter

Hierbij stuur ik uw Kamer de antwoorden op de vragen van het lid Van Tongeren (GroenLinks) over het bericht 'Nieuw schadeprotocol gaswinning vanaf 1 juli' (ingezonden 20 april 2017, kenmerk 2017Z05426).

1

Kent u het bericht 'Nieuw schadeprotocol gaswinning vanaf 1 juli' waaruit blijkt dat de Nederlandse Aardolie Maatschappij (NAM) zich volledig terugtrekt uit het systeem van schade-afhandeling en de Nationaal Coördinator Groningen (NCG) het overneemt? Zo ja, wat is uw oordeel over dit bericht?

Antwoord

Ik ken dit bericht. In mijn brief aan uw Kamer van 13 april 2017¹ en in het plenaire debat met uw Kamer over de gaswinning in Groningen van 20 april 2017 heb ik hiervan mijn appreciatie gegeven.

2

Zijn er aanvullende private of publiekrechtelijke overeenkomsten gesloten tussen de Nationaal Coördinator Groningen en de NAM, Shell, Exxon, Centrum Veilig Wonen (CVW) of andere betrokken organisaties? Zo ja, kan de Kamer inzicht krijgen in deze aanvullende overeenkomsten?

3

Deelt u de mening dat, als er concurrentiegevoelige contracten zouden zijn die niet met de Kamer of de bevolking gedeeld zouden mogen worden, dat op zeer gespannen voet staat met de aanbeveling van de Onderzoeksraad voor Veiligheid voor herstel van vertrouwen?

Antwoord 2 en 3

Er zijn geen aanvullende overeenkomsten gesloten.

¹ Kamerstuk 33 529, nr. 330

4

Wanneer publiceert de NCG het handboek waarmee de schades worden afgehandeld die per juli in gebruik wordt genomen? Hoe worden schades afgehandeld die tot 1 juli worden gemeld?

Antwoord

De NCG zal uiterlijk 1 juli 2017 een nieuw schadeprotocol en bijbehorende documenten, waaronder een nieuw handboek schade, vaststellen. Schadegevallen die worden gemeld in de periode tussen 31 maart 12.00 uur en 30 juni zullen worden geregistreerd en vanaf 1 juli 2017 via de nieuwe procedure worden afgehandeld.

5

Hoe worden de betalingen door de NAM als aansprakelijke partij in het nieuwe systeem voor de afhandeling van de schade geregeld?

Antwoord

De praktische invulling van de afspraak dat NAM zich terugtrekt uit de schadeafhandeling, wordt nog nader uitgewerkt.

6

Deelt u de mening dat in het nieuwe systeem van de schade-afhandeling de omgekeerde bewijslast het uitgangspunt is? Zo nee, waarom niet?

Antwoord

In het plenaire debat met uw Kamer op 20 april 2017 heb ik reeds gemeld dat het nieuwe systeem uiteraard volledig in lijn zal moeten zijn met relevante wetgeving. Dit geldt dus ook voor artikel 6:177a BW, waarin het bewijsvermoeden is opgenomen.

7

Deelt u de mening dat het nieuwe stelsel van schadeafhandeling moet worden voorzien van een prejustitiële toets om een eerlijke en rechtsmatige afdoening te garanderen?

Antwoord

In het plenaire debat met uw Kamer op 20 april 2017 heb ik reeds gemeld dat ik dit niet nodig acht.

8

Er zijn 1650 Groningers die net buiten het aardbevingsgebied wonen waarvan is vastgesteld dat de schade aan hun huis niet is veroorzaakt door aardbevingen als gevolg van gaswinningen; hoe hebben de onderzoekers van het CVW dit vastgesteld?

Antwoord

Voor het antwoord op deze vraag verwijs ik naar de technische rapportage Schadeonderzoek Groningen Buitengebied, die ik uw Kamer als bijlage bij mijn brief van 13 april 2017 heb toegestuurd.

9

Blijven de rollen van de arbiters als adviseurs van de NCG gehandhaafd in het nieuwe systeem voor de afhandeling? Zo nee, wat zal er veranderen voor de arbiters?

Antwoord

Over dit onderwerp heb ik uitgebreid met uw Kamer van gedachten gewisseld in het plenaire debat van 20 april 2017. De vormgeving van de nieuwe procedure is op dit moment nog onderwerp van gesprek tussen de NCG en betrokken bestuurders en maatschappelijke partijen.

10

Waarom heten de arbiters nu arbiters 'bodembeweging' in plaats van arbiters mijnbouwschade, op welke juridische grond is het begrip 'bodembeweging' gebaseerd?

Antwoord

De aansprakelijkheid van NAM voor schade als gevolg van gaswinning is vastgelegd in het Burgerlijk Wetboek (art. 6:177 BW). Hierin wordt gesproken over schade die ontstaat door beweging van de bodem als gevolg van de aanleg of exploitatie van een mijnbouwwerk. Dit omvat zowel schade door aardbevingen als gevolg van gaswinning alsook schade door bodemdaling als gevolg van gaswinning.

11

Deelt u de mening dat het gewenst is een strikte scheiding te maken tussen Economische Zaken, het KNMI en Staatstoezicht op de Mijnen enerzijds en Shell, Exxon-Mobil en NAM anderzijds? Zo nee, waarom niet?

Antwoord

Deze vraag suggereert ten onrechte het bestaan van ongewenste verbanden tussen publieke organisaties en private bedrijven die betrokkenheid hebben bij de gaswinning. Waar nodig vindt overleg plaats tussen deze partijen, waarbij ieder opereert vanuit zijn eigen rol en verantwoordelijkheid.

12

Deelt u de mening dat de Technische Commissie Bodembeweging dient te worden vervangen door een Onafhankelijk Groninger Kennisplatform? Zo nee, waarom niet?

Antwoord

De Technische Commissie Bodembeweging (Tcbb) is een commissie die op grond van de Mijnbouwwet een aantal wettelijke adviestaken heeft die zijn gerelateerd aan bodembeweging door mijnbouwactiviteiten. Ik zie geen aanleiding om deze taken elders te beleggen.

13

Deelt u de mening dat Centrum Veilig Wonen BV dient te worden omgezet in een stichting die wordt ondergebracht onder een Onafhankelijk Coördinator, die onafhankelijke schade-expertise uitvoert door het Nederlands Instituut Van Register Experts (NIVRE) en de gedupeerden ook sociaal en bouwkundig ondersteunt? Zo nee, waarom niet?

Antwoord

In mijn brief van 13 april 2017 heb ik enkele belangrijke elementen geschetst van het nieuwe schadeprotocol, dat door de NCG zal worden vastgesteld. Dit betreft onder meer de inrichting van een Onafhankelijke Commissie Schadeafhandeling (OCS) die, in plaats van NAM, beslist over schadeoorzaken en schadebedragen. Daarnaast zullen de kwaliteitseisen voor de opnemers en beoordelaars van schade worden ontwikkeld door een externe partij en door de NCG worden vastgesteld.

14

Worden de NEN- en ISO-normen voor maximale trillingen waartegen een bouwwerk in Nederland bestand moeten zijn consequent doorvertaald in de nieuwe praktijkrichtlijn in Groningen? Zo ja, waaruit blijkt dat en zo nee, op welke rechtsgrond?

Antwoord

De Nederlandse Praktijk Richtlijn (NPR 9998) wordt opgesteld door het Nederlandse normalisatie-instituut (NEN). NEN is verbonden aan het Europese normalisatie-instituut CEN en het mondiale instituut ISO. Bij de actualisatie van de NPR wordt nationale en internationale kennis benut. Dit blijkt onder meer uit de referentielijst in de NPR. Niet altijd is kennis uit andere normen relevant of toepasbaar binnen de NPR. Diverse normen of richtlijnen hebben bijvoorbeeld betrekking op geluid, bouwwerkzaamheden of het gebruik van machines. Dit type trilling kan anders van aard zijn dan een trilling waartegen gebouwen bij een aardbeving bestand moeten zijn.

15

Deelt u de mening dat de gaswinning in Groningen snel substantieel moet worden afgebouwd, zodat de schade tot een aanvaardbaar minimum beperkt wordt en er een veilige situatie ontstaat?

Antwoord

Vorig jaar heeft het kabinet de gaswinning uit het Groningenveld gemaximeerd op 24 miljard m³ per jaar, met ruimte voor meer winning wanneer het kouder is dan gemiddeld. Het beperken van veiligheidsrisico's en het zoveel mogelijk voorkomen

van schade waren belangrijke overwegingen bij dit besluit. Jaarlijks wordt op 1 oktober bekeken of er nieuwe inzichten zijn die leiden tot heroverweging van dit besluit (het ijkmoment). Zoals ik uw Kamer heb bericht bij brief van 18 april 2017² heb ik, naar aanleiding van een advies van het Staatstoezicht op de Mijnen over de ontwikkeling van de seismiciteit, de voorbereidingen in gang gezet om vanaf het gasjaar 2017-2018 het productieplafond nog eens met 10% te verlagen.

(w.g.) H.G.J. Kamp
Minister van Economische Zaken

² Kamerstuk 33 529, nr. 331

Date : 4-4-2017 15:00:47

F

To : [redacted]@tynaarlo.nl [redacted]@tynaarlo.nl, [redacted]@aaenhunze.nl [redacted]@aaenhunze.nl, [redacted] assen.nl

Subject : evaluatierapport aanbevelingen rapport Ovv

Attachment : 58dd87f68813rapport-opvolging-groningen-print.pdf;

Dag allemaal,

Bijgaand ter informatie het evaluatierapport van de Ovv dat afgelopen weekeinde in het nieuws is gekomen. De NAM heeft hierop direct gereageerd door uit het schadeafhandelingsproces in Groningen te stappen en neer te leggen bij de NCG.

De NCG gaat voor 1 juli 2017 een nieuw schadeprotocol vaststellen waarbij de menselijke maat uitgangspunt wordt. Het moet "snel, transparant en effectief" zijn. Wat voor mij niet duidelijk wordt is of dit protocol alleen voor het gasveld Groningen wordt opgesteld of dat dit ook voor de kleine velden in Drenthe gaat gelden. Het laatste lijkt mij wel logisch!

De contouren van het gasgebied speelt nog wel een belangrijke rol. Men wordt gecompenseerd en als men niet tevreden is mag men een second opinion aanvragen of naar de arbiter aardbevingschade stappen. Het platform OMEM gaf echter aan dat het aantal meetpunten van NAM/ KNMI/ TNO te beperkt is om een epicentrum van een beving nauwkeurig vast te stellen. Ook [redacted] heeft de ervaring in Zuidlaren dat bevingen vaak verder reiken dan de contour van het gasveld. De vraag die we ons dus ook kunnen stellen is "Hoe betrouwbaar zijn de contouren van het gasvelden?" Dat valt onder de Ovv aanbeveling "omgaan met onzekerheden".

Dit zijn elementen waar we straks rekening mee moeten houden bij onze zienswijze!

Tot zover.

Met vriendelijke groeten,

[redacted]
[redacted]
[redacted]
[redacted]
[redacted]
[redacted]
[redacted]
[redacted]
[redacted]
[redacted]
[redacted]

website: www.assen.nl

Disclaimer:

Aan de informatie in deze e-mail en ieder aangehecht databestand kunnen geen rechten worden ontleend. De e-mail is vertrouwelijk en is uitsluitend bestemd voor de geadresseerde. De gemeente Assen aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade als gevolg van onjuistheden, gedateerde informatie of van een onjuiste en onvolledige verzending en ontvangst van informatie.

ONDERZOEKRAAD
VOOR VEILIGHEID

Aardbevingsrisico's in Groningen

Stand van zaken opvolging aanbevelingen

Aardbevingsrisico's in Groningen

Stand van zaken opvolging aanbevelingen

Den Haag, maart 2017

De rapporten van de Onderzoeksraad voor Veiligheid zijn openbaar.

Alle rapporten zijn beschikbaar via de website van de Onderzoeksraad www.onderzoeksraad.nl.

Foto cover: Shutterstock.com / creative nature / R. Zwerver

De Onderzoeksraad voor Veiligheid

Als zich een ongeval of ramp voordoet, onderzoekt de Onderzoeksraad voor Veiligheid hoe dat heeft kunnen gebeuren, met als doel daar lessen uit te trekken. Op die manier draagt de Onderzoeksraad bij aan het verbeteren van de veiligheid in Nederland. De Raad is onafhankelijk en besluit zelf welke voorvallen hij onderzoekt. Daarbij richt de Raad zich in het bijzonder op situaties waarin mensen voor hun veiligheid afhankelijk zijn van derden, bijvoorbeeld van de overheid of bedrijven. In een aantal gevallen is de Raad verplicht onderzoek te doen. De onderzoeken gaan niet in op schuld of aansprakelijkheid.

Onderzoeksraad

Voorzitter: mr. T.H.J. Joustra
prof. mr. dr. E.R. Muller
prof. dr. ir. M.B.A. van Asselt

Secretaris-directeur: mr. C.A.J.F. Verheij

Bezoekadres: Anna van Saksenlaan 50
2593 HT Den Haag

Postadres: Postbus 95404
2509 CK Den Haag

Telefoon: +31 (0)70 333 7000

Telefax: +31 (0)70 333 7077

Internet: www.onderzoeksraad.nl

1	Inleiding	5
2	Opvolging aanbevelingen.....	7
	2.1 Versterken van het veiligheidsbelang in de besluitvorming	7
	2.2 Omgaan met onzekerheid.....	9
	2.3 Stand van zaken opvolging aanbevelingen.....	10
3	Situatie in Groningen.....	11
	3.1 Besluitvorming over de gaswinning	11
	3.2 Afhandeling van de door aardbevingen ontstane schade	14
	3.3 Aanpak van de versterkingsopgave	15
	3.4 Regie over de problematiek.....	16
4	Ten slotte	19
	Bijlage A. Verantwoording.....	23
	Bijlage B. Opvolging aanbevelingen.....	25

In 2015 heeft de Onderzoeksraad voor Veiligheid aanbevelingen gedaan om ervoor te zorgen dat veiligheid voldoende aandacht krijgt in de besluitvorming over de gaswinning uit het Groningenveld.¹ Zoals de Raad bij al zijn onderzoeken doet, heeft hij ook in dit geval bekeken of en hoe de betrokken partijen gevolg hebben gegeven aan zijn aanbevelingen.

Hoewel de betrokken partijen de aanbevelingen voortvarend hebben opgepakt en er daarnaast andere maatregelen zijn getroffen om de door de gaswinning ontstane problemen te herstellen, zijn de problemen waar inwoners van Groningen mee te maken hebben onverminderd groot. De bij de gaswinning betrokken partijen zijn er niet in geslaagd hun geschonden relatie met de Groningse bevolking te herstellen en de maatschappelijke onrust is groot.

De Raad is op zoek gegaan naar verklaringen hiervoor. Het bleek daarbij nodig de aardbevingsproblematiek in Groningen vanuit een ander perspectief te beschouwen dan in het rapport uit 2015. De Raad is niet alleen nagegaan in hoeverre zijn aanbevelingen zijn opgevolgd, maar heeft zich ook een breder beeld gevormd van de actuele situatie in Groningen: hoe de betrokken partijen omgaan met schadeafhandeling, de versterkingsopgave en andere vraagstukken die in Groningen spelen (zoals bevolkingskrimp en economische ontwikkeling).

Op grond van de gevoerde gesprekken en documentonderzoek constateert de Raad dat de huidige aanpak van de problematiek bureaucratisch en procedureel is en niet bijdraagt aan het herstel van vertrouwen van de inwoners van Groningen in de bij de gaswinning betrokken partijen. Ook constateert de Raad dat de aanpak gefragmenteerd is, terwijl de problemen waarmee de bewoners, bedrijven en decentrale overheden kampen, vragen om regie op een niveau dat alle betrokken partijen ontstijgt. Het schaalniveau waarop de problemen in Groningen nu worden aangepakt, is niet in lijn met de omvang, urgentie en complexiteit van de problematiek.

Deze notitie behandelt eerst de opvolging van de vijf aanbevelingen die de Onderzoeksraad in 2015 heeft gedaan en beziet vervolgens de Groningse problematiek in breder perspectief.

1 Onderzoeksraad voor Veiligheid, *Aardbevingsrisico's in Groningen*, februari 2015.

2 OPVOLGING AANBEVELINGEN

Met zijn rapport uit 2015 wilde de Onderzoeksraad vooral bewerkstelligen dat het veiligheidsbelang bij activiteiten in de diepe ondergrond voldoende aandacht krijgt. De Raad benadrukte dat daarvoor de volgende twee zaken van belang zijn:

1. **Het versterken van het veiligheidsbelang in de besluitvorming over activiteiten in de diepe ondergrond.** In het rapport benadrukte de Raad dat de besluitvorming over activiteiten in de diepe ondergrond zo moet worden ingericht dat de veiligheid van bewoners een expliciete plaats in de belangenafweging krijgt. Daarbij merkte de Raad op dat dit in het geval van Groningen betekent dat de structuur van het gasgebouw fundamenteel moet worden aangepast.
2. **Als uitgangspunt nemen dat complexe en onzekere risico's inherent zijn aan die activiteiten en daarover communiceren met burgers.** In het rapport stelde de Raad dat onzekerheid onlosmakelijk is verbonden met ondergrondse activiteiten, en dat onzekerheid en het reduceren ervan het uitgangspunt van het handelen van betrokken partijen moeten zijn, ook in de communicatie naar de burgers.

Om deze twee zaken te realiseren, heeft de Onderzoeksraad vijf aanbevelingen gedaan: drie aanbevelingen gericht op het versterken van het veiligheidsbelang en twee gericht op het omgaan met onzekerheid. Dit hoofdstuk beschrijft kort de stand van zaken inzake de opvolging van deze aanbevelingen. Meer informatie daarover is te vinden in Bijlage B.

2.1 Versterken van het veiligheidsbelang in de besluitvorming

2.1.1 Organiseren van macht en tegenmacht (aanbeveling 1)

De Onderzoeksraad heeft ten eerste aanbevolen om - naast het Ministerie van Economische Zaken (EZ) - ook andere ministeries te betrekken bij de besluitvorming over de exploratie en exploitatie van delfstoffen. De Raad deed die aanbeveling omdat EZ zowel onderdeel is van de exploitatie als hoeder van alle in het geding zijnde belangen. Het veiligheidsbelang was niet als zelfstandig belang belegd en de Raad vond het belangrijk dat dit wel zou gebeuren. De minister van EZ heeft het belang van de aanbeveling onderschreven en voert aan dat de ministerraad nu de cruciale besluiten neemt. De Onderzoeksraad vindt echter dat daarmee geen recht wordt gedaan aan de bedoeling van zijn aanbeveling. De besluitvorming in de ministerraad is te laat om een zorgvuldige afweging in het beleidsproces te laten plaatsvinden. Andere departementen moeten eerder in het traject worden betrokken. Het mede door hen laten ondertekenen van de voorgenomen ministerraadbesluiten maakt deze betrokkenheid zichtbaar. Gezien de relatie tussen activiteiten in de diepe ondergrond, waar het Ministerie van EZ zich op richt, en de (veiligheids-)effecten daarvan bovengronds zou het ook voor de hand liggen het veiligheidsbelang als eigenstandig belang bij een ander ministerie te beleggen.

Verder drong de Onderzoeksraad in zijn rapport aan op een fundamentele aanpassing van de structuur van het gasgebouw.^{2,3} Dat deed de Raad omdat het gasgebouw is ingericht op de optimalisering van de opbrengsten en de leveringszekerheid van het gas. De minister van EZ heeft in zijn reactie op het rapport toegezegd de structuur van het gasgebouw aan te passen. Het is echter onduidelijk op welke wijze hij dat wil doen en op welke termijn dit is voorzien. In een brief aan de Tweede Kamer merkt de minister hierover het volgende op: "Dit verkennende overleg is nu gaande en dient met grote zorgvuldigheid gevoerd te worden. Het is dan ook niet mogelijk om aan te geven wanneer resultaten te verwachten zijn. Het is een ingewikkeld overleg op grond van een situatie die in de loop van tientallen jaren is uitgekristalliseerd."⁴ Vooralsnog zijn geen wijzigingen in de structuur van het gasgebouw zichtbaar.

2.1.2 Burgerperspectief in besluitvorming winning (aanbeveling 2)

De Onderzoeksraad heeft ook aanbevolen het burgerperspectief structureel en herkenbaar mee te nemen in de besluitvorming over de gaswinning in Groningen, door provincie en gemeenten een rol te geven in die besluitvorming. Het Ministerie van EZ heeft hierop de Mijnbouwwet aangepast. De gewijzigde wet, die op 1 januari 2017 in werking is getreden, bevat voorzieningen om de inspraakmogelijkheden voor provincies, gemeenten en waterschappen te vergroten en de belangen van omwonenden structureel een plaats te geven in het besluitvormingsproces rondom de gaswinning in Groningen. Daarnaast heeft de minister van EZ meer bevoegdheden gekregen om opsporings- en winningsvergunningen aan te passen, in te trekken of er voorschriften aan te verbinden. Aangezien de wet recent in werking is getreden, is hiermee nog geen ervaring opgedaan.

Bij de besluitvorming over de winningsplannen zijn de inspraakmogelijkheden voor decentrale overheden en omwonenden vergroot. De belangen van omwonenden worden zo explicieter meegenomen en kunnen nu een weigeringsgrond zijn voor de minister. De besluitvorming over het winningsplan Groningenveld 2016 is, vooruitlopend op de wijziging van de wet, via deze nieuwe procedure voorbereid. In totaal zijn 5.530 zienswijzen ingediend op het instemmingsbesluit, waarvan 252 unieke zienswijzen en 29 reacties van overheden.⁵ Hierin komt nadrukkelijk naar voren dat de inwoners van Groningen zich zorgen maken over hun objectieve en subjectieve veiligheid. Het definitieve instemmingsbesluit schenkt echter nauwelijks aandacht aan subjectieve veiligheid. Een deel van de betrokken partijen vraagt zich af of de minister van EZ de ingediende zienswijzen en reacties serieus heeft genomen, omdat hij in zijn toelichting op het besluit vooral refereert aan de adviezen van het Staatstoezicht op de Mijnen en Gasunie Transport Services (zie ook paragraaf 3.1).

2.1.3 Onafhankelijkheid Staatstoezicht op de Mijnen (aanbeveling 3)

In zijn rapport heeft de Raad verder aanbevolen de onafhankelijkheid van het Staatstoezicht op de Mijnen (SodM) ten opzichte van het Ministerie van EZ en de sector te versterken. Het kabinet heeft hiertoe de spelregels voor rijksinspecties geëxpliciteerd en

² Onderzoeksraad voor Veiligheid, *Aardbevingsrisico's in Groningen*, februari 2015, p. 9.

³ Een beschrijving van de structuur van het gasgebouw is te vinden in figuur 3 van het rapport *Aardbevingsrisico's in Groningen* uit 2015.

⁴ <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/richtlijnen/2016/11/17/voorstel-van-wet-tot-wijziging-van-de-mijnbouwwet>

⁵ <https://www.rijksoverheid.nl/actueel/nieuws/2016/09/23/instemmingsbesluit-groningen-vergroten-veiligheid-en-verminderen-schade,geraadpleegd-op-22-februari-2017>.

vastgelegd in de Aanwijzingen inzake de rijksinspecties, die op 1 januari 2016 in werking zijn getreden.⁶ Ook zijn de toezeggingen van het kabinet om de positie van de inspecteur-generaal van SodM te versterken en meer onafhankelijk te maken met de wijzigingen in de Mijnbouwwet nagekomen. Aangezien de wet op 1 januari 2017 in werking trad, is nog niet vast te stellen hoe deze wijzigingen in de praktijk uitwerken. De Raad constateert wel dat SodM vooruitlopend op deze wijziging een meer onafhankelijke rol innam. Verschillende partijen, waaronder gemeenten in het aardbevingsgebied en de provincie Groningen, onderschrijven dit.

2.2 Omgaan met onzekerheid

2.2.1 Kennisontwikkeling diepe ondergrond (aanbeveling 4)

De Onderzoeksraad heeft aanbevolen een onderzoeksprogramma in te richten waarbinnen integraal en onafhankelijk wetenschappelijk en toegepast onderzoek wordt gedaan naar de effecten van activiteiten in de diepe ondergrond in het algemeen en de effecten van gaswinning in Groningen in het bijzonder. Op het moment dat de Raad zijn rapport publiceerde beschikte NAM al enkele jaren over een eigen onderzoeksprogramma, waarbinnen onderzoek wordt gedaan naar de Groningse ondergrond en de effecten van gaswinning. In aanvulling daarop zijn, in reactie op de aanbeveling, twee nieuwe onderzoeksprogramma's ingericht. Het Ministerie van EZ heeft het 'Kennisprogramma Effecten Mijnbouw' ingericht en NWO⁷ het 'Nationaal programma Kennisontwikkeling Diepe Ondergrond'. Binnen deze programma's waren op het moment van schrijven van deze notitie nog geen onderzoeken gestart.

Ondanks de voornemens om meer kennis over de diepe ondergrond te ontwikkelen, vindt de Raad het - gezien de urgentie van de aardbevingsproblematiek - opmerkelijk dat het meer dan twee jaar heeft geduurd totdat deze onderzoeksprogramma's waren ingericht. Ook valt het de Raad op dat EZ en NWO er niet in zijn geslaagd om gezamenlijk te komen tot één integraal onderzoeksprogramma, zoals was aanbevolen.

2.2.2 Communiceren over onzekerheid (aanbeveling 5)

De Onderzoeksraad heeft aan de minister van EZ en de Nederlandse Aardolie Maatschappij (NAM) aanbevolen in hun communicatie met burgers transparant te zijn over onzekerheden, en te expliciteren en motiveren welke plaats onzekerheid krijgt in de besluitvorming over de exploratie en exploitatie van delfstoffen. Deze communicatie dient zich daarbij niet te beperken tot een (technische) uiteenzetting over de relatie tussen gaswinning en seismiciteit. De Raad constateert dat partijen in de afgelopen jaren weliswaar meer openheid bieden over de relatie tussen gaswinning en seismische activiteit, maar dat zowel EZ als NAM worstelt met het centraal plaatsen van onzekerheid in de dialoog met burgers. Zoals mede uit de opvolging van aanbeveling 4 blijkt, zijn partijen zich bewust van de onzekerheden. Deze staan beschreven in onder meer het winningsplan van NAM en het advies hierop van het SodM. Het bevreemdt de Raad dat

⁶ Stcrt. 2015, nr. 33574.

⁷ De Nederlandse Organisatie voor Wetenschappelijk Onderzoek.

het de betrokken partijen nog steeds niet lukt om deze onzekerheid een prominente plek te geven in de dialoog met burgers.

2.3 Stand van zaken opvolging aanbevelingen

De Onderzoeksraad constateert dat het merendeel van zijn aanbevelingen voortvarend is opgepakt, maar ziet ook dat een aantal cruciale aspecten niet nader is vormgegeven. De aanbevelingen waren vooral gericht op het beter betrekken van het veiligheidsbelang in de besluitvorming over activiteiten in de diepe ondergrond. De aardbevingsproblematiek kent echter meer facetten: de urgentie om te komen tot oplossingen, de complexiteit en onzekerheid die het probleem domineren, het gebrek aan kennis en de verdeeldheid over wat nagestreefd moet worden. Het volgende hoofdstuk gaat daar nader op in. Het beschrijft achtereenvolgens: de besluitvorming over de gaswinning, het verloop van het proces van schadeafhandeling, de aanpak van de versterkingsopgave en de regie over de aardbevingsproblematiek.

3 SITUATIE IN GRONINGEN

3.1 Besluitvorming over de gaswinning

Bij de besluitvorming over de hoeveelheid te winnen gas en de voorwaarden waaronder dit gas gewonnen kan worden, spelen drie belangen een rol. Ten eerste betreft dat de belangen van de bewoners van het Groningenveld, namelijk veiligheid en het voorkomen van schade aan gebouwen en infrastructuur. Het tweede belang, leveringszekerheid, houdt in dat kan worden voorzien in de gasbehoefte van Nederlandse huishoudens en voldaan kan worden aan de verplichtingen aan het buitenland. Ten slotte hebben de bij de gaswinning betrokken ondernemingen (Shell en ExxonMobil⁸) en de Nederlandse overheid financieel belang bij de gaswinning.

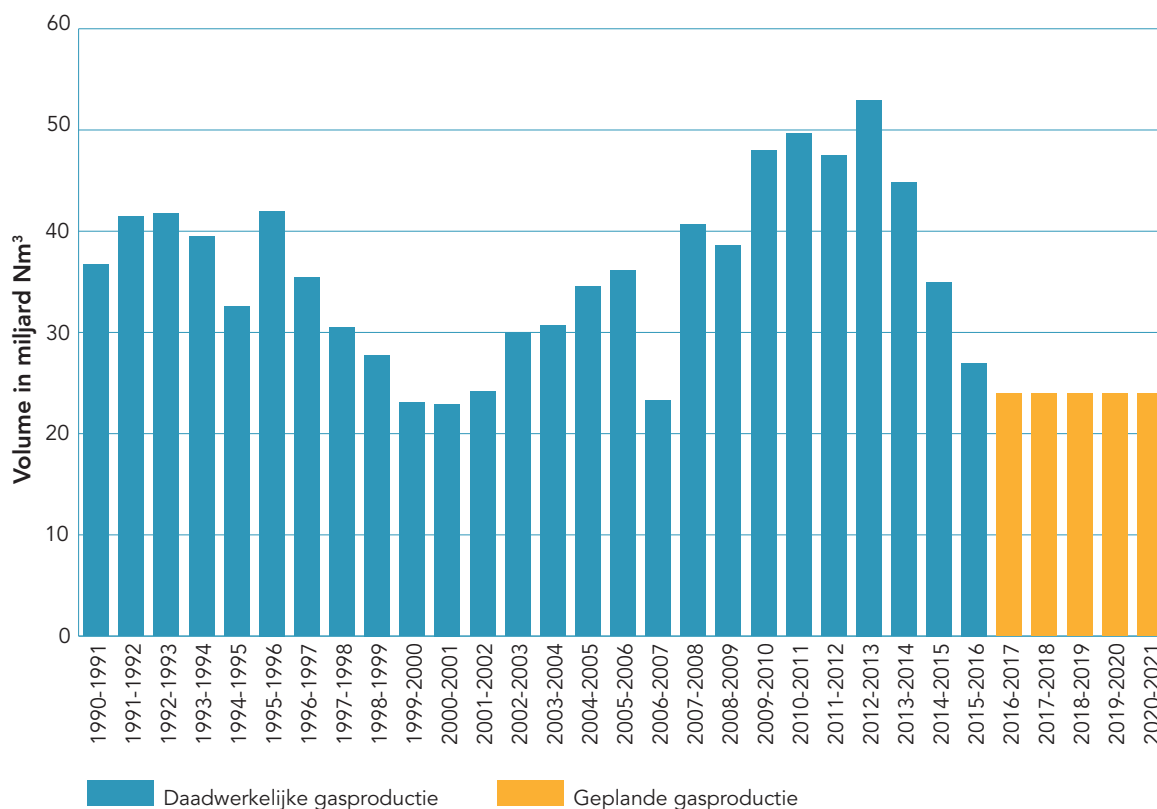
In de afgelopen jaren zijn, al dan niet na tussenkomst van de rechter, diverse besluiten genomen die hebben geleid tot een afname van de hoeveelheid gewonnen gas (zie tabel 1 en figuur 1).

Datum van het besluit	Periode waarop besluit betrekking heeft	Omvang gaswinning
17 januari 2014 (minister EZ)	2014 2015 2016	42,5 miljard Nm ³ 42,5 miljard Nm ³ 40,5 miljard Nm ³ én 80% minder gaswinning bij Loppersum
30 januari 2015 (minister EZ)	Heel 2015	39,4 miljard Nm ³
9 februari 2015 (minister EZ)	Eerste helft 2015	16,5 miljard Nm ³
23 juni 2015 (minister EZ)	Heel 2015	30 miljard Nm ³ (dus 13,5 miljard Nm ³ in 2e helft van 2015)
18 november 2015 (Raad van State)	Gasjaar 2015-2016	27 miljard Nm ³ (overschrijding tot maximaal 33 Nm ³ is alleen toegestaan als het gasjaar 2015-2016 een relatief koud jaar blijkt te zijn. Ook mag voorlopig geen gas worden gewonnen in en rond Loppersum).
30 september 2016 (minister EZ) ⁹	Gasjaar 2016-2017 Gasjaar 2017-2018 Gasjaar 2018-2019 Gasjaar 2019-2020 Gasjaar 2020-2021	24 miljard Nm ³ per gasjaar (overschrijding tot maximaal 30 Nm ³ is alleen toegestaan als het gasjaar een relatief koud jaar blijkt te zijn)

Tabel 1: Besluiten omtrent de hoeveelheid te winnen gas in Groningen.

⁸ Oliemaatschappijen ExxonMobil en Shell zijn de eigenaren van NAM, met elk een aandeel van 50%.

⁹ Er loopt een beroepsprocedure bij de Raad van State tegen dit besluit.

Figuur 1: Gerealiseerd en gepland volume gaswinning in Groningen in de gasjaren 1990/91-2020/21 (in miljard Nm³). Bron: NAM (cijfers daadwerkelijke gasproductie).

Het meest recente besluit van de minister van Economische Zaken (EZ) over de gaswinning uit het Groningenveld dateert van september 2016.¹⁰ De minister refereert in dat besluit aan de belangen leveringszekerheid en veiligheid. Besloten is dat de komende vijf jaar¹¹ 24 miljard Nm³ gas per gasjaar¹² mag worden gewonnen. Daarbij wordt gestreefd naar een zo vlak mogelijke winning met zo min mogelijk fluctuaties, omdat een gelijkmatige gaswinning minder seismiciteit lijkt op te leveren dan wanneer met pieken en dalen wordt gewonnen.¹³ Om seizoensgebonden piekniveaus in de vraag naar gas op te kunnen vangen, is het dan echter wel noodzakelijk gemiddeld meer gas te winnen.¹⁴ Besloten is dat alleen in koude winters en indien dat strikt noodzakelijk is, extra gas mag worden gewonnen (maximaal 6 miljard Nm³ per gasjaar). De minister is tot dit besluit gekomen op basis van adviezen van Gasunie Transport Services en Staatstoezicht op de Mijnen (SodM),¹⁵ die stellen dat bij een gaswinning van 24 miljard Nm³ per gasjaar sprake is van een verantwoord basisniveau van winning waarbij wordt voldaan aan de eisen van leveringszekerheid.

¹⁰ Instemmingsbesluit winningsplan Groningen gasveld, 30 september 2016.

¹¹ Tot en met gasjaar 2020-2021.

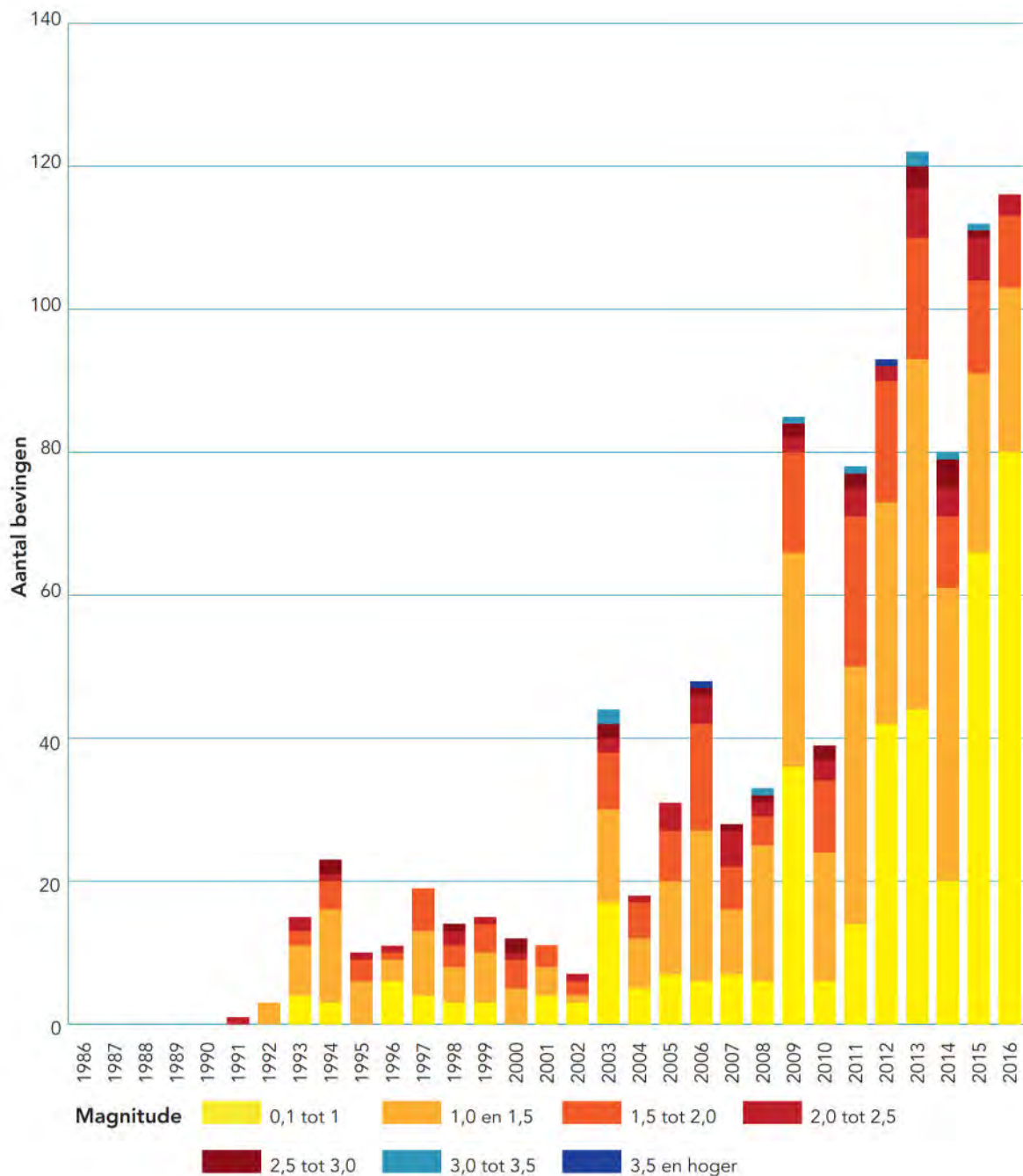
¹² Een gasjaar loopt van 1 oktober tot en met 30 september.

¹³ Advies SodM op het Winningsplan Groningen 2016, mei 2016, p.52.

¹⁴ Instemmingsbesluit winningsplan Groningen gasveld, 30 september 2016, p.23.

¹⁵ Advies SodM op het Winningsplan Groningen 2016, mei 2016, p.13.

De Raad constateert dat leveringszekerheid nog steeds een prominente plaats inneemt in de besluitvorming over het winningsniveau. In de belangenafweging speelt ook objectieve veiligheid (d.w.z. het uitblijven van lichamelijk letsel ten gevolge van de aardbevingen) een belangrijke rol, maar het is onduidelijk op welke wijze subjectieve veiligheid (d.w.z. de mate waarin burgers zich veilig voelen) is meegewogen. De minister stelt nadrukkelijk dat hij de ingediende zienswijzen in zijn besluit heeft betrokken; niet alle indieners ervaren dat echter zo (zie ook paragraaf 2.1.2). Het is nog te vroeg om vast te stellen wat het precieze effect van het verlagen van het productieplafond op het aardbevingsrisico is. Metingen uit 2016 laten zien dat de hoeveelheid aardbevingen ten opzichte van 2015 licht is toegenomen en de kracht van de bevingen licht is afgenomen (zie figuur 2).

Figuur 2: Aantal en kracht van de aardbevingen in het Groningenveld (1986-2016)

Consensus over een veilig niveau van gaswinning ontbreekt. Politiek, media en bewoners noemen vaak 12 miljard Nm³ gas als maximaal niveau van veilige winning. Dit veronderstelde veilige niveau van winning is afkomstig uit een bijlage¹⁶ bij het SodM-advies op het winningsplan 2013. In 2016 komt het SodM echter terug op het winningsniveau van 12 miljard Nm³ per jaar. In zijn advies op het winningsplan geeft de inspectiedienst aan: “Die onderbouwing is onjuist. Bij een hoger niveau van winning dan 12 miljard Nm³ per jaar zullen jaarlijks meer bevingen optreden, maar dat hoeft niet te leiden tot overschrijding van de recentelijk vastgestelde veiligheidsnorm of tot overschrijding van een schadeniveau dat acceptabel kan zijn.”¹⁷

De Raad constateert dat de besluitvorming over de hoeveelheid te winnen gas gebaat is bij duidelijkheid over een acceptabel niveau van gaswinning. Hiertoe is het van belang een maatschappelijke dialoog te voeren en een politieke beslissing te nemen over een ‘acceptabel niveau van veiligheid’ waarbij het niet alleen gaat om objectieve veiligheid, maar ook om subjectieve veiligheid.¹⁸ Op dit moment is vooral NAM belast met het voeren van deze dialoog en het bepalen van het maatschappelijk risico voor het Groningenveld.¹⁹ De Raad is echter van mening dat deze verantwoordelijkheid bij de overheid dient te liggen, zodat overheid, wetenschap en burgers in dialoog kunnen komen tot een breed gedragen ‘acceptabel niveau van veiligheid’. Op die manier kan het burgerperspectief beter in de besluitvorming over gaswinning worden betrokken. De Staat is verantwoordelijk voor het vaststellen van het acceptabel niveau van veiligheid.

3.2 Afhandeling van de door aardbevingen ontstane schade

De Onderzoeksraad constateerde in zijn rapport dat de schadeafhandeling door NAM een bron van onvrede onder de bevolking is.²⁰ “Gedupeerden noemen de benadering van NAM in interviews met de Raad onpersoonlijk en geven aan het gevoel te hebben dat ze niet serieus worden genomen. Vooral bij complexe schades is er discussie over de vraag in hoeverre de schade is veroorzaakt door aardbevingen, duurt de afhandeling lang en blijft de schade ook na herstelwerkzaamheden vaak zichtbaar.”²¹ De vraag is of deze situatie sinds de publicatie van het rapport in februari 2015 verbeterd is.

De Raad constateert dat voor schadeafhandeling de afgelopen jaren een compleet nieuw stelsel is ingericht. Dit stelsel bestaat uit veel partijen met complexe relaties.²² Sinds januari 2015 verzorgt het Centrum Veilig Wonen (CVW), een uitvoeringsorganisatie van NAM, de schadeafhandeling. Casemanagers van de Nationaal Coördinator Groningen (NCG) verzorgen sinds september 2016 de afhandeling van complexe schades.²³ Verder

16 Bijlage bij advies SodM op winningsplan 2013, januari 2014: *Reassessment of the probability of higher magnitude earth quakes in the Groningen gas field*; Muntendam-Bos, dr. A.G. en dr. J.A. de Waal; 16 januari 2013, p. 2.

17 Advies SodM winningsplan Groningen 2016, mei 2016, p. 21.

18 Zoals ook beschreven in het advies van de Commissie Meijdam (Adviescommissie ‘Omgaan met risico’s van geïnduceerde aardbevingen’), 14 december 2015.

19 Bijvoorbeeld via artikel 8 van het instemmingsbesluit op het Winningsplan 2016.

20 Onderzoeksraad voor Veiligheid, *Aardbevingsrisico’s in Groningen*, februari 2015, p. 80.

21 Onderzoeksraad voor Veiligheid, *Aardbevingsrisico’s in Groningen*, februari 2015, p. 47.

22 Winter H., M. Wever, S. Krouwer, M. Uri en S. de Wijs, *De governance van de afhandeling van mijnbouwschade*, RUG, december 2016, p. 3.

23 <https://www.nationaalcoordinatorgroningen.nl/actueel/nieuws/2016/september/2/ngc-neemt-complexe-schades-over>

spelen onder meer de Arbitrer Bodembeweging, de Commissie Bijzondere Situaties en de Onafhankelijke Raadsman een rol bij de schadeafhandeling. Ten slotte ondersteunt de NCG maatschappelijke organisaties bij het inrichten van een onafhankelijk steunpunt 'Stut en Steun' voor bewoners.²⁴

Het nieuw ingerichte stelsel heeft er niet toe geleid dat de onvrede over het proces van schadeafhandeling is weggenomen. Hoewel veel gedupeerden tevreden zijn over de schadeafhandeling,²⁵ wordt dit proces ook door velen als traag en moeizaam ervaren. De aandacht gaat teveel uit naar het correct doorlopen van de procedures en te weinig naar de behoeften en gevoelens van de gedupeerden. De Onafhankelijke Raadsman ontvangt veelvuldig klachten over afwezige, gebrekkige of onjuiste communicatie door het CVW of NAM.²⁶ Met de afhandeling van schades is bovendien veel tijd gemoeid. De Onafhankelijke Raadsman constateert dat de afhandeling van kleine schades soms onevenredig veel kosten met zich mee brengt. De proceskosten bij kleine schades zijn vaak hoger dan de uiteindelijk uitgekeerde schade.

Het aantal schademeldingen is groot. In 2016 waren er 17.925 meldingen.²⁷ Schades en de wijze waarop de schadeafhandeling verloopt, hebben een grote impact op bewoners. Onderzoek van de Rijksuniversiteit Groningen toont aan dat bewoners in gebieden waar veel schade is meer gezondheidsklachten hebben en een minder goede geestelijke gezondheid. "De negatieve effecten van schade treden met name op bij mensen die meervoudige schade hebben."²⁸

Naast de veelheid aan organisaties die zich met schadeafhandeling bezig houden, zijn er meerdere (tijdelijke) regelingen waar bewoners in het aardbevingsgebied voor in aanmerking kunnen komen, zoals de waarderegeling, de regeling waardevermeerdering en de opkoopregeling. Voor bewoners met een stapeling van medische, psychische, sociale en soms ook economische problemen is de regeling Bijzondere Situaties ingesteld.²⁹ Uit de gesprekken die de Raad heeft gevoerd met bewoners, gemeenten en de provincie komt het beeld naar voren dat de veelheid aan organisaties en regelingen voor schadeafhandeling wordt ervaren als 'pleisters plakken'.

Veel Groningers plaatsen vraagtekens bij de onafhankelijkheid van het CVW vanwege de relatie tot NAM en hebben kritiek op het gebrek aan transparantie over de relatie tussen het CVW en NAM.^{30,31} Het CVW erkent zelf dat van een onafhankelijke positie van het CVW op dit moment geen sprake kan zijn, omdat NAM aansprakelijk is voor alle schade.³²

24 NCG, Meerjarenprogramma Aardbevingsbestendig en Kansrijk Groningen 2017- 2021, p. 28.

25 Faber, D. S. van der Veen en P. de Jong, *Onderzoek naar de tevredenheid met de schadeafhandeling door de NAM*, Ape Onderzoek en advies, augustus 2015, p. XV.

26 Onafhankelijke Raadsman, *Klachten over de afhandeling van schade en versterking als gevolg van gaswinning in Groningen. Halfjaarrapportage 2016*, 12 oktober 2016, p. 2.

27 <http://www.nam.nl/feiten-en-cijfers/voortgang-schadeafhandeling.html>

28 Postmes, T., K. Stroebe, J. Richardson, B. LeKander, en F. Oldersma *Veiligheidsbeleving, gezondheid en toekomstperspectief van Groningers. Wetenschappelijk rapport #2*, 7 februari 2017, p. 48.

29 Website Vangnet voor Bijzondere Situaties als gevolg van aardbevingen in Groningen <http://www.vangnet-bijzondersituaties.nl/>

30 Winter H., M. Wever, S. Krouwer, M. Uri en S. de Wijs, *De governance van de afhandeling van mijnbouwschade*, RUG, december 2016, p.3.

31 Brief NAM en CVW aan NCG, 9 juni 2016, Inzicht overeenkomst NAM-CVW.

32 Website CVW, 31 januari 2015, Uitleg over positie Centrum Veilig Wonen. Zie: <https://www.centrumveiligwonen.nl/nieuws/uitleg-over-positie-centrum-veilig-wonen>

NAM heeft recent aangegeven bereid te zijn afstand te nemen van het proces van schadeafhandeling.³³

Naar het oordeel van de Raad draagt de huidige wijze en vorm van schadeafhandeling, ondanks alle inspanningen en organisaties, niet bij aan het herstel van vertrouwen.

3.3 Aanpak van de versterkingsopgave

Met het oog op veiligheid van burgers is het van belang dat woningen, andere gebouwen en infrastructuur zijn berekend op de maximale kracht van aardbevingen waar Groningen mee te maken kan krijgen. Uit een eerste inspectie van 1.450 woningen blijkt dat deze zeer waarschijnlijk allemaal moeten worden versterkt. In 2017 worden nog eens 5.000 woningen geïnspecteerd.³⁴

Het vormgeven van de versterkingsaanpak is geen eenvoudige opgave, onder meer doordat er onzekerheid bestaat over de maximale kracht van aardbevingen waar Groningen mee te maken kan krijgen, het precieze aantal woningen en gebouwen dat versterkt moet worden en de benodigde versterkingsmaatregelen. Wat betreft versterking bestaat voor woningen wel een richtlijn, maar zijn voor bijvoorbeeld infrastructuur, dijken en chemische bedrijven geen direct toepasbare beoordelingskaders beschikbaar.³⁵

Daarnaast doet zich bij het vormgeven van de versterkingsaanpak een dilemma voor tussen zorgvuldigheid en snelheid. Aan de ene kant is het belangrijk de versterkingsopgave - die naar verwachting omvangrijk, kostbaar en ingrijpend is - zorgvuldig vorm te geven, wat diepgaand onderzoek en een gedegen voorbereiding vereist. Aan de andere kant is het - met het oog op de veiligheid van de bewoners van het Groningenveld - van belang om woningen zo snel mogelijk te versterken.

In het winningsplan is sprake van een periode van vijf jaar waarbinnen woningen versterkt moeten worden.³⁶ Provincies en gemeenten verschillen van mening met het Rijk over de wijze waarop dit moet worden geïnterpreteerd.³⁷ Het Ministerie van EZ meent dat versterking binnen vijf jaar plaats moet vinden, gerekend vanaf het moment dat uit een inspectie blijkt dat versterking noodzakelijk is. Gemeenten en provincie vinden dat inspecties en versterking binnen een periode van vijf jaar, gerekend vanaf 1 januari 2016, moeten plaatsvinden.

Gezien de omvang van de versterkingsopgave en het huidige tempo daarvan, is het denkbaar dat een deel van de versterkingen pas plaatsvindt tegen de tijd dat het aardbevingsrisico is afgenomen. De minister van EZ heeft aangegeven dat de vraag naar gas na 2020 waarschijnlijk zal afnemen en de gaswinning in stappen kan worden gereduceerd naar 7 miljard Nm³ in 2029.³⁸ Hoewel geen zekerheid bestaat over het precieze effect van

³³ NAM, *Nieuwjaarstoespraak NAM-directeur Gerald Schotman*, 10 januari 2017, p.5.

³⁴ NCG, *1450 panden moeten versterkt in aardbevingsgebied*, Nieuwsbericht, 7 december 2016.

³⁵ NCG, *Meerjarenprogramma Aardbevingsbestendig en Kansrijk Groningen 2017 - 2021*, p. 12.

³⁶ NAM, *Winningsplan Groningen Gasveld 2016*, p. 53.

³⁷ Brief EZ aan Tweede Kamer, DGBI-DR / 16181273, 23 december 2016, p.2.

³⁸ Brief EZ aan Tweede Kamer, DGETM-EI / 16132605, 12 september 2016, p. 5.

een afname in de productie op het ontstaan van aardbevingen, is het de verwachting dat het aardbevingsrisico afneemt. Hoe langer het duurt voordat woningen worden versterkt, hoe meer de vraag rijst of het op dat moment nog nut heeft. De Raad constateert dat het tempo van de versterkingsopgave niet in lijn is met de ontwikkeling van het aardbevingsrisico.

3.4 Regie over de problematiek

Partijen in de regio zijn het erover eens dat er de afgelopen jaren veel is gebeurd op het gebied van veiligheid, schadeafhandeling en de versterkingsopgave. Tegelijkertijd constateren zij dat er nog een lange weg te gaan is. Het kost veel tijd om dingen gedaan te krijgen en er is maatschappelijke en politieke druk voor nodig. Diverse getroffen maatregelen zijn afgedwongen door andere partijen, zoals de Raad van State, de Rechtbank Noord-Nederland en de Tweede Kamer. Regionale partijen en inwoners van de provincie hebben het gevoel dat ze alles moeten bevechten.

De stroperige processen van schadeafhandeling en versterking leiden ook tot frustratie in de regio over 'de nodige grote stappen die maar niet genomen worden'. Deze frustratie wordt op de NCG geprojecteerd. Er is veel discussie over de positie van het Ministerie van EZ in relatie tot de NCG. Formeel werkt de NCG namens gemeenten, provincie en Rijk, maar beheersmatig is hij ondergebracht bij EZ, 'als ambtenaar van EZ'. In de provincie leven zorgen over het afnemend draagvlak onder de bevolking voor de NCG. De partijen die zitting hebben in de bestuurlijke³⁹ en maatschappelijke⁴⁰ stuurgroep van de NCG merken op dat zij veelal voor voldongen feiten worden geplaatst en niet worden betrokken vanuit hun formele adviseursrol. Het gevoel gezamenlijk een route uit te zetten, ontbreekt bij deze partijen.

Regionale bestuurders onderstrepen het belang van de NCG voor de provincie. Zij zien de komst van de NCG als een groot goed en waarderen de inspanning die geleverd wordt. Zij hebben echter ook de indruk dat de NCG een te beperkte armslag heeft en zelfstandig geen besluiten kan nemen. In een wetsvoorstel dat nu in behandeling is, krijgt de NCG een meer onafhankelijke positie, om een sterkere regie op een transparant en onafhankelijk proces voor de afhandeling van de schade en de versterkingsopgave mogelijk te maken. De vraag is of het wetsvoorstel dat thans bij de Raad van State ligt helderheid zal bieden. Er dient een principiële keuze gemaakt te worden of de NCG onderdeel is van het departement of een bestuurlijk orgaan wordt.

De werkzaamheden van de NCG zitten dicht op de uitvoeringspraktijk met waar nodig individuele aandacht voor economische en/of maatschappelijke problemen van bewoners. De schadeafhandeling en de versterkingsopgave zijn hierdoor op zichzelf al complexe opgaven. Vooral de versterkingsoperatie is, los van het technische vraagstuk, bijzonder verstrekkend. Ingrepen in bestaande bebouwing, kunnen de complete woonomgeving op zijn kop zetten en hele dorpsgemeenschappen raken. Aangezien het bij

³⁹ De provincie Groningen en de gemeenten in het aardbevingsgebied.

⁴⁰ Het Gasberaad en de Groninger Bodembeweging.

een dergelijke operatie belangrijk is rekening te houden met wat een dorp aankan, kiest de NCG er bewust voor de bewoner centraal te stellen en per straat en per dorp te communiceren. Het is de vraag of de NCG, gegeven de complexiteit van de opgaven waarvoor hij zich gesteld ziet, zijn rol als regievoerder en verbinder, over de partijen en de verschillende aspecten van de problematiek heen, waar kan maken.

De problematiek rondom de gaswinning in Groningen is breder dan de schadeafhandeling en de versterkingsopgave. Het is geen problematiek die in isolement opgelost kan worden, omdat oplossingen gekozen moeten worden in samenhang met andere ontwikkelingen in de regio en de rest van Nederland, denk bijvoorbeeld aan de krimp-problematiek⁴¹ en de ambities op het gebied van energietransitie. Hoe voorkom je dat je investeert in het versterken van woningen (en scholen, zorgcentra, etc.) die op termijn overbodig zijn?⁴² En hoe anticipeer je op activiteiten op het gebied van economische versterking die krimp kunnen beperken? De beoogde energietransitie heeft tot gevolg dat Nederland minder afhankelijk wordt van Gronings gas. Het tempo waarmee de transitie naar duurzame energiebronnen plaatsvindt, kan van invloed zijn op de snelheid waarmee de gaskraan verder wordt dichtgedraaid.

Tot nu toe lijkt de minister van EZ te kiezen voor een gefragmenteerde aanpak: een aparte structuur voor gaswinning, voor schadeafhandeling, voor onderzoek en voor versterking. Elk probleem krijgt daardoor zijn eigen aanpak, zijn eigen doorlooptijd en zijn eigen afwegingskader. Deze gefragmenteerde aanpak draagt het gevaar in zich dat cruciale beslissingen in isolement worden genomen en niet in samenhang met daaraan gerelateerde vraagstukken.

41 In bijna de helft van de gemeenten in de provincie Groningen is sprake van bevolkingskrimp. Zie: <https://www.cbs.nl/nl-nl/achtergrond/2016/32/bevolkingskrimp-in-kwart-van-gemeenten>.

42 NCG, *Meerjarenprogramma Aardbevingsbestendig en Kansrijk Groningen 2017 - 2021*, p. 61.

Uit de gesprekken die de Onderzoeksraad heeft gevoerd, blijkt dat vrijwel alle betrokkenen behoefte hebben aan rust rondom het gaswinningsdossier. De realiteit staat dat echter in de weg. Een acceptabel niveau van veiligheid met betrekking tot gaswinning, dat recht doet aan de gevoelens van onveiligheid bij de bevolking, is nog niet vastgesteld. Het huidige proces van schadeafhandeling, dat sterk gericht is op financiële compensatie van schade die aantoonbaar is veroorzaakt door de gaswinning, sluit onvoldoende aan bij de beleving en behoeften van de gedupeerden. Verder spelen in de provincie Groningen en elders in Nederland andere vraagstukken die in samenhang met de aardbevingsproblematiek aangepakt moeten worden.

De Onderzoeksraad constateert dat er veel is gedaan om de problemen die door de gaswinning zijn ontstaan te repareren, maar dat de huidige aanpak gefragmenteerd is. Bewoners worden door een veelheid aan regelingen geconfronteerd met een sterk bureaucratisch en juridisch ingericht proces. De tot dusverre getroffen maatregelen doen geen recht aan de veelheid aan problemen waarvoor de inwoners van Groningers zich gesteld zien.

Ruim vijftig jaar heeft heel Nederland geprofiteerd van de gaswinning. De baten gingen voor de lasten uit. Het kan dan ook niet zo zijn dat deze lasten, die steeds pregnanter en indringender in beeld komen, worden afgewenteld op de regio waar het gas gewonnen is. Het betreft een nationaal probleem dat een nationale aanpak verdient.

Nadere opvolging aanbevelingen

De Onderzoeksraad constateert, op basis van zijn verkenning, dat het merendeel van zijn aanbevelingen voortvarend is opgepakt, maar ziet ook dat een aantal cruciale aspecten niet nader is vormgegeven.

De Raad benadrukt dat op korte termijn het zogenoemde 'gasgebouw' herzien moet worden, waarbij het ontvlechten van belangen een prominente plaats moet krijgen. Om de toekomstige besluitvorming goed voor te bereiden en de inwoners van Groningen meer duidelijkheid te geven over de onzekerheden die samenhangen met de gaswinning, is het tevens noodzakelijk te komen tot daadwerkelijke afstemming in de vele wetenschappelijke en toegepaste onderzoeken naar de effecten van de activiteiten in de diepe ondergrond. Verder verdient de communicatie over onzekerheden binnen het aardbevingsdossier meer aandacht. Ten slotte is het noodzakelijk te komen tot een maatschappelijk en politiek geaccepteerd veiligheidsniveau.

Op maat gesneden schadeafhandeling door de overheid

De Raad vindt dat recht gedaan moet worden aan de behoeften en gevoelens van de gedupeerden. Er is in het proces van schadeafhandeling een transitie nodig van het streven naar procedurele precisie naar het hanteren van de menselijke maat, waarbij het totaal aan regelingen vereenvoudigd dient te worden. Naar het oordeel van de Raad

betekent dit een ruimhartige compensatie en een eenvoudiger proces van schadeafhandeling waarbij burgers niet langer te maken hebben met en afhankelijk zijn van NAM. Dit houdt in dat NAM noch direct, noch indirect betrokken moet zijn bij het schadeafhandelingsproces. Het geld dat beschikbaar is, moet ten goede komen aan de compensatie en niet aan het schadeproces. De overheid dient het proces van schadeafhandeling in eigen handen te nemen, zoals ook is gebeurd in het Project Geluidisolatie Schiphol (Progis).⁴³ Vanzelfsprekend dient de overheid de aansprakelijkheid met NAM nader te regelen.

Duidelijkheid over de versterkingsoperatie

De Raad acht het noodzakelijk dat meer duidelijkheid wordt geboden over de inhoud en het proces van de versterkingsoperatie. Het is helder dat de totale versterking niet zal kunnen plaatsvinden binnen vijf jaar. Daar zal aanzienlijk meer tijd voor nodig zijn. De omvang en intensiteit van de versterkingsoperatie zijn zeer groot. Dat roept vele inhoudelijke, organisatorische, financiële en sociale vragen op over hoe dat in de komende decennia in Groningen vorm moet krijgen mede in relatie met andere maatschappelijke opgaven in Groningen. De overheid dient realistische verwachtingen te creëren over de kansen die de versterkingsoperatie biedt, maar ook over beperkingen daarvan.

Proactieve en integrale aanpak van de problematiek

De aardbevingsproblematiek kent vele facetten: de urgentie om te komen tot oplossingen, de complexiteit en onzekerheid die het probleem domineren, het gebrek aan kennis en de verdeeldheid over wat nagestreefd moet worden. Daarnaast zien bewoners, bedrijven en decentrale overheden zich gesteld voor andere grote vraagstukken die in de regio spelen. Met name het tempo van de versterking in relatie tot het aardbevingsrisico en de impact ervan op de leefomgeving. Daarnaast spelen ook ambities op het gebied van energietransitie in relatie tot de vermindering van de afhankelijkheid van Gronings gas en regionale opgaven met betrekking tot bevolkingskrimp en werkgelegenheid.

Naar het oordeel van de Raad is het schaalniveau waarop de problemen nu worden aangepakt, niet in lijn met de omvang, urgentie en complexiteit van de problematiek in Groningen. Deze problematiek vraagt om regie op een niveau dat alle betrokken partijen ontstijgt. De Raad pleit dan ook voor een integrale afweging van alle grote vraagstukken gerelateerd aan de aardbevingen in Groningen. Bij een dergelijke integrale benadering past een organisatie met een positie en mandaat die doet denken aan de vroegere Herinrichtingscommissie Oost-Groningen en de Gronings-Drentse Veenkoloniën,⁴⁴ een bestuurlijk orgaan met eigen wettelijke bevoegdheden dat niet afhankelijk is van andere bestuurlijke organen. Hierbij dient een brede bundeling plaats te vinden van kennis op gebieden zoals economische ontwikkeling, krimp, bouwtechnische opgave, seismiciteit en maatschappelijke effecten. De opgave voor Groningen is daarmee veel breder dan het beleidsterrein van het Ministerie van EZ; het is cruciaal dat andere departementen en

⁴³ Progis was de projectorganisatie van Rijkswaterstaat Noord-Holland die uitvoering gaf aan een bepaling door de overheid dat woningen die het zwaarst werden belast met vliegtuiggeluid van rijkswegen in aanmerking konden komen voor geluidisolatie gefinancierd door de luchtvaartsector. Tot 2012 zijn op deze manier ruim 13.000 huizen geïsoleerd.

⁴⁴ Zoals beschreven in de Wet van 23 november 1977, houdende regelen met betrekking tot de herinrichting van Oost-Groningen en de Gronings-Drentse Veenkoloniën.

bestuurlijke organen daar ook een rol in krijgen. Het in goede banen leiden van deze opgave vraagt om een proactieve houding. Het is cruciaal dat de betrokken partijen beleid ontwikkelen om voorbereid te zijn op de (toekomstige) gevolgen van de gaswinning in plaats van beleid dat zich, zoals nu het geval is, richt op het herstellen van ontstane problemen.

Gegeven de veelomvattendheid en complexiteit van de problematiek zal deze nog decennia lang aandacht vragen. De Onderzoeksraad zal de komende jaren blijven monitoren hoe de situatie in Groningen zich ontwikkelt en daar mogelijk opnieuw over rapporteren als hij daartoe aanleiding ziet.

VERANTWOORDING

Doelstelling

De Onderzoeksraad heeft in 2015 het rapport 'Aardbevingsrisico's in Groningen' gepubliceerd. Daarin concludeert de Raad dat tot begin 2013 de veiligheid van de burgers van Groningen in relatie tot geïnduceerde aardbevingen niet van invloed is geweest op de besluitvorming over de exploitatie van het Groningenveld. Om te bewerkstelligen dat het veiligheidsbelang van burgers bij activiteiten in de diepe ondergrond, waaronder de gaswinning uit het Groningenveld, voldoende aandacht krijgt, heeft de Onderzoeksraad destijds vijf aanbevelingen gedaan.

De Onderzoeksraad kijkt bij ieder rapport na ontvangst van reacties op de aanbevelingen in hoeverre deze door de geadresseerde partijen zijn opgevolgd. Dit heeft de Raad ook gedaan na het onderzoek uit 2015. Bijlage B beschrijft de stand van zaken inzake de opvolging van de afzonderlijke aanbevelingen. Deze bijlage richt zich niet alleen op de situatie in Groningen, maar ook op andere activiteiten in de diepe ondergrond.

Vanwege het belang dat de Onderzoeksraad hecht aan de destijds geformuleerde aanbevelingen en de grote zorgen die de inwoners van Groningen nog steeds hebben over de wijze waarop met hun belangen wordt omgegaan, heeft de Raad besloten om niet alleen na te gaan in hoeverre zijn aanbevelingen zijn opgevolgd, maar zich ook een breder beeld te vormen van de actuele situatie in Groningen. De Raad heeft daarvoor gekozen omdat zich, sinds het verschijnen van zijn rapport in 2015, diverse ontwikkelingen hebben voorgedaan die daarom vragen.

Verder hebben de provincie Groningen en de inmiddels opgeheven Dialoogtafel in april 2015 de Onderzoeksraad gevraagd een vinger aan de pols te houden ten aanzien van de opvolging van de aanbevelingen uit het onderzoek van 2015. Na een aangenomen motie van diverse Statenfracties heeft de provincie Groningen dit verzoek in oktober 2015 nogmaals onderstreept in een brief aan de Onderzoeksraad.

Dataverzameling

De Onderzoeksraad heeft voor dit project documentonderzoek gedaan en gesprekken gevoerd met de bij de aardbevingsproblematiek betrokken partijen. Zo heeft de Raad gesproken met vertegenwoordigers van partijen uit het gasgebouw, met provinciale en gemeentelijke bestuurders, met belangenorganisaties en met vertegenwoordigers van organisaties die zich bezighouden met schadeafhandeling en de versterkingsopgave. Van de gesprekken zijn verslagen gemaakt, die ter controle zijn voorgelegd aan de geïnterviewden. Deze notitie is niet ter inzage voorgelegd aan de betrokken partijen.

Inzage is een onderdeel van het opstellen van onderzoeksrapporten en past niet bij de procedure die de Raad volgt bij het beoordelen van de opvolging van aanbevelingen die in deze onderzoeksrapporten zijn gedaan.

Analyse en oordeelsvorming

De normatieve uitgangspunten waarop de Onderzoeksraad de notitie heeft opgesteld komen voort uit het referentiekader van het onderzoek uit 2015.⁴⁵ Deze uitgangspunten heeft de Onderzoeksraad onder andere ontleend aan studies van de Wetenschappelijke Raad voor het Regeringsbeleid, het Rathenau Instituut en aan inzichten die hij in eerdere onderzoeken zelf heeft opgedaan.

Begeleidingscommissie

Voor het onderzoek 'Aardbevingsrisico's in Groningen' uit 2015 had de Onderzoeksraad een begeleidingscommissie in het leven geroepen. Deze bestond uit externe leden met voor het onderzoek relevante deskundigheid.⁴⁶ De voorzitter van deze begeleidingscommissie was prof. mr. dr. E.R. Muller, vice-voorzitter van de Onderzoeksraad. Een deel van de destijds gevormde begeleidingscommissie is gedurende dit project bijeen geweest om van gedachten te wisselen over de conceptnotitie. De commissie vervulde bij de totstandkoming van deze notitie een adviserende rol. De Onderzoeksraad is eindverantwoordelijk voor de gepubliceerde tekst.

Projectteam

Het projectteam bestond uit de volgende personen:

W.T.A. van der Weegen	Onderzoeksmanager
ir. arch. B.M.L.D. Renier	Projectleider
mr. drs. S. Bartel	Onderzoeker
drs. M. van het Loo	Onderzoeker
drs. M.H. Verschoor	Adviseur Onderzoek en Ontwikkeling
drs. E. Cillessen	Externe onderzoeker

⁴⁵ Onderzoeksraad voor Veiligheid, *Aardbevingsrisico's in Groningen*, februari 2015, p. 15-17.

⁴⁶ Onderzoeksraad voor Veiligheid, *Aardbevingsrisico's in Groningen*, februari 2015, p. 111.

OPVOLGING AANBEVELINGEN

In het onderzoek Aardbevingsrisico's in Groningen heeft de Onderzoeksraad voor Veiligheid vijf aanbevelingen gedaan. Drie van deze aanbevelingen zijn gericht aan de minister van Economische Zaken (EZ). Eén aanbeveling is gericht aan de minister van EZ en de mijnbouwondernemingen, en één aanbeveling is gericht aan de minister van EZ, de mijnbouwondernemingen en NWO.⁴⁷ De aanbevelingen aan de mijnbouwondernemingen zijn gericht aan NAM⁴⁸ voor zover deze de situatie in Groningen betreffen, en aan NOGEPA⁴⁹ voor zover deze (voorgenomen) activiteiten in de diepe ondergrond betreffen. Alle geadresseerde partijen hebben gereageerd op de aanbevelingen.

Deze bijlage beschrijft de stand van zaken inzake de opvolging van de afzonderlijke aanbevelingen.

Aanbeveling 1

Aan de minister van Economische Zaken: Zorg dat ook andere ministeries (in het bijzonder het Ministerie van Infrastructuur en Milieu en DG Wonen van het Ministerie van Binnenlandse Zaken) betrokken worden bij de besluitvorming over de exploratie en exploitatie van delfstoffen.

Stand van zaken opvolging aanbeveling 1

De minister van EZ onderschrijft in zijn reactie op de aanbeveling het belang van de aanbeveling en merkt op dat hij nog een stap verder gaat dan dat. Hij geeft aan dat alle belangrijke besluiten over de gaswinning in Groningen sinds begin 2013 in de minister-raad plaatsvinden. In het Kamerdebat over het rapport voegt hij daaraan toe dat hij vindt dat hij daarmee verder gaat dan de aanbeveling, omdat hij andere ministeries niet alleen betreft bij de besluitvorming, maar ook daadwerkelijk laat meebeslissen.

Verder merkt de minister van EZ op dat het Ministerie van Infrastructuur en Milieu samen met dat van EZ werkt aan het opstellen van een structuurvisie ondergrond (STRONG), die systematischer in beeld brengt wat de mogelijke effecten van mijnbouwactiviteiten op de onder- en bovengrond zijn. Als onderdeel van STRONG wordt ook een systematiek opgesteld om verschillende belangen, waaronder veiligheid, af te wegen.

⁴⁷ Nederlandse organisatie voor Wetenschappelijk Onderzoek.

⁴⁸ Nederlandse Aardolie Maatschappij.

⁴⁹ Nederlandse Olie en Gas Exploratie en Productie Associatie.

De Raad is van mening dat zorgvuldige afweging vraagt om interdepartementale voorbereiding, waarbij tegengestelde belangen een gelijkwaardige stem krijgen. In de huidige constructie bereidt de minister van EZ de besluitvorming voor en legt deze enkel aan de ministerraad voor. Volgens de Raad zou het wenselijk zijn andere ministeries al eerder bij de ontwikkeling van het beleid te betrekken. Op de verwijzing naar STRONG na, gaat de minister niet in op hoe hij andere ministeries denkt te betrekken bij (voorgenomen) activiteiten in de diepe ondergrond.

Daarnaast reageert de minister van EZ op het advies van de Raad om de structuur van het gasgebouw aan te passen. Hij merkt daarover op dat het kabinet dat ook wenselijk vindt en dat het kabinet, op basis van het Energierapport 2015, zal bepalen hoe die aanpassing eruit zal zien. Daartoe zal het kabinet overleggen met de partijen waarmee de staat de overeenkomsten heeft gesloten die ten grondslag liggen aan het gasgebouw: Shell en ExxonMobil. Het is echter tot op heden onduidelijk op welke wijze de minister de structuur van het gasgebouw wil aanpassen en op welke termijn dit is voorzien. Vooralsnog zijn geen wijzigingen in de structuur van het gasgebouw zichtbaar.

Conclusie opvolging aanbeveling 1

Hoewel er stappen zijn gezet om andere ministeries te betrekken bij de besluitvorming, is de Raad van oordeel dat de aanbeveling nog onvoldoende is opgevolgd.

Aanbeveling 2

Aan de minister van Economische Zaken: Zorg dat het burgerperspectief structureel en herkenbaar meegenomen wordt in de besluitvorming door provincie en gemeenten een rol te geven.

Stand van zaken opvolging aanbeveling 2

Het kabinet heeft, in reactie op deze aanbeveling, per 1 januari 2017 een herziening van de Mijnbouwwet doorgevoerd.⁵⁰ Concreet gaat het om de volgende wijzigingen:

- Er is een mogelijkheid toegevoegd om aanvragen rond opsporing en winning af te wijzen op grond van ruimtelijke afwegingen gebaseerd op structuurvisies, zoals STRONG.
- Er is een vergunningplicht ingevoerd voor milieuaspecten van boringen op land in de opsporingsfase met een adviesrecht voor gemeenten en provincies.
- Gemeenten en provincies hebben een adviesrecht bij instemmingsbesluiten op winningsplannen.

Bij dezelfde wijziging van de Mijnbouwwet zijn ook de inspraakmogelijkheden voor decentrale overheden en omwonenden vergroot bij de besluitvorming over de winningsplannen.

⁵⁰ Wet van 21 december 2016 tot wijziging van de Mijnbouwwet (versterking veiligheidsbelang mijnbouw en regie opsporings-, winnings- en opslagvergunningen), Staatsblad 2016, 554.

Ook besluiten tot instemming met wijziging van winningsplannen, waarin bodembeweging aan de orde is, worden nu voorbereid door middel van de uniforme openbare voorbereidingsprocedure. Deze procedure biedt burgers de gelegenheid zienswijzen in te dienen die meegewogen moeten worden bij de besluitvorming.

De besluitvorming over het winningsplan Groningenveld 2016 is, vooruitlopend op de wijziging van de wet, via deze nieuwe procedure voorbereid. In totaal zijn 5.530 zienswijzen ingediend op het instemmingsbesluit, waarvan 252 unieke zienswijzen en 29 reacties van overheden.⁵¹ Hierin komt nadrukkelijk naar voren dat de inwoners van Groningen zich zorgen maken over hun veiligheid. Het definitieve instemmingsbesluit schenkt echter nauwelijks aandacht aan subjectieve veiligheid. Een deel van de betrokken partijen vraagt zich af of de minister van EZ de ingediende zienswijzen en reacties wel serieus heeft genomen, omdat hij in de toelichting op zijn besluit vooral refereert aan de technische adviezen van het Staatstoezicht op de Mijnen (SodM) en Gasunie Transport Services. Tegen het goedkeuringsbesluit van de minister zijn 25 beroepsschriften ingediend bij de Raad van State,⁵² door burgers en een groot aantal overheden. Naar verwachting zal de behandeling van het beroep plaatsvinden in mei of juni 2017.

Ten slotte geeft de minister aan dat in de afgelopen periode veel is geïnvesteerd in informele contacten met stakeholders, maatschappelijke organisaties, decentrale overheden en overheden uit andere landen om op de hoogte te blijven van de belangen en gevoelens die spelen en van ontwikkelingen in kennis en van inzichten. Mede op basis hiervan heeft hij een brede visie op omgevingsmanagement ontwikkeld. Deze visie heeft hij begin 2016 bekend gemaakt.⁵³

Conclusie opvolging aanbeveling 2

Hoewel in de Mijnbouwwet inmiddels een adviserende rol van provincie en gemeenten is vastgelegd, resulteert dit nog niet in een herkenbare rol van het burgerperspectief in de besluitvorming. De aanbeveling wordt derhalve nog onvoldoende opgevolgd.

Aanbeveling 3

Aan de minister van Economische Zaken: Versterk de onafhankelijkheid van Staatstoezicht op de Mijnen ten opzichte van het ministerie en de sector.

Stand van zaken opvolging aanbeveling 3

In november 2015 heeft de minister van EZ de Tweede Kamer laten weten dat hij van mening is dat er geen enkele twijfel mag bestaan over de onafhankelijkheid van SodM en over de borging van de onafhankelijke inbreng van SodM als integraal onderdeel van de besluitvorming.⁵⁴ Hij refereert in de brief aan de Aanwijzingen inzake de rijksinspecties,

⁵¹ <https://www.rijksoverheid.nl/actueel/nieuws/2016/09/23/instemmingsbesluit-groningen-vergroten-veiligheid-en-verminderen-schade>, geraadpleegd op 22 februari 2017.

⁵² Raad van State, *Gaswinning Groningen wordt voorlopig niet verder beperkt*, persbericht 5 januari 2017.

⁵³ Brief van de minister van EZ aan de Tweede Kamer, *Samen energieprojecten realiseren: visie op omgevingsmanagement*, 1 februari 2016.

⁵⁴ Brief minister van EZ aan Tweede Kamer, *Versterking van de onafhankelijkheid van Staatstoezicht op de Mijnen*, 27 november 2015.

die op 1 januari 2016 in werking zijn getreden.⁵⁵ “Onafhankelijkheid betekent daarbij niet een staatsrechtelijke onafhankelijkheid van de minister, maar ziet op de ruimte die een rijksinspectie heeft om zelf, op basis van zijn werkprogramma en zijn professionele verantwoordelijkheid, informatie te verzamelen, daarover een oordeel te vellen, en daarover te rapporteren en te adviseren.”

In de gewijzigde Mijnbouwwet, die op 1 januari 2017 in werking is getreden⁵⁶ is de verdergaande onafhankelijkheid van de SodM wettelijk verankerd. De meeste taken en bevoegdheden zijn rechtstreeks aan de inspecteur-generaal gedelegeerd (terwijl deze in de voorgaande wet waren gemandateerd aan de inspecteur-generaal). Daarnaast is de aanwijzingsbevoegdheid van de minister beperkt, wat met zich meebrengt dat de inspecteur-generaal vrij is in het doen van onderzoeken en niet door de minister mag worden geïnstrueerd met betrekking tot zijn bevindingen, oordelen of adviezen.

Gezien de recente ontwikkelingen is nog niet vast te stellen hoe deze wijzigingen in de praktijk precies zullen uitwerken. De Raad constateert dat het SodM al in aanloop van de wetswijziging een meer onafhankelijke rol innam. Verschillende partijen, waaronder gemeenten in het aardbevingsgebied en de provincie Groningen, onderschrijven dit.

Conclusie opvolging aanbeveling 3

De aanbeveling is opgevolgd. Gezien de recente ontwikkelingen is echter nog niet vast te stellen hoe deze wijzigingen in de praktijk precies zullen uitwerken.

Aanbeveling 4

Aan de minister van Economische Zaken, de mijnbouwondernemingen en NWO: Versterk de onderzoeksplicht van mijnbouwondernemingen. Draag zorg voor een structureel en lange termijn onderzoeksprogramma waarbinnen integraal en onafhankelijk wetenschappelijk en toegepast onderzoek naar deze problematiek wordt gedaan.

Stand van zaken opvolging aanbeveling 4

De minister van EZ merkt in zijn reactie op de aanbeveling op dat het kabinet begin 2013 heeft besloten een groot aantal onderzoeken te starten om inzicht te krijgen in de relatie tussen de gasproductie en -productiesnelheid en het aantal bevingen en de sterkte daarvan. Een groot deel van deze onderzoeken is voortgezet; daarbij zijn vele binnenlandse en buitenlandse experts betrokken. Verder zegt het kabinet toe dat het - om de regie op de kennisontwikkeling rond de ondergrond vorm te geven - een voorstel zal ontwikkelen voor de wijze waarop dit toegepaste en fundamenteel onderzoek onafhankelijk en inhoudelijk vormgegeven kan worden, welke organisatievorm hierbij past en welke middelen hiervoor nodig zijn.

⁵⁵ Stcrt. 2015, nr. 33574.

⁵⁶ Stbl. 2016, nr. 554.

Op 24 juni 2016 heeft de minister van EZ de Tweede Kamer geïnformeerd⁵⁷ over de inrichting van het Kennisprogramma Effecten Mijnbouw.⁵⁸ Dat programma is specifiek gericht op het vergroten van de kennis over en het begrip van de effecten van mijnbouwactiviteiten. De doelen van het programma effecten mijnbouw zijn als volgt geformuleerd:

- “Versnelling inhoudelijke voortgang van de kennisontwikkeling met betrekking tot de mogelijke effecten van mijnbouw;
- Intensivering van (multidisciplinaire) samenwerking tussen kennisinstellingen; en
- Ontwikkeling van onafhankelijke, toegankelijke en gezaghebbende kennis.”

Om deze doelen te bereiken, onderneemt de minister drie clusters van activiteiten: (1) het opzetten van een onderzoeksprogramma effecten mijnbouw; (2) het oprichten van een platform voor kennisuitwisseling; en (3) het aanstellen van een wetenschappelijke adviescommissie kennisontwikkeling effecten mijnbouw. Over de stand van zaken merkt de minister van EZ op 23 januari 2017 het volgende op: “Het onderzoeksprogramma is in concept gereed en zal in januari 2017 verder worden afgestemd met de Nationaal Coördinator Groningen (NCG). Het kennisprogramma zal in januari 2017 van start gaan met een startvergadering van het onafhankelijk kennispanel over de inhoud en articulatie van het onderzoeksprogramma.”⁵⁹

NAM merkt op sinds oktober 2012 over een Studie- en Data Acquisitieprogramma te beschikken. Het programma richt zich met name op onderzoek naar de kracht van de beving, de groundbewegingen aan de oppervlakte als gevolg van aardbevingen en de uiteindelijke, doorslaggevende blootstelling aan een risico voor de persoonlijke veiligheid van bewoners in het aardbevingsgebied. Met nieuwe onderzoeksdata en empirische gegevens is dit risicobeeld voortdurend verder verfijnd, waardoor onzekerheden in de modellen kleiner en wetenschappelijke inzichten scherper zijn geworden. Dit heeft geresulteerd in meer inzicht in en een beter begrip van de risico's van geïnduceerde aardbevingen in Groningen: zo is nu bekend hoe seismische dreiging is te vertalen naar seismisch veiligheidsrisico.⁶⁰ Het risicobeeld is echter nog niet compleet, het studieprogramma zal dus doorgaan en wordt verder uitgewerkt voor een discussie met SodM en de ingestelde wetenschappelijke begeleidingscommissie voor Groningen.

Verder merkt NAM op dat de situatie rondom het Groningen gasveld complex blijft, er zijn geen vergelijkbare situaties in het buitenland. Er zijn veel gerenommeerde wetenschappers en experts (van verschillende universiteiten en onderzoeksinstituten, in binnen- en buitenland) betrokken bij de onderzoeken. NAM brengt specifieke kennis in over het Groningenveld alsmede bijvoorbeeld data uit de nieuwe in 2014-15 speciaal voor onderzoek geboorde putten. Verder is het meetnetwerk van KNMI rond het

57 <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/kamerstukken/2016/06/24/kamerbrief-over-kennisprogramma-effecten-mijnbouw>.

58 In de Tweede Kamer is een amendement ingediend om dit kennisprogramma wettelijk te verankeren in de Mijnbouwwet. Dat amendement is aangenomen en het kennisprogramma is verankerd in artikel 5a van de gewijzigde Mijnbouwwet die op 1 januari 2017 in werking is getreden.

59 <https://www.rijksoverheid.nl/binaries/rijksoverheid/documenten/kamerstukken/2017/01/23/kamerbrief-over-evaluatie-rijkscoördinatierегeling-en-voortgang-omgevingsmanagement-energieprojecten/.pdf>

60 Het seismisch veiligheidsrisico betreft de kans op overlijden van een individu op een bepaalde plaats. Zie: Advies SodM winningsplan Groningen 2016, mei 2016.

Groningenveld aanzienlijk uitgebreid wat zorgt voor meer, en meer gedetailleerde metingen en informatie over bevingen.

Naast het Studie- en Data Acquisitieprogramma, lopen er nog enkele andere onderzoeken (waaronder het inzichtelijk maken van de maatschappelijke effecten en de contourenkaart van KNMI die de huidige seismische dreiging weergeeft). NAM ziet en onderschrijft de oproep tot verdere onafhankelijkheid van de kennisontwikkeling. NAM ondersteunt het initiatief van EZ om tot een nieuw (virtueel) kennisnetwerk te komen, onder toezicht van een onafhankelijke wetenschappelijke adviesraad. NAM zal haar kennis daarin actief inbrengen.

NWO merkt in zijn reactie op de aanbeveling op dat de ontwikkelingen rond de gaswinning in Groningen directe aanleiding vormen om meer onderzoek te gaan doen op het gebied van GeoScience. NWO richt een nationaal onderzoeksprogramma voor de diepe ondergrond in. Het programma heeft een structureel karakter en een lange looptijd (circa 10 jaar). NWO omschrijft het doel van het programma als volgt: "Het doel van het programma is tweeledig. Ten eerste om de wetenschappelijke kennisbasis op het gebied van geïnduceerde seismiek in Nederland verder te versterken. Ten tweede om grensverleggend onderzoek te entameren, waardoor Nederland op dit vakgebied binnen tien jaar internationaal een wetenschappelijke voortrekkersrol vervult. [...] Vergroten van de geofysische kennis is bovendien ook van belang voor Warmte-Koude Opslag, en daarmee voor de TKI EnerGO, en voor de diepe geo-thermie."

De financiering van het Nationaal programma Kennisontwikkeling Diepe Ondergrond is afkomstig uit publieke en private middelen. De private financiering is afkomstig van Shell. Met Shell zijn afspraken gemaakt om de onafhankelijkheid van het uit te voeren wetenschappelijke onderzoek te garanderen; Shell heeft geen enkele inhoudelijke bemoeienis met het onderzoeksprogramma. De aanstelling van de programmacommissie is nu bijna rond. NWO verwacht in 2017 een *call for proposals* voor de eerste tranche van het programma uit te zetten. De komende jaren volgen er waarschijnlijk nog twee tranches. De eerste tussentijdse bevindingen van het programma worden verwacht in 2019.

NOGEPA merkt op dat NOGEPA er veel aan gelegen is het vertrouwen van de Nederlandse samenleving als geheel en dat van omwonenden van mijnbouwactiviteiten in het bijzonder te herwinnen. Om die reden neemt NOGEPA deel aan het 'Kennisprogramma Effecten Mijnbouw', zoals dat door EZ is opgestart.

Conclusie opvolging aanbeveling 4

Er zijn twee onderzoeksprogramma's ingericht om de kennis over de effecten van activiteiten in de diepe ondergrond te vergroten. De betrokken partijen zijn er niet in geslaagd gezamenlijk tot één integraal onderzoeksprogramma te komen.

Aanbeveling 5

Aan de mijnbouwondernemingen en de minister van Economische Zaken: Wees in de communicatie aan en in de dialoog met burgers transparant over onzekerheid, expliciteer en motiveer de plaats die onzekerheid krijgt in de besluitvorming over de exploratie en exploitatie van delfstoffen.

Stand van zaken opvolging aanbeveling 5

De minister van EZ merkt op dat het kabinet zich realiseert dat, door de hoeveelheid informatie en de complexiteit ervan, het contact met burgers soms meer de vorm van voorlichting krijgt dan van communicatie tussen burger en overheid. Om de dialoog aan te gaan, heeft de minister een aantal bijeenkomsten georganiseerd in Groningen, waar ook het SodM bij aanwezig was. Verder ziet de minister hier een rol weggelegd voor de Nationaal Coördinator Groningen (NCG). Daarbij moet opgemerkt worden dat de werkzaamheden van de NCG en de communicatie hierover zich niet richten op aardgaswinning en daarmee gemoeide onzekerheden. De communicatie van de NCG richt zich op schadeafhandeling en het versterken van woningen en gebouwen. Daarnaast besteedt de NCG aandacht aan het vergroten van de leefbaarheid en duurzaamheid en het versterken van de regionale economie.⁶¹ Hierover spreekt de NCG met een maatschappelijke en een bestuurlijke stuurgroep, die een adviserende rol hebben. Diverse partijen in deze stuurgroepen geven overigens aan dat zij veelal voor voldongen feiten worden geplaatst.

Naast het Ministerie van EZ, het SodM en de NCG communiceren ook andere overheidspartijen over onzekerheden, waaronder gemeenten, de provincie, de veiligheidsregio Groningen en de GGD. Zo richt de veiligheidsregio zich - naast crisiscommunicatie - op preventie door met inwoners van Groningen het gesprek aan te gaan over het eigen handelingsperspectief.⁶²

Ook in het ontwerp van de Structuurvisie Ondergrond wordt verwezen naar deze aanbeveling.⁶³ De aanbeveling wordt als een van de zes uitgangspunten beschouwd bij het aspect veiligheid. In het ontwerp staat hierover het volgende geschreven: "Complexe en onzekere risico's zijn inherent aan het gebruik van de diepe ondergrond. Door onderzoek wordt getracht hier zoveel mogelijk zicht op te krijgen. Maatregelen die mogelijk zijn om risico's te reduceren zullen worden getroffen. Maar er zullen altijd onzekerheden blijven bestaan. Daar kan op verschillende manieren mee worden omgegaan. Het is van belang om het omgaan met risico's expliciet bespreekbaar te maken binnen beleidsprocessen met betrekking tot de ondergrond en hierin bewust keuzes te maken. Uitgangspunt daarbij is dat de veiligheid van burgers zo goed mogelijk wordt geborgd."⁶⁴ In het ontwerp wordt weliswaar aandacht geschonken aan

⁶¹ NCG, *10 vragen en antwoorden over de NCG*, 7 februari 2017.

⁶² Risicowijzer veiligheidsregio Groningen, <https://www.risicowijzergroningen.nl/risico-s/aardbeving>

⁶³ Ministerie van Infrastructuur en Milieu / Ministerie van Economische Zaken, *Ontwerp Structuurvisie Ondergrond*, 11 november 2016, p. 26.

⁶⁴ Ministerie van Infrastructuur en Milieu / Ministerie van Economische Zaken, *Ontwerp Structuurvisie Ondergrond*, 11 november 2016, p. 25.

betrokkenheid en draagvlak bij activiteiten in de diepe ondergrond,⁶⁵ maar de wijze waarop de dialoog over onzekerheid met de burger kan worden aangegaan wordt niet geëxpliciteerd.

NAM merkt op dat sinds 2012 veel is verbeterd in de communicatie over onzekerheden. Zo is de communicatie met de bewoners geïntensiveerd, onder andere door:

- het inrichten van een informatiecentrum in Loppersum,
- het vernieuwen van de website NAMPlatform,
- het beschikbaar maken van feiten en cijfers over aardbevingen.

NAM merkt op dat zij probeert met bewoners in dialoog te gaan over de complexe, technische materie en tracht daarbij voldoende oog te hebben voor hun vragen en gevoelens. NAM geeft aan het persoonlijk contact met de bewoners te hebben geïntensiveerd. Naast één op één gesprekken en werkbezoeken zijn er ook informatieavonden. NAM organiseert deze zelf of sluit aan bij initiatieven van andere partijen. NAM geeft daarnaast aan dat zij in haar contacten met de regio in de afgelopen jaren heeft ingezet op meer transparantie. Verder laat NAM weten met regelmaat focusgroepen te laten organiseren onder bewoners om beter inzicht te krijgen in zaken die spelen.

In mei en november 2015 zijn tussenresultaten van het aardbevingsonderzoek gepresenteerd. NAM heeft deze onderzoeken op diverse manieren toegelicht. Naast publicatie van alle rapporten op de NAM-website is er onder andere in de NAM bewonerskrant en de digitale nieuwsbrief en via twitter, advertenties en animaties getracht het onderzoek op begrijpelijke wijze onder de aandacht te brengen van de bewoners. Ook zijn er technische presentaties gehouden voor lokale en regionale bestuurders, media en bewoners.

Ook in het winningsplan zegt NAM aandacht te besteden aan communicatie over de onzekerheden die gepaard gaan met winning. "NAM [zet] in op meer transparantie en meer contacten met de samenleving. Op www.namplatform.nl wordt alle informatie op het gebied van aardbevingen, schade, versterken, gasproductie en leefbaarheid geplaatst. [...] Ook zijn medewerkers van NAM voor de inwoners aanspreekbaar op vele informatiebijeenkomsten waar uitleg over gaswinning en aardbevingen wordt gegeven."⁶⁶

Het onderdeel 'feiten en cijfers' van de website van NAM presenteert allerlei data variërend van de productiehoeveelheden per cluster, tot de druk in het gasveld, het aantal bevingen, real-time data van gebouwsensoren, aantallen schademeldingen en cijfers met betrekking tot de verschillende regelingen die in het leven zijn geroepen. Ook de ruwe onderzoeksdata zijn via deze website op te vragen of te downloaden zodat wetenschappers en geïnteresseerden deze kunnen gebruiken voor hun eigen analyses. Onzekerheden worden echter niet als uitgangspunt genomen op deze website.⁶⁷

⁶⁵ Ministerie van Infrastructuur en Milieu / Ministerie van Economische Zaken, *Ontwerp Structuurvisie Ondergrond*, 11 november 2016, p. 29.

⁶⁶ NAM, *Winningsplan Groningen Gasveld 2016*, p. 74.

⁶⁷ In heel 2016 is slechts één artikel op deze website verschenen waarin de term onzekerheid voorkomt: NAM, *NAM plaatst extra Geofoons in Twente*, 18 februari 2016

NOGEPa geeft in zijn reactie op de aanbevelingen aan deze te onderschrijven en uit te voeren. NOGEPa ontwikkelt hiervoor een plan van aanpak op het gebied van communicatie en de publieke dialoog. Daarnaast heeft NOGEPa op 8 september 2016 de website onsaardgas.nl gelanceerd. Deze website gaat onder vier kopjes - Aardbevingen?, 50% minder winnen, draagvlak herstellen en bodemdaling - in op de ontwikkelingen in Groningen sinds 2012.⁶⁸ Onzekerheden rondom de mate waarin gaswinning van invloed is op (de sterkte van) aardbevingen worden niet behandeld op deze website.

Conclusie opvolging aanbeveling 5

De minister van EZ, NAM en NOGEPa zeggen allen toe de aanbeveling op te volgen. Deze partijen beschrijven concrete activiteiten die zij daartoe ondernemen. Ook in het ontwerp van de Structuurvisie Ondergrond wordt het belang van deze aanbeveling onderstreept. De Onderzoeksraad ziet dat zowel EZ als NAM in de contacten met de regio in de afgelopen jaren heeft ingezet op transparantie over de winning en de effecten hiervan. EZ en NAM worstelen echter beiden nog met het opzetten van een brede dialoog met bewoners waarin onzekerheid een expliciete plaats krijgt. De onzekerheden hebben dan ook nog steeds geen prominente plek in de communicatie met bewoners.

⁶⁸ Zie: <https://www.onsaardgas.nl/aardgas/#aardbevingen>, geraadpleegd op 25 januari 2017.

Bezoekadres

Anna van Saksenlaan 50
2593 HT Den Haag
T 070 333 70 00
F 070 333 70 77

Postadres

Postbus 95404
2509 CK Den Haag

www.onderzoeksraad.nl

Date : 1-4-2019 16:29:36

F [REDACTED]

T [REDACTED]

Cc : [REDACTED]@assen.nl, [REDACTED] assen.nl

Subject : FW: Advies LAAM en Schadeprotocol Gaswinning uit Kleine Velden op Land

Attachment : Tcbb-advies Landelijke Aanpak Afhandeling Mijnbouwschade en Schadeprotoc....pdf;

Beste Karin,

Van de secretaris van het VNG platform gemeenten met kleine gasvelden hebben we de vraag gekregen of we nog een reactie willen geven op het Tcbb advies Landelijke Aanpak Afhandeling Mijnbouwschade en Schadeprotocol Gaswinning uit Kleine Velden op Land. We zijn door de Tcbb goed betrokken bij het advies. Maar er zijn toch een aantal verbeterpunten.

Kun jij je vinden in onderstaande reactie?

Groet,

[REDACTED]

B [REDACTED]

Ik heb, in overleg met mijn bestuurder, wel een aantal opmerkingen naar aanleiding van het Advies Landelijke Aanpak Afhandeling Mijnbouwschade.

Allereerst de complimenten voor de wijze waarop de Tcbb in korte tijd dit advies heeft geschreven en waarbij ze een groot aantal organisaties en personen heeft betrokken. Toch zijn er een aantal opmerkingen:

- Het is jammer dat geen bedrag meer is genoemd voor kleine schades die via een versnelde procedure kunnen worden afgehandeld, dit analoog aan Groningen. (Dit stond nog wel in het laatste concept). De mijnbouwmaatschappijen krijgen toch weer een rol (ze worden geconsulteerd) in het bepalen van de hoogte van de dit schadebedrag per beving. Dit is niet wenselijk tegen het licht van wat er eerder is gezegd over het feit dat de mijnbouwmaatschappijen uit de hele schadeafhandeling moeten worden gehaald.
- Het stuk geeft geen duidelijk advies over een overgangsregeling. Wat gaan we doen als zich schades voordoen voor er een protocol van kracht is? Het zou fijn zijn als EZK in de volgende platformvergadering kan aangeven hoe een overgangsregeling er uit gaat zien en wanneer deze klaar is. Sowieso is handig als EZK haar planning voor de aanpak van het protocol met ons deelt.
- Het advies is dat de mijnbouwmaatschappijen de schadebedragen uitkeren. Het zou wenselijk zijn als ze de bedragen overmaken naar de Commissie Mijnbouwschade en de commissie de bedragen uitkeert. Om vertraging te voorkomen, zou de commissie de bedragen moeten voorschieten. Op deze manier hebben de inwoners niet meer te maken met de mijnbouwmaatschappijen.

Met vriendelijke groet,

[REDACTED]

Strategisch Adviseur

[REDACTED]

[REDACTED]

[REDACTED]

[REDACTED] site: www.assen.nl

Van: [REDACTED]

Verzonden: vrijdag 29 maart 2019 14:02

Aan: [REDACTED]@rug.nl>; [REDACTED]@
 [REDACTED]@heerenveen.nl>; [REDACTED]@heerenveen.nl>; [REDACTED]@vng.nl>; [REDACTED]@vng.nl>;
 [REDACTED]@woerden.nl>; [REDACTED]@woerden.nl>; bestuurssecretariaat@woerden.nl>; [REDACTED]@westerkwartier.nl>;
 B [REDACTED]
 [REDACTED]@assen.nl>; [REDACTED]@fryslan.nl>; [REDACTED]@fryslan.frl>; [REDACTED]@hardenberg.nl>; [REDACTED]@ommen-hardenberg.nl>;
 [REDACTED]
 [REDACTED]
 b [REDACTED]
 [REDACTED]@msgstrategies.nl>; [REDACTED]@
 [REDACTED]@woerden.nl>

CC: [REDACTED]
 Onderwerp: Re: Advies LAAM en Schadeprotocol Gaswinning uit Kleine Velden op Land

Hallo allemaal,

Afgelopen week hebben jullie onderstaande mail van de Tcbb ontvangen met het advies voor het schadeprotocol kleine gasvelden zoals het aan de Minister van EZK is verzonden. We hebben geconstateerd dat de wijzigingsvoorstellen uit het platform grotendeels zijn verwerkt.

Mochten jullie naar aanleiding van dit advies nog een reactie door willen geven of vragen hebben, laat het me dan weten. Indien gewenst kunnen we in het volgende bestuurlijke platform over het advies nog wat tijd reserveren.

ik zie jullie reactie tegemoet.

Met vriendelijke groeten,

[REDACTED]

[REDACTED]

Van: [REDACTED]@rug.nl>

Verzonden: dinsdag 26 maart 2019 10:21

Aan: [REDACTED]@vng.nl>; [REDACTED]@woerden.nl>;
 [REDACTED]@woerden.nl>; bestuurssecretariaat@woerden.nl>; [REDACTED] Bestuurssecretariaat@zuidhorn.nl>; [REDACTED]@westerkwartier.nl>;
 [REDACTED]@westerkwartier.nl>; [REDACTED]@assen.nl>; [REDACTED]@fryslan.nl>; [REDACTED]@hardenberg.nl>; [REDACTED]@ommen-hardenberg.nl>;
 [REDACTED]@odijsselland.nl>; [REDACTED]@noaberkracht.nl>; [REDACTED]@heerenveen.nl>; [REDACTED]@defryskemarren.nl>;
 [REDACTED] bestuurssecretariaat@smallingerland.nl>; [REDACTED]@zaltbommel.nl>; [REDACTED]@provinciegroningen.nl>;
 [REDACTED]@zaltbommel.nl>; [REDACTED]@noardeast-fryslan.nl>; [REDACTED]@noardeast-fryslan.nl>

CC: [REDACTED]

Onderwerp: Advies LAAM en Schadeprotocol Gaswinning uit Kleine Velden op Land

Dames en heren,

hierbij zend ik jullie, namens de Tcbb, een afschrift van het op 25 maart 2019 aan de minister van EZK verzonden 'Advies Landelijke Aanpak Afhandeling Mijnbouwschade' en - als eerste uitwerking daarvan - een landelijk 'Schadeprotocol Gaswinning uit Kleine Velden op Land'.

Over de uitwerking van een 'Nadere Werkwijze CM Schadeafhandeling Gaswinning Kleine Velden op Land' is nog overleg gaande.

Het advies en protocol kunnen ook naar anderen doorgezet worden.
Ik hoop dat de minister snel uitvoering zal geven aan de aangegeven vervolgstappen.

Graag maak ik van de gelegenheid gebruik alle betrokkenen dank te zeggen voor de samenwerking en inbreng in dit uitdagende proces.

Met vriendelijke groet, namens de Tcbb,

[REDACTED]

[REDACTED]

*Emeritus Professor of Business and ICT and Founding Dean,
Faculty of Economics and Business, University of Groningen
Emeritus Professor of Systems Engineering and Founding Dean,
Faculty of Technology, Policy and Management, Delft University of Technology
Visiting Professor, Institute for Finance Management Tanzania*

[REDACTED]
[REDACTED]
[REDACTED]
[REDACTED]

Virusvrij. www.avast.com

Mijnbouwschade, wat nu?

Advies Landelijke Aanpak Afhandeling Mijnbouwschade en Schadeprotocol Gaswinning uit Kleine Velden op Land

Technische commissie bodembeweging

Postbus 20401
2500 EK Den Haag
T 088 042 5718
www.tcbb.nl
info@tcbb.nl

Samenvatting

Mijnbouwactiviteiten leiden bij bewoners en bestuurders tot onrust over de risico's, de verdeling van de lasten en de lusten en de afhandeling van eventuele schades, niet alleen in Groningen, maar ook daarbuiten, zoals in Drenthe, Friesland, Overijssel, Gelderland, Noord- en Zuid-Holland, Noord-Brabant en Limburg.

Begin 2018 heeft de Staat de schadeafhandeling door de gaswinning uit het Groningenveld en de gasopslag in Norg in het publieke domein geplaatst. De betreffende schades worden sinds 19 maart 2018 afgehandeld door de Tijdelijke Commissie Mijnbouwschade Groningen (TCMG) in afwachting van een wettelijke basis voor het 'definitieve' Instituut Mijnbouwschade Groningen (IMG).

Voor de afhandeling van overige mijnbouwschades in Nederland adviseert de Technische Commissie Bodembeweging (Tcbb) om onder een publieke regie een uniforme, onafhankelijke landelijke aanpak vast te stellen die voor alle burgers in Nederland tot een gelijke behandeling leidt. Deze landelijke aanpak moet gaan gelden voor alle types mijnbouw, namelijk de gaswinning uit kleine velden (waaronder de gasopslag in andere velden dan Norg), de zoutwinning, de geothermie, de eventuele ondergrondse opslag van CO₂ en waterstof en de na-ijlende gevolgen van de vroegere steenkolenwinning in Limburg.

De Tcbb presenteert in dit advies vanuit deze aanpak allereerst een Schadeprotocol Gaswinning uit Kleine Velden op Land voor de afhandeling van mijnbouwschade door gaswinning uit kleine velden.

Voor de totstandkoming van de landelijke aanpak adviseert de Tcbb:

- Stel een centraal meldpunt voor mijnbouwschade in, het Landelijk Loket Mijnbouwschade (LLM).
- Stel een landelijke Commissie Mijnbouwschade (CM) in met als taak de onafhankelijke afhandeling van alle mijnbouwschades in Nederland (met uitzondering van de schades door de gaswinning uit het Groningenveld en de gasopslag in Norg).
- Zorg voor een adequate uitvoeringsorganisatie ter ondersteuning en onder aansturing van de CM.
- Stel per type mijnbouw een Schadeprotocol vast, te beginnen met een Schadeprotocol Gaswinning uit Kleine Velden op Land.
- Sluit per type mijnbouw een Convenant tussen de Staat en de betrokken mijnbouwmaatschappijen, te beginnen met een Convenant Gaswinning uit Kleine Velden op Land.
- Bevorder dat burgers en lokale overheden worden betrokken bij mijnbouwactiviteiten in hun omgeving en stimuleer omgevingsprocessen die leiden tot Gebiedsarrangementen.
- Realiseer op zo kort mogelijke termijn een overgangsregeling voor de afhandeling van schades door gaswinning uit kleine velden.
- Breid de landelijke aanpak op korte termijn uit voor de zoutwinning, de geothermie en de na-ijende gevolgen van de vroegere kolenwinning in Limburg.

De voorgestelde landelijke aanpak moet leiden tot een verbreding van het draagvlak voor mijnbouwactiviteiten met een passende verdeling van de lasten en de lusten. De afhandeling van mijnbouwschade is daarbij laagdrempelig, transparant en snel, waarbij de burger centraal staat.

Inhoudsopgave

Samenvatting	1
Inhoudsopgave	2
1. Inleiding, adviesverzoek en werkwijze	3
2. Uitgangspunten voor de landelijke aanpak	5
3. Landelijke Aanpak Afhandeling Mijnbouwschade	9
4. Schadeprotocol Gaswinning uit Kleine Velden op Land	13
5. Vervolgstappen	20
Bijlagen	
A. Geconsulteerde instanties en personen	22
B. Beoordelingskader schade	23

1. Inleiding, adviesverzoek en werkwijze

Sinds de aardbevingen als gevolg van de gaswinning in Groningen leiden mijnbouwactiviteiten bij bewoners en bestuurders in heel Nederland tot onrust over de risico's, de verdeling van de lasten en de lusten en de afhandeling van schades aan met name woningen. Niet in de laatste plaats is dat het gevolg van de wijze waarop de schadeafhandeling in de provincie Groningen de afgelopen jaren heeft plaatsgevonden.

Mijnbouw in Nederland bestaat in vele vormen. De gaswinning uit het Groningenveld is het meest bekend, maar ook wordt olie en gas gewonnen uit ongeveer 150 zogenaamde kleine velden op het land en in de Noordzee. Verder wordt zout gewonnen uit de ondergrond en tot in de jaren zeventig van de vorige eeuw waren de kolenmijnen in Limburg actief. De na-ijlende gevolgen daarvan zijn nog steeds aanwezig. Meer recent groeit de ervaring met en de belangstelling voor de winning van warmte uit diepere aardlagen, de geothermie. En verder wordt er op diverse locaties tijdelijk gas opgeslagen en wordt de ondergrondse opslag van CO₂ en waterstof overwogen.

Inmiddels is in Nederland de ontwikkeling en de uitvoering van een programma voor energietransitie in gang gezet. Voor de voortgang van deze energietransitie, waarbij voorlopig de gaswinning nog een belangrijke rol speelt, is herstel van vertrouwen in mijnbouwactiviteiten en de afhandeling van eventuele mijnbouwschade van groot belang.

In haar verkenning naar een uniforme en onafhankelijke afhandeling van mijnbouwschade in Nederland 'Help, een scheur in mijn huis!' van februari 2018 heeft de Technische Commissie Bodembeweging (Tcbb) geadviseerd:

"... om te komen tot een uniforme landelijke aanpak voor de afhandeling van mijnbouwschades. Daarbij zou per mijnbouwactiviteit in een gebiedsarrangement voorzien moeten worden in een basisvoorziening voor een snelle, efficiënte afhandeling van kleine schades. Mijnbouwschades moeten kunnen worden aangemeld bij een nieuw landelijk Instituut Mijnbouwschade (IM). Dit Instituut draagt zorg voor een onafhankelijke beoordeling en afhandeling van de schades binnen een publiekrechtelijk kader."

Op basis hiervan heeft de Minister van EZK in Kamerbrieven van 30 mei 2018 en 9 oktober 2018 aangegeven voornemens te zijn een "onafhankelijke en deskundige commissie (Commissie Mijnbouwschade) in het leven te roepen, waar gedupeerden van mogelijke mijnbouwschade, die niet het gevolg is van de gaswinning uit het Groningenveld of de gasopslag in Norg, hun verzoek tot vergoeding daarvan kunnen indienen. Deze commissie zal moeten zorgen voor een onafhankelijke beoordeling van meldingen van mijnbouwschades en van verzoeken tot vergoeding daarvan."

Op 19 oktober 2018 heeft de Minister van EZK de Tcbb gevraagd te komen tot een voorstel voor een uniform gedragen landelijk schadeprotocol voor de kleine gasvelden op land, dat als basis kan dienen voor een integrale, landelijke aanpak voor de afhandeling van alle mijnbouwschades in Nederland, niet zijnde schade als gevolg van de gaswinning uit het Groningenveld of de gasopslag in Norg. Deze mijnbouwschades zullen in dit advies worden aangeduid met 'de overige mijnbouwschades in Nederland' (waaronder dan ook begrepen zijn de mijnbouwschades in Groningen die niet het gevolg zijn van de gaswinning uit het Groningenveld of de gasopslag in Norg).

In hoofdstuk 2 van het voorliggende advies formuleert de Tcbb eerst de uitgangspunten voor een landelijke aanpak voor de afhandeling van mijnbouwschades. Vervolgens wordt in hoofdstuk 3 deze landelijke aanpak nader uitgewerkt. Hoofdstuk 4 betreft de uitwerking van een Schadeprotocol Gaswinning uit Kleine Velden op Land. In hoofdstuk 5 wordt ingegaan op de vervolgstappen die nodig zijn voor de verdere ontwikkeling van de landelijke aanpak en op een passende overgangsregeling.

De minister hecht aan een uniform gedragen landelijk schadeprotocol voor de kleine gasvelden op land. Daarom is dit advies tot stand gekomen middels gesprekken, bijeenkomsten en workshops met bewonersgroepen, landelijke en lokale bestuurders, mijnbouwmaatschappijen en overige instanties gerelateerd aan de gaswinning uit de kleine velden (zie bijlage A).

2. Uitgangspunten voor de landelijke aanpak

De Tcbb formuleert de volgende uitgangspunten voor een landelijke aanpak bij de afhandeling van mijnbouwschades. Deze landelijke aanpak wordt toegepast bij verschillende types mijnbouw, namelijk de gaswinning uit kleine velden (waaronder de gasopslag in andere velden dan Norg en de eventuele ondergrondse opslag van CO₂ en waterstof), de zoutwinning, de geothermie, en de na-ijlende gevolgen van de vroegere steenkolenwinning in Limburg.

Uniforme aanpak

Een belangrijk uitgangspunt voor de landelijke aanpak is dat geen rechtsongelijkheid ontstaat. Dat betekent dat alle meldingen van mijnbouwschade op uniforme wijze worden afgehandeld, onafhankelijk van het type mijnbouwactiviteit en de woonplaats van betrokkenen.

In verband met de omvang van de schades in de provincie Groningen door de gaswinning uit het Groningenveld en de gasopslag in Norg is de afhandeling van die schades inmiddels door de wetgever in het publieke domein geplaatst om daarmee te kunnen voorzien in een snelle, uniforme en laagdrempelige afhandeling van die schades.

Voor de afhandeling van overige mijnbouwschades in Nederland zijn burgers nu nog in beginsel aangewezen op een procedure tegen de mijnbouwexploitant bij de civiele rechter. Daarnaast hebben burgers op grond van de Mijnbouwwet de mogelijkheid om de Tcbb advies te vragen over het causaal verband tussen een schade en een mijnbouwactiviteit en de omvang van die schade. Met uitzondering van Limburg plegen de mijnbouwmaatschappijen dit advies te volgen. Bij de uitvoering van enkele winningsplannen hebben mijnbouwmaatschappijen zelf een regeling gemaakt voor de afhandeling van schades.

De minister heeft benadrukt dat de schaal, de omvang en de risico's van mijnbouwschade door de gaswinning in Groningen van een geheel andere orde zijn dan in de rest van Nederland. Daarom wil de minister voor de rest van Nederland (onder publieke regie) voorzien in een passende, separate schaderegeling, die is afgestemd op het specifieke karakter van mijnbouwactiviteiten buiten de gaswinning in Groningen. Daartoe wil hij een Commissie Mijnbouwschade in het leven roepen die voor de afhandeling van deze mijnbouwschades gaat zorgdragen.

Laagdrempelig, transparant en snel

In het kader van de landelijke aanpak behoort de schadeafhandeling 'laagdrempelig, transparant en snel' te zijn, waarbij de burger centraal staat. Ook dient - zoals de Tcbb in haar advies 'Help, een scheur in mijn huis!' heeft geadviseerd - de schadeafhandeling zodanig ingericht te zijn dat een snelle, efficiënte afhandeling van grotere aantallen kleine schades mogelijk is. De minister geeft aan 'dat schadeclaims van relatief beperkte omvang ruimhartig zullen worden beoordeeld en snel en efficiënt zullen worden afgehandeld'.

Bij de schadeafhandeling wordt een schadeprotocol toegepast dat uniform geldt voor de betreffende mijnbouwactiviteit(en), en wordt rekening gehouden met de inhoud van reeds bestaande regelingen, voorzover van belang voor de schadeafhandeling.

Onafhankelijk en deskundig

De landelijke aanpak moet er toe leiden dat burgers, die schade hebben geleden als gevolg van mijnbouwactiviteiten, niet verzand raken in verschillende procedures, maar die schade binnen een redelijke termijn vergoed krijgen op basis van een onafhankelijke en deskundige beoordeling, die voor alle burgers gelijk is.

Eén Commissie Mijnbouwschade

Voor de afhandeling van de overige mijnbouwschades in Nederland wil de minister één instantie in het leven roepen, de Commissie Mijnbouwschade (CM). In deze Commissie moet alle deskundigheid gebundeld worden die nodig is voor een adequate, onafhankelijke en deskundige afhandeling van deze schades. Daarmee wordt ook voorkomen dat burgers met mijnbouwschade nog 'van het kastje naar de muur' worden gestuurd.

Adequate uitvoeringsorganisatie

Uitgangspunt is ook dat bij de landelijke aanpak voorzien wordt in een adequate uitvoeringsorganisatie. Onderzocht moet worden of toegewerkt kan worden naar een gezamenlijke uitvoeringsorganisatie van CM en TCMG. Hierover dient nadere afstemming met EZK en TCMG plaats te vinden.

Het inrichten van een aparte uitvoeringsorganisatie is in beginsel niet wenselijk omdat veel van de benodigde elementen al ontwikkeld zijn in opdracht van de TCMG. Een aparte uitvoeringsorganisatie met een eigen beoordelingskader voor overige mijnbouwschades zou kunnen leiden tot ongewenste verschillen in aanpak. Daarnaast zouden er afstemmingsproblemen kunnen ontstaan indien er sprake is van schades als gevolg van gestapelde mijnbouwactiviteiten, zoals schade als gevolg van gecombineerde bodembeweging door zout- en gaswinning. Het 'wiel zou dus zo min mogelijk opnieuw uitgevonden moeten worden'.

Verschillen ten opzichte van Groningen

De minister heeft ervoor gekozen om de schadeafhandeling door de TCMG in het publieke domein te plaatsen en de afhandeling van mijnbouwschade die niet onder de TCMG valt onder publieke regie te laten plaats vinden. In dit advies is de Tcbb van deze keuze uitgegaan. In essentie dient de schadeafhandeling procedureel zo veel mogelijk volgens dezelfde richtlijnen en stappen te verlopen, onafhankelijk of deze wordt uitgevoerd door de TCMG in het publieke domein of door de CM onder publieke regie. Voor de burger mag het resultaat van de wijze van afhandeling daardoor niet worden beïnvloed. Uit het oogpunt van uniformiteit heeft het naar het oordeel van de Tcbb overigens de voorkeur om de verschillen tussen beide 'systemen' op termijn op te heffen.

Zolang er sprake is van een afzonderlijke aanpak voor de afhandeling van overige mijnbouwschades in Nederland, zullen ten opzichte van de schadeafhandeling in Groningen door de TCMG met name twee verschillen in de afhandeling van mijnbouwschades (blijven) bestaan, te weten de toepassing van het wettelijk bewijsvermoeden en de rechtsbescherming.

- wettelijk bewijsvermoeden

Voor schades in de provincie Groningen door de gaswinning uit het Groningenveld en door de gasopslag in Norg geldt op grond van 6:177A BW de toepassing van het zogenoemde wettelijk bewijsvermoeden. Voor overige mijnbouwschades in Nederland geldt dit wetsartikel niet.

Toepassing van het wettelijk bewijsvermoeden leidt er binnen het bestuursrechtelijk kader in Groningen toe dat de TCMG uitgaat van causaliteit als de schade naar zijn aard kan zijn ontstaan door bodembeweging door de gaswinning uit het Groningenveld en de gasopslag in Norg en als de schade geen andere uitsluitende oorzaak heeft, die evident en aantoonbaar tot de schade heeft geleid. Alleen wanneer aangetoond wordt dat de schade wél uitsluitend een andere oorzaak heeft is daarmee het bewijsvermoeden weerlegd en is er geen sprake van causaliteit.

Naar het oordeel van de Tcbb dient ook voor overige mijnbouwschades in Nederland als uitgangspunt te gelden dat het bewijsrisico met betrekking tot het causaal verband tussen een mijnbouwactiviteit en een schade niet bij de burger moet liggen. Ook in de rest van Nederland zou daarom moeten gelden dat causaliteit met bodembeweging door mijnbouw is aangetoond indien de schade kan zijn veroorzaakt door bodembeweging door de mijnbouw en als de schade geen evidente, aantoonbare andere oorzaak

heeft.

- rechtsbescherming

Een burger, die het niet eens is met een uitspraak van de TCMG (en later het IMG), kan daartegen opkomen, eerst bij de Deelcommissie Bezwaar van de TCMG en vervolgens bij de bestuursrechter.

Een burger, die het niet eens is met een uitspraak van de Commissie Mijnbouwschade zal alsnog naar de civiele rechter kunnen gaan voor een beoordeling van zijn schadeclaim.

Rol Tcbb

De Tcbb gaat er vanuit dat bij invoering van de landelijke aanpak voor haar geen rol meer is weggelegd bij de afhandeling van mijnbouwschades in Nederland. De daarop betrekking hebbende bepalingen in de Mijnbouwwet kunnen dan komen te vervallen.

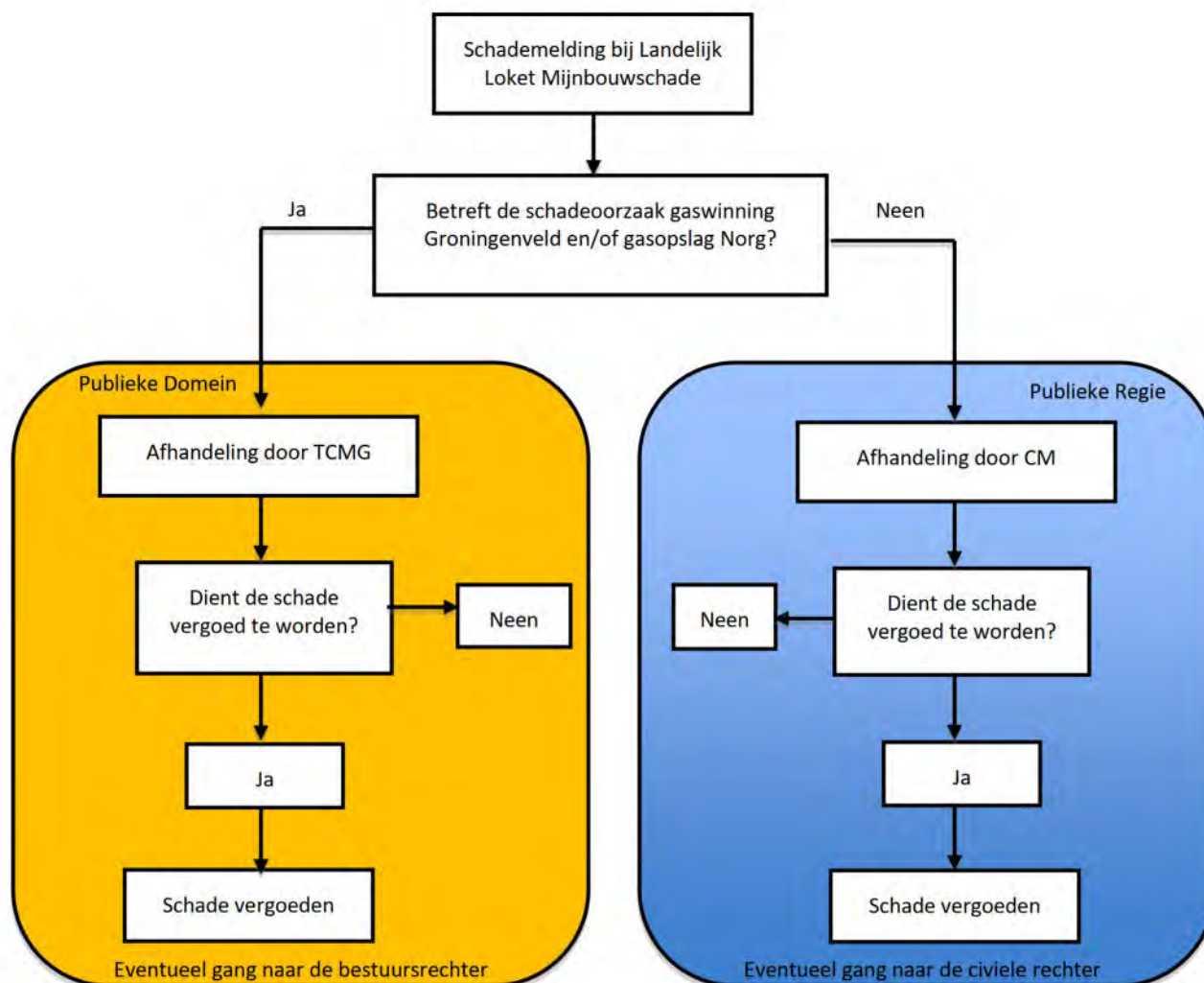
Zes elementen

De Tcbb adviseert om bij de Landelijke Aanpak Afhandeling Mijnbouwschade uit te gaan van de volgende zes elementen:

1. Een centraal meldpunt voor mijnbouwschade, het Landelijk Loket Mijnbouwschade (LLM).
2. Een landelijke Commissie Mijnbouwschade (CM) voor de afhandeling van de overige mijnbouwschades in Nederland.
3. Een uitvoeringorganisatie voor de CM.
4. Een landelijke schadeprotocol per mijnbouwtype.
5. Een convenant per mijnbouwtype tussen de Staat en de mijnbouwmaatschappijen met afspraken over de schadeafhandeling door de CM.
6. Gebiedsarrangementen die voorzien in een adequate communicatie over de mijnbouwactiviteiten in een bepaald gebied en in een passende verdeling van de lasten en de lusten van die mijnbouwactiviteiten.

Schema procesgang mijnbouwschade

Na invoering van de nieuwe landelijke aanpak ziet de procesgang bij de afhandeling van mijnbouwschade in Nederland er op hoofdlijnen zoals weergegeven in figuur 1.

Figuur 1 - Afhandeling mijnbouwschades in het publieke domein en onder publieke regie

Overige aandachtspunten

Naast de totstandkoming van de landelijke aanpak voor de afhandeling van mijnbouwschade blijft – zoals reeds aangegeven in het Tcbb-advies 'Help, een scheur in mijn huis!' – ook het volgende nodig:

- Een integrale en transparante beoordeling van risico's voorafgaand aan de start van mijnbouwactiviteiten en heldere afspraken tussen mijnbouwbedrijven, Rijk en regionale en lokale overheden omtrent de verdeling van de lasten en de lusten.
- Een transparante en onafhankelijke monitoring van mogelijke schaderisico's tijdens de mijnbouwactiviteiten, door inzichtelijk te maken welke bodembeweging (bodemdaling en bodemtrilling) feitelijk optreedt. Uitgangspunt daarbij zal moeten zijn dat een geïnteresseerde burger eenvoudig het verloop van de bodembeweging in zijn omgeving moet kunnen volgen.

De Tcbb verwijst in dit verband ook naar het Tcbb-advies d.d. 06-09-2018 over de representatieve nulmeting aan gebouwen. De Tcbb concludeert in dat advies dat de representatieve nulmeting slechts een beperkte meerwaarde heeft en adviseert in te zetten op een uitbreiding van de meetnetten boven de kleine velden. Daarmee is voor burgers inzichtelijk welke bodembeweging is opgetreden, terwijl die informatie ook belangrijk is voor de beoordeling van eventueel gemelde schades. De Tcbb benadrukt ook in dit advies het belang daarvan.

3. Landelijke Aanpak Afhandeling Mijnbouwschade

In hoofdstuk 2 zijn de zes elementen genoemd waaruit de landelijke aanpak bestaat. In dit hoofdstuk worden deze elementen nader uitgewerkt.

1. Landelijk Loket Mijnbouwschade

Het huidige Landelijk Loket Mijnbouwschade (LLM), dat is ondergebracht bij RVO, kan momenteel melders van schade helpen bij het bepalen van de aansprakelijke mijnbouwmaatschappij en bij het indienen van een schadeclaim bij die mijnbouwmaatschappij.

In de landelijke aanpak wordt het LLM verder ontwikkeld als:

- centraal digitaal meldpunt voor mijnbouwschade, waar burgers, die vermoeden dat zij schade hebben als gevolg van mijnbouwactiviteiten, hun schade kunnen melden, en als
- centraal digitaal informatiepunt, dat een burger alle informatie geeft rond mijnbouwactiviteiten in Nederland.

Het LLM geeft de schademelder informatie over welke gegevens de melder dient te verstrekken over de gemelde schade.

Met een centraal meldpunt wordt bereikt dat alle burgers één loket hebben in het geval zij schade willen melden, ongeacht hun woonplaats en ongeacht de mijnbouwactiviteit die de schade heeft veroorzaakt.

Het LLM zorgt dat de ontvangen schademeldingen worden doorgeleid naar hetzij de TCMG (indien de schade gerelateerd is aan de gaswinning uit het Groningenveld en/of de gasopslag in Norg) hetzij de Commissie Mijnbouwschade. Dit laat uiteraard onverlet de mogelijkheid voor burgers om zich met schade als gevolg van de gaswinning uit het Groningenveld en/of de gasopslag in Norg rechtstreeks te melden bij de TCMG. In gevallen van twijfel kan de schademelding door het LLM worden doorgeleid naar de CM voor nader advies over de te volgen route.

2. Commissie Mijnbouwschade

Door de Staat wordt een landelijke Commissie Mijnbouwschade (CM) ingesteld, met als taak de onafhankelijke afhandeling van alle mijnbouwschades in Nederland uitgezonderd de mijnbouwschades door de gaswinning uit het Groningenveld en de gasopslag in Norg.

De CM bestaat uit minimaal 3 en maximaal 7 onafhankelijke leden. In de commissie is (evenals thans in de Tcbb) juridische, communicatieve en technisch bestuurskundige kennis aanwezig, alsmede kennis van bouwconstructies, diepe ondergrond, ondiepe ondergrond en mijnbouwactiviteiten.

De CM stelt voor haar werkzaamheden kamers in. Deze kamers betreffen de gaswinning uit de kleine velden op land, de zoutwinning, de geothermie en de na-ijlende gevolgen van de kolenwinning in Limburg, dan wel combinaties daarvan.

De werkwijze van de CM is in overeenstemming met het schadeprotocol voor het betreffende mijnbouwtype waarbij tevens rekening wordt gehouden met de inhoud van het voor dat mijnbouwtype gesloten Convenant en eventuele reeds bestaande regelingen, voorzover van belang voor de schadeafhandeling.

De CM maakt gebruik van gekwalificeerde, onafhankelijke deskundigen, conform de schadeprotocollen.

De CM kan de minister van EZK adviseren over diverse aangelegenheden rond de afhandeling van mijnbouwschade.

De CM beschikt over passende publieke financiering.

Bij de instelling van de CM wordt voorzien in een procedure voor periodieke evaluatie van de CM met inbreng vanuit betrokken burgers, regionale overheden en mijnbouwmaatschappijen.

3. Uitvoeringsorganisatie

De CM moet gebruik kunnen maken van een adequate uitvoeringsorganisatie. Op termijn is een gezamenlijke uitvoeringsorganisatie van CM en TCMG na te streven. Hierover dient nadere afstemming met EZK en TCMG plaats te vinden. Gedacht kan daarbij worden aan een separate afhandelingslijn binnen de uitvoeringsorganisatie met voldoende capaciteit, die beschikbaar is voor en die kan worden aangestuurd door de CM. Belangrijk is dat grotere aantallen schademeldingen snel kunnen worden afgehandeld.

4. Schadeprotocollen

Door de Staat wordt per mijnbouwtype een uniform, landelijk schadeprotocol vastgesteld voor de mijnbouwtypes:

- gaswinning uit kleine velden op land (inclusief ondergrondse opslag van gas);
- zoutwinning;
- geothermie;
- na-ijlende gevolgen van de kolenwinning in Limburg.

Het eerste schadeprotocol (inzake de gaswinning uit kleine velden op land) zal een bijlage zijn bij het instellingsbesluit van de CM.

Elk schadeprotocol bevat een set van regels die worden gehanteerd door de CM bij de afhandeling van schades. Naast regels die generiek van toepassing zijn kan een schadeprotocol regels bevatten die specifiek van toepassing zijn voor het betreffende mijnbouwtype.

De generieke regels in de schadeprotocollen betreffen de volgende onderwerpen:

1. Begripsomschrijvingen.
2. Eisen die worden gesteld aan schademeldingen.
3. Regels die gelden in geval van een acuut onveilige situatie.
4. Ontvangst en eerste beoordeling van de schademelding.
5. De te volgen procedure bij de schadeafhandeling (zonder of met deskundigenonderzoek).
6. Benoeming van deskundige(n) en zienswijze van de schademelder.
7. Onderzoek door en advies van deskundige(n).
8. Zienswijze van de schademelder op het advies van de deskundige(n).
9. Uitspraak van de CM.
10. Vergoeding van de schade.

Voor het Schadeprotocol Gaswinning uit Kleine Velden op Land zijn deze onderwerpen nader uitgewerkt in hoofdstuk 4.

De CM stelt zonodig per schadeprotocol een nadere werkwijze vast voor de afhandeling van schades.

De CM stelt tevens een beoordelingskader vast dat door deskundigen gehanteerd wordt bij de beoordeling van schades.

Uitgaande van het primaat van de publieke regie is de uitspraak van de CM bindend voor de betreffende mijnbouwmaatschappij die de schade conform de uitspraak van de CM vergoedt aan de schademelder. Dit wordt vastgelegd in de te sluiten convenanten tussen de Staat en de mijnbouwmaatschappijen (zie hierna).

De schadeafhandeling door de CM voorziet niet in een bezwaar- of beroepsmogelijkheid voor de schademelder. Indien de schademelder het niet eens is met de uitspraak van de CM kan deze zich wenden tot de civiele rechter.

De Tcbb adviseert om voor het begrip schade aan te sluiten bij het Burgerlijk Wetboek. Daarbij geldt dat de voorgestelde landelijke aanpak met name is bedoeld voor burgers die schade ondervinden aan hun eigendom. In beginsel betreft dit fysieke schade aan woningen en vergelijkbare objecten en materiële schade die het direct gevolg is van deze fysieke schade. Voor deze directe gevolgschade wordt door de CM een leidraad vaste vergoedingen opgesteld.

De Tcbb stelt voor om – evenals is geschied bij de instelling van de TCMG – de schade die via de landelijke aanpak voor vergoeding in aanmerking komt vooralsnog te beperken tot deze fysieke schade aan woningen en vergelijkbare objecten en de materiële schade die daarvan het directe gevolg is. In vervolg op de rechtsontwikkeling zou de reikwijdte van de landelijke aanpak dan te zijner tijd nog uitgebreid kunnen worden met de beoordeling van immateriële schade en/of de waardevermindering van objecten.

5. Convenanten

Tussen de Staat en de betrokken mijnbouwmaatschappijen wordt per mijnbouwtype een convenant gesloten waarin afspraken worden vastgelegd over de afhandeling van mijnbouwschade door de CM en het daarbij te hanteren schadeprotocol.

De afspraken behelzen onder meer dat de uitspraken van de CM bindend zijn voor de mijnbouwmaatschappijen die zich verplichten tot betaling van de door de CM vastgestelde schadevergoedingen aan schademelders. De afspraken betreffen ook de financiering van de kosten van de schadeafhandeling door de CM en de financiering van de door de CM toegekende schadevergoedingen voortvloeiend uit de aansprakelijkheid van de mijnbouwmaatschappijen en de zorgplicht van de Staat.

De Tcbb adviseert in ieder geval de volgende onderwerpen in de convenanten te regelen:

1. Verantwoordelijkheden van betrokken partijen.
2. Commitment aan de CM en de uitspraken van de CM.
3. Commitment aan het betreffende schadeprotocol.
4. De relatie met bestaande regionale en lokale afspraken en regelingen.
5. Financiële afspraken ten aanzien van de kosten van de schadeafhandeling door de CM en de uitvoeringsorganisatie.
6. Financiële afspraken ten aanzien van de draagplicht van de door de CM vastgestelde schadevergoedingen.
7. In- en uittreden van partijen.

6. Gebiedsarrangementen

In het Tcbb-advies 'Help, een scheur in mijn huis!' is het begrip gebiedsarrangement geïntroduceerd. Een gebiedsarrangement is daar bedoeld om afspraken vast te leggen tussen de mijnbouwmaatschappij en belanghebbenden in de omgeving van een mijnbouwactiviteit over (a) de communicatie over de mijnbouwactiviteit en (b) een passende verdeling van de lasten en de lusten van die activiteit.

Inmiddels wordt bij de (hernieuwde) vaststelling van winningsplannen al steeds meer aandacht besteed aan het onderzoeken van schaderisico's (voorafgaand aan een winning) en de monitoring van schaderisico's (tijdens een winning). Die monitoring houdt in dat tijdens de mijnbouwactiviteit bodembewegingen permanent worden geregistreerd. In gebiedsarrangementen kunnen nadere afspraken worden vastgelegd over monitoring en op welke wijze de betreffende meetresultaten toegankelijk worden gemaakt voor burgers.

Binnen het mijnbouwtype gaswinning uit kleine velden zetten mijnbouwmaatschappijen nu reeds bij nieuwe mijnbouwactiviteiten samen met de omgeving zogenaamde projectafstemmingsprogramma's op, overeenkomstig de gedragscode van de branchevereniging van olie- en gasmaatschappijen (Nogepa). Tevens is sprake van zogenaamde gebiedsconvenanten. Projectafstemmingprogramma's en gebiedsconvenanten zouden onderdeel kunnen zijn van een gebiedsarrangement voor het betreffende winningsgebied.

De Tcbb adviseert om in winningsgebieden de totstandkoming en verdere ontwikkeling van gebiedsarrangementen te stimuleren door middel van omgevingsprocessen. De nieuwe Omgevingswet biedt hiervoor ook instrumenten aan.

In een omgevingsproces kunnen betrokken zijn:

- gemeente(s);
- provincie(s);
- waterschap(pen);
- burgers;
- mijnbouwmaatschappij(en);
- Staat der Nederlanden.

Momenteel worden al op enkele plaatsen omgevingsprocessen geïnitieerd om tot nadere afspraken te komen tussen burgers, lokale en regionale overheden en mijnbouwmaatschappijen rond mijnbouwactiviteiten in een winningsgebied. Zo participeert de NAM in het omgevingsproces Ternaard en initieert zij een vergelijkbaar proces in de regio Assen. Vermilion participeert in een projectafstemmingsprogramma in Weststellingwerf en Taqa heeft gebiedsconvenanten gesloten met de Gemeenten Alkmaar, Bergen, Heiloo en Schermer.

Een omgevingsproces zou kunnen leiden tot de gezamenlijke ontwikkeling van bijvoorbeeld energietransitieprogramma's, waaraan de betrokken mijnbouwmaatschappij en eventueel ook de Staat een financiële bijdrage leveren. Zo'n programma kan lokale projectvoorstellen volgens regelingen als bijvoorbeeld ISDE stimuleren.

Diverse gemeenten vinden het wenselijk te komen tot een financiële en organisatorische facilitering van omgevingsprocessen, bij voorkeur op een 'boven lokaal' niveau.

Gebiedsarrangementen kunnen zo bijdragen aan draagvlak voor mijnbouwactiviteiten en een passend handelingsperspectief bieden voor burgers.

4. Schadeprotocol Gaswinning uit Kleine Velden op Land

In dit hoofdstuk wordt een uitwerking gegeven van het schadeprotocol voor gaswinning uit de kleine velden op land. Dit protocol is tevens van toepassing op schades als gevolg van ondergrondse opslag van gas.

Introductie

Zoals aangegeven in het Tcbb-advies 'Help, een scheur in mijn huis!' is bij de gaswinning uit de kleine velden op land de situatie anders dan in Groningen. Zoals gezegd, zijn de schaal en de omvang van mijnbouwschade door de gaswinning in Groningen van een geheel andere orde dan in de rest van Nederland. De veiligheidsrisico's en de kans op aardbevingen en daardoor veroorzaakte schade zijn bij de gaswinning uit de kleine velden aanzienlijk kleiner.

Gaswinning leidt tot bodemdaling en kan leiden tot geïnduceerde aardbevingen met bodemtrilling tot gevolg. De bodemdaling is bij gaswinning uit de kleine velden in het algemeen gering waardoor ook de kans op schade door bodemdaling klein is. Echter, omdat schade door bodemdaling niet volledig is uit te sluiten zullen schademeldingen die aan bodemdaling zijn gerelateerd ook worden beoordeeld door de CM.

Als er bij gaswinning uit een klein veld schade ontstaat dan zal deze bijna altijd gerelateerd zijn aan bodemtrilling door een geïnduceerde aardbeving. Een aardbeving kan leiden tot grotere aantallen schademeldingen binnen korte tijd na de aardbeving. Zo hebben de aardbeving met magnitude 2,3 in Emmen op 30 september 2015 en de aardbeving met magnitude 2,4 in Zuidlaren op 23 december 2016 tot circa 500 schademeldingen geleid.

Omdat de kans op grotere magnitudes bij gaswinning uit kleine velden klein is zullen de eventueel veroorzaakte schades veelal een geringe omvang hebben.

Met de beoogde landelijke aanpak moeten dergelijke schademeldingen in de toekomst snel en efficiënt afgehandeld kunnen worden. De wijze van afhandeling wordt in het Schadeprotocol Gaswinning uit Kleine Velden op Land nader geregeld.

Bij het uitgangspunt van een laagdrempelige, transparante en snelle afhandeling van mijnbouwschade in het kader van de landelijke aanpak past een afhandeling waarbij mogelijke onzekerheden over het causaal verband tussen een schade en mijnbouwactiviteit niet voor rekening en risico van de burger worden gelaten. In het schadeprotocol wordt hieraan een nadere invulling gegeven, onder meer door de vaststelling van een beoordelingsgebied rondom het epicentrum van een aardbeving alsmede door een bij de aard van de mijnbouwschade passende onafhankelijke en deskundige beoordeling van het al dan niet aanwezig zijn van een causaal verband.

Onderwerpen in het schadeprotocol

Van de in hoofdstuk 3 gegeven onderwerpen voor een schadeprotocol wordt in deze paragraaf een nadere uitwerking met toelichting gegeven.

1. Begripsomschrijvingen

1a Schade

Gedefinieerd wordt wat onder schade wordt verstaan waarbij wordt aangesloten bij het Burgerlijk Wetboek (6:106 BW) en het schadeprotocol van de TCMG (en haar opvolger het IMG). In afwachting van de verdere rechtsontwikkeling wordt de mogelijkheid voor burgers om schade vergoed te krijgen via de landelijke aanpak beperkt tot:

- fysieke schade aan woningen en vergelijkbare objecten die is veroorzaakt door bodembeweging als gevolg van de gaswinning;
- materiële schade die het direct gevolg is van deze fysieke schade, zoals aangegeven in een door de CM vast te stellen overzicht van vaste vergoedingsbedragen.

1b Beoordelingsgebied

Met het oog op een efficiënte en transparante afhandeling van schademeldingen wordt bij de landelijke aanpak het begrip beoordelingsgebied gehanteerd. Dat is het gebied rondom het epicentrum van een aardbeving waarbinnen schade aan bebouwing kan zijn ontstaan, terwijl dat daarbuiten vrijwel uitgesloten is. De grootte van het beoordelingsgebied is afhankelijk van de magnitude van de aardbeving, de diepte van het hypocentrum en de eigenschappen van de ondergrond in het betreffende gebied. De grootte van het beoordelingsgebied is daarmee dynamisch en gekoppeld aan de betreffende aardbeving en locatie.

De begrenzing van het beoordelingsgebied is gebaseerd op een kans van ordegrootte 10^{-3} (1 op 1.000) dat in een relatief kwetsbaar pand op een locatie net buiten het beoordelingsgebied aardbevingsschade ontstaat. Om de begrenzing vast te stellen wordt op basis van uitgevoerde metingen in combinatie met rekenmodellen bepaald waar de opgetreden trillingsnelheid (PGV)¹ 2 mm/s met een overschrijdingskans van 10^{-2} (1 op 100)² is geweest.

Het beoordelingsgebied wordt zo spoedig mogelijk - bij voorkeur binnen één week na de aardbeving - door de CM vastgesteld en bekend gemaakt door middel van publicatie op de website van de CM.

Schademeldingen in verband met de betreffende aardbeving worden in beginsel alleen in behandeling genomen indien de schadelocatie binnen het beoordelingsgebied ligt. Op grond van haar discretionaire bevoegdheid kan de CM besluiten om schademeldingen van buiten het beoordelingsgebied toch in behandeling nemen.

Toelichting:

Met het hanteren van een beoordelingsgebied wordt met name voorkomen dat schademeldingen van buiten dit gebied, waarbij het vrijwel uitgesloten is dat de schade is veroorzaakt door de aardbeving, inhoudelijk moeten worden beoordeeld. Het zal duidelijk zijn dat een eventuele aardbeving met een beperkte magnitude in bijvoorbeeld Eleveld bij Assen schade zou kunnen veroorzaken in de directe omgeving van het epicentrum, maar niet op locaties in de provincie Overijssel. Omdat bevingsschades op locaties net buiten het beoordelingsgebied echter niet volledig zijn uit te sluiten biedt de discretionaire bevoegdheid van de CM ruimte om dergelijke schademeldingen toch in behandeling te nemen. Het is vrijwel zeker dat voor locaties buiten het beoordelingsgebied een andere oorzaak voor de schade zal worden aangetoond dan beving door de gaswinning. Voor locaties binnen het beoordelingsgebied zal uit de inhoudelijke beoordeling overigens ook kunnen blijken dat de schade het gevolg is van een andere oorzaak dan beving door de gaswinning. Dit is des te meer het geval naarmate de schadelocatie dichterbij de grens van het beoordelingsgebied ligt.

Met de gekozen kans van ordegrootte 10^{-3} (1 op 1.000) is het vrijwel uitgesloten dat buiten het beoordelingsgebied aardbevingsschade is ontstaan. Voor het bepalen van de begrenzing van het beoordelingsgebied is leidend waar de opgetreden trillingsnelheid (PGV) van 2 mm/s met een overschrijdingskans van 10^{-2} (1 op 100) is geweest. De begrenzing wordt bepaald op basis van uitgevoerde metingen in combinatie met rekenmodellen. Opgemerkt wordt dat trillingsnelheden kleiner dan 2 mm/s veel voorkomen, los van aardbevingen door de gaswinning. Tevens geldt dat het redelijkerwijs vrijwel uitgesloten is dat bij trillingsnelheden lager dan 2 mm/s aardbevingsschade

¹ PGV staat voor Peak Ground Velocity.

² De trillingsnelheid van 2 mm/s met overschrijdingskans van 10^{-2} sluit aan bij wat de TCMG hanteert.

ontstaat. De trillingsnelheid van 2 mm/s is ontleend aan SBR Trillingsrichtlijn A: Schade aan bouwwerken: 2017. De gekozen getalswaarden volgen overigens niet uit exacte wetenschap maar moeten worden opgevat als goed bruikbare keuzes ten behoeve van de schadeafhandeling.

Naarmate meer metingen in het bevingsgebied beschikbaar zijn kan nauwkeuriger worden bepaald in welk gebied de trillingsnelheid van 2 mm/s is overschreden. Metingen verkleinen dus de onzekerheid over de opgetreden trillingsnelheden.

In geval van een aardbeving geeft de CM het KNMI opdracht en instructies om het bijbehorende beoordelingsgebied te bepalen op basis van de beschikbare resultaten van de in het betrokken gebied uitgevoerde metingen van de opgetreden trillingssnelheden met het meetnetwerk van het KNMI in combinatie met een rekenmodel (Ground Motion Model), dat geschikt is voor het betreffende kleine veld. Het beoordelingsgebied wordt op deze wijze door een deskundig instituut en onafhankelijk van de mijnbouwmaatschappij bepaald waarna de CM dit gebied vaststelt. Het KNMI geeft de ligging van het beoordelingsgebied weer op een kaart die door de CM wordt gepubliceerd op de CM-website, zodat burgers kunnen zien waar de begrenzing van het beoordelingsgebied ligt.

De staande praktijk is dat het KNMI direct na het optreden van een aardbeving informatie beschikbaar stelt over de opgetreden aardbeving, zijnde het tijdstip van optreden, de magnitude, de locatie van het epicentrum en de diepte van hypocentrum. Voorlopige informatie is 'real time' beschikbaar op de website van het KNMI, binnen een aantal dagen gevolgd door een actualisatie op grond van een analyse van de metingen door het KNMI. Dit geldt ook voor aardbevingen die het gevolg zijn van de gaswinning.

De CM stelt in de 'Nadere Werkwijze Schadeafhandeling Gaswinning uit Kleine Velden op Land' de verdere uitwerking vast van de wijze waarop het beoordelingsgebied wordt bepaald. Dit betreft onder meer de wijze waarop metingen en rekenmodellen worden gecombineerd.

2. Eisen die worden gesteld aan schademeldingen

Een schade wordt gemeld bij het Landelijk Loket Mijnbouwschade. De schade kan digitaal of per post worden gemeld.

De schademelding bevat ten minste:

- a. de naam en het adres van de melder;
- b. de datum van de melding;
- c. de aard en het adres van het gebouw waarop de melding betrekking heeft;
- d. de datum en het tijdstip waarop de schade is ontstaan of een inschatting daarvan;
- e. een aanduiding van de oorzaak van de schade;
- f. een beschrijving van de aard en de omvang van de schades en foto's daarvan;
- g. een zo goed mogelijke schatting van het schadebedrag;
- h. de inschatting of sprake zou kunnen zijn van een acuut onveilige situatie (zie 3);
- i. (indien van toepassing) de melding dat de schade ook bij een ander orgaan gemeld is;
- j. overige relevante informatie.

Een schademelding moet worden ingediend binnen een termijn van één jaar na de aardbeving. Schades die buiten deze termijn worden gemeld worden in beginsel niet in behandeling genomen. Op grond van haar discretionaire bevoegdheid kan de CM overigens besluiten schademeldingen die later zijn gedaan toch in behandeling te nemen.

Toelichting:

De reden voor het opnemen van een termijn van één jaar is dat bodemtrilling als schadeoorzaak gekoppeld is aan het optreden van een aardbeving als gevolg van de gaswinning. Naarmate meer tijd

verstrijkt na de aardbeving is het moeilijker het causaal verband tussen de aardbeving en de schade vast te stellen. Informatie over opgetreden aardbevingen wordt naar buiten gebracht door het KNMI en, als er sprake is van aardbevingen door de gaswinning uit de kleine velden, ook door de CM. Burgers in het betreffende gebied kunnen daarvan op de hoogte zijn als zij de aardbeving al niet hebben gevoeld of ervan hebben gehoord. De door de bodemtrilling veroorzaakte schade manifesteert zich vrijwel direct na de aardbeving en zal normaliter binnen korte tijd kunnen worden opgemerkt en worden gemeld. De genoemde termijn doet overigens geen afbreuk aan de wettelijke verjaringstermijnen.

3. Regels die gelden in geval van een acuut onveilige situatie

Acuut onveilige situaties kunnen worden gemeld op de wijze die is aangegeven op de website van het LLM.

Toelichting:

De kans op het ontstaan van acuut onveilige situaties door aardbevingen als gevolg van de gaswinning uit de kleine velden is extreem klein maar is ook niet volledig uit te sluiten. Als dit toch gebeurt moet duidelijk zijn welke regels gelden. Omdat er in dat geval sprake is van urgentie moet de schademelder gebruik kunnen maken van een speciale meldingsprocedure. Vervolgens moet de schademelding op adequate wijze direct worden opgevolgd. Voor de procedure en de vervolgstappen kan worden uitgegaan van de werkwijze van de TCMG bij de melding van een acuut onveilige situatie (zogenaamde AOS-melding).

4. Ontvangst en eerste beoordeling van de schademelding

Na ontvangst van een schademelding wordt de ontvangst daarvan bevestigd aan de melder. De CM beoordeelt of de melding volledig en ontvankelijk is. Bij onvolledige meldingen wordt de melder schriftelijk in de gelegenheid gesteld om de melding (zo veel mogelijk) te completeren. De CM kan hierbij assisteren. Voor de completering geldt een termijn van twee weken.

Completering van de schademelding is niet nodig indien duidelijk is dat de schademelding niet voldoet aan de voorwaarden bij de hierna genoemde toets op de ontvankelijkheid. In dat geval wordt de schademelding namelijk afgewezen.

Voor de beoordeling van de ontvankelijkheid wordt getoetst aan twee voorwaarden die relevant zijn voor schades die zijn veroorzaakt door bodemtrilling als gevolg van een aardbeving door de gaswinning, te weten:

1. er moet sprake geweest zijn van bodemtrilling als gevolg van een door de gaswinning veroorzaakte aardbeving op het ontstaanstijdstip van de schade;
2. de schadelocatie moet in het beoordelingsgebied van de aardbeving liggen.

De schademelding is ontvankelijk indien aan deze voorwaarden is voldaan. De CM wijst vervolgens een zaakbegeleider/contactpersoon aan, die contact opneemt met de melder en toelichting geeft over de verdere gang van zaken.

De schademelding is niet ontvankelijk indien niet aan één of beide voorwaarden is voldaan. De CM stelt de schademelder in dat geval op de hoogte dat de schademelding niet in behandeling wordt genomen. De CM kan op grond van haar discretionaire bevoegdheid overigens besluiten de schademelding toch in behandeling te nemen.

Toelichting:

Zoals eerder aangegeven is de kans op schade door bodemdaling als gevolg van de gaswinning uit de kleine velden klein. Desondanks worden ook schademeldingen die zijn gerelateerd aan bodemdaling in

behandeling genomen door de CM, conform de daarvoor eventueel bestaande regelingen.

5. De te volgen procedure

Voor de te volgen procedure bij de afhandeling van schademeldingen zijn twee varianten beschikbaar, namelijk de standaard procedure en de versnelde procedure.

5a Standaard procedure

Afhandeling via de standaardprocedure houdt in dat de schade door één of meer deskundigen wordt onderzocht waarbij wordt beoordeeld of sprake is van een causaal verband tussen de schade en de door de gaswinning veroorzaakte bodembeweging. Het onderzoek door de deskundige(n) betreft tevens het schadebedrag voor zover de schade een causaal verband heeft met de bodembeweging.

5b Versnelde procedure

Indien na een aardbeving grotere aantallen schademeldingen door de CM worden ontvangen kan de CM, na consultatie van de betrokken mijnbouwmaatschappij en lokale bestuurders, besluiten om kleinere schades af te handelen via een versnelde procedure. De CM stelt hiertoe een gebied en een maximum schadebedrag vast. Schademeldingen van locaties binnen het vastgestelde gebied en met schadebedragen tot het vastgestelde maximum schadebedrag worden dan via de versnelde procedure afgehandeld. Voor de overige schademeldingen wordt de standaard procedure gevolgd.

In de versnelde procedure beoordeelt de CM op basis van de bij de melding gevoegde stukken en de beschikbare gegevens over de aardbeving het (vermoedelijke) causale verband tussen de schade en de aardbeving en stelt de hoogte van het te vergoeden schadebedrag vast.

De CM kan besluiten om steekproefsgewijs door een deskundige onderzoek ter plaatse te laten doen naar schademeldingen die worden afgehandeld via de versnelde procedure.

Toelichting:

Schadeafhandeling via een versnelde procedure houdt in dat de schade direct wordt vergoed zonder onderzoek ter plaatse door een deskundige. Voor de afhandeling via de versnelde procedure denkt de Tcbb aan een termijn van drie maanden na de schademelding. Voor schades met een beperkt schadebedrag is de versnelde procedure efficiënt omdat daarmee tijd en kosten worden bespaard. Het voor de versnelde procedure vastgestelde gebied zal in beginsel aanzienlijk kleiner zijn dan het beoordelingsgebied.

6. Benoeming van deskundige(n) en zienswijze van de schademelder

De door de CM te benoemen deskundigen voldoen aan expliciete eisen met betrekking tot de deskundigheid, onafhankelijkheid en onpartijdigheid.

De schademelder wordt door de CM op de hoogte gesteld van het voornemen om één of meer deskundigen te benoemen. De schademelder kan hierop binnen twee weken een zienswijze indienen bij de CM.

Indien de zienswijze van de schademelder naar het oordeel van de CM daartoe aanleiding geeft kan de CM besluiten één of meer andere deskundigen te benoemen.

7. Onderzoek door en advies van deskundige(n)

Door de deskundige(n) wordt in opdracht van de CM onderzoek gedaan naar het causaal verband tussen de aardbeving en de schade. Voor zover naar het oordeel van de deskundige(n) sprake is van een causaal verband wordt de hoogte van het schadebedrag begroot door de deskundige(n).

Door de deskundige(n) wordt op basis van het onderzoek een adviesrapport uitgebracht aan de CM met advies over:

- de aard en de omvang van de gemelde schade;
- of er sprake is van een causaal verband tussen de aardbeving en de gemelde schade of dat de schade een andere evidente, aantoonbare oorzaak heeft;
- of er eventueel sprake is van meerdere mijnbouwactiviteiten in het gebied die de gemelde schade kunnen hebben veroorzaakt;
- de kosten van het herstel van de fysieke schade voorzover er sprake is van causaliteit;
- de omvang van eventuele materiële schade die het directe gevolg is van de gemelde fysieke schade;
- eventuele overwegingen omtrent de verdere afhandeling van de schademelding.

Toelichting:

De werkwijze van de deskundigen en de van toepassing zijnde termijnen voor het uitvoeren van het onderzoek, de beoordeling en de rapportage worden vastgelegd in een nader door de CM vast te stellen beoordelingskader. Bijlage B schetst hiervoor de contouren.

Bij de beantwoording van de causaliteitsvraag adviseert de Tcbb conform haar eigen praktijk de eventuele onduidelijkheid over de schadeoorzaak in het voordeel van de schademelder te laten werken. Er is sprake van causaliteit als de schade naar zijn aard kan zijn veroorzaakt door de aardbeving en als er geen andere evidente aantoonbare oorzaak is.

Een schade kan in relatie staan tot zowel één of meer mijnbouwactiviteiten als tot maatregelen van andere organisaties (bijvoorbeeld een aanpassing van het grondwaterpeil door een waterschap in verband met een bodemdaling als gevolg van gaswinning in een gebied). In dat geval zal de deskundige die relaties in zijn onderzoek betrekken.

8. [Zienswijze van de schademelder op het advies van de deskundige\(n\)](#)

Na ontvangst van het adviesrapport van de deskundige(n) wordt dit adviesrapport naar de schademelder gestuurd die binnen een termijn van twee weken een zienswijze kan geven op het rapport. De termijn kan op verzoek van de schademelder door de CM worden verlengd. Het rapport wordt ter informatie eveneens toegezonden aan de betrokken mijnbouwmaatschappij(en).

Indien de zienswijze van de schademelder naar het oordeel van de CM daartoe aanleiding geeft kan de CM besluiten om een tweede advies aan één of meer deskundigen te vragen.

9. [Uitspraak van de CM](#)

9a [Standaard procedure](#)

De CM doet een schriftelijke uitspraak over het causaal verband tussen de gemelde schade en de mijnbouwactiviteit(en), de hoogte van het te vergoeden schadebedrag en de verantwoordelijke mijnbouwmaatschappij(en). Deze uitspraak is gebaseerd op de schademelding, het adviesrapport van de deskundige(n) en de zienswijze van de schademelder op het adviesrapport van de deskundige(n). In geval van meerdere mijnbouwactiviteiten in het betrokken gebied die de schade veroorzaakt kunnen hebben ('gestapelde mijnbouw') bepaalt de CM het aandeel van elk van de betrokken mijnbouwmaatschappijen in het te vergoeden schadebedrag. Indien de schade volgens de CM een evident andere oorzaak heeft zal zij dit in de uitspraak vermelden. De uitspraak wordt naar de schademelder gestuurd en in afschrift naar de betreffende mijnbouwmaatschappij(en).

9b Versnelde procedure

De CM doet op basis van de schademelding een schriftelijke uitspraak over de hoogte van het te vergoeden schadebedrag. De uitspraak wordt naar de schademelder gestuurd en in afschrift naar de betreffende mijnbouwmaatschappij(en).

10. Vergoeding van de schade

Schadebedragen worden vergoed zodra de schademelder aan de CM heeft bevestigd in te stemmen met het door de CM vastgestelde schadebedrag. Voor de vergoeding van vastgestelde schadebedragen zijn er naar keuze van de schademelder drie mogelijkheden:

1. Het te vergoeden schadebedrag wordt - indien het schadebedrag niet hoger is dan het maximum bedrag van de versnelde procedure - binnen vier weken na ontvangst van de instemming van de schademelder door de mijnbouwmaatschappij(en) rechtstreeks aan de schademelder betaald.
2. Het te vergoeden schadebedrag wordt binnen vier weken na de overlegging van betaalde facturen betreffende het uitgevoerde schadeherstel door de mijnbouwmaatschappij rechtstreeks aan de schademelder betaald.
3. Het te vergoeden schadebedrag wordt binnen vier weken na ontvangst van facturen van de partij die het schadeherstel heeft uitgevoerd door de mijnbouwmaatschappij aan deze partij betaald.

Indien de schademelder niet instemt met het door de CM vastgestelde schadebedrag houdt de schademelder het recht om de schade te laten beoordelen door de civiele rechter.

5. Vervolgstappen

Landelijk Loket Mijnbouwschade

De Staat initieert dat het bestaande LLM verder wordt ontwikkeld als centraal meldpunt voor mijnbouwschade en als centraal informatiepunt voor mijnbouwactiviteiten.

Commissie Mijnbouwschade

De Staat stelt een landelijke Commissie Mijnbouwschade (CM) in. De CM stelt haar werkwijze en beoordelingskader vast.

Uitvoeringsorganisatie

De Staat voorziet in een adequate uitvoeringsorganisatie die beschikbaar is voor en die wordt aangestuurd door de CM. Overwogen kan worden om te zijner tijd tot een gezamenlijke uitvoeringsorganisatie te komen met de TCMG. Hierover dient nadere afstemming met EZK en TCMG plaats te vinden. Belangrijk is dat door de CM grotere aantallen schademeldingen snel kunnen worden afgehandeld.

Schadeprotocol Gaswinning uit Kleine Velden op Land

De Staat stelt een Schadeprotocol Gaswinning uit Kleine Velden vast. Ter uitvoering daarvan maakt de CM op basis van het Schadeprotocol nadere afspraken met het KNMI voor het tijdig leveren van kaarten aan de CM waarop beoordelingsgebieden zijn aangegeven.

Convenant Gaswinning uit Kleine Velden op Land

De Staat sluit met de mijnbouwmaatschappijen NAM, Vermilion en Taqa een Convenant Gaswinning uit Kleine Velden op Land, waarin naast de aansprakelijkheid van de maatschappijen onder meer ook de zorgplicht van de Staat en de reikwijdte van de daarmee samenhangende publieke regie vastgelegd wordt.

Gebiedsarrangementen Gaswinning uit Kleine Velden op Land

De Staat bevordert dat burgers en lokale overheden worden betrokken bij mijnbouwactiviteiten in hun omgeving en stimuleert via omgevingsprocessen de totstandkoming van Gebiedsarrangementen op basis van lokale projectvoorstellen met bijdragen van de betrokken mijnbouwmaatschappijen en de Staat.

Overgangsregeling Gaswinning uit Kleine Velden op Land

Vanuit de huidige situatie, waarbij burgers hun schade als gevolg van de gaswinning moeten melden bij de betreffende mijnbouwmaatschappij en waarbij de mijnbouwmaatschappijen de schade afhandelen, kan gefaseerd worden toegewerkt naar de gewenste eindsituatie met de landelijke aanpak voor de schadeafhandeling gaswinning uit de kleine velden. Een kwartiermaker kan deze overgang voorbereiden.

Na gereedkomen van het Schadeprotocol Gaswinning uit Kleine Velden op Land en het beschikbaar komen van een uitvoeringsorganisatie kan desgewenst de Tcbb - vooruitlopend op de instelling van de CM - de rol van Tijdelijke CM vervullen.

Regeling openstaande meldingen buiten Groningenveld en gasopslag Norg

Er zijn buiten het Groningenveld en de gasopslag Norg nog diverse schademeldingen die niet zijn afgehandeld. Werk een regeling uit om deze schademeldingen alsnog adequaat af te handelen.

Uitwerking voor overige mijnbouwtypes

Parallel aan de totstandkoming van de landelijke aanpak voor de gaswinning uit de kleine velden kan op overeenkomstige wijze gewerkt worden aan de totstandkoming van de landelijke aanpak voor de overige types mijnbouw, namelijk de zoutwinning, de geothermie en de na-ijlende gevolgen van de kolenwinning in Limburg. Het Schadeprotocol Gaswinning uit Kleine Velden op Land kan daarbij fungeren als model voor de schadeprotocollen bij de overige types mijnbouw.

Met betrekking tot mijnbouwschades door de naijlende gevolgen van de kolenwinning in Limburg wordt nog opgemerkt dat in een aantal gevallen geen mijnbouwmaatschappij meer aangesproken kan worden voor vergoeding van die mijnbouwschades. In die gevallen zou de Staat (al dan niet samen met andere partijen) kunnen voorzien in de vergoeding van de mijnbouwschade (rechtstreeks of via een fonds).

Bijlage A Geconsulteerde instanties en personen

Bewonersgroepen

Bewonersvereniging Stop Gaswinning Marsdijk Nu
Dorpsbelangen Ternaard
Dorpsbelang Wierum
Stichting Fêste Grûn Noord-east Fryslân

Landelijke en lokale bestuurders

EZK

IPO

VNG

Provincies: Drenthe, Overijssel, Noord-Brabant, Noord- en Zuid-Holland

Gemeentes: Aa en Hunze, Assen, de Fryske Marren, Hardenberg, Heerenveen, Tubbergen, Weststellingwerf, Westerkwartier, Woerden

Mijnbouwmaatschappijen

NAM

Vermilion

Taq

ONE

Nogepa

Overige instanties

TCMG

KNMI

Mijnraad

SodM

RVO

Bijlage B Beoordelingskader schade

1. Inleiding

Het achterhalen van de oorzaak of oorzaken van schade aan gebouwen is een lastige opgave, zeker als aardbevingen daarbij een rol kunnen spelen. De grootste knelpunten vanuit technisch oogpunt zijn:

- Bij het vaststellen van de technische causaliteit is de vraag of er een verband is tussen een bepaalde gebeurtenis (in het verleden) en de (op een bepaald moment) geconstateerde schade. Het tijdsaspect speelt daarbij een grote rol. Bij bevingsschade gaat het gewoonlijk om schade die gelijktijdig met de beving, of kort daarna, optreedt. Daartegenover treedt zettingsschade gewoonlijk pas op vele jaren nadat een woning is gebouwd, verbouwd, bijgebouwd, of nadat een verandering in de omgeving heeft plaatsgevonden.
- Hoeveel onderzoek moet worden uitgevoerd om tot een uitspraak over de causaliteit te komen? Er is een tendens om bij gebouwopnames alle aanwezige schades fotografisch vast te leggen en deze één voor één te analyseren. Worden de beoordelingsresultaten beter bij een uitgebreider onderzoek en hoe verhouden de onderzoekskosten zich tot de opgetreden schade?
- Hoe groot is het bij een aardbeving te beschouwen gebied? De door een beving veroorzaakte trillingen zijn op korte afstand van het epicentrum relatief groot en op grote afstand relatief klein. Op welke afstand is de trillingssnelheid zo klein geworden dat er redelijkerwijs geen schade aan gebouwen door de beving meer valt te verwachten c.q. veroorzaakt kan zijn?

2. Onderzoek oorzaken bouwkundige schade in Groningen

Bouwkundige schade doet zich vaak voor in de vorm van scheuren in metselwerk. In de studie naar bouwkundige schade in Groningen³ is aan de hand van 69 case studies van gebouwen gekeken welke afzonderlijke oorzaken of combinaties van oorzaken een rol kunnen hebben gespeeld bij het ontstaan van schade. Daartoe zijn scenario's beschouwd om de schade te kunnen verklaren naar type, aard en voorkomen. In het onderzoeksrapport worden de mogelijke oorzaken van schade in drie hoofdcategorieën onderverdeeld:

- gebouwgebonden oorzaken;
- ongelijkmatige zettingen;
- bevingen.

Gebouwgebonden oorzaken zijn die oorzaken die uitsluitend samenhangen met het gebouw, de geometrie, de toegepaste bouwmaterialen en constructiewijzen en met de krachtswerking in het gebouw. Deze oorzaken staan los van de lokale situatie. Gebouwgebonden oorzaken zijn niet specifiek voor de onderzochte panden of voor de provincie Groningen. Deze oorzaken komen in heel Nederland voor.

Zettingen en zettingsverschillen kennen een breed spectrum van achterliggende of dieper liggende oorzaken die sterk worden bepaald door specifieke lokale omstandigheden. In vrijwel alle onderzochte gevallen is de situatie van de fundering in combinatie met de lokale ondiepe ondergrond de belangrijkste factor bij het ontstaan van zettingen en zettingsverschillen. Voor de verklaring van de bouwkundige schade speelt deze oorzaak een grote rol. De meeste onderzochte panden staan niet op palen en zijn zogenaamd 'op staal' (= ondiep) gefundeerd.

³ Ir. P.C. van Staalduinen, dr. ir. K.C. Terwel, prof. dr. ir. J.G. Rots, Onderzoek naar de oorzaken van bouwkundige schade in Groningen, Methodologie en case studies ter duiding van de oorzaken, TU Delft, Faculteit Civiele Techniek en Geowetenschappen, Rapportnummer CM-2018-01, 11 juli 2018

Bevingen zijn als schadebijdragende factor moeilijk uit te sluiten van de best verklarende scenario's, maar vallen tegelijk ook moeilijk als zodanig te bewijzen. Het schadebeeld biedt hiervoor meestal onvoldoende aanknopingspunten. Waar combinaties van bevingen met andere oorzaken optreden, lijkt bij lichte bevingen het schadebeeld vooral gerelateerd te zijn aan andere onderliggende oorzaken. Het kan echter zijn dat de beving de 'trigger' is geweest voor het ontstaan van de schade. Voor het betrouwbaar bepalen van de invloed van de beving op de schade is kennis van het moment van het ontstaan van de schade essentieel.

In gemiddeld 70% van de schades kon op basis van de beschikbare schadeopnamerapporten een best verklarend scenario in de studie worden geformuleerd. In de overige gevallen waren er te veel opties of was de kwaliteit van de informatie over de schade onvoldoende om tot een oordeel te komen. Eén van de conclusies van het rapport is dat in Groningen gebouwgebonden oorzaken en ongelijkmatige zettingen de belangrijkste schadeoorzaken zijn. Gebleken is dat gebouwen van na 1970 mede op basis van beter grondonderzoek beter zijn gefundeerd: de schade door zettingen is bij deze gebouwen hier aanzienlijk geringer.

3. Gaswinning uit kleine velden

De studie biedt een goede basis voor de beoordeling van eventuele schade door gaswinning uit kleine velden. De bevindingen over gebouwgebonden schade hebben een breder toepassingsgebied dan alleen de provincie Groningen en hetzelfde geldt voor schade als gevolg van ongelijkmatige zettingen: ondiepe funderingen op een samendrukbare klei-ondergrond komen niet alleen in de provincie Groningen voor, maar op veel meer plaatsen in Nederland. Het betreft dan vooral de wat oudere bebouwing.

Voor de beoordeling van de oorzaak (of oorzaken) van gemelde schades en de beantwoording van de causaliteitsvraag hanteert de CM een beoordelingskader waarbij deskundigen als volgt te werk gaan:

- stel per schadegeval een best verklarend scenario op met toepassing van de hiervoor genoemde drie hoofdcategorieën;
- houdt bij het trekken van de uiteindelijke conclusie rekening met de grotere onzekerheid rond het vaststellen van de schadeoorzaak 'bevingen' in vergelijking met de schadeoorzaken 'gebouwgebonden schade' en 'ongelijkmatige zettingen';
- eventuele onduidelijkheid over de schadeoorzaak werkt in het voordeel van de schademelder.

Voor het vaststellen en beoordelen van de schade adviseert de Tcbb de onderzoeken op locatie beperkt te houden tot de schade die door de bewoner is gemeld en dus niet alle onvolkomenheden in een gebouw te gaan fotograferen en analyseren. De Tcbb vindt het belangrijk dat de schade wordt onderzocht en beoordeeld door deskundigen op het gebied van bouwconstructies en ondiepe ondergrond. Die deskundigen zijn tevens verantwoordelijk voor het opstellen van het adviesrapport aan de Commissie Mijnbouwschade.

Met betrekking tot de schadelocatie is van belang dat rekening wordt gehouden met de trillingssnelheden die door een beving kunnen zijn opgetreden in vergelijking met de trillingssnelheid waarbij schade is te verwachten. De gevoeligheid van het bouwdeel voor trillingsschade is daarbij een belangrijke parameter. De SBR Trillingsrichtlijn A: Schade aan bouwwerken: 2017 biedt daarvoor goed bruikbare informatie.

Date : 26-3-2019 14:52:59

17.7

F [redacted]
T [redacted]
C [redacted]

[redacted] assen.nl

Subject : FW: Advies LAAM en Schadeprotocol Gaswinning uit Kleine Velden op Land

Attachment : Tcbb-advies Landelijke Aanpak Afhandeling Mijnbouwschade en Schadeprotoc....pdf;

Dag [redacted],

Bijgevoegd is het advies van de Technische Commissie bodembeweging aan de minister van EZK over de aanpak van de schadeafhandeling door gaswinning uit kleine velden. Wij hebben ons hier als gemeente actief tegenaan bemoeid.

Ik heb 'm nog niet gelezen, maar wel het laatste concept van commentaar voorzien. Ik praat je graag bij op het moment dat we een vervangende afspraak hebben voor het overleg van gisteren dat niet door kon gaan.

Groet,

Van: [redacted]
Verzonden: dinsdag 26 maart 2019 10:21

Aan: [redacted]@heerenveen.nl; [redacted]@heerenveen.nl;<[redacted]@heerenveen.nl>; [redacted]@vng.nl;<[redacted]@vng.nl>; [redacted]@woerden.nl;<[redacted]@woerden.nl>; [redacted]@woerden.nl;<bestuurssecretariaat@woerden.nl>; [redacted]@westerkwartier.nl;<Bestuurssecretariaat@zuidhorn.nl>; [redacted]@vng.nl;<[redacted]@westerkwartier.nl>; [redacted]@westerkwartier.nl;<[redacted]@assen.nl>; [redacted]@assen.nl;<[redacted]@fryslan.nl>; [redacted]@fryslan.frl;<[redacted]@hardenberg.nl>; [redacted]@ommen-hardenberg.nl;<[redacted]@odijsselland.nl>; [redacted]@zaltbommel.nl;<[redacted]@noardeast-fryslan.nl>; [redacted]@noardeast-fryslan.nl;<[redacted]@outlook.com>; [redacted]@[redacted]

CC: [redacted]
Onderwerp: Advies LAAM en Schadeprotocol Gaswinning uit Kleine Velden op Land

Dames en heren,
hierbij zend ik jullie, namens de Tcbb, een afschrift van het op 25 maart 2019 aan de minister van EZK verzonden 'Advies Landelijke Aanpak Afhandeling Mijnbouwschade' en - als eerste uitwerking daarvan - een landelijk 'Schadeprotocol Gaswinning uit Kleine Velden op Land'.

Over de uitwerking van een 'Nadere Werkwijze CM Schadeafhandeling Gaswinning Kleine Velden op Land' is nog overleg gaande.
Het advies en protocol kunnen ook naar anderen doorgezet worden.
Ik hoop dat de minister snel uitvoering zal geven aan de aangegeven vervolgstappen.
Graag maak ik van de gelegenheid gebruik alle betrokkenen dank te zeggen voor de samenwerking en inbreng in dit uitdagende proces.

Met vriendelijke groet, namens de Tcbb,

[redacted]
[redacted]

*Emeritus Professor of Business and ICT and Founding Dean,
Faculty of Economics and Business, University of Groningen
Emeritus Professor of Systems Engineering and Founding Dean,
Faculty of Technology, Policy and Management, Delft University of Technology
Visiting Professor, Institute for Finance Management Tanzania*

[redacted]
[redacted]
[redacted]
[redacted]

Mijnbouwschade, wat nu?

Advies Landelijke Aanpak Afhandeling Mijnbouwschade en Schadeprotocol Gaswinning uit Kleine Velden op Land

Technische commissie bodembeweging

Postbus 20401
2500 EK Den Haag
T 088 042 5718
www.tcbb.nl
info@tcbb.nl

Samenvatting

Mijnbouwactiviteiten leiden bij bewoners en bestuurders tot onrust over de risico's, de verdeling van de lasten en de lusten en de afhandeling van eventuele schades, niet alleen in Groningen, maar ook daarbuiten, zoals in Drenthe, Friesland, Overijssel, Gelderland, Noord- en Zuid-Holland, Noord-Brabant en Limburg.

Begin 2018 heeft de Staat de schadeafhandeling door de gaswinning uit het Groningenveld en de gasopslag in Norg in het publieke domein geplaatst. De betreffende schades worden sinds 19 maart 2018 afgehandeld door de Tijdelijke Commissie Mijnbouwschade Groningen (TCMG) in afwachting van een wettelijke basis voor het 'definitieve' Instituut Mijnbouwschade Groningen (IMG).

Voor de afhandeling van overige mijnbouwschades in Nederland adviseert de Technische Commissie Bodembeweging (Tcbb) om onder een publieke regie een uniforme, onafhankelijke landelijke aanpak vast te stellen die voor alle burgers in Nederland tot een gelijke behandeling leidt. Deze landelijke aanpak moet gaan gelden voor alle types mijnbouw, namelijk de gaswinning uit kleine velden (waaronder de gasopslag in andere velden dan Norg), de zoutwinning, de geothermie, de eventuele ondergrondse opslag van CO₂ en waterstof en de na-ijlende gevolgen van de vroegere steenkolenwinning in Limburg.

De Tcbb presenteert in dit advies vanuit deze aanpak allereerst een Schadeprotocol Gaswinning uit Kleine Velden op Land voor de afhandeling van mijnbouwschade door gaswinning uit kleine velden.

Voor de totstandkoming van de landelijke aanpak adviseert de Tcbb:

- Stel een centraal meldpunt voor mijnbouwschade in, het Landelijk Loket Mijnbouwschade (LLM).
- Stel een landelijke Commissie Mijnbouwschade (CM) in met als taak de onafhankelijke afhandeling van alle mijnbouwschades in Nederland (met uitzondering van de schades door de gaswinning uit het Groningenveld en de gasopslag in Norg).
- Zorg voor een adequate uitvoeringsorganisatie ter ondersteuning en onder aansturing van de CM.
- Stel per type mijnbouw een Schadeprotocol vast, te beginnen met een Schadeprotocol Gaswinning uit Kleine Velden op Land.
- Sluit per type mijnbouw een Convenant tussen de Staat en de betrokken mijnbouwmaatschappijen, te beginnen met een Convenant Gaswinning uit Kleine Velden op Land.
- Bevorder dat burgers en lokale overheden worden betrokken bij mijnbouwactiviteiten in hun omgeving en stimuleer omgevingsprocessen die leiden tot Gebiedsarrangementen.
- Realiseer op zo kort mogelijke termijn een overgangsregeling voor de afhandeling van schades door gaswinning uit kleine velden.
- Breid de landelijke aanpak op korte termijn uit voor de zoutwinning, de geothermie en de na-ijende gevolgen van de vroegere kolenwinning in Limburg.

De voorgestelde landelijke aanpak moet leiden tot een verbreding van het draagvlak voor mijnbouwactiviteiten met een passende verdeling van de lasten en de lusten. De afhandeling van mijnbouwschade is daarbij laagdrempelig, transparant en snel, waarbij de burger centraal staat.

Inhoudsopgave

Samenvatting	1
Inhoudsopgave	2
1. Inleiding, adviesverzoek en werkwijze	3
2. Uitgangspunten voor de landelijke aanpak	5
3. Landelijke Aanpak Afhandeling Mijnbouwschade	9
4. Schadeprotocol Gaswinning uit Kleine Velden op Land	13
5. Vervolgstappen	20
Bijlagen	
A. Geconsulteerde instanties en personen	22
B. Beoordelingskader schade	23

1. Inleiding, adviesverzoek en werkwijze

Sinds de aardbevingen als gevolg van de gaswinning in Groningen leiden mijnbouwactiviteiten bij bewoners en bestuurders in heel Nederland tot onrust over de risico's, de verdeling van de lasten en de lusten en de afhandeling van schades aan met name woningen. Niet in de laatste plaats is dat het gevolg van de wijze waarop de schadeafhandeling in de provincie Groningen de afgelopen jaren heeft plaatsgevonden.

Mijnbouw in Nederland bestaat in vele vormen. De gaswinning uit het Groningenveld is het meest bekend, maar ook wordt olie en gas gewonnen uit ongeveer 150 zogenaamde kleine velden op het land en in de Noordzee. Verder wordt zout gewonnen uit de ondergrond en tot in de jaren zeventig van de vorige eeuw waren de kolenmijnen in Limburg actief. De na-ijlende gevolgen daarvan zijn nog steeds aanwezig. Meer recent groeit de ervaring met en de belangstelling voor de winning van warmte uit diepere aardlagen, de geothermie. En verder wordt er op diverse locaties tijdelijk gas opgeslagen en wordt de ondergrondse opslag van CO₂ en waterstof overwogen.

Inmiddels is in Nederland de ontwikkeling en de uitvoering van een programma voor energietransitie in gang gezet. Voor de voortgang van deze energietransitie, waarbij voorlopig de gaswinning nog een belangrijke rol speelt, is herstel van vertrouwen in mijnbouwactiviteiten en de afhandeling van eventuele mijnbouwschade van groot belang.

In haar verkenning naar een uniforme en onafhankelijke afhandeling van mijnbouwschade in Nederland 'Help, een scheur in mijn huis!' van februari 2018 heeft de Technische Commissie Bodembeweging (Tcbb) geadviseerd:

“ ... om te komen tot een uniforme landelijke aanpak voor de afhandeling van mijnbouwschades. Daarbij zou per mijnbouwactiviteit in een gebiedsarrangement voorzien moeten worden in een basisvoorziening voor een snelle, efficiënte afhandeling van kleine schades. Mijnbouwschades moeten kunnen worden aangemeld bij een nieuw landelijk Instituut Mijnbouwschade (IM). Dit Instituut draagt zorg voor een onafhankelijke beoordeling en afhandeling van de schades binnen een publiekrechtelijk kader.”

Op basis hiervan heeft de Minister van EZK in Kamerbrieven van 30 mei 2018 en 9 oktober 2018 aangegeven voornemens te zijn een “onafhankelijke en deskundige commissie (Commissie Mijnbouwschade) in het leven te roepen, waar gedupeerden van mogelijke mijnbouwschade, die niet het gevolg is van de gaswinning uit het Groningenveld of de gasopslag in Norg, hun verzoek tot vergoeding daarvan kunnen indienen. Deze commissie zal moeten zorgen voor een onafhankelijke beoordeling van meldingen van mijnbouwschades en van verzoeken tot vergoeding daarvan.”

Op 19 oktober 2018 heeft de Minister van EZK de Tcbb gevraagd te komen tot een voorstel voor een uniform gedragen landelijk schadeprotocol voor de kleine gasvelden op land, dat als basis kan dienen voor een integrale, landelijke aanpak voor de afhandeling van alle mijnbouwschades in Nederland, niet zijnde schade als gevolg van de gaswinning uit het Groningenveld of de gasopslag in Norg. Deze mijnbouwschades zullen in dit advies worden aangeduid met 'de overige mijnbouwschades in Nederland' (waaronder dan ook begrepen zijn de mijnbouwschades in Groningen die niet het gevolg zijn van de gaswinning uit het Groningenveld of de gasopslag in Norg).

In hoofdstuk 2 van het voorliggende advies formuleert de Tcbb eerst de uitgangspunten voor een landelijke aanpak voor de afhandeling van mijnbouwschades. Vervolgens wordt in hoofdstuk 3 deze landelijke aanpak nader uitgewerkt. Hoofdstuk 4 betreft de uitwerking van een Schadeprotocol Gaswinning uit Kleine Velden op Land. In hoofdstuk 5 wordt ingegaan op de vervolgstappen die nodig zijn voor de verdere ontwikkeling van de landelijke aanpak en op een passende overgangsregeling.

De minister hecht aan een uniform gedragen landelijk schadeprotocol voor de kleine gasvelden op land. Daarom is dit advies tot stand gekomen middels gesprekken, bijeenkomsten en workshops met bewonersgroepen, landelijke en lokale bestuurders, mijnbouwmaatschappijen en overige instanties gerelateerd aan de gaswinning uit de kleine velden (zie bijlage A).

2. Uitgangspunten voor de landelijke aanpak

De Tcbb formuleert de volgende uitgangspunten voor een landelijke aanpak bij de afhandeling van mijnbouwschades. Deze landelijke aanpak wordt toegepast bij verschillende types mijnbouw, namelijk de gaswinning uit kleine velden (waaronder de gasopslag in andere velden dan Norg en de eventuele ondergrondse opslag van CO₂ en waterstof), de zoutwinning, de geothermie, en de na-ijlende gevolgen van de vroegere steenkolenwinning in Limburg.

Uniforme aanpak

Een belangrijk uitgangspunt voor de landelijke aanpak is dat geen rechtsongelijkheid ontstaat. Dat betekent dat alle meldingen van mijnbouwschade op uniforme wijze worden afgehandeld, onafhankelijk van het type mijnbouwactiviteit en de woonplaats van betrokkenen.

In verband met de omvang van de schades in de provincie Groningen door de gaswinning uit het Groningenveld en de gasopslag in Norg is de afhandeling van die schades inmiddels door de wetgever in het publieke domein geplaatst om daarmee te kunnen voorzien in een snelle, uniforme en laagdrempelige afhandeling van die schades.

Voor de afhandeling van overige mijnbouwschades in Nederland zijn burgers nu nog in beginsel aangewezen op een procedure tegen de mijnbouwexploitant bij de civiele rechter. Daarnaast hebben burgers op grond van de Mijnbouwwet de mogelijkheid om de Tcbb advies te vragen over het causaal verband tussen een schade en een mijnbouwactiviteit en de omvang van die schade. Met uitzondering van Limburg plegen de mijnbouwmaatschappijen dit advies te volgen. Bij de uitvoering van enkele winningsplannen hebben mijnbouwmaatschappijen zelf een regeling gemaakt voor de afhandeling van schades.

De minister heeft benadrukt dat de schaal, de omvang en de risico's van mijnbouwschade door de gaswinning in Groningen van een geheel andere orde zijn dan in de rest van Nederland. Daarom wil de minister voor de rest van Nederland (onder publieke regie) voorzien in een passende, separate schaderegeling, die is afgestemd op het specifieke karakter van mijnbouwactiviteiten buiten de gaswinning in Groningen. Daartoe wil hij een Commissie Mijnbouwschade in het leven roepen die voor de afhandeling van deze mijnbouwschades gaat zorgdragen.

Laagdrempelig, transparant en snel

In het kader van de landelijke aanpak behoort de schadeafhandeling 'laagdrempelig, transparant en snel' te zijn, waarbij de burger centraal staat. Ook dient - zoals de Tcbb in haar advies 'Help, een scheur in mijn huis!' heeft geadviseerd - de schadeafhandeling zodanig ingericht te zijn dat een snelle, efficiënte afhandeling van grotere aantallen kleine schades mogelijk is. De minister geeft aan 'dat schadeclaims van relatief beperkte omvang ruimhartig zullen worden beoordeeld en snel en efficiënt zullen worden afgehandeld'.

Bij de schadeafhandeling wordt een schadeprotocol toegepast dat uniform geldt voor de betreffende mijnbouwactiviteit(en), en wordt rekening gehouden met de inhoud van reeds bestaande regelingen, voorzover van belang voor de schadeafhandeling.

Onafhankelijk en deskundig

De landelijke aanpak moet er toe leiden dat burgers, die schade hebben geleden als gevolg van mijnbouwactiviteiten, niet verzand raken in verschillende procedures, maar die schade binnen een redelijke termijn vergoed krijgen op basis van een onafhankelijke en deskundige beoordeling, die voor alle burgers gelijk is.

Eén Commissie Mijnbouwschade

Voor de afhandeling van de overige mijnbouwschades in Nederland wil de minister één instantie in het leven roepen, de Commissie Mijnbouwschade (CM). In deze Commissie moet alle deskundigheid gebundeld worden die nodig is voor een adequate, onafhankelijke en deskundige afhandeling van deze schades. Daarmee wordt ook voorkomen dat burgers met mijnbouwschade nog 'van het kastje naar de muur' worden gestuurd.

Adequate uitvoeringsorganisatie

Uitgangspunt is ook dat bij de landelijke aanpak voorzien wordt in een adequate uitvoeringsorganisatie. Onderzocht moet worden of toegewerkt kan worden naar een gezamenlijke uitvoeringsorganisatie van CM en TCMG. Hierover dient nadere afstemming met EZK en TCMG plaats te vinden.

Het inrichten van een aparte uitvoeringsorganisatie is in beginsel niet wenselijk omdat veel van de benodigde elementen al ontwikkeld zijn in opdracht van de TCMG. Een aparte uitvoeringsorganisatie met een eigen beoordelingskader voor overige mijnbouwschades zou kunnen leiden tot ongewenste verschillen in aanpak. Daarnaast zouden er afstemmingsproblemen kunnen ontstaan indien er sprake is van schades als gevolg van gestapelde mijnbouwactiviteiten, zoals schade als gevolg van gecombineerde bodembeweging door zout- en gaswinning. Het 'wiel zou dus zo min mogelijk opnieuw uitgevonden moeten worden'.

Verschillen ten opzichte van Groningen

De minister heeft ervoor gekozen om de schadeafhandeling door de TCMG in het publieke domein te plaatsen en de afhandeling van mijnbouwschade die niet onder de TCMG valt onder publieke regie te laten plaats vinden. In dit advies is de Tcbb van deze keuze uitgegaan. In essentie dient de schadeafhandeling procedureel zo veel mogelijk volgens dezelfde richtlijnen en stappen te verlopen, onafhankelijk of deze wordt uitgevoerd door de TCMG in het publieke domein of door de CM onder publieke regie. Voor de burger mag het resultaat van de wijze van afhandeling daardoor niet worden beïnvloed. Uit het oogpunt van uniformiteit heeft het naar het oordeel van de Tcbb overigens de voorkeur om de verschillen tussen beide 'systemen' op termijn op te heffen.

Zolang er sprake is van een afzonderlijke aanpak voor de afhandeling van overige mijnbouwschades in Nederland, zullen ten opzichte van de schadeafhandeling in Groningen door de TCMG met name twee verschillen in de afhandeling van mijnbouwschades (blijven) bestaan, te weten de toepassing van het wettelijk bewijsvermoeden en de rechtsbescherming.

- wettelijk bewijsvermoeden

Voor schades in de provincie Groningen door de gaswinning uit het Groningenveld en door de gasopslag in Norg geldt op grond van 6:177A BW de toepassing van het zogenoemde wettelijk bewijsvermoeden. Voor overige mijnbouwschades in Nederland geldt dit wetsartikel niet.

Toepassing van het wettelijk bewijsvermoeden leidt er binnen het bestuursrechtelijk kader in Groningen toe dat de TCMG uitgaat van causaliteit als de schade naar zijn aard kan zijn ontstaan door bodembeweging door de gaswinning uit het Groningenveld en de gasopslag in Norg en als de schade geen andere uitsluitende oorzaak heeft, die evident en aantoonbaar tot de schade heeft geleid. Alleen wanneer aangetoond wordt dat de schade wél uitsluitend een andere oorzaak heeft is daarmee het bewijsvermoeden weerlegd en is er geen sprake van causaliteit.

Naar het oordeel van de Tcbb dient ook voor overige mijnbouwschades in Nederland als uitgangspunt te gelden dat het bewijsrisico met betrekking tot het causaal verband tussen een mijnbouwactiviteit en een schade niet bij de burger moet liggen. Ook in de rest van Nederland zou daarom moeten gelden dat causaliteit met bodembeweging door mijnbouw is aangetoond indien de schade kan zijn veroorzaakt door bodembeweging door de mijnbouw en als de schade geen evidente, aantoonbare andere oorzaak

heeft.

- rechtsbescherming

Een burger, die het niet eens is met een uitspraak van de TCMG (en later het IMG), kan daartegen opkomen, eerst bij de Deelcommissie Bezwaar van de TCMG en vervolgens bij de bestuursrechter.

Een burger, die het niet eens is met een uitspraak van de Commissie Mijnbouwschade zal alsnog naar de civiele rechter kunnen gaan voor een beoordeling van zijn schadeclaim.

Rol Tcbb

De Tcbb gaat er vanuit dat bij invoering van de landelijke aanpak voor haar geen rol meer is weggelegd bij de afhandeling van mijnbouwschades in Nederland. De daarop betrekking hebbende bepalingen in de Mijnbouwwet kunnen dan komen te vervallen.

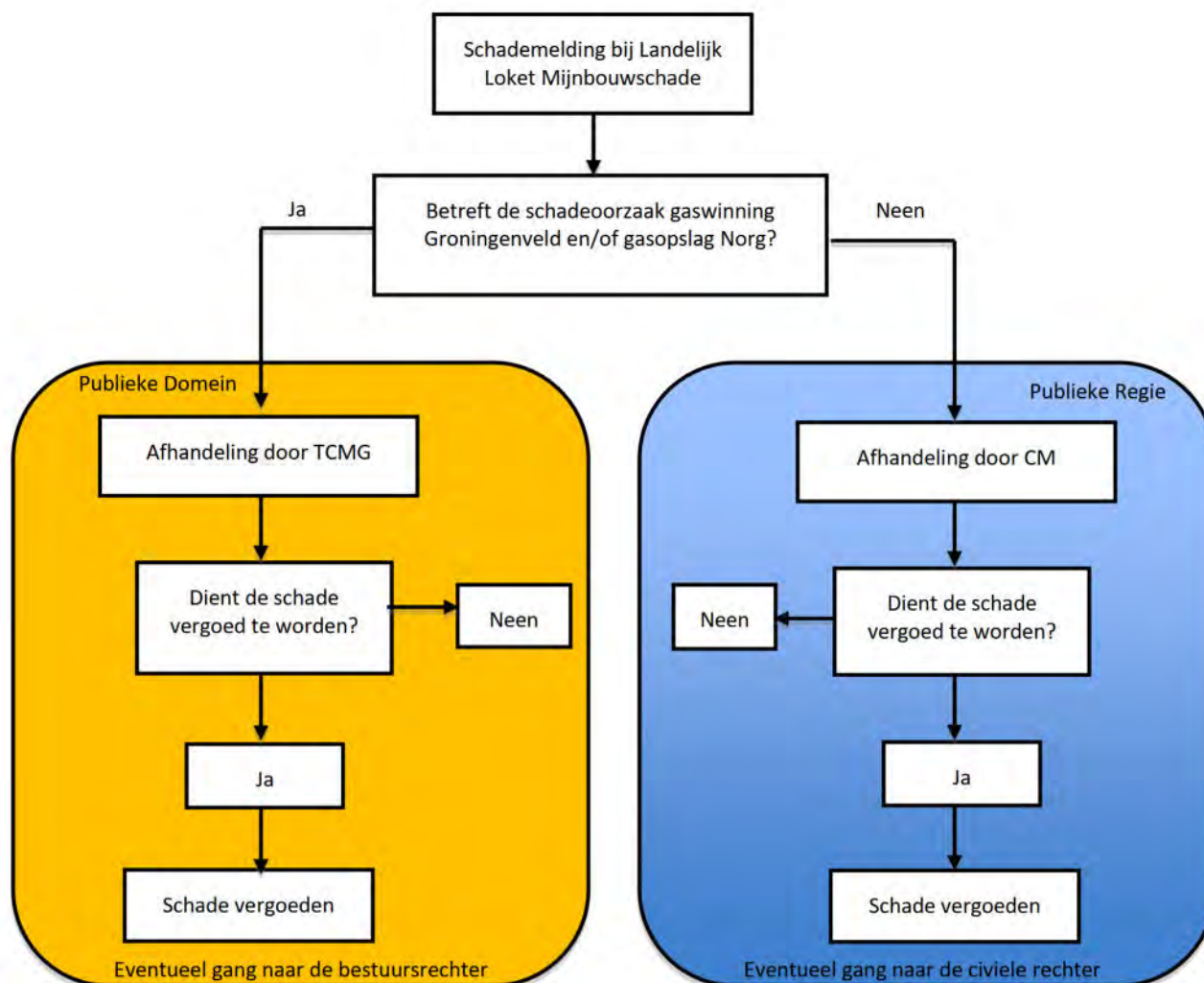
Zes elementen

De Tcbb adviseert om bij de Landelijke Aanpak Afhandeling Mijnbouwschade uit te gaan van de volgende zes elementen:

1. Een centraal meldpunt voor mijnbouwschade, het Landelijk Loket Mijnbouwschade (LLM).
2. Een landelijke Commissie Mijnbouwschade (CM) voor de afhandeling van de overige mijnbouwschades in Nederland.
3. Een uitvoeringorganisatie voor de CM.
4. Een landelijke schadeprotocol per mijnbouwtype.
5. Een convenant per mijnbouwtype tussen de Staat en de mijnbouwmaatschappijen met afspraken over de schadeafhandeling door de CM.
6. Gebiedsarrangementen die voorzien in een adequate communicatie over de mijnbouwactiviteiten in een bepaald gebied en in een passende verdeling van de lasten en de lusten van die mijnbouwactiviteiten.

Schema procesgang mijnbouwschade

Na invoering van de nieuwe landelijke aanpak ziet de procesgang bij de afhandeling van mijnbouwschade in Nederland er op hoofdlijnen zoals weergegeven in figuur 1.

Figuur 1 - Afhandeling mijnbouwschades in het publieke domein en onder publieke regie

Overige aandachtspunten

Naast de totstandkoming van de landelijke aanpak voor de afhandeling van mijnbouwschade blijft – zoals reeds aangegeven in het Tcbb-advies 'Help, een scheur in mijn huis!' – ook het volgende nodig:

- Een integrale en transparante beoordeling van risico's voorafgaand aan de start van mijnbouwactiviteiten en heldere afspraken tussen mijnbouwbedrijven, Rijk en regionale en lokale overheden omtrent de verdeling van de lasten en de lusten.
- Een transparante en onafhankelijke monitoring van mogelijke schaderisico's tijdens de mijnbouwactiviteiten, door inzichtelijk te maken welke bodembeweging (bodemdaling en bodemtrilling) feitelijk optreedt. Uitgangspunt daarbij zal moeten zijn dat een geïnteresseerde burger eenvoudig het verloop van de bodembeweging in zijn omgeving moet kunnen volgen.

De Tcbb verwijst in dit verband ook naar het Tcbb-advies d.d. 06-09-2018 over de representatieve nulmeting aan gebouwen. De Tcbb concludeert in dat advies dat de representatieve nulmeting slechts een beperkte meerwaarde heeft en adviseert in te zetten op een uitbreiding van de meetnetten boven de kleine velden. Daarmee is voor burgers inzichtelijk welke bodembeweging is opgetreden, terwijl die informatie ook belangrijk is voor de beoordeling van eventueel gemelde schades. De Tcbb benadrukt ook in dit advies het belang daarvan.

3. Landelijke Aanpak Afhandeling Mijnbouwschade

In hoofdstuk 2 zijn de zes elementen genoemd waaruit de landelijke aanpak bestaat. In dit hoofdstuk worden deze elementen nader uitgewerkt.

1. Landelijk Loket Mijnbouwschade

Het huidige Landelijk Loket Mijnbouwschade (LLM), dat is ondergebracht bij RVO, kan momenteel melders van schade helpen bij het bepalen van de aansprakelijke mijnbouwmaatschappij en bij het indienen van een schadeclaim bij die mijnbouwmaatschappij.

In de landelijke aanpak wordt het LLM verder ontwikkeld als:

- centraal digitaal meldpunt voor mijnbouwschade, waar burgers, die vermoeden dat zij schade hebben als gevolg van mijnbouwactiviteiten, hun schade kunnen melden, en als
- centraal digitaal informatiepunt, dat een burger alle informatie geeft rond mijnbouwactiviteiten in Nederland.

Het LLM geeft de schademelder informatie over welke gegevens de melder dient te verstrekken over de gemelde schade.

Met een centraal meldpunt wordt bereikt dat alle burgers één loket hebben in het geval zij schade willen melden, ongeacht hun woonplaats en ongeacht de mijnbouwactiviteit die de schade heeft veroorzaakt.

Het LLM zorgt dat de ontvangen schademeldingen worden doorgeleid naar hetzij de TCMG (indien de schade gerelateerd is aan de gaswinning uit het Groningenveld en/of de gasopslag in Norg) hetzij de Commissie Mijnbouwschade. Dit laat uiteraard onverlet de mogelijkheid voor burgers om zich met schade als gevolg van de gaswinning uit het Groningenveld en/of de gasopslag in Norg rechtstreeks te melden bij de TCMG. In gevallen van twijfel kan de schademelding door het LLM worden doorgeleid naar de CM voor nader advies over de te volgen route.

2. Commissie Mijnbouwschade

Door de Staat wordt een landelijke Commissie Mijnbouwschade (CM) ingesteld, met als taak de onafhankelijke afhandeling van alle mijnbouwschades in Nederland uitgezonderd de mijnbouwschades door de gaswinning uit het Groningenveld en de gasopslag in Norg.

De CM bestaat uit minimaal 3 en maximaal 7 onafhankelijke leden. In de commissie is (evenals thans in de Tcbb) juridische, communicatieve en technisch bestuurskundige kennis aanwezig, alsmede kennis van bouwconstructies, diepe ondergrond, ondiepe ondergrond en mijnbouwactiviteiten.

De CM stelt voor haar werkzaamheden kamers in. Deze kamers betreffen de gaswinning uit de kleine velden op land, de zoutwinning, de geothermie en de na-ijlende gevolgen van de kolenwinning in Limburg, dan wel combinaties daarvan.

De werkwijze van de CM is in overeenstemming met het schadeprotocol voor het betreffende mijnbouwtype waarbij tevens rekening wordt gehouden met de inhoud van het voor dat mijnbouwtype gesloten Convenant en eventuele reeds bestaande regelingen, voorzover van belang voor de schadeafhandeling.

De CM maakt gebruik van gekwalificeerde, onafhankelijke deskundigen, conform de schadeprotocollen.

De CM kan de minister van EZK adviseren over diverse aangelegenheden rond de afhandeling van mijnbouwschade.

De CM beschikt over passende publieke financiering.

Bij de instelling van de CM wordt voorzien in een procedure voor periodieke evaluatie van de CM met inbreng vanuit betrokken burgers, regionale overheden en mijnbouwmaatschappijen.

3. Uitvoeringsorganisatie

De CM moet gebruik kunnen maken van een adequate uitvoeringsorganisatie. Op termijn is een gezamenlijke uitvoeringsorganisatie van CM en TCMG na te streven. Hierover dient nadere afstemming met EZK en TCMG plaats te vinden. Gedacht kan daarbij worden aan een separate afhandelingslijn binnen de uitvoeringsorganisatie met voldoende capaciteit, die beschikbaar is voor en die kan worden aangestuurd door de CM. Belangrijk is dat grotere aantallen schademeldingen snel kunnen worden afgehandeld.

4. Schadeprotocollen

Door de Staat wordt per mijnbouwtype een uniform, landelijk schadeprotocol vastgesteld voor de mijnbouwtypes:

- gaswinning uit kleine velden op land (inclusief ondergrondse opslag van gas);
- zoutwinning;
- geothermie;
- na-ijlende gevolgen van de kolenwinning in Limburg.

Het eerste schadeprotocol (inzake de gaswinning uit kleine velden op land) zal een bijlage zijn bij het instellingsbesluit van de CM.

Elk schadeprotocol bevat een set van regels die worden gehanteerd door de CM bij de afhandeling van schades. Naast regels die generiek van toepassing zijn kan een schadeprotocol regels bevatten die specifiek van toepassing zijn voor het betreffende mijnbouwtype.

De generieke regels in de schadeprotocollen betreffen de volgende onderwerpen:

1. Begripsomschrijvingen.
2. Eisen die worden gesteld aan schademeldingen.
3. Regels die gelden in geval van een acuut onveilige situatie.
4. Ontvangst en eerste beoordeling van de schademelding.
5. De te volgen procedure bij de schadeafhandeling (zonder of met deskundigenonderzoek).
6. Benoeming van deskundige(n) en zienswijze van de schademelder.
7. Onderzoek door en advies van deskundige(n).
8. Zienswijze van de schademelder op het advies van de deskundige(n).
9. Uitspraak van de CM.
10. Vergoeding van de schade.

Voor het Schadeprotocol Gaswinning uit Kleine Velden op Land zijn deze onderwerpen nader uitgewerkt in hoofdstuk 4.

De CM stelt zonodig per schadeprotocol een nadere werkwijze vast voor de afhandeling van schades.

De CM stelt tevens een beoordelingskader vast dat door deskundigen gehanteerd wordt bij de beoordeling van schades.

Uitgaande van het primaat van de publieke regie is de uitspraak van de CM bindend voor de betreffende mijnbouwmaatschappij die de schade conform de uitspraak van de CM vergoedt aan de schademelder. Dit wordt vastgelegd in de te sluiten convenanten tussen de Staat en de mijnbouwmaatschappijen (zie hierna).

De schadeafhandeling door de CM voorziet niet in een bezwaar- of beroepsmogelijkheid voor de schademelder. Indien de schademelder het niet eens is met de uitspraak van de CM kan deze zich wenden tot de civiele rechter.

De Tcbb adviseert om voor het begrip schade aan te sluiten bij het Burgerlijk Wetboek. Daarbij geldt dat de voorgestelde landelijke aanpak met name is bedoeld voor burgers die schade ondervinden aan hun eigendom. In beginsel betreft dit fysieke schade aan woningen en vergelijkbare objecten en materiële schade die het direct gevolg is van deze fysieke schade. Voor deze directe gevolgschade wordt door de CM een leidraad vaste vergoedingen opgesteld.

De Tcbb stelt voor om – evenals is geschied bij de instelling van de TCMG – de schade die via de landelijke aanpak voor vergoeding in aanmerking komt vooralsnog te beperken tot deze fysieke schade aan woningen en vergelijkbare objecten en de materiële schade die daarvan het directe gevolg is. In vervolg op de rechtsontwikkeling zou de reikwijdte van de landelijke aanpak dan te zijner tijd nog uitgebreid kunnen worden met de beoordeling van immateriële schade en/of de waardevermindering van objecten.

5. Convenanten

Tussen de Staat en de betrokken mijnbouwmaatschappijen wordt per mijnbouwtype een convenant gesloten waarin afspraken worden vastgelegd over de afhandeling van mijnbouwschade door de CM en het daarbij te hanteren schadeprotocol.

De afspraken behelzen onder meer dat de uitspraken van de CM bindend zijn voor de mijnbouwmaatschappijen die zich verplichten tot betaling van de door de CM vastgestelde schadevergoedingen aan schademelders. De afspraken betreffen ook de financiering van de kosten van de schadeafhandeling door de CM en de financiering van de door de CM toegekende schadevergoedingen voortvloeiend uit de aansprakelijkheid van de mijnbouwmaatschappijen en de zorgplicht van de Staat.

De Tcbb adviseert in ieder geval de volgende onderwerpen in de convenanten te regelen:

1. Verantwoordelijkheden van betrokken partijen.
2. Commitment aan de CM en de uitspraken van de CM.
3. Commitment aan het betreffende schadeprotocol.
4. De relatie met bestaande regionale en lokale afspraken en regelingen.
5. Financiële afspraken ten aanzien van de kosten van de schadeafhandeling door de CM en de uitvoeringsorganisatie.
6. Financiële afspraken ten aanzien van de draagplicht van de door de CM vastgestelde schadevergoedingen.
7. In- en uittreden van partijen.

6. Gebiedsarrangementen

In het Tcbb-advies 'Help, een scheur in mijn huis!' is het begrip gebiedsarrangement geïntroduceerd. Een gebiedsarrangement is daar bedoeld om afspraken vast te leggen tussen de mijnbouwmaatschappij en belanghebbenden in de omgeving van een mijnbouwactiviteit over (a) de communicatie over de mijnbouwactiviteit en (b) een passende verdeling van de lasten en de lusten van die activiteit.

Inmiddels wordt bij de (hernieuwde) vaststelling van winningsplannen al steeds meer aandacht besteed aan het onderzoeken van schaderisico's (voorafgaand aan een winning) en de monitoring van schaderisico's (tijdens een winning). Die monitoring houdt in dat tijdens de mijnbouwactiviteit bodembewegingen permanent worden geregistreerd. In gebiedsarrangementen kunnen nadere afspraken worden vastgelegd over monitoring en op welke wijze de betreffende meetresultaten toegankelijk worden gemaakt voor burgers.

Binnen het mijnbouwtype gaswinning uit kleine velden zetten mijnbouwmaatschappijen nu reeds bij nieuwe mijnbouwactiviteiten samen met de omgeving zogenaamde projectafstemmingsprogramma's op, overeenkomstig de gedragscode van de branchevereniging van olie- en gasmaatschappijen (Nogepa). Tevens is sprake van zogenaamde gebiedsconvenanten. Projectafstemmingprogramma's en gebiedsconvenanten zouden onderdeel kunnen zijn van een gebiedsarrangement voor het betreffende winningsgebied.

De Tcbb adviseert om in winningsgebieden de totstandkoming en verdere ontwikkeling van gebiedsarrangementen te stimuleren door middel van omgevingsprocessen. De nieuwe Omgevingswet biedt hiervoor ook instrumenten aan.

In een omgevingsproces kunnen betrokken zijn:

- gemeente(s);
- provincie(s);
- waterschap(pen);
- burgers;
- mijnbouwmaatschappij(en);
- Staat der Nederlanden.

Momenteel worden al op enkele plaatsen omgevingsprocessen geïnitieerd om tot nadere afspraken te komen tussen burgers, lokale en regionale overheden en mijnbouwmaatschappijen rond mijnbouwactiviteiten in een winningsgebied. Zo participeert de NAM in het omgevingsproces Ternaard en initieert zij een vergelijkbaar proces in de regio Assen. Vermilion participeert in een projectafstemmingsprogramma in Weststellingwerf en Taqa heeft gebiedsconvenanten gesloten met de Gemeenten Alkmaar, Bergen, Heiloo en Schermer.

Een omgevingsproces zou kunnen leiden tot de gezamenlijke ontwikkeling van bijvoorbeeld energietransitieprogramma's, waaraan de betrokken mijnbouwmaatschappij en eventueel ook de Staat een financiële bijdrage leveren. Zo'n programma kan lokale projectvoorstellen volgens regelingen als bijvoorbeeld ISDE stimuleren.

Diverse gemeenten vinden het wenselijk te komen tot een financiële en organisatorische facilitering van omgevingsprocessen, bij voorkeur op een 'boven lokaal' niveau.

Gebiedsarrangementen kunnen zo bijdragen aan draagvlak voor mijnbouwactiviteiten en een passend handelingsperspectief bieden voor burgers.

4. Schadeprotocol Gaswinning uit Kleine Velden op Land

In dit hoofdstuk wordt een uitwerking gegeven van het schadeprotocol voor gaswinning uit de kleine velden op land. Dit protocol is tevens van toepassing op schades als gevolg van ondergrondse opslag van gas.

Introductie

Zoals aangegeven in het Tcbb-advies 'Help, een scheur in mijn huis!' is bij de gaswinning uit de kleine velden op land de situatie anders dan in Groningen. Zoals gezegd, zijn de schaal en de omvang van mijnbouwschade door de gaswinning in Groningen van een geheel andere orde dan in de rest van Nederland. De veiligheidsrisico's en de kans op aardbevingen en daardoor veroorzaakte schade zijn bij de gaswinning uit de kleine velden aanzienlijk kleiner.

Gaswinning leidt tot bodemdaling en kan leiden tot geïnduceerde aardbevingen met bodemtrilling tot gevolg. De bodemdaling is bij gaswinning uit de kleine velden in het algemeen gering waardoor ook de kans op schade door bodemdaling klein is. Echter, omdat schade door bodemdaling niet volledig is uit te sluiten zullen schademeldingen die aan bodemdaling zijn gerelateerd ook worden beoordeeld door de CM.

Als er bij gaswinning uit een klein veld schade ontstaat dan zal deze bijna altijd gerelateerd zijn aan bodemtrilling door een geïnduceerde aardbeving. Een aardbeving kan leiden tot grotere aantallen schademeldingen binnen korte tijd na de aardbeving. Zo hebben de aardbeving met magnitude 2,3 in Emmen op 30 september 2015 en de aardbeving met magnitude 2,4 in Zuidlaren op 23 december 2016 tot circa 500 schademeldingen geleid.

Omdat de kans op grotere magnitudes bij gaswinning uit kleine velden klein is zullen de eventueel veroorzaakte schades veelal een geringe omvang hebben.

Met de beoogde landelijke aanpak moeten dergelijke schademeldingen in de toekomst snel en efficiënt afgehandeld kunnen worden. De wijze van afhandeling wordt in het Schadeprotocol Gaswinning uit Kleine Velden op Land nader geregeld.

Bij het uitgangspunt van een laagdrempelige, transparante en snelle afhandeling van mijnbouwschade in het kader van de landelijke aanpak past een afhandeling waarbij mogelijke onzekerheden over het causaal verband tussen een schade en mijnbouwactiviteit niet voor rekening en risico van de burger worden gelaten. In het schadeprotocol wordt hieraan een nadere invulling gegeven, onder meer door de vaststelling van een beoordelingsgebied rondom het epicentrum van een aardbeving alsmede door een bij de aard van de mijnbouwschade passende onafhankelijke en deskundige beoordeling van het al dan niet aanwezig zijn van een causaal verband.

Onderwerpen in het schadeprotocol

Van de in hoofdstuk 3 gegeven onderwerpen voor een schadeprotocol wordt in deze paragraaf een nadere uitwerking met toelichting gegeven.

1. Begripsomschrijvingen

1a Schade

Gedefinieerd wordt wat onder schade wordt verstaan waarbij wordt aangesloten bij het Burgerlijk Wetboek (6:106 BW) en het schadeprotocol van de TCMG (en haar opvolger het IMG). In afwachting van de verdere rechtsontwikkeling wordt de mogelijkheid voor burgers om schade vergoed te krijgen via de landelijke aanpak beperkt tot:

- fysieke schade aan woningen en vergelijkbare objecten die is veroorzaakt door bodembeweging als gevolg van de gaswinning;
- materiële schade die het direct gevolg is van deze fysieke schade, zoals aangegeven in een door de CM vast te stellen overzicht van vaste vergoedingsbedragen.

1b Beoordelingsgebied

Met het oog op een efficiënte en transparante afhandeling van schademeldingen wordt bij de landelijke aanpak het begrip beoordelingsgebied gehanteerd. Dat is het gebied rondom het epicentrum van een aardbeving waarbinnen schade aan bebouwing kan zijn ontstaan, terwijl dat daarbuiten vrijwel uitgesloten is. De grootte van het beoordelingsgebied is afhankelijk van de magnitude van de aardbeving, de diepte van het hypocentrum en de eigenschappen van de ondergrond in het betreffende gebied. De grootte van het beoordelingsgebied is daarmee dynamisch en gekoppeld aan de betreffende aardbeving en locatie.

De begrenzing van het beoordelingsgebied is gebaseerd op een kans van ordegrootte 10^{-3} (1 op 1.000) dat in een relatief kwetsbaar pand op een locatie net buiten het beoordelingsgebied aardbevingsschade ontstaat. Om de begrenzing vast te stellen wordt op basis van uitgevoerde metingen in combinatie met rekenmodellen bepaald waar de opgetreden trillingssnelheid (PGV)¹ 2 mm/s met een overschrijdingskans van 10^{-2} (1 op 100)² is geweest.

Het beoordelingsgebied wordt zo spoedig mogelijk - bij voorkeur binnen één week na de aardbeving - door de CM vastgesteld en bekend gemaakt door middel van publicatie op de website van de CM.

Schademeldingen in verband met de betreffende aardbeving worden in beginsel alleen in behandeling genomen indien de schadelocatie binnen het beoordelingsgebied ligt. Op grond van haar discretionaire bevoegdheid kan de CM besluiten om schademeldingen van buiten het beoordelingsgebied toch in behandeling nemen.

Toelichting:

Met het hanteren van een beoordelingsgebied wordt met name voorkomen dat schademeldingen van buiten dit gebied, waarbij het vrijwel uitgesloten is dat de schade is veroorzaakt door de aardbeving, inhoudelijk moeten worden beoordeeld. Het zal duidelijk zijn dat een eventuele aardbeving met een beperkte magnitude in bijvoorbeeld Eleveld bij Assen schade zou kunnen veroorzaken in de directe omgeving van het epicentrum, maar niet op locaties in de provincie Overijssel. Omdat bevingsschades op locaties net buiten het beoordelingsgebied echter niet volledig zijn uit te sluiten biedt de discretionaire bevoegdheid van de CM ruimte om dergelijke schademeldingen toch in behandeling te nemen. Het is vrijwel zeker dat voor locaties buiten het beoordelingsgebied een andere oorzaak voor de schade zal worden aangetoond dan beving door de gaswinning. Voor locaties binnen het beoordelingsgebied zal uit de inhoudelijke beoordeling overigens ook kunnen blijken dat de schade het gevolg is van een andere oorzaak dan beving door de gaswinning. Dit is des te meer het geval naarmate de schadelocatie dichterbij de grens van het beoordelingsgebied ligt.

Met de gekozen kans van ordegrootte 10^{-3} (1 op 1.000) is het vrijwel uitgesloten dat buiten het beoordelingsgebied aardbevingsschade is ontstaan. Voor het bepalen van de begrenzing van het beoordelingsgebied is leidend waar de opgetreden trillingssnelheid (PGV) van 2 mm/s met een overschrijdingskans van 10^{-2} (1 op 100) is geweest. De begrenzing wordt bepaald op basis van uitgevoerde metingen in combinatie met rekenmodellen. Opgemerkt wordt dat trillingssnelheden kleiner dan 2 mm/s veel voorkomen, los van aardbevingen door de gaswinning. Tevens geldt dat het redelijkerwijs vrijwel uitgesloten is dat bij trillingssnelheden lager dan 2 mm/s aardbevingsschade

¹ PGV staat voor Peak Ground Velocity.

² De trillingssnelheid van 2 mm/s met overschrijdingskans van 10^{-2} sluit aan bij wat de TCMG hanteert.

ontstaat. De trillingsnelheid van 2 mm/s is ontleend aan SBR Trillingsrichtlijn A: Schade aan bouwwerken: 2017. De gekozen getalswaarden volgen overigens niet uit exacte wetenschap maar moeten worden opgevat als goed bruikbare keuzes ten behoeve van de schadeafhandeling.

Naarmate meer metingen in het bevingsgebied beschikbaar zijn kan nauwkeuriger worden bepaald in welk gebied de trillingsnelheid van 2 mm/s is overschreden. Metingen verkleinen dus de onzekerheid over de opgetreden trillingsnelheden.

In geval van een aardbeving geeft de CM het KNMI opdracht en instructies om het bijbehorende beoordelingsgebied te bepalen op basis van de beschikbare resultaten van de in het betrokken gebied uitgevoerde metingen van de opgetreden trillingssnelheden met het meetnetwerk van het KNMI in combinatie met een rekenmodel (Ground Motion Model), dat geschikt is voor het betreffende kleine veld. Het beoordelingsgebied wordt op deze wijze door een deskundig instituut en onafhankelijk van de mijnbouwmaatschappij bepaald waarna de CM dit gebied vaststelt. Het KNMI geeft de ligging van het beoordelingsgebied weer op een kaart die door de CM wordt gepubliceerd op de CM-website, zodat burgers kunnen zien waar de begrenzing van het beoordelingsgebied ligt.

De staande praktijk is dat het KNMI direct na het optreden van een aardbeving informatie beschikbaar stelt over de opgetreden aardbeving, zijnde het tijdstip van optreden, de magnitude, de locatie van het epicentrum en de diepte van hypocentrum. Voorlopige informatie is 'real time' beschikbaar op de website van het KNMI, binnen een aantal dagen gevolgd door een actualisatie op grond van een analyse van de metingen door het KNMI. Dit geldt ook voor aardbevingen die het gevolg zijn van de gaswinning.

De CM stelt in de 'Nadere Werkwijze Schadeafhandeling Gaswinning uit Kleine Velden op Land' de verdere uitwerking vast van de wijze waarop het beoordelingsgebied wordt bepaald. Dit betreft onder meer de wijze waarop metingen en rekenmodellen worden gecombineerd.

2. Eisen die worden gesteld aan schademeldingen

Een schade wordt gemeld bij het Landelijk Loket Mijnbouwschade. De schade kan digitaal of per post worden gemeld.

De schademelding bevat ten minste:

- a. de naam en het adres van de melder;
- b. de datum van de melding;
- c. de aard en het adres van het gebouw waarop de melding betrekking heeft;
- d. de datum en het tijdstip waarop de schade is ontstaan of een inschatting daarvan;
- e. een aanduiding van de oorzaak van de schade;
- f. een beschrijving van de aard en de omvang van de schades en foto's daarvan;
- g. een zo goed mogelijke schatting van het schadebedrag;
- h. de inschatting of sprake zou kunnen zijn van een acuut onveilige situatie (zie 3);
- i. (indien van toepassing) de melding dat de schade ook bij een ander orgaan gemeld is;
- j. overige relevante informatie.

Een schademelding moet worden ingediend binnen een termijn van één jaar na de aardbeving. Schades die buiten deze termijn worden gemeld worden in beginsel niet in behandeling genomen. Op grond van haar discretionaire bevoegdheid kan de CM overigens besluiten schademeldingen die later zijn gedaan toch in behandeling te nemen.

Toelichting:

De reden voor het opnemen van een termijn van één jaar is dat bodemtrilling als schadeoorzaak gekoppeld is aan het optreden van een aardbeving als gevolg van de gaswinning. Naarmate meer tijd

verstrijkt na de aardbeving is het moeilijker het causaal verband tussen de aardbeving en de schade vast te stellen. Informatie over opgetreden aardbevingen wordt naar buiten gebracht door het KNMI en, als er sprake is van aardbevingen door de gaswinning uit de kleine velden, ook door de CM. Burgers in het betreffende gebied kunnen daarvan op de hoogte zijn als zij de aardbeving al niet hebben gevoeld of ervan hebben gehoord. De door de bodemtrilling veroorzaakte schade manifesteert zich vrijwel direct na de aardbeving en zal normaliter binnen korte tijd kunnen worden opgemerkt en worden gemeld. De genoemde termijn doet overigens geen afbreuk aan de wettelijke verjaringstermijnen.

3. Regels die gelden in geval van een acuut onveilige situatie

Acuut onveilige situaties kunnen worden gemeld op de wijze die is aangegeven op de website van het LLM.

Toelichting:

De kans op het ontstaan van acuut onveilige situaties door aardbevingen als gevolg van de gaswinning uit de kleine velden is extreem klein maar is ook niet volledig uit te sluiten. Als dit toch gebeurt moet duidelijk zijn welke regels gelden. Omdat er in dat geval sprake is van urgentie moet de schademelder gebruik kunnen maken van een speciale meldingsprocedure. Vervolgens moet de schademelding op adequate wijze direct worden opgevolgd. Voor de procedure en de vervolgstappen kan worden uitgegaan van de werkwijze van de TCMG bij de melding van een acuut onveilige situatie (zogenaamde AOS-melding).

4. Ontvangst en eerste beoordeling van de schademelding

Na ontvangst van een schademelding wordt de ontvangst daarvan bevestigd aan de melder. De CM beoordeelt of de melding volledig en ontvankelijk is. Bij onvolledige meldingen wordt de melder schriftelijk in de gelegenheid gesteld om de melding (zo veel mogelijk) te completeren. De CM kan hierbij assisteren. Voor de completering geldt een termijn van twee weken.

Completering van de schademelding is niet nodig indien duidelijk is dat de schademelding niet voldoet aan de voorwaarden bij de hierna genoemde toets op de ontvankelijkheid. In dat geval wordt de schademelding namelijk afgewezen.

Voor de beoordeling van de ontvankelijkheid wordt getoetst aan twee voorwaarden die relevant zijn voor schades die zijn veroorzaakt door bodemtrilling als gevolg van een aardbeving door de gaswinning, te weten:

1. er moet sprake geweest zijn van bodemtrilling als gevolg van een door de gaswinning veroorzaakte aardbeving op het ontstaanstijdstip van de schade;
2. de schadelocatie moet in het beoordelingsgebied van de aardbeving liggen.

De schademelding is ontvankelijk indien aan deze voorwaarden is voldaan. De CM wijst vervolgens een zaakbegeleider/contactpersoon aan, die contact opneemt met de melder en toelichting geeft over de verdere gang van zaken.

De schademelding is niet ontvankelijk indien niet aan één of beide voorwaarden is voldaan. De CM stelt de schademelder in dat geval op de hoogte dat de schademelding niet in behandeling wordt genomen. De CM kan op grond van haar discretionaire bevoegdheid overigens besluiten de schademelding toch in behandeling te nemen.

Toelichting:

Zoals eerder aangegeven is de kans op schade door bodemdaling als gevolg van de gaswinning uit de kleine velden klein. Desondanks worden ook schademeldingen die zijn gerelateerd aan bodemdaling in

behandeling genomen door de CM, conform de daarvoor eventueel bestaande regelingen.

5. De te volgen procedure

Voor de te volgen procedure bij de afhandeling van schademeldingen zijn twee varianten beschikbaar, namelijk de standaard procedure en de versnelde procedure.

5a Standaard procedure

Afhandeling via de standaardprocedure houdt in dat de schade door één of meer deskundigen wordt onderzocht waarbij wordt beoordeeld of sprake is van een causaal verband tussen de schade en de door de gaswinning veroorzaakte bodembeweging. Het onderzoek door de deskundige(n) betreft tevens het schadebedrag voor zover de schade een causaal verband heeft met de bodembeweging.

5b Versnelde procedure

Indien na een aardbeving grotere aantallen schademeldingen door de CM worden ontvangen kan de CM, na consultatie van de betrokken mijnbouwmaatschappij en lokale bestuurders, besluiten om kleinere schades af te handelen via een versnelde procedure. De CM stelt hiertoe een gebied en een maximum schadebedrag vast. Schademeldingen van locaties binnen het vastgestelde gebied en met schadebedragen tot het vastgestelde maximum schadebedrag worden dan via de versnelde procedure afgehandeld. Voor de overige schademeldingen wordt de standaard procedure gevolgd.

In de versnelde procedure beoordeelt de CM op basis van de bij de melding gevoegde stukken en de beschikbare gegevens over de aardbeving het (vermoedelijke) causale verband tussen de schade en de aardbeving en stelt de hoogte van het te vergoeden schadebedrag vast.

De CM kan besluiten om steekproefsgewijs door een deskundige onderzoek ter plaatse te laten doen naar schademeldingen die worden afgehandeld via de versnelde procedure.

Toelichting:

Schadeafhandeling via een versnelde procedure houdt in dat de schade direct wordt vergoed zonder onderzoek ter plaatse door een deskundige. Voor de afhandeling via de versnelde procedure denkt de Tcbb aan een termijn van drie maanden na de schademelding. Voor schades met een beperkt schadebedrag is de versnelde procedure efficiënt omdat daarmee tijd en kosten worden bespaard. Het voor de versnelde procedure vastgestelde gebied zal in beginsel aanzienlijk kleiner zijn dan het beoordelingsgebied.

6. Benoeming van deskundige(n) en zienswijze van de schademelder

De door de CM te benoemen deskundigen voldoen aan expliciete eisen met betrekking tot de deskundigheid, onafhankelijkheid en onpartijdigheid.

De schademelder wordt door de CM op de hoogte gesteld van het voornemen om één of meer deskundigen te benoemen. De schademelder kan hierop binnen twee weken een zienswijze indienen bij de CM.

Indien de zienswijze van de schademelder naar het oordeel van de CM daartoe aanleiding geeft kan de CM besluiten één of meer andere deskundigen te benoemen.

7. Onderzoek door en advies van deskundige(n)

Door de deskundige(n) wordt in opdracht van de CM onderzoek gedaan naar het causaal verband tussen de aardbeving en de schade. Voor zover naar het oordeel van de deskundige(n) sprake is van een causaal verband wordt de hoogte van het schadebedrag begroot door de deskundige(n).

Door de deskundige(n) wordt op basis van het onderzoek een adviesrapport uitgebracht aan de CM met advies over:

- de aard en de omvang van de gemelde schade;
- of er sprake is van een causaal verband tussen de aardbeving en de gemelde schade of dat de schade een andere evidente, aantoonbare oorzaak heeft;
- of er eventueel sprake is van meerdere mijnbouwactiviteiten in het gebied die de gemelde schade kunnen hebben veroorzaakt;
- de kosten van het herstel van de fysieke schade voorzover er sprake is van causaliteit;
- de omvang van eventuele materiële schade die het directe gevolg is van de gemelde fysieke schade;
- eventuele overwegingen omtrent de verdere afhandeling van de schademelding.

Toelichting:

De werkwijze van de deskundigen en de van toepassing zijnde termijnen voor het uitvoeren van het onderzoek, de beoordeling en de rapportage worden vastgelegd in een nader door de CM vast te stellen beoordelingskader. Bijlage B schetst hiervoor de contouren.

Bij de beantwoording van de causaliteitsvraag adviseert de Tcbb conform haar eigen praktijk de eventuele onduidelijkheid over de schadeoorzaak in het voordeel van de schademelder te laten werken. Er is sprake van causaliteit als de schade naar zijn aard kan zijn veroorzaakt door de aardbeving en als er geen andere evidente aantoonbare oorzaak is.

Een schade kan in relatie staan tot zowel één of meer mijnbouwactiviteiten als tot maatregelen van andere organisaties (bijvoorbeeld een aanpassing van het grondwaterpeil door een waterschap in verband met een bodemdaling als gevolg van gaswinning in een gebied). In dat geval zal de deskundige die relaties in zijn onderzoek betrekken.

8. [Zienswijze van de schademelder op het advies van de deskundige\(n\)](#)

Na ontvangst van het adviesrapport van de deskundige(n) wordt dit adviesrapport naar de schademelder gestuurd die binnen een termijn van twee weken een zienswijze kan geven op het rapport. De termijn kan op verzoek van de schademelder door de CM worden verlengd. Het rapport wordt ter informatie eveneens toegezonden aan de betrokken mijnbouwmaatschappij(en).

Indien de zienswijze van de schademelder naar het oordeel van de CM daartoe aanleiding geeft kan de CM besluiten om een tweede advies aan één of meer deskundigen te vragen.

9. [Uitspraak van de CM](#)

9a [Standaard procedure](#)

De CM doet een schriftelijke uitspraak over het causaal verband tussen de gemelde schade en de mijnbouwactiviteit(en), de hoogte van het te vergoeden schadebedrag en de verantwoordelijke mijnbouwmaatschappij(en). Deze uitspraak is gebaseerd op de schademelding, het adviesrapport van de deskundige(n) en de zienswijze van de schademelder op het adviesrapport van de deskundige(n). In geval van meerdere mijnbouwactiviteiten in het betrokken gebied die de schade veroorzaakt kunnen hebben ('gestapelde mijnbouw') bepaalt de CM het aandeel van elk van de betrokken mijnbouwmaatschappijen in het te vergoeden schadebedrag. Indien de schade volgens de CM een evident andere oorzaak heeft zal zij dit in de uitspraak vermelden. De uitspraak wordt naar de schademelder gestuurd en in afschrift naar de betreffende mijnbouwmaatschappij(en).

9b Versnelde procedure

De CM doet op basis van de schademelding een schriftelijke uitspraak over de hoogte van het te vergoeden schadebedrag. De uitspraak wordt naar de schademelder gestuurd en in afschrift naar de betreffende mijnbouwmaatschappij(en).

10. Vergoeding van de schade

Schadebedragen worden vergoed zodra de schademelder aan de CM heeft bevestigd in te stemmen met het door de CM vastgestelde schadebedrag. Voor de vergoeding van vastgestelde schadebedragen zijn er naar keuze van de schademelder drie mogelijkheden:

1. Het te vergoeden schadebedrag wordt - indien het schadebedrag niet hoger is dan het maximum bedrag van de versnelde procedure - binnen vier weken na ontvangst van de instemming van de schademelder door de mijnbouwmaatschappij(en) rechtstreeks aan de schademelder betaald.
2. Het te vergoeden schadebedrag wordt binnen vier weken na de overlegging van betaalde facturen betreffende het uitgevoerde schadeherstel door de mijnbouwmaatschappij rechtstreeks aan de schademelder betaald.
3. Het te vergoeden schadebedrag wordt binnen vier weken na ontvangst van facturen van de partij die het schadeherstel heeft uitgevoerd door de mijnbouwmaatschappij aan deze partij betaald.

Indien de schademelder niet instemt met het door de CM vastgestelde schadebedrag houdt de schademelder het recht om de schade te laten beoordelen door de civiele rechter.

5. Vervolgstappen

Landelijk Loket Mijnbouwschade

De Staat initieert dat het bestaande LLM verder wordt ontwikkeld als centraal meldpunt voor mijnbouwschade en als centraal informatiepunt voor mijnbouwactiviteiten.

Commissie Mijnbouwschade

De Staat stelt een landelijke Commissie Mijnbouwschade (CM) in. De CM stelt haar werkwijze en beoordelingskader vast.

Uitvoeringsorganisatie

De Staat voorziet in een adequate uitvoeringsorganisatie die beschikbaar is voor en die wordt aangestuurd door de CM. Overwogen kan worden om te zijner tijd tot een gezamenlijke uitvoeringsorganisatie te komen met de TCMG. Hierover dient nadere afstemming met EZK en TCMG plaats te vinden. Belangrijk is dat door de CM grotere aantallen schademeldingen snel kunnen worden afgehandeld.

Schadeprotocol Gaswinning uit Kleine Velden op Land

De Staat stelt een Schadeprotocol Gaswinning uit Kleine Velden vast. Ter uitvoering daarvan maakt de CM op basis van het Schadeprotocol nadere afspraken met het KNMI voor het tijdig leveren van kaarten aan de CM waarop beoordelingsgebieden zijn aangegeven.

Convenant Gaswinning uit Kleine Velden op Land

De Staat sluit met de mijnbouwmaatschappijen NAM, Vermilion en Taqa een Convenant Gaswinning uit Kleine Velden op Land, waarin naast de aansprakelijkheid van de maatschappijen onder meer ook de zorgplicht van de Staat en de reikwijdte van de daarmee samenhangende publieke regie vastgelegd wordt.

Gebiedsarrangementen Gaswinning uit Kleine Velden op Land

De Staat bevordert dat burgers en lokale overheden worden betrokken bij mijnbouwactiviteiten in hun omgeving en stimuleert via omgevingsprocessen de totstandkoming van Gebiedsarrangementen op basis van lokale projectvoorstellen met bijdragen van de betrokken mijnbouwmaatschappijen en de Staat.

Overgangsregeling Gaswinning uit Kleine Velden op Land

Vanuit de huidige situatie, waarbij burgers hun schade als gevolg van de gaswinning moeten melden bij de betreffende mijnbouwmaatschappij en waarbij de mijnbouwmaatschappijen de schade afhandelen, kan gefaseerd worden toegewerkt naar de gewenste eindsituatie met de landelijke aanpak voor de schadeafhandeling gaswinning uit de kleine velden. Een kwartiermaker kan deze overgang voorbereiden.

Na gereedkomen van het Schadeprotocol Gaswinning uit Kleine Velden op Land en het beschikbaar komen van een uitvoeringsorganisatie kan desgewenst de Tcbb - vooruitlopend op de instelling van de CM - de rol van Tijdelijke CM vervullen.

Regeling openstaande meldingen buiten Groningenveld en gasopslag Norg

Er zijn buiten het Groningenveld en de gasopslag Norg nog diverse schademeldingen die niet zijn afgehandeld. Werk een regeling uit om deze schademeldingen alsnog adequaat af te handelen.

Uitwerking voor overige mijnbouwtypes

Parallel aan de totstandkoming van de landelijke aanpak voor de gaswinning uit de kleine velden kan op overeenkomstige wijze gewerkt worden aan de totstandkoming van de landelijke aanpak voor de overige types mijnbouw, namelijk de zoutwinning, de geothermie en de na-ijlende gevolgen van de kolenwinning in Limburg. Het Schadeprotocol Gaswinning uit Kleine Velden op Land kan daarbij fungeren als model voor de schadeprotocollen bij de overige types mijnbouw.

Met betrekking tot mijnbouwschades door de naijlende gevolgen van de kolenwinning in Limburg wordt nog opgemerkt dat in een aantal gevallen geen mijnbouwmaatschappij meer aangesproken kan worden voor vergoeding van die mijnbouwschades. In die gevallen zou de Staat (al dan niet samen met andere partijen) kunnen voorzien in de vergoeding van de mijnbouwschade (rechtstreeks of via een fonds).

Bijlage A Geconsulteerde instanties en personen

Bewonersgroepen

Bewonersvereniging Stop Gaswinning Marsdijk Nu
Dorpsbelangen Ternaard
Dorpsbelang Wierum
Stichting Fêste Grûn Noord-east Fryslân

Landelijke en lokale bestuurders

EZK

IPO

VNG

Provincies: Drenthe, Overijssel, Noord-Brabant, Noord- en Zuid-Holland

Gemeentes: Aa en Hunze, Assen, de Fryske Marren, Hardenberg, Heerenveen, Tubbergen, Weststellingwerf, Westerkwartier, Woerden

Mijnbouwmaatschappijen

NAM

Vermilion

Taq

ONE

Nogepa

Overige instanties

TCMG

KNMI

Mijnraad

SodM

RVO

Bijlage B Beoordelingskader schade

1. Inleiding

Het achterhalen van de oorzaak of oorzaken van schade aan gebouwen is een lastige opgave, zeker als aardbevingen daarbij een rol kunnen spelen. De grootste knelpunten vanuit technisch oogpunt zijn:

- Bij het vaststellen van de technische causaliteit is de vraag of er een verband is tussen een bepaalde gebeurtenis (in het verleden) en de (op een bepaald moment) geconstateerde schade. Het tijdsaspect speelt daarbij een grote rol. Bij bevingsschade gaat het gewoonlijk om schade die gelijktijdig met de beving, of kort daarna, optreedt. Daartegenover treedt zettingsschade gewoonlijk pas op vele jaren nadat een woning is gebouwd, verbouwd, bijgebouwd, of nadat een verandering in de omgeving heeft plaatsgevonden.
- Hoeveel onderzoek moet worden uitgevoerd om tot een uitspraak over de causaliteit te komen? Er is een tendens om bij gebouwopnames alle aanwezige schades fotografisch vast te leggen en deze één voor één te analyseren. Worden de beoordelingsresultaten beter bij een uitgebreider onderzoek en hoe verhouden de onderzoekskosten zich tot de opgetreden schade?
- Hoe groot is het bij een aardbeving te beschouwen gebied? De door een beving veroorzaakte trillingen zijn op korte afstand van het epicentrum relatief groot en op grote afstand relatief klein. Op welke afstand is de trillingssnelheid zo klein geworden dat er redelijkerwijs geen schade aan gebouwen door de beving meer valt te verwachten c.q. veroorzaakt kan zijn?

2. Onderzoek oorzaken bouwkundige schade in Groningen

Bouwkundige schade doet zich vaak voor in de vorm van scheuren in metselwerk. In de studie naar bouwkundige schade in Groningen³ is aan de hand van 69 case studies van gebouwen gekeken welke afzonderlijke oorzaken of combinaties van oorzaken een rol kunnen hebben gespeeld bij het ontstaan van schade. Daartoe zijn scenario's beschouwd om de schade te kunnen verklaren naar type, aard en voorkomen. In het onderzoeksrapport worden de mogelijke oorzaken van schade in drie hoofdcategorieën onderverdeeld:

- gebouwgebonden oorzaken;
- ongelijkmatige zettingen;
- bevingen.

Gebouwgebonden oorzaken zijn die oorzaken die uitsluitend samenhangen met het gebouw, de geometrie, de toegepaste bouwmaterialen en constructiewijzen en met de krachtswerking in het gebouw. Deze oorzaken staan los van de lokale situatie. Gebouwgebonden oorzaken zijn niet specifiek voor de onderzochte panden of voor de provincie Groningen. Deze oorzaken komen in heel Nederland voor.

Zettingen en zettingsverschillen kennen een breed spectrum van achterliggende of dieper liggende oorzaken die sterk worden bepaald door specifieke lokale omstandigheden. In vrijwel alle onderzochte gevallen is de situatie van de fundering in combinatie met de lokale ondiepe ondergrond de belangrijkste factor bij het ontstaan van zettingen en zettingsverschillen. Voor de verklaring van de bouwkundige schade speelt deze oorzaak een grote rol. De meeste onderzochte panden staan niet op palen en zijn zogenaamd 'op staal' (= ondiep) gefundeerd.

³ Ir. P.C. van Staalduinen, dr. ir. K.C. Terwel, prof. dr. ir. J.G. Rots, Onderzoek naar de oorzaken van bouwkundige schade in Groningen, Methodologie en case studies ter duiding van de oorzaken, TU Delft, Faculteit Civiele Techniek en Geowetenschappen, Rapportnummer CM-2018-01, 11 juli 2018

Bevingen zijn als schadebijdragende factor moeilijk uit te sluiten van de best verklarende scenario's, maar vallen tegelijk ook moeilijk als zodanig te bewijzen. Het schadebeeld biedt hiervoor meestal onvoldoende aanknopingspunten. Waar combinaties van bevingen met andere oorzaken optreden, lijkt bij lichte bevingen het schadebeeld vooral gerelateerd te zijn aan andere onderliggende oorzaken. Het kan echter zijn dat de beving de 'trigger' is geweest voor het ontstaan van de schade. Voor het betrouwbaar bepalen van de invloed van de beving op de schade is kennis van het moment van het ontstaan van de schade essentieel.

In gemiddeld 70% van de schades kon op basis van de beschikbare schadeopnamerapporten een best verklarend scenario in de studie worden geformuleerd. In de overige gevallen waren er te veel opties of was de kwaliteit van de informatie over de schade onvoldoende om tot een oordeel te komen. Eén van de conclusies van het rapport is dat in Groningen gebouwgebonden oorzaken en ongelijkmatige zettingen de belangrijkste schadeoorzaken zijn. Gebleken is dat gebouwen van na 1970 mede op basis van beter grondonderzoek beter zijn gefundeerd: de schade door zettingen is bij deze gebouwen hier aanzienlijk geringer.

3. Gaswinning uit kleine velden

De studie biedt een goede basis voor de beoordeling van eventuele schade door gaswinning uit kleine velden. De bevindingen over gebouwgebonden schade hebben een breder toepassingsgebied dan alleen de provincie Groningen en hetzelfde geldt voor schade als gevolg van ongelijkmatige zettingen: ondiepe funderingen op een samendrukbare klei-ondergrond komen niet alleen in de provincie Groningen voor, maar op veel meer plaatsen in Nederland. Het betreft dan vooral de wat oudere bebouwing.

Voor de beoordeling van de oorzaak (of oorzaken) van gemelde schades en de beantwoording van de causaliteitsvraag hanteert de CM een beoordelingskader waarbij deskundigen als volgt te werk gaan:

- stel per schadegeval een best verklarend scenario op met toepassing van de hiervoor genoemde drie hoofdcategorieën;
- houdt bij het trekken van de uiteindelijke conclusie rekening met de grotere onzekerheid rond het vaststellen van de schadeoorzaak 'bevingen' in vergelijking met de schadeoorzaken 'gebouwgebonden schade' en 'ongelijkmatige zettingen';
- eventuele onduidelijkheid over de schadeoorzaak werkt in het voordeel van de schademelder.

Voor het vaststellen en beoordelen van de schade adviseert de Tcbb de onderzoeken op locatie beperkt te houden tot de schade die door de bewoner is gemeld en dus niet alle onvolkomenheden in een gebouw te gaan fotograferen en analyseren. De Tcbb vindt het belangrijk dat de schade wordt onderzocht en beoordeeld door deskundigen op het gebied van bouwconstructies en ondiepe ondergrond. Die deskundigen zijn tevens verantwoordelijk voor het opstellen van het adviesrapport aan de Commissie Mijnbouwschade.

Met betrekking tot de schadelocatie is van belang dat rekening wordt gehouden met de trillingssnelheden die door een beving kunnen zijn opgetreden in vergelijking met de trillingssnelheid waarbij schade is te verwachten. De gevoeligheid van het bouwdeel voor trillingsschade is daarbij een belangrijke parameter. De SBR Trillingsrichtlijn A: Schade aan bouwwerken: 2017 biedt daarvoor goed bruikbare informatie.

Date : 26-3-2019 14:34:24

F

To : [REDACTED]@assen.nl, [REDACTED]@aaenhunze.nl, [REDACTED]@tynaarlo.nl, [REDACTED]@tynaarlo.nl, [REDACTED]@westerkwartier.nl, [REDACTED]@gemeentenoordenveld.nl

Subject : FW: Advies LAAM en Schadeprotocol Gaswinning uit Kleine Velden op Land

Attachment : Tcbb-advies Landelijke Aanpak Afhandeling Mijnbouwschade en Schadeprotoc....pdf;

Goedemiddag,

Bijgevoegd het advies van de Tcbb. Zie ook onderstaande mail.

Groet,

Dames en heren,

hierbij zend ik jullie, namens de Tcbb, een afschrift van het op 25 maart 2019 aan de minister van EZK verzonden 'Advies Landelijke Aanpak Afhandeling Mijnbouwschade' en - als eerste uitwerking daarvan - een landelijk 'Schadeprotocol Gaswinning uit Kleine Velden op Land'.

Over de uitwerking van een 'Nadere Werkwijze CM Schadeafhandeling Gaswinning Kleine Velden op Land' is nog overleg gaande.

Het advies en protocol kunnen ook naar anderen doorgezet worden.

Ik hoop dat de minister snel uitvoering zal geven aan de aangegeven vervolgstappen.

Graag maak ik van de gelegenheid gebruik alle betrokkenen dank te zeggen voor de samenwerking en inbreng in dit uitdagende proces.

Met vriendelijke groet, namens de Tcbb,

[REDACTED]
[REDACTED]
*Emeritus Professor of Business and ICT and Founding Dean,
Faculty of Economics and Business, University of Groningen
Emeritus Professor of Systems Engineering and Founding Dean,
Faculty of Technology, Policy and Management, Delft University of Technology
Visiting Professor, Institute for Finance Management Tanzania*

[REDACTED]
[REDACTED]
[REDACTED]
[REDACTED]

Mijnbouwschade, wat nu?

Advies Landelijke Aanpak Afhandeling Mijnbouwschade en Schadeprotocol Gaswinning uit Kleine Velden op Land

Technische commissie bodembeweging

Postbus 20401
2500 EK Den Haag
T 088 042 5718
www.tcbb.nl
info@tcbb.nl

Samenvatting

Mijnbouwactiviteiten leiden bij bewoners en bestuurders tot onrust over de risico's, de verdeling van de lasten en de lusten en de afhandeling van eventuele schades, niet alleen in Groningen, maar ook daarbuiten, zoals in Drenthe, Friesland, Overijssel, Gelderland, Noord- en Zuid-Holland, Noord-Brabant en Limburg.

Begin 2018 heeft de Staat de schadeafhandeling door de gaswinning uit het Groningenveld en de gasopslag in Norg in het publieke domein geplaatst. De betreffende schades worden sinds 19 maart 2018 afgehandeld door de Tijdelijke Commissie Mijnbouwschade Groningen (TCMG) in afwachting van een wettelijke basis voor het 'definitieve' Instituut Mijnbouwschade Groningen (IMG).

Voor de afhandeling van overige mijnbouwschades in Nederland adviseert de Technische Commissie Bodembeweging (Tcbb) om onder een publieke regie een uniforme, onafhankelijke landelijke aanpak vast te stellen die voor alle burgers in Nederland tot een gelijke behandeling leidt. Deze landelijke aanpak moet gaan gelden voor alle types mijnbouw, namelijk de gaswinning uit kleine velden (waaronder de gasopslag in andere velden dan Norg), de zoutwinning, de geothermie, de eventuele ondergrondse opslag van CO₂ en waterstof en de na-ijlende gevolgen van de vroegere steenkolenwinning in Limburg.

De Tcbb presenteert in dit advies vanuit deze aanpak allereerst een Schadeprotocol Gaswinning uit Kleine Velden op Land voor de afhandeling van mijnbouwschade door gaswinning uit kleine velden.

Voor de totstandkoming van de landelijke aanpak adviseert de Tcbb:

- Stel een centraal meldpunt voor mijnbouwschade in, het Landelijk Loket Mijnbouwschade (LLM).
- Stel een landelijke Commissie Mijnbouwschade (CM) in met als taak de onafhankelijke afhandeling van alle mijnbouwschades in Nederland (met uitzondering van de schades door de gaswinning uit het Groningenveld en de gasopslag in Norg).
- Zorg voor een adequate uitvoeringsorganisatie ter ondersteuning en onder aansturing van de CM.
- Stel per type mijnbouw een Schadeprotocol vast, te beginnen met een Schadeprotocol Gaswinning uit Kleine Velden op Land.
- Sluit per type mijnbouw een Convenant tussen de Staat en de betrokken mijnbouwmaatschappijen, te beginnen met een Convenant Gaswinning uit Kleine Velden op Land.
- Bevorder dat burgers en lokale overheden worden betrokken bij mijnbouwactiviteiten in hun omgeving en stimuleer omgevingsprocessen die leiden tot Gebiedsarrangementen.
- Realiseer op zo kort mogelijke termijn een overgangsregeling voor de afhandeling van schades door gaswinning uit kleine velden.
- Breid de landelijke aanpak op korte termijn uit voor de zoutwinning, de geothermie en de na-ijende gevolgen van de vroegere kolenwinning in Limburg.

De voorgestelde landelijke aanpak moet leiden tot een verbreding van het draagvlak voor mijnbouwactiviteiten met een passende verdeling van de lasten en de lusten. De afhandeling van mijnbouwschade is daarbij laagdrempelig, transparant en snel, waarbij de burger centraal staat.

Inhoudsopgave

Samenvatting	1
Inhoudsopgave	2
1. Inleiding, adviesverzoek en werkwijze	3
2. Uitgangspunten voor de landelijke aanpak	5
3. Landelijke Aanpak Afhandeling Mijnbouwschade	9
4. Schadeprotocol Gaswinning uit Kleine Velden op Land	13
5. Vervolgstappen	20
Bijlagen	
A. Geconsulteerde instanties en personen	22
B. Beoordelingskader schade	23

1. Inleiding, adviesverzoek en werkwijze

Sinds de aardbevingen als gevolg van de gaswinning in Groningen leiden mijnbouwactiviteiten bij bewoners en bestuurders in heel Nederland tot onrust over de risico's, de verdeling van de lasten en de lusten en de afhandeling van schades aan met name woningen. Niet in de laatste plaats is dat het gevolg van de wijze waarop de schadeafhandeling in de provincie Groningen de afgelopen jaren heeft plaatsgevonden.

Mijnbouw in Nederland bestaat in vele vormen. De gaswinning uit het Groningenveld is het meest bekend, maar ook wordt olie en gas gewonnen uit ongeveer 150 zogenaamde kleine velden op het land en in de Noordzee. Verder wordt zout gewonnen uit de ondergrond en tot in de jaren zeventig van de vorige eeuw waren de kolenmijnen in Limburg actief. De na-ijlende gevolgen daarvan zijn nog steeds aanwezig. Meer recent groeit de ervaring met en de belangstelling voor de winning van warmte uit diepere aardlagen, de geothermie. En verder wordt er op diverse locaties tijdelijk gas opgeslagen en wordt de ondergrondse opslag van CO₂ en waterstof overwogen.

Inmiddels is in Nederland de ontwikkeling en de uitvoering van een programma voor energietransitie in gang gezet. Voor de voortgang van deze energietransitie, waarbij voorlopig de gaswinning nog een belangrijke rol speelt, is herstel van vertrouwen in mijnbouwactiviteiten en de afhandeling van eventuele mijnbouwschade van groot belang.

In haar verkenning naar een uniforme en onafhankelijke afhandeling van mijnbouwschade in Nederland 'Help, een scheur in mijn huis!' van februari 2018 heeft de Technische Commissie Bodembeweging (Tcbb) geadviseerd:

"... om te komen tot een uniforme landelijke aanpak voor de afhandeling van mijnbouwschades. Daarbij zou per mijnbouwactiviteit in een gebiedsarrangement voorzien moeten worden in een basisvoorziening voor een snelle, efficiënte afhandeling van kleine schades. Mijnbouwschades moeten kunnen worden aangemeld bij een nieuw landelijk Instituut Mijnbouwschade (IM). Dit Instituut draagt zorg voor een onafhankelijke beoordeling en afhandeling van de schades binnen een publiekrechtelijk kader."

Op basis hiervan heeft de Minister van EZK in Kamerbrieven van 30 mei 2018 en 9 oktober 2018 aangegeven voornemens te zijn een "onafhankelijke en deskundige commissie (Commissie Mijnbouwschade) in het leven te roepen, waar gedupeerden van mogelijke mijnbouwschade, die niet het gevolg is van de gaswinning uit het Groningenveld of de gasopslag in Norg, hun verzoek tot vergoeding daarvan kunnen indienen. Deze commissie zal moeten zorgen voor een onafhankelijke beoordeling van meldingen van mijnbouwschades en van verzoeken tot vergoeding daarvan."

Op 19 oktober 2018 heeft de Minister van EZK de Tcbb gevraagd te komen tot een voorstel voor een uniform gedragen landelijk schadeprotocol voor de kleine gasvelden op land, dat als basis kan dienen voor een integrale, landelijke aanpak voor de afhandeling van alle mijnbouwschades in Nederland, niet zijnde schade als gevolg van de gaswinning uit het Groningenveld of de gasopslag in Norg. Deze mijnbouwschades zullen in dit advies worden aangeduid met 'de overige mijnbouwschades in Nederland' (waaronder dan ook begrepen zijn de mijnbouwschades in Groningen die niet het gevolg zijn van de gaswinning uit het Groningenveld of de gasopslag in Norg).

In hoofdstuk 2 van het voorliggende advies formuleert de Tcbb eerst de uitgangspunten voor een landelijke aanpak voor de afhandeling van mijnbouwschades. Vervolgens wordt in hoofdstuk 3 deze landelijke aanpak nader uitgewerkt. Hoofdstuk 4 betreft de uitwerking van een Schadeprotocol Gaswinning uit Kleine Velden op Land. In hoofdstuk 5 wordt ingegaan op de vervolgstappen die nodig zijn voor de verdere ontwikkeling van de landelijke aanpak en op een passende overgangsregeling.

De minister hecht aan een uniform gedragen landelijk schadeprotocol voor de kleine gasvelden op land. Daarom is dit advies tot stand gekomen middels gesprekken, bijeenkomsten en workshops met bewonersgroepen, landelijke en lokale bestuurders, mijnbouwmaatschappijen en overige instanties gerelateerd aan de gaswinning uit de kleine velden (zie bijlage A).

2. Uitgangspunten voor de landelijke aanpak

De Tcbb formuleert de volgende uitgangspunten voor een landelijke aanpak bij de afhandeling van mijnbouwschades. Deze landelijke aanpak wordt toegepast bij verschillende types mijnbouw, namelijk de gaswinning uit kleine velden (waaronder de gasopslag in andere velden dan Norg en de eventuele ondergrondse opslag van CO₂ en waterstof), de zoutwinning, de geothermie, en de na-ijlende gevolgen van de vroegere steenkolenwinning in Limburg.

Uniforme aanpak

Een belangrijk uitgangspunt voor de landelijke aanpak is dat geen rechtsongelijkheid ontstaat. Dat betekent dat alle meldingen van mijnbouwschade op uniforme wijze worden afgehandeld, onafhankelijk van het type mijnbouwactiviteit en de woonplaats van betrokkenen.

In verband met de omvang van de schades in de provincie Groningen door de gaswinning uit het Groningenveld en de gasopslag in Norg is de afhandeling van die schades inmiddels door de wetgever in het publieke domein geplaatst om daarmee te kunnen voorzien in een snelle, uniforme en laagdrempelige afhandeling van die schades.

Voor de afhandeling van overige mijnbouwschades in Nederland zijn burgers nu nog in beginsel aangewezen op een procedure tegen de mijnbouwexploitant bij de civiele rechter. Daarnaast hebben burgers op grond van de Mijnbouwwet de mogelijkheid om de Tcbb advies te vragen over het causaal verband tussen een schade en een mijnbouwactiviteit en de omvang van die schade. Met uitzondering van Limburg plegen de mijnbouwmaatschappijen dit advies te volgen. Bij de uitvoering van enkele winningsplannen hebben mijnbouwmaatschappijen zelf een regeling gemaakt voor de afhandeling van schades.

De minister heeft benadrukt dat de schaal, de omvang en de risico's van mijnbouwschade door de gaswinning in Groningen van een geheel andere orde zijn dan in de rest van Nederland. Daarom wil de minister voor de rest van Nederland (onder publieke regie) voorzien in een passende, separate schaderegeling, die is afgestemd op het specifieke karakter van mijnbouwactiviteiten buiten de gaswinning in Groningen. Daartoe wil hij een Commissie Mijnbouwschade in het leven roepen die voor de afhandeling van deze mijnbouwschades gaat zorgdragen.

Laagdrempelig, transparant en snel

In het kader van de landelijke aanpak behoort de schadeafhandeling 'laagdrempelig, transparant en snel' te zijn, waarbij de burger centraal staat. Ook dient - zoals de Tcbb in haar advies 'Help, een scheur in mijn huis!' heeft geadviseerd - de schadeafhandeling zodanig ingericht te zijn dat een snelle, efficiënte afhandeling van grotere aantallen kleine schades mogelijk is. De minister geeft aan 'dat schadeclaims van relatief beperkte omvang ruimhartig zullen worden beoordeeld en snel en efficiënt zullen worden afgehandeld'.

Bij de schadeafhandeling wordt een schadeprotocol toegepast dat uniform geldt voor de betreffende mijnbouwactiviteit(en), en wordt rekening gehouden met de inhoud van reeds bestaande regelingen, voorzover van belang voor de schadeafhandeling.

Onafhankelijk en deskundig

De landelijke aanpak moet er toe leiden dat burgers, die schade hebben geleden als gevolg van mijnbouwactiviteiten, niet verzand raken in verschillende procedures, maar die schade binnen een redelijke termijn vergoed krijgen op basis van een onafhankelijke en deskundige beoordeling, die voor alle burgers gelijk is.

Eén Commissie Mijnbouwschade

Voor de afhandeling van de overige mijnbouwschades in Nederland wil de minister één instantie in het leven roepen, de Commissie Mijnbouwschade (CM). In deze Commissie moet alle deskundigheid gebundeld worden die nodig is voor een adequate, onafhankelijke en deskundige afhandeling van deze schades. Daarmee wordt ook voorkomen dat burgers met mijnbouwschade nog 'van het kastje naar de muur' worden gestuurd.

Adequate uitvoeringsorganisatie

Uitgangspunt is ook dat bij de landelijke aanpak voorzien wordt in een adequate uitvoeringsorganisatie. Onderzocht moet worden of toegewerkt kan worden naar een gezamenlijke uitvoeringsorganisatie van CM en TCMG. Hierover dient nadere afstemming met EZK en TCMG plaats te vinden.

Het inrichten van een aparte uitvoeringsorganisatie is in beginsel niet wenselijk omdat veel van de benodigde elementen al ontwikkeld zijn in opdracht van de TCMG. Een aparte uitvoeringsorganisatie met een eigen beoordelingskader voor overige mijnbouwschades zou kunnen leiden tot ongewenste verschillen in aanpak. Daarnaast zouden er afstemmingsproblemen kunnen ontstaan indien er sprake is van schades als gevolg van gestapelde mijnbouwactiviteiten, zoals schade als gevolg van gecombineerde bodembeweging door zout- en gaswinning. Het 'wiel zou dus zo min mogelijk opnieuw uitgevonden moeten worden'.

Verschillen ten opzichte van Groningen

De minister heeft ervoor gekozen om de schadeafhandeling door de TCMG in het publieke domein te plaatsen en de afhandeling van mijnbouwschade die niet onder de TCMG valt onder publieke regie te laten plaats vinden. In dit advies is de Tcbb van deze keuze uitgegaan. In essentie dient de schadeafhandeling procedureel zo veel mogelijk volgens dezelfde richtlijnen en stappen te verlopen, onafhankelijk of deze wordt uitgevoerd door de TCMG in het publieke domein of door de CM onder publieke regie. Voor de burger mag het resultaat van de wijze van afhandeling daardoor niet worden beïnvloed. Uit het oogpunt van uniformiteit heeft het naar het oordeel van de Tcbb overigens de voorkeur om de verschillen tussen beide 'systemen' op termijn op te heffen.

Zolang er sprake is van een afzonderlijke aanpak voor de afhandeling van overige mijnbouwschades in Nederland, zullen ten opzichte van de schadeafhandeling in Groningen door de TCMG met name twee verschillen in de afhandeling van mijnbouwschades (blijven) bestaan, te weten de toepassing van het wettelijk bewijsvermoeden en de rechtsbescherming.

- wettelijk bewijsvermoeden

Voor schades in de provincie Groningen door de gaswinning uit het Groningenveld en door de gasopslag in Norg geldt op grond van 6:177A BW de toepassing van het zogenoemde wettelijk bewijsvermoeden. Voor overige mijnbouwschades in Nederland geldt dit wetsartikel niet.

Toepassing van het wettelijk bewijsvermoeden leidt er binnen het bestuursrechtelijk kader in Groningen toe dat de TCMG uitgaat van causaliteit als de schade naar zijn aard kan zijn ontstaan door bodembeweging door de gaswinning uit het Groningenveld en de gasopslag in Norg en als de schade geen andere uitsluitende oorzaak heeft, die evident en aantoonbaar tot de schade heeft geleid. Alleen wanneer aangetoond wordt dat de schade wél uitsluitend een andere oorzaak heeft is daarmee het bewijsvermoeden weerlegd en is er geen sprake van causaliteit.

Naar het oordeel van de Tcbb dient ook voor overige mijnbouwschades in Nederland als uitgangspunt te gelden dat het bewijsrisico met betrekking tot het causaal verband tussen een mijnbouwactiviteit en een schade niet bij de burger moet liggen. Ook in de rest van Nederland zou daarom moeten gelden dat causaliteit met bodembeweging door mijnbouw is aangetoond indien de schade kan zijn veroorzaakt door bodembeweging door de mijnbouw en als de schade geen evidente, aantoonbare andere oorzaak

heeft.

- rechtsbescherming

Een burger, die het niet eens is met een uitspraak van de TCMG (en later het IMG), kan daartegen opkomen, eerst bij de Deelcommissie Bezwaar van de TCMG en vervolgens bij de bestuursrechter.

Een burger, die het niet eens is met een uitspraak van de Commissie Mijnbouwschade zal alsnog naar de civiele rechter kunnen gaan voor een beoordeling van zijn schadeclaim.

Rol Tcbb

De Tcbb gaat er vanuit dat bij invoering van de landelijke aanpak voor haar geen rol meer is weggelegd bij de afhandeling van mijnbouwschades in Nederland. De daarop betrekking hebbende bepalingen in de Mijnbouwwet kunnen dan komen te vervallen.

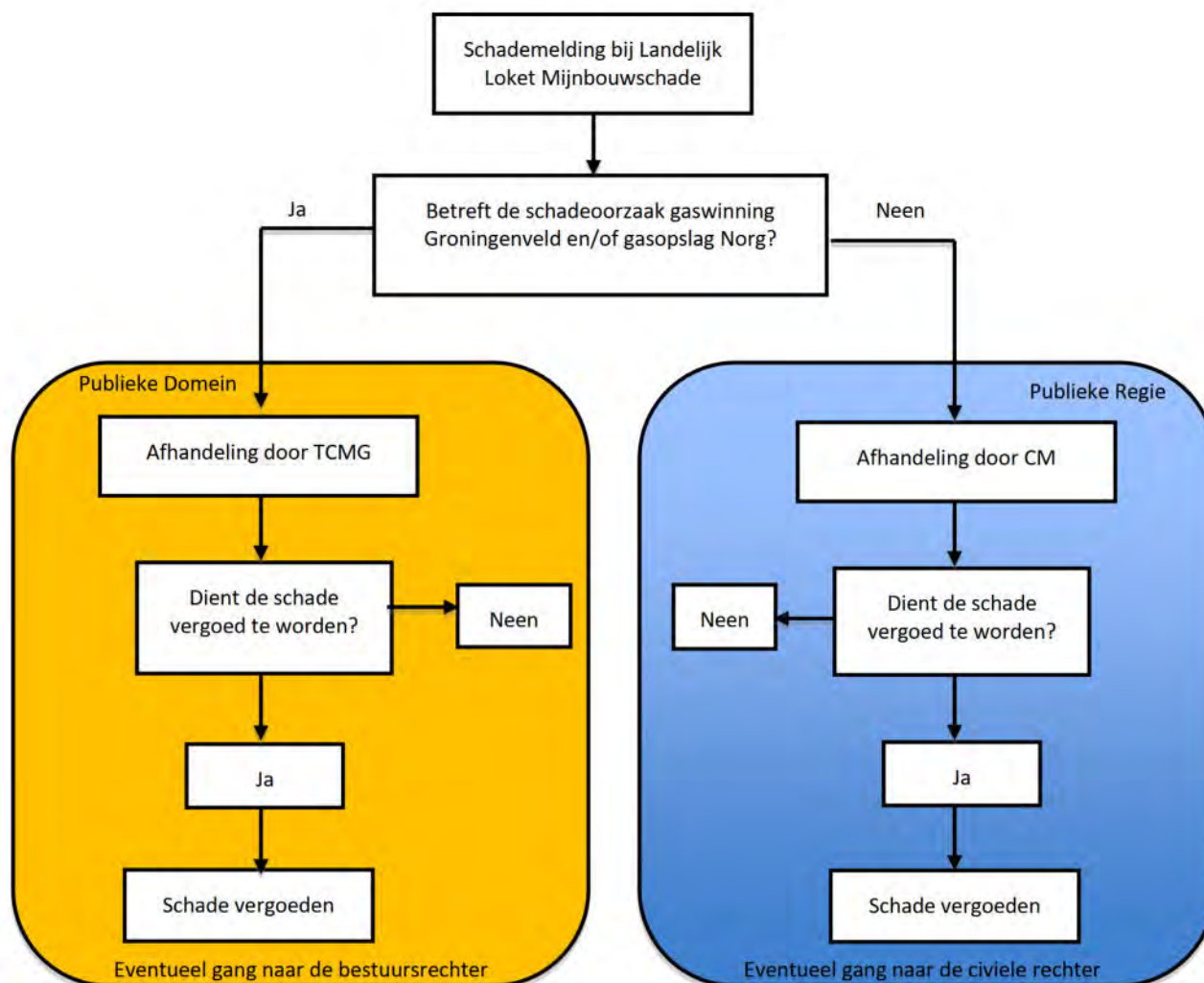
Zes elementen

De Tcbb adviseert om bij de Landelijke Aanpak Afhandeling Mijnbouwschade uit te gaan van de volgende zes elementen:

1. Een centraal meldpunt voor mijnbouwschade, het Landelijk Loket Mijnbouwschade (LLM).
2. Een landelijke Commissie Mijnbouwschade (CM) voor de afhandeling van de overige mijnbouwschades in Nederland.
3. Een uitvoeringorganisatie voor de CM.
4. Een landelijke schadeprotocol per mijnbouwtype.
5. Een convenant per mijnbouwtype tussen de Staat en de mijnbouwmaatschappijen met afspraken over de schadeafhandeling door de CM.
6. Gebiedsarrangementen die voorzien in een adequate communicatie over de mijnbouwactiviteiten in een bepaald gebied en in een passende verdeling van de lasten en de lusten van die mijnbouwactiviteiten.

Schema procesgang mijnbouwschade

Na invoering van de nieuwe landelijke aanpak ziet de procesgang bij de afhandeling van mijnbouwschade in Nederland er op hoofdlijnen zoals weergegeven in figuur 1.

Figuur 1 - Afhandeling mijnbouwschades in het publieke domein en onder publieke regie

Overige aandachtspunten

Naast de totstandkoming van de landelijke aanpak voor de afhandeling van mijnbouwschade blijft – zoals reeds aangegeven in het Tcbb-advies 'Help, een scheur in mijn huis!' – ook het volgende nodig:

- Een integrale en transparante beoordeling van risico's voorafgaand aan de start van mijnbouwactiviteiten en heldere afspraken tussen mijnbouwbedrijven, Rijk en regionale en lokale overheden omtrent de verdeling van de lasten en de lusten.
- Een transparante en onafhankelijke monitoring van mogelijke schaderisico's tijdens de mijnbouwactiviteiten, door inzichtelijk te maken welke bodembeweging (bodemdaling en bodemtrilling) feitelijk optreedt. Uitgangspunt daarbij zal moeten zijn dat een geïnteresseerde burger eenvoudig het verloop van de bodembeweging in zijn omgeving moet kunnen volgen.

De Tcbb verwijst in dit verband ook naar het Tcbb-advies d.d. 06-09-2018 over de representatieve nulmeting aan gebouwen. De Tcbb concludeert in dat advies dat de representatieve nulmeting slechts een beperkte meerwaarde heeft en adviseert in te zetten op een uitbreiding van de meetnetten boven de kleine velden. Daarmee is voor burgers inzichtelijk welke bodembeweging is opgetreden, terwijl die informatie ook belangrijk is voor de beoordeling van eventueel gemelde schades. De Tcbb benadrukt ook in dit advies het belang daarvan.

3. Landelijke Aanpak Afhandeling Mijnbouwschade

In hoofdstuk 2 zijn de zes elementen genoemd waaruit de landelijke aanpak bestaat. In dit hoofdstuk worden deze elementen nader uitgewerkt.

1. Landelijk Loket Mijnbouwschade

Het huidige Landelijk Loket Mijnbouwschade (LLM), dat is ondergebracht bij RVO, kan momenteel melders van schade helpen bij het bepalen van de aansprakelijke mijnbouwmaatschappij en bij het indienen van een schadeclaim bij die mijnbouwmaatschappij.

In de landelijke aanpak wordt het LLM verder ontwikkeld als:

- centraal digitaal meldpunt voor mijnbouwschade, waar burgers, die vermoeden dat zij schade hebben als gevolg van mijnbouwactiviteiten, hun schade kunnen melden, en als
- centraal digitaal informatiepunt, dat een burger alle informatie geeft rond mijnbouwactiviteiten in Nederland.

Het LLM geeft de schademelder informatie over welke gegevens de melder dient te verstrekken over de gemelde schade.

Met een centraal meldpunt wordt bereikt dat alle burgers één loket hebben in het geval zij schade willen melden, ongeacht hun woonplaats en ongeacht de mijnbouwactiviteit die de schade heeft veroorzaakt.

Het LLM zorgt dat de ontvangen schademeldingen worden doorgeleid naar hetzij de TCMG (indien de schade gerelateerd is aan de gaswinning uit het Groningenveld en/of de gasopslag in Norg) hetzij de Commissie Mijnbouwschade. Dit laat uiteraard onverlet de mogelijkheid voor burgers om zich met schade als gevolg van de gaswinning uit het Groningenveld en/of de gasopslag in Norg rechtstreeks te melden bij de TCMG. In gevallen van twijfel kan de schademelding door het LLM worden doorgeleid naar de CM voor nader advies over de te volgen route.

2. Commissie Mijnbouwschade

Door de Staat wordt een landelijke Commissie Mijnbouwschade (CM) ingesteld, met als taak de onafhankelijke afhandeling van alle mijnbouwschades in Nederland uitgezonderd de mijnbouwschades door de gaswinning uit het Groningenveld en de gasopslag in Norg.

De CM bestaat uit minimaal 3 en maximaal 7 onafhankelijke leden. In de commissie is (evenals thans in de Tcbb) juridische, communicatieve en technisch bestuurskundige kennis aanwezig, alsmede kennis van bouwconstructies, diepe ondergrond, ondiepe ondergrond en mijnbouwactiviteiten.

De CM stelt voor haar werkzaamheden kamers in. Deze kamers betreffen de gaswinning uit de kleine velden op land, de zoutwinning, de geothermie en de na-ijlende gevolgen van de kolenwinning in Limburg, dan wel combinaties daarvan.

De werkwijze van de CM is in overeenstemming met het schadeprotocol voor het betreffende mijnbouwtype waarbij tevens rekening wordt gehouden met de inhoud van het voor dat mijnbouwtype gesloten Convenant en eventuele reeds bestaande regelingen, voorzover van belang voor de schadeafhandeling.

De CM maakt gebruik van gekwalificeerde, onafhankelijke deskundigen, conform de schadeprotocollen.

De CM kan de minister van EZK adviseren over diverse aangelegenheden rond de afhandeling van mijnbouwschade.

De CM beschikt over passende publieke financiering.

Bij de instelling van de CM wordt voorzien in een procedure voor periodieke evaluatie van de CM met inbreng vanuit betrokken burgers, regionale overheden en mijnbouwmaatschappijen.

3. Uitvoeringsorganisatie

De CM moet gebruik kunnen maken van een adequate uitvoeringsorganisatie. Op termijn is een gezamenlijke uitvoeringsorganisatie van CM en TCMG na te streven. Hierover dient nadere afstemming met EZK en TCMG plaats te vinden. Gedacht kan daarbij worden aan een separate afhandelingslijn binnen de uitvoeringsorganisatie met voldoende capaciteit, die beschikbaar is voor en die kan worden aangestuurd door de CM. Belangrijk is dat grotere aantallen schademeldingen snel kunnen worden afgehandeld.

4. Schadeprotocolen

Door de Staat wordt per mijnbouwtype een uniform, landelijk schadeprotocol vastgesteld voor de mijnbouwtypes:

- gaswinning uit kleine velden op land (inclusief ondergrondse opslag van gas);
- zoutwinning;
- geothermie;
- na-ijlende gevolgen van de kolenwinning in Limburg.

Het eerste schadeprotocol (inzake de gaswinning uit kleine velden op land) zal een bijlage zijn bij het instellingsbesluit van de CM.

Elk schadeprotocol bevat een set van regels die worden gehanteerd door de CM bij de afhandeling van schades. Naast regels die generiek van toepassing zijn kan een schadeprotocol regels bevatten die specifiek van toepassing zijn voor het betreffende mijnbouwtype.

De generieke regels in de schadeprotocolen betreffen de volgende onderwerpen:

1. Begripsomschrijvingen.
2. Eisen die worden gesteld aan schademeldingen.
3. Regels die gelden in geval van een acuut onveilige situatie.
4. Ontvangst en eerste beoordeling van de schademelding.
5. De te volgen procedure bij de schadeafhandeling (zonder of met deskundigenonderzoek).
6. Benoeming van deskundige(n) en zienswijze van de schademelder.
7. Onderzoek door en advies van deskundige(n).
8. Zienswijze van de schademelder op het advies van de deskundige(n).
9. Uitspraak van de CM.
10. Vergoeding van de schade.

Voor het Schadeprotocol Gaswinning uit Kleine Velden op Land zijn deze onderwerpen nader uitgewerkt in hoofdstuk 4.

De CM stelt zonodig per schadeprotocol een nadere werkwijze vast voor de afhandeling van schades.

De CM stelt tevens een beoordelingskader vast dat door deskundigen gehanteerd wordt bij de beoordeling van schades.

Uitgaande van het primaat van de publieke regie is de uitspraak van de CM bindend voor de betreffende mijnbouwmaatschappij die de schade conform de uitspraak van de CM vergoedt aan de schademelder. Dit wordt vastgelegd in de te sluiten convenanten tussen de Staat en de mijnbouwmaatschappijen (zie hierna).

De schadeafhandeling door de CM voorziet niet in een bezwaar- of beroepsmogelijkheid voor de schademelder. Indien de schademelder het niet eens is met de uitspraak van de CM kan deze zich wenden tot de civiele rechter.

De Tcbb adviseert om voor het begrip schade aan te sluiten bij het Burgerlijk Wetboek. Daarbij geldt dat de voorgestelde landelijke aanpak met name is bedoeld voor burgers die schade ondervinden aan hun eigendom. In beginsel betreft dit fysieke schade aan woningen en vergelijkbare objecten en materiële schade die het direct gevolg is van deze fysieke schade. Voor deze directe gevolgschade wordt door de CM een leidraad vaste vergoedingen opgesteld.

De Tcbb stelt voor om – evenals is geschied bij de instelling van de TCMG – de schade die via de landelijke aanpak voor vergoeding in aanmerking komt vooralsnog te beperken tot deze fysieke schade aan woningen en vergelijkbare objecten en de materiële schade die daarvan het directe gevolg is. In vervolg op de rechtsontwikkeling zou de reikwijdte van de landelijke aanpak dan te zijner tijd nog uitgebreid kunnen worden met de beoordeling van immateriële schade en/of de waardevermindering van objecten.

5. Convenanten

Tussen de Staat en de betrokken mijnbouwmaatschappijen wordt per mijnbouwtype een convenant gesloten waarin afspraken worden vastgelegd over de afhandeling van mijnbouwschade door de CM en het daarbij te hanteren schadeprotocol.

De afspraken behelzen onder meer dat de uitspraken van de CM bindend zijn voor de mijnbouwmaatschappijen die zich verplichten tot betaling van de door de CM vastgestelde schadevergoedingen aan schademelders. De afspraken betreffen ook de financiering van de kosten van de schadeafhandeling door de CM en de financiering van de door de CM toegekende schadevergoedingen voortvloeiend uit de aansprakelijkheid van de mijnbouwmaatschappijen en de zorgplicht van de Staat.

De Tcbb adviseert in ieder geval de volgende onderwerpen in de convenanten te regelen:

1. Verantwoordelijkheden van betrokken partijen.
2. Commitment aan de CM en de uitspraken van de CM.
3. Commitment aan het betreffende schadeprotocol.
4. De relatie met bestaande regionale en lokale afspraken en regelingen.
5. Financiële afspraken ten aanzien van de kosten van de schadeafhandeling door de CM en de uitvoeringsorganisatie.
6. Financiële afspraken ten aanzien van de draagplicht van de door de CM vastgestelde schadevergoedingen.
7. In- en uittreden van partijen.

6. Gebiedsarrangementen

In het Tcbb-advies 'Help, een scheur in mijn huis!' is het begrip gebiedsarrangement geïntroduceerd. Een gebiedsarrangement is daar bedoeld om afspraken vast te leggen tussen de mijnbouwmaatschappij en belanghebbenden in de omgeving van een mijnbouwactiviteit over (a) de communicatie over de mijnbouwactiviteit en (b) een passende verdeling van de lasten en de lusten van die activiteit.

Inmiddels wordt bij de (hernieuwde) vaststelling van winningsplannen al steeds meer aandacht besteed aan het onderzoeken van schaderisico's (voorafgaand aan een winning) en de monitoring van schaderisico's (tijdens een winning). Die monitoring houdt in dat tijdens de mijnbouwactiviteit bodembewegingen permanent worden geregistreerd. In gebiedsarrangementen kunnen nadere afspraken worden vastgelegd over monitoring en op welke wijze de betreffende meetresultaten toegankelijk worden gemaakt voor burgers.

Binnen het mijnbouwtype gaswinning uit kleine velden zetten mijnbouwmaatschappijen nu reeds bij nieuwe mijnbouwactiviteiten samen met de omgeving zogenaamde projectafstemmingsprogramma's op, overeenkomstig de gedragscode van de branchevereniging van olie- en gasmaatschappijen (Nogepa). Tevens is sprake van zogenaamde gebiedsconvenanten. Projectafstemmingsprogramma's en gebiedsconvenanten zouden onderdeel kunnen zijn van een gebiedsarrangement voor het betreffende winningsgebied.

De Tcbb adviseert om in winningsgebieden de totstandkoming en verdere ontwikkeling van gebiedsarrangementen te stimuleren door middel van omgevingsprocessen. De nieuwe Omgevingswet biedt hiervoor ook instrumenten aan.

In een omgevingsproces kunnen betrokken zijn:

- gemeente(s);
- provincie(s);
- waterschap(pen);
- burgers;
- mijnbouwmaatschappij(en);
- Staat der Nederlanden.

Momenteel worden al op enkele plaatsen omgevingsprocessen geïnitieerd om tot nadere afspraken te komen tussen burgers, lokale en regionale overheden en mijnbouwmaatschappijen rond mijnbouwactiviteiten in een winningsgebied. Zo participeert de NAM in het omgevingsproces Ternaard en initieert zij een vergelijkbaar proces in de regio Assen. Vermilion participeert in een projectafstemmingsprogramma in Weststellingwerf en Taqa heeft gebiedsconvenanten gesloten met de Gemeenten Alkmaar, Bergen, Heiloo en Schermer.

Een omgevingsproces zou kunnen leiden tot de gezamenlijke ontwikkeling van bijvoorbeeld energietransitieprogramma's, waaraan de betrokken mijnbouwmaatschappij en eventueel ook de Staat een financiële bijdrage leveren. Zo'n programma kan lokale projectvoorstellen volgens regelingen als bijvoorbeeld ISDE stimuleren.

Diverse gemeenten vinden het wenselijk te komen tot een financiële en organisatorische facilitering van omgevingsprocessen, bij voorkeur op een 'boven lokaal' niveau.

Gebiedsarrangementen kunnen zo bijdragen aan draagvlak voor mijnbouwactiviteiten en een passend handelingsperspectief bieden voor burgers.

4. Schadeprotocol Gaswinning uit Kleine Velden op Land

In dit hoofdstuk wordt een uitwerking gegeven van het schadeprotocol voor gaswinning uit de kleine velden op land. Dit protocol is tevens van toepassing op schades als gevolg van ondergrondse opslag van gas.

Introductie

Zoals aangegeven in het Tcbb-advies 'Help, een scheur in mijn huis!' is bij de gaswinning uit de kleine velden op land de situatie anders dan in Groningen. Zoals gezegd, zijn de schaal en de omvang van mijnbouwschade door de gaswinning in Groningen van een geheel andere orde dan in de rest van Nederland. De veiligheidsrisico's en de kans op aardbevingen en daardoor veroorzaakte schade zijn bij de gaswinning uit de kleine velden aanzienlijk kleiner.

Gaswinning leidt tot bodemdaling en kan leiden tot geïnduceerde aardbevingen met bodemtrilling tot gevolg. De bodemdaling is bij gaswinning uit de kleine velden in het algemeen gering waardoor ook de kans op schade door bodemdaling klein is. Echter, omdat schade door bodemdaling niet volledig is uit te sluiten zullen schademeldingen die aan bodemdaling zijn gerelateerd ook worden beoordeeld door de CM.

Als er bij gaswinning uit een klein veld schade ontstaat dan zal deze bijna altijd gerelateerd zijn aan bodemtrilling door een geïnduceerde aardbeving. Een aardbeving kan leiden tot grotere aantallen schademeldingen binnen korte tijd na de aardbeving. Zo hebben de aardbeving met magnitude 2,3 in Emmen op 30 september 2015 en de aardbeving met magnitude 2,4 in Zuidlaren op 23 december 2016 tot circa 500 schademeldingen geleid.

Omdat de kans op grotere magnitudes bij gaswinning uit kleine velden klein is zullen de eventueel veroorzaakte schades veelal een geringe omvang hebben.

Met de beoogde landelijke aanpak moeten dergelijke schademeldingen in de toekomst snel en efficiënt afgehandeld kunnen worden. De wijze van afhandeling wordt in het Schadeprotocol Gaswinning uit Kleine Velden op Land nader geregeld.

Bij het uitgangspunt van een laagdrempelige, transparante en snelle afhandeling van mijnbouwschade in het kader van de landelijke aanpak past een afhandeling waarbij mogelijke onzekerheden over het causaal verband tussen een schade en mijnbouwactiviteit niet voor rekening en risico van de burger worden gelaten. In het schadeprotocol wordt hieraan een nadere invulling gegeven, onder meer door de vaststelling van een beoordelingsgebied rondom het epicentrum van een aardbeving alsmede door een bij de aard van de mijnbouwschade passende onafhankelijke en deskundige beoordeling van het al dan niet aanwezig zijn van een causaal verband.

Onderwerpen in het schadeprotocol

Van de in hoofdstuk 3 gegeven onderwerpen voor een schadeprotocol wordt in deze paragraaf een nadere uitwerking met toelichting gegeven.

1. Begripsomschrijvingen

1a Schade

Gedefinieerd wordt wat onder schade wordt verstaan waarbij wordt aangesloten bij het Burgerlijk Wetboek (6:106 BW) en het schadeprotocol van de TCMG (en haar opvolger het IMG). In afwachting van de verdere rechtsontwikkeling wordt de mogelijkheid voor burgers om schade vergoed te krijgen via de landelijke aanpak beperkt tot:

- fysieke schade aan woningen en vergelijkbare objecten die is veroorzaakt door bodembeweging als gevolg van de gaswinning;
- materiële schade die het direct gevolg is van deze fysieke schade, zoals aangegeven in een door de CM vast te stellen overzicht van vaste vergoedingsbedragen.

1b Beoordelingsgebied

Met het oog op een efficiënte en transparante afhandeling van schademeldingen wordt bij de landelijke aanpak het begrip beoordelingsgebied gehanteerd. Dat is het gebied rondom het epicentrum van een aardbeving waarbinnen schade aan bebouwing kan zijn ontstaan, terwijl dat daarbuiten vrijwel uitgesloten is. De grootte van het beoordelingsgebied is afhankelijk van de magnitude van de aardbeving, de diepte van het hypocentrum en de eigenschappen van de ondergrond in het betreffende gebied. De grootte van het beoordelingsgebied is daarmee dynamisch en gekoppeld aan de betreffende aardbeving en locatie.

De begrenzing van het beoordelingsgebied is gebaseerd op een kans van ordegrootte 10^{-3} (1 op 1.000) dat in een relatief kwetsbaar pand op een locatie net buiten het beoordelingsgebied aardbevingsschade ontstaat. Om de begrenzing vast te stellen wordt op basis van uitgevoerde metingen in combinatie met rekenmodellen bepaald waar de opgetreden trillingsnelheid (PGV)¹ 2 mm/s met een overschrijdingskans van 10^{-2} (1 op 100)² is geweest.

Het beoordelingsgebied wordt zo spoedig mogelijk - bij voorkeur binnen één week na de aardbeving - door de CM vastgesteld en bekend gemaakt door middel van publicatie op de website van de CM.

Schademeldingen in verband met de betreffende aardbeving worden in beginsel alleen in behandeling genomen indien de schadelocatie binnen het beoordelingsgebied ligt. Op grond van haar discretionaire bevoegdheid kan de CM besluiten om schademeldingen van buiten het beoordelingsgebied toch in behandeling nemen.

Toelichting:

Met het hanteren van een beoordelingsgebied wordt met name voorkomen dat schademeldingen van buiten dit gebied, waarbij het vrijwel uitgesloten is dat de schade is veroorzaakt door de aardbeving, inhoudelijk moeten worden beoordeeld. Het zal duidelijk zijn dat een eventuele aardbeving met een beperkte magnitude in bijvoorbeeld Eleveld bij Assen schade zou kunnen veroorzaken in de directe omgeving van het epicentrum, maar niet op locaties in de provincie Overijssel. Omdat bevingsschades op locaties net buiten het beoordelingsgebied echter niet volledig zijn uit te sluiten biedt de discretionaire bevoegdheid van de CM ruimte om dergelijke schademeldingen toch in behandeling te nemen. Het is vrijwel zeker dat voor locaties buiten het beoordelingsgebied een andere oorzaak voor de schade zal worden aangetoond dan beving door de gaswinning. Voor locaties binnen het beoordelingsgebied zal uit de inhoudelijke beoordeling overigens ook kunnen blijken dat de schade het gevolg is van een andere oorzaak dan beving door de gaswinning. Dit is des te meer het geval naarmate de schadelocatie dichterbij de grens van het beoordelingsgebied ligt.

Met de gekozen kans van ordegrootte 10^{-3} (1 op 1.000) is het vrijwel uitgesloten dat buiten het beoordelingsgebied aardbevingsschade is ontstaan. Voor het bepalen van de begrenzing van het beoordelingsgebied is leidend waar de opgetreden trillingsnelheid (PGV) van 2 mm/s met een overschrijdingskans van 10^{-2} (1 op 100) is geweest. De begrenzing wordt bepaald op basis van uitgevoerde metingen in combinatie met rekenmodellen. Opgemerkt wordt dat trillingsnelheden kleiner dan 2 mm/s veel voorkomen, los van aardbevingen door de gaswinning. Tevens geldt dat het redelijkerwijs vrijwel uitgesloten is dat bij trillingsnelheden lager dan 2 mm/s aardbevingsschade

¹ PGV staat voor Peak Ground Velocity.

² De trillingsnelheid van 2 mm/s met overschrijdingskans van 10^{-2} sluit aan bij wat de TCMG hanteert.

ontstaat. De trillingsnelheid van 2 mm/s is ontleend aan SBR Trillingsrichtlijn A: Schade aan bouwwerken: 2017. De gekozen getalswaarden volgen overigens niet uit exacte wetenschap maar moeten worden opgevat als goed bruikbare keuzes ten behoeve van de schadeafhandeling.

Naarmate meer metingen in het bevingsgebied beschikbaar zijn kan nauwkeuriger worden bepaald in welk gebied de trillingsnelheid van 2 mm/s is overschreden. Metingen verkleinen dus de onzekerheid over de opgetreden trillingsnelheden.

In geval van een aardbeving geeft de CM het KNMI opdracht en instructies om het bijbehorende beoordelingsgebied te bepalen op basis van de beschikbare resultaten van de in het betrokken gebied uitgevoerde metingen van de opgetreden trillingssnelheden met het meetnetwerk van het KNMI in combinatie met een rekenmodel (Ground Motion Model), dat geschikt is voor het betreffende kleine veld. Het beoordelingsgebied wordt op deze wijze door een deskundig instituut en onafhankelijk van de mijnbouwmaatschappij bepaald waarna de CM dit gebied vaststelt. Het KNMI geeft de ligging van het beoordelingsgebied weer op een kaart die door de CM wordt gepubliceerd op de CM-website, zodat burgers kunnen zien waar de begrenzing van het beoordelingsgebied ligt.

De staande praktijk is dat het KNMI direct na het optreden van een aardbeving informatie beschikbaar stelt over de opgetreden aardbeving, zijnde het tijdstip van optreden, de magnitude, de locatie van het epicentrum en de diepte van hypocentrum. Voorlopige informatie is 'real time' beschikbaar op de website van het KNMI, binnen een aantal dagen gevolgd door een actualisatie op grond van een analyse van de metingen door het KNMI. Dit geldt ook voor aardbevingen die het gevolg zijn van de gaswinning.

De CM stelt in de 'Nadere Werkwijze Schadeafhandeling Gaswinning uit Kleine Velden op Land' de verdere uitwerking vast van de wijze waarop het beoordelingsgebied wordt bepaald. Dit betreft onder meer de wijze waarop metingen en rekenmodellen worden gecombineerd.

2. Eisen die worden gesteld aan schademeldingen

Een schade wordt gemeld bij het Landelijk Loket Mijnbouwschade. De schade kan digitaal of per post worden gemeld.

De schademelding bevat ten minste:

- a. de naam en het adres van de melder;
- b. de datum van de melding;
- c. de aard en het adres van het gebouw waarop de melding betrekking heeft;
- d. de datum en het tijdstip waarop de schade is ontstaan of een inschatting daarvan;
- e. een aanduiding van de oorzaak van de schade;
- f. een beschrijving van de aard en de omvang van de schades en foto's daarvan;
- g. een zo goed mogelijke schatting van het schadebedrag;
- h. de inschatting of sprake zou kunnen zijn van een acuut onveilige situatie (zie 3);
- i. (indien van toepassing) de melding dat de schade ook bij een ander orgaan gemeld is;
- j. overige relevante informatie.

Een schademelding moet worden ingediend binnen een termijn van één jaar na de aardbeving. Schades die buiten deze termijn worden gemeld worden in beginsel niet in behandeling genomen. Op grond van haar discretionaire bevoegdheid kan de CM overigens besluiten schademeldingen die later zijn gedaan toch in behandeling te nemen.

Toelichting:

De reden voor het opnemen van een termijn van één jaar is dat bodemtrilling als schadeoorzaak gekoppeld is aan het optreden van een aardbeving als gevolg van de gaswinning. Naarmate meer tijd

verstrijkt na de aardbeving is het moeilijker het causaal verband tussen de aardbeving en de schade vast te stellen. Informatie over opgetreden aardbevingen wordt naar buiten gebracht door het KNMI en, als er sprake is van aardbevingen door de gaswinning uit de kleine velden, ook door de CM. Burgers in het betreffende gebied kunnen daarvan op de hoogte zijn als zij de aardbeving al niet hebben gevoeld of ervan hebben gehoord. De door de bodemtrilling veroorzaakte schade manifesteert zich vrijwel direct na de aardbeving en zal normaliter binnen korte tijd kunnen worden opgemerkt en worden gemeld. De genoemde termijn doet overigens geen afbreuk aan de wettelijke verjaringstermijnen.

3. Regels die gelden in geval van een acuut onveilige situatie

Acuut onveilige situaties kunnen worden gemeld op de wijze die is aangegeven op de website van het LLM.

Toelichting:

De kans op het ontstaan van acuut onveilige situaties door aardbevingen als gevolg van de gaswinning uit de kleine velden is extreem klein maar is ook niet volledig uit te sluiten. Als dit toch gebeurt moet duidelijk zijn welke regels gelden. Omdat er in dat geval sprake is van urgentie moet de schademelder gebruik kunnen maken van een speciale meldingsprocedure. Vervolgens moet de schademelding op adequate wijze direct worden opgevolgd. Voor de procedure en de vervolgstappen kan worden uitgegaan van de werkwijze van de TCMG bij de melding van een acuut onveilige situatie (zogenaamde AOS-melding).

4. Ontvangst en eerste beoordeling van de schademelding

Na ontvangst van een schademelding wordt de ontvangst daarvan bevestigd aan de melder. De CM beoordeelt of de melding volledig en ontvankelijk is. Bij onvolledige meldingen wordt de melder schriftelijk in de gelegenheid gesteld om de melding (zo veel mogelijk) te completeren. De CM kan hierbij assisteren. Voor de completering geldt een termijn van twee weken.

Completering van de schademelding is niet nodig indien duidelijk is dat de schademelding niet voldoet aan de voorwaarden bij de hierna genoemde toets op de ontvankelijkheid. In dat geval wordt de schademelding namelijk afgewezen.

Voor de beoordeling van de ontvankelijkheid wordt getoetst aan twee voorwaarden die relevant zijn voor schades die zijn veroorzaakt door bodemtrilling als gevolg van een aardbeving door de gaswinning, te weten:

1. er moet sprake geweest zijn van bodemtrilling als gevolg van een door de gaswinning veroorzaakte aardbeving op het ontstaanstijdstip van de schade;
2. de schadelocatie moet in het beoordelingsgebied van de aardbeving liggen.

De schademelding is ontvankelijk indien aan deze voorwaarden is voldaan. De CM wijst vervolgens een zaakbegeleider/contactpersoon aan, die contact opneemt met de melder en toelichting geeft over de verdere gang van zaken.

De schademelding is niet ontvankelijk indien niet aan één of beide voorwaarden is voldaan. De CM stelt de schademelder in dat geval op de hoogte dat de schademelding niet in behandeling wordt genomen. De CM kan op grond van haar discretionaire bevoegdheid overigens besluiten de schademelding toch in behandeling te nemen.

Toelichting:

Zoals eerder aangegeven is de kans op schade door bodemdaling als gevolg van de gaswinning uit de kleine velden klein. Desondanks worden ook schademeldingen die zijn gerelateerd aan bodemdaling in

behandeling genomen door de CM, conform de daarvoor eventueel bestaande regelingen.

5. De te volgen procedure

Voor de te volgen procedure bij de afhandeling van schademeldingen zijn twee varianten beschikbaar, namelijk de standaard procedure en de versnelde procedure.

5a Standaard procedure

Afhandeling via de standaardprocedure houdt in dat de schade door één of meer deskundigen wordt onderzocht waarbij wordt beoordeeld of sprake is van een causaal verband tussen de schade en de door de gaswinning veroorzaakte bodembeweging. Het onderzoek door de deskundige(n) betreft tevens het schadebedrag voor zover de schade een causaal verband heeft met de bodembeweging.

5b Versnelde procedure

Indien na een aardbeving grotere aantallen schademeldingen door de CM worden ontvangen kan de CM, na consultatie van de betrokken mijnbouwmaatschappij en lokale bestuurders, besluiten om kleinere schades af te handelen via een versnelde procedure. De CM stelt hiertoe een gebied en een maximum schadebedrag vast. Schademeldingen van locaties binnen het vastgestelde gebied en met schadebedragen tot het vastgestelde maximum schadebedrag worden dan via de versnelde procedure afgehandeld. Voor de overige schademeldingen wordt de standaard procedure gevolgd.

In de versnelde procedure beoordeelt de CM op basis van de bij de melding gevoegde stukken en de beschikbare gegevens over de aardbeving het (vermoedelijke) causale verband tussen de schade en de aardbeving en stelt de hoogte van het te vergoeden schadebedrag vast.

De CM kan besluiten om steekproefsgewijs door een deskundige onderzoek ter plaatse te laten doen naar schademeldingen die worden afgehandeld via de versnelde procedure.

Toelichting:

Schadeafhandeling via een versnelde procedure houdt in dat de schade direct wordt vergoed zonder onderzoek ter plaatse door een deskundige. Voor de afhandeling via de versnelde procedure denkt de Tcbb aan een termijn van drie maanden na de schademelding. Voor schades met een beperkt schadebedrag is de versnelde procedure efficiënt omdat daarmee tijd en kosten worden bespaard. Het voor de versnelde procedure vastgestelde gebied zal in beginsel aanzienlijk kleiner zijn dan het beoordelingsgebied.

6. Benoeming van deskundige(n) en zienswijze van de schademelder

De door de CM te benoemen deskundigen voldoen aan expliciete eisen met betrekking tot de deskundigheid, onafhankelijkheid en onpartijdigheid.

De schademelder wordt door de CM op de hoogte gesteld van het voornemen om één of meer deskundigen te benoemen. De schademelder kan hierop binnen twee weken een zienswijze indienen bij de CM.

Indien de zienswijze van de schademelder naar het oordeel van de CM daartoe aanleiding geeft kan de CM besluiten één of meer andere deskundigen te benoemen.

7. Onderzoek door en advies van deskundige(n)

Door de deskundige(n) wordt in opdracht van de CM onderzoek gedaan naar het causaal verband tussen de aardbeving en de schade. Voor zover naar het oordeel van de deskundige(n) sprake is van een causaal verband wordt de hoogte van het schadebedrag begroot door de deskundige(n).

Door de deskundige(n) wordt op basis van het onderzoek een adviesrapport uitgebracht aan de CM met advies over:

- de aard en de omvang van de gemelde schade;
- of er sprake is van een causaal verband tussen de aardbeving en de gemelde schade of dat de schade een andere evidente, aantoonbare oorzaak heeft;
- of er eventueel sprake is van meerdere mijnbouwactiviteiten in het gebied die de gemelde schade kunnen hebben veroorzaakt;
- de kosten van het herstel van de fysieke schade voorzover er sprake is van causaliteit;
- de omvang van eventuele materiële schade die het directe gevolg is van de gemelde fysieke schade;
- eventuele overwegingen omtrent de verdere afhandeling van de schademelding.

Toelichting:

De werkwijze van de deskundigen en de van toepassing zijnde termijnen voor het uitvoeren van het onderzoek, de beoordeling en de rapportage worden vastgelegd in een nader door de CM vast te stellen beoordelingskader. Bijlage B schetst hiervoor de contouren.

Bij de beantwoording van de causaliteitsvraag adviseert de Tcbb conform haar eigen praktijk de eventuele onduidelijkheid over de schadeoorzaak in het voordeel van de schademelder te laten werken. Er is sprake van causaliteit als de schade naar zijn aard kan zijn veroorzaakt door de aardbeving en als er geen andere evidente aantoonbare oorzaak is.

Een schade kan in relatie staan tot zowel één of meer mijnbouwactiviteiten als tot maatregelen van andere organisaties (bijvoorbeeld een aanpassing van het grondwaterpeil door een waterschap in verband met een bodemdaling als gevolg van gaswinning in een gebied). In dat geval zal de deskundige die relaties in zijn onderzoek betrekken.

8. [Zienswijze van de schademelder op het advies van de deskundige\(n\)](#)

Na ontvangst van het adviesrapport van de deskundige(n) wordt dit adviesrapport naar de schademelder gestuurd die binnen een termijn van twee weken een zienswijze kan geven op het rapport. De termijn kan op verzoek van de schademelder door de CM worden verlengd. Het rapport wordt ter informatie eveneens toegezonden aan de betrokken mijnbouwmaatschappij(en).

Indien de zienswijze van de schademelder naar het oordeel van de CM daartoe aanleiding geeft kan de CM besluiten om een tweede advies aan één of meer deskundigen te vragen.

9. [Uitspraak van de CM](#)

9a [Standaard procedure](#)

De CM doet een schriftelijke uitspraak over het causaal verband tussen de gemelde schade en de mijnbouwactiviteit(en), de hoogte van het te vergoeden schadebedrag en de verantwoordelijke mijnbouwmaatschappij(en). Deze uitspraak is gebaseerd op de schademelding, het adviesrapport van de deskundige(n) en de zienswijze van de schademelder op het adviesrapport van de deskundige(n). In geval van meerdere mijnbouwactiviteiten in het betrokken gebied die de schade veroorzaakt kunnen hebben ('gestapelde mijnbouw') bepaalt de CM het aandeel van elk van de betrokken mijnbouwmaatschappijen in het te vergoeden schadebedrag. Indien de schade volgens de CM een evident andere oorzaak heeft zal zij dit in de uitspraak vermelden. De uitspraak wordt naar de schademelder gestuurd en in afschrift naar de betreffende mijnbouwmaatschappij(en).

9b Versnelde procedure

De CM doet op basis van de schademelding een schriftelijke uitspraak over de hoogte van het te vergoeden schadebedrag. De uitspraak wordt naar de schademelder gestuurd en in afschrift naar de betreffende mijnbouwmaatschappij(en).

10. Vergoeding van de schade

Schadebedragen worden vergoed zodra de schademelder aan de CM heeft bevestigd in te stemmen met het door de CM vastgestelde schadebedrag. Voor de vergoeding van vastgestelde schadebedragen zijn er naar keuze van de schademelder drie mogelijkheden:

1. Het te vergoeden schadebedrag wordt - indien het schadebedrag niet hoger is dan het maximum bedrag van de versnelde procedure - binnen vier weken na ontvangst van de instemming van de schademelder door de mijnbouwmaatschappij(en) rechtstreeks aan de schademelder betaald.
2. Het te vergoeden schadebedrag wordt binnen vier weken na de overlegging van betaalde facturen betreffende het uitgevoerde schadeherstel door de mijnbouwmaatschappij rechtstreeks aan de schademelder betaald.
3. Het te vergoeden schadebedrag wordt binnen vier weken na ontvangst van facturen van de partij die het schadeherstel heeft uitgevoerd door de mijnbouwmaatschappij aan deze partij betaald.

Indien de schademelder niet instemt met het door de CM vastgestelde schadebedrag houdt de schademelder het recht om de schade te laten beoordelen door de civiele rechter.

5. Vervolgstappen

Landelijk Loket Mijnbouwschade

De Staat initieert dat het bestaande LLM verder wordt ontwikkeld als centraal meldpunt voor mijnbouwschade en als centraal informatiepunt voor mijnbouwactiviteiten.

Commissie Mijnbouwschade

De Staat stelt een landelijke Commissie Mijnbouwschade (CM) in. De CM stelt haar werkwijze en beoordelingskader vast.

Uitvoeringsorganisatie

De Staat voorziet in een adequate uitvoeringsorganisatie die beschikbaar is voor en die wordt aangestuurd door de CM. Overwogen kan worden om te zijner tijd tot een gezamenlijke uitvoeringsorganisatie te komen met de TCMG. Hierover dient nadere afstemming met EZK en TCMG plaats te vinden. Belangrijk is dat door de CM grotere aantallen schademeldingen snel kunnen worden afgehandeld.

Schadeprotocol Gaswinning uit Kleine Velden op Land

De Staat stelt een Schadeprotocol Gaswinning uit Kleine Velden vast. Ter uitvoering daarvan maakt de CM op basis van het Schadeprotocol nadere afspraken met het KNMI voor het tijdig leveren van kaarten aan de CM waarop beoordelingsgebieden zijn aangegeven.

Convenant Gaswinning uit Kleine Velden op Land

De Staat sluit met de mijnbouwmaatschappijen NAM, Vermilion en Taqa een Convenant Gaswinning uit Kleine Velden op Land, waarin naast de aansprakelijkheid van de maatschappijen onder meer ook de zorgplicht van de Staat en de reikwijdte van de daarmee samenhangende publieke regie vastgelegd wordt.

Gebiedsarrangementen Gaswinning uit Kleine Velden op Land

De Staat bevordert dat burgers en lokale overheden worden betrokken bij mijnbouwactiviteiten in hun omgeving en stimuleert via omgevingsprocessen de totstandkoming van Gebiedsarrangementen op basis van lokale projectvoorstellen met bijdragen van de betrokken mijnbouwmaatschappijen en de Staat.

Overgangsregeling Gaswinning uit Kleine Velden op Land

Vanuit de huidige situatie, waarbij burgers hun schade als gevolg van de gaswinning moeten melden bij de betreffende mijnbouwmaatschappij en waarbij de mijnbouwmaatschappijen de schade afhandelen, kan gefaseerd worden toegewerkt naar de gewenste eindsituatie met de landelijke aanpak voor de schadeafhandeling gaswinning uit de kleine velden. Een kwartiermaker kan deze overgang voorbereiden.

Na gereedkomen van het Schadeprotocol Gaswinning uit Kleine Velden op Land en het beschikbaar komen van een uitvoeringsorganisatie kan desgewenst de Tcbb - vooruitlopend op de instelling van de CM - de rol van Tijdelijke CM vervullen.

Regeling openstaande meldingen buiten Groningenveld en gasopslag Norg

Er zijn buiten het Groningenveld en de gasopslag Norg nog diverse schademeldingen die niet zijn afgehandeld. Werk een regeling uit om deze schademeldingen alsnog adequaat af te handelen.

Uitwerking voor overige mijnbouwtypes

Parallel aan de totstandkoming van de landelijke aanpak voor de gaswinning uit de kleine velden kan op overeenkomstige wijze gewerkt worden aan de totstandkoming van de landelijke aanpak voor de overige types mijnbouw, namelijk de zoutwinning, de geothermie en de na-ijlende gevolgen van de kolenwinning in Limburg. Het Schadeprotocol Gaswinning uit Kleine Velden op Land kan daarbij fungeren als model voor de schadeprotocollen bij de overige types mijnbouw.

Met betrekking tot mijnbouwschades door de naijlende gevolgen van de kolenwinning in Limburg wordt nog opgemerkt dat in een aantal gevallen geen mijnbouwmaatschappij meer aangesproken kan worden voor vergoeding van die mijnbouwschades. In die gevallen zou de Staat (al dan niet samen met andere partijen) kunnen voorzien in de vergoeding van de mijnbouwschade (rechtstreeks of via een fonds).

Bijlage A Geconsulteerde instanties en personen

Bewonersgroepen

Bewonersvereniging Stop Gaswinning Marsdijk Nu
Dorpsbelangen Ternaard
Dorpsbelang Wierum
Stichting Fêste Grûn Noord-east Fryslân

Landelijke en lokale bestuurders

EZK

IPO

VNG

Provincies: Drenthe, Overijssel, Noord-Brabant, Noord- en Zuid-Holland

Gemeentes: Aa en Hunze, Assen, de Fryske Marren, Hardenberg, Heerenveen, Tubbergen, Weststellingwerf, Westerkwartier, Woerden

Mijnbouwmaatschappijen

NAM

Vermilion

Taq

ONE

Nogepa

Overige instanties

TCMG

KNMI

Mijnraad

SodM

RVO

Bijlage B Beoordelingskader schade

1. Inleiding

Het achterhalen van de oorzaak of oorzaken van schade aan gebouwen is een lastige opgave, zeker als aardbevingen daarbij een rol kunnen spelen. De grootste knelpunten vanuit technisch oogpunt zijn:

- Bij het vaststellen van de technische causaliteit is de vraag of er een verband is tussen een bepaalde gebeurtenis (in het verleden) en de (op een bepaald moment) geconstateerde schade. Het tijdsaspect speelt daarbij een grote rol. Bij bevingsschade gaat het gewoonlijk om schade die gelijktijdig met de beving, of kort daarna, optreedt. Daartegenover treedt zettingsschade gewoonlijk pas op vele jaren nadat een woning is gebouwd, verbouwd, bijgebouwd, of nadat een verandering in de omgeving heeft plaatsgevonden.
- Hoeveel onderzoek moet worden uitgevoerd om tot een uitspraak over de causaliteit te komen? Er is een tendens om bij gebouwopnames alle aanwezige schades fotografisch vast te leggen en deze één voor één te analyseren. Worden de beoordelingsresultaten beter bij een uitgebreider onderzoek en hoe verhouden de onderzoekskosten zich tot de opgetreden schade?
- Hoe groot is het bij een aardbeving te beschouwen gebied? De door een beving veroorzaakte trillingen zijn op korte afstand van het epicentrum relatief groot en op grote afstand relatief klein. Op welke afstand is de trillingssnelheid zo klein geworden dat er redelijkerwijs geen schade aan gebouwen door de beving meer valt te verwachten c.q. veroorzaakt kan zijn?

2. Onderzoek oorzaken bouwkundige schade in Groningen

Bouwkundige schade doet zich vaak voor in de vorm van scheuren in metselwerk. In de studie naar bouwkundige schade in Groningen³ is aan de hand van 69 case studies van gebouwen gekeken welke afzonderlijke oorzaken of combinaties van oorzaken een rol kunnen hebben gespeeld bij het ontstaan van schade. Daartoe zijn scenario's beschouwd om de schade te kunnen verklaren naar type, aard en voorkomen. In het onderzoeksrapport worden de mogelijke oorzaken van schade in drie hoofdcategorieën onderverdeeld:

- gebouwgebonden oorzaken;
- ongelijkmatige zettingen;
- bevingen.

Gebouwgebonden oorzaken zijn die oorzaken die uitsluitend samenhangen met het gebouw, de geometrie, de toegepaste bouwmaterialen en constructiewijzen en met de krachtswerking in het gebouw. Deze oorzaken staan los van de lokale situatie. Gebouwgebonden oorzaken zijn niet specifiek voor de onderzochte panden of voor de provincie Groningen. Deze oorzaken komen in heel Nederland voor.

Zettingen en zettingsverschillen kennen een breed spectrum van achterliggende of dieper liggende oorzaken die sterk worden bepaald door specifieke lokale omstandigheden. In vrijwel alle onderzochte gevallen is de situatie van de fundering in combinatie met de lokale ondiepe ondergrond de belangrijkste factor bij het ontstaan van zettingen en zettingsverschillen. Voor de verklaring van de bouwkundige schade speelt deze oorzaak een grote rol. De meeste onderzochte panden staan niet op palen en zijn zogenaamd 'op staal' (= ondiep) gefundeerd.

³ Ir. P.C. van Staalduinen, dr. ir. K.C. Terwel, prof. dr. ir. J.G. Rots, Onderzoek naar de oorzaken van bouwkundige schade in Groningen, Methodologie en case studies ter duiding van de oorzaken, TU Delft, Faculteit Civiele Techniek en Geowetenschappen, Rapportnummer CM-2018-01, 11 juli 2018

Bevingen zijn als schadebijdragende factor moeilijk uit te sluiten van de best verklarende scenario's, maar vallen tegelijk ook moeilijk als zodanig te bewijzen. Het schadebeeld biedt hiervoor meestal onvoldoende aanknopingspunten. Waar combinaties van bevingen met andere oorzaken optreden, lijkt bij lichte bevingen het schadebeeld vooral gerelateerd te zijn aan andere onderliggende oorzaken. Het kan echter zijn dat de beving de 'trigger' is geweest voor het ontstaan van de schade. Voor het betrouwbaar bepalen van de invloed van de beving op de schade is kennis van het moment van het ontstaan van de schade essentieel.

In gemiddeld 70% van de schades kon op basis van de beschikbare schadeopnamerapporten een best verklarend scenario in de studie worden geformuleerd. In de overige gevallen waren er te veel opties of was de kwaliteit van de informatie over de schade onvoldoende om tot een oordeel te komen. Eén van de conclusies van het rapport is dat in Groningen gebouwgebonden oorzaken en ongelijkmatige zettingen de belangrijkste schadeoorzaken zijn. Gebleken is dat gebouwen van na 1970 mede op basis van beter grondonderzoek beter zijn gefundeerd: de schade door zettingen is bij deze gebouwen hier aanzienlijk geringer.

3. Gaswinning uit kleine velden

De studie biedt een goede basis voor de beoordeling van eventuele schade door gaswinning uit kleine velden. De bevindingen over gebouwgebonden schade hebben een breder toepassingsgebied dan alleen de provincie Groningen en hetzelfde geldt voor schade als gevolg van ongelijkmatige zettingen: ondiepe funderingen op een samendrukbare klei-ondergrond komen niet alleen in de provincie Groningen voor, maar op veel meer plaatsen in Nederland. Het betreft dan vooral de wat oudere bebouwing.

Voor de beoordeling van de oorzaak (of oorzaken) van gemelde schades en de beantwoording van de causaliteitsvraag hanteert de CM een beoordelingskader waarbij deskundigen als volgt te werk gaan:

- stel per schadegeval een best verklarend scenario op met toepassing van de hiervoor genoemde drie hoofdcategorieën;
- houdt bij het trekken van de uiteindelijke conclusie rekening met de grotere onzekerheid rond het vaststellen van de schadeoorzaak 'bevingen' in vergelijking met de schadeoorzaken 'gebouwgebonden schade' en 'ongelijkmatige zettingen';
- eventuele onduidelijkheid over de schadeoorzaak werkt in het voordeel van de schademelder.

Voor het vaststellen en beoordelen van de schade adviseert de Tcbb de onderzoeken op locatie beperkt te houden tot de schade die door de bewoner is gemeld en dus niet alle onvolkomenheden in een gebouw te gaan fotograferen en analyseren. De Tcbb vindt het belangrijk dat de schade wordt onderzocht en beoordeeld door deskundigen op het gebied van bouwconstructies en ondiepe ondergrond. Die deskundigen zijn tevens verantwoordelijk voor het opstellen van het adviesrapport aan de Commissie Mijnbouwschade.

Met betrekking tot de schadelocatie is van belang dat rekening wordt gehouden met de trillingssnelheden die door een beving kunnen zijn opgetreden in vergelijking met de trillingssnelheid waarbij schade is te verwachten. De gevoeligheid van het bouwdeel voor trillingsschade is daarbij een belangrijke parameter. De SBR Trillingsrichtlijn A: Schade aan bouwwerken: 2017 biedt daarvoor goed bruikbare informatie.

Date : 4-4-2019 09:54:29

F [REDACTED]

T [REDACTED]@assen.nl

Subject : FW: Advies LAAM en Schadeprotocol Gaswinning uit Kleine Velden op Land

Attachment : Tcbb-advies Landelijke Aanpak Afhandeling Mijnbouwschade en Schadeprotoc....pdf;

Ha [REDACTED],

Zie je [REDACTED] nog vandaag? Kun je vragen of ze nog naar onderstaande wil kijken?
Ik ben er vandaag tot 16.00 uur en daarna pas weer 25 april.

Groet,
[REDACTED]

Van: [REDACTED]

Verzonden: maandag 1 april 2019 16:30

Aan: [REDACTED]

CC: [REDACTED]

Onderwerp: FW: Advies LAAM en Schadeprotocol Gaswinning uit Kleine Velden op Land

B [REDACTED]

Van de secretaris van het VNG platform gemeenten met kleine gasvelden hebben we de vraag gekregen of we nog een reactie willen geven op het Tcbb advies Landelijke Aanpak Afhandeling Mijnbouwschade en Schadeprotocol Gaswinning uit Kleine Velden op Land. We zijn door de Tcbb goed betrokken bij het advies. Maar er zijn toch een aantal verbeterpunten.

Kun jij je vinden in onderstaande reactie?

Groet,
[REDACTED]

B [REDACTED]

Ik heb, in overleg met mijn bestuurder, wel een aantal opmerkingen naar aanleiding van het Advies Landelijke Aanpak Afhandeling Mijnbouwschade.

Allereerst de complimenten voor de wijze waarop de Tcbb in korte tijd dit advies heeft geschreven en waarbij ze een groot aantal organisaties en personen heeft betrokken. Toch zijn er een aantal opmerkingen:

- Het is jammer dat geen bedrag meer is genoemd voor kleine schades die via een versnelde procedure kunnen worden afgehandeld, dit analoog aan Groningen. (Dit stond nog wel in het laatste concept). De mijnbouwmaatschappijen krijgen toch weer een rol (ze worden geconsulteerd) in het bepalen van de hoogte van de dit schadebedrag per beving. Dit is niet wenselijk tegen het licht van wat er eerder is gezegd over het feit dat de mijnbouwmaatschappijen uit de hele schadeafhandeling moeten worden gehaald.
- Het stuk geeft geen duidelijk advies over een overgangsregeling. Wat gaan we doen als zich schades voordoen voor er een protocol van kracht is? Het zou fijn zijn als EZK in de volgende platformvergadering kan aangeven hoe een overgangsregeling er uit gaat zien en wanneer deze klaar is. Sowieso is handig als EZK haar planning voor de aanpak van het protocol met ons deelt.
- Het advies is dat de mijnbouwmaatschappijen de schadebedragen uitkeren. Het zou wenselijk zijn als ze de bedragen overmaken naar de Commissie Mijnbouwschade en de commissie de bedragen uitkeert. Om vertraging te voorkomen, zou de commissie de bedragen moeten voorschieten. Op deze manier hebben de inwoners niet meer te maken met de mijnbouwmaatschappijen.

Met vriendelijke groet,

[REDACTED]
Strategisch Adviseur

e-mail: [REDACTED]@assen.nl site: www.assen.nl

Van: [REDACTED]@outlook.com

Verzonden: vrijdag 29 maart 2019 14:02

Aan: [REDACTED]@me.com [REDACTED]@hetnet.nl [REDACTED]@vng.nl;
[REDACTED]@heerenveen.nl [REDACTED]@heerenveen.nl [REDACTED]@vng.nl;
[REDACTED]@woerden.nl; [REDACTED]@woerden.nl; bestuurssecretariaat@woerden.nl [REDACTED]@westerkwartier.nl>;
Bestuurssecretariaat@zuidhorn.nl [REDACTED]@vng.nl>; [REDACTED]@westerkwartier.nl; [REDACTED]@westerkwartier.nl [REDACTED]@assen.nl>;
[REDACTED]@assen.nl>; [REDACTED]@fryslan.nl [REDACTED]@fryslan.frl>; [REDACTED]@hardenberg.nl; [REDACTED]@ommen-hardenberg.nl;
[REDACTED]@odjisselland.nl; [REDACTED]@noaberkracht.nl [REDACTED]@enschede.nl>; [REDACTED]@heerenveen.nl [REDACTED]
[REDACTED]@heerenveen.nl>; secretariaat@defryskemarren.nl [REDACTED]@drenthe.nl [REDACTED]@drenthe.nl>;
bestuurssecretariaat@smallingerland.nl [REDACTED]@zaltbommel.nl [REDACTED]@vng.nl [REDACTED]@vng.nl>;
[REDACTED]@zaltbommel.nl; [REDACTED]@noardeast-fryslan.nl; [REDACTED]@noardeast-fryslan.nl [REDACTED]@rvo.nl>; [REDACTED]
[REDACTED]@msgstrategies.nl [REDACTED]@provinciegroningen.nl [REDACTED]@zaltbommel.nl [REDACTED]
[REDACTED]@woerden.nl>

CC: [REDACTED]@tregthuys.nl [REDACTED]@rvo.nl>

Onderwerp: Re: Advies LAAM en Schadeprotocol Gaswinning uit Kleine Velden op Land

Hallo allemaal,

Afgelopen week hebben jullie onderstaande mail van de Tcbb ontvangen met het advies voor het schadeprotocol kleine gasvelden zoals het aan de Minister van EZK is verzonden. We hebben geconstateerd dat de wijzigingsvoorstellen uit het platform grotendeels zijn verwerkt.

Mochten jullie naar aanleiding van dit advies nog een reactie door willen geven of vragen hebben, laat het me dan weten. Indien gewenst kunnen we in het volgende bestuurlijke platform over het advies nog wat tijd reserveren.

ik zie jullie reactie tegemoet.

Met vriendelijke groeten,

[REDACTED]
[REDACTED]

Van: [REDACTED]@rug.nl>

Verzonden: dinsdag 26 maart 2019 10:21

Aan: [REDACTED]@vng.nl; [REDACTED]@woerden.nl;
[REDACTED]@woerden.nl; bestuurssecretariaat@woerden.nl [REDACTED] Bestuurssecretariaat@zuidhorn.nl [REDACTED]@westerkwartier.nl;
[REDACTED]@westerkwartier.nl; [REDACTED]@assen.nl [REDACTED]@fryslan.nl [REDACTED]@hardenberg.nl; [REDACTED]@ommen-hardenberg.nl;
[REDACTED]@odijsselland.nl; [REDACTED]@noaberkracht.nl [REDACTED]@heerenveen.nl [REDACTED]@defryskemarren.nl; [REDACTED]
[REDACTED] bestuurssecretariaat@smallingerland.nl; [REDACTED]@zaltbommel.nl; [REDACTED]@provinciegroningen.nl [REDACTED]
[REDACTED]@zaltbommel.nl; [REDACTED]@noardeast-fryslan.nl; [REDACTED]@noardeast-fryslan.nl [REDACTED]
[REDACTED]

CC: [REDACTED]

Onderwerp: Advies LAAM en Schadeprotocol Gaswinning uit Kleine Velden op Land

Dames en heren,

hierbij zend ik jullie, namens de Tcbb, een afschrift van het op 25 maart 2019 aan de minister van EZK verzonden 'Advies Landelijke Aanpak Afhandeling Mijnbouwschade' en - als eerste uitwerking daarvan - een landelijk 'Schadeprotocol Gaswinning uit Kleine Velden op Land'.

Over de uitwerking van een 'Nadere Werkwijze CM Schadeafhandeling Gaswinning Kleine Velden op Land' is nog overleg gaande.

Het advies en protocol kunnen ook naar anderen doorgezet worden.

Ik hoop dat de minister snel uitvoering zal geven aan de aangegeven vervolgstappen.

Graag maak ik van de gelegenheid gebruik alle betrokkenen dank te zeggen voor de samenwerking en inbreng in dit uitdagende proces.

Met vriendelijke groet, namens de Tcbb,

[REDACTED]
[REDACTED]

*Emeritus Professor of Business and ICT and Founding Dean,
Faculty of Economics and Business, University of Groningen
Emeritus Professor of Systems Engineering and Founding Dean,
Faculty of Technology, Policy and Management, Delft University of Technology
Visiting Professor, Institute for Finance Management Tanzania*

 Virusvrij. www.avast.com

Mijnbouwschade, wat nu?

Advies Landelijke Aanpak Afhandeling Mijnbouwschade en Schadeprotocol Gaswinning uit Kleine Velden op Land

Technische commissie bodembeweging

Postbus 20401
2500 EK Den Haag
T 088 042 5718
www.tcbb.nl
info@tcbb.nl

Samenvatting

Mijnbouwactiviteiten leiden bij bewoners en bestuurders tot onrust over de risico's, de verdeling van de lasten en de lusten en de afhandeling van eventuele schades, niet alleen in Groningen, maar ook daarbuiten, zoals in Drenthe, Friesland, Overijssel, Gelderland, Noord- en Zuid-Holland, Noord-Brabant en Limburg.

Begin 2018 heeft de Staat de schadeafhandeling door de gaswinning uit het Groningenveld en de gasopslag in Norg in het publieke domein geplaatst. De betreffende schades worden sinds 19 maart 2018 afgehandeld door de Tijdelijke Commissie Mijnbouwschade Groningen (TCMG) in afwachting van een wettelijke basis voor het 'definitieve' Instituut Mijnbouwschade Groningen (IMG).

Voor de afhandeling van overige mijnbouwschades in Nederland adviseert de Technische Commissie Bodembeweging (Tcbb) om onder een publieke regie een uniforme, onafhankelijke landelijke aanpak vast te stellen die voor alle burgers in Nederland tot een gelijke behandeling leidt. Deze landelijke aanpak moet gaan gelden voor alle types mijnbouw, namelijk de gaswinning uit kleine velden (waaronder de gasopslag in andere velden dan Norg), de zoutwinning, de geothermie, de eventuele ondergrondse opslag van CO₂ en waterstof en de na-ijlende gevolgen van de vroegere steenkolenwinning in Limburg.

De Tcbb presenteert in dit advies vanuit deze aanpak allereerst een Schadeprotocol Gaswinning uit Kleine Velden op Land voor de afhandeling van mijnbouwschade door gaswinning uit kleine velden.

Voor de totstandkoming van de landelijke aanpak adviseert de Tcbb:

- Stel een centraal meldpunt voor mijnbouwschade in, het Landelijk Loket Mijnbouwschade (LLM).
- Stel een landelijke Commissie Mijnbouwschade (CM) in met als taak de onafhankelijke afhandeling van alle mijnbouwschades in Nederland (met uitzondering van de schades door de gaswinning uit het Groningenveld en de gasopslag in Norg).
- Zorg voor een adequate uitvoeringsorganisatie ter ondersteuning en onder aansturing van de CM.
- Stel per type mijnbouw een Schadeprotocol vast, te beginnen met een Schadeprotocol Gaswinning uit Kleine Velden op Land.
- Sluit per type mijnbouw een Convenant tussen de Staat en de betrokken mijnbouwmaatschappijen, te beginnen met een Convenant Gaswinning uit Kleine Velden op Land.
- Bevorder dat burgers en lokale overheden worden betrokken bij mijnbouwactiviteiten in hun omgeving en stimuleer omgevingsprocessen die leiden tot Gebiedsarrangementen.
- Realiseer op zo kort mogelijke termijn een overgangsregeling voor de afhandeling van schades door gaswinning uit kleine velden.
- Breid de landelijke aanpak op korte termijn uit voor de zoutwinning, de geothermie en de na-ijlende gevolgen van de vroegere kolenwinning in Limburg.

De voorgestelde landelijke aanpak moet leiden tot een verbreding van het draagvlak voor mijnbouwactiviteiten met een passende verdeling van de lasten en de lusten. De afhandeling van mijnbouwschade is daarbij laagdrempelig, transparant en snel, waarbij de burger centraal staat.

Inhoudsopgave

Samenvatting	1
Inhoudsopgave	2
1. Inleiding, adviesverzoek en werkwijze	3
2. Uitgangspunten voor de landelijke aanpak	5
3. Landelijke Aanpak Afhandeling Mijnbouwschade	9
4. Schadeprotocol Gaswinning uit Kleine Velden op Land	13
5. Vervolgstappen	20
Bijlagen	
A. Geconsulteerde instanties en personen	22
B. Beoordelingskader schade	23

1. Inleiding, adviesverzoek en werkwijze

Sinds de aardbevingen als gevolg van de gaswinning in Groningen leiden mijnbouwactiviteiten bij bewoners en bestuurders in heel Nederland tot onrust over de risico's, de verdeling van de lasten en de lusten en de afhandeling van schades aan met name woningen. Niet in de laatste plaats is dat het gevolg van de wijze waarop de schadeafhandeling in de provincie Groningen de afgelopen jaren heeft plaatsgevonden.

Mijnbouw in Nederland bestaat in vele vormen. De gaswinning uit het Groningenveld is het meest bekend, maar ook wordt olie en gas gewonnen uit ongeveer 150 zogenaamde kleine velden op het land en in de Noordzee. Verder wordt zout gewonnen uit de ondergrond en tot in de jaren zeventig van de vorige eeuw waren de kolenmijnen in Limburg actief. De na-ijlende gevolgen daarvan zijn nog steeds aanwezig. Meer recent groeit de ervaring met en de belangstelling voor de winning van warmte uit diepere aardlagen, de geothermie. En verder wordt er op diverse locaties tijdelijk gas opgeslagen en wordt de ondergrondse opslag van CO₂ en waterstof overwogen.

Inmiddels is in Nederland de ontwikkeling en de uitvoering van een programma voor energietransitie in gang gezet. Voor de voortgang van deze energietransitie, waarbij voorlopig de gaswinning nog een belangrijke rol speelt, is herstel van vertrouwen in mijnbouwactiviteiten en de afhandeling van eventuele mijnbouwschade van groot belang.

In haar verkenning naar een uniforme en onafhankelijke afhandeling van mijnbouwschade in Nederland 'Help, een scheur in mijn huis!' van februari 2018 heeft de Technische Commissie Bodembeweging (Tcbb) geadviseerd:

"... om te komen tot een uniforme landelijke aanpak voor de afhandeling van mijnbouwschades. Daarbij zou per mijnbouwactiviteit in een gebiedsarrangement voorzien moeten worden in een basisvoorziening voor een snelle, efficiënte afhandeling van kleine schades. Mijnbouwschades moeten kunnen worden aangemeld bij een nieuw landelijk Instituut Mijnbouwschade (IM). Dit Instituut draagt zorg voor een onafhankelijke beoordeling en afhandeling van de schades binnen een publiekrechtelijk kader."

Op basis hiervan heeft de Minister van EZK in Kamerbrieven van 30 mei 2018 en 9 oktober 2018 aangegeven voornemens te zijn een "onafhankelijke en deskundige commissie (Commissie Mijnbouwschade) in het leven te roepen, waar gedupeerden van mogelijke mijnbouwschade, die niet het gevolg is van de gaswinning uit het Groningenveld of de gasopslag in Norg, hun verzoek tot vergoeding daarvan kunnen indienen. Deze commissie zal moeten zorgen voor een onafhankelijke beoordeling van meldingen van mijnbouwschades en van verzoeken tot vergoeding daarvan."

Op 19 oktober 2018 heeft de Minister van EZK de Tcbb gevraagd te komen tot een voorstel voor een uniform gedragen landelijk schadeprotocol voor de kleine gasvelden op land, dat als basis kan dienen voor een integrale, landelijke aanpak voor de afhandeling van alle mijnbouwschades in Nederland, niet zijnde schade als gevolg van de gaswinning uit het Groningenveld of de gasopslag in Norg. Deze mijnbouwschades zullen in dit advies worden aangeduid met 'de overige mijnbouwschades in Nederland' (waaronder dan ook begrepen zijn de mijnbouwschades in Groningen die niet het gevolg zijn van de gaswinning uit het Groningenveld of de gasopslag in Norg).

In hoofdstuk 2 van het voorliggende advies formuleert de Tcbb eerst de uitgangspunten voor een landelijke aanpak voor de afhandeling van mijnbouwschades. Vervolgens wordt in hoofdstuk 3 deze landelijke aanpak nader uitgewerkt. Hoofdstuk 4 betreft de uitwerking van een Schadeprotocol Gaswinning uit Kleine Velden op Land. In hoofdstuk 5 wordt ingegaan op de vervolgstappen die nodig zijn voor de verdere ontwikkeling van de landelijke aanpak en op een passende overgangsregeling.

De minister hecht aan een uniform gedragen landelijk schadeprotocol voor de kleine gasvelden op land. Daarom is dit advies tot stand gekomen middels gesprekken, bijeenkomsten en workshops met bewonersgroepen, landelijke en lokale bestuurders, mijnbouwmaatschappijen en overige instanties gerelateerd aan de gaswinning uit de kleine velden (zie bijlage A).

2. Uitgangspunten voor de landelijke aanpak

De Tcbb formuleert de volgende uitgangspunten voor een landelijke aanpak bij de afhandeling van mijnbouwschades. Deze landelijke aanpak wordt toegepast bij verschillende types mijnbouw, namelijk de gaswinning uit kleine velden (waaronder de gasopslag in andere velden dan Norg en de eventuele ondergrondse opslag van CO₂ en waterstof), de zoutwinning, de geothermie, en de na-ijlende gevolgen van de vroegere steenkolenwinning in Limburg.

Uniforme aanpak

Een belangrijk uitgangspunt voor de landelijke aanpak is dat geen rechtsongelijkheid ontstaat. Dat betekent dat alle meldingen van mijnbouwschade op uniforme wijze worden afgehandeld, onafhankelijk van het type mijnbouwactiviteit en de woonplaats van betrokkenen.

In verband met de omvang van de schades in de provincie Groningen door de gaswinning uit het Groningenveld en de gasopslag in Norg is de afhandeling van die schades inmiddels door de wetgever in het publieke domein geplaatst om daarmee te kunnen voorzien in een snelle, uniforme en laagdrempelige afhandeling van die schades.

Voor de afhandeling van overige mijnbouwschades in Nederland zijn burgers nu nog in beginsel aangewezen op een procedure tegen de mijnbouwexploitant bij de civiele rechter. Daarnaast hebben burgers op grond van de Mijnbouwwet de mogelijkheid om de Tcbb advies te vragen over het causaal verband tussen een schade en een mijnbouwactiviteit en de omvang van die schade. Met uitzondering van Limburg plegen de mijnbouwmaatschappijen dit advies te volgen. Bij de uitvoering van enkele winningsplannen hebben mijnbouwmaatschappijen zelf een regeling gemaakt voor de afhandeling van schades.

De minister heeft benadrukt dat de schaal, de omvang en de risico's van mijnbouwschade door de gaswinning in Groningen van een geheel andere orde zijn dan in de rest van Nederland. Daarom wil de minister voor de rest van Nederland (onder publieke regie) voorzien in een passende, separate schaderegeling, die is afgestemd op het specifieke karakter van mijnbouwactiviteiten buiten de gaswinning in Groningen. Daartoe wil hij een Commissie Mijnbouwschade in het leven roepen die voor de afhandeling van deze mijnbouwschades gaat zorgdragen.

Laagdrempelig, transparant en snel

In het kader van de landelijke aanpak behoort de schadeafhandeling 'laagdrempelig, transparant en snel' te zijn, waarbij de burger centraal staat. Ook dient - zoals de Tcbb in haar advies 'Help, een scheur in mijn huis!' heeft geadviseerd - de schadeafhandeling zodanig ingericht te zijn dat een snelle, efficiënte afhandeling van grotere aantallen kleine schades mogelijk is. De minister geeft aan 'dat schadeclaims van relatief beperkte omvang ruimhartig zullen worden beoordeeld en snel en efficiënt zullen worden afgehandeld'.

Bij de schadeafhandeling wordt een schadeprotocol toegepast dat uniform geldt voor de betreffende mijnbouwactiviteit(en), en wordt rekening gehouden met de inhoud van reeds bestaande regelingen, voorzover van belang voor de schadeafhandeling.

Onafhankelijk en deskundig

De landelijke aanpak moet er toe leiden dat burgers, die schade hebben geleden als gevolg van mijnbouwactiviteiten, niet verzand raken in verschillende procedures, maar die schade binnen een redelijke termijn vergoed krijgen op basis van een onafhankelijke en deskundige beoordeling, die voor alle burgers gelijk is.

Eén Commissie Mijnbouwschade

Voor de afhandeling van de overige mijnbouwschades in Nederland wil de minister één instantie in het leven roepen, de Commissie Mijnbouwschade (CM). In deze Commissie moet alle deskundigheid gebundeld worden die nodig is voor een adequate, onafhankelijke en deskundige afhandeling van deze schades. Daarmee wordt ook voorkomen dat burgers met mijnbouwschade nog 'van het kastje naar de muur' worden gestuurd.

Adequate uitvoeringsorganisatie

Uitgangspunt is ook dat bij de landelijke aanpak voorzien wordt in een adequate uitvoeringsorganisatie. Onderzocht moet worden of toegewerkt kan worden naar een gezamenlijke uitvoeringsorganisatie van CM en TCMG. Hierover dient nadere afstemming met EZK en TCMG plaats te vinden.

Het inrichten van een aparte uitvoeringsorganisatie is in beginsel niet wenselijk omdat veel van de benodigde elementen al ontwikkeld zijn in opdracht van de TCMG. Een aparte uitvoeringsorganisatie met een eigen beoordelingskader voor overige mijnbouwschades zou kunnen leiden tot ongewenste verschillen in aanpak. Daarnaast zouden er afstemmingsproblemen kunnen ontstaan indien er sprake is van schades als gevolg van gestapelde mijnbouwactiviteiten, zoals schade als gevolg van gecombineerde bodembeweging door zout- en gaswinning. Het 'wiel zou dus zo min mogelijk opnieuw uitgevonden moeten worden'.

Verschillen ten opzichte van Groningen

De minister heeft ervoor gekozen om de schadeafhandeling door de TCMG in het publieke domein te plaatsen en de afhandeling van mijnbouwschade die niet onder de TCMG valt onder publieke regie te laten plaats vinden. In dit advies is de Tcbb van deze keuze uitgegaan. In essentie dient de schadeafhandeling procedureel zo veel mogelijk volgens dezelfde richtlijnen en stappen te verlopen, onafhankelijk of deze wordt uitgevoerd door de TCMG in het publieke domein of door de CM onder publieke regie. Voor de burger mag het resultaat van de wijze van afhandeling daardoor niet worden beïnvloed. Uit het oogpunt van uniformiteit heeft het naar het oordeel van de Tcbb overigens de voorkeur om de verschillen tussen beide 'systemen' op termijn op te heffen.

Zolang er sprake is van een afzonderlijke aanpak voor de afhandeling van overige mijnbouwschades in Nederland, zullen ten opzichte van de schadeafhandeling in Groningen door de TCMG met name twee verschillen in de afhandeling van mijnbouwschades (blijven) bestaan, te weten de toepassing van het wettelijk bewijsvermoeden en de rechtsbescherming.

- wettelijk bewijsvermoeden

Voor schades in de provincie Groningen door de gaswinning uit het Groningenveld en door de gasopslag in Norg geldt op grond van 6:177A BW de toepassing van het zogenoemde wettelijk bewijsvermoeden. Voor overige mijnbouwschades in Nederland geldt dit wetsartikel niet.

Toepassing van het wettelijk bewijsvermoeden leidt er binnen het bestuursrechtelijk kader in Groningen toe dat de TCMG uitgaat van causaliteit als de schade naar zijn aard kan zijn ontstaan door bodembeweging door de gaswinning uit het Groningenveld en de gasopslag in Norg en als de schade geen andere uitsluitende oorzaak heeft, die evident en aantoonbaar tot de schade heeft geleid. Alleen wanneer aangetoond wordt dat de schade wél uitsluitend een andere oorzaak heeft is daarmee het bewijsvermoeden weerlegd en is er geen sprake van causaliteit.

Naar het oordeel van de Tcbb dient ook voor overige mijnbouwschades in Nederland als uitgangspunt te gelden dat het bewijsrisico met betrekking tot het causaal verband tussen een mijnbouwactiviteit en een schade niet bij de burger moet liggen. Ook in de rest van Nederland zou daarom moeten gelden dat causaliteit met bodembeweging door mijnbouw is aangetoond indien de schade kan zijn veroorzaakt door bodembeweging door de mijnbouw en als de schade geen evidente, aantoonbare andere oorzaak

heeft.

- rechtsbescherming

Een burger, die het niet eens is met een uitspraak van de TCMG (en later het IMG), kan daartegen opkomen, eerst bij de Deelcommissie Bezwaar van de TCMG en vervolgens bij de bestuursrechter.

Een burger, die het niet eens is met een uitspraak van de Commissie Mijnbouwschade zal alsnog naar de civiele rechter kunnen gaan voor een beoordeling van zijn schadeclaim.

Rol Tcbb

De Tcbb gaat er vanuit dat bij invoering van de landelijke aanpak voor haar geen rol meer is weggelegd bij de afhandeling van mijnbouwschades in Nederland. De daarop betrekking hebbende bepalingen in de Mijnbouwwet kunnen dan komen te vervallen.

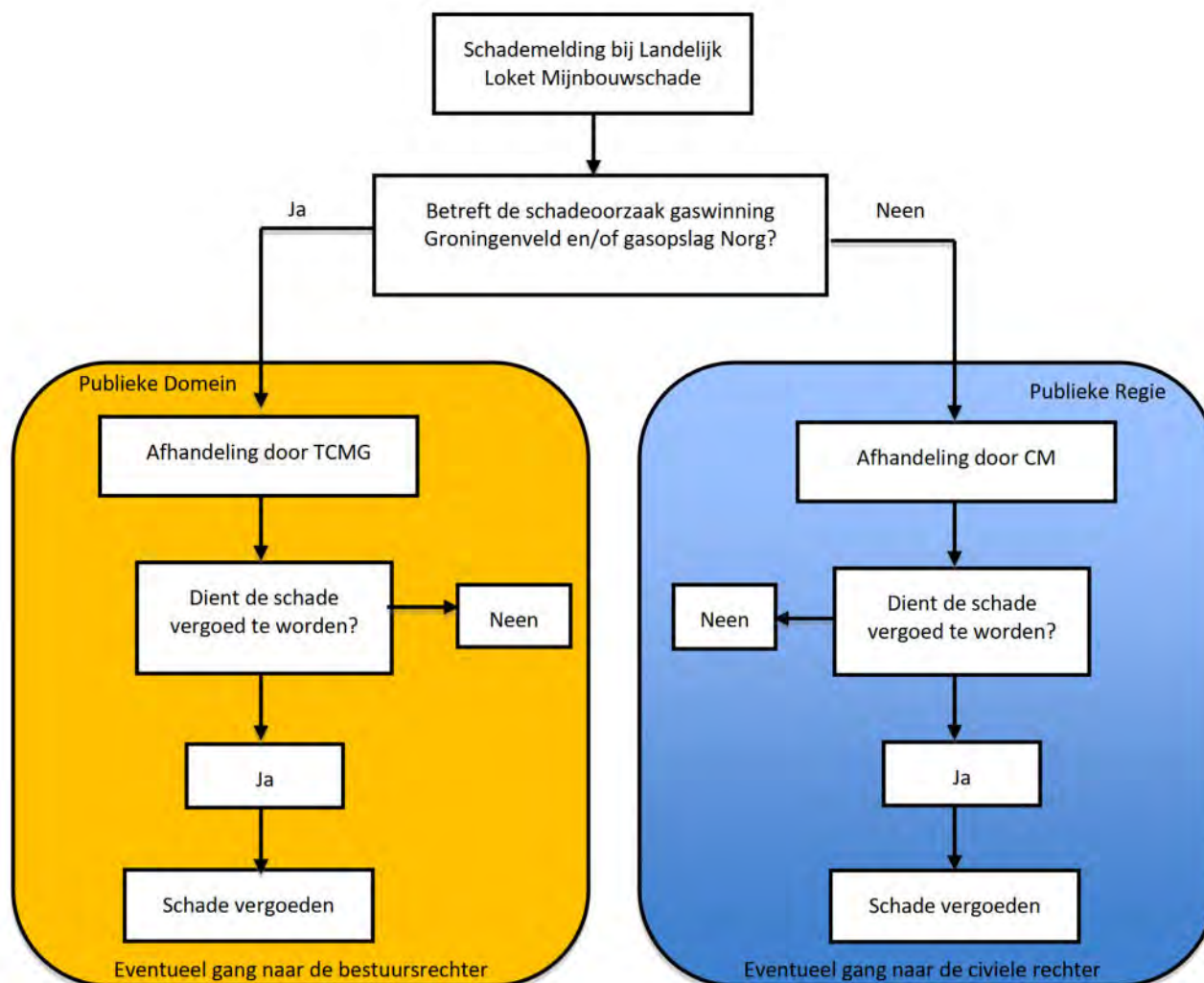
Zes elementen

De Tcbb adviseert om bij de Landelijke Aanpak Afhandeling Mijnbouwschade uit te gaan van de volgende zes elementen:

1. Een centraal meldpunt voor mijnbouwschade, het Landelijk Loket Mijnbouwschade (LLM).
2. Een landelijke Commissie Mijnbouwschade (CM) voor de afhandeling van de overige mijnbouwschades in Nederland.
3. Een uitvoeringorganisatie voor de CM.
4. Een landelijke schadeprotocol per mijnbouwtype.
5. Een convenant per mijnbouwtype tussen de Staat en de mijnbouwmaatschappijen met afspraken over de schadeafhandeling door de CM.
6. Gebiedsarrangementen die voorzien in een adequate communicatie over de mijnbouwactiviteiten in een bepaald gebied en in een passende verdeling van de lasten en de lusten van die mijnbouwactiviteiten.

Schema procesgang mijnbouwschade

Na invoering van de nieuwe landelijke aanpak ziet de procesgang bij de afhandeling van mijnbouwschade in Nederland er op hoofdlijnen zoals weergegeven in figuur 1.

Figuur 1 - Afhandeling mijnbouwschades in het publieke domein en onder publieke regie

Overige aandachtspunten

Naast de totstandkoming van de landelijke aanpak voor de afhandeling van mijnbouwschade blijft – zoals reeds aangegeven in het Tcbb-advies 'Help, een scheur in mijn huis!' – ook het volgende nodig:

- Een integrale en transparante beoordeling van risico's voorafgaand aan de start van mijnbouwactiviteiten en heldere afspraken tussen mijnbouwbedrijven, Rijk en regionale en lokale overheden omtrent de verdeling van de lasten en de lusten.
- Een transparante en onafhankelijke monitoring van mogelijke schaderisico's tijdens de mijnbouwactiviteiten, door inzichtelijk te maken welke bodembeweging (bodemdaling en bodemtrilling) feitelijk optreedt. Uitgangspunt daarbij zal moeten zijn dat een geïnteresseerde burger eenvoudig het verloop van de bodembeweging in zijn omgeving moet kunnen volgen.

De Tcbb verwijst in dit verband ook naar het Tcbb-advies d.d. 06-09-2018 over de representatieve nulmeting aan gebouwen. De Tcbb concludeert in dat advies dat de representatieve nulmeting slechts een beperkte meerwaarde heeft en adviseert in te zetten op een uitbreiding van de meetnetten boven de kleine velden. Daarmee is voor burgers inzichtelijk welke bodembeweging is opgetreden, terwijl die informatie ook belangrijk is voor de beoordeling van eventueel gemelde schades. De Tcbb benadrukt ook in dit advies het belang daarvan.

3. Landelijke Aanpak Afhandeling Mijnbouwschade

In hoofdstuk 2 zijn de zes elementen genoemd waaruit de landelijke aanpak bestaat. In dit hoofdstuk worden deze elementen nader uitgewerkt.

1. Landelijk Loket Mijnbouwschade

Het huidige Landelijk Loket Mijnbouwschade (LLM), dat is ondergebracht bij RVO, kan momenteel melders van schade helpen bij het bepalen van de aansprakelijke mijnbouwmaatschappij en bij het indienen van een schadeclaim bij die mijnbouwmaatschappij.

In de landelijke aanpak wordt het LLM verder ontwikkeld als:

- centraal digitaal meldpunt voor mijnbouwschade, waar burgers, die vermoeden dat zij schade hebben als gevolg van mijnbouwactiviteiten, hun schade kunnen melden, en als
- centraal digitaal informatiepunt, dat een burger alle informatie geeft rond mijnbouwactiviteiten in Nederland.

Het LLM geeft de schademelder informatie over welke gegevens de melder dient te verstrekken over de gemelde schade.

Met een centraal meldpunt wordt bereikt dat alle burgers één loket hebben in het geval zij schade willen melden, ongeacht hun woonplaats en ongeacht de mijnbouwactiviteit die de schade heeft veroorzaakt.

Het LLM zorgt dat de ontvangen schademeldingen worden doorgeleid naar hetzij de TCMG (indien de schade gerelateerd is aan de gaswinning uit het Groningenveld en/of de gasopslag in Norg) hetzij de Commissie Mijnbouwschade. Dit laat uiteraard onverlet de mogelijkheid voor burgers om zich met schade als gevolg van de gaswinning uit het Groningenveld en/of de gasopslag in Norg rechtstreeks te melden bij de TCMG. In gevallen van twijfel kan de schademelding door het LLM worden doorgeleid naar de CM voor nader advies over de te volgen route.

2. Commissie Mijnbouwschade

Door de Staat wordt een landelijke Commissie Mijnbouwschade (CM) ingesteld, met als taak de onafhankelijke afhandeling van alle mijnbouwschades in Nederland uitgezonderd de mijnbouwschades door de gaswinning uit het Groningenveld en de gasopslag in Norg.

De CM bestaat uit minimaal 3 en maximaal 7 onafhankelijke leden. In de commissie is (evenals thans in de Tcbb) juridische, communicatieve en technisch bestuurskundige kennis aanwezig, alsmede kennis van bouwconstructies, diepe ondergrond, ondiepe ondergrond en mijnbouwactiviteiten.

De CM stelt voor haar werkzaamheden kamers in. Deze kamers betreffen de gaswinning uit de kleine velden op land, de zoutwinning, de geothermie en de na-ijlende gevolgen van de kolenwinning in Limburg, dan wel combinaties daarvan.

De werkwijze van de CM is in overeenstemming met het schadeprotocol voor het betreffende mijnbouwtype waarbij tevens rekening wordt gehouden met de inhoud van het voor dat mijnbouwtype gesloten Convenant en eventuele reeds bestaande regelingen, voorzover van belang voor de schadeafhandeling.

De CM maakt gebruik van gekwalificeerde, onafhankelijke deskundigen, conform de schadeprotocollen.

De CM kan de minister van EZK adviseren over diverse aangelegenheden rond de afhandeling van mijnbouwschade.

De CM beschikt over passende publieke financiering.

Bij de instelling van de CM wordt voorzien in een procedure voor periodieke evaluatie van de CM met inbreng vanuit betrokken burgers, regionale overheden en mijnbouwmaatschappijen.

3. Uitvoeringsorganisatie

De CM moet gebruik kunnen maken van een adequate uitvoeringsorganisatie. Op termijn is een gezamenlijke uitvoeringsorganisatie van CM en TCMG na te streven. Hierover dient nadere afstemming met EZK en TCMG plaats te vinden. Gedacht kan daarbij worden aan een separate afhandelingslijn binnen de uitvoeringsorganisatie met voldoende capaciteit, die beschikbaar is voor en die kan worden aangestuurd door de CM. Belangrijk is dat grotere aantallen schademeldingen snel kunnen worden afgehandeld.

4. Schadeprotocolen

Door de Staat wordt per mijnbouwtype een uniform, landelijk schadeprotocol vastgesteld voor de mijnbouwtypes:

- gaswinning uit kleine velden op land (inclusief ondergrondse opslag van gas);
- zoutwinning;
- geothermie;
- na-ijlende gevolgen van de kolenwinning in Limburg.

Het eerste schadeprotocol (inzake de gaswinning uit kleine velden op land) zal een bijlage zijn bij het instellingsbesluit van de CM.

Elk schadeprotocol bevat een set van regels die worden gehanteerd door de CM bij de afhandeling van schades. Naast regels die generiek van toepassing zijn kan een schadeprotocol regels bevatten die specifiek van toepassing zijn voor het betreffende mijnbouwtype.

De generieke regels in de schadeprotocolen betreffen de volgende onderwerpen:

1. Begripsomschrijvingen.
2. Eisen die worden gesteld aan schademeldingen.
3. Regels die gelden in geval van een acuut onveilige situatie.
4. Ontvangst en eerste beoordeling van de schademelding.
5. De te volgen procedure bij de schadeafhandeling (zonder of met deskundigenonderzoek).
6. Benoeming van deskundige(n) en zienswijze van de schademelder.
7. Onderzoek door en advies van deskundige(n).
8. Zienswijze van de schademelder op het advies van de deskundige(n).
9. Uitspraak van de CM.
10. Vergoeding van de schade.

Voor het Schadeprotocol Gaswinning uit Kleine Velden op Land zijn deze onderwerpen nader uitgewerkt in hoofdstuk 4.

De CM stelt zonodig per schadeprotocol een nadere werkwijze vast voor de afhandeling van schades.

De CM stelt tevens een beoordelingskader vast dat door deskundigen gehanteerd wordt bij de beoordeling van schades.

Uitgaande van het primaat van de publieke regie is de uitspraak van de CM bindend voor de betreffende mijnbouwmaatschappij die de schade conform de uitspraak van de CM vergoedt aan de schademelder. Dit wordt vastgelegd in de te sluiten convenanten tussen de Staat en de mijnbouwmaatschappijen (zie hierna).

De schadeafhandeling door de CM voorziet niet in een bezwaar- of beroepsmogelijkheid voor de schademelder. Indien de schademelder het niet eens is met de uitspraak van de CM kan deze zich wenden tot de civiele rechter.

De Tcbb adviseert om voor het begrip schade aan te sluiten bij het Burgerlijk Wetboek. Daarbij geldt dat de voorgestelde landelijke aanpak met name is bedoeld voor burgers die schade ondervinden aan hun eigendom. In beginsel betreft dit fysieke schade aan woningen en vergelijkbare objecten en materiële schade die het direct gevolg is van deze fysieke schade. Voor deze directe gevolgschade wordt door de CM een leidraad vaste vergoedingen opgesteld.

De Tcbb stelt voor om – evenals is geschied bij de instelling van de TCMG – de schade die via de landelijke aanpak voor vergoeding in aanmerking komt vooralsnog te beperken tot deze fysieke schade aan woningen en vergelijkbare objecten en de materiële schade die daarvan het directe gevolg is. In vervolg op de rechtsontwikkeling zou de reikwijdte van de landelijke aanpak dan te zijner tijd nog uitgebreid kunnen worden met de beoordeling van immateriële schade en/of de waardevermindering van objecten.

5. Convenanten

Tussen de Staat en de betrokken mijnbouwmaatschappijen wordt per mijnbouwtype een convenant gesloten waarin afspraken worden vastgelegd over de afhandeling van mijnbouwschade door de CM en het daarbij te hanteren schadeprotocol.

De afspraken behelzen onder meer dat de uitspraken van de CM bindend zijn voor de mijnbouwmaatschappijen die zich verplichten tot betaling van de door de CM vastgestelde schadevergoedingen aan schademelders. De afspraken betreffen ook de financiering van de kosten van de schadeafhandeling door de CM en de financiering van de door de CM toegekende schadevergoedingen voortvloeiend uit de aansprakelijkheid van de mijnbouwmaatschappijen en de zorgplicht van de Staat.

De Tcbb adviseert in ieder geval de volgende onderwerpen in de convenanten te regelen:

1. Verantwoordelijkheden van betrokken partijen.
2. Commitment aan de CM en de uitspraken van de CM.
3. Commitment aan het betreffende schadeprotocol.
4. De relatie met bestaande regionale en lokale afspraken en regelingen.
5. Financiële afspraken ten aanzien van de kosten van de schadeafhandeling door de CM en de uitvoeringsorganisatie.
6. Financiële afspraken ten aanzien van de draagplicht van de door de CM vastgestelde schadevergoedingen.
7. In- en uittreden van partijen.

6. Gebiedsarrangementen

In het Tcbb-advies 'Help, een scheur in mijn huis!' is het begrip gebiedsarrangement geïntroduceerd. Een gebiedsarrangement is daar bedoeld om afspraken vast te leggen tussen de mijnbouwmaatschappij en belanghebbenden in de omgeving van een mijnbouwactiviteit over (a) de communicatie over de mijnbouwactiviteit en (b) een passende verdeling van de lasten en de lusten van die activiteit.

Inmiddels wordt bij de (hernieuwde) vaststelling van winningsplannen al steeds meer aandacht besteed aan het onderzoeken van schaderisico's (voorafgaand aan een winning) en de monitoring van schaderisico's (tijdens een winning). Die monitoring houdt in dat tijdens de mijnbouwactiviteit bodembewegingen permanent worden geregistreerd. In gebiedsarrangementen kunnen nadere afspraken worden vastgelegd over monitoring en op welke wijze de betreffende meetresultaten toegankelijk worden gemaakt voor burgers.

Binnen het mijnbouwtype gaswinning uit kleine velden zetten mijnbouwmaatschappijen nu reeds bij nieuwe mijnbouwactiviteiten samen met de omgeving zogenaamde projectafstemmingsprogramma's op, overeenkomstig de gedragscode van de branchevereniging van olie- en gasmaatschappijen (Nogepa). Tevens is sprake van zogenaamde gebiedsconvenanten. Projectafstemmingsprogramma's en gebiedsconvenanten zouden onderdeel kunnen zijn van een gebiedsarrangement voor het betreffende winningsgebied.

De Tcbb adviseert om in winningsgebieden de totstandkoming en verdere ontwikkeling van gebiedsarrangementen te stimuleren door middel van omgevingsprocessen. De nieuwe Omgevingswet biedt hiervoor ook instrumenten aan.

In een omgevingsproces kunnen betrokken zijn:

- gemeente(s);
- provincie(s);
- waterschap(pen);
- burgers;
- mijnbouwmaatschappij(en);
- Staat der Nederlanden.

Momenteel worden al op enkele plaatsen omgevingsprocessen geïnitieerd om tot nadere afspraken te komen tussen burgers, lokale en regionale overheden en mijnbouwmaatschappijen rond mijnbouwactiviteiten in een winningsgebied. Zo participeert de NAM in het omgevingsproces Ternaard en initieert zij een vergelijkbaar proces in de regio Assen. Vermilion participeert in een projectafstemmingsprogramma in Weststellingwerf en Taqa heeft gebiedsconvenanten gesloten met de Gemeenten Alkmaar, Bergen, Heiloo en Schermer.

Een omgevingsproces zou kunnen leiden tot de gezamenlijke ontwikkeling van bijvoorbeeld energietransitieprogramma's, waaraan de betrokken mijnbouwmaatschappij en eventueel ook de Staat een financiële bijdrage leveren. Zo'n programma kan lokale projectvoorstellen volgens regelingen als bijvoorbeeld ISDE stimuleren.

Diverse gemeenten vinden het wenselijk te komen tot een financiële en organisatorische facilitering van omgevingsprocessen, bij voorkeur op een 'boven lokaal' niveau.

Gebiedsarrangementen kunnen zo bijdragen aan draagvlak voor mijnbouwactiviteiten en een passend handelingsperspectief bieden voor burgers.

4. Schadeprotocol Gaswinning uit Kleine Velden op Land

In dit hoofdstuk wordt een uitwerking gegeven van het schadeprotocol voor gaswinning uit de kleine velden op land. Dit protocol is tevens van toepassing op schades als gevolg van ondergrondse opslag van gas.

Introductie

Zoals aangegeven in het Tcbb-advies 'Help, een scheur in mijn huis!' is bij de gaswinning uit de kleine velden op land de situatie anders dan in Groningen. Zoals gezegd, zijn de schaal en de omvang van mijnbouwschade door de gaswinning in Groningen van een geheel andere orde dan in de rest van Nederland. De veiligheidsrisico's en de kans op aardbevingen en daardoor veroorzaakte schade zijn bij de gaswinning uit de kleine velden aanzienlijk kleiner.

Gaswinning leidt tot bodemdaling en kan leiden tot geïnduceerde aardbevingen met bodemtrilling tot gevolg. De bodemdaling is bij gaswinning uit de kleine velden in het algemeen gering waardoor ook de kans op schade door bodemdaling klein is. Echter, omdat schade door bodemdaling niet volledig is uit te sluiten zullen schademeldingen die aan bodemdaling zijn gerelateerd ook worden beoordeeld door de CM.

Als er bij gaswinning uit een klein veld schade ontstaat dan zal deze bijna altijd gerelateerd zijn aan bodemtrilling door een geïnduceerde aardbeving. Een aardbeving kan leiden tot grotere aantallen schademeldingen binnen korte tijd na de aardbeving. Zo hebben de aardbeving met magnitude 2,3 in Emmen op 30 september 2015 en de aardbeving met magnitude 2,4 in Zuidlaren op 23 december 2016 tot circa 500 schademeldingen geleid.

Omdat de kans op grotere magnitudes bij gaswinning uit kleine velden klein is zullen de eventueel veroorzaakte schades veelal een geringe omvang hebben.

Met de beoogde landelijke aanpak moeten dergelijke schademeldingen in de toekomst snel en efficiënt afgehandeld kunnen worden. De wijze van afhandeling wordt in het Schadeprotocol Gaswinning uit Kleine Velden op Land nader geregeld.

Bij het uitgangspunt van een laagdrempelige, transparante en snelle afhandeling van mijnbouwschade in het kader van de landelijke aanpak past een afhandeling waarbij mogelijke onzekerheden over het causaal verband tussen een schade en mijnbouwactiviteit niet voor rekening en risico van de burger worden gelaten. In het schadeprotocol wordt hieraan een nadere invulling gegeven, onder meer door de vaststelling van een beoordelingsgebied rondom het epicentrum van een aardbeving alsmede door een bij de aard van de mijnbouwschade passende onafhankelijke en deskundige beoordeling van het al dan niet aanwezig zijn van een causaal verband.

Onderwerpen in het schadeprotocol

Van de in hoofdstuk 3 gegeven onderwerpen voor een schadeprotocol wordt in deze paragraaf een nadere uitwerking met toelichting gegeven.

1. Begripsomschrijvingen

1a Schade

Gedefinieerd wordt wat onder schade wordt verstaan waarbij wordt aangesloten bij het Burgerlijk Wetboek (6:106 BW) en het schadeprotocol van de TCMG (en haar opvolger het IMG). In afwachting van de verdere rechtsontwikkeling wordt de mogelijkheid voor burgers om schade vergoed te krijgen via de landelijke aanpak beperkt tot:

- fysieke schade aan woningen en vergelijkbare objecten die is veroorzaakt door bodembeweging als gevolg van de gaswinning;
- materiële schade die het direct gevolg is van deze fysieke schade, zoals aangegeven in een door de CM vast te stellen overzicht van vaste vergoedingsbedragen.

1b Beoordelingsgebied

Met het oog op een efficiënte en transparante afhandeling van schademeldingen wordt bij de landelijke aanpak het begrip beoordelingsgebied gehanteerd. Dat is het gebied rondom het epicentrum van een aardbeving waarbinnen schade aan bebouwing kan zijn ontstaan, terwijl dat daarbuiten vrijwel uitgesloten is. De grootte van het beoordelingsgebied is afhankelijk van de magnitude van de aardbeving, de diepte van het hypocentrum en de eigenschappen van de ondergrond in het betreffende gebied. De grootte van het beoordelingsgebied is daarmee dynamisch en gekoppeld aan de betreffende aardbeving en locatie.

De begrenzing van het beoordelingsgebied is gebaseerd op een kans van ordegrootte 10^{-3} (1 op 1.000) dat in een relatief kwetsbaar pand op een locatie net buiten het beoordelingsgebied aardbevingsschade ontstaat. Om de begrenzing vast te stellen wordt op basis van uitgevoerde metingen in combinatie met rekenmodellen bepaald waar de opgetreden trillingsnelheid (PGV)¹ 2 mm/s met een overschrijdingskans van 10^{-2} (1 op 100)² is geweest.

Het beoordelingsgebied wordt zo spoedig mogelijk - bij voorkeur binnen één week na de aardbeving - door de CM vastgesteld en bekend gemaakt door middel van publicatie op de website van de CM.

Schademeldingen in verband met de betreffende aardbeving worden in beginsel alleen in behandeling genomen indien de schadelocatie binnen het beoordelingsgebied ligt. Op grond van haar discretionaire bevoegdheid kan de CM besluiten om schademeldingen van buiten het beoordelingsgebied toch in behandeling nemen.

Toelichting:

Met het hanteren van een beoordelingsgebied wordt met name voorkomen dat schademeldingen van buiten dit gebied, waarbij het vrijwel uitgesloten is dat de schade is veroorzaakt door de aardbeving, inhoudelijk moeten worden beoordeeld. Het zal duidelijk zijn dat een eventuele aardbeving met een beperkte magnitude in bijvoorbeeld Eleveld bij Assen schade zou kunnen veroorzaken in de directe omgeving van het epicentrum, maar niet op locaties in de provincie Overijssel. Omdat bevingsschades op locaties net buiten het beoordelingsgebied echter niet volledig zijn uit te sluiten biedt de discretionaire bevoegdheid van de CM ruimte om dergelijke schademeldingen toch in behandeling te nemen. Het is vrijwel zeker dat voor locaties buiten het beoordelingsgebied een andere oorzaak voor de schade zal worden aangetoond dan beving door de gaswinning. Voor locaties binnen het beoordelingsgebied zal uit de inhoudelijke beoordeling overigens ook kunnen blijken dat de schade het gevolg is van een andere oorzaak dan beving door de gaswinning. Dit is des te meer het geval naarmate de schadelocatie dichterbij de grens van het beoordelingsgebied ligt.

Met de gekozen kans van ordegrootte 10^{-3} (1 op 1.000) is het vrijwel uitgesloten dat buiten het beoordelingsgebied aardbevingsschade is ontstaan. Voor het bepalen van de begrenzing van het beoordelingsgebied is leidend waar de opgetreden trillingsnelheid (PGV) van 2 mm/s met een overschrijdingskans van 10^{-2} (1 op 100) is geweest. De begrenzing wordt bepaald op basis van uitgevoerde metingen in combinatie met rekenmodellen. Opgemerkt wordt dat trillingsnelheden kleiner dan 2 mm/s veel voorkomen, los van aardbevingen door de gaswinning. Tevens geldt dat het redelijkerwijs vrijwel uitgesloten is dat bij trillingsnelheden lager dan 2 mm/s aardbevingsschade

¹ PGV staat voor Peak Ground Velocity.

² De trillingsnelheid van 2 mm/s met overschrijdingskans van 10^{-2} sluit aan bij wat de TCMG hanteert.

ontstaat. De trillingsnelheid van 2 mm/s is ontleend aan SBR Trillingsrichtlijn A: Schade aan bouwwerken: 2017. De gekozen getalswaarden volgen overigens niet uit exacte wetenschap maar moeten worden opgevat als goed bruikbare keuzes ten behoeve van de schadeafhandeling.

Naarmate meer metingen in het bevingsgebied beschikbaar zijn kan nauwkeuriger worden bepaald in welk gebied de trillingsnelheid van 2 mm/s is overschreden. Metingen verkleinen dus de onzekerheid over de opgetreden trillingsnelheden.

In geval van een aardbeving geeft de CM het KNMI opdracht en instructies om het bijbehorende beoordelingsgebied te bepalen op basis van de beschikbare resultaten van de in het betrokken gebied uitgevoerde metingen van de opgetreden trillingssnelheden met het meetnetwerk van het KNMI in combinatie met een rekenmodel (Ground Motion Model), dat geschikt is voor het betreffende kleine veld. Het beoordelingsgebied wordt op deze wijze door een deskundig instituut en onafhankelijk van de mijnbouwmaatschappij bepaald waarna de CM dit gebied vaststelt. Het KNMI geeft de ligging van het beoordelingsgebied weer op een kaart die door de CM wordt gepubliceerd op de CM-website, zodat burgers kunnen zien waar de begrenzing van het beoordelingsgebied ligt.

De staande praktijk is dat het KNMI direct na het optreden van een aardbeving informatie beschikbaar stelt over de opgetreden aardbeving, zijnde het tijdstip van optreden, de magnitude, de locatie van het epicentrum en de diepte van hypocentrum. Voorlopige informatie is 'real time' beschikbaar op de website van het KNMI, binnen een aantal dagen gevolgd door een actualisatie op grond van een analyse van de metingen door het KNMI. Dit geldt ook voor aardbevingen die het gevolg zijn van de gaswinning.

De CM stelt in de 'Nadere Werkwijze Schadeafhandeling Gaswinning uit Kleine Velden op Land' de verdere uitwerking vast van de wijze waarop het beoordelingsgebied wordt bepaald. Dit betreft onder meer de wijze waarop metingen en rekenmodellen worden gecombineerd.

2. Eisen die worden gesteld aan schademeldingen

Een schade wordt gemeld bij het Landelijk Loket Mijnbouwschade. De schade kan digitaal of per post worden gemeld.

De schademelding bevat ten minste:

- a. de naam en het adres van de melder;
- b. de datum van de melding;
- c. de aard en het adres van het gebouw waarop de melding betrekking heeft;
- d. de datum en het tijdstip waarop de schade is ontstaan of een inschatting daarvan;
- e. een aanduiding van de oorzaak van de schade;
- f. een beschrijving van de aard en de omvang van de schades en foto's daarvan;
- g. een zo goed mogelijke schatting van het schadebedrag;
- h. de inschatting of sprake zou kunnen zijn van een acuut onveilige situatie (zie 3);
- i. (indien van toepassing) de melding dat de schade ook bij een ander orgaan gemeld is;
- j. overige relevante informatie.

Een schademelding moet worden ingediend binnen een termijn van één jaar na de aardbeving. Schades die buiten deze termijn worden gemeld worden in beginsel niet in behandeling genomen. Op grond van haar discretionaire bevoegdheid kan de CM overigens besluiten schademeldingen die later zijn gedaan toch in behandeling te nemen.

Toelichting:

De reden voor het opnemen van een termijn van één jaar is dat bodemtrilling als schadeoorzaak gekoppeld is aan het optreden van een aardbeving als gevolg van de gaswinning. Naarmate meer tijd

verstrijkt na de aardbeving is het moeilijker het causaal verband tussen de aardbeving en de schade vast te stellen. Informatie over opgetreden aardbevingen wordt naar buiten gebracht door het KNMI en, als er sprake is van aardbevingen door de gaswinning uit de kleine velden, ook door de CM. Burgers in het betreffende gebied kunnen daarvan op de hoogte zijn als zij de aardbeving al niet hebben gevoeld of ervan hebben gehoord. De door de bodemtrilling veroorzaakte schade manifesteert zich vrijwel direct na de aardbeving en zal normaliter binnen korte tijd kunnen worden opgemerkt en worden gemeld. De genoemde termijn doet overigens geen afbreuk aan de wettelijke verjaringstermijnen.

3. Regels die gelden in geval van een acuut onveilige situatie

Acuut onveilige situaties kunnen worden gemeld op de wijze die is aangegeven op de website van het LLM.

Toelichting:

De kans op het ontstaan van acuut onveilige situaties door aardbevingen als gevolg van de gaswinning uit de kleine velden is extreem klein maar is ook niet volledig uit te sluiten. Als dit toch gebeurt moet duidelijk zijn welke regels gelden. Omdat er in dat geval sprake is van urgentie moet de schademelder gebruik kunnen maken van een speciale meldingsprocedure. Vervolgens moet de schademelding op adequate wijze direct worden opgevolgd. Voor de procedure en de vervolgstappen kan worden uitgegaan van de werkwijze van de TCMG bij de melding van een acuut onveilige situatie (zogenaamde AOS-melding).

4. Ontvangst en eerste beoordeling van de schademelding

Na ontvangst van een schademelding wordt de ontvangst daarvan bevestigd aan de melder. De CM beoordeelt of de melding volledig en ontvankelijk is. Bij onvolledige meldingen wordt de melder schriftelijk in de gelegenheid gesteld om de melding (zo veel mogelijk) te completeren. De CM kan hierbij assisteren. Voor de completering geldt een termijn van twee weken.

Completering van de schademelding is niet nodig indien duidelijk is dat de schademelding niet voldoet aan de voorwaarden bij de hierna genoemde toets op de ontvankelijkheid. In dat geval wordt de schademelding namelijk afgewezen.

Voor de beoordeling van de ontvankelijkheid wordt getoetst aan twee voorwaarden die relevant zijn voor schades die zijn veroorzaakt door bodemtrilling als gevolg van een aardbeving door de gaswinning, te weten:

1. er moet sprake geweest zijn van bodemtrilling als gevolg van een door de gaswinning veroorzaakte aardbeving op het ontstaanstijdstip van de schade;
2. de schadelocatie moet in het beoordelingsgebied van de aardbeving liggen.

De schademelding is ontvankelijk indien aan deze voorwaarden is voldaan. De CM wijst vervolgens een zaakbegeleider/contactpersoon aan, die contact opneemt met de melder en toelichting geeft over de verdere gang van zaken.

De schademelding is niet ontvankelijk indien niet aan één of beide voorwaarden is voldaan. De CM stelt de schademelder in dat geval op de hoogte dat de schademelding niet in behandeling wordt genomen. De CM kan op grond van haar discretionaire bevoegdheid overigens besluiten de schademelding toch in behandeling te nemen.

Toelichting:

Zoals eerder aangegeven is de kans op schade door bodemdaling als gevolg van de gaswinning uit de kleine velden klein. Desondanks worden ook schademeldingen die zijn gerelateerd aan bodemdaling in

behandeling genomen door de CM, conform de daarvoor eventueel bestaande regelingen.

5. De te volgen procedure

Voor de te volgen procedure bij de afhandeling van schademeldingen zijn twee varianten beschikbaar, namelijk de standaard procedure en de versnelde procedure.

5a Standaard procedure

Afhandeling via de standaardprocedure houdt in dat de schade door één of meer deskundigen wordt onderzocht waarbij wordt beoordeeld of sprake is van een causaal verband tussen de schade en de door de gaswinning veroorzaakte bodembeweging. Het onderzoek door de deskundige(n) betreft tevens het schadebedrag voor zover de schade een causaal verband heeft met de bodembeweging.

5b Versnelde procedure

Indien na een aardbeving grotere aantallen schademeldingen door de CM worden ontvangen kan de CM, na consultatie van de betrokken mijnbouwmaatschappij en lokale bestuurders, besluiten om kleinere schades af te handelen via een versnelde procedure. De CM stelt hiertoe een gebied en een maximum schadebedrag vast. Schademeldingen van locaties binnen het vastgestelde gebied en met schadebedragen tot het vastgestelde maximum schadebedrag worden dan via de versnelde procedure afgehandeld. Voor de overige schademeldingen wordt de standaard procedure gevolgd.

In de versnelde procedure beoordeelt de CM op basis van de bij de melding gevoegde stukken en de beschikbare gegevens over de aardbeving het (vermoedelijke) causale verband tussen de schade en de aardbeving en stelt de hoogte van het te vergoeden schadebedrag vast.

De CM kan besluiten om steekproefsgewijs door een deskundige onderzoek ter plaatse te laten doen naar schademeldingen die worden afgehandeld via de versnelde procedure.

Toelichting:

Schadeafhandeling via een versnelde procedure houdt in dat de schade direct wordt vergoed zonder onderzoek ter plaatse door een deskundige. Voor de afhandeling via de versnelde procedure denkt de Tcbb aan een termijn van drie maanden na de schademelding. Voor schades met een beperkt schadebedrag is de versnelde procedure efficiënt omdat daarmee tijd en kosten worden bespaard. Het voor de versnelde procedure vastgestelde gebied zal in beginsel aanzienlijk kleiner zijn dan het beoordelingsgebied.

6. Benoeming van deskundige(n) en zienswijze van de schademelder

De door de CM te benoemen deskundigen voldoen aan expliciete eisen met betrekking tot de deskundigheid, onafhankelijkheid en onpartijdigheid.

De schademelder wordt door de CM op de hoogte gesteld van het voornemen om één of meer deskundigen te benoemen. De schademelder kan hierop binnen twee weken een zienswijze indienen bij de CM.

Indien de zienswijze van de schademelder naar het oordeel van de CM daartoe aanleiding geeft kan de CM besluiten één of meer andere deskundigen te benoemen.

7. Onderzoek door en advies van deskundige(n)

Door de deskundige(n) wordt in opdracht van de CM onderzoek gedaan naar het causaal verband tussen de aardbeving en de schade. Voor zover naar het oordeel van de deskundige(n) sprake is van een causaal verband wordt de hoogte van het schadebedrag begroot door de deskundige(n).

Door de deskundige(n) wordt op basis van het onderzoek een adviesrapport uitgebracht aan de CM met advies over:

- de aard en de omvang van de gemelde schade;
- of er sprake is van een causaal verband tussen de aardbeving en de gemelde schade of dat de schade een andere evidente, aantoonbare oorzaak heeft;
- of er eventueel sprake is van meerdere mijnbouwactiviteiten in het gebied die de gemelde schade kunnen hebben veroorzaakt;
- de kosten van het herstel van de fysieke schade voorzover er sprake is van causaliteit;
- de omvang van eventuele materiële schade die het directe gevolg is van de gemelde fysieke schade;
- eventuele overwegingen omtrent de verdere afhandeling van de schademelding.

Toelichting:

De werkwijze van de deskundigen en de van toepassing zijnde termijnen voor het uitvoeren van het onderzoek, de beoordeling en de rapportage worden vastgelegd in een nader door de CM vast te stellen beoordelingskader. Bijlage B schetst hiervoor de contouren.

Bij de beantwoording van de causaliteitsvraag adviseert de Tcbb conform haar eigen praktijk de eventuele onduidelijkheid over de schadeoorzaak in het voordeel van de schademelder te laten werken. Er is sprake van causaliteit als de schade naar zijn aard kan zijn veroorzaakt door de aardbeving en als er geen andere evidente aantoonbare oorzaak is.

Een schade kan in relatie staan tot zowel één of meer mijnbouwactiviteiten als tot maatregelen van andere organisaties (bijvoorbeeld een aanpassing van het grondwaterpeil door een waterschap in verband met een bodemdaling als gevolg van gaswinning in een gebied). In dat geval zal de deskundige die relaties in zijn onderzoek betrekken.

8. [Zienswijze van de schademelder op het advies van de deskundige\(n\)](#)

Na ontvangst van het adviesrapport van de deskundige(n) wordt dit adviesrapport naar de schademelder gestuurd die binnen een termijn van twee weken een zienswijze kan geven op het rapport. De termijn kan op verzoek van de schademelder door de CM worden verlengd. Het rapport wordt ter informatie eveneens toegezonden aan de betrokken mijnbouwmaatschappij(en).

Indien de zienswijze van de schademelder naar het oordeel van de CM daartoe aanleiding geeft kan de CM besluiten om een tweede advies aan één of meer deskundigen te vragen.

9. [Uitspraak van de CM](#)

9a [Standaard procedure](#)

De CM doet een schriftelijke uitspraak over het causaal verband tussen de gemelde schade en de mijnbouwactiviteit(en), de hoogte van het te vergoeden schadebedrag en de verantwoordelijke mijnbouwmaatschappij(en). Deze uitspraak is gebaseerd op de schademelding, het adviesrapport van de deskundige(n) en de zienswijze van de schademelder op het adviesrapport van de deskundige(n). In geval van meerdere mijnbouwactiviteiten in het betrokken gebied die de schade veroorzaakt kunnen hebben ('gestapelde mijnbouw') bepaalt de CM het aandeel van elk van de betrokken mijnbouwmaatschappijen in het te vergoeden schadebedrag. Indien de schade volgens de CM een evident andere oorzaak heeft zal zij dit in de uitspraak vermelden. De uitspraak wordt naar de schademelder gestuurd en in afschrift naar de betreffende mijnbouwmaatschappij(en).

9b Versnelde procedure

De CM doet op basis van de schademelding een schriftelijke uitspraak over de hoogte van het te vergoeden schadebedrag. De uitspraak wordt naar de schademelder gestuurd en in afschrift naar de betreffende mijnbouwmaatschappij(en).

10. Vergoeding van de schade

Schadebedragen worden vergoed zodra de schademelder aan de CM heeft bevestigd in te stemmen met het door de CM vastgestelde schadebedrag. Voor de vergoeding van vastgestelde schadebedragen zijn er naar keuze van de schademelder drie mogelijkheden:

1. Het te vergoeden schadebedrag wordt - indien het schadebedrag niet hoger is dan het maximum bedrag van de versnelde procedure - binnen vier weken na ontvangst van de instemming van de schademelder door de mijnbouwmaatschappij(en) rechtstreeks aan de schademelder betaald.
2. Het te vergoeden schadebedrag wordt binnen vier weken na de overlegging van betaalde facturen betreffende het uitgevoerde schadeherstel door de mijnbouwmaatschappij rechtstreeks aan de schademelder betaald.
3. Het te vergoeden schadebedrag wordt binnen vier weken na ontvangst van facturen van de partij die het schadeherstel heeft uitgevoerd door de mijnbouwmaatschappij aan deze partij betaald.

Indien de schademelder niet instemt met het door de CM vastgestelde schadebedrag houdt de schademelder het recht om de schade te laten beoordelen door de civiele rechter.

5. Vervolgstappen

Landelijk Loket Mijnbouwschade

De Staat initieert dat het bestaande LLM verder wordt ontwikkeld als centraal meldpunt voor mijnbouwschade en als centraal informatiepunt voor mijnbouwactiviteiten.

Commissie Mijnbouwschade

De Staat stelt een landelijke Commissie Mijnbouwschade (CM) in. De CM stelt haar werkwijze en beoordelingskader vast.

Uitvoeringsorganisatie

De Staat voorziet in een adequate uitvoeringsorganisatie die beschikbaar is voor en die wordt aangestuurd door de CM. Overwogen kan worden om te zijner tijd tot een gezamenlijke uitvoeringsorganisatie te komen met de TCMG. Hierover dient nadere afstemming met EZK en TCMG plaats te vinden. Belangrijk is dat door de CM grotere aantallen schademeldingen snel kunnen worden afgehandeld.

Schadeprotocol Gaswinning uit Kleine Velden op Land

De Staat stelt een Schadeprotocol Gaswinning uit Kleine Velden vast. Ter uitvoering daarvan maakt de CM op basis van het Schadeprotocol nadere afspraken met het KNMI voor het tijdig leveren van kaarten aan de CM waarop beoordelingsgebieden zijn aangegeven.

Convenant Gaswinning uit Kleine Velden op Land

De Staat sluit met de mijnbouwmaatschappijen NAM, Vermilion en Taqa een Convenant Gaswinning uit Kleine Velden op Land, waarin naast de aansprakelijkheid van de maatschappijen onder meer ook de zorgplicht van de Staat en de reikwijdte van de daarmee samenhangende publieke regie vastgelegd wordt.

Gebiedsarrangementen Gaswinning uit Kleine Velden op Land

De Staat bevordert dat burgers en lokale overheden worden betrokken bij mijnbouwactiviteiten in hun omgeving en stimuleert via omgevingsprocessen de totstandkoming van Gebiedsarrangementen op basis van lokale projectvoorstellen met bijdragen van de betrokken mijnbouwmaatschappijen en de Staat.

Overgangsregeling Gaswinning uit Kleine Velden op Land

Vanuit de huidige situatie, waarbij burgers hun schade als gevolg van de gaswinning moeten melden bij de betreffende mijnbouwmaatschappij en waarbij de mijnbouwmaatschappijen de schade afhandelen, kan gefaseerd worden toegewerkt naar de gewenste eindsituatie met de landelijke aanpak voor de schadeafhandeling gaswinning uit de kleine velden. Een kwartiermaker kan deze overgang voorbereiden.

Na gereedkomen van het Schadeprotocol Gaswinning uit Kleine Velden op Land en het beschikbaar komen van een uitvoeringsorganisatie kan desgewenst de Tcbb - vooruitlopend op de instelling van de CM - de rol van Tijdelijke CM vervullen.

Regeling openstaande meldingen buiten Groningenveld en gasopslag Norg

Er zijn buiten het Groningenveld en de gasopslag Norg nog diverse schademeldingen die niet zijn afgehandeld. Werk een regeling uit om deze schademeldingen alsnog adequaat af te handelen.

Uitwerking voor overige mijnbouwtypes

Parallel aan de totstandkoming van de landelijke aanpak voor de gaswinning uit de kleine velden kan op overeenkomstige wijze gewerkt worden aan de totstandkoming van de landelijke aanpak voor de overige types mijnbouw, namelijk de zoutwinning, de geothermie en de na-ijlende gevolgen van de kolenwinning in Limburg. Het Schadeprotocol Gaswinning uit Kleine Velden op Land kan daarbij fungeren als model voor de schadeprotocollen bij de overige types mijnbouw.

Met betrekking tot mijnbouwschades door de naijlende gevolgen van de kolenwinning in Limburg wordt nog opgemerkt dat in een aantal gevallen geen mijnbouwmaatschappij meer aangesproken kan worden voor vergoeding van die mijnbouwschades. In die gevallen zou de Staat (al dan niet samen met andere partijen) kunnen voorzien in de vergoeding van de mijnbouwschade (rechtstreeks of via een fonds).

Bijlage A Geconsulteerde instanties en personen

Bewonersgroepen

Bewonersvereniging Stop Gaswinning Marsdijk Nu
Dorpsbelangen Ternaard
Dorpsbelang Wierum
Stichting Fêste Grûn Noord-east Fryslân

Landelijke en lokale bestuurders

EZK

IPO

VNG

Provincies: Drenthe, Overijssel, Noord-Brabant, Noord- en Zuid-Holland

Gemeentes: Aa en Hunze, Assen, de Fryske Marren, Hardenberg, Heerenveen, Tubbergen, Weststellingwerf, Westerkwartier, Woerden

Mijnbouwmaatschappijen

NAM

Vermilion

Taq

ONE

Nogepa

Overige instanties

TCMG

KNMI

Mijnraad

SodM

RVO

Bijlage B Beoordelingskader schade

1. Inleiding

Het achterhalen van de oorzaak of oorzaken van schade aan gebouwen is een lastige opgave, zeker als aardbevingen daarbij een rol kunnen spelen. De grootste knelpunten vanuit technisch oogpunt zijn:

- Bij het vaststellen van de technische causaliteit is de vraag of er een verband is tussen een bepaalde gebeurtenis (in het verleden) en de (op een bepaald moment) geconstateerde schade. Het tijdsaspect speelt daarbij een grote rol. Bij bevingsschade gaat het gewoonlijk om schade die gelijktijdig met de beving, of kort daarna, optreedt. Daartegenover treedt zettingsschade gewoonlijk pas op vele jaren nadat een woning is gebouwd, verbouwd, bijgebouwd, of nadat een verandering in de omgeving heeft plaatsgevonden.
- Hoeveel onderzoek moet worden uitgevoerd om tot een uitspraak over de causaliteit te komen? Er is een tendens om bij gebouwopnames alle aanwezige schades fotografisch vast te leggen en deze één voor één te analyseren. Worden de beoordelingsresultaten beter bij een uitgebreider onderzoek en hoe verhouden de onderzoekskosten zich tot de opgetreden schade?
- Hoe groot is het bij een aardbeving te beschouwen gebied? De door een beving veroorzaakte trillingen zijn op korte afstand van het epicentrum relatief groot en op grote afstand relatief klein. Op welke afstand is de trillingssnelheid zo klein geworden dat er redelijkerwijs geen schade aan gebouwen door de beving meer valt te verwachten c.q. veroorzaakt kan zijn?

2. Onderzoek oorzaken bouwkundige schade in Groningen

Bouwkundige schade doet zich vaak voor in de vorm van scheuren in metselwerk. In de studie naar bouwkundige schade in Groningen³ is aan de hand van 69 case studies van gebouwen gekeken welke afzonderlijke oorzaken of combinaties van oorzaken een rol kunnen hebben gespeeld bij het ontstaan van schade. Daartoe zijn scenario's beschouwd om de schade te kunnen verklaren naar type, aard en voorkomen. In het onderzoeksrapport worden de mogelijke oorzaken van schade in drie hoofdcategorieën onderverdeeld:

- gebouwgebonden oorzaken;
- ongelijkmatige zettingen;
- bevingen.

Gebouwgebonden oorzaken zijn die oorzaken die uitsluitend samenhangen met het gebouw, de geometrie, de toegepaste bouwmaterialen en constructiewijzen en met de krachtswerking in het gebouw. Deze oorzaken staan los van de lokale situatie. Gebouwgebonden oorzaken zijn niet specifiek voor de onderzochte panden of voor de provincie Groningen. Deze oorzaken komen in heel Nederland voor.

Zettingen en zettingsverschillen kennen een breed spectrum van achterliggende of dieper liggende oorzaken die sterk worden bepaald door specifieke lokale omstandigheden. In vrijwel alle onderzochte gevallen is de situatie van de fundering in combinatie met de lokale ondiepe ondergrond de belangrijkste factor bij het ontstaan van zettingen en zettingsverschillen. Voor de verklaring van de bouwkundige schade speelt deze oorzaak een grote rol. De meeste onderzochte panden staan niet op palen en zijn zogenaamd 'op staal' (= ondiep) gefundeerd.

³ Ir. P.C. van Staalduinen, dr. ir. K.C. Terwel, prof. dr. ir. J.G. Rots, Onderzoek naar de oorzaken van bouwkundige schade in Groningen, Methodologie en case studies ter duiding van de oorzaken, TU Delft, Faculteit Civiele Techniek en Geowetenschappen, Rapportnummer CM-2018-01, 11 juli 2018

Bevingen zijn als schadebijdragende factor moeilijk uit te sluiten van de best verklarende scenario's, maar vallen tegelijk ook moeilijk als zodanig te bewijzen. Het schadebeeld biedt hiervoor meestal onvoldoende aanknopingspunten. Waar combinaties van bevingen met andere oorzaken optreden, lijkt bij lichte bevingen het schadebeeld vooral gerelateerd te zijn aan andere onderliggende oorzaken. Het kan echter zijn dat de beving de 'trigger' is geweest voor het ontstaan van de schade. Voor het betrouwbaar bepalen van de invloed van de beving op de schade is kennis van het moment van het ontstaan van de schade essentieel.

In gemiddeld 70% van de schades kon op basis van de beschikbare schadeopnamerapporten een best verklarend scenario in de studie worden geformuleerd. In de overige gevallen waren er te veel opties of was de kwaliteit van de informatie over de schade onvoldoende om tot een oordeel te komen. Eén van de conclusies van het rapport is dat in Groningen gebouwgebonden oorzaken en ongelijkmatige zettingen de belangrijkste schadeoorzaken zijn. Gebleken is dat gebouwen van na 1970 mede op basis van beter grondonderzoek beter zijn gefundeerd: de schade door zettingen is bij deze gebouwen hier aanzienlijk geringer.

3. Gaswinning uit kleine velden

De studie biedt een goede basis voor de beoordeling van eventuele schade door gaswinning uit kleine velden. De bevindingen over gebouwgebonden schade hebben een breder toepassingsgebied dan alleen de provincie Groningen en hetzelfde geldt voor schade als gevolg van ongelijkmatige zettingen: ondiepe funderingen op een samendrukbare klei-ondergrond komen niet alleen in de provincie Groningen voor, maar op veel meer plaatsen in Nederland. Het betreft dan vooral de wat oudere bebouwing.

Voor de beoordeling van de oorzaak (of oorzaken) van gemelde schades en de beantwoording van de causaliteitsvraag hanteert de CM een beoordelingskader waarbij deskundigen als volgt te werk gaan:

- stel per schadegeval een best verklarend scenario op met toepassing van de hiervoor genoemde drie hoofdcategorieën;
- houdt bij het trekken van de uiteindelijke conclusie rekening met de grotere onzekerheid rond het vaststellen van de schadeoorzaak 'bevingen' in vergelijking met de schadeoorzaken 'gebouwgebonden schade' en 'ongelijkmatige zettingen';
- eventuele onduidelijkheid over de schadeoorzaak werkt in het voordeel van de schademelder.

Voor het vaststellen en beoordelen van de schade adviseert de Tcbb de onderzoeken op locatie beperkt te houden tot de schade die door de bewoner is gemeld en dus niet alle onvolkomenheden in een gebouw te gaan fotograferen en analyseren. De Tcbb vindt het belangrijk dat de schade wordt onderzocht en beoordeeld door deskundigen op het gebied van bouwconstructies en ondiepe ondergrond. Die deskundigen zijn tevens verantwoordelijk voor het opstellen van het adviesrapport aan de Commissie Mijnbouwschade.

Met betrekking tot de schadelocatie is van belang dat rekening wordt gehouden met de trillingssnelheden die door een beving kunnen zijn opgetreden in vergelijking met de trillingssnelheid waarbij schade is te verwachten. De gevoeligheid van het bouwdeel voor trillingsschade is daarbij een belangrijke parameter. De SBR Trillingsrichtlijn A: Schade aan bouwwerken: 2017 biedt daarvoor goed bruikbare informatie.

Date : 8-5-2017 12:29:28

F [REDACTED]
T [REDACTED]

Subject : FW: persbericht NAM schade afhandeling

Van: [REDACTED]

Verzonden: donderdag 4 mei 2017 17:02

Aan: [REDACTED]

Onderwerp: persbericht NAM schade afhandeling

Heren en dame,

Hieronder het bericht waarmee de NAM naar buiten wil gaan.

Ik ben nu bezig met een memo hierover voor het college van a.s. dinsdag. In dit memo ook het eerste snelle beeld van het ontwerp-instemmingsbesluit van de minister van EZ.

Groet,
[REDACTED]

Van: [REDACTED]@shell.com ([REDACTED]@shell.com)

Verzonden: donderdag 4 mei 2017 16:53

Aan: [REDACTED]@assen.nl>

Onderwerp: RE: En?

Dit is het bericht (in ieder geval):

NAM op afstand in schadeproces**NAM is een voorstander van een schadeproces op afstand van NAM, ook voor de kleine velden. Daarbij gaat NAM graag in samenspraak met bestuurders en belanghebbenden kijken hoe lokaal of regionaal de schadeafhandeling ook bij NAM's kleine gasvelden op afstand van NAM ingericht kan worden. Ook aan de vraag om meer monitoring wil NAM invulling geven, bijvoorbeeld door gebouwopnames waar nodig en mogelijk.***Overleg met gemeenten en provincies*

NAM gaat graag in overleg met de gemeenten en provincies over de schadeafhandeling rondom kleine gasvelden. NAM heeft voor circa 175 kleine gasvelden in Nederland een concessie om gas te mogen winnen. De kleine gasvelden liggen bijvoorbeeld in Drenthe, maar ook in verschillende andere provincies. Ook daar waar in de nabije toekomst gaswinning mogelijk is, wil NAM de bestuurlijke relaties benaderen voor overleg. "Dit vereist uiteraard maatwerk", aldus [REDACTED], asset manager Land bij NAM. "De situaties verschillen per gebied en de lokale wensen dus ook. Daar gaan we graag over in gesprek."

Groningen-veld

In Groningen wordt sinds 31 maart 2017 de schadeafhandeling aangestuurd door de Nationaal Coördinator Groningen (NCG). Op 1 juli 2017 zal een nieuw schadeprotocol en -handboek van de NCG in werking treden.

Monitoring

Daarnaast kijkt NAM naar mogelijkheden voor onafhankelijke monitoring rondom bepaalde kleine velden. Een van de veel gehoorde verzoeken van omwonenden en opwonenden van kleine gasvelden is een beter inzicht in de bestaande situatie, bijvoorbeeld door gebouwopnames. NAM bespreekt graag op korte termijn met gemeenten, provincies en lokale vertegenwoordigers wat precies de verwachtingen en wensen zijn ten aanzien van monitoring rondom de gaswinning in kleine velden. Afhankelijk daarvan kan monitoring lokaal ingericht worden. Ook hier streeft NAM naar duidelijkheid en een onafhankelijke rol in de monitoring.

Ik denk dat hij meegaat in onze nieuwsbrief.

Vragen volgen zsm morgen!

Groet,
[REDACTED]

From: [REDACTED]@assen.nl

Sent: donderdag 4 mei 2017 16:33

To: [REDACTED]@shell.com>

Subject: En?

H [REDACTED]

Naar aanleiding van ons gesprek, ben ik nu bezig met een memo voor het college. Kun je mij zeggen wanneer jullie naar buiten gaan met de mededeling dat jullie je terugtrekken uit de schade afhandeling? (was het alleen Voor het gebied Winningsplan Westerveld of is het nu gelijk voor heel Nederland?)

Mail je mij ook nog de vraagstelling voor de 22^e.

Alvast bedankt.

Met vriendelijke groet,
[REDACTED]Beleidsregisseur
[REDACTED]
[REDACTED]
[REDACTED]@assen.nl[REDACTED]
[REDACTED]
[REDACTED]

Disclaimer:

Aan de informatie in deze e-mail en ieder aangehecht databestand kunnen geen rechten worden ontleend. De e-mail is vertrouwelijk en is uitsluitend bestemd voor de geadresseerde. De gemeente Assen aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade als gevolg van onjuistheden, gedateerde informatie of van een onjuiste en onvolledige verzending en ontvangst van informatie.

Date : 10-12-2018 12:48:56

Subject : FW: Presentatie Tcbb inzake schadeprotocol
Attachment : image001.png;

Van: Bestuurssecretariaat [mailto:B@tynaarlo.nl]
Verzonden: maandag 10 december 2018 12:40
Aan: [REDACTED]
CC: [REDACTED]
Onderwerp: RE: Presentatie Tcbb inzake schadeprotocol

Goedemiddag [REDACTED],

Burgemeester Thijsen zal aanwezig zijn.

Met vriendelijke groet,

[REDACTED]
bestuurssecretariaat gemeente Tynaarlo

Aanwezig: dinsdag, woensdag, donderdag

E [REDACTED] tynaarlo.nl | www.tynaarlo.nl @ [REDACTED]
FB Gemeente Tynaarlo

P Tynaarlo gaat voor groen! Denk na voordat u print..

Dit bericht en de eventuele bijlage kan vertrouwelijke of persoonlijke informatie bevatten en is daarom uitsluitend bestemd voor de geadresseerde. Wanneer u deze boodschap per abuis van ons heeft ontvangen, laat dit dan aan de afzender weten door een korte reactie te sturen. Wij verzoeken u in een dergelijk geval dit bericht en de eventuele bijlagen te vernietigen en geen kopieën op te slaan of door te sturen.

Al onze e-mailberichten worden voor verzending automatisch op virussen gecontroleerd. Er geldt echter geen garantie dat gebruik van e-mail veilig is of dat het gebruik van e-mail geschiedt zonder enige fout. De gemeente Tynaarlo is op geen enkele wijze aansprakelijk voor enige fout of gebrek in de inhoud van dit e-mailbericht.

Van: [REDACTED]@assen.nl
Verzonden: vrijdag 7 december 2018 13:51
Aan: Bestuurssecretariaat <B@tynaarlo.nl>; 'Bestuurssecretariaat Gemeente Noordenveld' <Bestuurssecretariaat@GemeenteNoordenveld.nl>; 'bestuurssecretariaat@aaenhunze.nl' <bestuurssecretariaat@aaenhunze.nl>; 'bestuurssecretariaat@zuidhorn.nl' <bestuurssecretariaat@zuidhorn.nl>
CC: [REDACTED]@assen.nl [REDACTED]@assen.nl [REDACTED]@assen.nl
Onderwerp: Presentatie Tcbb inzake schadeprotocol

Goedemiddag allen,

Er zijn de nodige afmeldingen voor het gesprek met de heer [REDACTED] van de Tcbb op 12 december om 17.30 uur.

Het gesprek gaat na overleg met burgemeester [REDACTED] toch door. Er zijn, na de presentatie door de heer [REDACTED] voor ambtenaren, nog de nodige wijzigingen gekomen in de contouren voor een nieuw protocol.

Daarnaast zijn er een aantal zaken die nog moeten worden uitgewerkt. Zoals bijvoorbeeld hoe er wordt omgegaan met geld dat beschikbaar komt voor de gaswinningsgebieden.

Het gesprek met de heer [REDACTED] kan gaan over hoe het proces er uit zou kunnen zien om te komen tot uitwerkingen en wat voor rol gemeenten daar in willen vervullen.

Mocht u toch aanwezig kunnen zijn bij de presentatie, dan hoor ik het graag.

Hartelijke groet,

[REDACTED] | Bestuurssecretaresse | Gemeente Assen

[REDACTED]
[REDACTED]@assen.nl

Aanwezig o : ma, di, do en vr.

Van: [REDACTED]
Verzonden: dinsdag 4 december 2018 9:24
Aan: 'bestuur@tynaarlo.nl' <bestuur@tynaarlo.nl>; 'Bestuurssecretariaat Gemeente Noordenveld' <Bestuurssecretariaat@GemeenteNoordenveld.nl>; 'bestuurssecretariaat@aaenhunze.nl' <bestuurssecretariaat@aaenhunze.nl>; 'bestuurssecretariaat@zuidhorn.nl' <bestuurssecretariaat@zuidhorn.nl>
CC: [REDACTED]@assen.nl
Onderwerp: Presentatie Tcbb inzake schadeprotocol
Urgentie: Hoog

Goedemorgen collega secretarissen,

Onderstaand verzoek is bestemd voor uw burgemeester en wethouder [REDACTED] van de gemeente Zuidhorn.

Graag nodigen wij u uit voor een bestuurlijk gesprek met de Tcbb op **woensdag 12 december van 17.30 – 18.30 uur, gemeentehuis Assen, Collegekamer**. In dit gesprek zal [REDACTED] van de Tcbb de contouren toelichten van een landelijke aanpak afhandeling mijnbouwschade. Wij kunnen de Tcbb nog zaken meegeven die de Tcbb kan meenemen in haar advies aan de minister van EZK. Bij het overleg zijn ook ambtenaren welkom.

Kunt u mij per omgaande laten weten of uw burgemeester/wethouder bij het overleg aanwezig kan zijn en of er een ambtenaar mee komt. Wij zullen dan zorgen voor de inwendige mens.

Hartelijke groet,

██████████ | Bestuurssectretresse | Gemeente Assen

██████████@assen.nl

Aanwezig op: ma, di, do en vr.

Disclaimer:

Aan de informatie in deze e-mail en ieder aangehecht databestand kunnen geen rechten worden ontleend. De e-mail is vertrouwelijk en is uitsluitend bestemd voor de geadresseerde. De gemeente Assen aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade als gevolg van onjuistheden, gedateerde informatie of van een onjuiste en onvolledige verzending en ontvangst van informatie.

Gemeente Assen

Date : 10-12-2018 15:13:03

Subject : FW: Presentatie Tcbb inzake schadeprotocol
Attachment : image001.png;

Zowel de burgemeester als mijn persoonsfoto zijn aanwezig.

Van: Bestuurssecretariaat
Verzonden: maandag 10 december 2018 12:40
Aan: [REDACTED]
CC: [REDACTED]
Onderwerp: RE: Presentatie Tcbb inzake schadeprotocol

Goedemiddag [REDACTED],

Burgemeester Thijsen zal aanwezig zijn.

Met vriendelijke groet,

[REDACTED]
bestuurssecretariaat gemeente Tynaarlo

Aanwezig: dinsdag, woensdag, donderdag

E [REDACTED] tynaarlo.nl | www.tynaarlo.nl | [REDACTED] @ [REDACTED]
FB Gemeente Tynaarlo

P Tynaarlo gaat voor groen! Denk na voordat u print..

Dit bericht en de eventuele bijlage kan vertrouwelijke of persoonlijke informatie bevatten en is daarom uitsluitend bestemd voor de geadresseerde. Wanneer u deze boodschap per abuis van ons heeft ontvangen, laat dit dan aan de afzender weten door een korte reactie te sturen. Wij verzoeken u in een dergelijk geval dit bericht en de eventuele bijlagen te vernietigen en geen kopieën op te slaan of door te sturen.

Al onze e-mailberichten worden voor verzending automatisch op virussen gecontroleerd. Er geldt echter geen garantie dat gebruik van e-mail veilig is of dat het gebruik van e-mail geschiedt zonder enige fout. De gemeente Tynaarlo is op geen enkele wijze aansprakelijk voor enige fout of gebrek in de inhoud van dit e-mailbericht.

Van: [REDACTED] @assen.nl
Verzonden: vrijdag 7 december 2018 13:51
Aan: Bestuurssecretariaat <B@tynaarlo.nl>; 'Bestuurssecretariaat Gemeente Noordenveld' <Bestuurssecretariaat@GemeenteNoordenveld.nl>; 'bestuurssecretariaat@aaenhunze.nl' <bestuurssecretariaat@aaenhunze.nl>; 'bestuurssecretariaat@zuidhorn.nl' <bestuurssecretariaat@zuidhorn.nl>
CC: [REDACTED] @assen.nl [REDACTED] @assen.nl [REDACTED] @assen.nl
Onderwerp: Presentatie Tcbb inzake schadeprotocol

Goedemiddag allen,

Het gesprek gaat na overleg met burgemeester Out en [REDACTED] toch door. Er zijn, na de presentatie door [REDACTED] voor ambtenaren, nog de nodige wijzigingen gekomen in de contouren voor een nieuw protocol. Daarnaast zijn er een aantal zaken die nog moeten worden uitgewerkt. Zoals bijvoorbeeld hoe er wordt omgegaan met geld dat beschikbaar komt voor de gaswinningsgebieden. Het gesprek met [REDACTED] kan gaan over hoe het proces er uit zou kunnen zien om te komen tot uitwerkingen en wat voor rol gemeenten daar in willen vervullen. Mocht u toch aanwezig kunnen zijn bij de presentatie, dan hoor ik het graag.

Hartelijke groet,

[REDACTED] | Bestuurssecretaresse | Gemeente Assen

[REDACTED] @assen.nl

Aanwezi o : ma, di, do en vr.

Van: [REDACTED]
Verzonden: dinsdag 4 december 2018 9:24
Aan: 'bestuur@tynaarlo.nl' <bestuur@tynaarlo.nl>; 'Bestuurssecretariaat Gemeente Noordenveld' <Bestuurssecretariaat@GemeenteNoordenveld.nl>; 'bestuurssecretariaat@aaenhunze.nl' <bestuurssecretariaat@aaenhunze.nl>; 'bestuurssecretariaat@zuidhorn.nl' <bestuurssecretariaat@zuidhorn.nl>
CC: [REDACTED] @assen.nl
Onderwerp: Presentatie Tcbb inzake schadeprotocol
Urgentie: Hoog

Goedemorgen collega secretarissen,

Onderstaand verzoek is bestemd voor uw burgemeester en wethouder [REDACTED] van de gemeente Zuidhorn.

Graag nodigen wij u uit voor een bestuurlijk gesprek met de Tcbb op **woensdag 12 december van 17.30 – 18.30 uur, gemeentehuis Assen, Collegiekamer**. In dit gesprek zal [REDACTED] van de Tcbb de contouren toelichten van een landelijke aanpak afhandeling mijnbouwschade. Wij kunnen de Tcbb nog zaken meegeven die de Tcbb kan meenemen in haar advies aan de minister van EZK. Bij het overleg zijn ook ambtenaren welkom.

Kunt u mij per omgaande laten weten of uw burgemeester/wethouder bij het overleg aanwezig kan zijn en of er een ambtenaar mee komt. Wij zullen dan zorgen voor de inwendige mens.

Hartelijke groet,

██████████ | Bestuurssectretresse | Gemeente Assen

██████████@assen.nl

Aanwezig op: ma, di, do en vr.

Disclaimer:

Aan de informatie in deze e-mail en ieder aangehecht databestand kunnen geen rechten worden ontleend. De e-mail is vertrouwelijk en is uitsluitend bestemd voor de geadresseerde. De gemeente Assen aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade als gevolg van onjuistheden, gedateerde informatie of van een onjuiste en onvolledige verzending en ontvangst van informatie.

Gemeente Assen

Date : 15-2-2019 08:58:16

17.13

From : ██████████

To : ██████████@ziggo.nl" ██████████@ziggo.nl

Subject : Fwd: Landelijke aanpak afhandeling mijnbouwschade (LAAM) - concept advies TCBB aan Minister van EZK

Attachment : image003.png;

[Outlook voor iOS](#) downloaden

Van: ██████████@aaenhunze.nl>

Verzonden: woensdag, februari 13, 2019 2:30 PM

Aan: ██████████ ██████████@westerkwartier.nl'; ██████████

Onderwerp: Landelijke aanpak afhandeling mijnbouwschade (LAAM) - concept advies TCBB aan Minister van EZK

Collega's,

Ik heb het concept advies van de Tcbb (LAAM) gelezen. Hieronder mijn bevindingen. Daarbij heb ik me beperkt tot de hooflijnen in de samenvatting. Morgenmiddag heb ik een afstemmingsmoment met mijn burgemeester.

Graag hoor/lees ik van jullie hoe jullie het advies ervaren en wat jullie mogelijke reactie naar Tcbb zal zijn.

Groeten ██████████

Samenvatting

Mijnbouwactiviteiten roepen bij bewoners en bestuurders heftige emoties op rond de risico's, de verdeling van de lasten en de lusten en de afhandeling van eventuele schades, niet alleen in Groningen, maar ook daarbuiten, zoals in Drenthe, Friesland, Noord- en Zuid-Holland en Limburg.

Begin 2018 heeft de Staat de **schadeafhandeling door de gaswinning in het Groningenveld** en de gasopslag in Norg in **het publieke domein** geplaast. De betreffende schades worden sinds 19 maart 2018 afgehandeld door de Tijdelijke Commissie Mijnbouwschade Groningen (TCMG) in afwachting van een wettelijke basis voor het 'definitieve' Instituut Mijnbouwschade Groningen (IMG).

Voor de **afhandeling van overige mijnbouwschades in Nederland** adviseert de Technische Commissie Bodembeweging (Tcbb) **om onder een publieke regie**¹⁾ een uniforme, onafhankelijke landelijke aanpak vast te stellen die voor alle burgers in Nederland tot een gelijke behandeling leidt. Deze landelijke aanpak moet gaan gelden voor alle types mijnbouw, namelijk de gaswinning uit kleine velden (waaronder de gasopslag in andere velden dan Norg), de zoutwinning, de geothermie en de na-ijlende gevolgen van de vroegere steenkolenwinning in Limburg.

De Tcbb presenteert in dit advies vanuit deze aanpak allereerst een Schadeprotocol Gaswinning Kleine Velden op Land voor de afhandeling van mijnbouwschade door gaswinning uit kleine velden.

Voor de totstandkoming van de landelijke aanpak adviseert de Tcbb:

- Stel een centraal meldpunt voor mijnbouwschade in, het Landelijk Loket Mijnbouwschade (LLM).
- Stel een landelijke Commissie Mijnbouwschade (CM) in met als taak de onafhankelijke afhandeling van alle mijnbouwschades in Nederland (met uitzondering van de schades door de gaswinning in het Groningenveld en de gasopslag Norg).
- Zorg voor een adequate uitvoeringsorganisatie ter ondersteuning en onder aansturing van de CM.
- Stel per type mijnbouw een Schadeprotocol vast, te beginnen met een Schadeprotocol Gaswinning Kleine Velden op Land.
- **Sluit per type mijnbouw een Convenant tussen de Staat en de betrokken mijnbouwmaatschappijen, te beginnen met een Convenant Gaswinning Kleine Velden op Land.**²⁾
- Bevorder dat burgers en lokale overheden worden betrokken bij mijnbouwactiviteiten in hun omgeving en stimuleer omgevingsprocessen die leiden tot Gebiedsarrangementen
- **Stel op zo kort mogelijke termijn een overgangsregeling vast voor de afhandeling van schades door gaswinning uit kleine velden.**³⁾
- **Breid de landelijke aanpak op korte termijn uit voor de zoutwinning, de geothermie en de na-ijlende gevolgen van de vroegere kolenwinning in Limburg.**⁴⁾

De voorgestelde onafhankelijke landelijke aanpak moet leiden tot een verbreding van het draagvlak voor mijnbouwactiviteiten met een passende verdeling van de lasten en de lusten. De afhandeling van mijnbouwschade is daarbij laagdrempelig, ruimhartig, transparant en snel, waarbij de burger centraal staat.

- 1) Publieke regie is denk ik het maximaal haalbare. Met 1 loket (LLM) voor alle mijnbouwschade en materieel gelijke invulling afhandeling is dit verdedigbaar.
- 2) Hier een extra aandachtspunt toevoegen: - Zorg voor een garantstelling voor onverhoopt wegvallen civielrechtelijke aansprakelijke partij c.q. mijnbouwmaatschappijen
Een convenant biedt onvoldoende zekerheid en dus vertrouwen bij inwoners.
Dit geldt zowel bij de discussie (hieronder) rond de afbouw van gaswinning Groningen en traditionele gaswinners Shell en Exxon (NAM) als ook bij kleine velden en andere maatschappijen en straks ook voor ontwikkelingen van zoutwinning, geothermie waterstof/CO2 opslag en de daarbij betrokken (nog te vormen) ondernemingen. Ook de ervaringen uit het verleden - mijnbouw Limburg (zie pag.22) - rechtvaardigt het stellen van die zekerheid naar de toekomst.
<https://www.ad.nl/politiek/hoorzitting-shell-staat-garant-hoon-voor-exxon~a9e94c97/>
- 3) De coulante afhandeling van schadedossiers Zuidlaren en Emmen (2018) is wat mij betreft de overgangsregeling. Daarmee houden we druk op snelle inwerkingtreding van LAAM.
- 4) Om die urgentie te onderstrepen moet bij herziening/nieuwe winningsplannen (zoals binnenkort voor zoutwinning Nedmag) een overgangsregeling worden getroffen voordat instemmingsbesluit/vergunningen worden verleend.

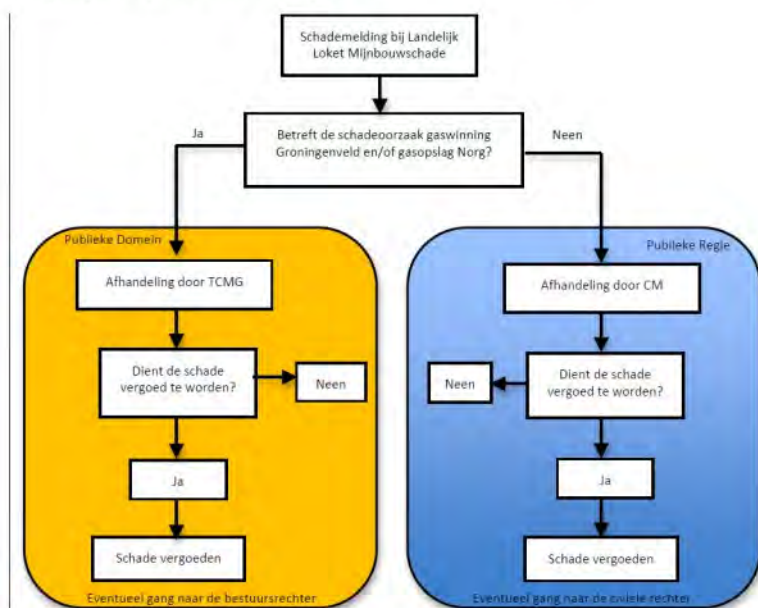
Met vriendelijke groet,

Projectcoördinator – beleidsadviseur ruimte

Gemeente Aa en Hunze

www.aaenhunze.nl

In figuur 1 is de procesgang bij de afhandeling van mijnbouwschade volgens deze nieuwe landelijke aanpak op hoofdlijnen schematisch weergegeven.

Figuur 1 - Afhandeling mijnbouwschades in het publieke domein en onder publieke regie

Van: [redacted]@assen.nl]

Verzonden: dinsdag 12 februari 2019 14:06

Aan: [redacted]@tynaarlo.nl); [redacted]@westerkwartier.nl'; [redacted]

Onderwerp: Fwd: Concept LAAM

Goedemiddag,

Zie onderstaande mail. Willen jullie hem bekijken/beoordelen en ook aan jullie bestuurders voorleggen.

Gelet op de korte reactietijd, is het het handigst als iedereen rechtstreeks reageert naar [redacted] en de anderen in cc meeneemt.

@ [REDACTED]. Ook nog even naar [REDACTED] voor een snelle blik?

Groet,
[REDACTED]

[Outlook voor iOS](#) downloaden

Van: [REDACTED]

Verzonden: dinsdag, februari 12, 2019 1:21 PM

Aan: [REDACTED]

Onderwerp: Concept LAAM

Beste [REDACTED]

hierbij (nogmaals) het concept Tcbb advies LAAM.

Kun jij dit ook naar jouw inzicht doorzetten naar je bestuurlijk en ambtelijk netwerk?

Ik bericht [REDACTED] wel even.

(Instemmende) reacties zijn welkom tot uiterlijk vrijdag 15 februari 2019.

Beterschap en groet,

[REDACTED]

[REDACTED] FAS

*Emeritus Professor of Business and ICT and Founding Dean,
Faculty of Economics and Business, University of Groningen
Emeritus Professor of Systems Engineering and Founding Dean,
Faculty of Technology, Policy and Management, Delft University of Technology
Visiting Professor, Institute for Finance Management Tanzania*

[REDACTED]
[REDACTED]
[REDACTED]
[REDACTED]

Disclaimer:

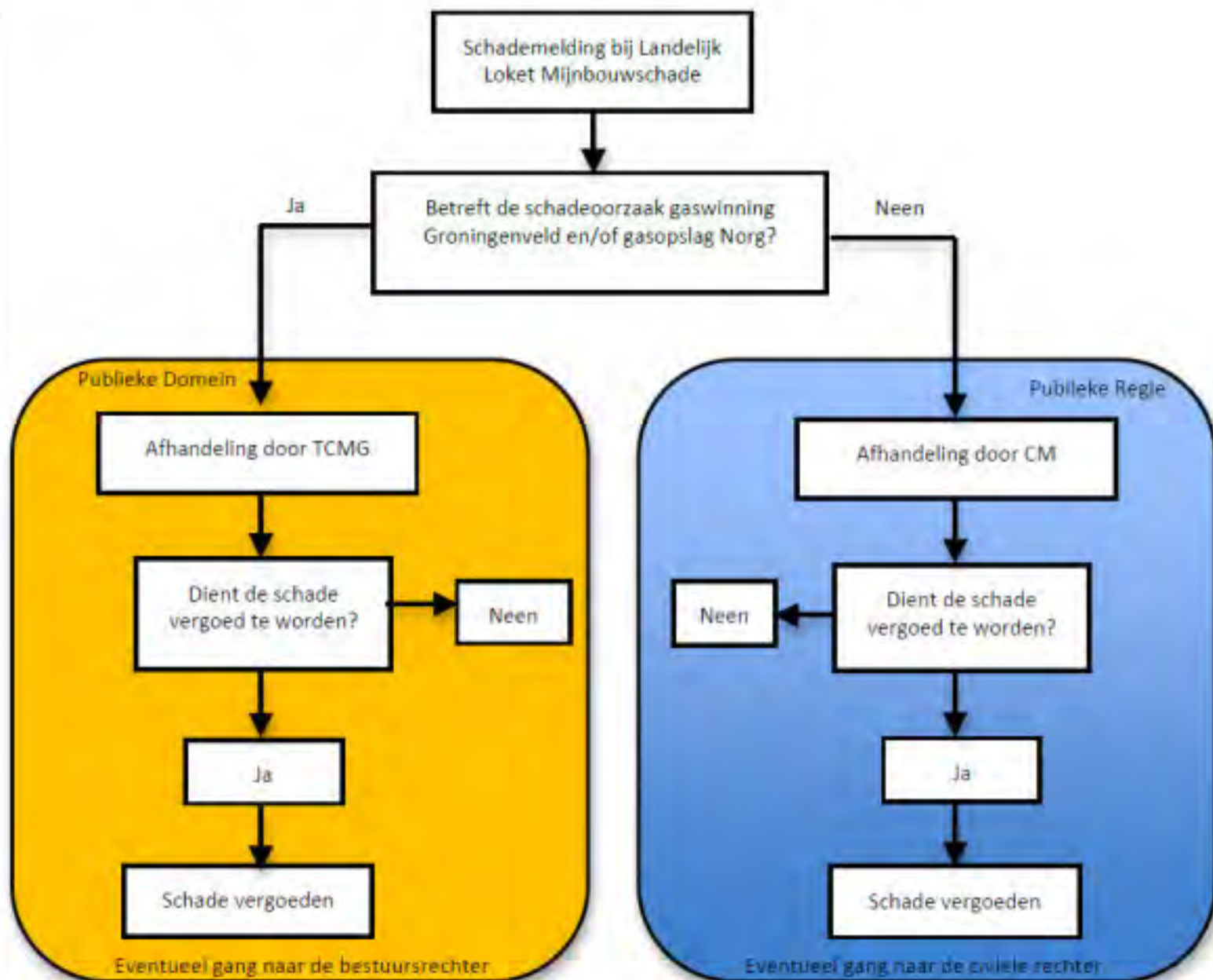
Aan de informatie in deze e-mail en ieder aangehecht databestand kunnen geen rechten worden ontleend. De e-mail is vertrouwelijk en is uitsluitend bestemd voor de geadresseerde. De gemeente Assen aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade als gevolg van onjuistheden, gedateerde informatie of van een onjuiste en onvolledige verzending en ontvangst van informatie.

DISCLAIMER:

Aan de informatie in deze e-mail en ieder aangehecht databestand kunnen geen rechten worden ontleend en de gemeente Aa en Hunze aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade als gevolg van onjuistheden en/of gedateerde informatie.

Als u niet de bedoelde ontvanger bent wilt u dan dit bericht en ieder aangehecht databestand verwijderen en de afzender hiervan via e-mail op de hoogte stellen.

In figuur 1 is de procesgang bij de afhandeling van mijnbouwschade volgens deze nieuwe landelijke aanpak op hoofdlijnen schematisch weergegeven.

Figuur 1 - Afhandeling mijnbouwschades in het publieke domein en onder publieke regie

Date : 16-2-2019 11:00:41

17.14

From : [REDACTED]

To : [REDACTED]@planet.nl" [REDACTED]@planet.nl

Cc : "[REDACTED]@rug.nl

Subject : Fwd: nieuwe poging

Attachment : Tebb_LAAM-ontwerp-advies_concept_08-02-2019.pdf;

Beste [REDACTED]

Nu zou het moeten lukken. 3x is scheepsrecht.

Excuses voor het gedoe.

Met vriendelijke groet,

[REDACTED]

Mijnbouwschade, wat nu?

Concept (08-02-2019)

Ontwerp Advies

Landelijke Aanpak Afhandeling Mijnbouwschade

en

Schadeprotocol

Gaswinning Kleine Velden op Land

Technische commissie bodembeweging

Postbus 20401
2500 EK Den Haag
T 088 042 5718
www.tcbb.nl
secretaris@tcbb.nl

Samenvatting

Mijnbouwactiviteiten roepen bij bewoners en bestuurders heftige emoties op rond de risico's, de verdeling van de lasten en de lusten en de afhandeling van eventuele schades, niet alleen in Groningen, maar ook daarbuiten, zoals in Drenthe, Friesland, Noord- en Zuid-Holland en Limburg.

Begin 2018 heeft de Staat de schadeafhandeling door de gaswinning in het Groningenveld en de gasopslag in Norg in het publieke domein geplaatst. De betreffende schades worden sinds 19 maart 2018 afgehandeld door de Tijdelijke Commissie Mijnbouwschade Groningen (TCMG) in afwachting van een wettelijke basis voor het 'definitieve' Instituut Mijnbouwschade Groningen (IMG).

Voor de afhandeling van overige mijnbouwschades in Nederland adviseert de Technische Commissie Bodembeweging (Tcbb) om onder een publieke regie een uniforme, onafhankelijke landelijke aanpak vast te stellen die voor alle burgers in Nederland tot een gelijke behandeling leidt. Deze landelijke aanpak moet gaan gelden voor alle types mijnbouw, namelijk de gaswinning uit kleine velden (waaronder de gasopslag in andere velden dan Norg), de zoutwinning, de geothermie en de naijende gevolgen van de vroegere steenkolenwinning in Limburg.

De Tcbb presenteert in dit advies vanuit deze aanpak allereerst een Schadeprotocol Gaswinning Kleine Velden op Land voor de afhandeling van mijnbouwschade door gaswinning uit kleine velden.

Voor de totstandkoming van de landelijke aanpak adviseert de Tcbb:

- Stel een centraal meldpunt voor mijnbouwschade in, het Landelijk Loket Mijnbouwschade (LLM).
- Stel een landelijke Commissie Mijnbouwschade (CM) in met als taak de onafhankelijke afhandeling van alle mijnbouwschades in Nederland (met uitzondering van de schades door de gaswinning in het Groningenveld en de gasopslag Norg).
- Zorg voor een adequate uitvoeringsorganisatie ter ondersteuning en onder aansturing van de CM.
- Stel per type mijnbouw een Schadeprotocol vast, te beginnen met een Schadeprotocol Gaswinning Kleine Velden op Land.
- Sluit per type mijnbouw een Convenant tussen de Staat en de betrokken mijnbouwmaatschappijen, te beginnen met een Convenant Gaswinning Kleine Velden op Land.
- Bevorder dat burgers en lokale overheden worden betrokken bij mijnbouwactiviteiten in hun omgeving en stimuleer omgevingsprocessen die leiden tot Gebiedsarrangementen
- Stel op zo kort mogelijke termijn een overgangsregeling vast voor de afhandeling van schades door gaswinning uit kleine velden.
- Breid de landelijke aanpak op korte termijn uit voor de zoutwinning, de geothermie en de na-ijende gevolgen van de vroegere kolenwinning in Limburg.

De voorgestelde onafhankelijke landelijke aanpak moet leiden tot een verbreding van het draagvlak voor mijnbouwactiviteiten met een passende verdeling van de lasten en de lusten. De afhandeling van mijnbouwschade is daarbij laagdrempelig, ruimhartig, transparant en snel, waarbij de burger centraal staat.

Inhoudsopgave

Samenvatting	1
Inhoudsopgave	2
1. Inleiding, adviesverzoek en werkwijze	3
2. Uitgangspunten voor de landelijke aanpak	5
3. Landelijke Aanpak Afhandeling Mijnbouwschade	9
4. Schadeprotocol Gaswinning Kleine Velden op Land	13
5. Vervolgstappen	21
Bijlagen	
A. Geconsulteerde instanties en personen	23
B. Schadebeoordeling	24

1. Inleiding, adviesverzoek en werkwijze

Sinds de aardbevingen als gevolg van de gaswinning in Groningen roepen mijnbouwactiviteiten bij bewoners en bestuurders in heel Nederland emoties op rond de risico's, de verdeling van de lasten en de lusten en de afhandeling van schades aan met name woningen. Niet in de laatste plaats is dat het gevolg van de wijze waarop de schadeafhandeling in de provincie Groningen de afgelopen jaren heeft plaatsgevonden.

Mijnbouw in Nederland bestaat in vele vormen. De gaswinning uit het Groningenveld is het meest bekend, maar ook wordt olie en gas gewonnen uit ongeveer 150 zogenaamde kleine velden op het land en in de Noordzee. Verder wordt zout gewonnen uit de ondergrond en tot in de jaren zeventig van de vorige eeuw waren de kolenmijnen in Limburg actief. De naijlende gevolgen daarvan zijn nog steeds aanwezig. Meer recent groeit de ervaring met en de belangstelling voor de winning van warmte uit diepere aardlagen, de geothermie.

Inmiddels is in Nederland de ontwikkeling en de uitvoering van een programma voor energietransitie in gang gezet. Voor de voortgang van deze energietransitie, waarbij voorlopig de gaswinning nog een belangrijke rol speelt, is herstel van vertrouwen in mijnbouwactiviteiten en de afhandeling van eventuele mijnbouwschade van groot belang.

In haar verkenning naar een uniforme en onafhankelijke afhandeling van mijnbouwschade in Nederland 'Help, een scheur in mijn huis!' van februari 2018 heeft de Technische Commissie Bodembeweging (Tcbb) geadviseerd:

"... om te komen tot een uniforme landelijke aanpak voor de afhandeling van mijnbouwschades. Daarbij zou per mijnbouwactiviteit in een gebiedsarrangement voorzien moeten worden in een basisvoorziening voor een snelle, efficiënte afhandeling van kleine schades. Mijnbouwschades moeten kunnen worden aangemeld bij een nieuw landelijk Instituut Mijnbouwschade (IM). Dit Instituut draagt zorg voor een onafhankelijke beoordeling en afhandeling van de schades binnen een publiekrechtelijk kader."

Op basis hiervan heeft de Minister van EZK in Kamerbrieven van 30 mei 2018 en 9 oktober 2018 aangegeven voornemens te zijn een "onafhankelijke en deskundige commissie (Commissie Mijnbouwschade) in het leven te roepen, waar gedupeerden van mogelijke mijnbouwschade, die niet het gevolg is van de gaswinning uit het Groningenveld of de gasopslag Norg, hun verzoek tot vergoeding daarvan kunnen indienen. Deze commissie zal moeten zorgen voor een onafhankelijke beoordeling van meldingen van mijnbouwschades en van verzoeken tot vergoeding daarvan."

Op 19 oktober 2018 heeft de Minister van EZK de Tcbb gevraagd te komen tot een voorstel voor een uniform gedragen landelijk schadeprotocol voor de kleine gasvelden op land, dat als basis kan dienen voor een integrale, landelijke aanpak voor de afhandeling van alle mijnbouwschades in Nederland, niet zijnde schade als gevolg van de gaswinning uit het Groningenveld of de gasopslag Norg. Deze mijnbouwschades zullen in dit advies worden aangeduid met 'de overige mijnbouwschades in Nederland' (waaronder dan ook begrepen zijn de mijnbouwschades in Groningen die niet het gevolg zijn van de gaswinning uit het Groningenveld of de gasopslag Norg).

In hoofdstuk 2 van het voorliggende advies formuleert de Tcbb eerst de uitgangspunten voor een landelijke aanpak voor de afhandeling van mijnbouwschades. Vervolgens wordt in hoofdstuk 3 deze landelijke aanpak nader uitgewerkt. Hoofdstuk 4 betreft de uitwerking van een Schadeprotocol Gaswinning Kleine Velden op Land. In hoofdstuk 5 wordt ingegaan op de vervolgstappen die nodig zijn voor de verdere ontwikkeling van de landelijke aanpak en op een passende overgangsregeling.

Dit advies is tot stand gekomen met de inbreng van verschillende belanghebbenden in gesprekken, bijeenkomsten en workshops met bewonersgroepen, landelijke en lokale bestuurders, mijnbouwmaatschappijen en overige instanties gerelateerd aan de gaswinning uit de kleine velden (zie bijlage A).

2. Uitgangspunten voor de landelijke aanpak

De Tcbb formuleert de volgende uitgangspunten voor een landelijke aanpak bij de afhandeling van mijnbouwschades. Deze landelijke aanpak wordt toegepast bij verschillende types mijnbouw, namelijk de gaswinning uit kleine velden (waaronder de gasopslag in andere velden dan Norg), de zoutwinning, de geothermie en de naijlende gevolgen van de vroegere steenkolenwinning in Limburg.

Uniforme aanpak

Een belangrijk uitgangspunt voor de landelijke aanpak is dat geen rechtsongelijkheid ontstaat. Dat betekent dat alle meldingen van mijnbouwschade op uniforme wijze worden afgehandeld, onafhankelijk van het type mijnbouwactiviteit en de woonplaats van betrokkenen.

In verband met de omvang van de schades in de provincie Groningen door de gaswinning uit het Groningenveld en de gasopslag in Norg is de afhandeling van die schades inmiddels door de wetgever in het publieke domein geplaatst om daarmee te kunnen voorzien in een snelle, uniforme en laagdrempelige afhandeling van die schades.

Voor de afhandeling van overige mijnbouwschades in Nederland zijn burgers nu nog in beginsel aangewezen op een procedure tegen de mijnbouwexploitant bij de civiele rechter. Ook hebben burgers op grond van de Mijnbouwwet de mogelijkheid om de Tcbb advies te vragen over het causaal verband tussen een schade en een mijnbouwactiviteit en de omvang van die schade. Met uitzondering van Limburg plegen de mijnbouwmaatschappijen dit advies te volgen. Bij de uitvoering van enkele winningplannen hebben mijnbouwmaatschappijen zelf een regeling gemaakt voor de afhandeling van schade.

Voor de afhandeling van overige mijnbouwschades in de provincie Groningen en voor mijnbouwschades in de rest van Nederland wil de minister van EZK (onder 'publieke regie') voorzien in een snelle, uniforme en laagdrempelige afhandeling. Daartoe wil hij een Commissie Mijnbouwschade in het leven roepen die voor de afhandeling van deze mijnbouwschades gaat zorgdragen.

Laagdrempelig, ruimhartig, transparant en snel

In het kader van de landelijke aanpak behoort de schadeafhandeling laagdrempelig, ruimhartig en transparant te zijn, waarbij de burger centraal staat. Ook dient - zoals de Tcbb in haar advies 'Help, een scheur in mijn huis!' heeft geadviseerd - de schadeafhandeling zodanig ingericht te zijn dat een snelle, efficiënte afhandeling van grotere aantallen kleine schades mogelijk is.

Onafhankelijk en deskundig

De landelijke aanpak moet er toe leiden dat burgers, die schade hebben geleden als gevolg van mijnbouwactiviteiten, niet verzand raken in verschillende procedures, maar die schade binnen een redelijke termijn vergoed krijgen op basis van een onafhankelijke en deskundige beoordeling, die voor alle burgers gelijk is.

Aansluiten bij de TCMG

De wijze van afhandeling sluit waar passend aan bij de werkwijze van de TCMG en van haar toekomstige opvolger, het Instituut Mijnbouwschade Groningen (IMG). Dit geldt ook voor het beoordelingskader dat de TCMG heeft ontwikkeld voor de afhandeling van schades.

Adequate uitvoeringsorganisatie

Uitgangspunt is ook dat bij de landelijke aanpak voorzien wordt in een adequate uitvoeringsorganisatie. Onderzocht moet worden of daarvoor gebruik kan worden gemaakt van de voor de TCMG reeds

beschikbare uitvoeringsorganisatie. Hierover dient nadere afstemming met EZK en TCMG plaats te vinden.

Het inrichten van een aparte uitvoeringsorganisatie is in beginsel niet wenselijk omdat veel van de benodigde elementen al ontwikkeld zijn door de TCMG. Een aparte uitvoeringsorganisatie met een eigen beoordelingskader voor overige mijnbouwschades zou kunnen leiden tot ongewenste verschillen in aanpak. Daarnaast zouden er afstemmingsproblemen kunnen ontstaan indien er sprake is van schades als gevolg van gestapelde mijnbouwactiviteiten, zoals schade als gevolg van gecombineerde bodembeweging door zout- en gaswinning. Het 'wiel hoeft dus niet opnieuw te worden uitgevonden'.

Geen rechtsongelijkheid

Met de landelijke aanpak voor de afhandeling van overige mijnbouwschades in Groningen en voor mijnbouwschade in de rest van Nederland zullen ten opzichte van van de schadeafhandeling door de TCMG twee verschillen in de afhandeling van mijnbouwschades (blijven) bestaan, te weten de toepassing van het wettelijk bewijsvermoeden en de rechtsbescherming.

- wettelijk bewijsvermoeden

Voor schades in de provincie Groningen door de gaswinning uit het Groningenveld en door de gasopslag in Norg geldt op grond van 6:177A BW de toepassing van het zogenoemde wettelijk bewijsvermoeden. Voor overige mijnbouwschades in de provincie Groningen en voor mijnbouwschades in de rest van Nederland geldt dit wetsartikel niet. De landelijke aanpak moet zodanig worden vormgegeven dat dit verschil materieel gezien voor burgers geen effect heeft bij de schadeafhandeling.

Toepassing van het wettelijk bewijsvermoeden leidt er in Groningen toe dat de TCMG uitgaat van causaliteit als de schade naar zijn aard kan zijn ontstaan door bodembeweging door de gaswinning uit het Groningenveld en de gasopslag Norg en als de schade geen evidente, aantoonbare andere oorzaak heeft. Als aangetoond wordt dat de schade een andere evidente oorzaak heeft dan is daarmee het bewijsvermoeden weerlegd en is er geen sprake van causaliteit.

In het kader van de landelijke aanpak dient naar het oordeel van de Tcbb ook voor overige mijnbouwschades in Nederland als uitgangspunt te gelden dat causaliteit met bodembeweging door mijnbouw is aangetoond indien de schade kan zijn veroorzaakt door bodembeweging door de mijnbouw en als de schade geen evidente, aantoonbare andere oorzaak heeft. De beoordeling van mijnbouwschades zal daarmee materieel voor geheel Nederland gelijk zijn.

- rechtsbescherming

Een burger, die het niet eens is met een uitspraak van de TCMG (en later het IMG), kan daartegen opkomen, eerst bij de Deelcommissie Bezwaar van de TCMG en vervolgens bij de bestuursrechter. De bestuursrechter past evenals de TCMG het wettelijk bewijsvermoeden toe.

Een burger, die het niet eens is met een uitspraak van de Commissie Mijnbouwschade zal, ook na indiening van een zienswijze, alsnog naar de civiele rechter kunnen gaan voor een beoordeling van zijn schadeclaim. In de procedure bij de civiele rechter is het wettelijk bewijsvermoeden niet van toepassing.

Zes elementen

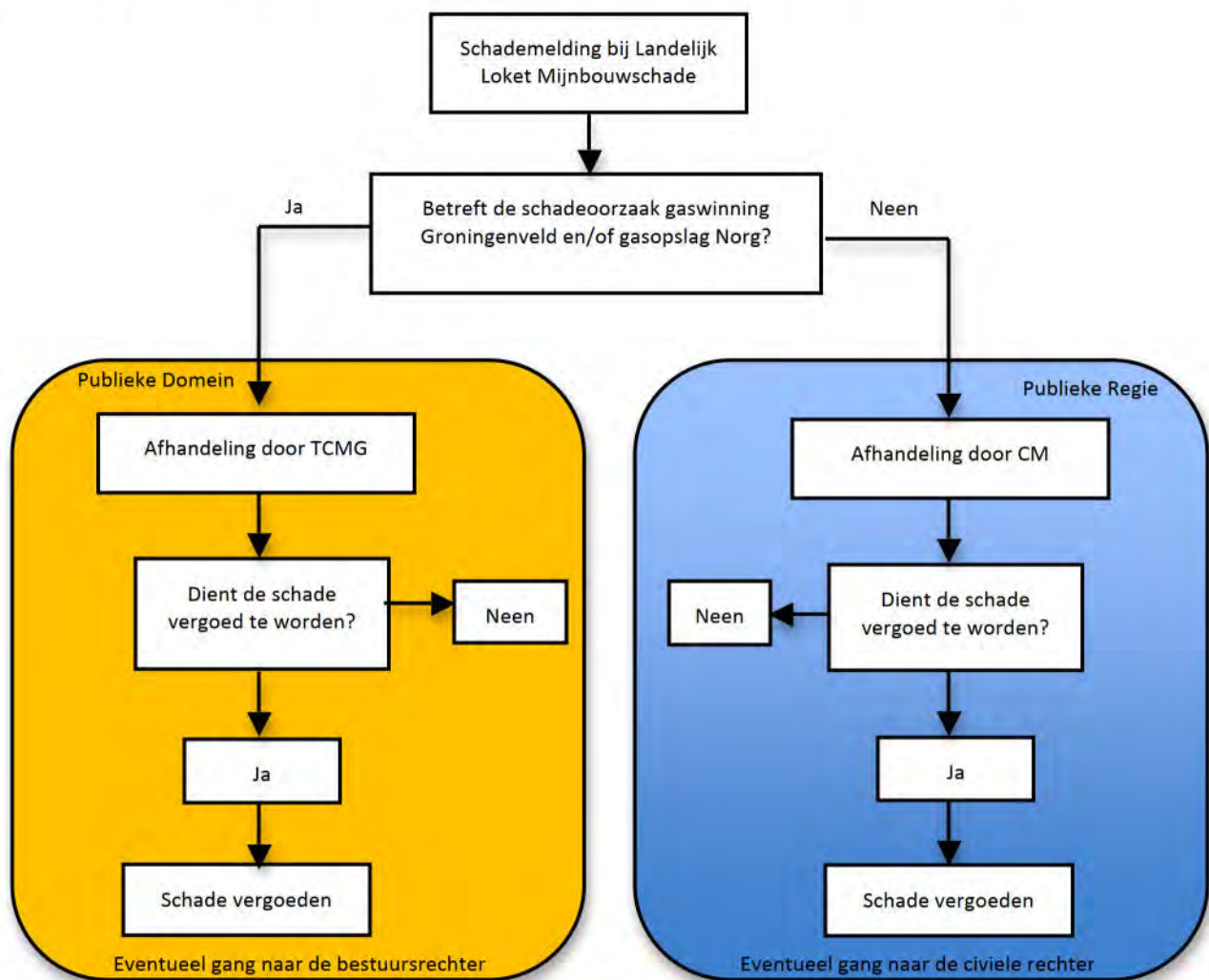
De minister heeft aan de Tcbb gevraagd om met een voorstel te komen voor een schadeprotocol Gaswinning Kleine Velden op Land. Een schadeprotocol staat echter niet op zichzelf. Uitgangspunt is dat de Landelijke Aanpak Afhandeling Mijnbouwschade de volgende zes elementen omvat:

1. Een centraal meldpunt voor mijnbouwschade, het Landelijk Loket Mijnbouwschade (LLM).

2. Een landelijke Commissie Mijnbouwschade (CM) voor de beoordeling en de afhandeling van mijnbouwschades.
3. Een uitvoeringorganisatie voor de CM.
4. Een landelijke schadeprotocol per mijnbouwtype.
5. Een convenant per mijnbouwtype tussen de Staat en de mijnbouwmaatschappijen met afspraken over de schadeafhandeling door de CM.
6. Gebiedsarrangementen die voorzien in een adequate communicatie over de mijnbouwactiviteiten in een bepaald gebied en een passende verdeling van de lasten en de lusten van die mijnbouwactiviteiten.

De minister van EZK heeft ervoor gekozen om de schadeafhandeling door de TCMG in het publieke domein te plaatsen en de afhandeling van mijnbouwschade die niet onder de TCMG valt onder publieke regie te laten afhandelen. In dit advies is de Tcbb van deze keuze uitgegaan. In essentie dient de schadeafhandeling procedureel zo veel mogelijk volgens dezelfde richtlijnen en stappen plaats te vinden, onafhankelijk of deze wordt uitgevoerd door de TCMG in het publieke domein of door de CM onder publieke regie. Voor de burger mag het resultaat van de wijze van afhandeling daardoor niet worden beïnvloed. Uit het oogpunt van uniformiteit heeft het naar het oordeel van de Tcbb de voorkeur om het verschil op termijn op te heffen.

In figuur 1 is de procesgang bij de afhandeling van mijnbouwschade volgens deze nieuwe landelijke aanpak op hoofdlijnen schematisch weergegeven.

Figuur 1 - Afhandeling mijnbouwschades in het publieke domein en onder publieke regie

Bij de schadeafhandeling worden bijbehorende schadeprotollen toegepast en wordt rekening gehouden met de inhoud van bestaande regelingen, gebiedsconvenanten en gebiedsarrangementen voorzover van belang voor de schadeafhandeling.

Naast de totstandkoming van de landelijke aanpak voor de afhandeling van mijnbouwschade blijft – zoals reeds aangegeven in het Tcbb-advies 'Help, een scheur in mijn huis!' – ook het volgende nodig:

- Een integrale en transparante beoordeling van risico's voorafgaand aan de start van mijnbouwactiviteiten en heldere afspraken tussen mijnbouwbedrijven, Rijk en regionale overheden omtrent de verdeling van de lasten en de lusten.
- Een transparante en onafhankelijke monitoring van mogelijke schaderisico's tijdens de mijnbouwactiviteiten, door inzichtelijk te maken welke bodembeweging (bodemdaling en bodemtrilling) feitelijk optreedt. Uitgangspunt daarbij zal moeten zijn dat een geïnteresseerde burger eenvoudig het verloop van de bodembeweging in zijn omgeving moet kunnen volgen.

De Tcbb verwijst in dit verband ook naar het Tcbb-advies d.d. 06-09-2018 over de representatieve nulmeting aan gebouwen. De Tcbb concludeert in dat advies dat de representatieve nulmeting slechts een beperkte meerwaarde heeft en adviseert in te zetten op een uitbreiding van de meetnetten boven de kleine velden. Daarmee is voor burgers inzichtelijk welke bodembeweging is opgetreden, terwijl die informatie ook belangrijk is voor de beoordeling van eventueel gemelde schades. De Tcbb benadrukt ook in dit advies het belang daarvan.

3. Landelijke Aanpak Afhandeling Mijnbouwschade

In hoofdstuk 2 zijn de zes elementen genoemd waaruit de landelijke aanpak bestaat. In dit hoofdstuk worden deze elementen nader uitgewerkt.

1. Landelijk Loket Mijnbouwschade

Het huidige Landelijk Loket Mijnbouwschade (LLM), dat is ondergebracht bij RVO, kan momenteel melders van schade helpen bij het bepalen van de aansprakelijke mijnbouwmaatschappij en bij het indienen van een schadeclaim bij die mijnbouwmaatschappij.

In de landelijke aanpak wordt het LLM verder ontwikkeld als centraal digitaal meldpunt voor mijnbouwschade, waar burgers, die vermoeden dat zij schade hebben als gevolg van mijnbouwactiviteiten, hun schade kunnen melden en als centraal digitaal informatiepunt, dat een burger alle informatie geeft rond mijnbouwactiviteiten in Nederland. Het LLM geeft de schademelder dan informatie over welke gegevens de melder dient te verstrekken over de gemelde schade.

Met een centraal meldpunt wordt bereikt dat alle burgers één loket hebben in het geval zij schade willen melden, ongeacht hun woonplaats en ongeacht de mijnbouwactiviteit die de schade heeft veroorzaakt.

Het LMM zorgt dat de ontvangen schademeldingen worden doorgeleid naar hetzij de TCMG (indien de schade gerelateerd is aan de gaswinning in het Groningenveld en/of de gasopslag in Norg) hetzij de Commissie Mijnbouwschade. In gevallen van twijfel wordt de schademelding ook doorgeleid naar de CM voor nader advies over de te volgen route.

2. Commissie Mijnbouwschade

Door de Staat wordt een landelijke Commissie Mijnbouwschade (CM) ingesteld, met als taak de onafhankelijke afhandeling van alle mijnbouwschades in Nederland uitgezonderd de mijnbouwschades door de gaswinning in het Groningenveld en de gasopslag Norg.

De CM bestaat uit minimaal 3 en maximaal 7 onafhankelijke leden. In de commissie is juridische, communicatieve en technisch bestuurskundige kennis aanwezig, alsmede kennis van bouwconstructies, diepe ondergrond, ondiepe ondergrond en mijnbouwactiviteiten.

De CM stelt voor haar werkzaamheden kamers in. Deze kamers betreffen de gaswinning uit de kleine velden op land, de zoutwinning, de geothermie en de naijlende gevolgen van de kolenwinning in Limburg, dan wel combinaties daarvan.

De werkwijze van de CM is in overeenstemming met het schadeprotocol voor het betreffende mijnbouwtype waarbij tevens rekening wordt gehouden met de inhoud van het voor dat mijnbouwtype gesloten Convenant en eventuele regelingen, gebiedsconvenanten en gebiedsarrangementen voorzover van belang voor de schadeafhandeling.

De CM maakt gebruik van gekwalificeerde, onafhankelijke deskundigen, conform de schadeprotocollen.

De CM kan de minister van EZK adviseren over diverse aangelegenheden rond de afhandeling van mijnbouwschade, waar nodig in overleg met de betrokken mijnbouwmaatschappijen.

De CM beschikt over passende publieke financiering.

Bij de instelling van de CM wordt voorzien in een procedure voor periodieke evaluatie van de CM met inbreng vanuit betrokken burgers, regionale overheden en mijnbouwmaatschappijen.

3. Uitvoeringsorganisatie

De CM moet gebruik kunnen maken van een adequate uitvoeringsorganisatie. Zoals bij de uitgangspunten is vermeld moet worden onderzocht of daarvoor gebruik kan worden gemaakt van de voor de TCMG reeds beschikbare uitvoeringsorganisatie. Hierover dient nadere afstemming met EZK en TCMG plaats te vinden. Dat geldt ook voor het beoordelingskader dat de TCMG voor de schadeafhandeling hanteert.

Nagegaan moet daarbij worden of, en zo ja welke aanpassingen en aanvullingen nodig zijn in de uitvoeringorganisatie en in het beoordelingskader van de TCMG, in eerste instantie in relatie tot de gaswinning uit de kleine velden, later ook voor de andere types mijnbouw. Gedacht kan daarbij worden aan een separate afhandelingslijn binnen de uitvoeringsorganisatie met voldoende capaciteit, die beschikbaar is voor en die kan worden aangestuurd door de CM. Belangrijk is dat grotere aantallen schademeldingen snel kunnen worden afgehandeld.

4. Schadeprotocollen

Door de Staat wordt per mijnbouwtype een landelijk schadeprotocol vastgesteld voor de mijnbouwtypes:

- gaswinning kleine velden op land;
- zoutwinning;
- geothermie;
- najlende gevolgen van de kolenwinning in Limburg.

De schadeprotocollen zijn bijlagen bij het instellingbesluit van de CM.

Elk schadeprotocol bevat een set van regels die worden gehanteerd door de CM bij de beoordeling en de vergoeding van schades. Naast regels die generiek van toepassing zijn kan een schadeprotocol regels bevatten die specifiek van toepassing zijn voor het betreffende mijnbouwtype.

De generieke regels in de schadeprotocollen betreffen de volgende onderwerpen:

1. Begripsomschrijvingen.
2. Eisen die worden gesteld aan schademeldingen.
3. Regels die gelden in geval van een acuut onveilige situatie.
4. Ontvangst en eerste beoordeling van de schademelding.
5. De te volgen procedure bij de schadeafhandeling (zonder of met deskundigenonderzoek).
6. Benoeming van deskundige(n) en zienswijze van de schademelder.
7. Onderzoek door en advies van deskundige(n).
8. Zienswijze van de schademelder op het advies van de deskundige(n).
9. Uitspraak van de CM.
10. Vergoeding van de schade.

Voor het Schadeprotocol Gaswinning Kleine Velden op Land zijn deze onderwerpen nader uitgewerkt in hoofdstuk 4. De opzet hiervan sluit zo veel mogelijk aan bij de opzet van het schadeprotocol dat onderdeel is van het instellingsbesluit van de TCMG d.d. 31-01-2018 en de opzet van de door de TCMG vastgestelde voorlopige werkwijze d.d. 17-04-2018.

De CM stelt zonodig per schadeprotocol een nadere werkwijze vast voor de afhandeling van schades.

De CM stelt tevens een beoordelingskader vast dat door deskundigen gehanteerd wordt bij de beoordeling van schades.

Uitgaande van het primaat van de publieke regie is de uitspraak van de CM bindend voor de betreffende mijnbouwmaatschappij die de schade conform de uitspraak van de CM vergoedt aan de schademelder. Dit wordt vastgelegd in de te sluiten convenanten tussen de Staat en de mijnbouwmaatschappijen (zie hierna).

De schadeafhandeling door de CM voorziet niet in een bezwaar- of beroepsmogelijkheid voor de schademelder. Indien de schademelder het niet eens is met de uitspraak van de CM kan deze zich wenden tot de civiele rechter.

De Tcbb adviseert om voor het begrip schade aan te sluiten bij het Burgerlijk Wetboek. Daarbij geldt dat de voorgestelde landelijke aanpak met name is bedoeld voor burgers die schade ondervinden aan hun eigendom. In beginsel betreft dit fysieke schade aan woningen en vergelijkbare objecten en materiële schade die het gevolg is van deze fysieke schade. De Tcbb stelt voor om – evenals is geschied bij de instelling van de TCMG – de schade die via de landelijke aanpak voor vergoeding in aanmerking komt voornamelijk te beperken tot deze fysieke schade aan woningen en vergelijkbare objecten en de materiële schade die daarvan het gevolg is. In vervolg op de rechtsontwikkeling zou de reikwijdte van de landelijke aanpak dan nog uitgebreid kunnen worden met de beoordeling van immateriële schade en/of de waardevermindering van objecten.

5. Convenanten

Tussen de Staat en de mijnbouwmaatschappijen wordt per mijnbouwtype een convenant gesloten waarin afspraken worden vastgelegd over de afhandeling van mijnbouwschade door de CM en het daarbij gehanteerde schadeprotocol.

De afspraken behelzen onder meer dat de uitspraken van de CM bindend zijn voor de mijnbouwmaatschappijen die zich verplichten tot betaling van de door de CM vastgestelde schadevergoedingen aan schademelders. De afspraken betreffen ook de financiering van de kosten van de schadeafhandeling door de CM en de financiering van de door de CM toegekende schadevergoedingen.

De Tcbb adviseert in ieder geval de volgende onderwerpen in de convenanten te regelen:

1. Verantwoordelijkheden van betrokken partijen.
2. Commitment aan de CM en de uitspraken van de CM.
3. Commitment aan het betreffende schadeprotocol.
4. De relatie met gebiedsarrangementen, regionale en lokale afspraken en regelingen.
5. Financiële afspraken ten aanzien van de schadeafhandeling door de CM en de uitvoeringsorganisatie.
6. Financiële afspraken ten aanzien van de door de CM vastgestelde schadevergoedingen.
7. In- en uittreden van partijen.

6. Gebiedsarrangementen

In het Tcbb-advies 'Help, een scheur in mijn huis!' is het begrip gebiedsarrangement geïntroduceerd. Een gebiedsarrangement is bedoeld om afspraken vast te leggen tussen de mijnbouwmaatschappij en belanghebbenden in de omgeving van een mijnbouwactiviteit over (a) de communicatie over de mijnbouwactiviteit en (b) een passende verdeling van de lasten en de lusten van die activiteit.

Inmiddels wordt bij de (hernieuwde) vaststelling van winningsplannen al steeds meer aandacht besteed aan het onderzoeken van schaderisico's (voorafgaand aan een winning) en de monitoring van schaderisico's (tijdens een winning). Die monitoring houdt in dat tijdens de mijnbouwactiviteit bodembewegingen permanent worden geregistreerd. In gebiedsarrangementen kan worden vastgelegd dat, en op welke wijze de betreffende meetresultaten toegankelijk worden gemaakt voor burgers.

Binnen het mijnbouwtype gaswinning uit kleine velden zetten mijnbouwmaatschappijen nu reeds bij nieuwe mijnbouwactiviteiten samen met de omgeving zogenaamde projectafstemmingsprogramma's op, overeenkomstig de gedragscode van de branchevereniging van olie- en gasmaatschappijen (Nogepa). Tevens is sprake van zogenaamde gebiedsconvenanten. Deze projectafstemmingprogramma's en gebiedsconvenanten zouden onderdeel kunnen zijn van een gebiedsarrangement voor het betreffende winningsgebied.

De Tcbb adviseert om in winningsgebieden de totstandkoming en verdere ontwikkeling van gebiedsarrangementen te stimuleren door middel van omgevingsprocessen. De nieuwe Omgevingswet biedt hiervoor ook instrumenten aan.

In een omgevingsproces kunnen betrokken zijn:

- gemeente(s);
- provincie(s);
- waterschap(pen);
- burgers;
- mijnbouwmaatschappij(en);
- Staat der Nederlanden.

Momenteel worden al op enkele plaatsen omgevingsprocessen geïnitieerd om tot nadere afspraken te komen tussen burgers, lokale en regionale overheden en mijnbouwmaatschappijen rond mijnbouwactiviteiten in een winningsgebied. Zo participeert de NAM in het omgevingsproces Ternaard en initieert zij een vergelijkbaar proces in de regio Assen. Vermilion participeert in een projectafstemmingsprogramma in Weststellingwerf en Taqa heeft gebiedsconvenanten gesloten met de Gemeenten Alkmaar, Bergen, Heiloo en Schermer.

Een omgevingsproces zou kunnen leiden tot de gezamenlijke ontwikkeling van bijvoorbeeld energietransitieprogramma's, waaraan de betrokken mijnbouwmaatschappij en eventueel ook de Staat een financiële bijdrage leveren. Zo'n programma kan lokale projectvoorstellen volgens regelingen als bijvoorbeeld ISDE stimuleren.

4. Schadeprotocol Gaswinning Kleine Velden op Land

In dit hoofdstuk wordt een uitwerking gegeven van het schadeprotocol voor gaswinning uit de kleine velden op land.

Introductie

Zoals aangegeven in het Tcbb-advies 'Help, een scheur in mijn huis!' is bij de gaswinning uit de kleine velden op land de situatie anders dan in Groningen. De veiligheidsrisico's en de kans op schade zijn bij de gaswinning uit de kleine velden aanzienlijk kleiner.

Gaswinning leidt tot bodemdaling en kan leiden tot geïnduceerde aardbevingen met bodemtrilling tot gevolg. Bij gaswinning uit de kleine velden is de bodemdaling in het algemeen zeer gering waardoor ook de kans op schade door bodemdaling zeer klein is. Echter, omdat schade door bodemdaling niet volledig is uit te sluiten zullen schademeldingen die aan bodemdaling zijn gerelateerd ook worden beoordeeld door de CM.

Bij gaswinning uit de kleine velden kan schade optreden door bodemtrilling. Zo hebben de aardbeving met magnitude 2,3 in Emmen op 30 september 2015 en de aardbeving met magnitude 2,4 in Zuidlaren op 23 december 2016 tot circa 500 schademeldingen geleid. Deze schademeldingen zijn inmiddels grotendeels afgehandeld door de NAM, zij het met veel vertraging. Met de beoogde landelijke aanpak moeten dergelijke schademeldingen in de toekomst sneller en efficiënter afgehandeld kunnen worden. De wijze van afhandeling wordt in het Schadeprotocol Gaswinning Kleine Velden op Land nader geregeld.

Als er bij gaswinning uit een klein veld schade ontstaat dan zal deze bijna altijd gerelateerd zijn aan bodemtrilling door een geïnduceerde aardbeving. Een aardbeving kan leiden tot grotere aantallen schademeldingen binnen korte tijd na de aardbeving. Omdat de kans op grotere magnitudes bij gaswinning uit kleine velden klein is zullen de eventueel veroorzaakte schades veelal een geringe omvang hebben.

Bij het uitgangspunt van een laagdrempelige en ruimhartige afhandeling van mijnbouwschade in het kader van de landelijke aanpak past een snelle/versnelde afhandeling van schades van geringe omvang en een afhandeling waarbij mogelijke onzekerheden over het causaal verband tussen een schade en mijnbouwactiviteit niet voor rekening en risico van de burger worden gelaten. In het schadeprotocol wordt hieraan een nadere invulling gegeven door onder meer het vaststellen van respectievelijk een effectgebied en een centrumgebied rondom het epicentrum van een aardbeving alsmede door een ruimhartige beoordeling van het causaal verband.

Onderwerpen in het schadeprotocol

Van de in hoofdstuk 3 gegeven onderwerpen voor een schadeprotocol wordt in deze paragraaf een nadere uitwerking met toelichting gegeven.

1. Begripsomschrijvingen

1a Schade

Gedefinieerd wordt wat onder schade wordt verstaan waarbij wordt aangesloten bij het Burgerlijk Wetboek (6:106 BW) en het schadeprotocol van de TCMG (en haar opvolger het IMG). In afwachting van de verdere rechtsontwikkeling wordt de mogelijkheid voor burgers om schade vergoed te krijgen via de landelijke aanpak beperkt tot:

- fysieke schade aan woningen en vergelijkbare objecten die is veroorzaakt door bodembeweging als gevolg van de gaswinning;

- materiële schade die het gevolg is van deze fysieke schade.

1b Effectgebied

Het effectgebied is een gebied rondom het epicentrum van een aardbeving door de gaswinning waarin op grond van de huidige kennis schade kan zijn veroorzaakt door de aardbeving. De ligging van het effectgebied wordt zo spoedig mogelijk en bij voorkeur binnen één week na een aardbeving door middel van een kaart beschikbaar gesteld op de website van de CM. Schademeldingen worden in beginsel alleen in behandeling genomen indien de schadelocatie binnen het effectgebied ligt. Op grond van haar discretionaire bevoegdheid kan de CM schademeldingen van buiten het effectgebied in behandeling nemen.

Toelichting:

Met het oog op een efficiënte en transparante afhandeling van schademeldingen wordt bij de landelijke aanpak het begrip effectgebied gehanteerd. Dat is het gebied rondom het epicentrum van een aardbeving waarbinnen schade aan bebouwing kan zijn ontstaan, terwijl dat daarbuiten vrijwel uitgesloten is. De grootte van het effectgebied is afhankelijk van de magnitude van de aardbeving, de diepte van het hypocentrum en de eigenschappen van de ondergrond in het betreffende gebied. De grootte van het effectgebied is daarmee dynamisch en gekoppeld aan de betreffende aardbeving en locatie.

Met het hanteren van een effectgebied wordt met name voorkomen dat schademeldingen van ver buiten dit gebied, waarbij het vrijwel uitgesloten is dat de schade is veroorzaakt door de aardbeving, inhoudelijk moeten worden beoordeeld. Het zal in dit verband duidelijk zijn dat een eventuele aardbeving met een beperkte magnitude in bijvoorbeeld het gasveld De Wijk bij Meppel schade zou kunnen veroorzaken in de directe omgeving van het epicentrum, maar niet op locaties in de provincie Utrecht. Omdat bevingsschades op locaties juist buiten het effectgebied echter niet volledig zijn uit te sluiten biedt de discretionaire bevoegdheid van de CM ruimte om dergelijke schademeldingen toch in behandeling te nemen. De kans is echter zeer groot dat voor locaties buiten het effectgebied een andere evidente oorzaak voor de schade zal worden aangetoond dan beving door de gaswinning. Voor locaties binnen het effectgebied zal uit de inhoudelijke beoordeling overigens ook kunnen blijken dat de schade het gevolg is van een andere evidente oorzaak dan beving door de gaswinning.

De Tcbb adviseert de begrenzing van het effectgebied te baseren op een kans 10^{-4} (1 op 10.000)¹ dat in een relatief kwetsbaar pand op een locatie juist buiten het effectgebied bevingsschade optreedt. Daarbij hoort een topwaarde van de opgetreden trillingssnelheid van 3 mm/s (PGV_{MaxRot}) met een overschrijdingskans van 10^{-3} (1 op 1.000). De snelheid van 3 mm/s is gekozen omdat er bij deze snelheid een kleine kans is dat schade ontstaat aan voor trillingsschade gevoelige bouwdelen zoals kwetsbaar metselwerk. De Tcbb adviseert uit te gaan van 2 mm/s als er op een schadelocatie al eerder bodemtrillingen door aardbevingen met vergelijkbare snelheden zijn geweest. Beide waarden zijn ontleend aan SBR Trillingsrichtlijn A: Schade aan bouwwerken: 2017. De gekozen getalwaarden volgen overigens niet uit exacte wetenschap maar moeten worden opgevat als goed bruikbare keuzes ten behoeve van de shadeafhandeling.

Het effectgebied van een beving wordt vastgesteld door het KNMI op basis van het door de CM vastgestelde criterium. De ministeries van EZK en I&M verlenen het KNMI hiertoe opdracht. De staande praktijk is dat het KNMI direct na het optreden van een aardbeving informatie beschikbaar stelt over de opgetreden aardbeving, zijnde het tijdstip van optreden, de magnitude, de locatie van het epicentrum en de diepte van hypocentrum. Voorlopige informatie is 'real time' beschikbaar op de

¹ Deze gekozen kans behoort bij het vrijwel uitgesloten zijn dat schade buiten het effectgebied is veroorzaakt door de aardbeving. Deze kans sluit ook aan bij de kans die de TCMG hiervoor hanteert.

website van het KNMI, binnen een aantal dagen gevolgd door een actualisatie op grond van een analyse van de metingen door het KNMI. Dit geldt ook voor aardbevingen die het gevolg zijn van de gaswinning.

De begrenzing van het effectgebied van een beving zal door het KNMI worden vastgesteld op basis van een rekenmodel (Ground Motion Model), dat geschikt is voor het betreffende kleine veld, in combinatie met de beschikbare resultaten van de in het betrokken gebied uitgevoerde metingen van de opgetreden trillingssnelheden met het meetnetwerk van het KNMI. Daarbij wordt rekening gehouden met onzekerheden in rekenmodellen en metingen. Het effectgebied wordt op deze wijze door een deskundig instituut en onafhankelijk van de mijnbouwmaatschappij vastgesteld.

Met het KNMI worden afspraken gemaakt over de wijze van bepalen van het effectgebied en het leveren van een betreffende kaart aan de CM. Deze kaart wordt vervolgens binnen één week na de aardbeving door de CM gepubliceerd op de CM-website, zodat burgers kunnen zien wat de begrenzing van het effectgebied is.

Aardbevingen met een kleine magnitude (indicatief kleiner dan $M = 1,5$ à $2,0$, maar afhankelijk van de diepte van het hypocentrum en de eigenschappen van de ondergrond) veroorzaken trillingssnelheden die te klein zijn om schade te kunnen veroorzaken, ook in de directe omgeving van het epicentrum. Dat wordt in dat geval eveneens op basis van door het KNMI aangeleverde informatie door de CM aangegeven op haar website. Er is dan dus geen effectgebied.

1c Centrumgebied

Het centrumgebied is een binnen het effectgebied gelegen gebied rondom het epicentrum van een aardbeving door de gaswinning. De ligging van het centrumgebied wordt zo spoedig mogelijk en bij voorkeur binnen één week na een aardbeving door middel van een kaart beschikbaar gesteld op de website van de CM. Schademeldingen van locaties binnen het centrumgebied worden afgehandeld via een versnelde procedure mits het gemelde schadebedrag niet hoger is dan € 1.500,00 exclusief BTW.

Toelichting:

Het centrumgebied is een kleiner gebied rondom het epicentrum dan het effectgebied. In het centrumgebied zijn de trillingssnelheden door de aardbeving groter dan daarbuiten waardoor de kans op schade in het centrumgebied groter is. Net als bij het effectgebied is de grootte van het centrumgebied afhankelijk van de magnitude van de aardbeving, de diepte van het hypocentrum en de eigenschappen van de ondergrond in het betreffende gebied. De grootte van het centrumgebied is daarmee ook dynamisch en gekoppeld aan de betreffende aardbeving en locatie.

De Tcbb introduceert het begrip centrumgebied om grotere aantallen schademeldingen van schades met een beperkt schadebedrag via een versnelde procedure te kunnen afhandelen. De snelheid van de afhandeling wordt bereikt door de betreffende schades zonder deskundigenonderzoek af te handelen. Daarvoor moet aan de voorwaarde zijn voldaan dat het gemelde schadebedrag niet hoger is dan € 1.500,00 exclusief BTW. De mogelijkheid van een versnelde procedure is overeenkomstig de werkwijze van de TCMG.

De Tcbb adviseert de begrenzing van het centrumgebied te baseren op een topwaarde van de opgetreden trillingssnelheid van 3 mm/s (PGV_{MaxRot}) met een overschrijdingskans van 10^{-1} (1 op 10). Bij dit criterium hoort een kans van circa 10^{-2} (1 op 100) dat een schademelding van juist buiten het centrumgebied ten onrechte niet via de versnelde procedure wordt afgehandeld. Dat is op zich niet bezwaarlijk omdat die schademelding vervolgens wordt afgehandeld via de standaard procedure.

Het centrumgebied wordt door het KNMI op dezelfde wijze vastgesteld als het effectgebied en vervolgens gepubliceerd op de CM-website.

1d Overige begrippen

In aanvulling op de hiervoor genoemde begrippen worden de overige begrippen in het schadeprotocol omschreven conform het schadeprotocol van de TCMG.

2. Eisen die worden gesteld aan schademeldingen

Een schade wordt gemeld bij het Landelijk Loket Mijnbouwschade. De schade kan digitaal of per post worden gemeld.

De schademelding bevat ten minste:

- a. de naam en het adres van de melder;
- b. de datum van de melding;
- c. de aard en het adres van het gebouw waarop de melding betrekking heeft;
- d. de datum en het tijdstip waarop de schade is ontstaan of een inschatting daarvan;
- e. een aanduiding van de oorzaak van de schade;
- f. een beschrijving van de aard en de omvang van de schades en foto's daarvan;
- g. een zo goed mogelijke schatting van het schadebedrag;
- h. de inschatting of sprake zou kunnen zijn van een acuut onveilige situatie (zie 3);
- i. (indien van toepassing) de melding dat de schade ook bij een ander orgaan gemeld is;
- j. overige relevante informatie.

Een schademelding moet worden ingediend binnen een termijn van één jaar na de aardbeving. Schades die buiten deze termijn worden gemeld worden in beginsel niet in behandeling genomen. Op grond van haar discretionaire bevoegdheid kan de CM besluiten schademeldingen die later zijn gedaan toch in behandeling te nemen. Om in aanmerking te kunnen komen voor afhandeling via de versnelde procedure geldt, naast andere voorwaarden (zie 5.), een termijn van drie maanden na de aardbeving.

Toelichting:

De reden voor het opnemen van termijnen is dat bodemtrilling als schadeoorzaak gekoppeld is aan het optreden van een aardbeving als gevolg van de gaswinning. Informatie over opgetreden aardbevingen wordt naar buiten gebracht door het KNMI en, als er sprake is van aardbevingen door de gaswinning uit de kleine velden, ook door de CM. Burgers in het betreffende gebied kunnen daarvan op de hoogte zijn als zij de aardbeving al niet hebben gevoeld of ervan hebben gehoord. De door de bodemtrilling veroorzaakte schade manifesteert zich vrijwel direct na de aardbeving en zal normaliter binnen korte tijd kunnen worden opgemerkt en worden gemeld. De genoemde termijnen doen overigens geen afbreuk aan de wettelijke verjaringstermijnen.

3. Regels die gelden in geval van een acuut onveilige situatie

Acuut onveilige situaties kunnen worden gemeld op de wijze die is aangegeven op de website van het LLM.

Toelichting:

De kans op het ontstaan van acuut onveilige situaties door aardbevingen als gevolg van de gaswinning uit de kleine velden is extreem klein maar is ook niet volledig uit te sluiten. In de onwaarschijnlijke situatie dat dit toch gebeurt moet duidelijk zijn welke regels gelden. Omdat er in dit geval sprake is van urgentie moet de schademelder gebruik kunnen maken van een speciale meldingsprocedure. Vervolgens moet de schademelding op adequate wijze direct worden opgevolgd. Voor de procedure en de vervolgstappen kan worden uitgegaan van de werkwijze van de TCMG bij de melding van een acuut onveilige situatie (zogenaamde AOS-melding).

4. Ontvangst en eerste beoordeling van de schademelding

Na ontvangst van een schademelding wordt de ontvangst daarvan bevestigd aan de melder. De CM beoordeelt of de melding volledig en ontvankelijk is. Bij onvolledige meldingen wordt de melder schriftelijk in de gelegenheid gesteld om de melding (zo veel mogelijk) te completeren. De CM kan hierbij assisteren. Voor de completering geldt een termijn van twee weken.

Completering van de schademelding is niet nodig indien duidelijk is dat de schademelding niet voldoet aan de voorwaarden bij de hierna genoemde toets op de ontvankelijkheid. In dat geval wordt de schademelding namelijk afgewezen.

Voor de beoordeling van de ontvankelijkheid wordt getoetst aan twee voorwaarden die relevant zijn voor schades die zijn veroorzaakt door bodemtrilling als gevolg van een aardbeving door de gaswinning, te weten:

1. er moet sprake geweest zijn van bodemtrilling als gevolg van een door de gaswinning veroorzaakte aardbeving op het ontstaanstijdstip van de schade;
2. de schadelocatie moet in het effectgebied van de aardbeving liggen.

De schademelding is ontvankelijk indien aan deze voorwaarden is voldaan. De CM wijst vervolgens een zaakbegeleider/contactpersoon aan, die contact opneemt met de melder en toelichting geeft over de verdere gang van zaken.

De schademelding is niet ontvankelijk indien niet aan één of beide voorwaarden is voldaan. De CM stelt de schademelder in dat geval op de hoogte dat de schademelding niet in behandeling wordt genomen. De CM heeft op grond van haar discretionaire bevoegdheid om de schademelding toch in behandeling te nemen.

Toelichting:

Zoals eerder aangegeven is de kans op schade door bodemdaling als gevolg van de gaswinning uit de kleine velden zeer klein. Schademeldingen die zijn gerelateerd aan bodemdaling worden ook in behandeling genomen door de CM.

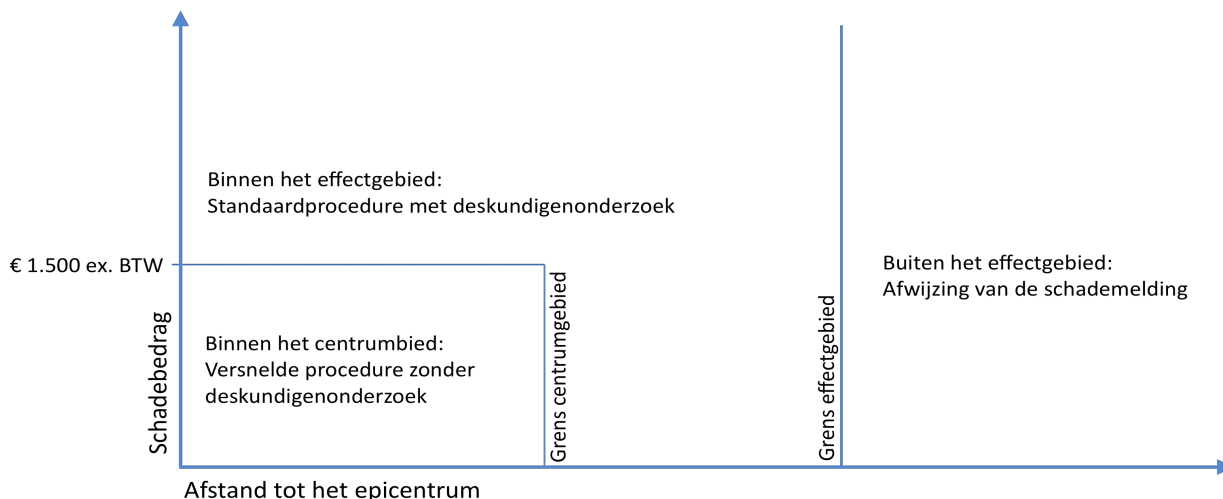
5. De te volgen procedure

Voor de te volgen procedure bij de afhandeling van schademeldingen zijn twee varianten beschikbaar, namelijk de standaard procedure en de versnelde procedure (zie figuur 2). De versnelde procedure wordt gevolgd voor schademeldingen die voldoen aan de volgende voorwaarden:

- de schadelocatie ligt in het centrumgebied;
- het gemelde schadebedrag is niet hoger dan € 1.500,00 exclusief BTW;
- de schade is gemeld binnen drie maanden na de aardbeving.

Voor de overige schademeldingen wordt de standaard procedure gevolgd.

De CM stelt de schademelder op de hoogte van de te volgen procedure.

Figuur 2 - Afhandeling via standaard of versnelde procedure

5.a Standaard procedure

Afhandeling via de standaardprocedure houdt in dat de schade door één of meer deskundigen wordt onderzocht waarbij wordt beoordeeld of sprake is van een causaal verband tussen de schade en de aardbeving. Het onderzoek door de deskundige(n) betreft tevens de omvang van de schade voor zover de schade een causaal verband heeft met de aardbeving.

5.b Versnelde procedure

Een schademelding van een locatie binnen het centrumgebied wordt via een versnelde procedure afgehandeld mits het gemelde schadebedrag niet hoger is dan € 1.500,00 exclusief BTW en mits de schade is gemeld binnen drie maanden na de aardbeving.

De CM doet direct op basis van de bij de melding gevoegde stukken en de beschikbare gegevens over de aardbeving een schriftelijke uitspraak over het (vermoedelijke) causale verband tussen de schade en de aardbeving en over de hoogte van het te vergoeden schadebedrag.

De CM kan besluiten om steekproefsgewijs door een deskundige onderzoek te laten doen naar schademeldingen die worden afgehandeld via de versnelde procedure.

Toelichting:

Schadeafhandeling via een versnelde procedure houdt in dat de schade direct wordt vergoed zonder onderzoek door een deskundige. Voor de afhandeling via de versnelde procedure denkt de Tcbb aan een termijn van drie maanden na de schademelding. Voor schades met een beperkt schadebedrag is de versnelde procedure efficiënt omdat daarmee tijd en kosten worden bespaard. Het genoemde bedrag van € 1.500,00 exclusief BTW wordt vastgelegd in het Schadeprotocol Gaswinning Kleine Velden op Land met een mogelijkheid van nadere aanpassing.

6. Benoeming van deskundige(n) en zienswijze van de schademelder

De door de CM te benoemen deskundigen voldoen aan expliciete eisen met betrekking tot de deskundigheid, onafhankelijkheid en onpartijdigheid.

De schademelder wordt door de CM op de hoogte gesteld van het voornemen om één of meer deskundigen te benoemen. De schademelder kan hierop binnen twee weken een zienswijze indienen bij de CM.

Indien de zienswijze van de schademelder naar het oordeel van de CM daartoe aanleiding geeft kan de CM besluiten één of meer andere deskundigen te benoemen.

Toelichting:

Voor de aan de deskundigen te stellen eisen wordt nagegaan of de eisen die de TCMG hanteert geschikt zijn.

7. Onderzoek door en advies van deskundige(n)

Door de deskundige(n) wordt in opdracht van de CM onderzoek gedaan naar het causaal verband tussen de aardbeving en de schade. Tevens wordt de hoogte van het schadebedrag vastgesteld voor zover sprake is van een causaal verband.

Door de deskundige(n) wordt op basis van het onderzoek een adviesrapport uitgebracht aan de CM met advies over:

- de aard en de omvang van de gemelde schade;
- of er sprake is van een causaal verband tussen de aardbeving en de gemelde schade of dat de schade een andere evidente, aantoonbare oorzaak heeft;
- of er eventueel sprake is van meerdere mijnbouwactiviteiten in het gebied die de gemelde schade kunnen hebben veroorzaakt;
- de kosten van het herstel van de fysieke schade voorzover er sprake is van causaliteit;
- de omvang van eventuele materiële schade die het gevolg is van de gemelde fysieke schade;
- eventuele overwegingen omtrent de verdere afhandeling van de schademelding.

Toelichting:

De werkwijze van de deskundigen en de van toepassing zijnde termijnen voor het uitvoeren van het onderzoek, de beoordeling en de rapportage dienen in beginsel aan te sluiten bij wat de TCMG hiervoor hanteert. De Tcbb maakt in bijlage B bij dit advies een aantal kanttekeningen die relevant zijn bij de schadebeoordeling en het beantwoorden van de causaliteitsvraag.

Bij de beantwoording van de causaliteitsvraag adviseert de Tcbb conform haar eigen praktijk de eventuele onduidelijkheid over de schadeoorzaak in het voordeel van de schademelder te laten werken. Er is sprake van causaliteit als de schade naar zijn aard kan zijn veroorzaakt door de aardbeving en als er geen andere evidente aantoonbare oorzaak is. Hiermee wordt invulling gegeven aan het begrip ruimhartigheid.

Een schade kan in relatie staan tot zowel één of meer mijnbouwactiviteiten als tot maatregelen van andere organisaties (bijvoorbeeld een aanpassing van het grondwaterpeil door een waterschap in verband met een bodemdaling als gevolg van gaswinning in een gebied). In dat geval zal de deskundige die relaties in zijn onderzoek betrekken.

Omdat bij het schrijven van dit advies het beoordelingskader van de TCMG nog niet beschikbaar was, kon niet worden nagegaan of dat beoordelingskader geschikt is voor gebruik door de CM.

8. Zienswijze van de schademelder op het advies van de deskundige(n)

Na ontvangst van het adviesrapport van de deskundige(n) wordt dit adviesrapport naar de schademelder gestuurd die binnen een termijn van twee weken een zienswijze kan geven op het rapport. De termijn kan op verzoek van de schademelder door de CM worden verlengd.

Indien de zienswijze van de schademelder naar het oordeel van de CM daartoe aanleiding geeft kan de CM besluiten om een tweede advies aan één of meer deskundigen te vragen.

Toelichting:

Onderdeel van de schadeafhandeling onder publieke regie impliceert geen rol voor de mijnbouwmaatschappij in de afhandeling van een individueel schadegeval door de CM.

9. Uitspraak van de CM

9.a Standaard procedure

De CM doet een schriftelijke uitspraak over het causaal verband tussen de gemelde schade en de mijnbouwactiviteit(en), de hoogte van het te vergoeden schadebedrag en de verantwoordelijke mijnbouwmaatschappij(en). Deze uitspraak is gebaseerd op de schademelding, het adviesrapport van de deskundige(n) en de zienswijze van de schademelder op het adviesrapport van de deskundige(n). In geval van meerdere mijnbouwactiviteiten in het betrokken gebied die de schade veroorzaakt kunnen hebben ('gestapelde mijnbouw') bepaalt de CM het aandeel van elk van de betrokken mijnbouwmaatschappijen in het te vergoeden schadebedrag. Indien de schade volgens de CM een evident andere oorzaak heeft zal zij dit in de uitspraak vermelden. De uitspraak wordt naar de schademelder gestuurd en in afschrift naar de betreffende mijnbouwmaatschappij(en).

9.b Versnelde procedure

De CM doet op basis van de melding een schriftelijke uitspraak over de hoogte van het schadebedrag. Bij de versnelde procedure is dit bedrag maximaal € 1.500,00 exclusief BTW. De uitspraak wordt naar de schademelder gestuurd en in afschrift naar de betreffende mijnbouwmaatschappij(en).

10. Vergoeding van de schade

Schadebedragen worden vergoed zodra de schademelder aan de CM heeft bevestigd dat hij instemt met het door de CM vastgestelde schadebedrag. Voor de vergoeding van vastgestelde schadebedragen zijn er naar keuze van de schademelder drie mogelijkheden:

1. Het te vergoeden schadebedrag wordt - indien het schadebedrag niet hoger is dan € 1.500,00 exclusief BTW - binnen vier weken na ontvangst van de instemming van de schademelder door de mijnbouwmaatschappij(en) rechtstreeks aan de schademelder betaald.
2. Het te vergoeden schadebedrag wordt binnen vier weken na de overlegging van betaalde facturen betreffende het uitgevoerde schadeherstel door de mijnbouwmaatschappij rechtstreeks aan de schademelder betaald.
3. Het te vergoeden schadebedrag wordt binnen vier weken na ontvangst van facturen van de partij die het schadeherstel heeft uitgevoerd door de mijnbouwmaatschappij aan deze partij betaald.

Indien de schademelder niet instemt met het door de CM vastgestelde schadebedrag houdt de schademelder het recht om de schade te laten beoordelen door de civiele rechter.

Toelichting:

Bedragen die via de versnelde procedure worden vergoed zijn niet hoger dan € 1.500,00 exclusief BTW en kunnen rechtstreeks en zonder overlegging van facturen worden uitbetaald aan de schademelder.

5. Vervolgstappen

Landelijk Loket Mijnbouwschade

De Staat initieert dat het bestaande LLM verder wordt ontwikkeld als centraal meldpunt voor mijnbouwschade en als centraal informatiepunt voor mijnbouwactiviteiten.

Commissie Mijnbouwschade

De Staat stelt een landelijke Commissie Mijnbouwschade (CM) in. De CM stelt haar werkwijze en beoordelingskader vast.

Het beoordelingskader dat de TCMG voor de schadeafhandeling hanteert, is ten tijde van het schrijven van dit advies nog in ontwikkeling. In 2019 moet worden beoordeeld of dit beoordelingskader geschikt is voor de landelijke aanpak dan wel daarvoor moet worden bijgesteld en aangevuld.

Uitvoeringsorganisatie

De Staat voorziet in een adequate uitvoeringsorganisatie die beschikbaar is voor en die wordt aangestuurd door de CM. Overwogen kan worden om hiervoor gebruik te maken van de uitvoeringsorganisatie van de TCMG. Hierover dient nadere afstemming met EZK en TCMG plaats te vinden. Dat geldt ook voor het beoordelingskader dat de TCMG voor de schadeafhandeling hanteert. Belangrijk is dat grotere aantallen schademeldingen snel kunnen worden afgehandeld.

Schadeprotocol Gaswinning Kleine Velden op Land

De Staat stelt een Schadeprotocol Gaswinning Kleine Velden vast. Ter uitvoering daarvan maakt de Staat op basis van het Schadeprotocol nadere afspraken met het KNMI voor het leveren van kaarten aan de CM waarop effectgebieden en centrumgebieden zijn aangegeven.

Convenant Gaswinning Kleine Velden op Land

De Staat sluit met de mijnbouwmaatschappijen NAM, Vermilion en Taqa een Convenant Gaswinning Kleine Velden op Land.

Gebiedsarrangementen Gaswinning Kleine Velden op Land

De Staat bevordert dat burgers en lokale overheden worden betrokken bij mijnbouwactiviteiten in hun omgeving en stimuleer via omgevingsprocessen de totstandkoming van Gebiedsarrangementen op basis van lokale projectvoorstellen met bijdragen van de betrokken mijnbouwmaatschappijen en de Staat.

Overgangsregeling Gaswinning Kleine Velden op Land

Vanuit de huidige situatie, waarbij burgers hun schade als gevolg van de gaswinning moeten melden bij de betreffende mijnbouwmaatschappij en waarbij de mijnbouwmaatschappijen de schade afhandelen, kan gefaseerd worden toegewerkt naar de gewenste eindsituatie met de landelijke aanpak voor de schadeafhandeling gaswinning bij de kleine velden. Met het KNMI kunnen afspraken worden gemaakt voor het voorbereiden van het leveren van informatie over effect- en centrumgebieden. Na gereedkomen van het Schadeprotocol Gaswinning Kleine Velden op Land en het beschikbaar komen van een uitvoeringsorganisatie kan de Tcbb - vooruitlopend op de instelling van de CM - tijdelijk de rol van de CM vervullen.

Uitwerking voor overige mijnbouwtypes

Parallel aan de totstandkoming van de landelijke aanpak voor de gaswinning uit de kleine velden kan op overeenkomstige wijze gewerkt worden aan de totstandkoming van de landelijke aanpak voor de overige types mijnbouw, namelijk de zoutwinning, de geothermie en de naijlende gevolgen van de kolenwinning in Limburg. Het Schadeprotocol Gaswinning Kleine Velden op Land kan daarbij fungeren als model voor de schadeprotocolen bij de overige types mijnbouw.

Met betrekking tot mijnbouwschades door de naijlende gevolgen van de kolenwinning in Limburg wordt nog opgemerkt dat in een aantal gevallen geen mijnbouwmaatschappij meer aangesproken kan worden voor vergoeding van die mijnbouwschades. In die gevallen zou de Staat (al dan niet samen met andere partijen) kunnen voorzien in de vergoeding van de mijnbouwschade (rechtstreeks of via een fonds) zodat ook de burgers in Limburg rechtvaardig worden behandeld.

Bijlage A Geconsulteerde instanties en personen

Bewonersgroepen

Bewonersvereniging Stop Gaswinning Marsdijk Nu
Dorpsbelangen Ternaard
Dorpsbelang Wierum

Landelijke en lokale bestuurders

EZK
IPO
VNG
Noordelijke bestuurders

Mijnbouwmaatschappijen

NAM
Vermilion
Taqa
ONE
Nogepa

Overige instanties

TCMG
KNMI
Mijnraad
SodM
RVO

Bijlage B Schadebeoordeling

1. Inleiding

Het achterhalen van de oorzaak of oorzaken van schade aan gebouwen is een lastige opgave, zeker als aardbevingen daarbij een rol kunnen spelen. De grootste knelpunten vanuit technisch oogpunt zijn:

- Bij het vaststellen van de technische causaliteit is de vraag of er een verband is tussen een bepaalde gebeurtenis (in het verleden) en de (op een bepaald moment) geconstateerde schade. Het tijdsaspect speelt daarbij een grote rol. Bij bevingsschade gaat het gewoonlijk om schade die gelijktijdig met de beving, of kort daarna, optreedt. Daartegenover treedt zettingsschade gewoonlijk pas op vele jaren nadat een woning is gebouwd, verbouwd, bijgebouwd, of nadat een verandering in de omgeving heeft plaatsgevonden.
- Hoeveel onderzoek moet worden uitgevoerd om tot een uitspraak over de causaliteit te komen? Er is een tendens om bij gebouwopnames alle aanwezige schades fotografisch vast te leggen en deze één voor één te analyseren. Worden de beoordelingsresultaten beter bij een uitgebreider onderzoek en hoe verhouden de onderzoekskosten zich tot de opgetreden schade?
- Hoe groot is het bij een aardbeving te beschouwen gebied? De door een beving veroorzaakte trillingen zijn op korte afstand van het epicentrum relatief groot en op grote afstand relatief klein. Op welke afstand is de trillingssnelheid zo klein geworden dat er redelijkerwijs geen schade aan gebouwen door de beving meer valt te verwachten c.q. veroorzaakt kan zijn?

2. Onderzoek oorzaken bouwkundige schade in Groningen

Bouwkundige schade doet zich vaak voor in de vorm van scheuren in metselwerk. In de studie naar bouwkundige schade in Groningen² is aan de hand van 69 case studies van gebouwen gekeken welke afzonderlijke oorzaken of combinaties van oorzaken een rol kunnen hebben gespeeld bij het ontstaan van schade. Daartoe zijn scenario's beschouwd om de schade te kunnen verklaren naar type, aard en voorkomen. In het onderzoeksrapport worden de mogelijke oorzaken van schade in drie hoofdcategorieën onderverdeeld:

- gebouwgebonden oorzaken;
- ongelijkmatige zettingen;
- bevingen.

Gebouwgebonden oorzaken zijn die oorzaken die uitsluitend samenhangen met het gebouw, de geometrie, de toegepaste bouwmaterialen en constructiewijzen en met de krachtswerking in het gebouw. Deze oorzaken staan los van de lokale situatie. Gebouwgebonden oorzaken zijn niet specifiek voor de onderzochte panden of voor de provincie Groningen. Deze oorzaken komen in heel Nederland voor.

Zettingen en zettingsverschillen kennen een breed spectrum van achterliggende of dieper liggende oorzaken die sterk worden bepaald door specifieke lokale omstandigheden. In vrijwel alle onderzochte gevallen is de situatie van de fundering in combinatie met de lokale ondiepe ondergrond de belangrijkste factor bij het ontstaan van zettingen en zettingsverschillen. Voor de verklaring van de bouwkundige schade speelt deze oorzaak een grote rol. De meeste onderzochte panden staan niet op palen en zijn zogenaamd 'op staal' (= ondiep) gefundeerd.

² Ir. P.C. van Staaldunin, dr. ir. K.C. Terwel, prof. dr. ir. J.G. Rots, Onderzoek naar de oorzaken van bouwkundige schade in Groningen, Methodologie en case studies ter duiding van de oorzaken, TU Delft, Faculteit Civiele Techniek en Geowetenschappen, Rapportnummer CM-2018-01, 11 juli 2018

Bevingen zijn als schadebijdragende factor moeilijk uit te sluiten van de best verklarende scenario's, maar vallen tegelijk ook moeilijk als zodanig te bewijzen. Het schadebeeld biedt hiervoor meestal onvoldoende aanknopingspunten. Waar combinaties van bevingen met andere oorzaken optreden, lijkt bij lichte bevingen het schadebeeld vooral gerelateerd te zijn aan andere onderliggende oorzaken. Het kan echter zijn dat de beving de 'trigger' is geweest voor het ontstaan van de schade. Voor het betrouwbaar bepalen van de invloed van de beving op de schade is kennis van het moment van het ontstaan van de schade essentieel.

In gemiddeld 70% van de schades kon op basis van de beschikbare schadeopnamerapporten een best verklarend scenario in de studie worden geformuleerd. In de overige gevallen waren er te veel opties of was de kwaliteit van de informatie over de schade onvoldoende om tot een oordeel te komen. Eén van de conclusies van het rapport is dat in Groningen gebouwgebonden oorzaken en ongelijkmatige zettingen de belangrijkste schadeoorzaken zijn. Gebleken is dat gebouwen van na 1970 mede op basis van beter grondonderzoek beter zijn gefundeerd: de schade door zettingen is bij deze gebouwen hier aanzienlijk geringer.

3. Gaswinning uit de kleine velden

De studie biedt een goede basis voor de beoordeling van eventuele schade door gaswinning uit de kleine velden. De bevindingen over gebouwgebonden schade hebben een breder toepassingsgebied dan alleen de provincie Groningen en hetzelfde geldt voor schade als gevolg van ongelijkmatige zettingen: ondiepe funderingen op een samendrukbare klei-ondergrond komen niet alleen in de provincie Groningen voor, maar op veel meer plaatsen in Nederland. Het betreft dan vooral de wat oudere bebouwing.

De Tcbb adviseert bij het beantwoorden van de causaliteitsvraag voor de beoordeling van de oorzaak (of oorzaken) van de schade de volgende werkwijze te ontwikkelen:

- stel per schadegeval een best verklarend scenario op met toepassing van de hiervoor genoemde drie hoofdcategorieën;
- houdt bij het trekken van de uiteindelijke conclusie rekening met de grotere onzekerheid rond het vaststellen van de schadeoorzaak 'bevingen' in vergelijking met de schadeoorzaken 'gebouwgebonden schade' en 'ongelijkmatige zettingen'.

Voor het vaststellen en beoordelen van de schade adviseert de Tcbb de onderzoeken op locatie beperkt te houden tot de schade die door de bewoner is gemeld en dus niet alle onvolkomenheden in een gebouw te gaan fotograferen en analyseren. De Tcbb vindt het belangrijk dat de schade wordt onderzocht en beoordeeld door deskundigen op het gebied van bouwconstructies en ondiepe ondergrond. Die deskundigen zijn tevens verantwoordelijk voor het opstellen van het adviesrapport aan de Commissie Mijnbouwschade.

Met betrekking tot de schadelocatie is van belang dat rekening wordt gehouden met de trillingssnelheden die door een beving kunnen zijn opgetreden in vergelijking met de trillingssnelheid waarbij schade is te verwachten. De gevoeligheid van het bouwdeel voor trillingsschade is daarbij een belangrijke parameter. De SBR Trillingsrichtlijn A: Schade aan bouwwerken: 2017 biedt daarvoor goed bruikbare informatie.

Date : 15-2-2019 11:25:34

17.15

From : ██████████

To : "██████████" @rug.nl

Subject : Fwd: Tcbb_LAAM-ontwerp-advies_concept_08-02-2019.pdf — Pagina 3

Attachment : Tcbb_LAAM-ontwerp-advies_concept_08-02-2019.pdf;

Beste ██████,

Hierbij mijn reactie. Ik vind het een goed stuk. Knap stukje werk. In de tekst heb ik wat opmerkingen gemaakt.

Het stuk over de overgangsregeling (in de tijd tot er een protocol is vastgesteld) vind ik nog wat weggestopt in de tekst. Dat zou wat mij betreft wel een duidelijk advies mogen worden. Ik had de indruk dat jullie hier heldere ideeën over hadden.

Een wens voor de toekomst, is een regeling voor bedrijfsgebouwen. En dat niet voor productieprocessen, maar echt voor gebouwschades.

In het bestuurlijke overleg is alleen op hoofdlijnen over het protocol gesproken.

Succes met het vervolgtraject.

██████
██████

Mijnbouwschade, wat nu?

Concept (08-02-2019)

Ontwerp Advies

Landelijke Aanpak Afhandeling Mijnbouwschade

en

Schadeprotocol

Gaswinning Kleine Velden op Land

Technische commissie bodembeweging

Postbus 20401
2500 EK Den Haag
T 088 042 5718
www.tcbb.nl
secretaris@tcbb.nl

Samenvatting

Mijnbouwactiviteiten roepen bij bewoners en bestuurders heftige emoties op rond de risico's, de verdeling van de lasten en de lusten en de afhandeling van eventuele schades, niet alleen in Groningen, maar ook daarbuiten, zoals in Drenthe, Friesland, Noord- en Zuid-Holland en Limburg.

Begin 2018 heeft de Staat de schadeafhandeling door de gaswinning in het Groningenveld en de gasopslag in Norg in het publieke domein geplaatst. De betreffende schades worden sinds 19 maart 2018 afgehandeld door de Tijdelijke Commissie Mijnbouwschade Groningen (TCMG) in afwachting van een wettelijke basis voor het 'definitieve' Instituut Mijnbouwschade Groningen (IMG).

Voor de afhandeling van overige mijnbouwschades in Nederland adviseert de Technische Commissie Bodembeweging (Tcbb) om onder een publieke regie een uniforme, onafhankelijke landelijke aanpak vast te stellen die voor alle burgers in Nederland tot een gelijke behandeling leidt. Deze landelijke aanpak moet gaan gelden voor alle types mijnbouw, namelijk de gaswinning uit kleine velden (waaronder de gasopslag in andere velden dan Norg), de zoutwinning, de geothermie en de naijende gevolgen van de vroegere steenkolenwinning in Limburg.

De Tcbb presenteert in dit advies vanuit deze aanpak allereerst een Schadeprotocol Gaswinning Kleine Velden op Land voor de afhandeling van mijnbouwschade door gaswinning uit kleine velden.

Voor de totstandkoming van de landelijke aanpak adviseert de Tcbb:

- Stel een centraal meldpunt voor mijnbouwschade in, het Landelijk Loket Mijnbouwschade (LLM).
- Stel een landelijke Commissie Mijnbouwschade (CM) in met als taak de onafhankelijke afhandeling van alle mijnbouwschades in Nederland (met uitzondering van de schades door de gaswinning in het Groningenveld en de gasopslag Norg).
- Zorg voor een adequate uitvoeringsorganisatie ter ondersteuning en onder aansturing van de CM.
- Stel per type mijnbouw een Schadeprotocol vast, te beginnen met een Schadeprotocol Gaswinning Kleine Velden op Land.
- Sluit per type mijnbouw een Convenant tussen de Staat en de betrokken mijnbouwmaatschappijen, te beginnen met een Convenant Gaswinning Kleine Velden op Land.
- Bevorder dat burgers en lokale overheden worden betrokken bij mijnbouwactiviteiten in hun omgeving en stimuleer omgevingsprocessen die leiden tot Gebiedsarrangementen
- Stel op zo kort mogelijke termijn een overgangsregeling vast voor de afhandeling van schades door gaswinning uit kleine velden.
- Breid de landelijke aanpak op korte termijn uit voor de zoutwinning, de geothermie en de na-ijende gevolgen van de vroegere kolenwinning in Limburg.

De voorgestelde onafhankelijke landelijke aanpak moet leiden tot een verbreding van het draagvlak voor mijnbouwactiviteiten met een passende verdeling van de lasten en de lusten. De afhandeling van mijnbouwschade is daarbij laagdrempelig, ruimhartig, transparant en snel, waarbij de burger centraal staat.

Inhoudsopgave

Samenvatting	1
Inhoudsopgave	2
1. Inleiding, adviesverzoek en werkwijze	3
2. Uitgangspunten voor de landelijke aanpak	5
3. Landelijke Aanpak Afhandeling Mijnbouwschade	9
4. Schadeprotocol Gaswinning Kleine Velden op Land	13
5. Vervolgstappen	21
Bijlagen	
A. Geconsulteerde instanties en personen	23
B. Schadebeoordeling	24

1. Inleiding, adviesverzoek en werkwijze

Sinds de aardbevingen als gevolg van de gaswinning in Groningen roepen mijnbouwactiviteiten bij bewoners en bestuurders in heel Nederland emoties op rond de risico's, de verdeling van de lasten en de lusten en de afhandeling van schades aan met name woningen. Niet in de laatste plaats is dat het gevolg van de wijze waarop de schadeafhandeling in de provincie Groningen de afgelopen jaren heeft plaatsgevonden.

Mijnbouw in Nederland bestaat in vele vormen. De gaswinning uit het Groningenveld is het meest bekend, maar ook wordt olie en gas gewonnen uit ongeveer 150 zogenaamde kleine velden op het land en in de Noordzee. Verder wordt zout gewonnen uit de ondergrond en tot in de jaren zeventig van de vorige eeuw waren de kolenmijnen in Limburg actief. De naijlende gevolgen daarvan zijn nog steeds aanwezig. Meer recent groeit de ervaring met en de belangstelling voor de winning van warmte uit diepere aardlagen, de geothermie.

Inmiddels is in Nederland de ontwikkeling en de uitvoering van een programma voor energietransitie in gang gezet. Voor de voortgang van deze energietransitie, waarbij voorlopig de gaswinning nog een belangrijke rol speelt, is herstel van vertrouwen in mijnbouwactiviteiten en de afhandeling van eventuele mijnbouwschade van groot belang.

In haar verkenning naar een uniforme en onafhankelijke afhandeling van mijnbouwschade in Nederland 'Help, een scheur in mijn huis!' van februari 2018 heeft de Technische Commissie Bodembeweging (Tcbb) geadviseerd:

“ ... om te komen tot een uniforme landelijke aanpak voor de afhandeling van mijnbouwschades. Daarbij zou per mijnbouwactiviteit in een gebiedsarrangement voorzien moeten worden in een basisvoorziening voor een snelle, efficiënte afhandeling van kleine schades. Mijnbouwschades moeten kunnen worden aangemeld bij een nieuw landelijk Instituut Mijnbouwschade (IM). Dit Instituut draagt zorg voor een onafhankelijke beoordeling en afhandeling van de schades binnen een publiekrechtelijk kader.”

Op basis hiervan heeft de Minister van EZK in Kamerbrieven van 30 mei 2018 en 9 oktober 2018 aangegeven voornemens te zijn een “onafhankelijke en deskundige commissie (Commissie Mijnbouwschade) in het leven te roepen, waar gedupeerden van mogelijke mijnbouwschade, die niet het gevolg is van de gaswinning uit het Groningenveld of de gasopslag Norg, hun verzoek tot vergoeding daarvan kunnen indienen. Deze commissie zal moeten zorgen voor een onafhankelijke beoordeling van meldingen van mijnbouwschades en van verzoeken tot vergoeding daarvan.”

Op 19 oktober 2018 heeft de Minister van EZK de Tcbb gevraagd te komen tot een voorstel voor een uniform gedragen landelijk schadeprotocol voor de kleine gasvelden op land, dat als basis kan dienen voor een integrale, landelijke aanpak voor de afhandeling van alle mijnbouwschades in Nederland, niet zijnde schade als gevolg van de gaswinning uit het Groningenveld of de gasopslag Norg. Deze mijnbouwschades zullen in dit advies worden aangeduid met 'de overige mijnbouwschades in Nederland' (waaronder dan ook begrepen zijn de mijnbouwschades in Groningen die niet het gevolg zijn van de gaswinning uit het Groningenveld of de gasopslag Norg).

In hoofdstuk 2 van het voorliggende advies formuleert de Tcbb eerst de uitgangspunten voor een landelijke aanpak voor de afhandeling van mijnbouwschades. Vervolgens wordt in hoofdstuk 3 deze landelijke aanpak nader uitgewerkt. Hoofdstuk 4 betreft de uitwerking van een Schadeprotocol Gaswinning Kleine Velden op Land. In hoofdstuk 5 wordt ingegaan op de vervolgstappen die nodig zijn voor de verdere ontwikkeling van de landelijke aanpak en op een passende overgangsregeling.

Dit advies is tot stand gekomen met de inbreng van verschillende belanghebbenden in gesprekken, bijeenkomsten en workshops met bewonersgroepen, landelijke en lokale bestuurders, mijnbouwmaatschappijen en overige instanties gerelateerd aan de gaswinning uit de kleine velden (zie bijlage A).

2. Uitgangspunten voor de landelijke aanpak

De Tcbb formuleert de volgende uitgangspunten voor een landelijke aanpak bij de afhandeling van mijnbouwschades. Deze landelijke aanpak wordt toegepast bij verschillende types mijnbouw, namelijk de gaswinning uit kleine velden (waaronder de gasopslag in andere velden dan Norg), de zoutwinning, de geothermie en de naijlende gevolgen van de vroegere steenkolenwinning in Limburg.

Uniforme aanpak

Een belangrijk uitgangspunt voor de landelijke aanpak is dat geen rechtsongelijkheid ontstaat. Dat betekent dat alle meldingen van mijnbouwschade op uniforme wijze worden afgehandeld, onafhankelijk van het type mijnbouwactiviteit en de woonplaats van betrokkenen.

In verband met de omvang van de schades in de provincie Groningen door de gaswinning uit het Groningenveld en de gasopslag in Norg is de afhandeling van die schades inmiddels door de wetgever in het publieke domein geplaatst om daarmee te kunnen voorzien in een snelle, uniforme en laagdrempelige afhandeling van die schades.

Voor de afhandeling van overige mijnbouwschades in Nederland zijn burgers nu nog in beginsel aangewezen op een procedure tegen de mijnbouwexploitant bij de civiele rechter. Ook hebben burgers op grond van de Mijnbouwwet de mogelijkheid om de Tcbb advies te vragen over het causaal verband tussen een schade en een mijnbouwactiviteit en de omvang van die schade. Met uitzondering van Limburg plegen de mijnbouwmaatschappijen dit advies te volgen. Bij de uitvoering van enkele winningplannen hebben mijnbouwmaatschappijen zelf een regeling gemaakt voor de afhandeling van schade.

Voor de afhandeling van overige mijnbouwschades in de provincie Groningen en voor mijnbouwschades in de rest van Nederland wil de minister van EZK (onder 'publieke regie') voorzien in een snelle, uniforme en laagdrempelige afhandeling. Daartoe wil hij een Commissie Mijnbouwschade in het leven roepen die voor de afhandeling van deze mijnbouwschades gaat zorgdragen.

Laagdrempelig, ruimhartig, transparant en snel

In het kader van de landelijke aanpak behoort de schadeafhandeling laagdrempelig, ruimhartig en transparant te zijn, waarbij de burger centraal staat. Ook dient - zoals de Tcbb in haar advies 'Help, een scheur in mijn huis!' heeft geadviseerd - de schadeafhandeling zodanig ingericht te zijn dat een snelle, efficiënte afhandeling van grotere aantallen kleine schades mogelijk is.

Onafhankelijk en deskundig

De landelijke aanpak moet er toe leiden dat burgers, die schade hebben geleden als gevolg van mijnbouwactiviteiten, niet verzand raken in verschillende procedures, maar die schade binnen een redelijke termijn vergoed krijgen op basis van een onafhankelijke en deskundige beoordeling, die voor alle burgers gelijk is.

Aansluiten bij de TCMG

De wijze van afhandeling sluit waar passend aan bij de werkwijze van de TCMG en van haar toekomstige opvolger, het Instituut Mijnbouwschade Groningen (IMG). Dit geldt ook voor het beoordelingskader dat de TCMG heeft ontwikkeld voor de afhandeling van schades.

Adequate uitvoeringsorganisatie

Uitgangspunt is ook dat bij de landelijke aanpak voorzien wordt in een adequate uitvoeringsorganisatie. Onderzocht moet worden of daarvoor gebruik kan worden gemaakt van de voor de TCMG reeds

beschikbare uitvoeringsorganisatie. Hierover dient nadere afstemming met EZK en TCMG plaats te vinden.

Het inrichten van een aparte uitvoeringsorganisatie is in beginsel niet wenselijk omdat veel van de benodigde elementen al ontwikkeld zijn door de TCMG. Een aparte uitvoeringsorganisatie met een eigen beoordelingskader voor overige mijnbouwschades zou kunnen leiden tot ongewenste verschillen in aanpak. Daarnaast zouden er afstemmingsproblemen kunnen ontstaan indien er sprake is van schades als gevolg van gestapelde mijnbouwactiviteiten, zoals schade als gevolg van gecombineerde bodembeweging door zout- en gaswinning. Het 'wiel hoeft dus niet opnieuw te worden uitgevonden'.

Geen rechtsongelijkheid

Met de landelijke aanpak voor de afhandeling van overige mijnbouwschades in Groningen en voor mijnbouwschade in de rest van Nederland zullen ten opzichte van van de schadeafhandeling door de TCMG twee verschillen in de afhandeling van mijnbouwschades (blijven) bestaan, te weten de toepassing van het wettelijk bewijsvermoeden en de rechtsbescherming.

- wettelijk bewijsvermoeden

Voor schades in de provincie Groningen door de gaswinning uit het Groningenveld en door de gasopslag in Norg geldt op grond van 6:177A BW de toepassing van het zogenoemde wettelijk bewijsvermoeden. Voor overige mijnbouwschades in de provincie Groningen en voor mijnbouwschades in de rest van Nederland geldt dit wetsartikel niet. De landelijke aanpak moet zodanig worden vormgegeven dat dit verschil materieel gezien voor burgers geen effect heeft bij de schadeafhandeling.

Toepassing van het wettelijk bewijsvermoeden leidt er in Groningen toe dat de TCMG uitgaat van causaliteit als de schade naar zijn aard kan zijn ontstaan door bodembeweging door de gaswinning uit het Groningenveld en de gasopslag Norg en als de schade geen evidente, aantoonbare andere oorzaak heeft. Als aangetoond wordt dat de schade een andere evidente oorzaak heeft dan is daarmee het bewijsvermoeden weerlegd en is er geen sprake van causaliteit.

In het kader van de landelijke aanpak dient naar het oordeel van de Tcbb ook voor overige mijnbouwschades in Nederland als uitgangspunt te gelden dat causaliteit met bodembeweging door mijnbouw is aangetoond indien de schade kan zijn veroorzaakt door bodembeweging door de mijnbouw en als de schade geen evidente, aantoonbare andere oorzaak heeft. De beoordeling van mijnbouwschades zal daarmee materieel voor geheel Nederland gelijk zijn.

- rechtsbescherming

Een burger, die het niet eens is met een uitspraak van de TCMG (en later het IMG), kan daartegen opkomen, eerst bij de Deelcommissie Bezwaar van de TCMG en vervolgens bij de bestuursrechter. De bestuursrechter past evenals de TCMG het wettelijk bewijsvermoeden toe.

Een burger, die het niet eens is met een uitspraak van de Commissie Mijnbouwschade zal, ook na indiening van een zienswijze, alsnog naar de civiele rechter kunnen gaan voor een beoordeling van zijn schadeclaim. In de procedure bij de civiele rechter is het wettelijk bewijsvermoeden niet van toepassing.

Zes elementen

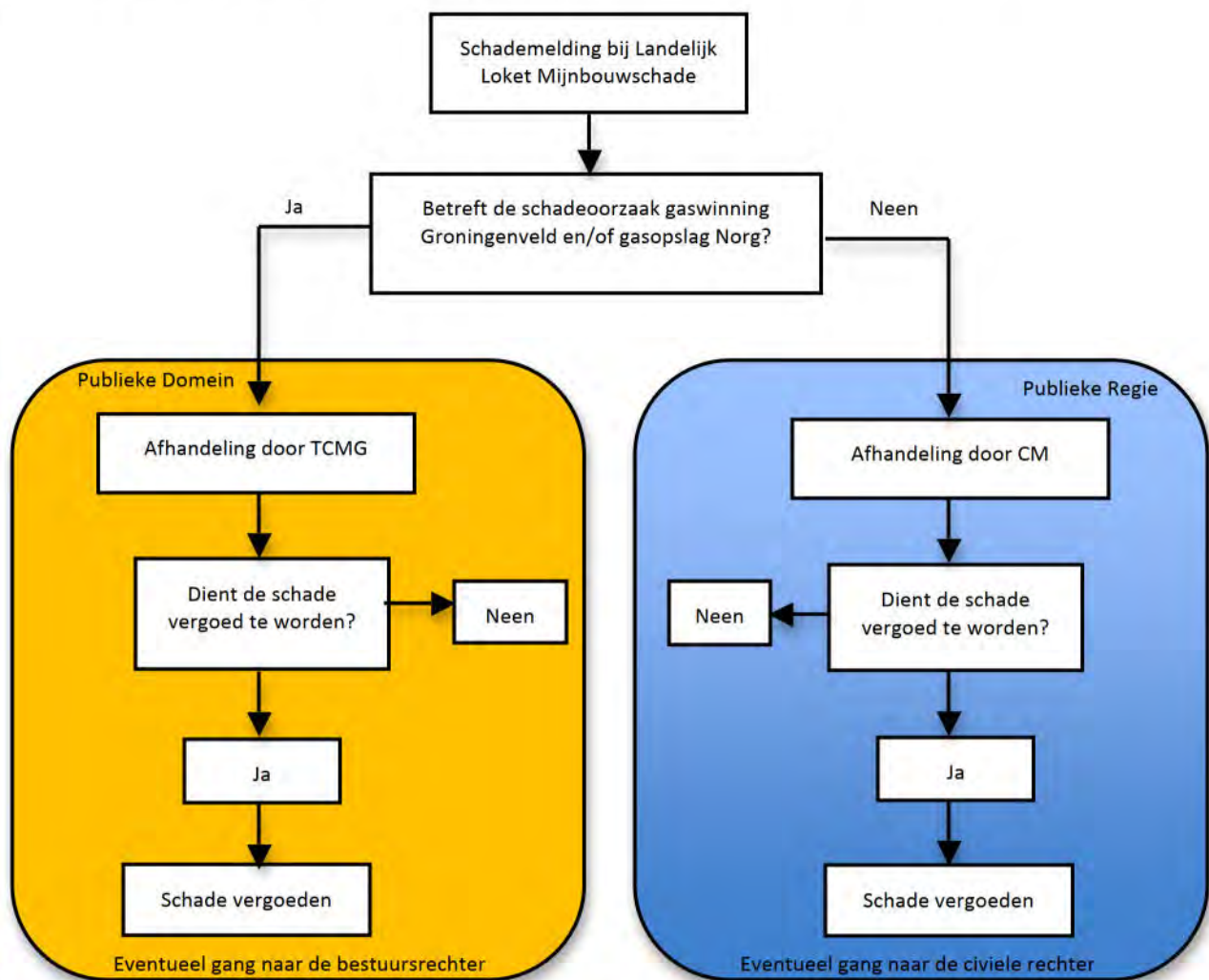
De minister heeft aan de Tcbb gevraagd om met een voorstel te komen voor een schadeprotocol Gaswinning Kleine Velden op Land. Een schadeprotocol staat echter niet op zichzelf. Uitgangspunt is dat de Landelijke Aanpak Afhandeling Mijnbouwschade de volgende zes elementen omvat:

1. Een centraal meldpunt voor mijnbouwschade, het Landelijk Loket Mijnbouwschade (LLM).

2. Een landelijke Commissie Mijnbouwschade (CM) voor de beoordeling en de afhandeling van mijnbouwschades.
3. Een uitvoeringorganisatie voor de CM.
4. Een landelijke schadeprotocol per mijnbouwtype.
5. Een convenant per mijnbouwtype tussen de Staat en de mijnbouwmaatschappijen met afspraken over de schadeafhandeling door de CM.
6. Gebiedsarrangementen die voorzien in een adequate communicatie over de mijnbouwactiviteiten in een bepaald gebied en een passende verdeling van de lasten en de lusten van die mijnbouwactiviteiten.

De minister van EZK heeft ervoor gekozen om de schadeafhandeling door de TCMG in het publieke domein te plaatsen en de afhandeling van mijnbouwschade die niet onder de TCMG valt onder publieke regie te laten afhandelen. In dit advies is de Tcbb van deze keuze uitgegaan. In essentie dient de schadeafhandeling procedureel zo veel mogelijk volgens dezelfde richtlijnen en stappen plaats te vinden, onafhankelijk of deze wordt uitgevoerd door de TCMG in het publieke domein of door de CM onder publieke regie. Voor de burger mag het resultaat van de wijze van afhandeling daardoor niet worden beïnvloed. Uit het oogpunt van uniformiteit heeft het naar het oordeel van de Tcbb de voorkeur om het verschil op termijn op te heffen.

In figuur 1 is de procesgang bij de afhandeling van mijnbouwschade volgens deze nieuwe landelijke aanpak op hoofdlijnen schematisch weergegeven.

Figuur 1 - Afhandeling mijnbouwschades in het publieke domein en onder publieke regie

Bij de schadeafhandeling worden bijbehorende schadeprotollen toegepast en wordt rekening gehouden met de inhoud van bestaande regelingen, gebiedsconvenanten en gebiedsarrangementen voorzover van belang voor de schadeafhandeling.

Naast de totstandkoming van de landelijke aanpak voor de afhandeling van mijnbouwschade blijft – zoals reeds aangegeven in het Tcbb-advies 'Help, een scheur in mijn huis!' – ook het volgende nodig:

- Een integrale en transparante beoordeling van risico's voorafgaand aan de start van mijnbouwactiviteiten en heldere afspraken tussen mijnbouwbedrijven, Rijk en regionale overheden omtrent de verdeling van de lasten en de lusten.
- Een transparante en onafhankelijke monitoring van mogelijke schaderisico's tijdens de mijnbouwactiviteiten, door inzichtelijk te maken welke bodembeweging (bodemdaling en bodemtrilling) feitelijk optreedt. Uitgangspunt daarbij zal moeten zijn dat een geïnteresseerde burger eenvoudig het verloop van de bodembeweging in zijn omgeving moet kunnen volgen.

De Tcbb verwijst in dit verband ook naar het Tcbb-advies d.d. 06-09-2018 over de representatieve nulmeting aan gebouwen. De Tcbb concludeert in dat advies dat de representatieve nulmeting slechts een beperkte meerwaarde heeft en adviseert in te zetten op een uitbreiding van de meetnetten boven de kleine velden. Daarmee is voor burgers inzichtelijk welke bodembeweging is opgetreden, terwijl die informatie ook belangrijk is voor de beoordeling van eventueel gemelde schades. De Tcbb benadrukt ook in dit advies het belang daarvan.

3. Landelijke Aanpak Afhandeling Mijnbouwschade

In hoofdstuk 2 zijn de zes elementen genoemd waaruit de landelijke aanpak bestaat. In dit hoofdstuk worden deze elementen nader uitgewerkt.

1. Landelijk Loket Mijnbouwschade

Het huidige Landelijk Loket Mijnbouwschade (LLM), dat is ondergebracht bij RVO, kan momenteel melders van schade helpen bij het bepalen van de aansprakelijke mijnbouwmaatschappij en bij het indienen van een schadeclaim bij die mijnbouwmaatschappij.

In de landelijke aanpak wordt het LLM verder ontwikkeld als centraal digitaal meldpunt voor mijnbouwschade, waar burgers, die vermoeden dat zij schade hebben als gevolg van mijnbouwactiviteiten, hun schade kunnen melden en als centraal digitaal informatiepunt, dat een burger alle informatie geeft rond mijnbouwactiviteiten in Nederland. Het LLM geeft de schademelder dan informatie over welke gegevens de melder dient te verstrekken over de gemelde schade.

Met een centraal meldpunt wordt bereikt dat alle burgers één loket hebben in het geval zij schade willen melden, ongeacht hun woonplaats en ongeacht de mijnbouwactiviteit die de schade heeft veroorzaakt.

Het LMM zorgt dat de ontvangen schademeldingen worden doorgeleid naar hetzij de TCMG (indien de schade gerelateerd is aan de gaswinning in het Groningenveld en/of de gasopslag in Norg) hetzij de Commissie Mijnbouwschade. In gevallen van twijfel wordt de schademelding ook doorgeleid naar de CM voor nader advies over de te volgen route.

2. Commissie Mijnbouwschade

Door de Staat wordt een landelijke Commissie Mijnbouwschade (CM) ingesteld, met als taak de onafhankelijke afhandeling van alle mijnbouwschades in Nederland uitgezonderd de mijnbouwschades door de gaswinning in het Groningenveld en de gasopslag Norg.

De CM bestaat uit minimaal 3 en maximaal 7 onafhankelijke leden. In de commissie is juridische, communicatieve en technisch bestuurskundige kennis aanwezig, alsmede kennis van bouwconstructies, diepe ondergrond, ondiepe ondergrond en mijnbouwactiviteiten.

De CM stelt voor haar werkzaamheden kamers in. Deze kamers betreffen de gaswinning uit de kleine velden op land, de zoutwinning, de geothermie en de naijlende gevolgen van de kolenwinning in Limburg, dan wel combinaties daarvan.

De werkwijze van de CM is in overeenstemming met het schadeprotocol voor het betreffende mijnbouwtype waarbij tevens rekening wordt gehouden met de inhoud van het voor dat mijnbouwtype gesloten Convenant en eventuele regelingen, gebiedsconvenanten en gebiedsarrangementen voorzover van belang voor de schadeafhandeling.

De CM maakt gebruik van gekwalificeerde, onafhankelijke deskundigen, conform de schadeprotocollen.

De CM kan de minister van EZK adviseren over diverse aangelegenheden rond de afhandeling van mijnbouwschade, waar nodig in overleg met de betrokken mijnbouwmaatschappijen.

De CM beschikt over passende publieke financiering.

Bij de instelling van de CM wordt voorzien in een procedure voor periodieke evaluatie van de CM met inbreng vanuit betrokken burgers, regionale overheden en mijnbouwmaatschappijen.

3. Uitvoeringsorganisatie

De CM moet gebruik kunnen maken van een adequate uitvoeringsorganisatie. Zoals bij de uitgangspunten is vermeld moet worden onderzocht of daarvoor gebruik kan worden gemaakt van de voor de TCMG reeds beschikbare uitvoeringsorganisatie. Hierover dient nadere afstemming met EZK en TCMG plaats te vinden. Dat geldt ook voor het beoordelingskader dat de TCMG voor de schadeafhandeling hanteert.

Nagegaan moet daarbij worden of, en zo ja welke aanpassingen en aanvullingen nodig zijn in de uitvoeringorganisatie en in het beoordelingskader van de TCMG, in eerste instantie in relatie tot de gaswinning uit de kleine velden, later ook voor de andere types mijnbouw. Gedacht kan daarbij worden aan een separate afhandelingslijn binnen de uitvoeringsorganisatie met voldoende capaciteit, die beschikbaar is voor en die kan worden aangestuurd door de CM. Belangrijk is dat grotere aantallen schademeldingen snel kunnen worden afgehandeld.

4. Schadeprotocollen

Door de Staat wordt per mijnbouwtype een landelijk schadeprotocol vastgesteld voor de mijnbouwtypes:

- gaswinning kleine velden op land;
- zoutwinning;
- geothermie;
- najlende gevolgen van de kolenwinning in Limburg.

De schadeprotocollen zijn bijlagen bij het instellingbesluit van de CM.

Elk schadeprotocol bevat een set van regels die worden gehanteerd door de CM bij de beoordeling en de vergoeding van schades. Naast regels die generiek van toepassing zijn kan een schadeprotocol regels bevatten die specifiek van toepassing zijn voor het betreffende mijnbouwtype.

De generieke regels in de schadeprotocollen betreffen de volgende onderwerpen:

1. Begripsomschrijvingen.
2. Eisen die worden gesteld aan schademeldingen.
3. Regels die gelden in geval van een acuut onveilige situatie.
4. Ontvangst en eerste beoordeling van de schademelding.
5. De te volgen procedure bij de schadeafhandeling (zonder of met deskundigenonderzoek).
6. Benoeming van deskundige(n) en zienswijze van de schademelder.
7. Onderzoek door en advies van deskundige(n).
8. Zienswijze van de schademelder op het advies van de deskundige(n).
9. Uitspraak van de CM.
10. Vergoeding van de schade.

Voor het Schadeprotocol Gaswinning Kleine Velden op Land zijn deze onderwerpen nader uitgewerkt in hoofdstuk 4. De opzet hiervan sluit zo veel mogelijk aan bij de opzet van het schadeprotocol dat onderdeel is van het instellingsbesluit van de TCMG d.d. 31-01-2018 en de opzet van de door de TCMG vastgestelde voorlopige werkwijze d.d. 17-04-2018.

De CM stelt zonodig per schadeprotocol een nadere werkwijze vast voor de afhandeling van schades.

De CM stelt tevens een beoordelingskader vast dat door deskundigen gehanteerd wordt bij de beoordeling van schades.

Uitgaande van het primaat van de publieke regie is de uitspraak van de CM bindend voor de betreffende mijnbouwmaatschappij die de schade conform de uitspraak van de CM vergoedt aan de schademelder. Dit wordt vastgelegd in de te sluiten convenanten tussen de Staat en de mijnbouwmaatschappijen (zie hierna).

De schadeafhandeling door de CM voorziet niet in een bezwaar- of beroepsmogelijkheid voor de schademelder. Indien de schademelder het niet eens is met de uitspraak van de CM kan deze zich wenden tot de civiele rechter.

De Tcbb adviseert om voor het begrip schade aan te sluiten bij het Burgerlijk Wetboek. Daarbij geldt dat de voorgestelde landelijke aanpak met name is bedoeld voor burgers die schade ondervinden aan hun eigendom. In beginsel betreft dit fysieke schade aan woningen en vergelijkbare objecten en materiële schade die het gevolg is van deze fysieke schade. De Tcbb stelt voor om – evenals is geschied bij de instelling van de TCMG – de schade die via de landelijke aanpak voor vergoeding in aanmerking komt voornamelijk te beperken tot deze fysieke schade aan woningen en vergelijkbare objecten en de materiële schade die daarvan het gevolg is. In vervolg op de rechtsontwikkeling zou de reikwijdte van de landelijke aanpak dan nog uitgebreid kunnen worden met de beoordeling van immateriële schade en/of de waardevermindering van objecten.

5. Convenanten

Tussen de Staat en de mijnbouwmaatschappijen wordt per mijnbouwtype een convenant gesloten waarin afspraken worden vastgelegd over de afhandeling van mijnbouwschade door de CM en het daarbij gehanteerde schadeprotocol.

De afspraken behelzen onder meer dat de uitspraken van de CM bindend zijn voor de mijnbouwmaatschappijen die zich verplichten tot betaling van de door de CM vastgestelde schadevergoedingen aan schademelders. De afspraken betreffen ook de financiering van de kosten van de schadeafhandeling door de CM en de financiering van de door de CM toegekende schadevergoedingen.

De Tcbb adviseert in ieder geval de volgende onderwerpen in de convenanten te regelen:

1. Verantwoordelijkheden van betrokken partijen.
2. Commitment aan de CM en de uitspraken van de CM.
3. Commitment aan het betreffende schadeprotocol.
4. De relatie met gebiedsarrangementen, regionale en lokale afspraken en regelingen.
5. Financiële afspraken ten aanzien van de schadeafhandeling door de CM en de uitvoeringsorganisatie.
6. Financiële afspraken ten aanzien van de door de CM vastgestelde schadevergoedingen.
7. In- en uittreden van partijen.

6. Gebiedsarrangementen

In het Tcbb-advies 'Help, een scheur in mijn huis!' is het begrip gebiedsarrangement geïntroduceerd. Een gebiedsarrangement is bedoeld om afspraken vast te leggen tussen de mijnbouwmaatschappij en belanghebbenden in de omgeving van een mijnbouwactiviteit over (a) de communicatie over de mijnbouwactiviteit en (b) een passende verdeling van de lasten en de lusten van die activiteit.

Inmiddels wordt bij de (hernieuwde) vaststelling van winningsplannen al steeds meer aandacht besteed aan het onderzoeken van schaderisico's (voorafgaand aan een winning) en de monitoring van schaderisico's (tijdens een winning). Die monitoring houdt in dat tijdens de mijnbouwactiviteit bodembewegingen permanent worden geregistreerd. In gebiedsarrangementen kan worden vastgelegd dat, en op welke wijze de betreffende meetresultaten toegankelijk worden gemaakt voor burgers.

Binnen het mijnbouwtype gaswinning uit kleine velden zetten mijnbouwmaatschappijen nu reeds bij nieuwe mijnbouwactiviteiten samen met de omgeving zogenaamde projectafstemmingsprogramma's op, overeenkomstig de gedragscode van de branchevereniging van olie- en gasmaatschappijen (Nogepa). Tevens is sprake van zogenaamde gebiedsconvenanten. Deze projectafstemmingprogramma's en gebiedsconvenanten zouden onderdeel kunnen zijn van een gebiedsarrangement voor het betreffende winningsgebied.

De Tcbb adviseert om in winningsgebieden de totstandkoming en verdere ontwikkeling van gebiedsarrangementen te stimuleren door middel van omgevingsprocessen. De nieuwe Omgevingswet biedt hiervoor ook instrumenten aan.

In een omgevingsproces kunnen betrokken zijn:

- gemeente(s);
- provincie(s);
- waterschap(pen);
- burgers;
- mijnbouwmaatschappij(en);
- Staat der Nederlanden.

Momenteel worden al op enkele plaatsen omgevingsprocessen geïnitieerd om tot nadere afspraken te komen tussen burgers, lokale en regionale overheden en mijnbouwmaatschappijen rond mijnbouwactiviteiten in een winningsgebied. Zo participeert de NAM in het omgevingsproces Ternaard en initieert zij een vergelijkbaar proces in de regio Assen. Vermilion participeert in een projectafstemmingsprogramma in Weststellingwerf en Taqa heeft gebiedsconvenanten gesloten met de Gemeenten Alkmaar, Bergen, Heiloo en Schermer.

Een omgevingsproces zou kunnen leiden tot de gezamenlijke ontwikkeling van bijvoorbeeld energietransitieprogramma's, waaraan de betrokken mijnbouwmaatschappij en eventueel ook de Staat een financiële bijdrage leveren. Zo'n programma kan lokale projectvoorstellen volgens regelingen als bijvoorbeeld ISDE stimuleren.

4. Schadeprotocol Gaswinning Kleine Velden op Land

In dit hoofdstuk wordt een uitwerking gegeven van het schadeprotocol voor gaswinning uit de kleine velden op land.

Introductie

Zoals aangegeven in het Tcbb-advies 'Help, een scheur in mijn huis!' is bij de gaswinning uit de kleine velden op land de situatie anders dan in Groningen. De veiligheidsrisico's en de kans op schade zijn bij de gaswinning uit de kleine velden aanzienlijk kleiner.

Gaswinning leidt tot bodemdaling en kan leiden tot geïnduceerde aardbevingen met bodemtrilling tot gevolg. Bij gaswinning uit de kleine velden is de bodemdaling in het algemeen zeer gering waardoor ook de kans op schade door bodemdaling zeer klein is. Echter, omdat schade door bodemdaling niet volledig is uit te sluiten zullen schademeldingen die aan bodemdaling zijn gerelateerd ook worden beoordeeld door de CM.

Bij gaswinning uit de kleine velden kan schade optreden door bodemtrilling. Zo hebben de aardbeving met magnitude 2,3 in Emmen op 30 september 2015 en de aardbeving met magnitude 2,4 in Zuidlaren op 23 december 2016 tot circa 500 schademeldingen geleid. Deze schademeldingen zijn inmiddels grotendeels afgehandeld door de NAM, zij het met veel vertraging. Met de beoogde landelijke aanpak moeten dergelijke schademeldingen in de toekomst sneller en efficiënter afgehandeld kunnen worden. De wijze van afhandeling wordt in het Schadeprotocol Gaswinning Kleine Velden op Land nader geregeld.

Als er bij gaswinning uit een klein veld schade ontstaat dan zal deze bijna altijd gerelateerd zijn aan bodemtrilling door een geïnduceerde aardbeving. Een aardbeving kan leiden tot grotere aantallen schademeldingen binnen korte tijd na de aardbeving. Omdat de kans op grotere magnitudes bij gaswinning uit kleine velden klein is zullen de eventueel veroorzaakte schades veelal een geringe omvang hebben.

Bij het uitgangspunt van een laagdrempelige en ruimhartige afhandeling van mijnbouwschade in het kader van de landelijke aanpak past een snelle/versnelde afhandeling van schades van geringe omvang en een afhandeling waarbij mogelijke onzekerheden over het causaal verband tussen een schade en mijnbouwactiviteit niet voor rekening en risico van de burger worden gelaten. In het schadeprotocol wordt hieraan een nadere invulling gegeven door onder meer het vaststellen van respectievelijk een effectgebied en een centrumgebied rondom het epicentrum van een aardbeving alsmede door een ruimhartige beoordeling van het causaal verband.

Onderwerpen in het schadeprotocol

Van de in hoofdstuk 3 gegeven onderwerpen voor een schadeprotocol wordt in deze paragraaf een nadere uitwerking met toelichting gegeven.

1. Begripsomschrijvingen

1a Schade

Gedefinieerd wordt wat onder schade wordt verstaan waarbij wordt aangesloten bij het Burgerlijk Wetboek (6:106 BW) en het schadeprotocol van de TCMG (en haar opvolger het IMG). In afwachting van de verdere rechtsontwikkeling wordt de mogelijkheid voor burgers om schade vergoed te krijgen via de landelijke aanpak beperkt tot:

- fysieke schade aan woningen en vergelijkbare objecten die is veroorzaakt door bodembeweging als gevolg van de gaswinning;

- materiële schade die het gevolg is van deze fysieke schade.

1b Effectgebied

Het effectgebied is een gebied rondom het epicentrum van een aardbeving door de gaswinning waarin op grond van de huidige kennis schade kan zijn veroorzaakt door de aardbeving. De ligging van het effectgebied wordt zo spoedig mogelijk en bij voorkeur binnen één week na een aardbeving door middel van een kaart beschikbaar gesteld op de website van de CM. Schademeldingen worden in beginsel alleen in behandeling genomen indien de schadelocatie binnen het effectgebied ligt. Op grond van haar discretionaire bevoegdheid kan de CM schademeldingen van buiten het effectgebied in behandeling nemen.

Toelichting:

Met het oog op een efficiënte en transparante afhandeling van schademeldingen wordt bij de landelijke aanpak het begrip effectgebied gehanteerd. Dat is het gebied rondom het epicentrum van een aardbeving waarbinnen schade aan bebouwing kan zijn ontstaan, terwijl dat daarbuiten vrijwel uitgesloten is. De grootte van het effectgebied is afhankelijk van de magnitude van de aardbeving, de diepte van het hypocentrum en de eigenschappen van de ondergrond in het betreffende gebied. De grootte van het effectgebied is daarmee dynamisch en gekoppeld aan de betreffende aardbeving en locatie.

Met het hanteren van een effectgebied wordt met name voorkomen dat schademeldingen van ver buiten dit gebied, waarbij het vrijwel uitgesloten is dat de schade is veroorzaakt door de aardbeving, inhoudelijk moeten worden beoordeeld. Het zal in dit verband duidelijk zijn dat een eventuele aardbeving met een beperkte magnitude in bijvoorbeeld het gasveld De Wijk bij Meppel schade zou kunnen veroorzaken in de directe omgeving van het epicentrum, maar niet op locaties in de provincie Utrecht. Omdat bevingsschades op locaties juist buiten het effectgebied echter niet volledig zijn uit te sluiten biedt de discretionaire bevoegdheid van de CM ruimte om dergelijke schademeldingen toch in behandeling te nemen. De kans is echter zeer groot dat voor locaties buiten het effectgebied een andere evidente oorzaak voor de schade zal worden aangetoond dan beving door de gaswinning. Voor locaties binnen het effectgebied zal uit de inhoudelijke beoordeling overigens ook kunnen blijken dat de schade het gevolg is van een andere evidente oorzaak dan beving door de gaswinning.

De Tcbb adviseert de begrenzing van het effectgebied te baseren op een kans 10^{-4} (1 op 10.000)¹ dat in een relatief kwetsbaar pand op een locatie juist buiten het effectgebied bevingsschade optreedt. Daarbij hoort een topwaarde van de opgetreden trillingssnelheid van 3 mm/s (PGV_{MaxRot}) met een overschrijdingskans van 10^{-3} (1 op 1.000). De snelheid van 3 mm/s is gekozen omdat er bij deze snelheid een kleine kans is dat schade ontstaat aan voor trillingsschade gevoelige bouwdelen zoals kwetsbaar metselwerk. De Tcbb adviseert uit te gaan van 2 mm/s als er op een schadelocatie al eerder bodemtrillingen door aardbevingen met vergelijkbare snelheden zijn geweest. Beide waarden zijn ontleend aan SBR Trillingsrichtlijn A: Schade aan bouwwerken: 2017. De gekozen getalwaarden volgen overigens niet uit exacte wetenschap maar moeten worden opgevat als goed bruikbare keuzes ten behoeve van de shadeafhandeling.

Het effectgebied van een beving wordt vastgesteld door het KNMI op basis van het door de CM vastgestelde criterium. De ministeries van EZK en I&M verlenen het KNMI hiertoe opdracht. De staande praktijk is dat het KNMI direct na het optreden van een aardbeving informatie beschikbaar stelt over de opgetreden aardbeving, zijnde het tijdstip van optreden, de magnitude, de locatie van het epicentrum en de diepte van hypocentrum. Voorlopige informatie is 'real time' beschikbaar op de

¹ Deze gekozen kans behoort bij het vrijwel uitgesloten zijn dat schade buiten het effectgebied is veroorzaakt door de aardbeving. Deze kans sluit ook aan bij de kans die de TCMG hiervoor hanteert.

website van het KNMI, binnen een aantal dagen gevolgd door een actualisatie op grond van een analyse van de metingen door het KNMI. Dit geldt ook voor aardbevingen die het gevolg zijn van de gaswinning.

De begrenzing van het effectgebied van een beving zal door het KNMI worden vastgesteld op basis van een rekenmodel (Ground Motion Model), dat geschikt is voor het betreffende kleine veld, in combinatie met de beschikbare resultaten van de in het betrokken gebied uitgevoerde metingen van de opgetreden trillingssnelheden met het meetnetwerk van het KNMI. Daarbij wordt rekening gehouden met onzekerheden in rekenmodellen en metingen. Het effectgebied wordt op deze wijze door een deskundig instituut en onafhankelijk van de mijnbouwmaatschappij vastgesteld.

Met het KNMI worden afspraken gemaakt over de wijze van bepalen van het effectgebied en het leveren van een betreffende kaart aan de CM. Deze kaart wordt vervolgens binnen één week na de aardbeving door de CM gepubliceerd op de CM-website, zodat burgers kunnen zien wat de begrenzing van het effectgebied is.

Aardbevingen met een kleine magnitude (indicatief kleiner dan $M = 1,5$ à $2,0$, maar afhankelijk van de diepte van het hypocentrum en de eigenschappen van de ondergrond) veroorzaken trillingssnelheden die te klein zijn om schade te kunnen veroorzaken, ook in de directe omgeving van het epicentrum. Dat wordt in dat geval eveneens op basis van door het KNMI aangeleverde informatie door de CM aangegeven op haar website. Er is dan dus geen effectgebied.

1c Centrumgebied

Het centrumgebied is een binnen het effectgebied gelegen gebied rondom het epicentrum van een aardbeving door de gaswinning. De ligging van het centrumgebied wordt zo spoedig mogelijk en bij voorkeur binnen één week na een aardbeving door middel van een kaart beschikbaar gesteld op de website van de CM. Schademeldingen van locaties binnen het centrumgebied worden afgehandeld via een versnelde procedure mits het gemelde schadebedrag niet hoger is dan € 1.500,00 exclusief BTW.

Toelichting:

Het centrumgebied is een kleiner gebied rondom het epicentrum dan het effectgebied. In het centrumgebied zijn de trillingssnelheden door de aardbeving groter dan daarbuiten waardoor de kans op schade in het centrumgebied groter is. Net als bij het effectgebied is de grootte van het centrumgebied afhankelijk van de magnitude van de aardbeving, de diepte van het hypocentrum en de eigenschappen van de ondergrond in het betreffende gebied. De grootte van het centrumgebied is daarmee ook dynamisch en gekoppeld aan de betreffende aardbeving en locatie.

De Tcbb introduceert het begrip centrumgebied om grotere aantallen schademeldingen van schades met een beperkt schadebedrag via een versnelde procedure te kunnen afhandelen. De snelheid van de afhandeling wordt bereikt door de betreffende schades zonder deskundigenonderzoek af te handelen. Daarvoor moet aan de voorwaarde zijn voldaan dat het gemelde schadebedrag niet hoger is dan € 1.500,00 exclusief BTW. De mogelijkheid van een versnelde procedure is overeenkomstig de werkwijze van de TCMG.

De Tcbb adviseert de begrenzing van het centrumgebied te baseren op een topwaarde van de opgetreden trillingssnelheid van 3 mm/s (PGV_{MaxRot}) met een overschrijdingskans van 10^{-1} (1 op 10). Bij dit criterium hoort een kans van circa 10^{-2} (1 op 100) dat een schademelding van juist buiten het centrumgebied ten onrechte niet via de versnelde procedure wordt afgehandeld. Dat is op zich niet bezwaarlijk omdat die schademelding vervolgens wordt afgehandeld via de standaard procedure.

Het centrumgebied wordt door het KNMI op dezelfde wijze vastgesteld als het effectgebied en vervolgens gepubliceerd op de CM-website.

1d Overige begrippen

In aanvulling op de hiervoor genoemde begrippen worden de overige begrippen in het schadeprotocol omschreven conform het schadeprotocol van de TCMG.

2. Eisen die worden gesteld aan schademeldingen

Een schade wordt gemeld bij het Landelijk Loket Mijnbouwschade. De schade kan digitaal of per post worden gemeld.

De schademelding bevat ten minste:

- a. de naam en het adres van de melder;
- b. de datum van de melding;
- c. de aard en het adres van het gebouw waarop de melding betrekking heeft;
- d. de datum en het tijdstip waarop de schade is ontstaan of een inschatting daarvan;
- e. een aanduiding van de oorzaak van de schade;
- f. een beschrijving van de aard en de omvang van de schades en foto's daarvan;
- g. een zo goed mogelijke schatting van het schadebedrag;
- h. de inschatting of sprake zou kunnen zijn van een acuut onveilige situatie (zie 3);
- i. (indien van toepassing) de melding dat de schade ook bij een ander orgaan gemeld is;
- j. overige relevante informatie.

Een schademelding moet worden ingediend binnen een termijn van één jaar na de aardbeving. Schades die buiten deze termijn worden gemeld worden in beginsel niet in behandeling genomen. Op grond van haar discretionaire bevoegdheid kan de CM besluiten schademeldingen die later zijn gedaan toch in behandeling te nemen. Om in aanmerking te kunnen komen voor afhandeling via de versnelde procedure geldt, naast andere voorwaarden (zie 5.), een termijn van drie maanden na de aardbeving.

Toelichting:

De reden voor het opnemen van termijnen is dat bodemtrilling als schadeoorzaak gekoppeld is aan het optreden van een aardbeving als gevolg van de gaswinning. Informatie over opgetreden aardbevingen wordt naar buiten gebracht door het KNMI en, als er sprake is van aardbevingen door de gaswinning uit de kleine velden, ook door de CM. Burgers in het betreffende gebied kunnen daarvan op de hoogte zijn als zij de aardbeving al niet hebben gevoeld of ervan hebben gehoord. De door de bodemtrilling veroorzaakte schade manifesteert zich vrijwel direct na de aardbeving en zal normaliter binnen korte tijd kunnen worden opgemerkt en worden gemeld. De genoemde termijnen doen overigens geen afbreuk aan de wettelijke verjaringstermijnen.

3. Regels die gelden in geval van een acuut onveilige situatie

Acuut onveilige situaties kunnen worden gemeld op de wijze die is aangegeven op de website van het LLM.

Toelichting:

De kans op het ontstaan van acuut onveilige situaties door aardbevingen als gevolg van de gaswinning uit de kleine velden is extreem klein maar is ook niet volledig uit te sluiten. In de onwaarschijnlijke situatie dat dit toch gebeurt moet duidelijk zijn welke regels gelden. Omdat er in dit geval sprake is van urgentie moet de schademelder gebruik kunnen maken van een speciale meldingsprocedure. Vervolgens moet de schademelding op adequate wijze direct worden opgevolgd. Voor de procedure en de vervolgstappen kan worden uitgegaan van de werkwijze van de TCMG bij de melding van een acuut onveilige situatie (zogenaamde AOS-melding).

4. Ontvangst en eerste beoordeling van de schademelding

Na ontvangst van een schademelding wordt de ontvangst daarvan bevestigd aan de melder. De CM beoordeelt of de melding volledig en ontvankelijk is. Bij onvolledige meldingen wordt de melder schriftelijk in de gelegenheid gesteld om de melding (zo veel mogelijk) te completeren. De CM kan hierbij assisteren. Voor de completering geldt een termijn van twee weken.

Completering van de schademelding is niet nodig indien duidelijk is dat de schademelding niet voldoet aan de voorwaarden bij de hierna genoemde toets op de ontvankelijkheid. In dat geval wordt de schademelding namelijk afgewezen.

Voor de beoordeling van de ontvankelijkheid wordt getoetst aan twee voorwaarden die relevant zijn voor schades die zijn veroorzaakt door bodemtrilling als gevolg van een aardbeving door de gaswinning, te weten:

1. er moet sprake geweest zijn van bodemtrilling als gevolg van een door de gaswinning veroorzaakte aardbeving op het ontstaanstijdstip van de schade;
2. de schadelocatie moet in het effectgebied van de aardbeving liggen.

De schademelding is ontvankelijk indien aan deze voorwaarden is voldaan. De CM wijst vervolgens een zaakbegeleider/contactpersoon aan, die contact opneemt met de melder en toelichting geeft over de verdere gang van zaken.

De schademelding is niet ontvankelijk indien niet aan één of beide voorwaarden is voldaan. De CM stelt de schademelder in dat geval op de hoogte dat de schademelding niet in behandeling wordt genomen. De CM heeft op grond van haar discretionaire bevoegdheid om de schademelding toch in behandeling te nemen.

Toelichting:

Zoals eerder aangegeven is de kans op schade door bodemdaling als gevolg van de gaswinning uit de kleine velden zeer klein. Schademeldingen die zijn gerelateerd aan bodemdaling worden ook in behandeling genomen door de CM.

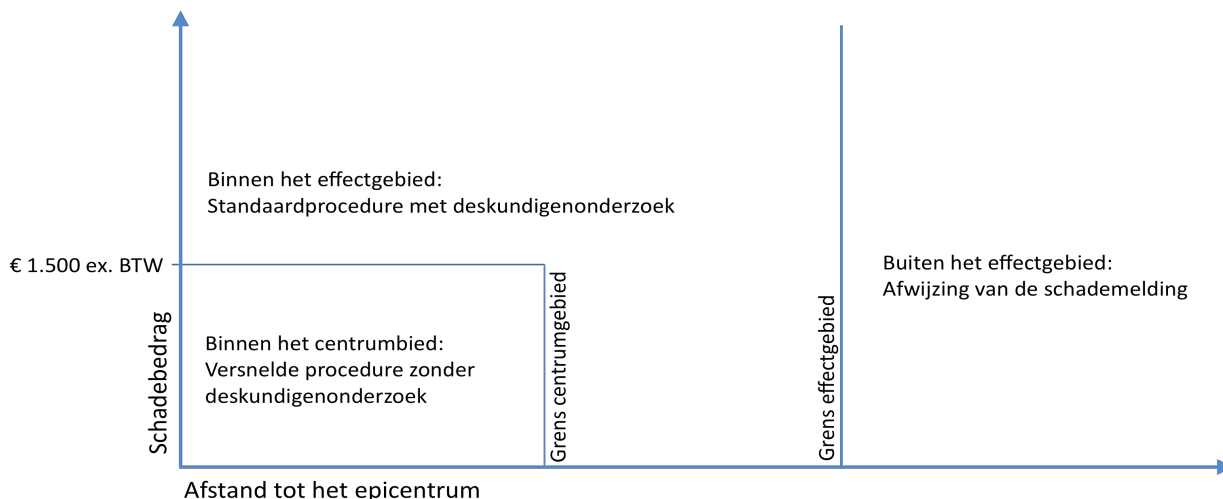
5. De te volgen procedure

Voor de te volgen procedure bij de afhandeling van schademeldingen zijn twee varianten beschikbaar, namelijk de standaard procedure en de versnelde procedure (zie figuur 2). De versnelde procedure wordt gevolgd voor schademeldingen die voldoen aan de volgende voorwaarden:

- de schadelocatie ligt in het centrumgebied;
- het gemelde schadebedrag is niet hoger dan € 1.500,00 exclusief BTW;
- de schade is gemeld binnen drie maanden na de aardbeving.

Voor de overige schademeldingen wordt de standaard procedure gevolgd.

De CM stelt de schademelder op de hoogte van de te volgen procedure.

Figuur 2 - Afhandeling via standaard of versnelde procedure

5.a Standaard procedure

Afhandeling via de standaardprocedure houdt in dat de schade door één of meer deskundigen wordt onderzocht waarbij wordt beoordeeld of sprake is van een causaal verband tussen de schade en de aardbeving. Het onderzoek door de deskundige(n) betreft tevens de omvang van de schade voor zover de schade een causaal verband heeft met de aardbeving.

5.b Versnelde procedure

Een schademelding van een locatie binnen het centrumgebied wordt via een versnelde procedure afgehandeld mits het gemelde schadebedrag niet hoger is dan € 1.500,00 exclusief BTW en mits de schade is gemeld binnen drie maanden na de aardbeving.

De CM doet direct op basis van de bij de melding gevoegde stukken en de beschikbare gegevens over de aardbeving een schriftelijke uitspraak over het (vermoedelijke) causale verband tussen de schade en de aardbeving en over de hoogte van het te vergoeden schadebedrag.

De CM kan besluiten om steekproefsgewijs door een deskundige onderzoek te laten doen naar schademeldingen die worden afgehandeld via de versnelde procedure.

Toelichting:

Schadeafhandeling via een versnelde procedure houdt in dat de schade direct wordt vergoed zonder onderzoek door een deskundige. Voor de afhandeling via de versnelde procedure denkt de Tcbb aan een termijn van drie maanden na de schademelding. Voor schades met een beperkt schadebedrag is de versnelde procedure efficiënt omdat daarmee tijd en kosten worden bespaard. Het genoemde bedrag van € 1.500,00 exclusief BTW wordt vastgelegd in het Schadeprotocol Gaswinning Kleine Velden op Land met een mogelijkheid van nadere aanpassing.

6. Benoeming van deskundige(n) en zienswijze van de schademelder

De door de CM te benoemen deskundigen voldoen aan expliciete eisen met betrekking tot de deskundigheid, onafhankelijkheid en onpartijdigheid.

De schademelder wordt door de CM op de hoogte gesteld van het voornemen om één of meer deskundigen te benoemen. De schademelder kan hierop binnen twee weken een zienswijze indienen bij de CM.

Indien de zienswijze van de schademelder naar het oordeel van de CM daartoe aanleiding geeft kan de CM besluiten één of meer andere deskundigen te benoemen.

Toelichting:

Voor de aan de deskundigen te stellen eisen wordt nagegaan of de eisen die de TCMG hanteert geschikt zijn.

7. Onderzoek door en advies van deskundige(n)

Door de deskundige(n) wordt in opdracht van de CM onderzoek gedaan naar het causaal verband tussen de aardbeving en de schade. Tevens wordt de hoogte van het schadebedrag vastgesteld voor zover sprake is van een causaal verband.

Door de deskundige(n) wordt op basis van het onderzoek een adviesrapport uitgebracht aan de CM met advies over:

- de aard en de omvang van de gemelde schade;
- of er sprake is van een causaal verband tussen de aardbeving en de gemelde schade of dat de schade een andere evidente, aantoonbare oorzaak heeft;
- of er eventueel sprake is van meerdere mijnbouwactiviteiten in het gebied die de gemelde schade kunnen hebben veroorzaakt;
- de kosten van het herstel van de fysieke schade voorzover er sprake is van causaliteit;
- de omvang van eventuele materiële schade die het gevolg is van de gemelde fysieke schade;
- eventuele overwegingen omtrent de verdere afhandeling van de schademelding.

Toelichting:

De werkwijze van de deskundigen en de van toepassing zijnde termijnen voor het uitvoeren van het onderzoek, de beoordeling en de rapportage dienen in beginsel aan te sluiten bij wat de TCMG hiervoor hanteert. De Tcbb maakt in bijlage B bij dit advies een aantal kanttekeningen die relevant zijn bij de schadebeoordeling en het beantwoorden van de causaliteitsvraag.

Bij de beantwoording van de causaliteitsvraag adviseert de Tcbb conform haar eigen praktijk de eventuele onduidelijkheid over de schadeoorzaak in het voordeel van de schademelder te laten werken. Er is sprake van causaliteit als de schade naar zijn aard kan zijn veroorzaakt door de aardbeving en als er geen andere evidente aantoonbare oorzaak is. Hiermee wordt invulling gegeven aan het begrip ruimhartigheid.

Een schade kan in relatie staan tot zowel één of meer mijnbouwactiviteiten als tot maatregelen van andere organisaties (bijvoorbeeld een aanpassing van het grondwaterpeil door een waterschap in verband met een bodemdaling als gevolg van gaswinning in een gebied). In dat geval zal de deskundige die relaties in zijn onderzoek betrekken.

Omdat bij het schrijven van dit advies het beoordelingskader van de TCMG nog niet beschikbaar was, kon niet worden nagegaan of dat beoordelingskader geschikt is voor gebruik door de CM.

8. Zienswijze van de schademelder op het advies van de deskundige(n)

Na ontvangst van het adviesrapport van de deskundige(n) wordt dit adviesrapport naar de schademelder gestuurd die binnen een termijn van twee weken een zienswijze kan geven op het rapport. De termijn kan op verzoek van de schademelder door de CM worden verlengd.

Indien de zienswijze van de schademelder naar het oordeel van de CM daartoe aanleiding geeft kan de CM besluiten om een tweede advies aan één of meer deskundigen te vragen.

Toelichting:

Onderdeel van de schadeafhandeling onder publieke regie impliceert geen rol voor de mijnbouwmaatschappij in de afhandeling van een individueel schadegeval door de CM.

9. Uitspraak van de CM

9.a Standaard procedure

De CM doet een schriftelijke uitspraak over het causaal verband tussen de gemelde schade en de mijnbouwactiviteit(en), de hoogte van het te vergoeden schadebedrag en de verantwoordelijke mijnbouwmaatschappij(en). Deze uitspraak is gebaseerd op de schademelding, het adviesrapport van de deskundige(n) en de zienswijze van de schademelder op het adviesrapport van de deskundige(n). In geval van meerdere mijnbouwactiviteiten in het betrokken gebied die de schade veroorzaakt kunnen hebben ('gestapelde mijnbouw') bepaalt de CM het aandeel van elk van de betrokken mijnbouwmaatschappijen in het te vergoeden schadebedrag. Indien de schade volgens de CM een evident andere oorzaak heeft zal zij dit in de uitspraak vermelden. De uitspraak wordt naar de schademelder gestuurd en in afschrift naar de betreffende mijnbouwmaatschappij(en).

9.b Versnelde procedure

De CM doet op basis van de melding een schriftelijke uitspraak over de hoogte van het schadebedrag. Bij de versnelde procedure is dit bedrag maximaal € 1.500,00 exclusief BTW. De uitspraak wordt naar de schademelder gestuurd en in afschrift naar de betreffende mijnbouwmaatschappij(en).

10. Vergoeding van de schade

Schadebedragen worden vergoed zodra de schademelder aan de CM heeft bevestigd dat hij instemt met het door de CM vastgestelde schadebedrag. Voor de vergoeding van vastgestelde schadebedragen zijn er naar keuze van de schademelder drie mogelijkheden:

1. Het te vergoeden schadebedrag wordt - indien het schadebedrag niet hoger is dan € 1.500,00 exclusief BTW - binnen vier weken na ontvangst van de instemming van de schademelder door de mijnbouwmaatschappij(en) rechtstreeks aan de schademelder betaald.
2. Het te vergoeden schadebedrag wordt binnen vier weken na de overlegging van betaalde facturen betreffende het uitgevoerde schadeherstel door de mijnbouwmaatschappij rechtstreeks aan de schademelder betaald.
3. Het te vergoeden schadebedrag wordt binnen vier weken na ontvangst van facturen van de partij die het schadeherstel heeft uitgevoerd door de mijnbouwmaatschappij aan deze partij betaald.

Indien de schademelder niet instemt met het door de CM vastgestelde schadebedrag houdt de schademelder het recht om de schade te laten beoordelen door de civiele rechter.

Toelichting:

Bedragen die via de versnelde procedure worden vergoed zijn niet hoger dan € 1.500,00 exclusief BTW en kunnen rechtstreeks en zonder overlegging van facturen worden uitbetaald aan de schademelder.

5. Vervolgstappen

Landelijk Loket Mijnbouwschade

De Staat initieert dat het bestaande LLM verder wordt ontwikkeld als centraal meldpunt voor mijnbouwschade en als centraal informatiepunt voor mijnbouwactiviteiten.

Commissie Mijnbouwschade

De Staat stelt een landelijke Commissie Mijnbouwschade (CM) in. De CM stelt haar werkwijze en beoordelingskader vast.

Het beoordelingskader dat de TCMG voor de schadeafhandeling hanteert, is ten tijde van het schrijven van dit advies nog in ontwikkeling. In 2019 moet worden beoordeeld of dit beoordelingskader geschikt is voor de landelijke aanpak dan wel daarvoor moet worden bijgesteld en aangevuld.

Uitvoeringsorganisatie

De Staat voorziet in een adequate uitvoeringsorganisatie die beschikbaar is voor en die wordt aangestuurd door de CM. Overwogen kan worden om hiervoor gebruik te maken van de uitvoeringsorganisatie van de TCMG. Hierover dient nadere afstemming met EZK en TCMG plaats te vinden. Dat geldt ook voor het beoordelingskader dat de TCMG voor de schadeafhandeling hanteert. Belangrijk is dat grotere aantallen schademeldingen snel kunnen worden afgehandeld.

Schadeprotocol Gaswinning Kleine Velden op Land

De Staat stelt een Schadeprotocol Gaswinning Kleine Velden vast. Ter uitvoering daarvan maakt de Staat op basis van het Schadeprotocol nadere afspraken met het KNMI voor het leveren van kaarten aan de CM waarop effectgebieden en centrumgebieden zijn aangegeven.

Convenant Gaswinning Kleine Velden op Land

De Staat sluit met de mijnbouwmaatschappijen NAM, Vermilion en Taqa een Convenant Gaswinning Kleine Velden op Land.

Gebiedsarrangementen Gaswinning Kleine Velden op Land

De Staat bevordert dat burgers en lokale overheden worden betrokken bij mijnbouwactiviteiten in hun omgeving en stimuleer via omgevingsprocessen de totstandkoming van Gebiedsarrangementen op basis van lokale projectvoorstellen met bijdragen van de betrokken mijnbouwmaatschappijen en de Staat.

Overgangsregeling Gaswinning Kleine Velden op Land

Vanuit de huidige situatie, waarbij burgers hun schade als gevolg van de gaswinning moeten melden bij de betreffende mijnbouwmaatschappij en waarbij de mijnbouwmaatschappijen de schade afhandelen, kan gefaseerd worden toegewerkt naar de gewenste eindsituatie met de landelijke aanpak voor de schadeafhandeling gaswinning bij de kleine velden. Met het KNMI kunnen afspraken worden gemaakt voor het voorbereiden van het leveren van informatie over effect- en centrumgebieden. Na gereedkomen van het Schadeprotocol Gaswinning Kleine Velden op Land en het beschikbaar komen van een uitvoeringorganisatie kan de Tcbb - vooruitlopend op de instelling van de CM - tijdelijk de rol van de CM vervullen.

Uitwerking voor overige mijnbouwtypes

Parallel aan de totstandkoming van de landelijke aanpak voor de gaswinning uit de kleine velden kan op overeenkomstige wijze gewerkt worden aan de totstandkoming van de landelijke aanpak voor de overige types mijnbouw, namelijk de zoutwinning, de geothermie en de naijlende gevolgen van de kolenwinning in Limburg. Het Schadeprotocol Gaswinning Kleine Velden op Land kan daarbij fungeren als model voor de schadeprotocolen bij de overige types mijnbouw.

Met betrekking tot mijnbouwschades door de naijlende gevolgen van de kolenwinning in Limburg wordt nog opgemerkt dat in een aantal gevallen geen mijnbouwmaatschappij meer aangesproken kan worden voor vergoeding van die mijnbouwschades. In die gevallen zou de Staat (al dan niet samen met andere partijen) kunnen voorzien in de vergoeding van de mijnbouwschade (rechtstreeks of via een fonds) zodat ook de burgers in Limburg rechtvaardig worden behandeld.

Bijlage A Geconsulteerde instanties en personen

Bewonersgroepen

Bewonersvereniging Stop Gaswinning Marsdijk Nu
Dorpsbelangen Ternaard
Dorpsbelang Wierum

Landelijke en lokale bestuurders

EZK
IPO
VNG
Noordelijke bestuurders

Mijnbouwmaatschappijen

NAM
Vermilion
Taqa
ONE
Nogepa

Overige instanties

TCMG
KNMI
Mijnraad
SodM
RVO

Bijlage B Schadebeoordeling

1. Inleiding

Het achterhalen van de oorzaak of oorzaken van schade aan gebouwen is een lastige opgave, zeker als aardbevingen daarbij een rol kunnen spelen. De grootste knelpunten vanuit technisch oogpunt zijn:

- Bij het vaststellen van de technische causaliteit is de vraag of er een verband is tussen een bepaalde gebeurtenis (in het verleden) en de (op een bepaald moment) geconstateerde schade. Het tijdsaspect speelt daarbij een grote rol. Bij bevingsschade gaat het gewoonlijk om schade die gelijktijdig met de beving, of kort daarna, optreedt. Daartegenover treedt zettingsschade gewoonlijk pas op vele jaren nadat een woning is gebouwd, verbouwd, bijgebouwd, of nadat een verandering in de omgeving heeft plaatsgevonden.
- Hoeveel onderzoek moet worden uitgevoerd om tot een uitspraak over de causaliteit te komen? Er is een tendens om bij gebouwopnames alle aanwezige schades fotografisch vast te leggen en deze één voor één te analyseren. Worden de beoordelingsresultaten beter bij een uitgebreider onderzoek en hoe verhouden de onderzoekskosten zich tot de opgetreden schade?
- Hoe groot is het bij een aardbeving te beschouwen gebied? De door een beving veroorzaakte trillingen zijn op korte afstand van het epicentrum relatief groot en op grote afstand relatief klein. Op welke afstand is de trillingssnelheid zo klein geworden dat er redelijkerwijs geen schade aan gebouwen door de beving meer valt te verwachten c.q. veroorzaakt kan zijn?

2. Onderzoek oorzaken bouwkundige schade in Groningen

Bouwkundige schade doet zich vaak voor in de vorm van scheuren in metselwerk. In de studie naar bouwkundige schade in Groningen² is aan de hand van 69 case studies van gebouwen gekeken welke afzonderlijke oorzaken of combinaties van oorzaken een rol kunnen hebben gespeeld bij het ontstaan van schade. Daartoe zijn scenario's beschouwd om de schade te kunnen verklaren naar type, aard en voorkomen. In het onderzoeksrapport worden de mogelijke oorzaken van schade in drie hoofdcategorieën onderverdeeld:

- gebouwgebonden oorzaken;
- ongelijkmatige zettingen;
- bevingen.

Gebouwgebonden oorzaken zijn die oorzaken die uitsluitend samenhangen met het gebouw, de geometrie, de toegepaste bouwmaterialen en constructiewijzen en met de krachtswerking in het gebouw. Deze oorzaken staan los van de lokale situatie. Gebouwgebonden oorzaken zijn niet specifiek voor de onderzochte panden of voor de provincie Groningen. Deze oorzaken komen in heel Nederland voor.

Zettingen en zettingsverschillen kennen een breed spectrum van achterliggende of dieper liggende oorzaken die sterk worden bepaald door specifieke lokale omstandigheden. In vrijwel alle onderzochte gevallen is de situatie van de fundering in combinatie met de lokale ondiepe ondergrond de belangrijkste factor bij het ontstaan van zettingen en zettingsverschillen. Voor de verklaring van de bouwkundige schade speelt deze oorzaak een grote rol. De meeste onderzochte panden staan niet op palen en zijn zogenaamd 'op staal' (= ondiep) gefundeerd.

² Ir. P.C. van Staaldunin, dr. ir. K.C. Terwel, prof. dr. ir. J.G. Rots, Onderzoek naar de oorzaken van bouwkundige schade in Groningen, Methodologie en case studies ter duiding van de oorzaken, TU Delft, Faculteit Civiele Techniek en Geowetenschappen, Rapportnummer CM-2018-01, 11 juli 2018

Bevingen zijn als schadebijdragende factor moeilijk uit te sluiten van de best verklarende scenario's, maar vallen tegelijk ook moeilijk als zodanig te bewijzen. Het schadebeeld biedt hiervoor meestal onvoldoende aanknopingspunten. Waar combinaties van bevingen met andere oorzaken optreden, lijkt bij lichte bevingen het schadebeeld vooral gerelateerd te zijn aan andere onderliggende oorzaken. Het kan echter zijn dat de beving de 'trigger' is geweest voor het ontstaan van de schade. Voor het betrouwbaar bepalen van de invloed van de beving op de schade is kennis van het moment van het ontstaan van de schade essentieel.

In gemiddeld 70% van de schades kon op basis van de beschikbare schadeopnamerapporten een best verklarend scenario in de studie worden geformuleerd. In de overige gevallen waren er te veel opties of was de kwaliteit van de informatie over de schade onvoldoende om tot een oordeel te komen. Eén van de conclusies van het rapport is dat in Groningen gebouwgebonden oorzaken en ongelijkmatige zettingen de belangrijkste schadeoorzaken zijn. Gebleken is dat gebouwen van na 1970 mede op basis van beter grondonderzoek beter zijn gefundeerd: de schade door zettingen is bij deze gebouwen hier aanzienlijk geringer.

3. Gaswinning uit de kleine velden

De studie biedt een goede basis voor de beoordeling van eventuele schade door gaswinning uit de kleine velden. De bevindingen over gebouwgebonden schade hebben een breder toepassingsgebied dan alleen de provincie Groningen en hetzelfde geldt voor schade als gevolg van ongelijkmatige zettingen: ondiepe funderingen op een samendrukbare klei-ondergrond komen niet alleen in de provincie Groningen voor, maar op veel meer plaatsen in Nederland. Het betreft dan vooral de wat oudere bebouwing.

De Tcbb adviseert bij het beantwoorden van de causaliteitsvraag voor de beoordeling van de oorzaak (of oorzaken) van de schade de volgende werkwijze te ontwikkelen:

- stel per schadegeval een best verklarend scenario op met toepassing van de hiervoor genoemde drie hoofdcategorieën;
- houdt bij het trekken van de uiteindelijke conclusie rekening met de grotere onzekerheid rond het vaststellen van de schadeoorzaak 'bevingen' in vergelijking met de schadeoorzaken 'gebouwgebonden schade' en 'ongelijkmatige zettingen'.

Voor het vaststellen en beoordelen van de schade adviseert de Tcbb de onderzoeken op locatie beperkt te houden tot de schade die door de bewoner is gemeld en dus niet alle onvolkomenheden in een gebouw te gaan fotograferen en analyseren. De Tcbb vindt het belangrijk dat de schade wordt onderzocht en beoordeeld door deskundigen op het gebied van bouwconstructies en ondiepe ondergrond. Die deskundigen zijn tevens verantwoordelijk voor het opstellen van het adviesrapport aan de Commissie Mijnbouwschade.

Met betrekking tot de schadelocatie is van belang dat rekening wordt gehouden met de trillingssnelheden die door een beving kunnen zijn opgetreden in vergelijking met de trillingssnelheid waarbij schade is te verwachten. De gevoeligheid van het bouwdeel voor trillingsschade is daarbij een belangrijke parameter. De SBR Trillingsrichtlijn A: Schade aan bouwwerken: 2017 biedt daarvoor goed bruikbare informatie.

Date : 16-1-2019 09:45:43

From : ██████████

17.16

To : "██████████@rug.nl

Subject : ██████████ op tv

Goedemorgen ██████████.

██████████ is in Hofbar geweest om te praten over de gaswinningen in Drenthe. Zonder dat je naam wordt genoemd (een adviseur van de minister) wordt je aangehaald. Zie vanaf 10.15:

https://www.uitzendinggemist.net/aflevering/462007/De_Hofbar.html

Groet,

██████████

Date : 25-11-2018 12:44:50

F [REDACTED]
T [REDACTED]

Subject : [REDACTED]

D [REDACTED]

heb jij een mailadres en 06 nummer van [REDACTED]?
Dank en groet,

[REDACTED]
[REDACTED]

*Emeritus Professor of Business and ICT and Founding Dean,
Faculty of Economics and Business, University of Groningen
Emeritus Professor of Systems Engineering and Founding Dean,
Faculty of Technology, Policy and Management, Delft University of Technology
Visiting Professor, Institute for Finance Management Tanzania*

[REDACTED]
[REDACTED]
[REDACTED]
[REDACTED]

17.18

Date : 7-1-2019 15:54:04

From : "datumprikker.nl" service@datumprikker.nl

To : ██████████@assen.nl

Subject : Iedereen heeft gereageerd: vervolg gesprek schadeprotocol/gebiedsarrangementen

datumprikker.nl

Iedereen heeft gereageerd

Geachte ██████████,

██████████ heeft gereageerd op de afspraak 'vervolg gesprek schadeprotocol/gebiedsarrangementen'. Daarmee hebben alle deelnemers hun reactie opgegeven en kunt u een of meerdere data prikken. Klik hiervoor op de onderstaande link.

[afspraak beheren](#)

Werk de link niet? Kopieer dan het onderstaande adres naar uw browser.

<https://datumprikker.nl/mail/110/dwbaggy3nh5g9yt>

Date : 20-12-2018 16:08:00

17.19

F

To : ██████████@middendrenthe.nl, ██████████@gemeente-noordenveld.nl, ██████████@gemeente-noordenveld.nl, "█████████@aaenhunze.nl"
█████████@█████████.nld
"█████████@zuidhorn.nl" ██████████@█████████.nl

Subject : kamerbrief met aandacht voor schadeprotocol

Attachment : s_over_voor_1_juli_duidelijkheid_voor_alle_Limburgers_met_mijnbouwschade_(Kamerstuk_32813-261).docx;

Goedemiddag,

Bijgevoegd stuur ik jullie een kamerbrief van vandaag met op pagina 2 aandacht voor het nieuwe schadeprotocol. De minister is nog heel voorzichtig. We weten dat de Tcbb veel verder is met het proces.

Groet,

Disclaimers:

Aan de informatie in deze e-mail en ieder aangehecht databestand kunnen geen rechten worden ontleend. De e-mail is vertrouwelijk en is uitsluitend bestemd voor de geadresseerde. De gemeente Assen aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade als gevolg van onjuistheden, gedateerde informatie of van een onjuiste en onvolledige verzending en ontvangst van informatie.

Ministerie van Economische Zaken en Klimaat

> Retouradres Postbus 20401 2500 EK Den Haag

De Voorzitter van de Tweede Kamer
der Staten-Generaal
Binnenhof 4
2513 AA DEN HAAG

Directoraat-generaal
Energie, Telecom &
Mededinging

Bezoekadres
Bezuidenhoutseweg 73
2594 AC Den Haag

Postadres
Postbus 20401
2500 EK Den Haag

Overheidsidentificatienr
00000001003214369000

T 070 379 8911 (algemeen)
F 070 378 6100 (algemeen)
www.rijksoverheid.nl/ezk

Datum 20 december 2018
Betreft Traject schaderegeling mijnbouwschade in Limburg en motie 251

Ons kenmerk
DGEM / 18316050

Geachte Voorzitter,

Op 29 november 2018 heb ik tijdens het AO Klimaat en Energie toegezegd om eind december uw Kamer nader in te lichten over het traject dat ik zal volgen om te komen tot een schaderegeling voor mijnbouwschade veroorzaakt door de voormalige steenkolenwinning in Limburg. Met deze brief geef ik gevolg aan mijn toezegging.

Schadevergoeding voor gedupeerden en rechtszekerheid voor mijnbouwbedrijven
Ik heb in het AO van 29 november 2018 en in mijn brieven van 6 november 2018¹ en 29 november 2018² aangegeven dat ik bezig ben om te komen tot een permanente adequate afhandeling van mijnbouwschade in Limburg. Ik streef daarbij naar een oplossing waarbij de burger met onmiskenbare mijnbouwschade in Limburg recht wordt gedaan, maar waarbij ook de rechtszekerheid voor bedrijven niet uit het oog wordt verloren. Schade moet immers altijd hersteld of vergoed worden, en tegelijkertijd is het rechtvaardig dat de aansprakelijkheid van een individueel bedrijf niet tot in de oneindigheid duurt, zoals dat nergens het geval is in het maatschappelijke en economische verkeer.

Mijn insteek voor de nieuwe aanpak voor de afhandeling van mijnbouwschade in Limburg is dan ook dat alle gedupeerden alle schade hersteld of vergoed krijgen, ongeacht de geldende verjaringstermijn die een individueel bedrijf vrijwaart van aansprakelijkheid. Voor wat betreft de financiering van deze vergoedingen, wil ik de komende maanden zorgvuldig in kaart brengen wat er mogelijk is. Daarbij ga ik uiteraard met alle belanghebbenden in gesprek, waarbij het mijn insteek is dat het in eerste instantie de mijnbouwsector is die de schade vergoedt.

Claims in Limburg bij de Commissie Mijnbouwschade, fonds voor Limburg
Op 9 oktober 2018 heb ik u per brief³ geïnformeerd over de nadere uitwerking van mijn voornemen om naar aanleiding van het advies van de Technische commissie bodembeweging (Tcbb) te komen tot een uniforme landelijke en onafhankelijke beoordeling en afhandeling van mogelijke mijnbouwschade. Voor de

¹ Kamerstuk 32 849, nr. 151

² Kamerstuk 32 849, nr. 153

³ Kamerstuk 32 849, nr. 137

mijnbouwschade in Limburg beoog ik dezelfde aanpak. Dat betekent dat de behandeling van de mijnbouwschade onder publieke regie zal plaatsvinden. Deze behandeling zal procedureel en inhoudelijk transparant zijn en ook onafhankelijk van de mijnbouwonderneming dan wel rechtsopvolger daarvan plaatsvinden. De in mijn brief genoemde beoogde Commissie Mijnbouwschade zal zich ook over de claims in Limburg buigen.

Ik heb de Tcbb gevraagd om een uniform en landelijk schadeprotocol op te stellen voor de kleine gasvelden op land. Ik verwacht dat de Tcbb in maart 2019 dit protocol gereed heeft. Ik zal aan de hand van dit protocol in overleg met provincie Limburg komen tot een schadeprotocol voor de inwoners van Limburg. Aan dit protocol zal een fonds gekoppeld moeten worden. Vragen die ik bij de keuze voor een fonds wil beantwoorden zijn onder andere:

- Kan gebruik worden gemaakt van een van de bestaande fondsen of zal er een nieuw fonds moeten worden ingericht?
- Wie kunnen aanspraak maken op het fonds?
- Welke schade vergoedt het fonds?
- Verstrekt het fonds schadevergoedingen of regelt het fonds herstel van woningen in natura?
- Kan de mijnbouwsector of kunnen de rechtsopvolgers van de voormalige mijnbouwbedrijven financieel worden aangesproken om bij te dragen aan het beoogde fonds?

Over deze vragen wil ik in gesprek treden met de betrokken overheden en bedrijven. Ik streef ernaar om eind 2019 de eerste schadebeoordelingen gereed te hebben en de eerste opdrachten voor het herstel te geven. Dit is een ambitieus traject omdat ik afhankelijk ben van het advies van de Tcbb, de nog op te richten Commissie Mijnbouwschade en ook financiële reserveringen en toezeggingen. Binnen dit traject zal ik ook gevolg geven aan de aangenomen motie⁴ van lid Beckerman zodat deze bewoners met schade zo spoedig mogelijk duidelijkheid krijgen.

Voortzetting samenwerking provincie Limburg en Rijk

De afgelopen jaren is door de provincie Limburg en het Rijk nauw samengewerkt bij de aanpak van mijnbouwschade. Ik hoop deze goede samenwerking voort te zetten bij het inrichten van een aanpak voor mijnbouwschade.

In de periode 2014 tot en met 2016 zijn de na-ijlende gevolgen van de steenkolenwinning onderzocht. Op 15 december 2016 heeft mijn ambtsvoorganger uw Kamer per brief⁵ geïnformeerd over het pakket van maatregelen dat het Rijk, de provincie Limburg en de gemeenten zijn overeengekomen om de negatieve effecten van de voormalige steenkolenwinning zo veel als mogelijk te voorkomen. De belangrijkste maatregelen zijn het monitoren van verschillende na-ijlende effecten, het treffen van maatregelen bij zes industriële schachten en het saneren van historische schachten in Kerkrade. Daarnaast wordt er door de regio een expertisecentrum ingericht, is bij de

⁴ Kamerstuk 32813, nr. 261

⁵ Kamerstuk 32 849, nr. 97

provincie Limburg een infopunt mijnbouw⁶ ingesteld, en wordt er bij nieuwe ruimtelijke ontwikkelingen rekening gehouden met de voormalige mijnbouw.

Ons kenmerk
DGETM / 18316050

Er is ook afgesproken om, in afwachting van een permanente regeling, het door het Rijk, provincie en gemeenten opgerichte Calamiteitenfonds Mijn(water)schade voort te laten bestaan. In mijn brieven van 6 november 2018⁷ en 29 november 2018⁸ heb ik aangegeven dat het Calamiteitenfonds aanvullende financiering behoeft. Gedeputeerde Staten van Limburg, de betrokken gemeenten en ik zullen ervoor zorgen dat het fonds binnenkort weer beschikt over voldoende middelen zodat de komende periode meerdere woningen kunnen worden hersteld.

Eric Wiebes
Minister van Economische Zaken en Klimaat

⁶ www.limburg.nl/thema/infopunt-mijnbouw/

⁷ Tweede Kamer, vergaderjaar 2018–2019, 32 849, nr. 151

⁸ Tweede Kamer, vergaderjaar 2018–2019, 32 849, nr. 153

Date : 12-12-2018 21:22:26

17.20

F [REDACTED]
T [REDACTED]

Subject : laatste versie

Attachment : Concept Advies KV 12 12 18.pptx;

commentaar welkom!

[REDACTED]
[REDACTED]

*Emeritus Professor of Business and ICT and Founding Dean,
Faculty of Economics and Business, University of Groningen
Emeritus Professor of Systems Engineering and Founding Dean,
Faculty of Technology, Policy and Management, Delft University of Technology
Visiting Professor, Institute for Finance Management Tanzania*

[REDACTED]
[REDACTED]
[REDACTED]
[REDACTED]

Help, een scheur in mijn huis!

Wat nu?

Concept Advies

**Landelijke Aanpak Afhandeling
Mijnbouwschade**

Concept Advies

Landelijke Aanpak Afhandeling Mijnbouwschade

- Uitgangspunten
- Commissie Mijnbouwschade (CM)
- Schadeprotocol Gaswinning Kleine Velden (KV)
- Convenant KV
- Gebiedsarrangementen
- Overgangsregeling
- En verder
- Uit te werken
- Begrippen
- FAQ
- Geraadpleegde personen en instanties

Uitgangspunten (1)

Landelijke Aanpak Afhandeling Mijnbouwschade

- Mijnbouwactiviteiten roepen bij bewoners en bestuurders in heel Nederland **emoties** op rond **risico's**, verdeling van **lasten en lusten** en **afhandeling van schade** naar menselijke maat.
- Voor **energietransitie** is herstel van **vertrouwen** in mijnbouwactiviteiten en met name in gaswinning noodzakelijk.
- Dit kan alleen door de **burger** centraal te stellen bij een **landelijke aanpak** van de afhandeling van mijnbouwschade.
- Deze biedt **elke** burger
 - een integrale en transparante **beoordeling** van risico's voorafgaand aan de mijnbouwactiviteiten;
 - een transparante en onafhankelijke **monitoring** van mogelijke schaderisico's tijdens de mijnbouwactiviteiten;
 - een **ruimhartige, snelle en transparante afhandeling** van eventuele schades.

Uitgangspunten (2)

Landelijke Aanpak Afhandeling Mijnbouwschade

- De *Landelijke Aanpak Afhandeling Mijnbouwschade* omvat
 - de Commissie Mijnbouwschade **CM**;
 - het Landelijk **Schadeprotocol** Gaswinning Kleine Velden, door de CM te hanteren;
 - **gebiedsarrangementen** of convenanten per winningsplan, die de context bieden voor de CM.
- Voor het begrip **schade** door bodembeweging bij gaswinning wordt aangesloten bij het Burgerlijk Wetboek.
- Alle gemelde schade wordt vergoed, **mits...**
- De **beoordeling** van het **causaal verband** heeft als uitgangspunt het **wettelijk bewijsvermoeden**.

Commissie Mijnbouwschade (1)

- De instelling van de CM is onder het primaat van '**publieke regie**' **vergelijkbaar** met de instellingsbesluiten van de Tijdelijke Commissie Mijnbouwschade Groningen (TCMG) en haar opvolger, het Instituut Mijnbouwschade Groningen (IMG).
- De CM hanteert als **leidraad** het *Schadeprotocol Gaswinning Kleine Velden* in de **context** van vigerende *gebiedsarrangementen* en convenanten.
- De CM en het Schadeprotocol worden ingesteld door de ministers op basis van een **convenant** *Landelijke Afhandeling Schade Gaswinning Kleine Velden* tussen de Staat en de mijnbouwmaatschappijen.

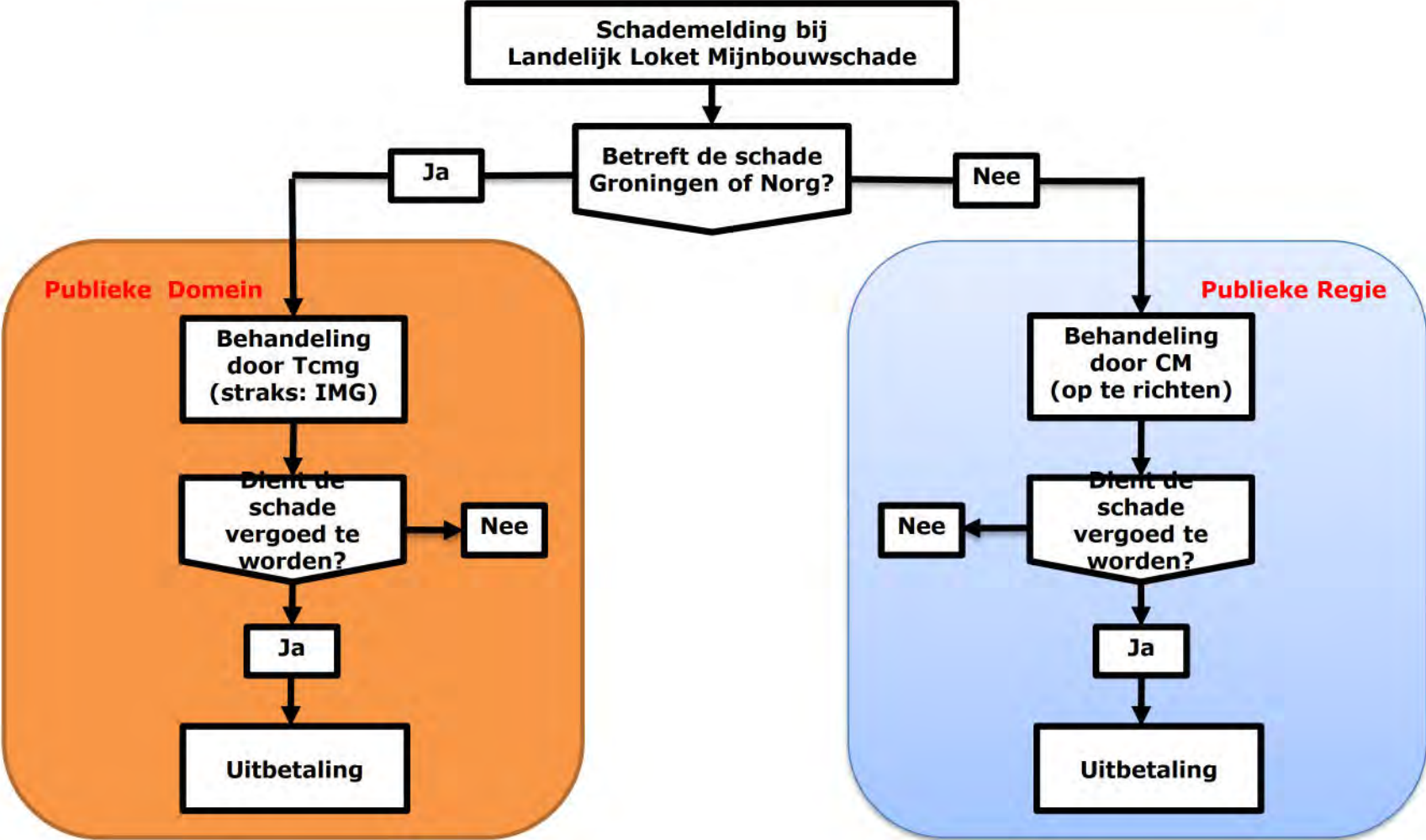
Commissie Mijnbouwschade (2)

- De CM bestaat uit minimaal **3** en maximaal **7 onafhankelijke leden**. In de commissie is juridische, communicatieve en technisch bestuurskundige kennis aanwezig, alsmede kennis van bouwconstructies, ondiepe ondergrond, geofysica en mijnbouwactiviteiten.
- De CM maakt gebruik van **gekwalificeerde, onafhankelijke deskundigen**, conform het *Schadeprotocol*.
- CM beschikt over passende **publieke** financiering en een **uitvoeringsorganisatie**.
- De CM maakt gebruik van het **Landelijk Loket Mijnbouwschade**, een **Digitaal Platform**, dat een burger alle informatie geeft rond mijnbouwactiviteiten en schadeafhandeling in heel Nederland.

Commissie Mijnbouwschade (3)

- De CM kan voor haar werkzaamheden **kamers** instellen onder voorzitterschap van één van haar leden. Te denken valt aan de kamers Gaswinning Kleine Velden, Zoutwinning, Geothermie en Limburg. Hiervoor gelden afzonderlijke **convenanten** en **nadere regelingen**.
- De ministers voorzien in een procedure voor een periodieke **evaluatie** van de CM met inbreng vanuit betrokken burgers en mijnbouwmaatschappijen.
- De CM **adviseert** de ministers over aangelegenheden rond de afhandeling van mijnbouwschade.

Afhandeling mijnbouwschade in Nederland

Schadeprotocol Gaswinning Kleine Velden

- Gemelde schade wordt vergoed, mits
 - Er sprake is van bodembeweging (beving) door gaswinning
 - De schadelocatie ligt in het effectgebied van de beving
 - De schade kan zijn ontstaan als gevolg van de beving
 - Er geen evidente andere oorzaak dan de gaswinning is
- Behandeling volgens dezelfde richtlijnen als het Instituut Mijnbouwschade Groningen
- Borging van privacy conform de wettelijke regelingen

Schadeprotocol Gaswinning Kleine Velden

Welke schades

- Schades als gevolg van bodembeweging door gaswinning die burgers ondervinden aan woningen, incl. boerderijen, winkels aan huis
- Begrip schade conform Burgerlijk Wetboek
 - Fysieke schade aan gebouwen en werken
 - Materiële schade die het gevolg is van deze fysieke schade
 - Immateriële schade
 - Waardevermindering
- Schade als gevolg van bodemdaling door gaswinning in kleine velden is uitzonderlijk, maar kan door de CM dan wel bestaande bodemdalingscommissies onderzocht worden
- Immateriële schade en waardevermindering kan door de CM onderzocht worden conform een gebiedsarrangement/convenant

Schadeprotocol Gaswinning Kleine Velden

Welke objecten

Wel:

- Woningen
- Vergelijkbare objecten zoals boerderijen en winkels aan huis

Burgers

Niet:

- Industriegebouwen
- Industriële installaties
- Infrastructurele werken

Bedrijven

Schadeprotocol Gaswinning Kleine Velden

1. Melding
2. Ontvangst van de melding
3. Beoordeling
4. Benoeming van deskundige
5. Onderzoek door deskundige
6. Advies
7. Uitbetaling

Schadeprotocol Melding

- Naam en adres melder (bewoner/eigenaar)
- Aard en adres van gebouw
- Datum waarop schade is ontstaan
- Mogelijke oorzaak van schade
- Beschrijving van schade en foto's
- Geschat schadebedrag
- Overige relevante informatie

Schadeprotocol

Ontvangst melding

CM:

- Bevestigt ontvangst van de melding
- Wijst zaakbegeleider/contactpersoon aan
- Zaakbegeleider maakt contact met melder en geeft toelichting

Schadeprotocol

Beoordeling melding

CM:

- Toetst melding op ontvankelijkheid en volledigheid
- Toetst aan vier criteria:
 1. Was er bodembeweging door gaswinning (beving)?
 2. Ligt de schadelocatie in het effectgebied (van de beving)?
 3. Kan bodembeweging door gaswinning de schadeoorzaak zijn?
 4. Is er geen evidente andere oorzaak dan de gaswinning?

Minstens 1x nee?
Afwijzen

Schadeprotocol

Beoordeling melding

Ligt de schadelocatie in het effectgebied?

- Bodemtrilling (beving), schade kan ontstaan bij meer dan 2 mm/s
- Gebaseerd op metingen of beste schatting van de grens (met 10% overschrijdingskans volgens Ground Motion Model)
- Bodemdaling, alleen bij uitzondering schade
- Aanduiding effectgebied zo spoedig mogelijk na beving op landelijke bevingskaart
- Triage bij melding en ruimte voor maatwerk

Schadeprotocol

Beoordeling melding

Snelle procedure na opname (eventueel aannemersafhandeling):

Uitbetaling van de schade volgt als:

1. Gemeld schadebedrag redelijk is gelet op schade
2. Gemeld schadebedrag lager is dan € xxx

Nee bij 1?

Bepalen schadebedrag

Nee bij 2?

Onderzoek en advies door deskundige

Schadeprotocol

Benoeming van deskundige

Deskundigen voldoen aan expliciete eisen (conform IMG) m.b.t.:

- Deskundigheid
 - Onafhankelijkheid
 - Onpartijdigheid
-
- CM stelt melder in kennis voornemen benoeming deskundige
 - Melder kan zienswijze indienen
 - CM benoemt deskundige

Schadeprotocol

Onderzoek door deskundige

Deskundige geeft op basis van onderzoek advies over:

- Aard en omvang van de schade
- Causaliteit bodembeweging en schade
- Schadebedrag voorzover sprake van causaliteit

- Deskundige stuurt adviesrapport naar CM
- CM stuurt adviesrapport naar melder
- Melder kan zienswijze indienen
- Eventuele herziening onderzoek en advies

Schadeprotocol Advies CM

- CM stelt advies vast als bindend advies
- Bindend advies naar melder en mijnbouwmaatschappij
- Melder niet akkoord? Civiele Rechter

Schadeprotocol Uitbetaling

Schadebedrag niet hoger dan € yyy ?

- Mijnbouwmaatschappij betaalt melder rechtstreeks

Schadebedrag hoger dan € yyy ?

- Mijnbouwmaatschappij betaalt herstelbedrijf voor schadeherstel
- Mijnbouwmaatschappij betaalt melder voor overige schade

Convenant Gaswinning Kleine Velden

Convenant tussen Staat der Nederlanden en betrokken mijnbouwmaatschappijen (uit te werken door EZK)

- Instemming met CM en Schadeprotocol KV
- Bindend advies CM
- Kosten CM en uitvoering Schadeprotocol voor Staat
- Kosten eventuele schadeafhandeling door betrokken maatschappij
- Hanteren gebiedsarrangementen/convenanten
- Praktische uitwerkingen voor schadeafhandeling
- Afspraken evaluatie
- Opzegging
- ...

Gebiedsarrangementen (1)

Het **Gebiedsarrangement** is een instrument voor lokale gebiedsontwikkeling om lasten te dragen en lusten maatschappelijk verantwoord aan te wenden.

Waarover gaat het in een gebiedsarrangement?

- Afspraken rond een winningsplan, risico beoordeling vooraf, monitoring, het winningsgebied en eventuele lokale aanvullingen op het Schadeprotocol
- Verdeling lasten en lusten van de mijnbouwactiviteit in het gebied

Wie zijn betrokken in een gebiedsarrangement?

- gemeente(s)
- provincie(s)
- waterschap(pen)
- burgers
- mijnbouwmaatschappij(en)
- Staat der Nederlanden

Gebiedsarrangementen (2)

Hoe werkt het?

- Vaststelling tegelijk met instemmingsbesluit winningsplan
- Voor een periode van begin tot 5 (?) jaar na beëindiging van de mijnbouwactiviteit
- Vergoeding van alle kosten van schadeafhandeling, volgens convenant tussen mijnbouwmaatschappijen en Staat
- Regionale bestedingsruimte gebaseerd op (zzz) % van de opbrengsten en/of investeringen
- Gericht op regionale, maatschappelijke, transitie- en werkgelegenheidsdoelen
- Volgens model te formuleren aan de hand van enkele voorbeeld gebieden

Overgangsregeling Landelijke Aanpak Afhandeling Mijnbouwschade

Zo spoedig mogelijk:

- Hanteren Schadeprotocol voor **vigerende** en **nieuwe** winningsplannen met gebiedsarrangementen/convenanten
- Tijdelijk **loket** mijnbouwschade
- **Tcbb** treedt tijdelijk op als CM in de geest van Schadeprotocol met gebruikmaking van pool van deskundigen IMG
- ...

En verder

november 2018	workshop NAM, Vermilion, Taqa, Nogepa, EZK, Tcbb
december 2018	gesprekken VNG, IPO, bewoners'clubs' uitwerken CM, Protocol en Convenant uitwerken overgangsregeling
januari 2019	verdere uitwerking en toetsing aanpak bij Tcmg, NCG, SodM vormgeving landelijk loket en digitaal platform sondering bestuurderen, raadsleden, burgers
februari 2019	sondering Kamerleden, VNG, Provincies publieksvriendelijke versie advies demonstraties digitaal platform
maart 2019	aanbieding advies aan EZK ingang overgangsregeling

Uit te werken

- Uitvoeringsorganisatie
- Melding, NAW, opname
- Dynamische bepaling effectgebied na beving
- Hanteren actuele bevingskaart en richtlijnen triage en ontvankelijkheid
- Beoordelingskader schades (IMG)
- Deskundigheidseisen (IMG)
- Handboek schade opnames (IMG)
- Bedrag xxx
- Bedrag yyy
- Bedrag zzz

Begrippen

Landelijke Aanpak Afhandeling Mijnbouwschade

Effectgebied schade

Ground Motion Model (GMM)

Protocol

Publieke regie

Winningsgebied

...

FAQ

Landelijke Aanpak Afhandeling Mijnbouwschade

Bedrijfspannen en kunstobjecten: wat geldt hiervoor?

Bodemdaling en bodemtrilling: onderscheid?

Effectgebied bepaling: hoe doe je dat dynamisch?

Gaswinning, zout en geothermie: samenhang?

Gestapelde mijnbouwactiviteiten: maatwerk?

Grondwaterpeilaanpassing in verband met mijnbouwactiviteiten?

Multicausaliteit: wie let daar op?

Naijlende gevolgen kolenwinning in Limburg: wie let daar op?

Nulmeting en bouwkundige opnames: wenselijk?

Winningsgebied: wat is dat?

...

Geraadpleegde personen en instanties

NAM

Vermilion

Taqqa

ONE

VNG

IPO

Stop Gaswinning Marsdijk Nu

Noordelijke bestuurderen

Tcmg

SoDM

NCG

RVO

Date : 15-2-2019 12:59:03

17.21

From : [redacted]@aaenhunze.nl

To : [redacted]@rug.nl, [redacted]@rug.nl

Cc : [redacted]@assen.nl, [redacted]@assen.nl, [redacted]@tynaarlo.nl, [redacted]@tynaarlo.nl, [redacted]@westerkwartier.nl, [redacted]@westerkwartier.nl, [redacted]@gemeentenoordenveld.nl, [redacted]@gemeentenoordenveld.nl

Subject : Landelijke aanpak afhandeling mijnbouwschade (LAAM) - concept advies TCBB aan Minister van EZK - opmerkingen gemeente Aa en Hunze

Attachment : image003.png;image005.png;

Beste [redacted],

Het nu voorliggende concept advies van de Tcbb (LAAM), zoals wij dat afgelopen dinsdag 12 februari hebben ontvangen, is een inhoudelijk goed onderbouwd advies geworden, waarin onze inbreng in het vooroverleg goeddeels is meegenomen.

Hieronder mijn bevindingen die ik ook heb afgestemd met burgemeester [redacted].

Onze [algemene opmerkingen](#) heb ik hieronder zo beknopt mogelijk weergegeven en gekoppeld aan de samenvatting, zoals door u is opgenomen op de eerste pagina van het advies. Daarna geef ik nog enkele [paginagewijze opmerkingen](#).

Voor wat betreft het vervolgproces, willen wij opmerken, dat het van belang is dat ook andere gemeenten, waarbij de problematiek geldt van meervoudige en/of overlappende vormen van mijnbouw en mijnbouwschades, zoals o.a. Veendam en Midden Groningen, worden meegenomen in het vervolgproces c.q. afstemming.

Als u nog vragen heeft of een nadere toelichting wenst, dan hoor ik dat uiteraard graag.

Tot slot wens ik u alvast veel succes met het afronden van de opdracht!

Met vriendelijke groet,

[redacted]
Projectcoördinator – beleidsadviseur ruimte

[Algemene opmerkingen](#)

Samenvatting

Mijnbouwactiviteiten roepen bij bewoners en bestuurders heftige emoties op rond de risico's, de verdeling van de lasten en de lusten en de afhandeling van eventuele schades, niet alleen in Groningen, maar ook daarbuiten, zoals in Drenthe, Friesland, Noord- en Zuid-Holland en Limburg.

Begin 2018 heeft de Staat de [schadeafhandeling door de gaswinning in het Groningenveld](#) en de gasopslag in Norg [in het publieke domein](#) geplaatst. De betreffende schades worden sinds 19 maart 2018 afgehandeld door de Tijdelijke Commissie Mijnbouwschade Groningen (TCMG) in afwachting van een wettelijke basis voor het 'definitieve' Instituut Mijnbouwschade Groningen (IMG).

Voor de [afhandeling van overige mijnbouwschades in Nederland](#) adviseert de Technische Commissie Bodembeweging (Tcbb) om [onder een publieke regie](#)¹⁾ een uniforme, onafhankelijke landelijke aanpak vast te stellen die voor alle burgers in Nederland tot een gelijke behandeling leidt. Deze landelijke aanpak moet gaan gelden voor alle types mijnbouw, namelijk de gaswinning uit kleine velden (waaronder de gasopslag in andere velden dan Norg), de zoutwinning, de geothermie en de na-ijlende gevolgen van de vroegere steenkolenwinning in Limburg.

De Tcbb presenteert in dit advies vanuit deze aanpak allereerst een Schadeprotocol Gaswinning Kleine Velden op Land voor de afhandeling van mijnbouwschade door gaswinning uit kleine velden.

Voor de totstandkoming van de landelijke aanpak adviseert de Tcbb:

- Stel een centraal meldpunt voor mijnbouwschade in, het Landelijk Loket Mijnbouwschade (LLM).
- Stel een landelijke Commissie Mijnbouwschade (CM) in met als taak de onafhankelijke afhandeling van alle mijnbouwschades in Nederland (met uitzondering van de schades door de gaswinning in het Groningenveld en de gasopslag Norg).
- Zorg voor een adequate uitvoeringsorganisatie ter ondersteuning en onder aansturing van de CM.
- Stel per type mijnbouw een Schadeprotocol vast, te beginnen met een Schadeprotocol Gaswinning Kleine Velden op Land.
- [Sluit per type mijnbouw een Convenant tussen de Staat en de betrokken mijnbouwmaatschappijen, te beginnen met een Convenant Gaswinning Kleine Velden op Land.](#)²⁾
- Bevorder dat burgers en lokale overheden worden betrokken bij mijnbouwactiviteiten in hun omgeving en stimuleer omgevingsprocessen die leiden tot Gebiedsarrangementen
- [Stel op zo kort mogelijke termijn een overgangsregeling vast voor de afhandeling van schades door gaswinning uit kleine velden.](#)³⁾
- [Breid de landelijke aanpak op korte termijn uit voor de zoutwinning, de geothermie en de na-ijlende gevolgen van de vroegere kolenwinning in Limburg.](#)³⁾

De voorgestelde onafhankelijke landelijke aanpak moet leiden tot een verbreding van het draagvlak voor mijnbouwactiviteiten met een passende verdeling van de lasten en de lusten. De afhandeling van

mijnbouwschade is daarbij laagdrempelig, ruimhartig, transparant en snel, waarbij de burger centraal staat.

- 1) Publieke regie is volgens onze inschatting het maximaal haalbare waarmee alle partijen zouden kunnen instemmen. Met 1 loket (LLM) voor alle mijnbouwschade en materieel gelijke invulling afhandeling is dit wel verdedigbaar.
- 2) Wij zouden hier een extra aandachtspunt willen toevoegen: - Zorg voor een garantstelling van het Rijk voor onverhoopt wegvallen civielrechtelijke aansprakelijke partij c.q. mijnbouwmaatschappijen. Een convenant biedt onvoldoende zekerheid en dus ook vertrouwen bij inwoners. Dit geldt zowel bij de discussie (hieronder) rond de afbouw van gaswinning Groningen en traditionele gaswinners Shell en Exxon (NAM) als ook bij kleine velden en andere maatschappijen in bijvoorbeeld de zoutwinning, geothermie en ook voor andere nieuwe ontwikkelingen, zoals waterstof/CO2 opslag en de daarbij betrokken (nog te vormen) ondernemingen. Ook de ervaringen uit het verleden - mijnbouw Limburg (zie pag.22) - rechtvaardigt het stellen van die zekerheid naar de toekomst. Daarbij is evident dat het schade en milieurisico niet bij de decentrale overheden komt te liggen, zoals dat bijvoorbeeld in beginsel geldt bij vervuilde bedrijfsterreinen.
- 3) De ruimhartige afhandeling van schadedossiers Zuidlaren en Emmen (2018) is wat ons betreft het vertrekpunt voor een overgangsregeling. Daarmee houden we druk op snelle inwerkingtreding van LAAM. Direct na acceptatie van het schadeprotocol Gaswinning Kleine Velden op Land, bijvoorbeeld vanaf behandeling IPO, VNG, UVW en 2^e kamer zou al in lijn met het protocol gewerkt kunnen worden (inclusief bepaling begrenzing effect- en centrumgebied door het KNMI). Bij voorkeur al via het LLM en anders onder begeleiding van de Tcbb.
- 4) Om de urgentie van het opstellen van de andere protocollen onder het LAAM te onderstrepen, moet bij herziening/nieuwe winningsplannen (zoals binnenkort voor zoutwinning Nedmag) een overgangsregeling worden getroffen voordat instemmingsbesluit/vergunningen worden verleend.

paginagewijze opmerkingen

pagina 3.

2^e alinea toevoegen: en ook voor andere nieuwe ontwikkelingen en toepassingen, zoals waterstof- en CO2 opslag

pagina 8.

Laatste alinea: Hier is verwoord dat het eerdere Tcbb advies en voortschrijdend inzicht ook bij EZK aangeeft dat nulmetingen slecht zeer beperkte meerwaarde hebben en dat uitbreiding van meetnetwerken hogere prioriteit verdient. Omdat onze inwoners nog veel waarde toekennen aan -metingen, moet de uitbreiding van het meetnetwerk versneld worden en beter worden gecommuniceerd naar onze inwoners.

(Zie hierbij ook onderstaande opmerking uit de brief van min. EZK van 21-12-2018). Hier ligt een belangrijke taak voor de rijksoverheid (met KNMI/TNO/NAM).

Bevindingen omwonenden

Tijdens een aantal informatiebijeenkomsten voor gaswinningsprojecten waarbij de nulmeting aan gebouwen actueel was, is omwonenden gevraagd naar hun mening en eventuele ervaringen. De hoofdlijn van de reacties is dat burgers die wonen boven een gasveld willen dat bij een vermoede mijnbouwschade aan hun woning deze onafhankelijk en deskundig wordt beoordeeld en vervolgens snel wordt vergoed. Aangezien de nulmeting aan gebouwen wordt gezien als een hulpmiddel hierbij, wordt deze door omwonenden vaak gezien als waardevol.

Pagina 3 van 5

Brief van min. EZK van 21-12-2018 DGETM-EO/18269802)

Meet- en monitoringsnetwerk NAM

(voorbeeld uit NAM presentatie uit 2014)

Pagina 10.

Onder 4. toevoegen:

- Overige Mijnbouwactiviteiten, zoals waterstof- en CO2 opslag

DISCLAIMER:

Aan de informatie in deze e-mail en ieder aangehecht databestand kunnen geen rechten worden ontleend en de gemeente Aa en Hunze aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade als gevolg van onjuistheden en/of gedateerde informatie.

Als u niet de bedoelde ontvanger bent wilt u dan dit bericht en ieder aangehecht databestand verwijderen en de afzender hiervan via e-mail op de hoogte stellen.

Bevindingen omwonenden

Tijdens een aantal informatiebijeenkomsten voor gaswinningsprojecten waarbij de nulmeting aan gebouwen actueel was, is omwonenden gevraagd naar hun mening en eventuele ervaringen. De hoofdlijn van de reacties is dat burgers die wonen boven een gasveld willen dat bij een vermoede mijnbouwschade aan hun woning deze onafhankelijk en deskundig wordt beoordeeld en vervolgens snel wordt vergoed. Aangezien de nulmeting aan gebouwen wordt gezien als een hulpmiddel hierbij, wordt deze door omwonenden vaak gezien als waardevol.

Meet- en monitoringsnetwerk NAM

MEER INZICHT, OM ONZEKERHEDEN TE VERKLEINEN

1 Volume en gasdruk:
meters in gasveld

4 Bodemdaling:
satelliet

5 Gebouwtrillingen:
200 gebouwsensoren

3 Grondbeweging:
60 extra versnellingsmeters

6 Bouwkundig onderzoek:
inspecties

2 Aardbevingen:
60 extra geofoons

7 Schades:
analyse trends

Date : 13-2-2019 14:30:33

F

T

@westerkwartier.nl"

Subject : Landelijke aanpak afhandeling mijnbouwschade (LAAM) - concept advies TCBB aan Minister van EZK

Attachment : image003.png;

Collega's,

Ik heb het concept advies van de Tcbb (LAAM) gelezen. Hieronder mijn bevindingen. Daarbij heb ik me beperkt tot de hooflijnen in de samenvatting. Morgenmiddag heb ik een afstemmingsmoment met mijn burgemeester.

Graag hoor/lees ik van jullie hoe jullie het advies ervaren en wat jullie mogelijke reactie naar Tcbb zal zijn.

Groeten

Samenvatting

Mijnbouwactiviteiten roepen bij bewoners en bestuurders heftige emoties op rond de risico's, de verdeling van de lasten en de lusten en de afhandeling van eventuele schades, niet alleen in Groningen, maar ook daarbuiten, zoals in Drenthe, Friesland, Noord- en Zuid-Holland en Limburg.

Begin 2018 heeft de Staat de schadeafhandeling door de gaswinning in het Groningenveld en de gasopslag in Norg in het publieke domein geplaatst. De betreffende schades worden sinds 19 maart 2018 afgehandeld door de Tijdelijke Commissie Mijnbouwschade Groningen (TCMG) in afwachting van een wettelijke basis voor het 'definitieve' Instituut Mijnbouwschade Groningen (IMG).

Voor de afhandeling van overige mijnbouwschades in Nederland adviseert de Technische Commissie Bodembeweging (Tcbb) om onder een publieke regie¹ een uniforme, onafhankelijke landelijke aanpak vast te stellen die voor alle burgers in Nederland tot een gelijke behandeling leidt. Deze landelijke aanpak moet gaan gelden voor alle types mijnbouw, namelijk de gaswinning uit kleine velden (waaronder de gasopslag in andere velden dan Norg), de zoutwinning, de geothermie en de na-ijlende gevolgen van de vroegere steenkolenwinning in Limburg.

De Tcbb presenteert in dit advies vanuit deze aanpak allereerst een Schadeprotocol Gaswinning Kleine Velden op Land voor de afhandeling van mijnbouwschade door gaswinning uit kleine velden.

Voor de totstandkoming van de landelijke aanpak adviseert de Tcbb:

- Stel een centraal meldpunt voor mijnbouwschade in, het Landelijk Loket Mijnbouwschade (LLM).
- Stel een landelijke Commissie Mijnbouwschade (CM) in met als taak de onafhankelijke afhandeling van alle mijnbouwschades in Nederland (met uitzondering van de schades door de gaswinning in het Groningenveld en de gasopslag Norg).
- Zorg voor een adequate uitvoeringsorganisatie ter ondersteuning en onder aansturing van de CM.
- Stel per type mijnbouw een Schadeprotocol vast, te beginnen met een Schadeprotocol Gaswinning Kleine Velden op Land.
- Sluit per type mijnbouw een Convenant tussen de Staat en de betrokken mijnbouwmaatschappijen, te beginnen met een Convenant Gaswinning Kleine Velden op Land.²⁾
- Bevorder dat burgers en lokale overheden worden betrokken bij mijnbouwactiviteiten in hun omgeving en stimuleer omgevingsprocessen die leiden tot Gebiedsarrangementen
- Stel op zo kort mogelijke termijn een overgangsregeling vast voor de afhandeling van schades door gaswinning uit kleine velden.³⁾
- Breid de landelijke aanpak op korte termijn uit voor de zoutwinning, de geothermie en de na-ijlende gevolgen van de vroegere kolenwinning in Limburg.⁴⁾

De voorgestelde onafhankelijke landelijke aanpak moet leiden tot een verbreding van het draagvlak voor mijnbouwactiviteiten met een passende verdeling van de lasten en de lusten. De afhandeling van mijnbouwschade is daarbij laagdrempelig, ruimhartig, transparant en snel, waarbij de burger centraal staat.

Opmerkingen/vragen

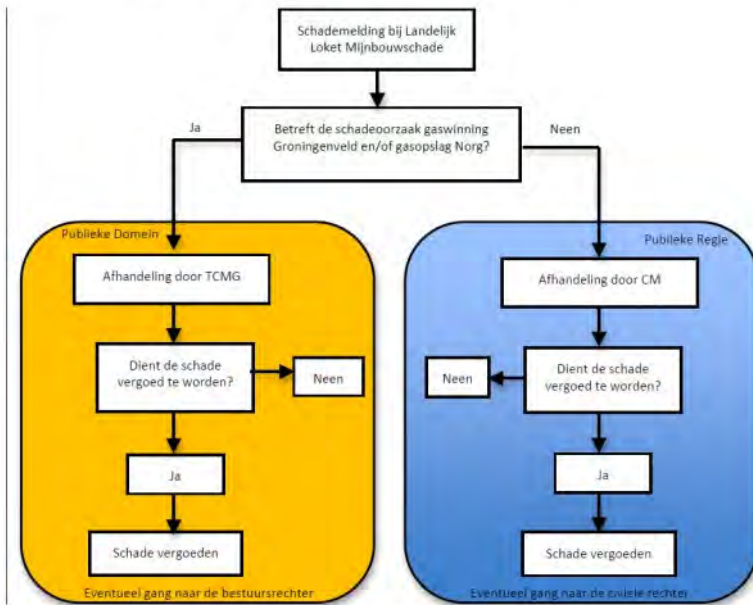
- 1) Publieke regie is denk ik het maximaal haalbare. Met 1 loket (LLM) voor alle mijnbouwschade en materieel gelijke invulling afhandeling is dit verdedigbaar.
- 2) Hier een extra aandachtspunt toevoegen: - Zorg voor een garantstelling voor onverhoopt wegvallen civielrechtelijke aansprakelijke partij c.q. mijnbouwmaatschappijen. Een convenant biedt onvoldoende zekerheid en dus vertrouwen bij inwoners. Dit geldt zowel bij de discussie (hieronder) rond de afbouw van gaswinning Groningen en traditionele gaswinners Shell en Exxon (NAM) als ook bij kleine velden en andere maatschappijen en straks ook voor ontwikkelingen van zoutwinning, geothermie waterstof/CO2 opslag en de daarbij betrokken (nog te vormen) ondernemingen. Ook de ervaringen uit het verleden - mijnbouw Limburg (zie pag.22) - rechtvaardigt het stellen van die zekerheid naar de toekomst.
<https://www.ad.nl/politiek/hoorzitting-shell-staat-garant-hoon-voor-exxon~a9e94c97/>
- 3) De coulante afhandeling van schadedossiers Zuidlaren en Emmen (2018) is wat mij betreft de overgangsregeling. Daarmee houden we druk op snelle inwerkingtreding van LAAM.
- 4) Om die urgentie te onderstrepen moet bij herziening/nieuwe winningsplannen (zoals binnenkort voor zoutwinning Nedmag) een overgangsregeling worden getroffen voordat instemmingsbesluit/vergunningen worden verleend.

Met vriendelijke groet,

Projectcoördinator – beleidsadviseur ruimte

In figuur 1 is de procesgang bij de afhandeling van mijnbouwschade volgens deze nieuwe landelijke aanpak op hoofdlijnen schematisch weergegeven.

Figuur 1 - Afhandeling mijnbouwschades in het publieke domein en onder publieke regie

Van: [Redacted]
Verzonden: dinsdag 12 februari 2019 14:06
Aan: [Redacted]
Onderwerp: Fwd: Concept LAAM

[Redacted]@westerkwartier.nl; [Redacted]

Goedemiddag,

Zie onderstaande mail. Willen jullie hem bekijken/beoordelen en ook aan jullie bestuurders voorleggen. Gelet op de korte reactietijd, is het het handigst als iedereen rechtstreeks reageert naar [Redacted] en de anderen in cc meeneemt.

[Redacted]. Ook nog even naar [Redacted] voor een snelle blik?

Groet,
[Redacted]

[Outlook voor iOS](#) downloaden

Van: [Redacted]@rug.nl>
Verzonden: dinsdag, februari 12, 2019 1:21 PM
Aan: [Redacted]
Onderwerp: Concept LAAM

Beste [Redacted],

hierbij (nogmaals) het concept Tcbb advies LAAM.
Kun jij dit ook naar jouw inzicht doorzetten naar je bestuurlijk en ambtelijk netwerk?
Ik bericht [Redacted] wel even.
(Instemmende) reacties zijn welkom tot uiterlijk vrijdag 15 februari 2019.
Beterschap en groet,

[Redacted]

[Redacted] FAIS

Faculty of Economics and Business, University of Groningen
Emeritus Professor of Systems Engineering and Founding Dean,
Faculty of Technology, Policy and Management, Delft University of Technology
Visiting Professor, Institute for Finance Management Tanzania

[REDACTED]
[REDACTED]
[REDACTED]
[REDACTED]
[REDACTED]

Disclaimer:

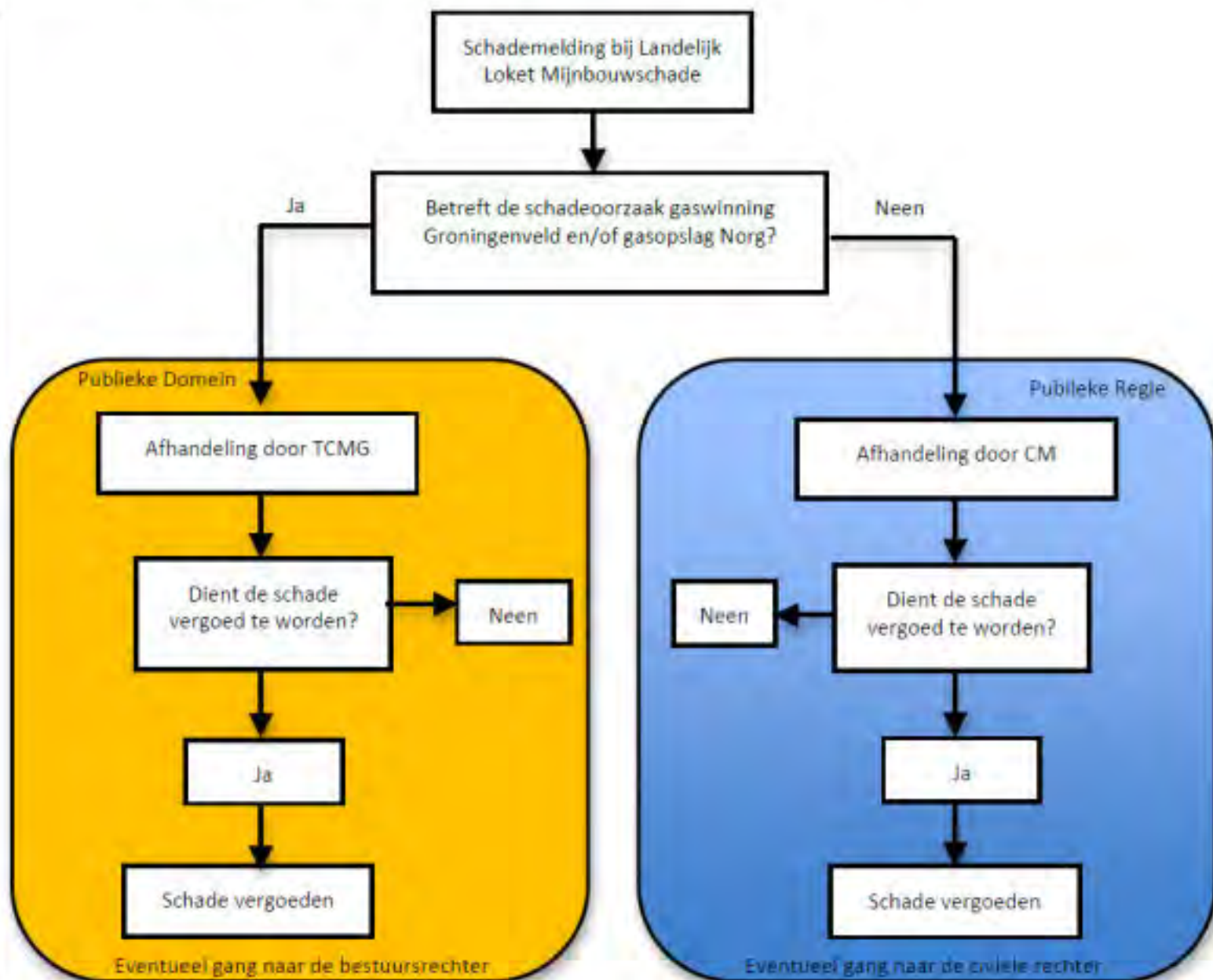
Aan de informatie in deze e-mail en ieder aangehecht databestand kunnen geen rechten worden ontleend. De e-mail is vertrouwelijk en is uitsluitend bestemd voor de geadresseerde. De gemeente Assen aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade als gevolg van onjuistheden, gedateerde informatie of van een onjuiste en onvolledige verzending en ontvangst van informatie.

DISCLAIMER:

Aan de informatie in deze e-mail en ieder aangehecht databestand kunnen geen rechten worden ontleend en de gemeente Aa en Hunze aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade als gevolg van onjuistheden en/of gedateerde informatie.

Als u niet de bedoelde ontvanger bent wilt u dan dit bericht en ieder aangehecht databestand verwijderen en de afzender hiervan via e-mail op de hoogte stellen.

In figuur 1 is de procesgang bij de afhandeling van mijnbouwschade volgens deze nieuwe landelijke aanpak op hoofdlijnen schematisch weergegeven.

Figuur 1 - Afhandeling mijnbouwschades in het publieke domein en onder publieke regie

Date : 29-11-2018 19:26:52

17.23

F [REDACTED]
T [REDACTED]

Subject : landelijke aanpak afhandeling mijnbouwschade

Attachment : Landelijke Aanpak Afhandeling Mijnbouwschade 30-11-2018.pptx;

B [REDACTED]

hierbij de laatste stand van zaken.

Je mag het rustig verspreiden onder je collegae en de betrokken bestuurderen.

Laat weten als jullie verder willen praten of burgemeesters door mij bijgepraat kunnen/ moeten worden, individueel danwel gezamenlijk.

Groet,

[REDACTED]
[REDACTED]

*Emeritus Professor of Business and ICT and Founding Dean,
Faculty of Economics and Business, University of Groningen
Emeritus Professor of Systems Engineering and Founding Dean,
Faculty of Technology, Policy and Management, Delft University of Technology
Visiting Professor, Institute for Finance Management Tanzania*

[REDACTED]
[REDACTED]
[REDACTED]
[REDACTED]

Help, een scheur in mijn huis!

Wat nu?

Contouren

Landelijke Aanpak Afhandeling Mijnbouwschade

- Uitgangspunten
- Commissie Mijnbouwschade
- Schadeprotocol Gaswinning Kleine Velden
- Gebiedsarrangementen
- En verder

Uitgangspunten (1)

Landelijke Aanpak Afhandeling Mijnbouwschade

- Mijnbouwactiviteiten roepen bij bewoners en bestuurders in heel Nederland **emoties** op rond **risico's** en **geloofwaardige** afhandeling van **schade**.
- Herstel van het **vertrouwen** in mijnbouwactiviteiten in een periode van versnelde **energietransitie** is noodzakelijk.
- Dit kan alleen door de **burger** een centrale plaats te geven bij een **landelijke aanpak** van de afhandeling van mijnbouwschade.
- Uitgaande van het **gelijkwaardigheidsbeginsel** omvat deze
 - een integrale en transparante **beoordeling** van risico's voorafgaand aan de mijnbouwactiviteiten;
 - een transparante **monitoring** van mogelijke schaderisico's tijdens de mijnbouwactiviteiten;
 - een **ruimhartige, snelle en transparante** afhandeling van eventuele schades.

Uitgangspunten (2)

Landelijke Aanpak Afhandeling Mijnbouwschade

- De *Landelijke Aanpak Afhandeling Mijnbouwschade* omvat
 - de Commissie Mijnbouwschade **CM**;
 - het Landelijk **Schadeprotocol** Gaswinning Kleine Velden, door de CM te hanteren;
 - richtlijnen voor **gebiedsarrangementen** of convenanten per winningsplan, die de context bieden voor de CM.
- Voor het begrip **schade** door bodembeweging bij gaswinning wordt aangesloten bij het Burgerlijk Wetboek.
- Alle gemelde schade wordt vergoed, **mits...**
- De bestuurlijke of juridische bewijslast is gelijkwaardig aan de wettelijke **omkering bewijslast**.

Schets Commissie Mijnbouwschade (1)

1. De instelling en vormgeving van de CM **volgt** de instellingsbesluiten van de Tijdelijke Commissie Mijnbouwschade Groningen (TCMG) en haar opvolger, het Instituut Mijnbouwschade Groningen, waar nodig aangepast aan het primaat van '**publieke regie**'.
2. De CM hanteert als **leidraad** het *Schadeprotocol Gaswinning Kleine Velden* in de **context** van vigerende *gebiedsarrangementen* of convenanten.
3. De CM maakt gebruik van het **Landelijk Loket Mijnbouwschade**, een **Digitaal Platform**, dat een burger alle informatie geeft rond mijnbouwactiviteiten en schadeafhandeling in heel Nederland.
4. De CM wordt ingesteld door de ministers op basis van een **convenant** tussen de Staat en de mijnbouwmaatschappijen.

Schets Commissie Mijnbouwschade (2)

6. De CM bestaat uit minimaal **3** en maximaal **7 leden**:

Voorzitter; Lid met juridisch profiel; Lid met technisch bestuurskundig profiel; Lid met technisch profiel gericht op bouwconstructies; Lid met technisch profiel gericht op ondiepe ondergrond; Lid met geofysisch/seismologisch profiel; Lid met kennis van mijnbouwactiviteiten.

7. De CM maakt gebruik van **gekwalificeerde deskundigen**, conform het *Schadeprotocol*.

8. CM beschikt over passende **publieke** financiering en **ondersteuning**.

9. De CM kan voor haar werkzaamheden **kamers** instellen onder voorzitterschap van een van haar leden. Te denken valt aan Gaswinning Kleine Velden, Zoutwinning, Geothermie en Limburg.

9. De ministers voorzien in een procedure voor een periodieke **evaluatie** van de CM.

10. De CM **adviseert** de ministers gevraagd en ongevraagd over strategische aangelegenheden rond de afhandeling van mijnbouwschade.

Schets Schadeprotocol Gaswinning Kleine Velden

- De burger staat centraal
- Alle gemelde schade wordt vergoed, mits
 - Er sprake is van bodembeweging (beving) door gaswinning
 - De schadelocatie ligt in het effectgebied van de beving
 - De schade kan zijn ontstaan als gevolg van de beving
 - Er geen andere oorzaak dan de gaswinning aanwijsbaar is
- Volledige aansluiting bij Instituut Mijnbouwschade Groningen
- Schade als gevolg van bodemdaling door gaswinning in kleine velden is uitzonderlijk, maar wordt ook vergoed wanneer zich dit voordoet

Schets Schadeprotocol Gaswinning Kleine Velden

Welke schades?

- Schades als gevolg van bodembeweging door gaswinning die burgers ondervinden aan wooneenheden, incl boerderijen, winkels aan huis
- Begrip schade conform Burgerlijk Wetboek
 - Fysieke schade aan gebouwen en werken
 - Materiële schade die het gevolg is van deze fysieke schade
 - Immateriële schade
 - Waardevermindering
- Volgens beoordelingskader in het convenant Landelijke Aanpak Afhandeling Schade Gaswinning Kleine Velden

Schets Schadeprotocol Gaswinning Kleine Velden

Welke objecten?

Wel:

- Woningen
- Vergelijkbare objecten

Burgers

Niet:

- Industriegebouwen
- Industriële installaties
- Infrastructurele werken

Bedrijven

Schets Schadeprotocol Gaswinning Kleine Velden

Regels betreffen:

1. Melding
2. Ontvangst van de melding
3. Beoordeling
4. Benoeming van deskundige
5. Onderzoek door deskundige
6. Besluit
7. Uitbetaling

Schadeprotocol Melding

- Naam en adres melder (bewoner/ eigenaar)
- Aard en adres van gebouw
- Datum waarop schade is ontstaan
- Mogelijke oorzaak van schade
- Beschrijving van schade en foto's
- Geschat schadebedrag
- Overige relevante informatie

Schadeprotocol

Ontvangst van de melding

CM:

- Bevestigt ontvangst van de melding
- Wijst zaakbegeleider/contactpersoon aan
- Zaakbegeleider maakt contact met melder en geeft toelichting

Schadeprotocol

Beoordeling melding

CM:

- Toetst melding op ontvankelijkheid en volledigheid
- Toetst aan drie criteria:
 1. Was er bodembeweging door gaswinning?
 2. Ligt de schadelocatie in het effectgebied?
 3. Kan bodembeweging door gaswinning de schadeoorzaak zijn?

Minstens 1x nee?
Afwijzen

Schadeprotocol

Beoordeling van de melding

Bodembeweging door gaswinning:

- Bodemtrilling, meer dan 2 mm/s
- Bodemdaling, alleen bij uitzondering schade
- Gebaseerd op metingen of beste schatting

Effectgebied:

- Wijze van bepalen vastgelegd in gebiedsarrangement
- Dynamisch, afhankelijk van locatie en magnitude beving
- Discretionaire ruimte van de CM

Schadeprotocol

Beoordeling van de melding

Snelle procedure:

Uitbetaling van de schade volgt als:

1. Schadebedrag redelijk is gelet op schade
2. Schadebedrag lager is dan € xxx

Nee bij 1? Bepalen schadebedrag
Nee bij 2? Deskundigenonderzoek

Schadeprotocol

Benoeming van deskundige

Deskundigen voldoen aan expliciete eisen m.b.t.:

- Deskundigheid
 - Onafhankelijkheid
 - Onpartijdigheid
-
- CM stelt melder in kennis voornemen benoeming deskundige
 - Melder kan zienswijze indienen
 - CM benoemt deskundige

Schadeprotocol

Onderzoek door deskundige

Deskundigenonderzoek naar:

- Aard en omvang van de schade
 - Causaliteit bodembeweging en schade
 - Schadebedrag voorzover sprake van causaliteit
-
- Deskundige stuurt concept rapport naar CM
 - CM stuurt rapport naar melder
 - Melder kan zienswijze indienen

Schadeprotocol Besluit CM

- CM neemt besluit
- Besluit naar melder

Aanvrager niet akkoord? Civiele Rechter

Schadeprotocol Uitbetaling

Schadebedrag niet hoger dan € yyy ?

- CM betaalt melder rechtstreeks

Schadebedrag hoger dan € yyy ?

- CM betaalt herstelbedrijf voor schadeherstel
- CM betaalt melder voor overige schade

Gebiedsarrangementen (1)

Het begrip **Gebiedsarrangement** volgt het Tcbb rapport 'Help een scheur in mijn huis'. NOGEPA hanteert in haar gedragscode 'projectafstemmingsprogramma'.

Waarover gaat het in een gebiedsarrangement?

- Afspraken rond een winningsplan, risico beoordeling vooraf, monitoring, het winningsgebied en eventuele aanvullingen op het schadeprotocol;
- Lasten en Lusten.

Over **wie** gaat het in een gebiedsarrangement?

- gemeente(s);
- provincie(s);
- waterschap(pen);
- Burgers;
- mijnbouwmaatschappij(en);
- Staat der Nederlanden.

Gebiedsarrangementen met Lasten en Lusten (2)

Hoe **werkt** het?

- Vaststelling samen met winningsplan.
- Voor een periode van begin tot ...
- Naast vergoeding van alle kosten van schadeafhandeling, volgens convenant tussen mijnbouwmaatschappijen en Staat.
 - Regionale bestedingsruimte gebaseerd op (zzz) % van de opbrengsten;
 - Gericht op regionale, maatschappelijke, transitie doelen.
- Volgens model te formuleren door VNG, IPO en NOGEPA.

En verder met Landelijke Aanpak Afhandeling Mijnbouwschade

Workshop
28 november 2018

NAM, Vermilion, Taqa, Nogepe, EZK, Tcbb

december 2018

gesprekken VNG, IPO, bewoners'clubs',
uitwerken CM, Protocol en Convenant

januari 2019

verdere uitwerking en toetsing aanpak
bij Tcmg, NCG, SoDM
vormgeving digitaal platform
sondering bestuurderen, raadsleden,
burgers

februari 2019

sondering Kamerleden
demonstraties digitaal platform

maart 2018

aanbieding aan EZK

Contouren

Landelijke Aanpak Afhandeling Mijnbouwschade

Reacties

h.g.sol@rug.nl

Date : 12-12-2018 15:34:43

17.24

F

To : "██████████@rug.nl, "Marco Out" M.Out@assen.nl

Cc : ██████████@assen.nl, ██████████@assen.nl

Subject : Onderwerpen voor vanavond

Heren,

Voor vanavond hebben we geen agenda. Omdat we beperkt de tijd hebben, is het misschien handig om vooraf even te bepalen waar we het over willen hebben na de presentatie. Als voorschot daarop benoem ik graag een paar mogelijke bespreekpunten:

- Er moeten nog verschillende zaken worden uitgewerkt in het protocol. Welke zaken zijn dat en op welke wijze zouden gemeenten daar over mee kunnen denken? (procesvraag)
- We zouden al kunnen nadenken over de wijze waarop het gebiedsarrangement wordt vormgegeven. Wat zijn er voor ideeën over de wijze waarop het 'geld voor leuke dingen' wordt ingezet en verdeeld? Wie neemt welke rol? Wat zou een logische verdeelsleutel voor Nederland zijn?
- Wat zijn er voor mogelijkheden om vooruitlopend op het protocol een tijdelijk protocol te maken voor ons gebied? Dus een soort afspraak met NAM en EZK dat we al gaan werken in de lijn van het protocol. Met hierbij de vraag of de Tcbb dan wil fungeren als tijdelijke onafhankelijke commissie?
- Welke vervolgacties zijn er nodig nadat er een bij wet vastgesteld protocol is? (bijv. Mijnbouwschades door zoutwinning? Schades aan bedrijfspanden?)

Als er meerdere onderwerpen aan de orde moeten komen, kan dit misschien betekenen dat de presentatie wat compacter moet zijn.

Met vriendelijke groet,

██████████
Beleidsregisseur

Gemeente Assen, Team Beleid
██████████
██████████

e-mail: ██████████@assen.nl site: www.assen.nl

Date : 23-11-2018 10:55:28

17.25

F [REDACTED]
T [REDACTED]@zuidhorn.nl, [REDACTED]@assen.nl, "[REDACTED]@gemeente-noordenveld.nl"
[REDACTED]@gemeente-noordenveld.nl, [REDACTED]@assen.nl, [REDACTED]@tynaarlo.nl, [REDACTED]
[REDACTED]@

Subject : Overleg met Tcbb over schadeprotocol <> ontwerp brief EZ over nut en noodzaak bouwkundige opnames?
Attachment : 12. brief EZK aan de 2e kamer afhandeling mijnbouwschade.pdf;

Dag [REDACTED], allen,

Ik heb woensdag gesproken met [REDACTED] (EZK) over de door Wiebes aangekondigde brief over nut en noodzaak bouwkundige opnames. (zie bijgaand pagina 4, 1^e alinea *)
Deze kon zij nog niet met mij delen, maar is kennelijk wel bekend bij kleine veldenoverleg (aantal gemeenten)

Het zou bijzonder prettig zijn als wij op korte termijn hierover kunnen beschikken.

**) Over nut en noodzaak van een bouwkundige opname (nulmeting aan gebouwen) als mogelijk hulpmiddel bij het vaststellen van mijnbouwschade zal ik uw Kamer binnen enkele weken een aparte brief doen toekomen.*

Met vriendelijke groet,

[REDACTED]
[REDACTED]
[REDACTED]
[REDACTED]
[REDACTED]
[REDACTED]

Van: [REDACTED]
Verzonden: donderdag 22 november 2018 17:35

Aan: [REDACTED]
Onderwerp: Overleg met Tcbb over schadeprotocol

Goedemiddag,

Het overleg tussen [REDACTED] van de Tcbb en de Noord-Drentse gemeenten en Westerkwartier wordt komende dinsdag van 10.15 uur tot 11.45/12.00 uur. Dit is de tijd dat de meeste mensen kunnen ([REDACTED], schuif aan zodra je kunt). Het doel van het overleg is om informeel te praten over de contouren van het schadeprotocol buiten Groningen.

We zitten in het gemeentekantoor van Assen in de collegekamer.

[REDACTED] stuurt ons mogelijk nog vooraf stukken. Dit zijn dan stukken die niet verder mogen worden verspreid.

[REDACTED] [REDACTED] en ik moeten dinsdag nog in het college opdraven. Het kan zijn dat wij iets eerder weg moeten.

Met vriendelijke groet,

[REDACTED]
Beleidsregisseur

Gemeente Assen, Team Beleid

[REDACTED]
[REDACTED]

e-mail: [REDACTED]@assen.nl site: www.assen.nl

Disclaimer:

Aan de informatie in deze e-mail en ieder aangehecht databestand kunnen geen rechten worden ontleend. De e-mail is vertrouwelijk en is uitsluitend bestemd voor de geadresseerde. De gemeente Assen aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade als gevolg van onjuistheden, gedateerde informatie of van een onjuiste en onvolledige verzending en ontvangst van informatie.

DISCLAIMER:

Aan de informatie in deze e-mail en ieder aangehecht databestand kunnen geen rechten worden ontleend en de gemeente Assen aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade als gevolg van onjuistheden en/of gedateerde informatie.

Als u niet de bedoelde ontvanger bent wilt u dan dit bericht en ieder aangehecht databestand verwijderen en de afzender hiervan via e-mail op de hoogte stellen.

Vergaderjaar 2018–2019

32 849

Mijnbouw

Nr. 137

BRIEF VAN DE MINISTER VAN ECONOMISCHE ZAKEN EN KLIMAAT

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 9 oktober 2018

In mijn brief van 30 mei 2018 (Kamerstuk 32 849, nr. 132) heb ik toegezegd uw Kamer na de zomer te informeren over de nadere uitwerking van mijn voornemen om naar aanleiding van het advies van de Technische commissie bodembeweging (hierna: Tcbb) te komen tot een uniforme landelijke en onafhankelijke beoordeling en afhandeling van mogelijke mijnbouwschade. Met deze brief geef ik hieraan invulling.

Mijnbouwactiviteiten roepen bij burgers en bestuurders vragen en emoties op, niet alleen in Groningen maar ook daarbuiten. Naast goede informatievoorziening en het tijdig betrekken van burgers en decentrale overheden bij (voorgenomen) mijnbouwactiviteiten, is ook duidelijkheid over de wijze van beoordeling en afhandeling van mogelijke mijnbouwschade bij gedupeerden van groot belang. Waar het gaat om het beoordelen en afhandelen van schade is het wantrouwen tegen mijnbouwbedrijven toegenomen. Daarom is transparantie over de wijze waarop met de beoordeling en afhandeling van schade wordt omgegaan nodig.

In deze brief ga ik achtereenvolgens in op de afhandeling van schade als gevolg van de gaswinning in Groningen in het publieke domein, de behandeling van overige mijnbouwschade onder publieke regie door de Commissie mijnbouwschade en de beoogde werkwijze van die commissie, overleg met stakeholders over draagvlak hiervoor en de verkenning van een landelijk schadefonds voor de gaswinning uit de kleine velden. In de bijlagen informeer ik u over de schadeafhandeling in Emmen en Zuidlaren en het Waarborgfonds mijnbouwschade

Schadeafhandeling in Groningen in het publieke domein

De vergoeding van schade die wordt veroorzaakt door een private partij is in principe een private aangelegenheid die met toepassing van de bepalingen van het Burgerlijk Wetboek langs civielrechtelijke weg

(privaatrecht) wordt afgehandeld. In Groningen deed zich echter de uitzonderlijke omstandigheid voor van een groot aantal relatief gelijksoortige gevallen van schade in korte tijd, waarbij het aannemelijk is dat in verreweg de meeste gevallen de gaswinning uit het Groningenveld de oorzaak is van de opgetreden schade.

De afgelopen jaren is gebleken dat gedupeerden van schade als gevolg van de gaswinning uit het Groningenveld onvoldoende in staat zijn geweest om met behulp van de beschikbare privaatrechtelijke middelen hun schade vergoed of hersteld te krijgen. Daardoor is grote maatschappelijke onrust ontstaan. Dat heeft geleid tot de conclusie dat het maatschappelijk belang van de onafhankelijke en adequate afhandeling van deze schadegevallen alleen goed tot zijn recht kan komen als de overheid de eindverantwoordelijkheid draagt voor de behartiging van dit belang. Daarbij speelt mee dat de bepaling van het niveau van de winning van gas uit het Groningenveld steeds meer een aangelegenheid is geworden van het Rijk. De afhandeling van de gevolgen van de gaswinning uit het Groningenveld (schade en versterking) is daardoor ook steeds meer een zaak van de overheid geworden.

Omdat de afhandeling van mijnbouwschade in de bijzondere situatie die zich voordoet in Groningen kan worden aangemerkt als een publiek belang, is het een overheidstaak om dat belang in het publieke domein te borgen. Met de Tijdelijke Commissie Mijnbouwschade Groningen heb ik daarom de afhandeling van mijnbouwschade als gevolg van de gaswinning uit het Groningenveld en de gasopslag Norg zelf ter hand genomen. Ik heb een wetsvoorstel in voorbereiding dat als strekking heeft de afhandeling van aanvragen om vergoeding van schade definitief onder te brengen in het publieke domein en te laten uitvoeren door een zelfstandig bestuursorgaan, het Instituut Mijnbouwschade Groningen. Voor een verdere toelichting op de taken, bevoegdheden en werkwijze van dit Instituut verwijs ik graag naar het wetsvoorstel hierover dat binnen afzienbare termijn bij uw Kamer zal worden ingediend.

Behandeling overige mijnbouwschade onder publieke regie

Ik voel mij ervoor verantwoordelijk dat de beoordeling en afhandeling van mogelijke mijnbouwschade ook in de rest van Nederland als rechtvaardig en bevredigend wordt ervaren. Gedupeerden moeten voor de beoordeling van hun schade niet afhankelijk zijn van de desbetreffende mijnbouwonderneming. Niet alleen in Groningen, maar ook in de rest van Nederland moeten zij schade als gevolg van mijnbouwactiviteiten op eenvoudige en laagdrempelige wijze kunnen verhalen. Aangezien schaal, omvang en risico's van mijnbouwschade in de rest van Nederland van een geheel andere orde zijn dan in Groningen is hiervoor een passende, separate schaderegeling nodig,

Daarom neem ik maatregelen om, onder publieke regie, een overzichtelijke procedure en een onafhankelijke en transparante behandeling en beoordeling van verzoeken om vergoeding van schade door een onafhankelijke commissie te waarborgen. Ik ga ervoor zorgen dat de beoordeling van mogelijke mijnbouwschade zowel procedureel als inhoudelijk transparant is en dat die plaatsvindt onafhankelijk van de mijnbouwonderneming die de schade moet vergoeden.

Commissie mijnbouwschade

Ik ben voornemens een onafhankelijke en deskundige commissie (Commissie mijnbouwschade) in het leven te roepen waar gedupeerden met mogelijke mijnbouwschade, die niet het gevolg is van de gaswinning

uit het Groningenveld of de gasopslag Norg, hun verzoek tot vergoeding daarvan kunnen indienen. Die commissie zal moeten zorgen voor een onafhankelijke beoordeling van meldingen van mijnbouwschades en van verzoeken om vergoeding daarvan.

Daarbij laat ik mij leiden door de volgende uitgangspunten:

- onafhankelijkheid: de schadebeoordeling wordt gedaan door een onafhankelijke en deskundige commissie en niet door de desbetreffende mijnbouwonderneming;
- deskundigheid: zowel op technisch als juridisch gebied;
- zorgvuldigheid en transparantie: heldere procedures en voorspelbare doorlooptijden;
- laagdrempeligheid: eenvoudig benaderbaar en met oog voor de (specifieke risico's van de) desbetreffende mijnbouwactiviteit.

Ik bespreek dit voornemen met alle (organisaties van) mijnbouwondernemingen in Nederland. Met hen maak ik afspraken dat zij aan het oordeel van de Commissie mijnbouwschade committeren en dienovereenkomstig tot schadevergoeding overgaan. Indien blijkt dat zij zich achter dit voornemen kunnen scharen, zal ik tot implementatie overgaan. Zodoende kunnen we komen tot een voortvarende vergoeding van schade als gevolg van mijnbouwactiviteiten.

Beoogde werkwijze

Gedupeerden met mijnbouwschade kunnen zich met hun schadeclaim rechtstreeks wenden tot de Commissie mijnbouwschade. Zij hoeven met hun verzoek tot schadevergoeding niet meer eerst naar de desbetreffende mijnbouwonderneming te gaan. Die commissie is voor hen dus het eerste aanspreekpunt in geval van mijnbouwschade. Op grond van een onafhankelijke beoordeling zal de commissie zich vervolgens een oordeel vormen en zich uitspreken over de aanspraak op vergoeding van de schade en over de hoogte van het schadebedrag dat door de desbetreffende mijnbouwonderneming dient te worden vergoed.

Ik zal een objectief en transparant schadeprotocol vaststellen dat de commissie een leidraad geeft bij de procedure voor het vormen van een oordeel over de ingediende schadeclaim, over de aanspraak op vergoeding van de schade en over de omvang van het bedrag van de schadevergoeding dat door de mijnbouwonderneming zou moeten worden uitgekeerd. Daarbij zet ik mij er samen met mijnbouwondernemingen voor in dat schadeclaims van relatief beperkte omvang ruimhartig zullen worden beoordeeld en snel en efficiënt zullen worden afgehandeld.

Omdat ik van alle mijnbouwondernemingen verwacht dat zij zich committeren aan de beoogde werkwijze van de Commissie mijnbouwschade en de beoogde beoordeling en afhandeling van schadeclaims, betrek ik hen vooraf bij de instelling, organisatie, werkwijze, werkprocessen en het schadeprotocol van de commissie. Ik zie daarbij toe op een evenwichtige afweging van alle betrokken belangen. In de operationele fase opereert de commissie bij de behandeling en beoordeling van schadeclaims onafhankelijk en conform het schadeprotocol. Uiteindelijk wil ik komen tot een voortvarende en rechtvaardige financiële afhandeling door mijnbouwondernemingen van de door de commissie conform het schadeprotocol gehonoreerde claim op vergoeding van schade.

Dat laat onverlet dat lokaal en regionaal al bestaande regelingen, die mijnbouwondernemingen met lokale en regionale overheden zijn overeengekomen en die in de praktijk goed en naar tevredenheid van alle betrokken partijen functioneren, kunnen blijven voortbestaan. Ik denk

daarbij bijvoorbeeld aan de convenanten die TAQA met gemeenten in Noord-Holland heeft gesloten en de Bodemdalingscommissie aardgaswinning Fryslân, die schadeclaims in Friesland op NAM en Vermilion kan beoordelen. Een goede landelijke regeling voor de behandeling van schadeclaims zal leiden tot zoveel als mogelijk uniforme en eenduidige procedures en maakt, bij een goede uitvoering ervan, het treffen van nieuwe lokale en regionale afspraken mogelijk overbodig. Over nut en noodzaak van een bouwkundige opname (nulmeting aan gebouwen) als mogelijk hulpmiddel bij het vaststellen van mijnbouwschade zal ik uw Kamer binnen enkele weken een aparte brief doen toekomen.

Draagvlak voor publieke regie op de afhandeling van mijnbouwschade

Lokale en regionale overheden

Ook gemeenten en provincies hechten, vaak vanwege de zorgen bij hun inwoners over een (voorgenomen) mijnbouwactiviteit, veel belang aan een onafhankelijke en voorspoedige behandeling van mijnbouwschade. In algemene zin bepleiten decentrale overheden een sturende rol van de rijksoverheid om een onafhankelijke beoordeling en een soepele afhandeling van mijnbouwschade te garanderen. Vanzelfsprekend zal ik ook de decentrale overheden verder betrekken bij de instelling en de verdere vormgeving van de voorgenomen schaderegeling en de afwikkeling van mogelijke schades door mijnbouwactiviteiten aan de hand van een schadeprotocol.

Operators gaswinning kleine velden

In reeds gevoerde gesprekken hebben de drie mijnbouwondernemingen die actief zijn met de gaswinning uit de kleine velden op land (NAM, Vermilion en TAQA) constructief meegedacht over de vormgeving en de werkwijze van de beoogde onafhankelijke Commissie mijnbouwschade en over de inrichting van de organisatie en de processen. Mij is gebleken dat er bij deze bedrijven de inzet is om, met eerbiediging van bestaande lokale en regionale afspraken en regelingen, de indiening en beoordeling van verzoeken van gedupeerden tot vergoeding van mijnbouwschade neer te leggen bij die commissie en zich te committeren aan de oordeelsvorming van de commissie aan de hand van een nog daartoe in te richten schadeprotocol. Ik wijs in dit verband ook op de door de Nederlandse gassector vastgestelde gedragscode Gaswinning kleine velden, die mijnbouwondernemingen algemene richtlijnen geeft voor het zorgvuldig betrekken van de omgeving bij olie- en gasprojecten uit kleine velden op land.

Een van mijn eerste taken zal zijn het vormgeven van een zorgvuldige en transparante procedure en een protocol voor de beoordeling van schade door eventuele bevingen boven kleine gasvelden. Aan mijnbouwondernemingen zal worden gevraagd – en de hiervoor genoemde mijnbouwondernemingen hebben zich daartoe bereid getoond – direct en voortvarend met dit protocol te gaan werken, in de periode dat het dienaangaande wetsvoorstel tot wijziging van de Mijnbouwwet, waarin de commissie zal worden geformaliseerd, in behandeling is. Ik verwacht het schadeprotocol uiterlijk in het eerste kwartaal 2019 te hebben vastgesteld. Vanaf dat moment zullen betrokken mijnbouwondernemingen voor de gaswinning uit de kleine velden hier bij de schadeafhandeling al direct uitvoering aan geven. Zonodig kan in deze tussenfase de Tcbb toetsen op een juiste toepassing van het protocol. De aanpassing van de Mijnbouwwet waarmee de Commissie mijnbouwschade formeel wordt ingesteld, kan naar verwachting medio 2020 in werking treden.

Andere mijnbouwactiviteiten

Naast de gaswinning uit de kleine velden, is het mijn bedoeling dat de Commissie mijnbouwschade ook de beoordeling van mijnbouwschade in andere mijnbouwsectoren, zoals zoutwinning en geothermie, ter hand neemt. Ook voor deze mijnbouwactiviteiten gelden naar mijn mening dezelfde uniforme uitgangspunten bij de beoordeling en afhandeling van mogelijke schade door mijnbouwondernemingen. Hierover ga ik op korte termijn met deze sectoren in gesprek. De afspraken zullen ook hier worden vastgelegd in een gedragscode en eventueel in voorwaarden in de vergunningen. Ik zet mij ervoor in dat de mijnbouwondernemingen uit deze sectoren zich bij de afhandeling van mijnbouwschade op dezelfde wijze committeren aan de instelling, inrichting, werkwijze en oordeel van de beoogde commissie.

Technische commissie bodembeweging

Belangrijke factoren om te komen tot een goed functionerende Commissie mijnbouwschade, zijn: onafhankelijkheid en deskundigheid. Aangezien de Technische commissie bodembeweging voldoet aan dit profiel, ga ik, vooruitlopend op de instelling van de beoogde Commissie mijnbouwschade, met de Tcbb in gesprek over de bouwstenen voor de inrichting, organisatie, samenstelling en werkwijze van de Commissie mijnbouwschade en voor het opstellen van een schadeprotocol. Ik beraad mij nog op de mogelijkheden om een nieuwe commissie in het leven te roepen, dan wel de Tcbb om te vormen tot deze nieuwe op te richten commissie. In het laatste geval zal de huidige adviesfunctie van de Tcbb over winningsplannen en in de mijnbouwvergunningverlening nader worden bezien en mogelijk elders belegd. Ik vind het ongewenst dat die adviesfunctie en de rol ten aanzien van de beoordeling van mijnbouwschade in dezelfde instelling zijn verenigd. Ik ben daarover nog met de Tcbb in overleg. Eveneens beraad ik mij nog over de mogelijkheid om het landelijk loket mijnbouwschade dat sinds 1 januari 2017 operationeel is en wordt bemenst door RVO, voor de Commissie mijnbouwschade te laten gaan fungeren als «front office» voor het indienen van schademeldingen.

Verkenning landelijk schadefonds kleine velden

In mijn brief van 30 mei 2018 over de gaswinning uit de kleine velden in de energietransitie (Kamerstuk 33 529, nr. 469) heb ik aangegeven de mogelijkheden te zullen verkennen om te bewerkstelligen dat toegekende claims voor de gaswinning uit de kleine velden snel worden uitgekeerd. Ik heb de vaste overtuiging dat het bovengenoemde overleg met de drie mijnbouwondernemingen die op land actief zijn met gaswinning uit de kleine velden, tot het beoogde resultaat leidt, en dat met de instelling van de Commissie mijnbouwschade wordt tegemoetgekomen aan deze doelstelling. Een apart landelijk schadefonds kleine velden, waaruit gehonoreerde schadeclaims in eerste instantie vergoed zouden worden, acht ik dan ook niet nodig. Mocht zich onverhoopt een situatie voordoen waarin de mijnbouwonderneming geen opvolging geeft aan het oordeel van de commissie, dan zal ik daarin bemiddelend optreden.

Tot slot

Ik vertrouw erop dat bovenstaande nadere uitwerking van de toegezegde uniforme landelijke en onafhankelijke beoordeling en afhandeling van mogelijke mijnbouwschade zal bijdragen aan een grotere maatschappelijke acceptatie van mijnbouwactiviteiten. Samen met decentrale overheden en mijnbouwondernemingen, blijf ik mij hiervoor inzetten

omdat het gebruik van onze diepe ondergrond, wanneer dit veilig en verantwoord kan, ook voor een duurzame energievoorziening van essentieel belang is en bijdraagt aan onze welvaart.

De Minister van Economische Zaken en Klimaat,
E.D. Wiebes

Op basis van het Besluit mijnbouwschade Groningen worden schademeldingen van na 31 maart 2017 die zijn gerelateerd aan bevingen in het Groningen gasveld afgehandeld door de Tijdelijke Commissie Mijnbouwschade Groningen. De schademeldingen van voor deze tijd zal de NAM op een snelle en ruimhartige wijze afdoen.

Bestuurders uit Drenthe hebben daarop via mijn ministerie aan de NAM verzocht om de schademeldingen naar aanleiding van de beving in het Emmen gasveld (30 september 2015) en de beving in het Annerveen gasveld (23 december 2016) op vergelijkbare wijze af te handelen, waarbij feiten uit eerdere rapportages opnieuw en anders worden gewogen. De NAM heeft hierin toegestemd en heeft hiervoor concrete spelregels opgesteld. Toepassing hiervan geeft schademelders duidelijkheid over wat men op hoofdlijnen kan verwachten. Voor een aantal complexe meldingen zal nog extra maatwerk in de afwegingen nodig zijn.

De stand van zaken eind augustus 2018 was dat meer dan 93% van de 496 indieners van schademeldingen het door de NAM gedane aanbod hebben geaccepteerd. De NAM is inmiddels overgegaan tot het uitbetalen van schadebedragen. Alhoewel nog niet alle schademeldingen zijn afgehandeld en deze aanpak nog zal moeten worden geëvalueerd, zie ik dit vooralsnog als een positieve ontwikkeling. Bij de verdere vormgeving van de Commissie mijnbouwschade zal ik de resultaten van deze evaluatie betrekken en uw Kamer daarover informeren.

Inrichting Waarborgfonds mijnbouwschade

Het Waarborgfonds mijnbouwschade is ingesteld bij de inwerkingtreding van de Mijnbouwwet in 2003. Burgers die door de Tcbb vastgestelde zaakschade hebben geleden door mijnbouwactiviteiten kunnen schadevergoeding vragen ten laste van dit fonds indien de mijnbouwonderneming die de schade heeft veroorzaakt, die schade niet meer kan vergoeden omdat hij failliet is verklaard of niet meer bestaat en er geen rechtsopvolger is. Vanwege de afwijzing van twee claims op dit fonds, in verband met schade als gevolg van de voormalige steenkolenwinning in Limburg door een inmiddels niet meer bestaande mijnbouwonderneming, staat dit fonds momenteel ter discussie. De rechter moet zich in een procedure tegen het Waarborgfonds mijnbouwschade nog uitspreken of het beroep op verjaring op grond van het Burgerlijk Wetboek voor het afwijzen van de claims redelijk en billijk is. Op grond van de rechterlijke uitspraak zal ik bekijken op welke wijze het mogelijk is om de behandeling van schadeclaims als gevolg van de voormalige steenkolenwinning in Limburg ook onder te brengen bij de Commissie mijnbouwschade. Daarbij zal ik ook het bestaande Calamiteitenfonds mijn(water)schade Limburg betrekken.

Het Waarborgfonds mijnbouwschade wordt eveneens nader bezien in verband met de positie van mijnbouwondernemingen op het terrein van geothermie. Houders van vergunningen voor toepassing van geothermie zijn op dit moment volgens de Mijnbouwwet niet gehouden een bijdrage te leveren aan het vermogen van het fonds, terwijl in voorkomende gevallen wel een beroep op dat fonds kan worden gedaan voor vergoeding van schade als gevolg van geothermie. Dit laatste heeft zich overigens nog niet voorgedaan.

Date : 22-11-2018 17:34:39

17.26

F

To : "██████████@gemeentenoordenveld.nl" ██████████@gemeentenoordenveld.nl, ██████████@assen.nl, "██████████@aaenhunze.nl,"
"██████████@tynaarlo.nl," ██████████@██████████

Subject : Overleg met Tcbb over schadeprotocol

Goedemiddag,

Het overleg tussen ██████████ van de Tcbb en de Noord-Drentse gemeenten en Westerkwartier wordt komende dinsdag van 10.15 uur tot 11.45/12.00 uur. Dit is de tijd dat de meeste mensen kunnen (██████████, schuif aan zodra je kunt). Het doel van het overleg is om informeel te praten over de contouren van het schadeprotocol buiten Groningen.

We zitten in het gemeentekantoor van Assen in de collegekamer.

██████████ stuurt ons mogelijk nog vooraf stukken. Dit zijn dan stukken die niet verder mogen worden verspreid.

██████████, ██████████ en ik moeten dinsdag nog in het college opdraven. Het kan zijn dat wij iets eerder weg moeten.

Met vriendelijke groet,

██████████
Beleidsregisseur

Gemeente Assen, Team Beleid

e-mail: ██████████@assen.nl site: www.assen.nl

Date : 22-11-2018 17:34:39

17.27

F

To : "██████████@gemeentenoordenveld.nl" ██████████@gemeentenoordenveld.nl, ██████████@assen.nl, "██████████@aaenhunze.nl,"
"██████████@tynaarlo.nl," ██████████@██████████

Subject : Overleg met Tcbb over schadeprotocol

Goedemiddag,

Het overleg tussen ██████████ van de Tcbb en de Noord-Drentse gemeenten en Westerkwartier wordt komende dinsdag van 10.15 uur tot 11.45/12.00 uur. Dit is de tijd dat de meeste mensen kunnen (██████████, schuif aan zodra je kunt). Het doel van het overleg is om informeel te praten over de contouren van het schadeprotocol buiten Groningen.

We zitten in het gemeentekantoor van Assen in de collegekamer.

██████████ stuurt ons mogelijk nog vooraf stukken. Dit zijn dan stukken die niet verder mogen worden verspreid.

██████████, ██████████ en ik moeten dinsdag nog in het college opdraven. Het kan zijn dat wij iets eerder weg moeten.

Met vriendelijke groet,

██████████
Beleidsregisseur

Gemeente Assen, Team Beleid
██████████
██████████

e-mail: ██████████@assen.nl site: www.assen.nl

Date : 17-12-2018 13:16:36

F [REDACTED]

T [REDACTED]

[REDACTED]@shell.com [REDACTED]

[REDACTED]

Subject : Overleg morgen

Heren,

Ons overleg staat morgen gepland om 12.30 uur in het gemeentekantoor Assen.
Ik zorg voor broodjes.

Tot morgen.

Met vriendelijke groet,

[REDACTED]

Beleidsregisseur

Gemeente Assen, Team Beleid

[REDACTED]
[REDACTED]

e-mail: [REDACTED]@assen.nl site: www.assen.nl

Date : 29-11-2018 19:55:29

17.29

F [REDACTED]
T [REDACTED]

Subject : presentatie landelijke aanpak afhandeling mijnbouwschade
Attachment : Landelijke Aanpak Afhandeling Mijnbouwschade 30-11-2018.pptx;

B [REDACTED]

hierbij de neerslag van de recente gesprekken in een publieke presentatie die ik ook dinsdag as wil geven.
Zorg jij voor verdere (beperkte) verspreiding, ook aan bestuurderen?
Marsdijk heft deze eveneens gekregen.
Laat weten als ik met bestuurderen, individueel of gezamenlijk, moet praten.

Met vriendelijke groet,

[REDACTED]
[REDACTED]

*Emeritus Professor of Business and ICT and Founding Dean,
Faculty of Economics and Business, University of Groningen
Emeritus Professor of Systems Engineering and Founding Dean,
Faculty of Technology, Policy and Management, Delft University of Technology
Visiting Professor, Institute for Finance Management Tanzania*

[REDACTED]
[REDACTED]
[REDACTED]
[REDACTED]

Help, een scheur in mijn huis!

Wat nu?

Contouren

Landelijke Aanpak Afhandeling Mijnbouwschade

- Uitgangspunten
- Commissie Mijnbouwschade
- Schadeprotocol Gaswinning Kleine Velden
- Gebiedsarrangementen
- En verder

Uitgangspunten (1)

Landelijke Aanpak Afhandeling Mijnbouwschade

- Mijnbouwactiviteiten roepen bij bewoners en bestuurders in heel Nederland **emoties** op rond **risico's** en **geloofwaardige** afhandeling van **schade**.
- Herstel van het **vertrouwen** in mijnbouwactiviteiten in een periode van versnelde **energietransitie** is noodzakelijk.
- Dit kan alleen door de **burger** een centrale plaats te geven bij een **landelijke aanpak** van de afhandeling van mijnbouwschade.
- Uitgaande van het **gelijkwaardigheidsbeginsel** omvat deze
 - een integrale en transparante **beoordeling** van risico's voorafgaand aan de mijnbouwactiviteiten;
 - een transparante **monitoring** van mogelijke schaderisico's tijdens de mijnbouwactiviteiten;
 - een **ruimhartige, snelle en transparante** afhandeling van eventuele schades.

Uitgangspunten (2)

Landelijke Aanpak Afhandeling Mijnbouwschade

- De *Landelijke Aanpak Afhandeling Mijnbouwschade* omvat
 - de Commissie Mijnbouwschade **CM**;
 - het Landelijk **Schadeprotocol** Gaswinning Kleine Velden, door de CM te hanteren;
 - richtlijnen voor **gebiedsarrangementen** of convenanten per winningsplan, die de context bieden voor de CM.
- Voor het begrip **schade** door bodembeweging bij gaswinning wordt aangesloten bij het Burgerlijk Wetboek.
- Alle gemelde schade wordt vergoed, **mits...**
- De bestuurlijke of juridische bewijslast is gelijkwaardig aan de wettelijke **omkering bewijslast**.

Schets Commissie Mijnbouwschade (1)

1. De instelling en vormgeving van de CM **volgt** de instellingsbesluiten van de Tijdelijke Commissie Mijnbouwschade Groningen (TCMG) en haar opvolger, het Instituut Mijnbouwschade Groningen, waar nodig aangepast aan het primaat van '**publieke regie**'.
2. De CM hanteert als **leidraad** het *Schadeprotocol Gaswinning Kleine Velden* in de **context** van vigerende *gebiedsarrangementen* of convenanten.
3. De CM maakt gebruik van het **Landelijk Loket Mijnbouwschade**, een **Digitaal Platform**, dat een burger alle informatie geeft rond mijnbouwactiviteiten en schadeafhandeling in heel Nederland.
4. De CM wordt ingesteld door de ministers op basis van een **convenant** tussen de Staat en de mijnbouwmaatschappijen.

Schets Commissie Mijnbouwschade (2)

6. De CM bestaat uit minimaal **3** en maximaal **7 leden**:

Voorzitter; Lid met juridisch profiel; Lid met technisch bestuurskundig profiel; Lid met technisch profiel gericht op bouwconstructies; Lid met technisch profiel gericht op ondiepe ondergrond; Lid met geofysisch/seismologisch profiel; Lid met kennis van mijnbouwactiviteiten.

7. De CM maakt gebruik van **gekwalificeerde deskundigen**, conform het *Schadeprotocol*.

8. CM beschikt over passende **publieke** financiering en **ondersteuning**.

9. De CM kan voor haar werkzaamheden **kamers** instellen onder voorzitterschap van een van haar leden. Te denken valt aan Gaswinning Kleine Velden, Zoutwinning, Geothermie en Limburg.

9. De ministers voorzien in een procedure voor een periodieke **evaluatie** van de CM.

10. De CM **adviseert** de ministers gevraagd en ongevraagd over strategische aangelegenheden rond de afhandeling van mijnbouwschade.

Schets Schadeprotocol Gaswinning Kleine Velden

- De burger staat centraal
- Alle gemelde schade wordt vergoed, mits
 - Er sprake is van bodembeweging (beving) door gaswinning
 - De schadelocatie ligt in het effectgebied van de beving
 - De schade kan zijn ontstaan als gevolg van de beving
 - Er geen andere oorzaak dan de gaswinning aanwijsbaar is
- Volledige aansluiting bij Instituut Mijnbouwschade Groningen
- Schade als gevolg van bodemdaling door gaswinning in kleine velden is uitzonderlijk, maar wordt ook vergoed wanneer zich dit voordoet

Schets Schadeprotocol Gaswinning Kleine Velden

Welke schades?

- Schades als gevolg van bodembeweging door gaswinning die burgers ondervinden aan wooneenheden, incl boerderijen, winkels aan huis
- Begrip schade conform Burgerlijk Wetboek
 - Fysieke schade aan gebouwen en werken
 - Materiële schade die het gevolg is van deze fysieke schade
 - Immateriële schade
 - Waardevermindering
- Volgens beoordelingskader in het convenant Landelijke Aanpak Afhandeling Schade Gaswinning Kleine Velden

Schets Schadeprotocol Gaswinning Kleine Velden

Welke objecten?

Wel:

- Woningen
- Vergelijkbare objecten

Burgers

Niet:

- Industriegebouwen
- Industriële installaties
- Infrastructurele werken

Bedrijven

Schets Schadeprotocol Gaswinning Kleine Velden

Regels betreffen:

1. Melding
2. Ontvangst van de melding
3. Beoordeling
4. Benoeming van deskundige
5. Onderzoek door deskundige
6. Besluit
7. Uitbetaling

Schadeprotocol Melding

- Naam en adres melder (bewoner/ eigenaar)
- Aard en adres van gebouw
- Datum waarop schade is ontstaan
- Mogelijke oorzaak van schade
- Beschrijving van schade en foto's
- Geschat schadebedrag
- Overige relevante informatie

Schadeprotocol

Ontvangst van de melding

CM:

- Bevestigt ontvangst van de melding
- Wijst zaakbegeleider/contactpersoon aan
- Zaakbegeleider maakt contact met melder en geeft toelichting

Schadeprotocol

Beoordeling melding

CM:

- Toetst melding op ontvankelijkheid en volledigheid
- Toetst aan drie criteria:
 1. Was er bodembeweging door gaswinning?
 2. Ligt de schadelocatie in het effectgebied?
 3. Kan bodembeweging door gaswinning de schadeoorzaak zijn?

Minstens 1x nee?
Afwijzen

Schadeprotocol

Beoordeling van de melding

Bodembeweging door gaswinning:

- Bodemtrilling, meer dan 2 mm/s
- Bodemdaling, alleen bij uitzondering schade
- Gebaseerd op metingen of beste schatting

Effectgebied:

- Wijze van bepalen vastgelegd in gebiedsarrangement
- Dynamisch, afhankelijk van locatie en magnitude beving
- Discretionaire ruimte van de CM

Schadeprotocol

Beoordeling van de melding

Snelle procedure:

Uitbetaling van de schade volgt als:

1. Schadebedrag redelijk is gelet op schade
2. Schadebedrag lager is dan € xxx

Nee bij 1? Bepalen schadebedrag
Nee bij 2? Deskundigenonderzoek

Schadeprotocol

Benoeming van deskundige

Deskundigen voldoen aan expliciete eisen m.b.t.:

- Deskundigheid
 - Onafhankelijkheid
 - Onpartijdigheid
-
- CM stelt melder in kennis voornemen benoeming deskundige
 - Melder kan zienswijze indienen
 - CM benoemt deskundige

Schadeprotocol

Onderzoek door deskundige

Deskundigenonderzoek naar:

- Aard en omvang van de schade
 - Causaliteit bodembeweging en schade
 - Schadebedrag voorzover sprake van causaliteit
-
- Deskundige stuurt concept rapport naar CM
 - CM stuurt rapport naar melder
 - Melder kan zienswijze indienen

Schadeprotocol Besluit CM

- CM neemt besluit
- Besluit naar melder

Aanvrager niet akkoord? Civiele Rechter

Schadeprotocol Uitbetaling

Schadebedrag niet hoger dan € yyy ?

- CM betaalt melder rechtstreeks

Schadebedrag hoger dan € yyy ?

- CM betaalt herstelbedrijf voor schadeherstel
- CM betaalt melder voor overige schade

Gebiedsarrangementen (1)

Het begrip **Gebiedsarrangement** volgt het Tcbb rapport 'Help een scheur in mijn huis'. NOGEPA hanteert in haar gedragscode 'projectafstemmingsprogramma'.

Waarover gaat het in een gebiedsarrangement?

- Afspraken rond een winningsplan, risico beoordeling vooraf, monitoring, het winningsgebied en eventuele aanvullingen op het schadeprotocol;
- Lasten en Lusten.

Over **wie** gaat het in een gebiedsarrangement?

- gemeente(s);
- provincie(s);
- waterschap(pen);
- Burgers;
- mijnbouwmaatschappij(en);
- Staat der Nederlanden.

Gebiedsarrangementen met Lasten en Lusten (2)

Hoe **werkt** het?

- Vaststelling samen met winningsplan.
- Voor een periode van begin tot ...
- Naast vergoeding van alle kosten van schadeafhandeling, volgens convenant tussen mijnbouwmaatschappijen en Staat.
 - Regionale bestedingsruimte gebaseerd op (zzz) % van de opbrengsten;
 - Gericht op regionale, maatschappelijke, transitie doelen.
- Volgens model te formuleren door VNG, IPO en NOGEPA.

En verder met Landelijke Aanpak Afhandeling Mijnbouwschade

Workshop
28 november 2018

NAM, Vermilion, Taqa, Nogepe, EZK, Tcbb

december 2018

gesprekken VNG, IPO, bewoners'clubs',
uitwerken CM, Protocol en Convenant

januari 2019

verdere uitwerking en toetsing aanpak
bij Tcmg, NCG, SoDM
vormgeving digitaal platform
sondering bestuurderen, raadsleden,
burgers

februari 2019

sondering Kamerleden
demonstraties digitaal platform

maart 2018

aanbieding aan EZK

Contouren

Landelijke Aanpak Afhandeling Mijnbouwschade

Reacties

h.g.sol@rug.nl

Date : 18-5-2017 12:59:45

F

To : "Harmke Vlieg" H.Vlieg@assen.nl

Subject : : Proces Schadeafhandeling

17.30

Dag Harmke,

N.a.v. Je vraag om input voor het gesprek met [REDACTED]. Ik heb verschillende zaken benoemd in onderstaande mail aan de provincie.

Ik vraag mij echt af of [REDACTED] nu een rol pakt die hem toekomt. Zonder daar goed met inwoners, gemeenteraden, college's van B&W over te hebben gepraat, nu met oplossingen te komen, kan verkeerd vallen. Zijn niet primair de gemeenten aan zet?

Het is ook een vraag of de schaal winningsplan Westerveld de juiste is. Dan zitten wij straks als relatief kleine partijen te onderhandelen met de juristen van Shell.

Vanwaar de haast van [REDACTED] om te scoren zonder eerst zicht te hebben op de aard en omvang van de problematiek?

Groet,

Verzonden met mijn Windows Phone

Van: [REDACTED]

Verzonden: 12-5-2017 15:27

Aan: [REDACTED]

CC: [Marco Out](#); [Harmke Vlieg](#); [REDACTED]; [REDACTED]; [REDACTED]; [REDACTED]

Onderwerp: Proces Schadeafhandeling

In het bestuurlijk overleg van 11 mei over aardgaswinnings hebben we het gehad over de onafhankelijke schadeafhandeling. Hierbij zijn ideeën uitgewisseld die vooral betrekking hadden op de vorm. Verder is afgesproken dat de provincie en Assen hier "vanwege de aanwezige denkkraft" © het voortouw nemen. Het zou fijn zijn als we op korte termijn als provincie en gemeente ambtelijk kunnen overleggen.

Uit het bestuurlijk overleg kreeg ik de indruk dat er sprake is van verschillende snelheden. Gedeputeerde Stelpstra noemde al de vorm van een onafhankelijke commissie. Ons college daarentegen, heeft in een brief aan de gemeenteraad het volgende laten weten:

Wij beschouwen het als positief dat de NAM wil overgaan naar een onafhankelijke schadeafhandeling. Wij constateren echter dat zich een complexe vraag aandient: Hoe kan de schadeafhandeling op een wijze gebeuren die zo veel mogelijk in het belang van onze inwoners en bedrijven is?

Hierbij ontstaan verschillende vragen:

- *Wat het juiste schaalniveau?*
- *Hoe zijn de belangen van de inwoners en bedrijven zo goed mogelijk geborgd?*
- *Wat zijn de zekerheden voor de inwoners en bedrijven?*
- *Wat is de omvang van de problematiek? Hoe vaak komen er buiten Groningen schades voor?*
- *Hoe zit het financieel en welke garanties zijn er?*

Wij hebben op dit moment geen direct antwoord op bovenstaande vragen. De beantwoording vraagt tijd. Er is onderzoek nodig; overleg met belangenorganisaties, met u als gemeenteraad, met andere overheden en de VNG; er is duidelijkheid nodig over financiën, garanties en rollen en verantwoordelijkheden.

Wij vragen u daarom ons tijd te geven om, samen met anderen te komen tot een goede oplossing. Wij zullen u op de hoogte houden van de voortgang.

Er zijn echter meer vragen. Rijp en groen door elkaar:

- Is het wenselijk dat we in de discussie over schadeafhandeling ook kijken naar onafhankelijke nu(l)-metingen en meten en monitoren?
- Wat is de rol en verantwoordelijkheid van het rijk? En in dit verband: Wie is er verantwoordelijk voor de het financieren van de schadeafhandeling op de langere termijn? (Schades kunnen zich ook nog over 20 jaar voordoen. Is de NAM er dan nog?)
- Wat is de rol van de andere eigenaren van de NAM?
- Wie betaalt de uitvoerings-/organisatiekosten van de schadeafhandeling?
- Hoe zorgen we dat we wij mee kunnen praten en niet de oplossing Groningen als enige oplossing krijgen voorgeschoteld?
- Wat is er nog voor rol voor gemeenten en provincies? Hoe gaan we bewaken dat de belangen van inwoners en bedrijven zijn geborgd? Iemand zal moeten sturen op de schadeafhandeling en er kan getwijfeld worden of directe of indirecte sturing vanuit het rijk wenselijk is?
- Wie moeten er betrokken zijn? Moeten wij dit wel als overheden gaan verzinnen? We gaan namelijk steeds meer toe naar een participatieve samenleving. Het gaat primair om de belangen van inwoners en bedrijven. Misschien moet de samenleving zelf bedenken wat de beste oplossing is. Denk bijvoorbeeld aan het model van de Iers burgertop. Als wij het verzinnen, is het ook onze schuld als het niet werkt.
- Wat voor checks and balances bouwen we in? Een eventuele uitvoeringsorganisatie zal gecontroleerd moeten worden: Worden de schade-inspecties correct uitgevoerd? Hoe snel wordt er gehandeld en hoe klantvriendelijk is de organisatie? Hoe is de efficiency? Doen we dit niet, dan kan de NAM op ieder moment roepen dat het niet deugt en bijvoorbeeld stoppen met betalen. Hoe dan ook moet in mijn beleving voorkomen worden dat de NAM nog zelf gaat toetsen of er terecht schades worden vergoed. Zal de NAM accepteren dat ze zonder sturing en garanties geld moeten weggeven?
- Komt er een aparte ombudsfunctie of moeten mensen die het niet eens zijn met een besluit over schadevergoeding naar de rechter stappen?
- Gaat dit alleen over de NAM of ook over Vermilion? Gaat het ook over zoutwinning?
- Welke krachtenvelden gaan er ontstaan?
- Is er wetgeving nodig?

Ik kan zo nog wel even doorgaan. ☺

Volgens mij is het belangrijk om ambtelijk elkaar goed bij de hand te houden en als lokale overheden samen op te trekken (Hierbij zullen volgens mij ook andere gemeenten waaronder Emmen betrokken moeten zijn). En te beginnen met een goede analyse die als basis kan dienen voor de advisering aan onze bestuurders over traject/proces. We kunnen het maar een keer goed doen. Bij het samen optrekken horen ook afspraken over interne en externe communicatie. De samenleving en politiek staan op scherp, wat hoge eisen stelt aan wat we vertellen en aan verwachtingsmanagement.

Ik ga mijn bestuur adviseren om voorlopig nog even geen uitspraken te doen.

Aangezien het proces dat we moeten gaan doorlopen brede expertise vraagt, ga ik intern kijken wie we nodig hebben. Kun jij aangeven welke programmaleider of procesmanager er van jullie aanschuift? Dan kunnen we die ook uitnodigen voor een eerste afspraak.

Ik ga je maandag bellen. Fijn weekend.

Aangezien ik het van belang vindt om iedereen dicht bij het proces te houden, stuur ik deze mail ook naar mijn bestuurders en naar [REDACTED].

Met vriendelijke groet,

[REDACTED]
Beleidsregisseur

[REDACTED]
[REDACTED]
[REDACTED]@assen.nl

Disclaimer:

Aan de informatie in deze e-mail en ieder aangehecht databestand kunnen geen rechten worden ontleend. De e-mail is vertrouwelijk en is uitsluitend bestemd voor de geadresseerde. De gemeente Assen aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade als gevolg van onjuistheden, gedateerde informatie of van een onjuiste en onvolledige verzending en ontvangst van informatie.

Date : 4-4-2019 15:06:18

F [REDACTED]@assen.nl

T [REDACTED]

Subject : RE: Advies LAAM en Schadeprotocol Gaswinning uit Kleine Velden op Land

Ik hoop dat ik het nog onder haar neus kan duwen!

Van: [REDACTED]

Verzonden: donderdag 4 april 2019 9:54

Aan: [REDACTED]@assen.nl>

Onderwerp: FW: Advies LAAM en Schadeprotocol Gaswinning uit Kleine Velden op Land

Ha [REDACTED],

Zie je [REDACTED] nog vandaag? Kun je vragen of ze nog naar onderstaande wil kijken?

Ik ben er vandaag tot 16.00 uur en daarna pas weer 25 april.

Groet,

[REDACTED]

Van: [REDACTED]

Verzonden: maandag 1 april 2019 16:30

Aan: [REDACTED]@assen.nl>

CC: [REDACTED]@assen.nl [REDACTED]@assen.nl>

Onderwerp: FW: Advies LAAM en Schadeprotocol Gaswinning uit Kleine Velden op Land

B [REDACTED]

Van de secretaris van het VNG platform gemeenten met kleine gasvelden hebben we de vraag gekregen of we nog een reactie willen geven op het Tcbb advies Landelijke Aanpak Afhandeling Mijnbouwschade en Schadeprotocol Gaswinning uit Kleine Velden op Land. We zijn door de Tcbb goed betrokken bij het advies. Maar er zijn toch een aantal verbeterpunten.

Kun jij je vinden in onderstaande reactie?

Groet,

[REDACTED]

B [REDACTED]

Ik heb, in overleg met mijn bestuurder, wel een aantal opmerkingen naar aanleiding van het Advies Landelijke Aanpak Afhandeling Mijnbouwschade.

Allereerst de complimenten voor de wijze waarop de Tcbb in korte tijd dit advies heeft geschreven en waarbij ze een groot aantal organisaties en personen heeft betrokken. Toch zijn er een aantal opmerkingen:

- Het is jammer dat geen bedrag meer is genoemd voor kleine schades die via een versnelde procedure kunnen worden afgehandeld, dit analoog aan Groningen. (Dit stond nog wel in het laatste concept). De mijnbouwmaatschappijen krijgen toch weer een rol (ze worden geconsulteerd) in het bepalen van de hoogte van de dit schadebedrag per beving. Dit is niet wenselijk tegen het licht van wat er eerder is gezegd over het feit dat de mijnbouwmaatschappijen uit de hele schadeafhandeling moeten worden gehaald.
- Het stuk geeft geen duidelijk advies over een overgangsregeling. Wat gaan we doen als zich schades voordoen voor er een protocol van kracht is? Het zou fijn zijn als EZK in de volgende platformvergadering kan aangeven hoe een overgangsregeling er uit gaat zien en wanneer deze klaar is. Sowieso is handig als EZK haar planning voor de aanpak van het protocol met ons deelt.
- Het advies is dat de mijnbouwmaatschappijen de schadebedragen uitkeren. Het zou wenselijk zijn als ze de bedragen overmaken naar de Commissie Mijnbouwschade en de commissie de bedragen uitkeert. Om vertraging te voorkomen, zou de commissie de bedragen moeten voorschieten. Op deze manier hebben de inwoners niet meer te maken met de mijnbouwmaatschappijen.

Met vriendelijke groet,

[REDACTED]
Strategisch Adviseur

Gemeente Assen, Team Strategie en Advies

[REDACTED]
[REDACTED]

e-mail: [REDACTED]@assen.nl site: www.assen.nl

Van: [REDACTED]@outlook.com]

Verzonden: vrijdag 29 maart 2019 14:02

Aan: [REDACTED]@rug.nl

[REDACTED]@me.com

[REDACTED]@hetnet.nl

[REDACTED]@heerenveen.nl [REDACTED]@vng.nl>

[REDACTED]@vng.nl;

[REDACTED]@woerden.nl; [REDACTED]@woerden.nl; bestuurssecretariaat@woerden.nl [REDACTED]@westerkwartier.nl>

Bestuurssecretariaat@zuidhorn.nl [REDACTED]@vng.nl>

[REDACTED]@westerkwartier.nl; [REDACTED]@westerkwartier.nl [REDACTED]@assen.nl>

[REDACTED]@assen.nl>

[REDACTED]@fryslan.nl [REDACTED]@fryslan.nl>

[REDACTED]@hardenberg.nl; [REDACTED]@ommen-hardenberg.nl;

[REDACTED]@odijsselland.nl; [REDACTED]@noaberkracht.nl [REDACTED]@enschede.nl>

[REDACTED]@heerenveen.nl [REDACTED]@heerenveen.nl>

[REDACTED]@heerenveen.nl>

bestuurssecretariaat@smallingerland.nl; [REDACTED]@zaltbommel.nl [REDACTED]@vng.nl [REDACTED]@vng.nl>

[REDACTED]@zaltbommel.nl; [REDACTED]@noardeast-fryslan.nl; [REDACTED]@noardeast-fryslan.nl [REDACTED]@rvo.nl>

[REDACTED]@msgstrategies.nl [REDACTED]@provinciegroningen.nl [REDACTED]@zaltbommel.nl [REDACTED]@woerden.nl>

CC: [REDACTED]@tregthuys.nl [REDACTED]@rvo.nl>

Onderwerp: Re: Advies LAAM en Schadeprotocol Gaswinning uit Kleine Velden op Land

Hallo allemaal,

Afgelopen week hebben jullie onderstaande mail van de Tcbb ontvangen met het advies voor het schadeprotocol kleine gasvelden zoals het aan de Minister van EZK is verzonden. We hebben geconstateerd dat de wijzigingsvoorstellen uit het platform grotendeels zijn verwerkt.

Mochten jullie naar aanleiding van dit advies nog een reactie door willen geven of vragen hebben, laat het me dan weten. Indien gewenst kunnen we in het volgende bestuurlijke platform over het advies nog wat tijd reserveren.
ik zie jullie reactie tegemoet.

Met vriendelijke groeten,

[Redacted signature]

Van: [Redacted]@rug.nl>

Verzonden: dinsdag 26 maart 2019 10:21

Aan: [Redacted]@vng.nl; [Redacted]@woerden.nl;
[Redacted]@woerden.nl; bestuurssecretariaat@woerden.nl [Redacted] Bestuurssecretariaat@zuidhorn.nl [Redacted] [Redacted]@westerkwartier.nl;
[Redacted]@westerkwartier.nl; [Redacted]@assen.nl [Redacted] [Redacted]@fryslan.nl [Redacted] [Redacted]@hardenberg.nl; [Redacted]@ommen-hardenberg.nl;
[Redacted]@odijsselland.nl; [Redacted]@noaberkracht.nl [Redacted]@heerenveen.nl [Redacted]@defryskemarren.nl; [Redacted]
[Redacted] bestuurssecretariaat@smallingerland.nl; [Redacted]@zaltbommel.nl; [Redacted]@provinciegroningen.nl [Redacted]
[Redacted]@zaltbommel.nl; [Redacted]@noardeast-fryslan.nl; [Redacted]@noardeast-fryslan.nl [Redacted]

CC: [Redacted]

Onderwerp: Advies LAAM en Schadeprotocol Gaswinning uit Kleine Velden op Land

Dames en heren,

hierbij zend ik jullie, namens de Tcbb, een afschrift van het op 25 maart 2019 aan de minister van EZK verzonden 'Advies Landelijke Aanpak Afhandeling Mijnbouwschade' en - als eerste uitwerking daarvan - een landelijk 'Schadeprotocol Gaswinning uit Kleine Velden op Land'.

Over de uitwerking van een 'Nadere Werkwijze CM Schadeafhandeling Gaswinning Kleine Velden op Land' is nog overleg gaande.

Het advies en protocol kunnen ook naar anderen doorgezet worden.

Ik hoop dat de minister snel uitvoering zal geven aan de aangegeven vervolgstappen.

Graag maak ik van de gelegenheid gebruik alle betrokkenen dank te zeggen voor de samenwerking en inbreng in dit uitdagende proces.

Met vriendelijke groet, namens de Tcbb,

[Redacted signature]

[Redacted signature]

*Emeritus Professor of Business and ICT and Founding Dean,
Faculty of Economics and Business, University of Groningen
Emeritus Professor of Systems Engineering and Founding Dean,
Faculty of Technology, Policy and Management, Delft University of Technology
Visiting Professor, Institute for Finance Management Tanzania*

[Redacted signature]

 Virusvrij. www.avast.com

Disclaimer:

Aan de informatie in deze e-mail en ieder aangehecht databestand kunnen geen rechten worden ontleend. De e-mail is vertrouwelijk en is uitsluitend bestemd voor de geadresseerde. De gemeente Assen aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade als gevolg van onjuistheden, gedateerde informatie of van een onjuiste en onvolledige verzending en ontvangst van informatie.

Date : 29-3-2019 14:02:21

F [REDACTED]
 T [REDACTED] [REDACTED] [REDACTED] [REDACTED]
 [REDACTED]@ [REDACTED] h [REDACTED]@vng.nl,
 [REDACTED]@ [REDACTED] [REDACTED] [REDACTED]
 "bestuurssecretariaat@woerden.nl" bestuurssecretariaat@woerden.nl, [REDACTED]@westerkwartier.nl,
 "Bestuurssecretariaat@zuidhorn.nl" Bestuurssecretariaat@zuidhorn.nl, [REDACTED]@vng.nl, [REDACTED]@westerkwartier.nl"
 [REDACTED]@westerkwartier.nl, [REDACTED]@westerkwartier.n [REDACTED]@westerkwartier.nl, [REDACTED] assen.nl, [REDACTED]
 [REDACTED]@assen.nl, [REDACTED]@fryslan.nl" [REDACTED] fryslan.nl, [REDACTED]@fryslan.frl, [REDACTED]@hardenberg.nl"
 [REDACTED]@hardenberg.nl, [REDACTED] ommen-hardenberg.nl [REDACTED] [REDACTED]
 [REDACTED]@odijselland.nl, [REDACTED] noaberkracht.n [REDACTED] noaberkracht.nl, [REDACTED]@enschede.nl,
 [REDACTED]@ [REDACTED] [REDACTED] [REDACTED]
 s [REDACTED] [REDACTED] [REDACTED]
 bestuurssecretariaat@smallingerland.nl, [REDACTED]@zaltbommel.nl, [REDACTED]@zaltbommel.nl, [REDACTED] v [REDACTED]
 [REDACTED]@ [REDACTED] [REDACTED] [REDACTED] zaltbommel.nl, [REDACTED] [REDACTED]
 [REDACTED]@noardeast-fryslan.n [REDACTED] noardeast-fryslan.nl, [REDACTED]@ [REDACTED]
 [REDACTED] m [REDACTED]@ [REDACTED] [REDACTED]
 [REDACTED]@woerden.nl

C [REDACTED]
 Subject : Re: Advies LAAM en Schadeprotocol Gaswinning uit Kleine Velden op Land
 Attachment : Tcbb-advies Landelijke Aanpak Afhandeling Mijnbouwschade en Schadeprotoc....pdf;

Hallo allemaal,

Afgelopen week hebben jullie onderstaande mail van de Tcbb ontvangen met het advies voor het schadeprotocol kleine gasvelden zoals het aan de Minister van EZK is verzonden. We hebben geconstateerd dat de wijzigingsvoorstellen uit het platform grotendeels zijn verwerkt.

Mochten jullie naar aanleiding van dit advies nog een reactie door willen geven of vragen hebben, laat het me dan weten. Indien gewenst kunnen we in het volgende bestuurlijke platform over het advies nog wat tijd reserveren.

ik zie jullie reactie tegemoet.

Met vriendelijke groeten,

[REDACTED]
 [REDACTED]

Van: [REDACTED]
 Verzonden: dinsdag 26 maart 2019 10:21
 Aan: [REDACTED] [REDACTED] [REDACTED] [REDACTED] [REDACTED] [REDACTED] [REDACTED]@westerkwartier.nl;
 [REDACTED] [REDACTED] [REDACTED] [REDACTED] [REDACTED] [REDACTED] [REDACTED]
 [REDACTED]; bestuurssecretariaat@smallingerland.nl; [REDACTED]@zaltbommel.nl; [REDACTED]@provinciegroningen.nl; [REDACTED]
 [REDACTED]@zaltbommel.nl; [REDACTED]@noardeast-fryslan.nl; [REDACTED]@noardeast-fryslan.nl; [REDACTED]@noardeast-fryslan.nl;
 CC: [REDACTED]
 Onderwerp: Advies LAAM en Schadeprotocol Gaswinning uit Kleine Velden op Land

Dames en heren,

hierbij zend ik jullie, namens de Tcbb, een afschrift van het op 25 maart 2019 aan de minister van EZK verzonden 'Advies Landelijke Aanpak Afhandeling Mijnbouwschade' en - als eerste uitwerking daarvan - een landelijk 'Schadeprotocol Gaswinning uit Kleine Velden op Land'.

Over de uitwerking van een 'Nadere Werkwijze CM Schadeafhandeling Gaswinning Kleine Velden op Land' is nog overleg gaande.

Het advies en protocol kunnen ook naar anderen doorgezet worden.

Ik hoop dat de minister snel uitvoering zal geven aan de aangegeven vervolgstappen.

Graag maak ik van de gelegenheid gebruik alle betrokkenen dank te zeggen voor de samenwerking en inbreng in dit uitdagende proces.

Met vriendelijke groet, namens de Tcbb,

[REDACTED]

[REDACTED]

*Emeritus Professor of Business and ICT and Founding Dean,
 Faculty of Economics and Business, University of Groningen
 Emeritus Professor of Systems Engineering and Founding Dean,
 Faculty of Technology, Policy and Management, Delft University of Technology
 Visiting Professor, Institute for Finance Management Tanzania*

[REDACTED]
 [REDACTED]
 [REDACTED]
 [REDACTED]

Mijnbouwschade, wat nu?

Advies Landelijke Aanpak Afhandeling Mijnbouwschade en Schadeprotocol Gaswinning uit Kleine Velden op Land

Technische commissie bodembeweging

Postbus 20401
2500 EK Den Haag
T 088 042 5718
www.tcbb.nl
info@tcbb.nl

Samenvatting

Mijnbouwactiviteiten leiden bij bewoners en bestuurders tot onrust over de risico's, de verdeling van de lasten en de lusten en de afhandeling van eventuele schades, niet alleen in Groningen, maar ook daarbuiten, zoals in Drenthe, Friesland, Overijssel, Gelderland, Noord- en Zuid-Holland, Noord-Brabant en Limburg.

Begin 2018 heeft de Staat de schadeafhandeling door de gaswinning uit het Groningenveld en de gasopslag in Norg in het publieke domein geplaatst. De betreffende schades worden sinds 19 maart 2018 afgehandeld door de Tijdelijke Commissie Mijnbouwschade Groningen (TCMG) in afwachting van een wettelijke basis voor het 'definitieve' Instituut Mijnbouwschade Groningen (IMG).

Voor de afhandeling van overige mijnbouwschades in Nederland adviseert de Technische Commissie Bodembeweging (Tcbb) om onder een publieke regie een uniforme, onafhankelijke landelijke aanpak vast te stellen die voor alle burgers in Nederland tot een gelijke behandeling leidt. Deze landelijke aanpak moet gaan gelden voor alle types mijnbouw, namelijk de gaswinning uit kleine velden (waaronder de gasopslag in andere velden dan Norg), de zoutwinning, de geothermie, de eventuele ondergrondse opslag van CO₂ en waterstof en de na-ijlende gevolgen van de vroegere steenkolenwinning in Limburg.

De Tcbb presenteert in dit advies vanuit deze aanpak allereerst een Schadeprotocol Gaswinning uit Kleine Velden op Land voor de afhandeling van mijnbouwschade door gaswinning uit kleine velden.

Voor de totstandkoming van de landelijke aanpak adviseert de Tcbb:

- Stel een centraal meldpunt voor mijnbouwschade in, het Landelijk Loket Mijnbouwschade (LLM).
- Stel een landelijke Commissie Mijnbouwschade (CM) in met als taak de onafhankelijke afhandeling van alle mijnbouwschades in Nederland (met uitzondering van de schades door de gaswinning uit het Groningenveld en de gasopslag in Norg).
- Zorg voor een adequate uitvoeringsorganisatie ter ondersteuning en onder aansturing van de CM.
- Stel per type mijnbouw een Schadeprotocol vast, te beginnen met een Schadeprotocol Gaswinning uit Kleine Velden op Land.
- Sluit per type mijnbouw een Convenant tussen de Staat en de betrokken mijnbouwmaatschappijen, te beginnen met een Convenant Gaswinning uit Kleine Velden op Land.
- Bevorder dat burgers en lokale overheden worden betrokken bij mijnbouwactiviteiten in hun omgeving en stimuleer omgevingsprocessen die leiden tot Gebiedsarrangementen.
- Realiseer op zo kort mogelijke termijn een overgangsregeling voor de afhandeling van schades door gaswinning uit kleine velden.
- Breid de landelijke aanpak op korte termijn uit voor de zoutwinning, de geothermie en de na-ijlende gevolgen van de vroegere kolenwinning in Limburg.

De voorgestelde landelijke aanpak moet leiden tot een verbreding van het draagvlak voor mijnbouwactiviteiten met een passende verdeling van de lasten en de lusten. De afhandeling van mijnbouwschade is daarbij laagdrempelig, transparant en snel, waarbij de burger centraal staat.

Inhoudsopgave

Samenvatting	1
Inhoudsopgave	2
1. Inleiding, adviesverzoek en werkwijze	3
2. Uitgangspunten voor de landelijke aanpak	5
3. Landelijke Aanpak Afhandeling Mijnbouwschade	9
4. Schadeprotocol Gaswinning uit Kleine Velden op Land	13
5. Vervolgstappen	20
Bijlagen	
A. Geconsulteerde instanties en personen	22
B. Beoordelingskader schade	23

1. Inleiding, adviesverzoek en werkwijze

Sinds de aardbevingen als gevolg van de gaswinning in Groningen leiden mijnbouwactiviteiten bij bewoners en bestuurders in heel Nederland tot onrust over de risico's, de verdeling van de lasten en de lusten en de afhandeling van schades aan met name woningen. Niet in de laatste plaats is dat het gevolg van de wijze waarop de schadeafhandeling in de provincie Groningen de afgelopen jaren heeft plaatsgevonden.

Mijnbouw in Nederland bestaat in vele vormen. De gaswinning uit het Groningenveld is het meest bekend, maar ook wordt olie en gas gewonnen uit ongeveer 150 zogenaamde kleine velden op het land en in de Noordzee. Verder wordt zout gewonnen uit de ondergrond en tot in de jaren zeventig van de vorige eeuw waren de kolenmijnen in Limburg actief. De na-ijlende gevolgen daarvan zijn nog steeds aanwezig. Meer recent groeit de ervaring met en de belangstelling voor de winning van warmte uit diepere aardlagen, de geothermie. En verder wordt er op diverse locaties tijdelijk gas opgeslagen en wordt de ondergrondse opslag van CO₂ en waterstof overwogen.

Inmiddels is in Nederland de ontwikkeling en de uitvoering van een programma voor energietransitie in gang gezet. Voor de voortgang van deze energietransitie, waarbij voorlopig de gaswinning nog een belangrijke rol speelt, is herstel van vertrouwen in mijnbouwactiviteiten en de afhandeling van eventuele mijnbouwschade van groot belang.

In haar verkenning naar een uniforme en onafhankelijke afhandeling van mijnbouwschade in Nederland 'Help, een scheur in mijn huis!' van februari 2018 heeft de Technische Commissie Bodembeweging (Tcbb) geadviseerd:

"... om te komen tot een uniforme landelijke aanpak voor de afhandeling van mijnbouwschades. Daarbij zou per mijnbouwactiviteit in een gebiedsarrangement voorzien moeten worden in een basisvoorziening voor een snelle, efficiënte afhandeling van kleine schades. Mijnbouwschades moeten kunnen worden aangemeld bij een nieuw landelijk Instituut Mijnbouwschade (IM). Dit Instituut draagt zorg voor een onafhankelijke beoordeling en afhandeling van de schades binnen een publiekrechtelijk kader."

Op basis hiervan heeft de Minister van EZK in Kamerbrieven van 30 mei 2018 en 9 oktober 2018 aangegeven voornemens te zijn een "onafhankelijke en deskundige commissie (Commissie Mijnbouwschade) in het leven te roepen, waar gedupeerden van mogelijke mijnbouwschade, die niet het gevolg is van de gaswinning uit het Groningenveld of de gasopslag in Norg, hun verzoek tot vergoeding daarvan kunnen indienen. Deze commissie zal moeten zorgen voor een onafhankelijke beoordeling van meldingen van mijnbouwschades en van verzoeken tot vergoeding daarvan."

Op 19 oktober 2018 heeft de Minister van EZK de Tcbb gevraagd te komen tot een voorstel voor een uniform gedragen landelijk schadeprotocol voor de kleine gasvelden op land, dat als basis kan dienen voor een integrale, landelijke aanpak voor de afhandeling van alle mijnbouwschades in Nederland, niet zijnde schade als gevolg van de gaswinning uit het Groningenveld of de gasopslag in Norg. Deze mijnbouwschades zullen in dit advies worden aangeduid met 'de overige mijnbouwschades in Nederland' (waaronder dan ook begrepen zijn de mijnbouwschades in Groningen die niet het gevolg zijn van de gaswinning uit het Groningenveld of de gasopslag in Norg).

In hoofdstuk 2 van het voorliggende advies formuleert de Tcbb eerst de uitgangspunten voor een landelijke aanpak voor de afhandeling van mijnbouwschades. Vervolgens wordt in hoofdstuk 3 deze landelijke aanpak nader uitgewerkt. Hoofdstuk 4 betreft de uitwerking van een Schadeprotocol Gaswinning uit Kleine Velden op Land. In hoofdstuk 5 wordt ingegaan op de vervolgstappen die nodig zijn voor de verdere ontwikkeling van de landelijke aanpak en op een passende overgangsregeling.

De minister hecht aan een uniform gedragen landelijk schadeprotocol voor de kleine gasvelden op land. Daarom is dit advies tot stand gekomen middels gesprekken, bijeenkomsten en workshops met bewonersgroepen, landelijke en lokale bestuurders, mijnbouwmaatschappijen en overige instanties gerelateerd aan de gaswinning uit de kleine velden (zie bijlage A).

2. Uitgangspunten voor de landelijke aanpak

De Tcbb formuleert de volgende uitgangspunten voor een landelijke aanpak bij de afhandeling van mijnbouwschades. Deze landelijke aanpak wordt toegepast bij verschillende types mijnbouw, namelijk de gaswinning uit kleine velden (waaronder de gasopslag in andere velden dan Norg en de eventuele ondergrondse opslag van CO₂ en waterstof), de zoutwinning, de geothermie, en de na-ijlende gevolgen van de vroegere steenkolenwinning in Limburg.

Uniforme aanpak

Een belangrijk uitgangspunt voor de landelijke aanpak is dat geen rechtsongelijkheid ontstaat. Dat betekent dat alle meldingen van mijnbouwschade op uniforme wijze worden afgehandeld, onafhankelijk van het type mijnbouwactiviteit en de woonplaats van betrokkenen.

In verband met de omvang van de schades in de provincie Groningen door de gaswinning uit het Groningenveld en de gasopslag in Norg is de afhandeling van die schades inmiddels door de wetgever in het publieke domein geplaatst om daarmee te kunnen voorzien in een snelle, uniforme en laagdrempelige afhandeling van die schades.

Voor de afhandeling van overige mijnbouwschades in Nederland zijn burgers nu nog in beginsel aangewezen op een procedure tegen de mijnbouwexploitant bij de civiele rechter. Daarnaast hebben burgers op grond van de Mijnbouwwet de mogelijkheid om de Tcbb advies te vragen over het causaal verband tussen een schade en een mijnbouwactiviteit en de omvang van die schade. Met uitzondering van Limburg plegen de mijnbouwmaatschappijen dit advies te volgen. Bij de uitvoering van enkele winningsplannen hebben mijnbouwmaatschappijen zelf een regeling gemaakt voor de afhandeling van schades.

De minister heeft benadrukt dat de schaal, de omvang en de risico's van mijnbouwschade door de gaswinning in Groningen van een geheel andere orde zijn dan in de rest van Nederland. Daarom wil de minister voor de rest van Nederland (onder publieke regie) voorzien in een passende, separate schaderegeling, die is afgestemd op het specifieke karakter van mijnbouwactiviteiten buiten de gaswinning in Groningen. Daartoe wil hij een Commissie Mijnbouwschade in het leven roepen die voor de afhandeling van deze mijnbouwschades gaat zorgdragen.

Laagdrempelig, transparant en snel

In het kader van de landelijke aanpak behoort de schadeafhandeling 'laagdrempelig, transparant en snel' te zijn, waarbij de burger centraal staat. Ook dient - zoals de Tcbb in haar advies 'Help, een scheur in mijn huis!' heeft geadviseerd - de schadeafhandeling zodanig ingericht te zijn dat een snelle, efficiënte afhandeling van grotere aantallen kleine schades mogelijk is. De minister geeft aan 'dat schadeclaims van relatief beperkte omvang ruimhartig zullen worden beoordeeld en snel en efficiënt zullen worden afgehandeld'.

Bij de schadeafhandeling wordt een schadeprotocol toegepast dat uniform geldt voor de betreffende mijnbouwactiviteit(en), en wordt rekening gehouden met de inhoud van reeds bestaande regelingen, voorzover van belang voor de schadeafhandeling.

Onafhankelijk en deskundig

De landelijke aanpak moet er toe leiden dat burgers, die schade hebben geleden als gevolg van mijnbouwactiviteiten, niet verzand raken in verschillende procedures, maar die schade binnen een redelijke termijn vergoed krijgen op basis van een onafhankelijke en deskundige beoordeling, die voor alle burgers gelijk is.

Eén Commissie Mijnbouwschade

Voor de afhandeling van de overige mijnbouwschades in Nederland wil de minister één instantie in het leven roepen, de Commissie Mijnbouwschade (CM). In deze Commissie moet alle deskundigheid gebundeld worden die nodig is voor een adequate, onafhankelijke en deskundige afhandeling van deze schades. Daarmee wordt ook voorkomen dat burgers met mijnbouwschade nog 'van het kastje naar de muur' worden gestuurd.

Adequate uitvoeringsorganisatie

Uitgangspunt is ook dat bij de landelijke aanpak voorzien wordt in een adequate uitvoeringsorganisatie. Onderzocht moet worden of toegewerkt kan worden naar een gezamenlijke uitvoeringsorganisatie van CM en TCMG. Hierover dient nadere afstemming met EZK en TCMG plaats te vinden.

Het inrichten van een aparte uitvoeringsorganisatie is in beginsel niet wenselijk omdat veel van de benodigde elementen al ontwikkeld zijn in opdracht van de TCMG. Een aparte uitvoeringsorganisatie met een eigen beoordelingskader voor overige mijnbouwschades zou kunnen leiden tot ongewenste verschillen in aanpak. Daarnaast zouden er afstemmingsproblemen kunnen ontstaan indien er sprake is van schades als gevolg van gestapelde mijnbouwactiviteiten, zoals schade als gevolg van gecombineerde bodembeweging door zout- en gaswinning. Het 'wiel zou dus zo min mogelijk opnieuw uitgevonden moeten worden'.

Verschillen ten opzichte van Groningen

De minister heeft ervoor gekozen om de schadeafhandeling door de TCMG in het publieke domein te plaatsen en de afhandeling van mijnbouwschade die niet onder de TCMG valt onder publieke regie te laten plaats vinden. In dit advies is de Tcbb van deze keuze uitgegaan. In essentie dient de schadeafhandeling procedureel zo veel mogelijk volgens dezelfde richtlijnen en stappen te verlopen, onafhankelijk of deze wordt uitgevoerd door de TCMG in het publieke domein of door de CM onder publieke regie. Voor de burger mag het resultaat van de wijze van afhandeling daardoor niet worden beïnvloed. Uit het oogpunt van uniformiteit heeft het naar het oordeel van de Tcbb overigens de voorkeur om de verschillen tussen beide 'systemen' op termijn op te heffen.

Zolang er sprake is van een afzonderlijke aanpak voor de afhandeling van overige mijnbouwschades in Nederland, zullen ten opzichte van de schadeafhandeling in Groningen door de TCMG met name twee verschillen in de afhandeling van mijnbouwschades (blijven) bestaan, te weten de toepassing van het wettelijk bewijsvermoeden en de rechtsbescherming.

- wettelijk bewijsvermoeden

Voor schades in de provincie Groningen door de gaswinning uit het Groningenveld en door de gasopslag in Norg geldt op grond van 6:177A BW de toepassing van het zogenoemde wettelijk bewijsvermoeden. Voor overige mijnbouwschades in Nederland geldt dit wetsartikel niet.

Toepassing van het wettelijk bewijsvermoeden leidt er binnen het bestuursrechtelijk kader in Groningen toe dat de TCMG uitgaat van causaliteit als de schade naar zijn aard kan zijn ontstaan door bodembeweging door de gaswinning uit het Groningenveld en de gasopslag in Norg en als de schade geen andere uitsluitende oorzaak heeft, die evident en aantoonbaar tot de schade heeft geleid. Alleen wanneer aangetoond wordt dat de schade wél uitsluitend een andere oorzaak heeft is daarmee het bewijsvermoeden weerlegd en is er geen sprake van causaliteit.

Naar het oordeel van de Tcbb dient ook voor overige mijnbouwschades in Nederland als uitgangspunt te gelden dat het bewijsrisico met betrekking tot het causaal verband tussen een mijnbouwactiviteit en een schade niet bij de burger moet liggen. Ook in de rest van Nederland zou daarom moeten gelden dat causaliteit met bodembeweging door mijnbouw is aangetoond indien de schade kan zijn veroorzaakt door bodembeweging door de mijnbouw en als de schade geen evidente, aantoonbare andere oorzaak

heeft.

- rechtsbescherming

Een burger, die het niet eens is met een uitspraak van de TCMG (en later het IMG), kan daartegen opkomen, eerst bij de Deelcommissie Bezwaar van de TCMG en vervolgens bij de bestuursrechter.

Een burger, die het niet eens is met een uitspraak van de Commissie Mijnbouwschade zal alsnog naar de civiele rechter kunnen gaan voor een beoordeling van zijn schadeclaim.

Rol Tcbb

De Tcbb gaat er vanuit dat bij invoering van de landelijke aanpak voor haar geen rol meer is weggelegd bij de afhandeling van mijnbouwschades in Nederland. De daarop betrekking hebbende bepalingen in de Mijnbouwwet kunnen dan komen te vervallen.

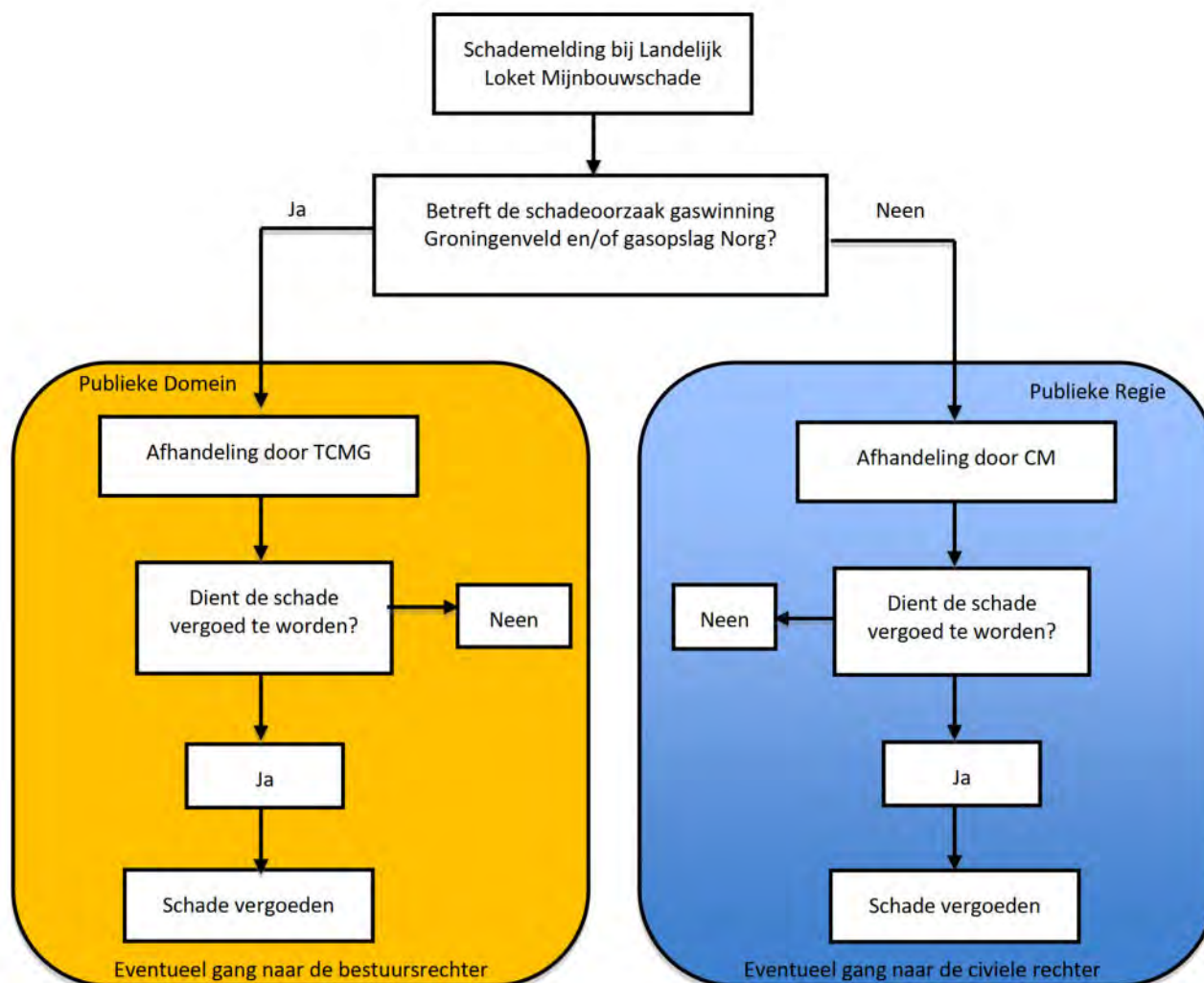
Zes elementen

De Tcbb adviseert om bij de Landelijke Aanpak Afhandeling Mijnbouwschade uit te gaan van de volgende zes elementen:

1. Een centraal meldpunt voor mijnbouwschade, het Landelijk Loket Mijnbouwschade (LLM).
2. Een landelijke Commissie Mijnbouwschade (CM) voor de afhandeling van de overige mijnbouwschades in Nederland.
3. Een uitvoeringorganisatie voor de CM.
4. Een landelijke schadeprotocol per mijnbouwtype.
5. Een convenant per mijnbouwtype tussen de Staat en de mijnbouwmaatschappijen met afspraken over de schadeafhandeling door de CM.
6. Gebiedsarrangementen die voorzien in een adequate communicatie over de mijnbouwactiviteiten in een bepaald gebied en in een passende verdeling van de lasten en de lusten van die mijnbouwactiviteiten.

Schema procesgang mijnbouwschade

Na invoering van de nieuwe landelijke aanpak ziet de procesgang bij de afhandeling van mijnbouwschade in Nederland er op hoofdlijnen zoals weergegeven in figuur 1.

Figuur 1 - Afhandeling mijnbouwschades in het publieke domein en onder publieke regie

Overige aandachtspunten

Naast de totstandkoming van de landelijke aanpak voor de afhandeling van mijnbouwschade blijft – zoals reeds aangegeven in het Tcbb-advies 'Help, een scheur in mijn huis!' – ook het volgende nodig:

- Een integrale en transparante beoordeling van risico's voorafgaand aan de start van mijnbouwactiviteiten en heldere afspraken tussen mijnbouwbedrijven, Rijk en regionale en lokale overheden omtrent de verdeling van de lasten en de lusten.
- Een transparante en onafhankelijke monitoring van mogelijke schaderisico's tijdens de mijnbouwactiviteiten, door inzichtelijk te maken welke bodembeweging (bodemdaling en bodemtrilling) feitelijk optreedt. Uitgangspunt daarbij zal moeten zijn dat een geïnteresseerde burger eenvoudig het verloop van de bodembeweging in zijn omgeving moet kunnen volgen.

De Tcbb verwijst in dit verband ook naar het Tcbb-advies d.d. 06-09-2018 over de representatieve nulmeting aan gebouwen. De Tcbb concludeert in dat advies dat de representatieve nulmeting slechts een beperkte meerwaarde heeft en adviseert in te zetten op een uitbreiding van de meetnetten boven de kleine velden. Daarmee is voor burgers inzichtelijk welke bodembeweging is opgetreden, terwijl die informatie ook belangrijk is voor de beoordeling van eventueel gemelde schades. De Tcbb benadrukt ook in dit advies het belang daarvan.

3. Landelijke Aanpak Afhandeling Mijnbouwschade

In hoofdstuk 2 zijn de zes elementen genoemd waaruit de landelijke aanpak bestaat. In dit hoofdstuk worden deze elementen nader uitgewerkt.

1. Landelijk Loket Mijnbouwschade

Het huidige Landelijk Loket Mijnbouwschade (LLM), dat is ondergebracht bij RVO, kan momenteel melders van schade helpen bij het bepalen van de aansprakelijke mijnbouwmaatschappij en bij het indienen van een schadeclaim bij die mijnbouwmaatschappij.

In de landelijke aanpak wordt het LLM verder ontwikkeld als:

- centraal digitaal meldpunt voor mijnbouwschade, waar burgers, die vermoeden dat zij schade hebben als gevolg van mijnbouwactiviteiten, hun schade kunnen melden, en als
- centraal digitaal informatiepunt, dat een burger alle informatie geeft rond mijnbouwactiviteiten in Nederland.

Het LLM geeft de schademelder informatie over welke gegevens de melder dient te verstrekken over de gemelde schade.

Met een centraal meldpunt wordt bereikt dat alle burgers één loket hebben in het geval zij schade willen melden, ongeacht hun woonplaats en ongeacht de mijnbouwactiviteit die de schade heeft veroorzaakt.

Het LLM zorgt dat de ontvangen schademeldingen worden doorgeleid naar hetzij de TCMG (indien de schade gerelateerd is aan de gaswinning uit het Groningenveld en/of de gasopslag in Norg) hetzij de Commissie Mijnbouwschade. Dit laat uiteraard onverlet de mogelijkheid voor burgers om zich met schade als gevolg van de gaswinning uit het Groningenveld en/of de gasopslag in Norg rechtstreeks te melden bij de TCMG. In gevallen van twijfel kan de schademelding door het LLM worden doorgeleid naar de CM voor nader advies over de te volgen route.

2. Commissie Mijnbouwschade

Door de Staat wordt een landelijke Commissie Mijnbouwschade (CM) ingesteld, met als taak de onafhankelijke afhandeling van alle mijnbouwschades in Nederland uitgezonderd de mijnbouwschades door de gaswinning uit het Groningenveld en de gasopslag in Norg.

De CM bestaat uit minimaal 3 en maximaal 7 onafhankelijke leden. In de commissie is (evenals thans in de Tcbb) juridische, communicatieve en technisch bestuurskundige kennis aanwezig, alsmede kennis van bouwconstructies, diepe ondergrond, ondiepe ondergrond en mijnbouwactiviteiten.

De CM stelt voor haar werkzaamheden kamers in. Deze kamers betreffen de gaswinning uit de kleine velden op land, de zoutwinning, de geothermie en de na-ijlende gevolgen van de kolenwinning in Limburg, dan wel combinaties daarvan.

De werkwijze van de CM is in overeenstemming met het schadeprotocol voor het betreffende mijnbouwtype waarbij tevens rekening wordt gehouden met de inhoud van het voor dat mijnbouwtype gesloten Convenant en eventuele reeds bestaande regelingen, voorzover van belang voor de schadeafhandeling.

De CM maakt gebruik van gekwalificeerde, onafhankelijke deskundigen, conform de schadeprotocollen.

De CM kan de minister van EZK adviseren over diverse aangelegenheden rond de afhandeling van mijnbouwschade.

De CM beschikt over passende publieke financiering.

Bij de instelling van de CM wordt voorzien in een procedure voor periodieke evaluatie van de CM met inbreng vanuit betrokken burgers, regionale overheden en mijnbouwmaatschappijen.

3. Uitvoeringsorganisatie

De CM moet gebruik kunnen maken van een adequate uitvoeringsorganisatie. Op termijn is een gezamenlijke uitvoeringsorganisatie van CM en TCMG na te streven. Hierover dient nadere afstemming met EZK en TCMG plaats te vinden. Gedacht kan daarbij worden aan een separate afhandelingslijn binnen de uitvoeringsorganisatie met voldoende capaciteit, die beschikbaar is voor en die kan worden aangestuurd door de CM. Belangrijk is dat grotere aantallen schademeldingen snel kunnen worden afgehandeld.

4. Schadeprotocolen

Door de Staat wordt per mijnbouwtype een uniform, landelijk schadeprotocol vastgesteld voor de mijnbouwtypes:

- gaswinning uit kleine velden op land (inclusief ondergrondse opslag van gas);
- zoutwinning;
- geothermie;
- na-ijlende gevolgen van de kolenwinning in Limburg.

Het eerste schadeprotocol (inzake de gaswinning uit kleine velden op land) zal een bijlage zijn bij het instellingsbesluit van de CM.

Elk schadeprotocol bevat een set van regels die worden gehanteerd door de CM bij de afhandeling van schades. Naast regels die generiek van toepassing zijn kan een schadeprotocol regels bevatten die specifiek van toepassing zijn voor het betreffende mijnbouwtype.

De generieke regels in de schadeprotocolen betreffen de volgende onderwerpen:

1. Begripsomschrijvingen.
2. Eisen die worden gesteld aan schademeldingen.
3. Regels die gelden in geval van een acuut onveilige situatie.
4. Ontvangst en eerste beoordeling van de schademelding.
5. De te volgen procedure bij de schadeafhandeling (zonder of met deskundigenonderzoek).
6. Benoeming van deskundige(n) en zienswijze van de schademelder.
7. Onderzoek door en advies van deskundige(n).
8. Zienswijze van de schademelder op het advies van de deskundige(n).
9. Uitspraak van de CM.
10. Vergoeding van de schade.

Voor het Schadeprotocol Gaswinning uit Kleine Velden op Land zijn deze onderwerpen nader uitgewerkt in hoofdstuk 4.

De CM stelt zonodig per schadeprotocol een nadere werkwijze vast voor de afhandeling van schades.

De CM stelt tevens een beoordelingskader vast dat door deskundigen gehanteerd wordt bij de beoordeling van schades.

Uitgaande van het primaat van de publieke regie is de uitspraak van de CM bindend voor de betreffende mijnbouwmaatschappij die de schade conform de uitspraak van de CM vergoedt aan de schademelder. Dit wordt vastgelegd in de te sluiten convenanten tussen de Staat en de mijnbouwmaatschappijen (zie hierna).

De schadeafhandeling door de CM voorziet niet in een bezwaar- of beroepsmogelijkheid voor de schademelder. Indien de schademelder het niet eens is met de uitspraak van de CM kan deze zich wenden tot de civiele rechter.

De Tcbb adviseert om voor het begrip schade aan te sluiten bij het Burgerlijk Wetboek. Daarbij geldt dat de voorgestelde landelijke aanpak met name is bedoeld voor burgers die schade ondervinden aan hun eigendom. In beginsel betreft dit fysieke schade aan woningen en vergelijkbare objecten en materiële schade die het direct gevolg is van deze fysieke schade. Voor deze directe gevolgschade wordt door de CM een leidraad vaste vergoedingen opgesteld.

De Tcbb stelt voor om – evenals is geschied bij de instelling van de TCMG – de schade die via de landelijke aanpak voor vergoeding in aanmerking komt vooralsnog te beperken tot deze fysieke schade aan woningen en vergelijkbare objecten en de materiële schade die daarvan het directe gevolg is. In vervolg op de rechtsontwikkeling zou de reikwijdte van de landelijke aanpak dan te zijner tijd nog uitgebreid kunnen worden met de beoordeling van immateriële schade en/of de waardevermindering van objecten.

5. Convenanten

Tussen de Staat en de betrokken mijnbouwmaatschappijen wordt per mijnbouwtype een convenant gesloten waarin afspraken worden vastgelegd over de afhandeling van mijnbouwschade door de CM en het daarbij te hanteren schadeprotocol.

De afspraken behelzen onder meer dat de uitspraken van de CM bindend zijn voor de mijnbouwmaatschappijen die zich verplichten tot betaling van de door de CM vastgestelde schadevergoedingen aan schademelders. De afspraken betreffen ook de financiering van de kosten van de schadeafhandeling door de CM en de financiering van de door de CM toegekende schadevergoedingen voortvloeiend uit de aansprakelijkheid van de mijnbouwmaatschappijen en de zorgplicht van de Staat.

De Tcbb adviseert in ieder geval de volgende onderwerpen in de convenanten te regelen:

1. Verantwoordelijkheden van betrokken partijen.
2. Commitment aan de CM en de uitspraken van de CM.
3. Commitment aan het betreffende schadeprotocol.
4. De relatie met bestaande regionale en lokale afspraken en regelingen.
5. Financiële afspraken ten aanzien van de kosten van de schadeafhandeling door de CM en de uitvoeringsorganisatie.
6. Financiële afspraken ten aanzien van de draagplicht van de door de CM vastgestelde schadevergoedingen.
7. In- en uittreden van partijen.

6. Gebiedsarrangementen

In het Tcbb-advies 'Help, een scheur in mijn huis!' is het begrip gebiedsarrangement geïntroduceerd. Een gebiedsarrangement is daar bedoeld om afspraken vast te leggen tussen de mijnbouwmaatschappij en belanghebbenden in de omgeving van een mijnbouwactiviteit over (a) de communicatie over de mijnbouwactiviteit en (b) een passende verdeling van de lasten en de lusten van die activiteit.

Inmiddels wordt bij de (hernieuwde) vaststelling van winningsplannen al steeds meer aandacht besteed aan het onderzoeken van schaderisico's (voorafgaand aan een winning) en de monitoring van schaderisico's (tijdens een winning). Die monitoring houdt in dat tijdens de mijnbouwactiviteit bodembewegingen permanent worden geregistreerd. In gebiedsarrangementen kunnen nadere afspraken worden vastgelegd over monitoring en op welke wijze de betreffende meetresultaten toegankelijk worden gemaakt voor burgers.

Binnen het mijnbouwtype gaswinning uit kleine velden zetten mijnbouwmaatschappijen nu reeds bij nieuwe mijnbouwactiviteiten samen met de omgeving zogenaamde projectafstemmingsprogramma's op, overeenkomstig de gedragscode van de branchevereniging van olie- en gasmaatschappijen (Nogepa). Tevens is sprake van zogenaamde gebiedsconvenanten. Projectafstemmingprogramma's en gebiedsconvenanten zouden onderdeel kunnen zijn van een gebiedsarrangement voor het betreffende winningsgebied.

De Tcbb adviseert om in winningsgebieden de totstandkoming en verdere ontwikkeling van gebiedsarrangementen te stimuleren door middel van omgevingsprocessen. De nieuwe Omgevingswet biedt hiervoor ook instrumenten aan.

In een omgevingsproces kunnen betrokken zijn:

- gemeente(s);
- provincie(s);
- waterschap(pen);
- burgers;
- mijnbouwmaatschappij(en);
- Staat der Nederlanden.

Momenteel worden al op enkele plaatsen omgevingsprocessen geïnitieerd om tot nadere afspraken te komen tussen burgers, lokale en regionale overheden en mijnbouwmaatschappijen rond mijnbouwactiviteiten in een winningsgebied. Zo participeert de NAM in het omgevingsproces Ternaard en initieert zij een vergelijkbaar proces in de regio Assen. Vermilion participeert in een projectafstemmingsprogramma in Weststellingwerf en Taqa heeft gebiedsconvenanten gesloten met de Gemeenten Alkmaar, Bergen, Heiloo en Schermer.

Een omgevingsproces zou kunnen leiden tot de gezamenlijke ontwikkeling van bijvoorbeeld energietransitieprogramma's, waaraan de betrokken mijnbouwmaatschappij en eventueel ook de Staat een financiële bijdrage leveren. Zo'n programma kan lokale projectvoorstellen volgens regelingen als bijvoorbeeld ISDE stimuleren.

Diverse gemeenten vinden het wenselijk te komen tot een financiële en organisatorische facilitering van omgevingsprocessen, bij voorkeur op een 'boven lokaal' niveau.

Gebiedsarrangementen kunnen zo bijdragen aan draagvlak voor mijnbouwactiviteiten en een passend handelingsperspectief bieden voor burgers.

4. Schadeprotocol Gaswinning uit Kleine Velden op Land

In dit hoofdstuk wordt een uitwerking gegeven van het schadeprotocol voor gaswinning uit de kleine velden op land. Dit protocol is tevens van toepassing op schades als gevolg van ondergrondse opslag van gas.

Introductie

Zoals aangegeven in het Tcbb-advies 'Help, een scheur in mijn huis!' is bij de gaswinning uit de kleine velden op land de situatie anders dan in Groningen. Zoals gezegd, zijn de schaal en de omvang van mijnbouwschade door de gaswinning in Groningen van een geheel andere orde dan in de rest van Nederland. De veiligheidsrisico's en de kans op aardbevingen en daardoor veroorzaakte schade zijn bij de gaswinning uit de kleine velden aanzienlijk kleiner.

Gaswinning leidt tot bodemdaling en kan leiden tot geïnduceerde aardbevingen met bodemtrilling tot gevolg. De bodemdaling is bij gaswinning uit de kleine velden in het algemeen gering waardoor ook de kans op schade door bodemdaling klein is. Echter, omdat schade door bodemdaling niet volledig is uit te sluiten zullen schademeldingen die aan bodemdaling zijn gerelateerd ook worden beoordeeld door de CM.

Als er bij gaswinning uit een klein veld schade ontstaat dan zal deze bijna altijd gerelateerd zijn aan bodemtrilling door een geïnduceerde aardbeving. Een aardbeving kan leiden tot grotere aantallen schademeldingen binnen korte tijd na de aardbeving. Zo hebben de aardbeving met magnitude 2,3 in Emmen op 30 september 2015 en de aardbeving met magnitude 2,4 in Zuidlaren op 23 december 2016 tot circa 500 schademeldingen geleid.

Omdat de kans op grotere magnitudes bij gaswinning uit kleine velden klein is zullen de eventueel veroorzaakte schades veelal een geringe omvang hebben.

Met de beoogde landelijke aanpak moeten dergelijke schademeldingen in de toekomst snel en efficiënt afgehandeld kunnen worden. De wijze van afhandeling wordt in het Schadeprotocol Gaswinning uit Kleine Velden op Land nader geregeld.

Bij het uitgangspunt van een laagdrempelige, transparante en snelle afhandeling van mijnbouwschade in het kader van de landelijke aanpak past een afhandeling waarbij mogelijke onzekerheden over het causaal verband tussen een schade en mijnbouwactiviteit niet voor rekening en risico van de burger worden gelaten. In het schadeprotocol wordt hieraan een nadere invulling gegeven, onder meer door de vaststelling van een beoordelingsgebied rondom het epicentrum van een aardbeving alsmede door een bij de aard van de mijnbouwschade passende onafhankelijke en deskundige beoordeling van het al dan niet aanwezig zijn van een causaal verband.

Onderwerpen in het schadeprotocol

Van de in hoofdstuk 3 gegeven onderwerpen voor een schadeprotocol wordt in deze paragraaf een nadere uitwerking met toelichting gegeven.

1. Begripsomschrijvingen

1a Schade

Gedefinieerd wordt wat onder schade wordt verstaan waarbij wordt aangesloten bij het Burgerlijk Wetboek (6:106 BW) en het schadeprotocol van de TCMG (en haar opvolger het IMG). In afwachting van de verdere rechtsontwikkeling wordt de mogelijkheid voor burgers om schade vergoed te krijgen via de landelijke aanpak beperkt tot:

- fysieke schade aan woningen en vergelijkbare objecten die is veroorzaakt door bodembeweging als gevolg van de gaswinning;
- materiële schade die het direct gevolg is van deze fysieke schade, zoals aangegeven in een door de CM vast te stellen overzicht van vaste vergoedingsbedragen.

1b Beoordelingsgebied

Met het oog op een efficiënte en transparante afhandeling van schademeldingen wordt bij de landelijke aanpak het begrip beoordelingsgebied gehanteerd. Dat is het gebied rondom het epicentrum van een aardbeving waarbinnen schade aan bebouwing kan zijn ontstaan, terwijl dat daarbuiten vrijwel uitgesloten is. De grootte van het beoordelingsgebied is afhankelijk van de magnitude van de aardbeving, de diepte van het hypocentrum en de eigenschappen van de ondergrond in het betreffende gebied. De grootte van het beoordelingsgebied is daarmee dynamisch en gekoppeld aan de betreffende aardbeving en locatie.

De begrenzing van het beoordelingsgebied is gebaseerd op een kans van ordegrootte 10^{-3} (1 op 1.000) dat in een relatief kwetsbaar pand op een locatie net buiten het beoordelingsgebied aardbevingsschade ontstaat. Om de begrenzing vast te stellen wordt op basis van uitgevoerde metingen in combinatie met rekenmodellen bepaald waar de opgetreden trillingsnelheid (PGV)¹ 2 mm/s met een overschrijdingskans van 10^{-2} (1 op 100)² is geweest.

Het beoordelingsgebied wordt zo spoedig mogelijk - bij voorkeur binnen één week na de aardbeving - door de CM vastgesteld en bekend gemaakt door middel van publicatie op de website van de CM.

Schademeldingen in verband met de betreffende aardbeving worden in beginsel alleen in behandeling genomen indien de schadelocatie binnen het beoordelingsgebied ligt. Op grond van haar discretionaire bevoegdheid kan de CM besluiten om schademeldingen van buiten het beoordelingsgebied toch in behandeling nemen.

Toelichting:

Met het hanteren van een beoordelingsgebied wordt met name voorkomen dat schademeldingen van buiten dit gebied, waarbij het vrijwel uitgesloten is dat de schade is veroorzaakt door de aardbeving, inhoudelijk moeten worden beoordeeld. Het zal duidelijk zijn dat een eventuele aardbeving met een beperkte magnitude in bijvoorbeeld Eleveld bij Assen schade zou kunnen veroorzaken in de directe omgeving van het epicentrum, maar niet op locaties in de provincie Overijssel. Omdat bevingsschades op locaties net buiten het beoordelingsgebied echter niet volledig zijn uit te sluiten biedt de discretionaire bevoegdheid van de CM ruimte om dergelijke schademeldingen toch in behandeling te nemen. Het is vrijwel zeker dat voor locaties buiten het beoordelingsgebied een andere oorzaak voor de schade zal worden aangetoond dan beving door de gaswinning. Voor locaties binnen het beoordelingsgebied zal uit de inhoudelijke beoordeling overigens ook kunnen blijken dat de schade het gevolg is van een andere oorzaak dan beving door de gaswinning. Dit is des te meer het geval naarmate de schadelocatie dichterbij de grens van het beoordelingsgebied ligt.

Met de gekozen kans van ordegrootte 10^{-3} (1 op 1.000) is het vrijwel uitgesloten dat buiten het beoordelingsgebied aardbevingsschade is ontstaan. Voor het bepalen van de begrenzing van het beoordelingsgebied is leidend waar de opgetreden trillingsnelheid (PGV) van 2 mm/s met een overschrijdingskans van 10^{-2} (1 op 100) is geweest. De begrenzing wordt bepaald op basis van uitgevoerde metingen in combinatie met rekenmodellen. Opgemerkt wordt dat trillingsnelheden kleiner dan 2 mm/s veel voorkomen, los van aardbevingen door de gaswinning. Tevens geldt dat het redelijkerwijs vrijwel uitgesloten is dat bij trillingsnelheden lager dan 2 mm/s aardbevingsschade

¹ PGV staat voor Peak Ground Velocity.

² De trillingsnelheid van 2 mm/s met overschrijdingskans van 10^{-2} sluit aan bij wat de TCMG hanteert.

ontstaat. De trillingsnelheid van 2 mm/s is ontleend aan SBR Trillingsrichtlijn A: Schade aan bouwwerken: 2017. De gekozen getalswaarden volgen overigens niet uit exacte wetenschap maar moeten worden opgevat als goed bruikbare keuzes ten behoeve van de schadeafhandeling.

Naarmate meer metingen in het bevingsgebied beschikbaar zijn kan nauwkeuriger worden bepaald in welk gebied de trillingsnelheid van 2 mm/s is overschreden. Metingen verkleinen dus de onzekerheid over de opgetreden trillingsnelheden.

In geval van een aardbeving geeft de CM het KNMI opdracht en instructies om het bijbehorende beoordelingsgebied te bepalen op basis van de beschikbare resultaten van de in het betrokken gebied uitgevoerde metingen van de opgetreden trillingssnelheden met het meetnetwerk van het KNMI in combinatie met een rekenmodel (Ground Motion Model), dat geschikt is voor het betreffende kleine veld. Het beoordelingsgebied wordt op deze wijze door een deskundig instituut en onafhankelijk van de mijnbouwmaatschappij bepaald waarna de CM dit gebied vaststelt. Het KNMI geeft de ligging van het beoordelingsgebied weer op een kaart die door de CM wordt gepubliceerd op de CM-website, zodat burgers kunnen zien waar de begrenzing van het beoordelingsgebied ligt.

De staande praktijk is dat het KNMI direct na het optreden van een aardbeving informatie beschikbaar stelt over de opgetreden aardbeving, zijnde het tijdstip van optreden, de magnitude, de locatie van het epicentrum en de diepte van hypocentrum. Voorlopige informatie is 'real time' beschikbaar op de website van het KNMI, binnen een aantal dagen gevolgd door een actualisatie op grond van een analyse van de metingen door het KNMI. Dit geldt ook voor aardbevingen die het gevolg zijn van de gaswinning.

De CM stelt in de 'Nadere Werkwijze Schadeafhandeling Gaswinning uit Kleine Velden op Land' de verdere uitwerking vast van de wijze waarop het beoordelingsgebied wordt bepaald. Dit betreft onder meer de wijze waarop metingen en rekenmodellen worden gecombineerd.

2. Eisen die worden gesteld aan schademeldingen

Een schade wordt gemeld bij het Landelijk Loket Mijnbouwschade. De schade kan digitaal of per post worden gemeld.

De schademelding bevat ten minste:

- a. de naam en het adres van de melder;
- b. de datum van de melding;
- c. de aard en het adres van het gebouw waarop de melding betrekking heeft;
- d. de datum en het tijdstip waarop de schade is ontstaan of een inschatting daarvan;
- e. een aanduiding van de oorzaak van de schade;
- f. een beschrijving van de aard en de omvang van de schades en foto's daarvan;
- g. een zo goed mogelijke schatting van het schadebedrag;
- h. de inschatting of sprake zou kunnen zijn van een acuut onveilige situatie (zie 3);
- i. (indien van toepassing) de melding dat de schade ook bij een ander orgaan gemeld is;
- j. overige relevante informatie.

Een schademelding moet worden ingediend binnen een termijn van één jaar na de aardbeving. Schades die buiten deze termijn worden gemeld worden in beginsel niet in behandeling genomen. Op grond van haar discretionaire bevoegdheid kan de CM overigens besluiten schademeldingen die later zijn gedaan toch in behandeling te nemen.

Toelichting:

De reden voor het opnemen van een termijn van één jaar is dat bodemtrilling als schadeoorzaak gekoppeld is aan het optreden van een aardbeving als gevolg van de gaswinning. Naarmate meer tijd

verstrijkt na de aardbeving is het moeilijker het causaal verband tussen de aardbeving en de schade vast te stellen. Informatie over opgetreden aardbevingen wordt naar buiten gebracht door het KNMI en, als er sprake is van aardbevingen door de gaswinning uit de kleine velden, ook door de CM. Burgers in het betreffende gebied kunnen daarvan op de hoogte zijn als zij de aardbeving al niet hebben gevoeld of ervan hebben gehoord. De door de bodemtrilling veroorzaakte schade manifesteert zich vrijwel direct na de aardbeving en zal normaliter binnen korte tijd kunnen worden opgemerkt en worden gemeld. De genoemde termijn doet overigens geen afbreuk aan de wettelijke verjaringstermijnen.

3. Regels die gelden in geval van een acuut onveilige situatie

Acuut onveilige situaties kunnen worden gemeld op de wijze die is aangegeven op de website van het LLM.

Toelichting:

De kans op het ontstaan van acuut onveilige situaties door aardbevingen als gevolg van de gaswinning uit de kleine velden is extreem klein maar is ook niet volledig uit te sluiten. Als dit toch gebeurt moet duidelijk zijn welke regels gelden. Omdat er in dat geval sprake is van urgentie moet de schademelder gebruik kunnen maken van een speciale meldingsprocedure. Vervolgens moet de schademelding op adequate wijze direct worden opgevolgd. Voor de procedure en de vervolgstappen kan worden uitgegaan van de werkwijze van de TCMG bij de melding van een acuut onveilige situatie (zogenaamde AOS-melding).

4. Ontvangst en eerste beoordeling van de schademelding

Na ontvangst van een schademelding wordt de ontvangst daarvan bevestigd aan de melder. De CM beoordeelt of de melding volledig en ontvankelijk is. Bij onvolledige meldingen wordt de melder schriftelijk in de gelegenheid gesteld om de melding (zo veel mogelijk) te completeren. De CM kan hierbij assisteren. Voor de completering geldt een termijn van twee weken.

Completering van de schademelding is niet nodig indien duidelijk is dat de schademelding niet voldoet aan de voorwaarden bij de hierna genoemde toets op de ontvankelijkheid. In dat geval wordt de schademelding namelijk afgewezen.

Voor de beoordeling van de ontvankelijkheid wordt getoetst aan twee voorwaarden die relevant zijn voor schades die zijn veroorzaakt door bodemtrilling als gevolg van een aardbeving door de gaswinning, te weten:

1. er moet sprake geweest zijn van bodemtrilling als gevolg van een door de gaswinning veroorzaakte aardbeving op het ontstaanstijdstip van de schade;
2. de schadelocatie moet in het beoordelingsgebied van de aardbeving liggen.

De schademelding is ontvankelijk indien aan deze voorwaarden is voldaan. De CM wijst vervolgens een zaakbegeleider/contactpersoon aan, die contact opneemt met de melder en toelichting geeft over de verdere gang van zaken.

De schademelding is niet ontvankelijk indien niet aan één of beide voorwaarden is voldaan. De CM stelt de schademelder in dat geval op de hoogte dat de schademelding niet in behandeling wordt genomen. De CM kan op grond van haar discretionaire bevoegdheid overigens besluiten de schademelding toch in behandeling te nemen.

Toelichting:

Zoals eerder aangegeven is de kans op schade door bodemdaling als gevolg van de gaswinning uit de kleine velden klein. Desondanks worden ook schademeldingen die zijn gerelateerd aan bodemdaling in

behandeling genomen door de CM, conform de daarvoor eventueel bestaande regelingen.

5. De te volgen procedure

Voor de te volgen procedure bij de afhandeling van schademeldingen zijn twee varianten beschikbaar, namelijk de standaard procedure en de versnelde procedure.

5a Standaard procedure

Afhandeling via de standaardprocedure houdt in dat de schade door één of meer deskundigen wordt onderzocht waarbij wordt beoordeeld of sprake is van een causaal verband tussen de schade en de door de gaswinning veroorzaakte bodembeweging. Het onderzoek door de deskundige(n) betreft tevens het schadebedrag voor zover de schade een causaal verband heeft met de bodembeweging.

5b Versnelde procedure

Indien na een aardbeving grotere aantallen schademeldingen door de CM worden ontvangen kan de CM, na consultatie van de betrokken mijnbouwmaatschappij en lokale bestuurders, besluiten om kleinere schades af te handelen via een versnelde procedure. De CM stelt hiertoe een gebied en een maximum schadebedrag vast. Schademeldingen van locaties binnen het vastgestelde gebied en met schadebedragen tot het vastgestelde maximum schadebedrag worden dan via de versnelde procedure afgehandeld. Voor de overige schademeldingen wordt de standaard procedure gevolgd.

In de versnelde procedure beoordeelt de CM op basis van de bij de melding gevoegde stukken en de beschikbare gegevens over de aardbeving het (vermoedelijke) causale verband tussen de schade en de aardbeving en stelt de hoogte van het te vergoeden schadebedrag vast.

De CM kan besluiten om steekproefsgewijs door een deskundige onderzoek ter plaatse te laten doen naar schademeldingen die worden afgehandeld via de versnelde procedure.

Toelichting:

Schadeafhandeling via een versnelde procedure houdt in dat de schade direct wordt vergoed zonder onderzoek ter plaatse door een deskundige. Voor de afhandeling via de versnelde procedure denkt de Tcbb aan een termijn van drie maanden na de schademelding. Voor schades met een beperkt schadebedrag is de versnelde procedure efficiënt omdat daarmee tijd en kosten worden bespaard. Het voor de versnelde procedure vastgestelde gebied zal in beginsel aanzienlijk kleiner zijn dan het beoordelingsgebied.

6. Benoeming van deskundige(n) en zienswijze van de schademelder

De door de CM te benoemen deskundigen voldoen aan expliciete eisen met betrekking tot de deskundigheid, onafhankelijkheid en onpartijdigheid.

De schademelder wordt door de CM op de hoogte gesteld van het voornemen om één of meer deskundigen te benoemen. De schademelder kan hierop binnen twee weken een zienswijze indienen bij de CM.

Indien de zienswijze van de schademelder naar het oordeel van de CM daartoe aanleiding geeft kan de CM besluiten één of meer andere deskundigen te benoemen.

7. Onderzoek door en advies van deskundige(n)

Door de deskundige(n) wordt in opdracht van de CM onderzoek gedaan naar het causaal verband tussen de aardbeving en de schade. Voor zover naar het oordeel van de deskundige(n) sprake is van een causaal verband wordt de hoogte van het schadebedrag begroot door de deskundige(n).

Door de deskundige(n) wordt op basis van het onderzoek een adviesrapport uitgebracht aan de CM met advies over:

- de aard en de omvang van de gemelde schade;
- of er sprake is van een causaal verband tussen de aardbeving en de gemelde schade of dat de schade een andere evidente, aantoonbare oorzaak heeft;
- of er eventueel sprake is van meerdere mijnbouwactiviteiten in het gebied die de gemelde schade kunnen hebben veroorzaakt;
- de kosten van het herstel van de fysieke schade voorzover er sprake is van causaliteit;
- de omvang van eventuele materiële schade die het directe gevolg is van de gemelde fysieke schade;
- eventuele overwegingen omtrent de verdere afhandeling van de schademelding.

Toelichting:

De werkwijze van de deskundigen en de van toepassing zijnde termijnen voor het uitvoeren van het onderzoek, de beoordeling en de rapportage worden vastgelegd in een nader door de CM vast te stellen beoordelingskader. Bijlage B schetst hiervoor de contouren.

Bij de beantwoording van de causaliteitsvraag adviseert de Tcbb conform haar eigen praktijk de eventuele onduidelijkheid over de schadeoorzaak in het voordeel van de schademelder te laten werken. Er is sprake van causaliteit als de schade naar zijn aard kan zijn veroorzaakt door de aardbeving en als er geen andere evidente aantoonbare oorzaak is.

Een schade kan in relatie staan tot zowel één of meer mijnbouwactiviteiten als tot maatregelen van andere organisaties (bijvoorbeeld een aanpassing van het grondwaterpeil door een waterschap in verband met een bodemdaling als gevolg van gaswinning in een gebied). In dat geval zal de deskundige die relaties in zijn onderzoek betrekken.

8. [Zienswijze van de schademelder op het advies van de deskundige\(n\)](#)

Na ontvangst van het adviesrapport van de deskundige(n) wordt dit adviesrapport naar de schademelder gestuurd die binnen een termijn van twee weken een zienswijze kan geven op het rapport. De termijn kan op verzoek van de schademelder door de CM worden verlengd. Het rapport wordt ter informatie eveneens toegezonden aan de betrokken mijnbouwmaatschappij(en).

Indien de zienswijze van de schademelder naar het oordeel van de CM daartoe aanleiding geeft kan de CM besluiten om een tweede advies aan één of meer deskundigen te vragen.

9. [Uitspraak van de CM](#)

9a [Standaard procedure](#)

De CM doet een schriftelijke uitspraak over het causaal verband tussen de gemelde schade en de mijnbouwactiviteit(en), de hoogte van het te vergoeden schadebedrag en de verantwoordelijke mijnbouwmaatschappij(en). Deze uitspraak is gebaseerd op de schademelding, het adviesrapport van de deskundige(n) en de zienswijze van de schademelder op het adviesrapport van de deskundige(n). In geval van meerdere mijnbouwactiviteiten in het betrokken gebied die de schade veroorzaakt kunnen hebben ('gestapelde mijnbouw') bepaalt de CM het aandeel van elk van de betrokken mijnbouwmaatschappijen in het te vergoeden schadebedrag. Indien de schade volgens de CM een evident andere oorzaak heeft zal zij dit in de uitspraak vermelden. De uitspraak wordt naar de schademelder gestuurd en in afschrift naar de betreffende mijnbouwmaatschappij(en).

9b Versnelde procedure

De CM doet op basis van de schademelding een schriftelijke uitspraak over de hoogte van het te vergoeden schadebedrag. De uitspraak wordt naar de schademelder gestuurd en in afschrift naar de betreffende mijnbouwmaatschappij(en).

10. Vergoeding van de schade

Schadebedragen worden vergoed zodra de schademelder aan de CM heeft bevestigd in te stemmen met het door de CM vastgestelde schadebedrag. Voor de vergoeding van vastgestelde schadebedragen zijn er naar keuze van de schademelder drie mogelijkheden:

1. Het te vergoeden schadebedrag wordt - indien het schadebedrag niet hoger is dan het maximum bedrag van de versnelde procedure - binnen vier weken na ontvangst van de instemming van de schademelder door de mijnbouwmaatschappij(en) rechtstreeks aan de schademelder betaald.
2. Het te vergoeden schadebedrag wordt binnen vier weken na de overlegging van betaalde facturen betreffende het uitgevoerde schadeherstel door de mijnbouwmaatschappij rechtstreeks aan de schademelder betaald.
3. Het te vergoeden schadebedrag wordt binnen vier weken na ontvangst van facturen van de partij die het schadeherstel heeft uitgevoerd door de mijnbouwmaatschappij aan deze partij betaald.

Indien de schademelder niet instemt met het door de CM vastgestelde schadebedrag houdt de schademelder het recht om de schade te laten beoordelen door de civiele rechter.

5. Vervolgstappen

Landelijk Loket Mijnbouwschade

De Staat initieert dat het bestaande LLM verder wordt ontwikkeld als centraal meldpunt voor mijnbouwschade en als centraal informatiepunt voor mijnbouwactiviteiten.

Commissie Mijnbouwschade

De Staat stelt een landelijke Commissie Mijnbouwschade (CM) in. De CM stelt haar werkwijze en beoordelingskader vast.

Uitvoeringsorganisatie

De Staat voorziet in een adequate uitvoeringsorganisatie die beschikbaar is voor en die wordt aangestuurd door de CM. Overwogen kan worden om te zijner tijd tot een gezamenlijke uitvoeringsorganisatie te komen met de TCMG. Hierover dient nadere afstemming met EZK en TCMG plaats te vinden. Belangrijk is dat door de CM grotere aantallen schademeldingen snel kunnen worden afgehandeld.

Schadeprotocol Gaswinning uit Kleine Velden op Land

De Staat stelt een Schadeprotocol Gaswinning uit Kleine Velden vast. Ter uitvoering daarvan maakt de CM op basis van het Schadeprotocol nadere afspraken met het KNMI voor het tijdig leveren van kaarten aan de CM waarop beoordelingsgebieden zijn aangegeven.

Convenant Gaswinning uit Kleine Velden op Land

De Staat sluit met de mijnbouwmaatschappijen NAM, Vermilion en Taqa een Convenant Gaswinning uit Kleine Velden op Land, waarin naast de aansprakelijkheid van de maatschappijen onder meer ook de zorgplicht van de Staat en de reikwijdte van de daarmee samenhangende publieke regie vastgelegd wordt.

Gebiedsarrangementen Gaswinning uit Kleine Velden op Land

De Staat bevordert dat burgers en lokale overheden worden betrokken bij mijnbouwactiviteiten in hun omgeving en stimuleert via omgevingsprocessen de totstandkoming van Gebiedsarrangementen op basis van lokale projectvoorstellen met bijdragen van de betrokken mijnbouwmaatschappijen en de Staat.

Overgangsregeling Gaswinning uit Kleine Velden op Land

Vanuit de huidige situatie, waarbij burgers hun schade als gevolg van de gaswinning moeten melden bij de betreffende mijnbouwmaatschappij en waarbij de mijnbouwmaatschappijen de schade afhandelen, kan gefaseerd worden toegewerkt naar de gewenste eindsituatie met de landelijke aanpak voor de schadeafhandeling gaswinning uit de kleine velden. Een kwartiermaker kan deze overgang voorbereiden.

Na gereedkomen van het Schadeprotocol Gaswinning uit Kleine Velden op Land en het beschikbaar komen van een uitvoeringsorganisatie kan desgewenst de Tcbb - vooruitlopend op de instelling van de CM - de rol van Tijdelijke CM vervullen.

Regeling openstaande meldingen buiten Groningenveld en gasopslag Norg

Er zijn buiten het Groningenveld en de gasopslag Norg nog diverse schademeldingen die niet zijn afgehandeld. Werk een regeling uit om deze schademeldingen alsnog adequaat af te handelen.

Uitwerking voor overige mijnbouwtypes

Parallel aan de totstandkoming van de landelijke aanpak voor de gaswinning uit de kleine velden kan op overeenkomstige wijze gewerkt worden aan de totstandkoming van de landelijke aanpak voor de overige types mijnbouw, namelijk de zoutwinning, de geothermie en de na-ijlende gevolgen van de kolenwinning in Limburg. Het Schadeprotocol Gaswinning uit Kleine Velden op Land kan daarbij fungeren als model voor de schadeprotocollen bij de overige types mijnbouw.

Met betrekking tot mijnbouwschades door de naijlende gevolgen van de kolenwinning in Limburg wordt nog opgemerkt dat in een aantal gevallen geen mijnbouwmaatschappij meer aangesproken kan worden voor vergoeding van die mijnbouwschades. In die gevallen zou de Staat (al dan niet samen met andere partijen) kunnen voorzien in de vergoeding van de mijnbouwschade (rechtstreeks of via een fonds).

Bijlage A Geconsulteerde instanties en personen

Bewonersgroepen

Bewonersvereniging Stop Gaswinning Marsdijk Nu
Dorpsbelangen Ternaard
Dorpsbelang Wierum
Stichting Fêste Grûn Noord-east Fryslân

Landelijke en lokale bestuurders

EZK

IPO

VNG

Provincies: Drenthe, Overijssel, Noord-Brabant, Noord- en Zuid-Holland

Gemeentes: Aa en Hunze, Assen, de Fryske Marren, Hardenberg, Heerenveen, Tubbergen, Weststellingwerf, Westerkwartier, Woerden

Mijnbouwmaatschappijen

NAM

Vermilion

Taq

ONE

Nogepa

Overige instanties

TCMG

KNMI

Mijnraad

SodM

RVO

Bijlage B Beoordelingskader schade

1. Inleiding

Het achterhalen van de oorzaak of oorzaken van schade aan gebouwen is een lastige opgave, zeker als aardbevingen daarbij een rol kunnen spelen. De grootste knelpunten vanuit technisch oogpunt zijn:

- Bij het vaststellen van de technische causaliteit is de vraag of er een verband is tussen een bepaalde gebeurtenis (in het verleden) en de (op een bepaald moment) geconstateerde schade. Het tijdsaspect speelt daarbij een grote rol. Bij bevingsschade gaat het gewoonlijk om schade die gelijktijdig met de beving, of kort daarna, optreedt. Daartegenover treedt zettingsschade gewoonlijk pas op vele jaren nadat een woning is gebouwd, verbouwd, bijgebouwd, of nadat een verandering in de omgeving heeft plaatsgevonden.
- Hoeveel onderzoek moet worden uitgevoerd om tot een uitspraak over de causaliteit te komen? Er is een tendens om bij gebouwopnames alle aanwezige schades fotografisch vast te leggen en deze één voor één te analyseren. Worden de beoordelingsresultaten beter bij een uitgebreider onderzoek en hoe verhouden de onderzoekskosten zich tot de opgetreden schade?
- Hoe groot is het bij een aardbeving te beschouwen gebied? De door een beving veroorzaakte trillingen zijn op korte afstand van het epicentrum relatief groot en op grote afstand relatief klein. Op welke afstand is de trillingssnelheid zo klein geworden dat er redelijkerwijs geen schade aan gebouwen door de beving meer valt te verwachten c.q. veroorzaakt kan zijn?

2. Onderzoek oorzaken bouwkundige schade in Groningen

Bouwkundige schade doet zich vaak voor in de vorm van scheuren in metselwerk. In de studie naar bouwkundige schade in Groningen³ is aan de hand van 69 case studies van gebouwen gekeken welke afzonderlijke oorzaken of combinaties van oorzaken een rol kunnen hebben gespeeld bij het ontstaan van schade. Daartoe zijn scenario's beschouwd om de schade te kunnen verklaren naar type, aard en voorkomen. In het onderzoeksrapport worden de mogelijke oorzaken van schade in drie hoofdcategorieën onderverdeeld:

- gebouwgebonden oorzaken;
- ongelijkmatige zettingen;
- bevingen.

Gebouwgebonden oorzaken zijn die oorzaken die uitsluitend samenhangen met het gebouw, de geometrie, de toegepaste bouwmaterialen en constructiewijzen en met de krachtswerking in het gebouw. Deze oorzaken staan los van de lokale situatie. Gebouwgebonden oorzaken zijn niet specifiek voor de onderzochte panden of voor de provincie Groningen. Deze oorzaken komen in heel Nederland voor.

Zettingen en zettingsverschillen kennen een breed spectrum van achterliggende of dieper liggende oorzaken die sterk worden bepaald door specifieke lokale omstandigheden. In vrijwel alle onderzochte gevallen is de situatie van de fundering in combinatie met de lokale ondiepe ondergrond de belangrijkste factor bij het ontstaan van zettingen en zettingsverschillen. Voor de verklaring van de bouwkundige schade speelt deze oorzaak een grote rol. De meeste onderzochte panden staan niet op palen en zijn zogenaamd 'op staal' (= ondiep) gefundeerd.

³ Ir. P.C. van Staalduin, dr. ir. K.C. Terwel, prof. dr. ir. J.G. Rots, Onderzoek naar de oorzaken van bouwkundige schade in Groningen, Methodologie en case studies ter duiding van de oorzaken, TU Delft, Faculteit Civiele Techniek en Geowetenschappen, Rapportnummer CM-2018-01, 11 juli 2018

Bevingen zijn als schadebijdragende factor moeilijk uit te sluiten van de best verklarende scenario's, maar vallen tegelijk ook moeilijk als zodanig te bewijzen. Het schadebeeld biedt hiervoor meestal onvoldoende aanknopingspunten. Waar combinaties van bevingen met andere oorzaken optreden, lijkt bij lichte bevingen het schadebeeld vooral gerelateerd te zijn aan andere onderliggende oorzaken. Het kan echter zijn dat de beving de 'trigger' is geweest voor het ontstaan van de schade. Voor het betrouwbaar bepalen van de invloed van de beving op de schade is kennis van het moment van het ontstaan van de schade essentieel.

In gemiddeld 70% van de schades kon op basis van de beschikbare schadeopnamerapporten een best verklarend scenario in de studie worden geformuleerd. In de overige gevallen waren er te veel opties of was de kwaliteit van de informatie over de schade onvoldoende om tot een oordeel te komen. Eén van de conclusies van het rapport is dat in Groningen gebouwgebonden oorzaken en ongelijkmatige zettingen de belangrijkste schadeoorzaken zijn. Gebleken is dat gebouwen van na 1970 mede op basis van beter grondonderzoek beter zijn gefundeerd: de schade door zettingen is bij deze gebouwen hier aanzienlijk geringer.

3. Gaswinning uit kleine velden

De studie biedt een goede basis voor de beoordeling van eventuele schade door gaswinning uit kleine velden. De bevindingen over gebouwgebonden schade hebben een breder toepassingsgebied dan alleen de provincie Groningen en hetzelfde geldt voor schade als gevolg van ongelijkmatige zettingen: ondiepe funderingen op een samendrukbare klei-ondergrond komen niet alleen in de provincie Groningen voor, maar op veel meer plaatsen in Nederland. Het betreft dan vooral de wat oudere bebouwing.

Voor de beoordeling van de oorzaak (of oorzaken) van gemelde schades en de beantwoording van de causaliteitsvraag hanteert de CM een beoordelingskader waarbij deskundigen als volgt te werk gaan:

- stel per schadegeval een best verklarend scenario op met toepassing van de hiervoor genoemde drie hoofdcategorieën;
- houdt bij het trekken van de uiteindelijke conclusie rekening met de grotere onzekerheid rond het vaststellen van de schadeoorzaak 'bevingen' in vergelijking met de schadeoorzaken 'gebouwgebonden schade' en 'ongelijkmatige zettingen';
- eventuele onduidelijkheid over de schadeoorzaak werkt in het voordeel van de schademelder.

Voor het vaststellen en beoordelen van de schade adviseert de Tcbb de onderzoeken op locatie beperkt te houden tot de schade die door de bewoner is gemeld en dus niet alle onvolkomenheden in een gebouw te gaan fotograferen en analyseren. De Tcbb vindt het belangrijk dat de schade wordt onderzocht en beoordeeld door deskundigen op het gebied van bouwconstructies en ondiepe ondergrond. Die deskundigen zijn tevens verantwoordelijk voor het opstellen van het adviesrapport aan de Commissie Mijnbouwschade.

Met betrekking tot de schadelocatie is van belang dat rekening wordt gehouden met de trillingssnelheden die door een beving kunnen zijn opgetreden in vergelijking met de trillingssnelheid waarbij schade is te verwachten. De gevoeligheid van het bouwdeel voor trillingsschade is daarbij een belangrijke parameter. De SBR Trillingsrichtlijn A: Schade aan bouwwerken: 2017 biedt daarvoor goed bruikbare informatie.

Date : 26-3-2019 16:34:28

17.33

Subject : RE: Advies LAAM en Schadeprotocol Gaswinning uit Kleine Velden op Land

Daarom ook in cc ☺

Van: [redacted]
Verzonden: dinsdag 26 maart 2019 14:54
Aan: [redacted]
Onderwerp: RE: Advies LAAM en Schadeprotocol Gaswinning uit Kleine Velden op Land

Ja hoor, dat wil ik, maar ik had haar mailadres nog niet. ☺

Van: [redacted]@tynaarlo.nl
Verzonden: dinsdag 26 maart 2019 14:46
Aan: [redacted]@assen.nl; [redacted]@assen.nl>; [redacted]@aaenhunze.nl
CC: [redacted]@tynaarlo.nl>
Onderwerp: RE: Advies LAAM en Schadeprotocol Gaswinning uit Kleine Velden op Land

Dag [redacted], en anderen,

Graag mijn collega [redacted] meenemen in alle mail rond mijnbouw en gaswinning. Zie cc.

Met vriendelijke groet,

[redacted]
Beleidsadviseur/ projectleider
Team Ruimte en Ontwikkeling
Tel 0592 - [redacted]
Gemeente Tynaarlo
Tel 0592 - 266 662 || Fax 085 - 2084 923 || E-mail info@tynaarlo.nl
Post Postbus 5, 9480 AA Vries || [Bezoek](#) Komoeijplein 1, Vries
[Bezoek onze website](#) || [Volg ons op Twitter](#) || [Like ons op Facebook](#)

Dit bericht en de eventuele bijlage kan vertrouwelijke of persoonlijke informatie bevatten en is daarom uitsluitend bestemd voor de geadresseerde. Wanneer u deze boodschap per abuis van ons heeft ontvangen, laat dit dan aan de afzender weten door een korte reactie te sturen. Wij verzoeken u in een dergelijk geval dit bericht en de eventuele bijlagen te vernietigen en geen kopieën op te slaan of door te sturen.

Al onze e-mailberichten worden voor verzending automatisch op virussen gecontroleerd. Er geldt echter geen garantie dat gebruik van e-mail veilig is of dat het gebruik van e-mail geschiedt zonder enige fout. De gemeente Tynaarlo is op geen enkele wijze aansprakelijk voor enige fout of gebrek in de inhoud van dit e-mailbericht.

Van: [redacted]@assen.nl
Verzonden: dinsdag 26 maart 2019 14:34
Aan: [redacted]@assen.nl; [redacted]@aaenhunze.nl; [redacted]@tynaarlo.nl>; [redacted]@westerkwartier.nl
[redacted]@westerkwartier.nl>; [redacted]@gemeentenoordenveld.nl' [redacted]@gemeentenoordenveld.nl>
Onderwerp: FW: Advies LAAM en Schadeprotocol Gaswinning uit Kleine Velden op Land

Goedemiddag,

Bijgevoegd het advies van de Tcbb. Zie ook onderstaande mail.

Groet,
[redacted]

Dames en heren,

hierbij zend ik jullie, namens de Tcbb, een afschrift van het op 25 maart 2019 aan de minister van EZK verzonden 'Advies Landelijke Aanpak Afhandeling Mijnbouwschade' en - als eerste uitwerking daarvan - een landelijk 'Schadeprotocol Gaswinning uit Kleine Velden op Land'.

Over de uitwerking van een 'Nadere Werkwijze CM Schadeafhandeling Gaswinning Kleine Velden op Land' is nog overleg gaande.

Het advies en protocol kunnen ook naar anderen doorgezet worden.
Ik hoop dat de minister snel uitvoering zal geven aan de aangegeven vervolgstappen.

Graag maak ik van de gelegenheid gebruik alle betrokkenen dank te zeggen voor de samenwerking en inbreng in dit uitdagende proces.

Met vriendelijke groet, namens de Tcbb,

[redacted]

[redacted]

*Emeritus Professor of Business and ICT and Founding Dean,
Faculty of Economics and Business, University of Groningen
Emeritus Professor of Systems Engineering and Founding Dean,
Faculty of Technology, Policy and Management, Delft University of Technology
Visiting Professor, Institute for Finance Management Tanzania*

[redacted]
[redacted]
[redacted]
[redacted]

Disclaimer:

Aan de informatie in deze e-mail en ieder aangehecht databestand kunnen geen rechten worden ontleend. De e-mail is vertrouwelijk en is uitsluitend bestemd voor de geadresseerde. De gemeente Assen aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade als gevolg van onjuistheden, gedateerde informatie of van een onjuiste en onvolledige verzending en ontvangst van informatie.

Date : 26-3-2019 14:45:51

[REDACTED]
[REDACTED]@tynaarlo.nl
Subject : RE: Advies LAAM en Schadeprotocol Gaswinning uit Kleine Velden op Land

Dag [REDACTED], en anderen,

Graag mijn collega [REDACTED] meenemen in alle mail rond mijnbouw en gaswinning. Zie cc.

Met vriendelijke groet,

[REDACTED]
Beleidsadviseur/ projectleider
Team Ruimte en Ontwikkeling

Tel 0592 - [REDACTED]

Gemeente Tynaarlo

Tel 0592 - 266 662 || Fax 085 - 2084 923 || E-mail info@tynaarlo.nl

Post Postbus 5, 9480 AA Vries || [Bezoek](#) Komoeljeplein 1, Vries

[Bezoek onze website](#) || [Volg ons op Twitter](#) || [Like ons op Facebook](#)

Dit bericht en de eventuele bijlage kan vertrouwelijke of persoonlijke informatie bevatten en is daarom uitsluitend bestemd voor de geadresseerde. Wanneer u deze boodschap per abuis van ons heeft ontvangen, laat dit dan aan de afzender weten door een korte reactie te sturen. Wij verzoeken u in een dergelijk geval dit bericht en de eventuele bijlagen te vernietigen en geen kopieën op te slaan of door te sturen.

Al onze e-mailberichten worden voor verzending automatisch op virussen gecontroleerd. Er geldt echter geen garantie dat gebruik van e-mail veilig is of dat het gebruik van e-mail geschiedt zonder enige fout. De gemeente Tynaarlo is op geen enkele wijze aansprakelijk voor enige fout of gebrek in de inhoud van dit e-mailbericht.

Van: [REDACTED]

Verzonden: dinsdag 26 maart 2019 14:34

Aan: [REDACTED] <[REDACTED]@westerkwartier.nl>

[REDACTED] <[REDACTED]@westerkwartier.nl>; [REDACTED] <[REDACTED]@gemeentenoordenveld.nl> <[REDACTED]@gemeentenoordenveld.nl>

Onderwerp: FW: Advies LAAM en Schadeprotocol Gaswinning uit Kleine Velden op Land

Goedemiddag,

Bijgevoegd het advies van de Tcbb. Zie ook onderstaande mail.

Groet,
[REDACTED]

Dames en heren,

hierbij zend ik jullie, namens de Tcbb, een afschrift van het op 25 maart 2019 aan de minister van EZK verzonden 'Advies Landelijke Aanpak Afhandeling Mijnbouwschade' en - als eerste uitwerking daarvan - een landelijk 'Schadeprotocol Gaswinning uit Kleine Velden op Land'.

Over de uitwerking van een 'Nadere Werkwijze CM Schadeafhandeling Gaswinning Kleine Velden op Land' is nog overleg gaande.

Het advies en protocol kunnen ook naar anderen doorgezet worden.

Ik hoop dat de minister snel uitvoering zal geven aan de aangegeven vervolgstappen.

Graag maak ik van de gelegenheid gebruik alle betrokkenen dank te zeggen voor de samenwerking en inbreng in dit uitdagende proces.

Met vriendelijke groet, namens de Tcbb,

[REDACTED]
[REDACTED]
*Emeritus Professor of Business and ICT and Founding Dean,
Faculty of Economics and Business, University of Groningen
Emeritus Professor of Systems Engineering and Founding Dean,
Faculty of Technology, Policy and Management, Delft University of Technology
Visiting Professor, Institute for Finance Management Tanzania*

Disclaimer:

Aan de informatie in deze e-mail en ieder aangehecht databestand kunnen geen rechten worden ontleend. De e-mail is vertrouwelijk en is uitsluitend bestemd voor de geadresseerde. De gemeente Assen aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade als gevolg van onjuistheden, gedateerde informatie of van een onjuiste en onvolledige verzending en ontvangst van informatie.

Date : 26-3-2019 14:53:43

From : [REDACTED]

Subject : RE: Advies LAAM en Schadeprotocol Gaswinning uit Kleine Velden op Land

Ja hoor, dat wil ik, maar ik had haar mailadres nog niet. ☺

Van: [REDACTED]
Verzonden: dinsdag 26 maart 2019 14:46
Aan: [REDACTED]
CC: [REDACTED]@tynaarlo.nl>
Onderwerp: RE: Advies LAAM en Schadeprotocol Gaswinning uit Kleine Velden op Land

Dag [REDACTED], en anderen,

Graag mijn collega [REDACTED] meenemen in alle mail rond mijnbouw en gaswinning. Zie cc.

Met vriendelijke groet,

[REDACTED]
Beleidsadviseur/ projectleider
Team Ruimte en Ontwikkeling
Tel 0592 - [REDACTED]
Gemeente Tynaarlo
Tel 0592 - 266 662 || Fax 085 - 2084 923 || E-mail info@tynaarlo.nl
Post Postbus 5, 9480 AA Vries || [Bezoek](#) Komoeljeplein 1, Vries_
[Bezoek onze website](#) || [Volg ons op Twitter](#) || [Like ons op Facebook](#)

Dit bericht en de eventuele bijlage kan vertrouwelijke of persoonlijke informatie bevatten en is daarom uitsluitend bestemd voor de geadresseerde. Wanneer u deze boodschap per abuis van ons heeft ontvangen, laat dit dan aan de afzender weten door een korte reactie te sturen. Wij verzoeken u in een dergelijk geval dit bericht en de eventuele bijlagen te vernietigen en geen kopieën op te slaan of door te sturen.

Al onze e-mailberichten worden voor verzending automatisch op virussen gecontroleerd. Er geldt echter geen garantie dat gebruik van e-mail veilig is of dat het gebruik van e-mail geschiedt zonder enige fout. De gemeente Tynaarlo is op geen enkele wijze aansprakelijk voor enige fout of gebrek in de inhoud van dit e-mailbericht.

Van: [REDACTED]@assen.nl]
Verzonden: dinsdag 26 maart 2019 14:34
Aan: [REDACTED]@assen.nl; [REDACTED]@aaenhunze.nl; [REDACTED]@tynaarlo.nl>; [REDACTED]@westerkwartier.nl'
[REDACTED]@westerkwartier.nl>; [REDACTED]@gemeentenoordenveld.nl' [REDACTED]@gemeentenoordenveld.nl>
Onderwerp: FW: Advies LAAM en Schadeprotocol Gaswinning uit Kleine Velden op Land

Goedemiddag,

Bijgevoegd het advies van de Tcbb. Zie ook onderstaande mail.

Groet,
[REDACTED]

Dames en heren,

hierbij zend ik jullie, namens de Tcbb, een afschrift van het op 25 maart 2019 aan de minister van EZK verzonden 'Advies Landelijke Aanpak Afhandeling Mijnbouwschade' en - als eerste uitwerking daarvan - een landelijk 'Schadeprotocol Gaswinning uit Kleine Velden op Land'.

Over de uitwerking van een 'Nadere Werkwijze CM Schadeafhandeling Gaswinning Kleine Velden op Land' is nog overleg gaande.

Het advies en protocol kunnen ook naar anderen doorgezet worden.
Ik hoop dat de minister snel uitvoering zal geven aan de aangegeven vervolgstappen.

Graag maak ik van de gelegenheid gebruik alle betrokkenen dank te zeggen voor de samenwerking en inbreng in dit uitdagende proces.

Met vriendelijke groet, namens de Tcbb,

[REDACTED]

[REDACTED]

*Emeritus Professor of Business and ICT and Founding Dean,
Faculty of Economics and Business, University of Groningen
Emeritus Professor of Systems Engineering and Founding Dean,
Faculty of Technology, Policy and Management, Delft University of Technology
Visiting Professor, Institute for Finance Management Tanzania*

[REDACTED]

[REDACTED]

[REDACTED]

Disclaimer:
Aan de informatie in deze e-mail en ieder aangehecht databestand kunnen geen rechten worden ontleend. De e-mail is vertrouwelijk en is uitsluitend bestemd voor de geadresseerde. De gemeente Assen aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade als gevolg van onjuistheden, gedateerde informatie of van een onjuiste en onvolledige verzending en ontvangst van informatie.

Date : 8-2-2019 17:01:24

17.36

F [redacted]
T [redacted]
Cc: [redacted]@heerenveen.nl, [redacted] h [redacted]
[redacted]@vng.nl, [redacted] v [redacted]
"bestuurssecretariaat@woerden.nl" bestuurssecretariaat@woerden.nl, [redacted]@westerkwartier.nl,
"Bestuurssecretariaat@zuidhorn.nl" Bestuurssecretariaat@zuidhorn.nl, [redacted]@
[redacted] minez.nl, [redacted]@minez.nl, [redacted]@minez.nl [redacted]@minez.nl, [redacted]@minez.nl"
[redacted]@minez.nl, [redacted]@
[redacted]@fryslan.frl, [redacted]@hardenberg.n [redacted]@hardenberg.nl, [redacted] ommen-hardenberg.n [redacted] ommen-hardenberg.nl,
[redacted]@odijsselland.n [redacted]@odijsselland.nl, [redacted] noaberkracht.nl [redacted]@noaberkracht.nl, [redacted]
@
s
b [redacted] provinciegroningen.nl"
[redacted] provinciegroningen.nl, [redacted]@ [redacted]
[redacted] zaltbommel.nl, [redacted]@noardeast-fryslan.nl [redacted]@noardeast-fryslan.nl, [redacted]@noardeast-fryslan.nl"
[redacted] n [redacted]
[redacted]@ziggo.nl
Subject : Re: Agendabestuurlijk platform 11 februari
Attachment : Tcbb_LAAM-ontwerp-advies_concept_08-02-2019.pdf;

Goedemiddag allen,

zoals aangekondigd stuur ik jullie, namens de Tcbb, bijgesloten het concept Tcbb Advies Landelijke Aanpak Afhandeling Mijnbouwschade. Ik stel me voor maandagavond in Zwolle een korte toelichting te geven en met collega [redacted] uw vragen te beantwoorden. Graag ga ik na in hoeverre de concepten van de LAAM en het Schadeprotocol Gaswinning Kleine Velden op Land 'gedragen' worden. Tekstuele suggesties zijn uiteraard zeer welkom.

Goed weekend en tot maandagavond,

[redacted]
[redacted]
*Emeritus Professor of Business and ICT and Founding Dean,
Faculty of Economics and Business, University of Groningen
Emeritus Professor of Systems Engineering and Founding Dean,
Faculty of Technology, Policy and Management, Delft University of Technology
Visiting Professor, Institute for Finance Management Tanzania*

Op do 7 feb. 2019 om 16:17 schreef [redacted]@outlook.com>:

Goedemiddag,

Bij deze wil ik u laten weten dat de nazending van het document over de schade-afhandeling morgenmiddag zal plaatsvinden. De TcBB is op dit moment nog bezig met de verwerking van de laatste reacties.

Morgenmiddag zal [redacted] u rechtstreeks het stuk, behorende bij agendapunt 2, doorsturen.

Met vriendelijke groeten,

Van: [redacted]@outlook.com>

Verzonden: dinsdag 5 februari 2019 17:22

Aan: [redacted]@vng.nl; [redacted]@woerden.nl; [redacted]@woerden.nl;
bestuurssecretariaat@woerden.nl [redacted] Bestuurssecretariaat@zuidhorn.nl [redacted]
[redacted]@minez.nl; [redacted]@minez.nl; [redacted]@westerkwartier.nl; [redacted]@westerkwartier.nl; [redacted]@assen.nl [redacted]
[redacted]@fryslan.nl [redacted]@hardenberg.nl; [redacted]@ommen-hardenberg.nl; [redacted]@odijsselland.nl; [redacted]@noaberkracht.nl [redacted]
[redacted]@heerenveen.nl [redacted] secretariaat@defryskemarren.nl [redacted] bestuurssecretariaat@smallingerland.nl;
[redacted]@zaltbommel.nl; [redacted]@zaltbommel.nl; [redacted]@provinciegroningen.nl [redacted]

Onderwerp: FW: Recent verzonden brief aan colleges van B&W over evaluatie nulmeting aan gebouwen

Goede middag,

Bijgaand treffen jullie de agenda met bijlagen bij agendapunt 3 aan voor het bestuurlijke platform ondergrond, klimaat en energie, dat op maandag 11 februari zal plaatsvinden in de Buitensociëteit aan het Stationsplein 1 in Zwolle. We starten om 18 uur tot 20 uur. Voor broodjes en soep wordt gezorgd. Eind deze week zal ik nog een stuk nasturen behorende bij agendapunt 2.

Met vriendelijke groeten en tot maandag.

[redacted]
[redacted]

Mijnbouwschade, wat nu?

Concept (08-02-2019)

Ontwerp Advies

Landelijke Aanpak Afhandeling Mijnbouwschade

en

Schadeprotocol

Gaswinning Kleine Velden op Land

Technische commissie bodembeweging

Postbus 20401
2500 EK Den Haag
T 088 042 5718
www.tcbb.nl
secretaris@tcbb.nl

Samenvatting

Mijnbouwactiviteiten roepen bij bewoners en bestuurders heftige emoties op rond de risico's, de verdeling van de lasten en de lusten en de afhandeling van eventuele schades, niet alleen in Groningen, maar ook daarbuiten, zoals in Drenthe, Friesland, Noord- en Zuid-Holland en Limburg.

Begin 2018 heeft de Staat de schadeafhandeling door de gaswinning in het Groningenveld en de gasopslag in Norg in het publieke domein geplaatst. De betreffende schades worden sinds 19 maart 2018 afgehandeld door de Tijdelijke Commissie Mijnbouwschade Groningen (TCMG) in afwachting van een wettelijke basis voor het 'definitieve' Instituut Mijnbouwschade Groningen (IMG).

Voor de afhandeling van overige mijnbouwschades in Nederland adviseert de Technische Commissie Bodembeweging (Tcbb) om onder een publieke regie een uniforme, onafhankelijke landelijke aanpak vast te stellen die voor alle burgers in Nederland tot een gelijke behandeling leidt. Deze landelijke aanpak moet gaan gelden voor alle types mijnbouw, namelijk de gaswinning uit kleine velden (waaronder de gasopslag in andere velden dan Norg), de zoutwinning, de geothermie en de naijende gevolgen van de vroegere steenkolenwinning in Limburg.

De Tcbb presenteert in dit advies vanuit deze aanpak allereerst een Schadeprotocol Gaswinning Kleine Velden op Land voor de afhandeling van mijnbouwschade door gaswinning uit kleine velden.

Voor de totstandkoming van de landelijke aanpak adviseert de Tcbb:

- Stel een centraal meldpunt voor mijnbouwschade in, het Landelijk Loket Mijnbouwschade (LLM).
- Stel een landelijke Commissie Mijnbouwschade (CM) in met als taak de onafhankelijke afhandeling van alle mijnbouwschades in Nederland (met uitzondering van de schades door de gaswinning in het Groningenveld en de gasopslag Norg).
- Zorg voor een adequate uitvoeringsorganisatie ter ondersteuning en onder aansturing van de CM.
- Stel per type mijnbouw een Schadeprotocol vast, te beginnen met een Schadeprotocol Gaswinning Kleine Velden op Land.
- Sluit per type mijnbouw een Convenant tussen de Staat en de betrokken mijnbouwmaatschappijen, te beginnen met een Convenant Gaswinning Kleine Velden op Land.
- Bevorder dat burgers en lokale overheden worden betrokken bij mijnbouwactiviteiten in hun omgeving en stimuleer omgevingsprocessen die leiden tot Gebiedsarrangementen
- Stel op zo kort mogelijke termijn een overgangsregeling vast voor de afhandeling van schades door gaswinning uit kleine velden.
- Breid de landelijke aanpak op korte termijn uit voor de zoutwinning, de geothermie en de na-ijende gevolgen van de vroegere kolenwinning in Limburg.

De voorgestelde onafhankelijke landelijke aanpak moet leiden tot een verbreding van het draagvlak voor mijnbouwactiviteiten met een passende verdeling van de lasten en de lusten. De afhandeling van mijnbouwschade is daarbij laagdrempelig, ruimhartig, transparant en snel, waarbij de burger centraal staat.

Inhoudsopgave

Samenvatting	1
Inhoudsopgave	2
1. Inleiding, adviesverzoek en werkwijze	3
2. Uitgangspunten voor de landelijke aanpak	5
3. Landelijke Aanpak Afhandeling Mijnbouwschade	9
4. Schadeprotocol Gaswinning Kleine Velden op Land	13
5. Vervolgstappen	21
Bijlagen	
A. Geconsulteerde instanties en personen	23
B. Schadebeoordeling	24

1. Inleiding, adviesverzoek en werkwijze

Sinds de aardbevingen als gevolg van de gaswinning in Groningen roepen mijnbouwactiviteiten bij bewoners en bestuurders in heel Nederland emoties op rond de risico's, de verdeling van de lasten en de lusten en de afhandeling van schades aan met name woningen. Niet in de laatste plaats is dat het gevolg van de wijze waarop de schadeafhandeling in de provincie Groningen de afgelopen jaren heeft plaatsgevonden.

Mijnbouw in Nederland bestaat in vele vormen. De gaswinning uit het Groningenveld is het meest bekend, maar ook wordt olie en gas gewonnen uit ongeveer 150 zogenaamde kleine velden op het land en in de Noordzee. Verder wordt zout gewonnen uit de ondergrond en tot in de jaren zeventig van de vorige eeuw waren de kolenmijnen in Limburg actief. De naijlende gevolgen daarvan zijn nog steeds aanwezig. Meer recent groeit de ervaring met en de belangstelling voor de winning van warmte uit diepere aardlagen, de geothermie.

Inmiddels is in Nederland de ontwikkeling en de uitvoering van een programma voor energietransitie in gang gezet. Voor de voortgang van deze energietransitie, waarbij voorlopig de gaswinning nog een belangrijke rol speelt, is herstel van vertrouwen in mijnbouwactiviteiten en de afhandeling van eventuele mijnbouwschade van groot belang.

In haar verkenning naar een uniforme en onafhankelijke afhandeling van mijnbouwschade in Nederland 'Help, een scheur in mijn huis!' van februari 2018 heeft de Technische Commissie Bodembeweging (Tcbb) geadviseerd:

"... om te komen tot een uniforme landelijke aanpak voor de afhandeling van mijnbouwschades. Daarbij zou per mijnbouwactiviteit in een gebiedsarrangement voorzien moeten worden in een basisvoorziening voor een snelle, efficiënte afhandeling van kleine schades. Mijnbouwschades moeten kunnen worden aangemeld bij een nieuw landelijk Instituut Mijnbouwschade (IM). Dit Instituut draagt zorg voor een onafhankelijke beoordeling en afhandeling van de schades binnen een publiekrechtelijk kader."

Op basis hiervan heeft de Minister van EZK in Kamerbrieven van 30 mei 2018 en 9 oktober 2018 aangegeven voornemens te zijn een "onafhankelijke en deskundige commissie (Commissie Mijnbouwschade) in het leven te roepen, waar gedupeerden van mogelijke mijnbouwschade, die niet het gevolg is van de gaswinning uit het Groningenveld of de gasopslag Norg, hun verzoek tot vergoeding daarvan kunnen indienen. Deze commissie zal moeten zorgen voor een onafhankelijke beoordeling van meldingen van mijnbouwschades en van verzoeken tot vergoeding daarvan."

Op 19 oktober 2018 heeft de Minister van EZK de Tcbb gevraagd te komen tot een voorstel voor een uniform gedragen landelijk schadeprotocol voor de kleine gasvelden op land, dat als basis kan dienen voor een integrale, landelijke aanpak voor de afhandeling van alle mijnbouwschades in Nederland, niet zijnde schade als gevolg van de gaswinning uit het Groningenveld of de gasopslag Norg. Deze mijnbouwschades zullen in dit advies worden aangeduid met 'de overige mijnbouwschades in Nederland' (waaronder dan ook begrepen zijn de mijnbouwschades in Groningen die niet het gevolg zijn van de gaswinning uit het Groningenveld of de gasopslag Norg).

In hoofdstuk 2 van het voorliggende advies formuleert de Tcbb eerst de uitgangspunten voor een landelijke aanpak voor de afhandeling van mijnbouwschades. Vervolgens wordt in hoofdstuk 3 deze landelijke aanpak nader uitgewerkt. Hoofdstuk 4 betreft de uitwerking van een Schadeprotocol Gaswinning Kleine Velden op Land. In hoofdstuk 5 wordt ingegaan op de vervolgstappen die nodig zijn voor de verdere ontwikkeling van de landelijke aanpak en op een passende overgangsregeling.

Dit advies is tot stand gekomen met de inbreng van verschillende belanghebbenden in gesprekken, bijeenkomsten en workshops met bewonersgroepen, landelijke en lokale bestuurders, mijnbouwmaatschappijen en overige instanties gerelateerd aan de gaswinning uit de kleine velden (zie bijlage A).

2. Uitgangspunten voor de landelijke aanpak

De Tcbb formuleert de volgende uitgangspunten voor een landelijke aanpak bij de afhandeling van mijnbouwschades. Deze landelijke aanpak wordt toegepast bij verschillende types mijnbouw, namelijk de gaswinning uit kleine velden (waaronder de gasopslag in andere velden dan Norg), de zoutwinning, de geothermie en de naijlende gevolgen van de vroegere steenkolenwinning in Limburg.

Uniforme aanpak

Een belangrijk uitgangspunt voor de landelijke aanpak is dat geen rechtsongelijkheid ontstaat. Dat betekent dat alle meldingen van mijnbouwschade op uniforme wijze worden afgehandeld, onafhankelijk van het type mijnbouwactiviteit en de woonplaats van betrokkenen.

In verband met de omvang van de schades in de provincie Groningen door de gaswinning uit het Groningenveld en de gasopslag in Norg is de afhandeling van die schades inmiddels door de wetgever in het publieke domein geplaatst om daarmee te kunnen voorzien in een snelle, uniforme en laagdrempelige afhandeling van die schades.

Voor de afhandeling van overige mijnbouwschades in Nederland zijn burgers nu nog in beginsel aangewezen op een procedure tegen de mijnbouwexploitant bij de civiele rechter. Ook hebben burgers op grond van de Mijnbouwwet de mogelijkheid om de Tcbb advies te vragen over het causaal verband tussen een schade en een mijnbouwactiviteit en de omvang van die schade. Met uitzondering van Limburg plegen de mijnbouwmaatschappijen dit advies te volgen. Bij de uitvoering van enkele winningplannen hebben mijnbouwmaatschappijen zelf een regeling gemaakt voor de afhandeling van schade.

Voor de afhandeling van overige mijnbouwschades in de provincie Groningen en voor mijnbouwschades in de rest van Nederland wil de minister van EZK (onder 'publieke regie') voorzien in een snelle, uniforme en laagdrempelige afhandeling. Daartoe wil hij een Commissie Mijnbouwschade in het leven roepen die voor de afhandeling van deze mijnbouwschades gaat zorgdragen.

Laagdrempelig, ruimhartig, transparant en snel

In het kader van de landelijke aanpak behoort de schadeafhandeling laagdrempelig, ruimhartig en transparant te zijn, waarbij de burger centraal staat. Ook dient - zoals de Tcbb in haar advies 'Help, een scheur in mijn huis!' heeft geadviseerd - de schadeafhandeling zodanig ingericht te zijn dat een snelle, efficiënte afhandeling van grotere aantallen kleine schades mogelijk is.

Onafhankelijk en deskundig

De landelijke aanpak moet er toe leiden dat burgers, die schade hebben geleden als gevolg van mijnbouwactiviteiten, niet verzand raken in verschillende procedures, maar die schade binnen een redelijke termijn vergoed krijgen op basis van een onafhankelijke en deskundige beoordeling, die voor alle burgers gelijk is.

Aansluiten bij de TCMG

De wijze van afhandeling sluit waar passend aan bij de werkwijze van de TCMG en van haar toekomstige opvolger, het Instituut Mijnbouwschade Groningen (IMG). Dit geldt ook voor het beoordelingskader dat de TCMG heeft ontwikkeld voor de afhandeling van schades.

Adequate uitvoeringsorganisatie

Uitgangspunt is ook dat bij de landelijke aanpak voorzien wordt in een adequate uitvoeringsorganisatie. Onderzocht moet worden of daarvoor gebruik kan worden gemaakt van de voor de TCMG reeds

beschikbare uitvoeringsorganisatie. Hierover dient nadere afstemming met EZK en TCMG plaats te vinden.

Het inrichten van een aparte uitvoeringsorganisatie is in beginsel niet wenselijk omdat veel van de benodigde elementen al ontwikkeld zijn door de TCMG. Een aparte uitvoeringsorganisatie met een eigen beoordelingskader voor overige mijnbouwschades zou kunnen leiden tot ongewenste verschillen in aanpak. Daarnaast zouden er afstemmingsproblemen kunnen ontstaan indien er sprake is van schades als gevolg van gestapelde mijnbouwactiviteiten, zoals schade als gevolg van gecombineerde bodembeweging door zout- en gaswinning. Het 'wiel hoeft dus niet opnieuw te worden uitgevonden'.

Geen rechtsongelijkheid

Met de landelijke aanpak voor de afhandeling van overige mijnbouwschades in Groningen en voor mijnbouwschade in de rest van Nederland zullen ten opzichte van van de schadeafhandeling door de TCMG twee verschillen in de afhandeling van mijnbouwschades (blijven) bestaan, te weten de toepassing van het wettelijk bewijsvermoeden en de rechtsbescherming.

- wettelijk bewijsvermoeden

Voor schades in de provincie Groningen door de gaswinning uit het Groningenveld en door de gasopslag in Norg geldt op grond van 6:177A BW de toepassing van het zogenoemde wettelijk bewijsvermoeden. Voor overige mijnbouwschades in de provincie Groningen en voor mijnbouwschades in de rest van Nederland geldt dit wetsartikel niet. De landelijke aanpak moet zodanig worden vormgegeven dat dit verschil materieel gezien voor burgers geen effect heeft bij de schadeafhandeling.

Toepassing van het wettelijk bewijsvermoeden leidt er in Groningen toe dat de TCMG uitgaat van causaliteit als de schade naar zijn aard kan zijn ontstaan door bodembeweging door de gaswinning uit het Groningenveld en de gasopslag Norg en als de schade geen evidente, aantoonbare andere oorzaak heeft. Als aangetoond wordt dat de schade een andere evidente oorzaak heeft dan is daarmee het bewijsvermoeden weerlegd en is er geen sprake van causaliteit.

In het kader van de landelijke aanpak dient naar het oordeel van de Tcbb ook voor overige mijnbouwschades in Nederland als uitgangspunt te gelden dat causaliteit met bodembeweging door mijnbouw is aangetoond indien de schade kan zijn veroorzaakt door bodembeweging door de mijnbouw en als de schade geen evidente, aantoonbare andere oorzaak heeft. De beoordeling van mijnbouwschades zal daarmee materieel voor geheel Nederland gelijk zijn.

- rechtsbescherming

Een burger, die het niet eens is met een uitspraak van de TCMG (en later het IMG), kan daartegen opkomen, eerst bij de Deelcommissie Bezwaar van de TCMG en vervolgens bij de bestuursrechter. De bestuursrechter past evenals de TCMG het wettelijk bewijsvermoeden toe.

Een burger, die het niet eens is met een uitspraak van de Commissie Mijnbouwschade zal, ook na indiening van een zienswijze, alsnog naar de civiele rechter kunnen gaan voor een beoordeling van zijn schadeclaim. In de procedure bij de civiele rechter is het wettelijk bewijsvermoeden niet van toepassing.

Zes elementen

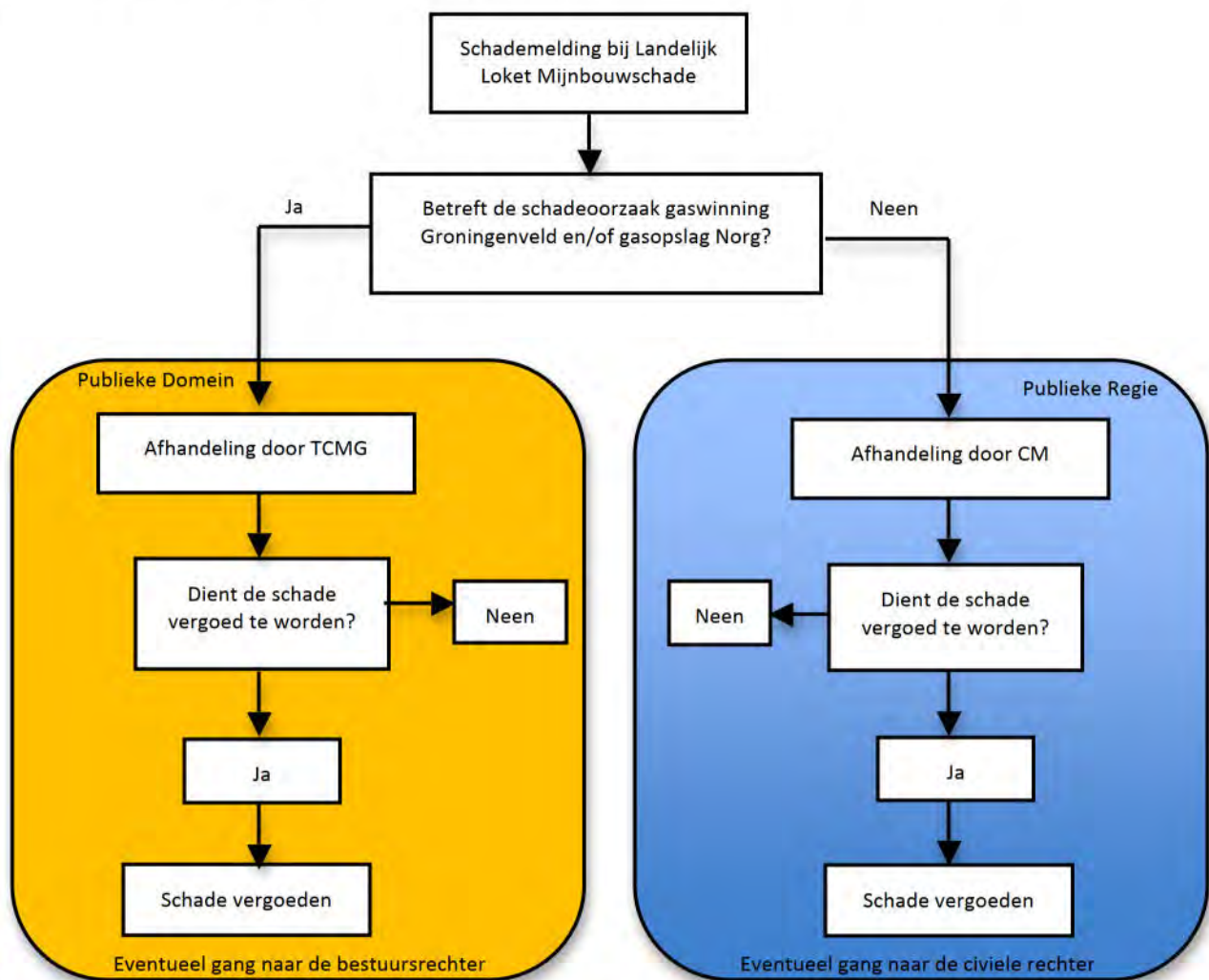
De minister heeft aan de Tcbb gevraagd om met een voorstel te komen voor een schadeprotocol Gaswinning Kleine Velden op Land. Een schadeprotocol staat echter niet op zichzelf. Uitgangspunt is dat de Landelijke Aanpak Afhandeling Mijnbouwschade de volgende zes elementen omvat:

1. Een centraal meldpunt voor mijnbouwschade, het Landelijk Loket Mijnbouwschade (LLM).

2. Een landelijke Commissie Mijnbouwschade (CM) voor de beoordeling en de afhandeling van mijnbouwschades.
3. Een uitvoeringorganisatie voor de CM.
4. Een landelijke schadeprotocol per mijnbouwtype.
5. Een convenant per mijnbouwtype tussen de Staat en de mijnbouwmaatschappijen met afspraken over de schadeafhandeling door de CM.
6. Gebiedsarrangementen die voorzien in een adequate communicatie over de mijnbouwactiviteiten in een bepaald gebied en een passende verdeling van de lasten en de lusten van die mijnbouwactiviteiten.

De minister van EZK heeft ervoor gekozen om de schadeafhandeling door de TCMG in het publieke domein te plaatsen en de afhandeling van mijnbouwschade die niet onder de TCMG valt onder publieke regie te laten afhandelen. In dit advies is de Tcbb van deze keuze uitgegaan. In essentie dient de schadeafhandeling procedureel zo veel mogelijk volgens dezelfde richtlijnen en stappen plaats te vinden, onafhankelijk of deze wordt uitgevoerd door de TCMG in het publieke domein of door de CM onder publieke regie. Voor de burger mag het resultaat van de wijze van afhandeling daardoor niet worden beïnvloed. Uit het oogpunt van uniformiteit heeft het naar het oordeel van de Tcbb de voorkeur om het verschil op termijn op te heffen.

In figuur 1 is de procesgang bij de afhandeling van mijnbouwschade volgens deze nieuwe landelijke aanpak op hoofdlijnen schematisch weergegeven.

Figuur 1 - Afhandeling mijnbouwschades in het publieke domein en onder publieke regie

Bij de schadeafhandeling worden bijbehorende schadeprotollen toegepast en wordt rekening gehouden met de inhoud van bestaande regelingen, gebiedsconvenanten en gebiedsarrangementen voorzover van belang voor de schadeafhandeling.

Naast de totstandkoming van de landelijke aanpak voor de afhandeling van mijnbouwschade blijft – zoals reeds aangegeven in het Tcbb-advies 'Help, een scheur in mijn huis!' – ook het volgende nodig:

- Een integrale en transparante beoordeling van risico's voorafgaand aan de start van mijnbouwactiviteiten en heldere afspraken tussen mijnbouwbedrijven, Rijk en regionale overheden omtrent de verdeling van de lasten en de lusten.
- Een transparante en onafhankelijke monitoring van mogelijke schaderisico's tijdens de mijnbouwactiviteiten, door inzichtelijk te maken welke bodembeweging (bodemdaling en bodemtrilling) feitelijk optreedt. Uitgangspunt daarbij zal moeten zijn dat een geïnteresseerde burger eenvoudig het verloop van de bodembeweging in zijn omgeving moet kunnen volgen.

De Tcbb verwijst in dit verband ook naar het Tcbb-advies d.d. 06-09-2018 over de representatieve nulmeting aan gebouwen. De Tcbb concludeert in dat advies dat de representatieve nulmeting slechts een beperkte meerwaarde heeft en adviseert in te zetten op een uitbreiding van de meetnetten boven de kleine velden. Daarmee is voor burgers inzichtelijk welke bodembeweging is opgetreden, terwijl die informatie ook belangrijk is voor de beoordeling van eventueel gemelde schades. De Tcbb benadrukt ook in dit advies het belang daarvan.

3. Landelijke Aanpak Afhandeling Mijnbouwschade

In hoofdstuk 2 zijn de zes elementen genoemd waaruit de landelijke aanpak bestaat. In dit hoofdstuk worden deze elementen nader uitgewerkt.

1. Landelijk Loket Mijnbouwschade

Het huidige Landelijk Loket Mijnbouwschade (LLM), dat is ondergebracht bij RVO, kan momenteel melders van schade helpen bij het bepalen van de aansprakelijke mijnbouwmaatschappij en bij het indienen van een schadeclaim bij die mijnbouwmaatschappij.

In de landelijke aanpak wordt het LLM verder ontwikkeld als centraal digitaal meldpunt voor mijnbouwschade, waar burgers, die vermoeden dat zij schade hebben als gevolg van mijnbouwactiviteiten, hun schade kunnen melden en als centraal digitaal informatiepunt, dat een burger alle informatie geeft rond mijnbouwactiviteiten in Nederland. Het LLM geeft de schademelder dan informatie over welke gegevens de melder dient te verstrekken over de gemelde schade.

Met een centraal meldpunt wordt bereikt dat alle burgers één loket hebben in het geval zij schade willen melden, ongeacht hun woonplaats en ongeacht de mijnbouwactiviteit die de schade heeft veroorzaakt.

Het LMM zorgt dat de ontvangen schademeldingen worden doorgeleid naar hetzij de TCMG (indien de schade gerelateerd is aan de gaswinning in het Groningenveld en/of de gasopslag in Norg) hetzij de Commissie Mijnbouwschade. In gevallen van twijfel wordt de schademelding ook doorgeleid naar de CM voor nader advies over de te volgen route.

2. Commissie Mijnbouwschade

Door de Staat wordt een landelijke Commissie Mijnbouwschade (CM) ingesteld, met als taak de onafhankelijke afhandeling van alle mijnbouwschades in Nederland uitgezonderd de mijnbouwschades door de gaswinning in het Groningenveld en de gasopslag Norg.

De CM bestaat uit minimaal 3 en maximaal 7 onafhankelijke leden. In de commissie is juridische, communicatieve en technisch bestuurskundige kennis aanwezig, alsmede kennis van bouwconstructies, diepe ondergrond, ondiepe ondergrond en mijnbouwactiviteiten.

De CM stelt voor haar werkzaamheden kamers in. Deze kamers betreffen de gaswinning uit de kleine velden op land, de zoutwinning, de geothermie en de naijlende gevolgen van de kolenwinning in Limburg, dan wel combinaties daarvan.

De werkwijze van de CM is in overeenstemming met het schadeprotocol voor het betreffende mijnbouwtype waarbij tevens rekening wordt gehouden met de inhoud van het voor dat mijnbouwtype gesloten Convenant en eventuele regelingen, gebiedsconvenanten en gebiedsarrangementen voorzover van belang voor de schadeafhandeling.

De CM maakt gebruik van gekwalificeerde, onafhankelijke deskundigen, conform de schadeprotocollen.

De CM kan de minister van EZK adviseren over diverse aangelegenheden rond de afhandeling van mijnbouwschade, waar nodig in overleg met de betrokken mijnbouwmaatschappijen.

De CM beschikt over passende publieke financiering.

Bij de instelling van de CM wordt voorzien in een procedure voor periodieke evaluatie van de CM met inbreng vanuit betrokken burgers, regionale overheden en mijnbouwmaatschappijen.

3. Uitvoeringsorganisatie

De CM moet gebruik kunnen maken van een adequate uitvoeringsorganisatie. Zoals bij de uitgangspunten is vermeld moet worden onderzocht of daarvoor gebruik kan worden gemaakt van de voor de TCMG reeds beschikbare uitvoeringsorganisatie. Hierover dient nadere afstemming met EZK en TCMG plaats te vinden. Dat geldt ook voor het beoordelingskader dat de TCMG voor de schadeafhandeling hanteert.

Nagegaan moet daarbij worden of, en zo ja welke aanpassingen en aanvullingen nodig zijn in de uitvoeringorganisatie en in het beoordelingskader van de TCMG, in eerste instantie in relatie tot de gaswinning uit de kleine velden, later ook voor de andere types mijnbouw. Gedacht kan daarbij worden aan een separate afhandelingslijn binnen de uitvoeringsorganisatie met voldoende capaciteit, die beschikbaar is voor en die kan worden aangestuurd door de CM. Belangrijk is dat grotere aantallen schademeldingen snel kunnen worden afgehandeld.

4. Schadeprotocollen

Door de Staat wordt per mijnbouwtype een landelijk schadeprotocol vastgesteld voor de mijnbouwtypes:

- gaswinning kleine velden op land;
- zoutwinning;
- geothermie;
- najlende gevolgen van de kolenwinning in Limburg.

De schadeprotocollen zijn bijlagen bij het instellingbesluit van de CM.

Elk schadeprotocol bevat een set van regels die worden gehanteerd door de CM bij de beoordeling en de vergoeding van schades. Naast regels die generiek van toepassing zijn kan een schadeprotocol regels bevatten die specifiek van toepassing zijn voor het betreffende mijnbouwtype.

De generieke regels in de schadeprotocollen betreffen de volgende onderwerpen:

1. Begripsomschrijvingen.
2. Eisen die worden gesteld aan schademeldingen.
3. Regels die gelden in geval van een acuut onveilige situatie.
4. Ontvangst en eerste beoordeling van de schademelding.
5. De te volgen procedure bij de schadeafhandeling (zonder of met deskundigenonderzoek).
6. Benoeming van deskundige(n) en zienswijze van de schademelder.
7. Onderzoek door en advies van deskundige(n).
8. Zienswijze van de schademelder op het advies van de deskundige(n).
9. Uitspraak van de CM.
10. Vergoeding van de schade.

Voor het Schadeprotocol Gaswinning Kleine Velden op Land zijn deze onderwerpen nader uitgewerkt in hoofdstuk 4. De opzet hiervan sluit zo veel mogelijk aan bij de opzet van het schadeprotocol dat onderdeel is van het instellingsbesluit van de TCMG d.d. 31-01-2018 en de opzet van de door de TCMG vastgestelde voorlopige werkwijze d.d. 17-04-2018.

De CM stelt zonodig per schadeprotocol een nadere werkwijze vast voor de afhandeling van schades.

De CM stelt tevens een beoordelingskader vast dat door deskundigen gehanteerd wordt bij de beoordeling van schades.

Uitgaande van het primaat van de publieke regie is de uitspraak van de CM bindend voor de betreffende mijnbouwmaatschappij die de schade conform de uitspraak van de CM vergoedt aan de schademelder. Dit wordt vastgelegd in de te sluiten convenanten tussen de Staat en de mijnbouwmaatschappijen (zie hierna).

De schadeafhandeling door de CM voorziet niet in een bezwaar- of beroepsmogelijkheid voor de schademelder. Indien de schademelder het niet eens is met de uitspraak van de CM kan deze zich wenden tot de civiele rechter.

De Tcbb adviseert om voor het begrip schade aan te sluiten bij het Burgerlijk Wetboek. Daarbij geldt dat de voorgestelde landelijke aanpak met name is bedoeld voor burgers die schade ondervinden aan hun eigendom. In beginsel betreft dit fysieke schade aan woningen en vergelijkbare objecten en materiële schade die het gevolg is van deze fysieke schade. De Tcbb stelt voor om – evenals is geschied bij de instelling van de TCMG – de schade die via de landelijke aanpak voor vergoeding in aanmerking komt voornamelijk te beperken tot deze fysieke schade aan woningen en vergelijkbare objecten en de materiële schade die daarvan het gevolg is. In vervolg op de rechtsontwikkeling zou de reikwijdte van de landelijke aanpak dan nog uitgebreid kunnen worden met de beoordeling van immateriële schade en/of de waardevermindering van objecten.

5. Convenanten

Tussen de Staat en de mijnbouwmaatschappijen wordt per mijnbouwtype een convenant gesloten waarin afspraken worden vastgelegd over de afhandeling van mijnbouwschade door de CM en het daarbij gehanteerde schadeprotocol.

De afspraken behelzen onder meer dat de uitspraken van de CM bindend zijn voor de mijnbouwmaatschappijen die zich verplichten tot betaling van de door de CM vastgestelde schadevergoedingen aan schademelders. De afspraken betreffen ook de financiering van de kosten van de schadeafhandeling door de CM en de financiering van de door de CM toegekende schadevergoedingen.

De Tcbb adviseert in ieder geval de volgende onderwerpen in de convenanten te regelen:

1. Verantwoordelijkheden van betrokken partijen.
2. Commitment aan de CM en de uitspraken van de CM.
3. Commitment aan het betreffende schadeprotocol.
4. De relatie met gebiedsarrangementen, regionale en lokale afspraken en regelingen.
5. Financiële afspraken ten aanzien van de schadeafhandeling door de CM en de uitvoeringsorganisatie.
6. Financiële afspraken ten aanzien van de door de CM vastgestelde schadevergoedingen.
7. In- en uittreden van partijen.

6. Gebiedsarrangementen

In het Tcbb-advies 'Help, een scheur in mijn huis!' is het begrip gebiedsarrangement geïntroduceerd. Een gebiedsarrangement is bedoeld om afspraken vast te leggen tussen de mijnbouwmaatschappij en belanghebbenden in de omgeving van een mijnbouwactiviteit over (a) de communicatie over de mijnbouwactiviteit en (b) een passende verdeling van de lasten en de lusten van die activiteit.

Inmiddels wordt bij de (hernieuwde) vaststelling van winningsplannen al steeds meer aandacht besteed aan het onderzoeken van schaderisico's (voorafgaand aan een winning) en de monitoring van schaderisico's (tijdens een winning). Die monitoring houdt in dat tijdens de mijnbouwactiviteit bodembewegingen permanent worden geregistreerd. In gebiedsarrangementen kan worden vastgelegd dat, en op welke wijze de betreffende meetresultaten toegankelijk worden gemaakt voor burgers.

Binnen het mijnbouwtype gaswinning uit kleine velden zetten mijnbouwmaatschappijen nu reeds bij nieuwe mijnbouwactiviteiten samen met de omgeving zogenaamde projectafstemmingsprogramma's op, overeenkomstig de gedragscode van de branchevereniging van olie- en gasmaatschappijen (Nogepa). Tevens is sprake van zogenaamde gebiedsconvenanten. Deze projectafstemmingprogramma's en gebiedsconvenanten zouden onderdeel kunnen zijn van een gebiedsarrangement voor het betreffende winningsgebied.

De Tcbb adviseert om in winningsgebieden de totstandkoming en verdere ontwikkeling van gebiedsarrangementen te stimuleren door middel van omgevingsprocessen. De nieuwe Omgevingswet biedt hiervoor ook instrumenten aan.

In een omgevingsproces kunnen betrokken zijn:

- gemeente(s);
- provincie(s);
- waterschap(pen);
- burgers;
- mijnbouwmaatschappij(en);
- Staat der Nederlanden.

Momenteel worden al op enkele plaatsen omgevingsprocessen geïnitieerd om tot nadere afspraken te komen tussen burgers, lokale en regionale overheden en mijnbouwmaatschappijen rond mijnbouwactiviteiten in een winningsgebied. Zo participeert de NAM in het omgevingsproces Ternaard en initieert zij een vergelijkbaar proces in de regio Assen. Vermilion participeert in een projectafstemmingsprogramma in Weststellingwerf en Taqa heeft gebiedsconvenanten gesloten met de Gemeenten Alkmaar, Bergen, Heiloo en Schermer.

Een omgevingsproces zou kunnen leiden tot de gezamenlijke ontwikkeling van bijvoorbeeld energietransitieprogramma's, waaraan de betrokken mijnbouwmaatschappij en eventueel ook de Staat een financiële bijdrage leveren. Zo'n programma kan lokale projectvoorstellen volgens regelingen als bijvoorbeeld ISDE stimuleren.

4. Schadeprotocol Gaswinning Kleine Velden op Land

In dit hoofdstuk wordt een uitwerking gegeven van het schadeprotocol voor gaswinning uit de kleine velden op land.

Introductie

Zoals aangegeven in het Tcbb-advies 'Help, een scheur in mijn huis!' is bij de gaswinning uit de kleine velden op land de situatie anders dan in Groningen. De veiligheidsrisico's en de kans op schade zijn bij de gaswinning uit de kleine velden aanzienlijk kleiner.

Gaswinning leidt tot bodemdaling en kan leiden tot geïnduceerde aardbevingen met bodemtrilling tot gevolg. Bij gaswinning uit de kleine velden is de bodemdaling in het algemeen zeer gering waardoor ook de kans op schade door bodemdaling zeer klein is. Echter, omdat schade door bodemdaling niet volledig is uit te sluiten zullen schademeldingen die aan bodemdaling zijn gerelateerd ook worden beoordeeld door de CM.

Bij gaswinning uit de kleine velden kan schade optreden door bodemtrilling. Zo hebben de aardbeving met magnitude 2,3 in Emmen op 30 september 2015 en de aardbeving met magnitude 2,4 in Zuidlaren op 23 december 2016 tot circa 500 schademeldingen geleid. Deze schademeldingen zijn inmiddels grotendeels afgehandeld door de NAM, zij het met veel vertraging. Met de beoogde landelijke aanpak moeten dergelijke schademeldingen in de toekomst sneller en efficiënter afgehandeld kunnen worden. De wijze van afhandeling wordt in het Schadeprotocol Gaswinning Kleine Velden op Land nader geregeld.

Als er bij gaswinning uit een klein veld schade ontstaat dan zal deze bijna altijd gerelateerd zijn aan bodemtrilling door een geïnduceerde aardbeving. Een aardbeving kan leiden tot grotere aantallen schademeldingen binnen korte tijd na de aardbeving. Omdat de kans op grotere magnitudes bij gaswinning uit kleine velden klein is zullen de eventueel veroorzaakte schades veelal een geringe omvang hebben.

Bij het uitgangspunt van een laagdrempelige en ruimhartige afhandeling van mijnbouwschade in het kader van de landelijke aanpak past een snelle/versnelde afhandeling van schades van geringe omvang en een afhandeling waarbij mogelijke onzekerheden over het causaal verband tussen een schade en mijnbouwactiviteit niet voor rekening en risico van de burger worden gelaten. In het schadeprotocol wordt hieraan een nadere invulling gegeven door onder meer het vaststellen van respectievelijk een effectgebied en een centrumgebied rondom het epicentrum van een aardbeving alsmede door een ruimhartige beoordeling van het causaal verband.

Onderwerpen in het schadeprotocol

Van de in hoofdstuk 3 gegeven onderwerpen voor een schadeprotocol wordt in deze paragraaf een nadere uitwerking met toelichting gegeven.

1. Begripsomschrijvingen

1a Schade

Gedefinieerd wordt wat onder schade wordt verstaan waarbij wordt aangesloten bij het Burgerlijk Wetboek (6:106 BW) en het schadeprotocol van de TCMG (en haar opvolger het IMG). In afwachting van de verdere rechtsontwikkeling wordt de mogelijkheid voor burgers om schade vergoed te krijgen via de landelijke aanpak beperkt tot:

- fysieke schade aan woningen en vergelijkbare objecten die is veroorzaakt door bodembeweging als gevolg van de gaswinning;

- materiële schade die het gevolg is van deze fysieke schade.

1b Effectgebied

Het effectgebied is een gebied rondom het epicentrum van een aardbeving door de gaswinning waarin op grond van de huidige kennis schade kan zijn veroorzaakt door de aardbeving. De ligging van het effectgebied wordt zo spoedig mogelijk en bij voorkeur binnen één week na een aardbeving door middel van een kaart beschikbaar gesteld op de website van de CM. Schademeldingen worden in beginsel alleen in behandeling genomen indien de schadelocatie binnen het effectgebied ligt. Op grond van haar discretionaire bevoegdheid kan de CM schademeldingen van buiten het effectgebied in behandeling nemen.

Toelichting:

Met het oog op een efficiënte en transparante afhandeling van schademeldingen wordt bij de landelijke aanpak het begrip effectgebied gehanteerd. Dat is het gebied rondom het epicentrum van een aardbeving waarbinnen schade aan bebouwing kan zijn ontstaan, terwijl dat daarbuiten vrijwel uitgesloten is. De grootte van het effectgebied is afhankelijk van de magnitude van de aardbeving, de diepte van het hypocentrum en de eigenschappen van de ondergrond in het betreffende gebied. De grootte van het effectgebied is daarmee dynamisch en gekoppeld aan de betreffende aardbeving en locatie.

Met het hanteren van een effectgebied wordt met name voorkomen dat schademeldingen van ver buiten dit gebied, waarbij het vrijwel uitgesloten is dat de schade is veroorzaakt door de aardbeving, inhoudelijk moeten worden beoordeeld. Het zal in dit verband duidelijk zijn dat een eventuele aardbeving met een beperkte magnitude in bijvoorbeeld het gasveld De Wijk bij Meppel schade zou kunnen veroorzaken in de directe omgeving van het epicentrum, maar niet op locaties in de provincie Utrecht. Omdat bevingsschades op locaties juist buiten het effectgebied echter niet volledig zijn uit te sluiten biedt de discretionaire bevoegdheid van de CM ruimte om dergelijke schademeldingen toch in behandeling te nemen. De kans is echter zeer groot dat voor locaties buiten het effectgebied een andere evidente oorzaak voor de schade zal worden aangetoond dan beving door de gaswinning. Voor locaties binnen het effectgebied zal uit de inhoudelijke beoordeling overigens ook kunnen blijken dat de schade het gevolg is van een andere evidente oorzaak dan beving door de gaswinning.

De Tcbb adviseert de begrenzing van het effectgebied te baseren op een kans 10^{-4} (1 op 10.000)¹ dat in een relatief kwetsbaar pand op een locatie juist buiten het effectgebied bevingsschade optreedt. Daarbij hoort een topwaarde van de opgetreden trillingssnelheid van 3 mm/s (PGV_{MaxRot}) met een overschrijdingskans van 10^{-3} (1 op 1.000). De snelheid van 3 mm/s is gekozen omdat er bij deze snelheid een kleine kans is dat schade ontstaat aan voor trillingsschade gevoelige bouwdelen zoals kwetsbaar metselwerk. De Tcbb adviseert uit te gaan van 2 mm/s als er op een schadelocatie al eerder bodemtrillingen door aardbevingen met vergelijkbare snelheden zijn geweest. Beide waarden zijn ontleend aan SBR Trillingsrichtlijn A: Schade aan bouwwerken: 2017. De gekozen getalwaarden volgen overigens niet uit exacte wetenschap maar moeten worden opgevat als goed bruikbare keuzes ten behoeve van de shadeafhandeling.

Het effectgebied van een beving wordt vastgesteld door het KNMI op basis van het door de CM vastgestelde criterium. De ministeries van EZK en I&M verlenen het KNMI hiertoe opdracht. De staande praktijk is dat het KNMI direct na het optreden van een aardbeving informatie beschikbaar stelt over de opgetreden aardbeving, zijnde het tijdstip van optreden, de magnitude, de locatie van het epicentrum en de diepte van hypocentrum. Voorlopige informatie is 'real time' beschikbaar op de

¹ Deze gekozen kans behoort bij het vrijwel uitgesloten zijn dat schade buiten het effectgebied is veroorzaakt door de aardbeving. Deze kans sluit ook aan bij de kans die de TCMG hiervoor hanteert.

website van het KNMI, binnen een aantal dagen gevolgd door een actualisatie op grond van een analyse van de metingen door het KNMI. Dit geldt ook voor aardbevingen die het gevolg zijn van de gaswinning.

De begrenzing van het effectgebied van een beving zal door het KNMI worden vastgesteld op basis van een rekenmodel (Ground Motion Model), dat geschikt is voor het betreffende kleine veld, in combinatie met de beschikbare resultaten van de in het betrokken gebied uitgevoerde metingen van de opgetreden trillingssnelheden met het meetnetwerk van het KNMI. Daarbij wordt rekening gehouden met onzekerheden in rekenmodellen en metingen. Het effectgebied wordt op deze wijze door een deskundig instituut en onafhankelijk van de mijnbouwmaatschappij vastgesteld.

Met het KNMI worden afspraken gemaakt over de wijze van bepalen van het effectgebied en het leveren van een betreffende kaart aan de CM. Deze kaart wordt vervolgens binnen één week na de aardbeving door de CM gepubliceerd op de CM-website, zodat burgers kunnen zien wat de begrenzing van het effectgebied is.

Aardbevingen met een kleine magnitude (indicatief kleiner dan $M = 1,5$ à $2,0$, maar afhankelijk van de diepte van het hypocentrum en de eigenschappen van de ondergrond) veroorzaken trillingssnelheden die te klein zijn om schade te kunnen veroorzaken, ook in de directe omgeving van het epicentrum. Dat wordt in dat geval eveneens op basis van door het KNMI aangeleverde informatie door de CM aangegeven op haar website. Er is dan dus geen effectgebied.

1c Centrumgebied

Het centrumgebied is een binnen het effectgebied gelegen gebied rondom het epicentrum van een aardbeving door de gaswinning. De ligging van het centrumgebied wordt zo spoedig mogelijk en bij voorkeur binnen één week na een aardbeving door middel van een kaart beschikbaar gesteld op de website van de CM. Schademeldingen van locaties binnen het centrumgebied worden afgehandeld via een versnelde procedure mits het gemelde schadebedrag niet hoger is dan € 1.500,00 exclusief BTW.

Toelichting:

Het centrumgebied is een kleiner gebied rondom het epicentrum dan het effectgebied. In het centrumgebied zijn de trillingssnelheden door de aardbeving groter dan daarbuiten waardoor de kans op schade in het centrumgebied groter is. Net als bij het effectgebied is de grootte van het centrumgebied afhankelijk van de magnitude van de aardbeving, de diepte van het hypocentrum en de eigenschappen van de ondergrond in het betreffende gebied. De grootte van het centrumgebied is daarmee ook dynamisch en gekoppeld aan de betreffende aardbeving en locatie.

De Tcbb introduceert het begrip centrumgebied om grotere aantallen schademeldingen van schades met een beperkt schadebedrag via een versnelde procedure te kunnen afhandelen. De snelheid van de afhandeling wordt bereikt door de betreffende schades zonder deskundigenonderzoek af te handelen. Daarvoor moet aan de voorwaarde zijn voldaan dat het gemelde schadebedrag niet hoger is dan € 1.500,00 exclusief BTW. De mogelijkheid van een versnelde procedure is overeenkomstig de werkwijze van de TCMG.

De Tcbb adviseert de begrenzing van het centrumgebied te baseren op een topwaarde van de opgetreden trillingssnelheid van 3 mm/s (PGV_{MaxRot}) met een overschrijdingskans van 10^{-1} (1 op 10). Bij dit criterium hoort een kans van circa 10^{-2} (1 op 100) dat een schademelding van juist buiten het centrumgebied ten onrechte niet via de versnelde procedure wordt afgehandeld. Dat is op zich niet bezwaarlijk omdat die schademelding vervolgens wordt afgehandeld via de standaard procedure.

Het centrumgebied wordt door het KNMI op dezelfde wijze vastgesteld als het effectgebied en vervolgens gepubliceerd op de CM-website.

1d Overige begrippen

In aanvulling op de hiervoor genoemde begrippen worden de overige begrippen in het schadeprotocol omschreven conform het schadeprotocol van de TCMG.

2. Eisen die worden gesteld aan schademeldingen

Een schade wordt gemeld bij het Landelijk Loket Mijnbouwschade. De schade kan digitaal of per post worden gemeld.

De schademelding bevat ten minste:

- a. de naam en het adres van de melder;
- b. de datum van de melding;
- c. de aard en het adres van het gebouw waarop de melding betrekking heeft;
- d. de datum en het tijdstip waarop de schade is ontstaan of een inschatting daarvan;
- e. een aanduiding van de oorzaak van de schade;
- f. een beschrijving van de aard en de omvang van de schades en foto's daarvan;
- g. een zo goed mogelijke schatting van het schadebedrag;
- h. de inschatting of sprake zou kunnen zijn van een acuut onveilige situatie (zie 3);
- i. (indien van toepassing) de melding dat de schade ook bij een ander orgaan gemeld is;
- j. overige relevante informatie.

Een schademelding moet worden ingediend binnen een termijn van één jaar na de aardbeving. Schades die buiten deze termijn worden gemeld worden in beginsel niet in behandeling genomen. Op grond van haar discretionaire bevoegdheid kan de CM besluiten schademeldingen die later zijn gedaan toch in behandeling te nemen. Om in aanmerking te kunnen komen voor afhandeling via de versnelde procedure geldt, naast andere voorwaarden (zie 5.), een termijn van drie maanden na de aardbeving.

Toelichting:

De reden voor het opnemen van termijnen is dat bodemtrilling als schadeoorzaak gekoppeld is aan het optreden van een aardbeving als gevolg van de gaswinning. Informatie over opgetreden aardbevingen wordt naar buiten gebracht door het KNMI en, als er sprake is van aardbevingen door de gaswinning uit de kleine velden, ook door de CM. Burgers in het betreffende gebied kunnen daarvan op de hoogte zijn als zij de aardbeving al niet hebben gevoeld of ervan hebben gehoord. De door de bodemtrilling veroorzaakte schade manifesteert zich vrijwel direct na de aardbeving en zal normaliter binnen korte tijd kunnen worden opgemerkt en worden gemeld. De genoemde termijnen doen overigens geen afbreuk aan de wettelijke verjaringstermijnen.

3. Regels die gelden in geval van een acuut onveilige situatie

Acuut onveilige situaties kunnen worden gemeld op de wijze die is aangegeven op de website van het LLM.

Toelichting:

De kans op het ontstaan van acuut onveilige situaties door aardbevingen als gevolg van de gaswinning uit de kleine velden is extreem klein maar is ook niet volledig uit te sluiten. In de onwaarschijnlijke situatie dat dit toch gebeurt moet duidelijk zijn welke regels gelden. Omdat er in dit geval sprake is van urgentie moet de schademelder gebruik kunnen maken van een speciale meldingsprocedure. Vervolgens moet de schademelding op adequate wijze direct worden opgevolgd. Voor de procedure en de vervolgstappen kan worden uitgegaan van de werkwijze van de TCMG bij de melding van een acuut onveilige situatie (zogenaamde AOS-melding).

4. Ontvangst en eerste beoordeling van de schademelding

Na ontvangst van een schademelding wordt de ontvangst daarvan bevestigd aan de melder. De CM beoordeelt of de melding volledig en ontvankelijk is. Bij onvolledige meldingen wordt de melder schriftelijk in de gelegenheid gesteld om de melding (zo veel mogelijk) te completeren. De CM kan hierbij assisteren. Voor de completering geldt een termijn van twee weken.

Completering van de schademelding is niet nodig indien duidelijk is dat de schademelding niet voldoet aan de voorwaarden bij de hierna genoemde toets op de ontvankelijkheid. In dat geval wordt de schademelding namelijk afgewezen.

Voor de beoordeling van de ontvankelijkheid wordt getoetst aan twee voorwaarden die relevant zijn voor schades die zijn veroorzaakt door bodemtrilling als gevolg van een aardbeving door de gaswinning, te weten:

1. er moet sprake geweest zijn van bodemtrilling als gevolg van een door de gaswinning veroorzaakte aardbeving op het ontstaanstijdstip van de schade;
2. de schadelocatie moet in het effectgebied van de aardbeving liggen.

De schademelding is ontvankelijk indien aan deze voorwaarden is voldaan. De CM wijst vervolgens een zaakbegeleider/contactpersoon aan, die contact opneemt met de melder en toelichting geeft over de verdere gang van zaken.

De schademelding is niet ontvankelijk indien niet aan één of beide voorwaarden is voldaan. De CM stelt de schademelder in dat geval op de hoogte dat de schademelding niet in behandeling wordt genomen. De CM heeft op grond van haar discretionaire bevoegdheid om de schademelding toch in behandeling te nemen.

Toelichting:

Zoals eerder aangegeven is de kans op schade door bodemdaling als gevolg van de gaswinning uit de kleine velden zeer klein. Schademeldingen die zijn gerelateerd aan bodemdaling worden ook in behandeling genomen door de CM.

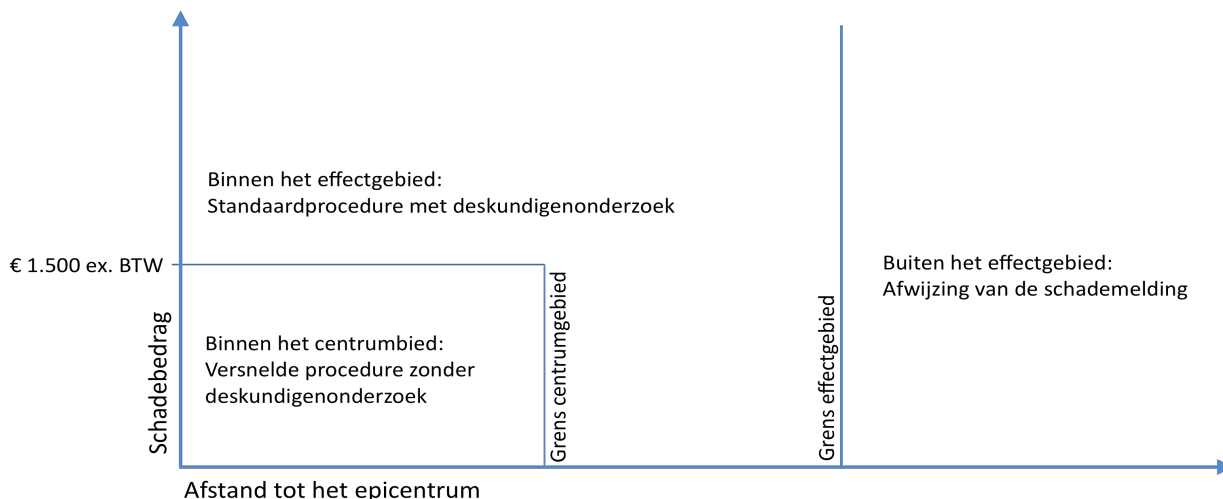
5. De te volgen procedure

Voor de te volgen procedure bij de afhandeling van schademeldingen zijn twee varianten beschikbaar, namelijk de standaard procedure en de versnelde procedure (zie figuur 2). De versnelde procedure wordt gevolgd voor schademeldingen die voldoen aan de volgende voorwaarden:

- de schadelocatie ligt in het centrumgebied;
- het gemelde schadebedrag is niet hoger dan € 1.500,00 exclusief BTW;
- de schade is gemeld binnen drie maanden na de aardbeving.

Voor de overige schademeldingen wordt de standaard procedure gevolgd.

De CM stelt de schademelder op de hoogte van de te volgen procedure.

Figuur 2 - Afhandeling via standaard of versnelde procedure

5.a Standaard procedure

Afhandeling via de standaardprocedure houdt in dat de schade door één of meer deskundigen wordt onderzocht waarbij wordt beoordeeld of sprake is van een causaal verband tussen de schade en de aardbeving. Het onderzoek door de deskundige(n) betreft tevens de omvang van de schade voor zover de schade een causaal verband heeft met de aardbeving.

5.b Versnelde procedure

Een schademelding van een locatie binnen het centrumgebied wordt via een versnelde procedure afgehandeld mits het gemelde schadebedrag niet hoger is dan € 1.500,00 exclusief BTW en mits de schade is gemeld binnen drie maanden na de aardbeving.

De CM doet direct op basis van de bij de melding gevoegde stukken en de beschikbare gegevens over de aardbeving een schriftelijke uitspraak over het (vermoedelijke) causale verband tussen de schade en de aardbeving en over de hoogte van het te vergoeden schadebedrag.

De CM kan besluiten om steekproefsgewijs door een deskundige onderzoek te laten doen naar schademeldingen die worden afgehandeld via de versnelde procedure.

Toelichting:

Schadeafhandeling via een versnelde procedure houdt in dat de schade direct wordt vergoed zonder onderzoek door een deskundige. Voor de afhandeling via de versnelde procedure denkt de Tcbb aan een termijn van drie maanden na de schademelding. Voor schades met een beperkt schadebedrag is de versnelde procedure efficiënt omdat daarmee tijd en kosten worden bespaard. Het genoemde bedrag van € 1.500,00 exclusief BTW wordt vastgelegd in het Schadeprotocol Gaswinning Kleine Velden op Land met een mogelijkheid van nadere aanpassing.

6. Benoeming van deskundige(n) en zienswijze van de schademelder

De door de CM te benoemen deskundigen voldoen aan expliciete eisen met betrekking tot de deskundigheid, onafhankelijkheid en onpartijdigheid.

De schademelder wordt door de CM op de hoogte gesteld van het voornemen om één of meer deskundigen te benoemen. De schademelder kan hierop binnen twee weken een zienswijze indienen bij de CM.

Indien de zienswijze van de schademelder naar het oordeel van de CM daartoe aanleiding geeft kan de CM besluiten één of meer andere deskundigen te benoemen.

Toelichting:

Voor de aan de deskundigen te stellen eisen wordt nagegaan of de eisen die de TCMG hanteert geschikt zijn.

7. Onderzoek door en advies van deskundige(n)

Door de deskundige(n) wordt in opdracht van de CM onderzoek gedaan naar het causaal verband tussen de aardbeving en de schade. Tevens wordt de hoogte van het schadebedrag vastgesteld voor zover sprake is van een causaal verband.

Door de deskundige(n) wordt op basis van het onderzoek een adviesrapport uitgebracht aan de CM met advies over:

- de aard en de omvang van de gemelde schade;
- of er sprake is van een causaal verband tussen de aardbeving en de gemelde schade of dat de schade een andere evidente, aantoonbare oorzaak heeft;
- of er eventueel sprake is van meerdere mijnbouwactiviteiten in het gebied die de gemelde schade kunnen hebben veroorzaakt;
- de kosten van het herstel van de fysieke schade voorzover er sprake is van causaliteit;
- de omvang van eventuele materiële schade die het gevolg is van de gemelde fysieke schade;
- eventuele overwegingen omtrent de verdere afhandeling van de schademelding.

Toelichting:

De werkwijze van de deskundigen en de van toepassing zijnde termijnen voor het uitvoeren van het onderzoek, de beoordeling en de rapportage dienen in beginsel aan te sluiten bij wat de TCMG hiervoor hanteert. De Tcbb maakt in bijlage B bij dit advies een aantal kanttekeningen die relevant zijn bij de schadebeoordeling en het beantwoorden van de causaliteitsvraag.

Bij de beantwoording van de causaliteitsvraag adviseert de Tcbb conform haar eigen praktijk de eventuele onduidelijkheid over de schadeoorzaak in het voordeel van de schademelder te laten werken. Er is sprake van causaliteit als de schade naar zijn aard kan zijn veroorzaakt door de aardbeving en als er geen andere evidente aantoonbare oorzaak is. Hiermee wordt invulling gegeven aan het begrip ruimhartigheid.

Een schade kan in relatie staan tot zowel één of meer mijnbouwactiviteiten als tot maatregelen van andere organisaties (bijvoorbeeld een aanpassing van het grondwaterpeil door een waterschap in verband met een bodemdaling als gevolg van gaswinning in een gebied). In dat geval zal de deskundige die relaties in zijn onderzoek betrekken.

Omdat bij het schrijven van dit advies het beoordelingskader van de TCMG nog niet beschikbaar was, kon niet worden nagegaan of dat beoordelingskader geschikt is voor gebruik door de CM.

8. Zienswijze van de schademelder op het advies van de deskundige(n)

Na ontvangst van het adviesrapport van de deskundige(n) wordt dit adviesrapport naar de schademelder gestuurd die binnen een termijn van twee weken een zienswijze kan geven op het rapport. De termijn kan op verzoek van de schademelder door de CM worden verlengd.

Indien de zienswijze van de schademelder naar het oordeel van de CM daartoe aanleiding geeft kan de CM besluiten om een tweede advies aan één of meer deskundigen te vragen.

Toelichting:

Onderdeel van de schadeafhandeling onder publieke regie impliceert geen rol voor de mijnbouwmaatschappij in de afhandeling van een individueel schadegeval door de CM.

9. Uitspraak van de CM

9.a Standaard procedure

De CM doet een schriftelijke uitspraak over het causaal verband tussen de gemelde schade en de mijnbouwactiviteit(en), de hoogte van het te vergoeden schadebedrag en de verantwoordelijke mijnbouwmaatschappij(en). Deze uitspraak is gebaseerd op de schademelding, het adviesrapport van de deskundige(n) en de zienswijze van de schademelder op het adviesrapport van de deskundige(n). In geval van meerdere mijnbouwactiviteiten in het betrokken gebied die de schade veroorzaakt kunnen hebben ('gestapelde mijnbouw') bepaalt de CM het aandeel van elk van de betrokken mijnbouwmaatschappijen in het te vergoeden schadebedrag. Indien de schade volgens de CM een evident andere oorzaak heeft zal zij dit in de uitspraak vermelden. De uitspraak wordt naar de schademelder gestuurd en in afschrift naar de betreffende mijnbouwmaatschappij(en).

9.b Versnelde procedure

De CM doet op basis van de melding een schriftelijke uitspraak over de hoogte van het schadebedrag. Bij de versnelde procedure is dit bedrag maximaal € 1.500,00 exclusief BTW. De uitspraak wordt naar de schademelder gestuurd en in afschrift naar de betreffende mijnbouwmaatschappij(en).

10. Vergoeding van de schade

Schadebedragen worden vergoed zodra de schademelder aan de CM heeft bevestigd dat hij instemt met het door de CM vastgestelde schadebedrag. Voor de vergoeding van vastgestelde schadebedragen zijn er naar keuze van de schademelder drie mogelijkheden:

1. Het te vergoeden schadebedrag wordt - indien het schadebedrag niet hoger is dan € 1.500,00 exclusief BTW - binnen vier weken na ontvangst van de instemming van de schademelder door de mijnbouwmaatschappij(en) rechtstreeks aan de schademelder betaald.
2. Het te vergoeden schadebedrag wordt binnen vier weken na de overlegging van betaalde facturen betreffende het uitgevoerde schadeherstel door de mijnbouwmaatschappij rechtstreeks aan de schademelder betaald.
3. Het te vergoeden schadebedrag wordt binnen vier weken na ontvangst van facturen van de partij die het schadeherstel heeft uitgevoerd door de mijnbouwmaatschappij aan deze partij betaald.

Indien de schademelder niet instemt met het door de CM vastgestelde schadebedrag houdt de schademelder het recht om de schade te laten beoordelen door de civiele rechter.

Toelichting:

Bedragen die via de versnelde procedure worden vergoed zijn niet hoger dan € 1.500,00 exclusief BTW en kunnen rechtstreeks en zonder overlegging van facturen worden uitbetaald aan de schademelder.

5. Vervolgstappen

Landelijk Loket Mijnbouwschade

De Staat initieert dat het bestaande LLM verder wordt ontwikkeld als centraal meldpunt voor mijnbouwschade en als centraal informatiepunt voor mijnbouwactiviteiten.

Commissie Mijnbouwschade

De Staat stelt een landelijke Commissie Mijnbouwschade (CM) in. De CM stelt haar werkwijze en beoordelingskader vast.

Het beoordelingskader dat de TCMG voor de schadeafhandeling hanteert, is ten tijde van het schrijven van dit advies nog in ontwikkeling. In 2019 moet worden beoordeeld of dit beoordelingskader geschikt is voor de landelijke aanpak dan wel daarvoor moet worden bijgesteld en aangevuld.

Uitvoeringsorganisatie

De Staat voorziet in een adequate uitvoeringsorganisatie die beschikbaar is voor en die wordt aangestuurd door de CM. Overwogen kan worden om hiervoor gebruik te maken van de uitvoeringsorganisatie van de TCMG. Hierover dient nadere afstemming met EZK en TCMG plaats te vinden. Dat geldt ook voor het beoordelingskader dat de TCMG voor de schadeafhandeling hanteert. Belangrijk is dat grotere aantallen schademeldingen snel kunnen worden afgehandeld.

Schadeprotocol Gaswinning Kleine Velden op Land

De Staat stelt een Schadeprotocol Gaswinning Kleine Velden vast. Ter uitvoering daarvan maakt de Staat op basis van het Schadeprotocol nadere afspraken met het KNMI voor het leveren van kaarten aan de CM waarop effectgebieden en centrumgebieden zijn aangegeven.

Convenant Gaswinning Kleine Velden op Land

De Staat sluit met de mijnbouwmaatschappijen NAM, Vermilion en Taqa een Convenant Gaswinning Kleine Velden op Land.

Gebiedsarrangementen Gaswinning Kleine Velden op Land

De Staat bevordert dat burgers en lokale overheden worden betrokken bij mijnbouwactiviteiten in hun omgeving en stimuleer via omgevingsprocessen de totstandkoming van Gebiedsarrangementen op basis van lokale projectvoorstellen met bijdragen van de betrokken mijnbouwmaatschappijen en de Staat.

Overgangsregeling Gaswinning Kleine Velden op Land

Vanuit de huidige situatie, waarbij burgers hun schade als gevolg van de gaswinning moeten melden bij de betreffende mijnbouwmaatschappij en waarbij de mijnbouwmaatschappijen de schade afhandelen, kan gefaseerd worden toegewerkt naar de gewenste eindsituatie met de landelijke aanpak voor de schadeafhandeling gaswinning bij de kleine velden. Met het KNMI kunnen afspraken worden gemaakt voor het voorbereiden van het leveren van informatie over effect- en centrumgebieden. Na gereedkomen van het Schadeprotocol Gaswinning Kleine Velden op Land en het beschikbaar komen van een uitvoeringsorganisatie kan de Tcbb - vooruitlopend op de instelling van de CM - tijdelijk de rol van de CM vervullen.

Uitwerking voor overige mijnbouwtypes

Parallel aan de totstandkoming van de landelijke aanpak voor de gaswinning uit de kleine velden kan op overeenkomstige wijze gewerkt worden aan de totstandkoming van de landelijke aanpak voor de overige types mijnbouw, namelijk de zoutwinning, de geothermie en de naijlende gevolgen van de kolenwinning in Limburg. Het Schadeprotocol Gaswinning Kleine Velden op Land kan daarbij fungeren als model voor de schadeprotocolen bij de overige types mijnbouw.

Met betrekking tot mijnbouwschades door de naijlende gevolgen van de kolenwinning in Limburg wordt nog opgemerkt dat in een aantal gevallen geen mijnbouwmaatschappij meer aangesproken kan worden voor vergoeding van die mijnbouwschades. In die gevallen zou de Staat (al dan niet samen met andere partijen) kunnen voorzien in de vergoeding van de mijnbouwschade (rechtstreeks of via een fonds) zodat ook de burgers in Limburg rechtvaardig worden behandeld.

Bijlage A Geconsulteerde instanties en personen

Bewonersgroepen

Bewonersvereniging Stop Gaswinning Marsdijk Nu
Dorpsbelangen Ternaard
Dorpsbelang Wierum

Landelijke en lokale bestuurders

EZK
IPO
VNG
Noordelijke bestuurders

Mijnbouwmaatschappijen

NAM
Vermilion
Taqa
ONE
Nogepa

Overige instanties

TCMG
KNMI
Mijnraad
SodM
RVO

Bijlage B Schadebeoordeling

1. Inleiding

Het achterhalen van de oorzaak of oorzaken van schade aan gebouwen is een lastige opgave, zeker als aardbevingen daarbij een rol kunnen spelen. De grootste knelpunten vanuit technisch oogpunt zijn:

- Bij het vaststellen van de technische causaliteit is de vraag of er een verband is tussen een bepaalde gebeurtenis (in het verleden) en de (op een bepaald moment) geconstateerde schade. Het tijdsaspect speelt daarbij een grote rol. Bij bevingsschade gaat het gewoonlijk om schade die gelijktijdig met de beving, of kort daarna, optreedt. Daartegenover treedt zettingsschade gewoonlijk pas op vele jaren nadat een woning is gebouwd, verbouwd, bijgebouwd, of nadat een verandering in de omgeving heeft plaatsgevonden.
- Hoeveel onderzoek moet worden uitgevoerd om tot een uitspraak over de causaliteit te komen? Er is een tendens om bij gebouwopnames alle aanwezige schades fotografisch vast te leggen en deze één voor één te analyseren. Worden de beoordelingsresultaten beter bij een uitgebreider onderzoek en hoe verhouden de onderzoekskosten zich tot de opgetreden schade?
- Hoe groot is het bij een aardbeving te beschouwen gebied? De door een beving veroorzaakte trillingen zijn op korte afstand van het epicentrum relatief groot en op grote afstand relatief klein. Op welke afstand is de trillingssnelheid zo klein geworden dat er redelijkerwijs geen schade aan gebouwen door de beving meer valt te verwachten c.q. veroorzaakt kan zijn?

2. Onderzoek oorzaken bouwkundige schade in Groningen

Bouwkundige schade doet zich vaak voor in de vorm van scheuren in metselwerk. In de studie naar bouwkundige schade in Groningen² is aan de hand van 69 case studies van gebouwen gekeken welke afzonderlijke oorzaken of combinaties van oorzaken een rol kunnen hebben gespeeld bij het ontstaan van schade. Daartoe zijn scenario's beschouwd om de schade te kunnen verklaren naar type, aard en voorkomen. In het onderzoeksrapport worden de mogelijke oorzaken van schade in drie hoofdcategorieën onderverdeeld:

- gebouwgebonden oorzaken;
- ongelijkmatige zettingen;
- bevingen.

Gebouwgebonden oorzaken zijn die oorzaken die uitsluitend samenhangen met het gebouw, de geometrie, de toegepaste bouwmaterialen en constructiewijzen en met de krachtswerking in het gebouw. Deze oorzaken staan los van de lokale situatie. Gebouwgebonden oorzaken zijn niet specifiek voor de onderzochte panden of voor de provincie Groningen. Deze oorzaken komen in heel Nederland voor.

Zettingen en zettingsverschillen kennen een breed spectrum van achterliggende of dieper liggende oorzaken die sterk worden bepaald door specifieke lokale omstandigheden. In vrijwel alle onderzochte gevallen is de situatie van de fundering in combinatie met de lokale ondiepe ondergrond de belangrijkste factor bij het ontstaan van zettingen en zettingsverschillen. Voor de verklaring van de bouwkundige schade speelt deze oorzaak een grote rol. De meeste onderzochte panden staan niet op palen en zijn zogenaamd 'op staal' (= ondiep) gefundeerd.

² Ir. P.C. van Staaldunin, dr. ir. K.C. Terwel, prof. dr. ir. J.G. Rots, Onderzoek naar de oorzaken van bouwkundige schade in Groningen, Methodologie en case studies ter duiding van de oorzaken, TU Delft, Faculteit Civiele Techniek en Geowetenschappen, Rapportnummer CM-2018-01, 11 juli 2018

Bevingen zijn als schadebijdragende factor moeilijk uit te sluiten van de best verklarende scenario's, maar vallen tegelijk ook moeilijk als zodanig te bewijzen. Het schadebeeld biedt hiervoor meestal onvoldoende aanknopingspunten. Waar combinaties van bevingen met andere oorzaken optreden, lijkt bij lichte bevingen het schadebeeld vooral gerelateerd te zijn aan andere onderliggende oorzaken. Het kan echter zijn dat de beving de 'trigger' is geweest voor het ontstaan van de schade. Voor het betrouwbaar bepalen van de invloed van de beving op de schade is kennis van het moment van het ontstaan van de schade essentieel.

In gemiddeld 70% van de schades kon op basis van de beschikbare schadeopnamerapporten een best verklarend scenario in de studie worden geformuleerd. In de overige gevallen waren er te veel opties of was de kwaliteit van de informatie over de schade onvoldoende om tot een oordeel te komen. Eén van de conclusies van het rapport is dat in Groningen gebouwgebonden oorzaken en ongelijkmatige zettingen de belangrijkste schadeoorzaken zijn. Gebleken is dat gebouwen van na 1970 mede op basis van beter grondonderzoek beter zijn gefundeerd: de schade door zettingen is bij deze gebouwen hier aanzienlijk geringer.

3. Gaswinning uit de kleine velden

De studie biedt een goede basis voor de beoordeling van eventuele schade door gaswinning uit de kleine velden. De bevindingen over gebouwgebonden schade hebben een breder toepassingsgebied dan alleen de provincie Groningen en hetzelfde geldt voor schade als gevolg van ongelijkmatige zettingen: ondiepe funderingen op een samendrukbare klei-ondergrond komen niet alleen in de provincie Groningen voor, maar op veel meer plaatsen in Nederland. Het betreft dan vooral de wat oudere bebouwing.

De Tcbb adviseert bij het beantwoorden van de causaliteitsvraag voor de beoordeling van de oorzaak (of oorzaken) van de schade de volgende werkwijze te ontwikkelen:

- stel per schadegeval een best verklarend scenario op met toepassing van de hiervoor genoemde drie hoofdcategorieën;
- houdt bij het trekken van de uiteindelijke conclusie rekening met de grotere onzekerheid rond het vaststellen van de schadeoorzaak 'bevingen' in vergelijking met de schadeoorzaken 'gebouwgebonden schade' en 'ongelijkmatige zettingen'.

Voor het vaststellen en beoordelen van de schade adviseert de Tcbb de onderzoeken op locatie beperkt te houden tot de schade die door de bewoner is gemeld en dus niet alle onvolkomenheden in een gebouw te gaan fotograferen en analyseren. De Tcbb vindt het belangrijk dat de schade wordt onderzocht en beoordeeld door deskundigen op het gebied van bouwconstructies en ondiepe ondergrond. Die deskundigen zijn tevens verantwoordelijk voor het opstellen van het adviesrapport aan de Commissie Mijnbouwschade.

Met betrekking tot de schadelocatie is van belang dat rekening wordt gehouden met de trillingssnelheden die door een beving kunnen zijn opgetreden in vergelijking met de trillingssnelheid waarbij schade is te verwachten. De gevoeligheid van het bouwdeel voor trillingsschade is daarbij een belangrijke parameter. De SBR Trillingsrichtlijn A: Schade aan bouwwerken: 2017 biedt daarvoor goed bruikbare informatie.

Date : 19-12-2018 17:43:19

F [REDACTED]
T [REDACTED]

17.37

Subject : Re: concept advies Tcbb

Er is net een brief naar de kamer die ook zegt dat het protocol en de Cie er aan komen en dat de Tcbb in 1e kw met advies komt.
Ben morgen van 8 tot 10 mobiel bereikbaar.

[REDACTED]
[REDACTED]

Op wo 19 dec. 2018 17:21 schreef [REDACTED]@assen.nl:

Beste [REDACTED],

Dankjewel.

Of gaan heel veel mensen nu op de VVD stemmen

Ik denk trouwens wel dat de pers het gaat oppakken als Marco Out vertelt over het protocol dat er aan komt. Zitten de Tcbb, NAM en EZK hier op te wachten? Jullie raken dan een deel van de regie op de communicatie kwijt en het kan zijn dat de pers direct de telefoon grijpt om de Tcbb te bellen. Of ligt het sowieso al op straat? Moeten we het nog even hebben over wat Marco wel en niet kan zeggen?

Groet,

[REDACTED]

Van: [REDACTED]@rug.nl]

Verzonden: woensdag 19 december 2018 17:09

Aan: [REDACTED]@assen.nl>

Onderwerp: concept advies Tcbb

Succes in de Raad, misschien gaan nog meer mensen de VVD verlaten...

Groet,

[REDACTED]
[REDACTED]

Emeritus Professor of Business and ICT and Founding Dean,

Faculty of Economics and Business, University of Groningen

Emeritus Professor of Systems Engineering and Founding Dean,

Faculty of Technology, Policy and Management, Delft University of Technology

Visiting Professor, Institute for Finance Management Tanzania

[REDACTED]
[REDACTED]
[REDACTED]
[REDACTED]
[REDACTED]

Disclaimer:

Aan de informatie in deze e-mail en ieder aangehecht databestand kunnen geen rechten worden ontleend. De e-mail is vertrouwelijk en is uitsluitend bestemd voor de geadresseerde. De gemeente Assen aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade als gevolg van onjuistheden, gedateerde informatie of van een onjuiste en onvolledige verzending en ontvangst van informatie.

Date : 26-11-2018 08:10:54

F [redacted]

T [redacted]

Subject : RE: [redacted]

Goedemorgen [redacted]

Hier zijn ze.

[redacted]@hetnet.nl

Tot morgen.

Met vriendelijke groet,

[redacted]
Beleidsregisseur

Gemeente Assen, Team Beleid

[redacted]
[redacted]

e-mail: [redacted]@assen.nl site: www.assen.nl

Van: [redacted]

Verzonden: zondag 25 november 2018 12:45

Aan: [redacted]

Onderwerp: [redacted]

D [redacted]

heb jij een mailadres en 06 nummer van [redacted]?

Dank en groet,

[redacted]
[redacted]

*Emeritus Professor of Business and ICT and Founding Dean,
Faculty of Economics and Business, University of Groningen
Emeritus Professor of Systems Engineering and Founding Dean,
Faculty of Technology, Policy and Management, Delft University of Technology
Visiting Professor, Institute for Finance Management Tanzania*

[redacted]
[redacted]
[redacted]
[redacted]

Date : 26-11-2018 12:16:59
From : [redacted]@rug.nl
To : [redacted]@assen.nl
Subject : Re: [redacted]

Heb met [redacted] morgen na ons gesprek afgesproken.
Heb je wellicht ook een beamer plus laptop, dan neem ik mijn USB stickje mee?

Groet,
[redacted]
[redacted]

Op ma 26 nov. 2018 08:30 schreef [redacted] <[redacted]@assen.nl>:
Dank

[redacted]
[redacted]

Op ma 26 nov. 2018 08:10 schreef [redacted] <[redacted]@assen.nl>:

Goedemorgen [redacted],

Hier zijn ze.

[redacted]@hetnet.nl
[redacted]

Tot morgen.

Met vriendelijke groet,

[redacted]
Beleidsregisseur

Gemeente Assen, Team Beleid

[redacted]
[redacted]

e-mail: [redacted]@assen.nl site: www.assen.nl

Van: [redacted]@rug.nl
Verzonden: zondag 25 november 2018 12:45
Aan: [redacted]@assen.nl
Onderwerp: [redacted]

Dag [redacted],

heb jij een mailadres en 06 nummer van [redacted]?

Dank en groet,

[redacted]
[redacted] FAIS

[REDACTED]
[REDACTED]
[REDACTED]
[REDACTED]
[REDACTED]

Disclaimer:

Aan de informatie in deze e-mail en ieder aangehecht databestand kunnen geen rechten worden ontleend. De e-mail is vertrouwelijk en is uitsluitend bestemd voor de geadresseerde. De gemeente Assen aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade als gevolg van onjuistheden, gedateerde informatie of van een onjuiste en onvolledige verzending en ontvangst van informatie.

Date : 26-11-2018 08:30:33
From : [redacted]@rug.nl
To : [redacted]@assen.nl
Subject : Re: [redacted]

Dank

[redacted]
[redacted]

Op ma 26 nov. 2018 08:10 schreef [redacted]@assen.nl:

Goedemorgen [redacted]

Hier zijn ze.

[redacted]@hetnet.nl
[redacted]

Tot morgen.

Met vriendelijke groet,

[redacted]
Beleidsregisseur

Gemeente Assen, Team Beleid

[redacted]
[redacted]

e-mail: [redacted]@assen.nl site: www.assen.nl

Van: [redacted]@rug.nl
Verzonden: zondag 25 november 2018 12:45
Aan: [redacted]@assen.nl
Onderwerp: [redacted]

Dag [redacted],

heb jij een mailadres en 06 nummer van [redacted]?

Dank en groet,

[redacted]
[redacted] FAIS

*Emeritus Professor of Business and ICT and Founding Dean,
Faculty of Economics and Business, University of Groningen*
*Emeritus Professor of Systems Engineering and Founding Dean,
Faculty of Technology, Policy and Management, Delft University of Technology*
Visiting Professor, Institute for Finance Management Tanzania

[redacted]
[redacted]
[redacted]

Disclaimer:

Aan de informatie in deze e-mail en ieder aangehecht databestand kunnen geen rechten worden ontleend. De e-mail is vertrouwelijk en is uitsluitend bestemd voor de geadresseerde. De gemeente Assen aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade als gevolg van onjuistheden, gedateerde informatie of van een onjuiste en onvolledige verzending en ontvangst van informatie.

Date : 16-1-2019 09:55:20

17.41

F [REDACTED]
T [REDACTED]
S [REDACTED]

Zit in Dar es Salaam. Zal het zondag bekijken...

[REDACTED]
[REDACTED]

Op wo 16 jan. 2019 11:45 schreef [REDACTED]@assen.nl:

Goedemorgen [REDACTED],

[REDACTED] is in Hofbar geweest om te praten over de gaswinningen in Drenthe. Zonder dat je naam wordt genoemd (een adviseur van de minister) wordt je aangehaald. Zie vanaf 10.15:

https://www.uitzendinggemist.net/aflevering/462007/De_Hofbar.html

Groet,

[REDACTED]

Disclaimer:

Aan de informatie in deze e-mail en ieder aangehecht databestand kunnen geen rechten worden ontleend. De e-mail is vertrouwelijk en is uitsluitend bestemd voor de geadresseerde. De gemeente Assen aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade als gevolg van onjuistheden, gedateerde informatie of van een onjuiste en onvolledige verzending en ontvangst van informatie.

Date : 26-11-2018 14:30:41

17.42

From : ██████████@rug.nl
To : ██████████@assen.nl
Subject : Re: ██████████

Voor jullie wellicht ook goed om je door de notities te leiden?

██████████
██████████

Op ma 26 nov. 2018 13:54 schreef ██████████@assen.nl:

Beste ██████████
██████████ gaat zelf even iets regelen. Ik heb hem net gesproken.

Groet,
██████████

[Outlook voor iOS](#) downloaden

Van: ██████████@rug.nl>
Verzonden: maandag, november 26, 2018 12:16 PM
Aan: ██████████
Onderwerp: Re: ██████████

Heb met ██████████ morgen na ons gesprek afgesproken.
Heb je wellicht ook een beamer plus laptop, dan neem ik mijn USB stickje mee?

Groet,
██████████
██████████

Op ma 26 nov. 2018 08:30 schreef ██████████@rug.nl:

Dank

██████████
██████████

Op ma 26 nov. 2018 08:10 schreef ██████████@assen.nl:

Goedemorgen ██████████,

Hier zijn ze.

██████████@hetnet.nl
██████████

Tot morgen.

Met vriendelijke groet,

██████████

Beleidsregisseur

Gemeente Assen, Team Beleid

██████████
██████████

e-mail: ██████████@assen.nl site: www.assen.nl

Van: ██████████@rug.nl
Verzonden: zondag 25 november 2018 12:45
Aan: ██████████@assen.nl>
Onderwerp: ██████████

Dag Pieter,

heb jij een mailadres en 06 nummer van [REDACTED]?

Dank en groet,

[REDACTED]

[REDACTED] FAIS

Emeritus Professor of Business and ICT and Founding Dean,

Faculty of Economics and Business, University of Groningen

Emeritus Professor of Systems Engineering and Founding Dean,

Faculty of Technology, Policy and Management, Delft University of Technology

Visiting Professor, Institute for Finance Management Tanzania

[REDACTED]

[REDACTED]

[REDACTED]

[REDACTED]

[REDACTED]

Disclaimer:

Aan de informatie in deze e-mail en ieder aangehecht databestand kunnen geen rechten worden ontleend. De e-mail is vertrouwelijk en is uitsluitend bestemd voor de geadresseerde. De gemeente Assen aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade als gevolg van onjuistheden, gedateerde informatie of van een onjuiste en onvolledige verzending en ontvangst van informatie.

Date : 20-12-2018 16:01:35

17.43

F

T

Subject : Re: kamerbrief met aandacht voor het schadeprotocol

Dank

Verstuurd vanaf mijn iPad

Op 20 dec. 2018 om 15:58 heeft [\[REDACTED\]@assen.nl](mailto: [REDACTED]@assen.nl) het volgende geschreven:

Be [REDACTED]

Bijgevoegd is een kamerbrief van vandaag van EZK. Op pagina 2 wordt ingegaan op de stand van zaken rond het protocol. In de brief wordt niet genoemd dat het protocol wat betreft werking gelijk wordt aan het protocol in Groningen.

Groet,

[REDACTED]

Disclaimer:

Aan de informatie in deze e-mail en ieder aangehecht databestand kunnen geen rechten worden ontleend. De e-mail is vertrouwelijk en is uitsluitend bestemd voor de geadresseerde. De gemeente Assen aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade als gevolg van onjuistheden, gedateerde informatie of van een onjuiste en onvolledige verzending en ontvangst van informatie.

<s_over_voor_1_juli_duidelijkheid_voor_alle_Limburgers_met_mijnbouwschade_(Kamerstuk_32813-261).docx>

Date : 15-2-2019 15:15:21

17.44

From : [redacted]@rug.nl

To : [redacted]@aaenhunze.nl

Cc : [redacted]@assen.nl, [redacted]@assen.nl, [redacted]@tynaarlo.nl, [redacted]@tynaarlo.nl, [redacted]@westerkwartier.n, [redacted]@westerkwartier.nl, [redacted]@gemeentenoordenveld.nl, [redacted]@gemeentenoordenveld.nl

Subject : Re: Landelijke aanpak afhandeling mijnbouwschade (LAAM) - concept advies TCBB aan Minister van EZK - opmerkingen gemeente Aa en Hunze
Attachment : image003.png;

Veel dank!

Op vr 15 feb. 2019 12:59 schreef [redacted]@aaenhunze.nl:

Beste [redacted], -

Het nu voorliggende concept advies van de Tcbb (LAAM), zoals wij dat afgelopen dinsdag 12 februari hebben ontvangen, is een inhoudelijk goed onderbouwd advies geworden, waarin onze inbreng in het vooroverleg goeddeels is meegenomen.

Hieronder mijn bevindingen die ik ook heb afgestemd met burgemeester [redacted].

Onze algemene opmerkingen heb ik hieronder zo beknopt mogelijk weergegeven en gekoppeld aan de samenvatting, zoals door u is opgenomen op de eerste pagina van het advies. Daarna geef ik nog enkele paginagewijze opmerkingen.

Voor wat betreft het vervolgproces, willen wij opmerken, dat het van belang is dat ook andere gemeenten, waarbij de problematiek geldt van meervoudige en/of overlappende vormen van mijnbouw en mijnbouwschades, zoals o.a. Veendam en Midden Groningen, worden meegenomen in het vervolgproces c.q. afstemming.

Als u nog vragen heeft of een nadere toelichting wenst, dan hoor ik dat uiteraard graag.

Tot slot wens ik u alvast veel succes met het afronden van de opdracht!

Met vriendelijke groet,

Projectcoördinator – beleidsadviseur ruimte
Gemeente Aa en Hunze

[redacted]
[redacted]
www.aaenhunze.nl
[redacted]
[redacted]

Algemene opmerkingen

Samenvatting

Mijnbouwactiviteiten roepen bij bewoners en bestuurders heftige emoties op rond de risico's, de verdeling van de lasten en de lusten en de afhandeling van eventuele schades, niet alleen in Groningen, maar ook daarbuiten, zoals in Drenthe, Friesland, Noord- en Zuid-Holland en Limburg.

Begin 2018 heeft de Staat de schadeafhandeling door de gaswinning in het Groningenveld en de gasopslag in Norg in het publieke domein geplaatst. De betreffende schades worden sinds 19 maart 2018 afgehandeld door de Tijdelijke Commissie Mijnbouwschade Groningen (TCMG) in afwachting van een wettelijke basis voor het 'definitieve' Instituut Mijnbouwschade Groningen (IMG).

Voor de afhandeling van overige mijnbouwschades in Nederland adviseert de Technische Commissie Bodembeweging (Tcbb) om onder een publieke regie¹⁾ een uniforme, onafhankelijke landelijke aanpak vast te stellen die voor alle burgers in Nederland tot een gelijke behandeling leidt. Deze landelijke aanpak moet gaan gelden voor alle types mijnbouw, namelijk de gaswinning uit kleine velden (waaronder de gasopslag in andere velden dan Norg), de zoutwinning, de geothermie en de na-ijlende gevolgen van de vroegere steenkolenwinning in Limburg.

De Tcbb presenteert in dit advies vanuit deze aanpak allereerst een Schadeprotocol Gaswinning Kleine Velden op Land voor de afhandeling van mijnbouwschade door gaswinning uit kleine velden.

Voor de totstandkoming van de landelijke aanpak adviseert de Tcbb:

- Stel een centraal meldpunt voor mijnbouwschade in, het Landelijk Loket Mijnbouwschade (LLM).
- Stel een landelijke Commissie Mijnbouwschade (CM) in met als taak de onafhankelijke afhandeling van alle mijnbouwschades in Nederland (met uitzondering van de schades door de gaswinning in het Groningenveld en de gasopslag Norg).
- Zorg voor een adequate uitvoeringsorganisatie ter ondersteuning en onder aansturing van de CM.
- Stel per type mijnbouw een Schadeprotocol vast, te beginnen met een Schadeprotocol Gaswinning Kleine Velden op Land.
- Sluit per type mijnbouw een Convenant tussen de Staat en de betrokken mijnbouwmaatschappijen, te beginnen met een Convenant Gaswinning Kleine Velden op Land.²⁾
- Bevorder dat burgers en lokale overheden worden betrokken bij mijnbouwactiviteiten in hun omgeving en stimuleer omgevingsprocessen die leiden tot Gebiedsarrangementen
- Stel op zo kort mogelijke termijn een overgangsregeling vast voor de afhandeling van schades door gaswinning uit kleine velden.³⁾
- Breid de landelijke aanpak op korte termijn uit voor de zoutwinning, de geothermie en de nabijliggende gevolgen van de vroegere kolenwinning in Limburg.⁴⁾

De voorgestelde onafhankelijke landelijke aanpak moet leiden tot een verbreding van het draagvlak voor mijnbouwactiviteiten met een passende verdeling van de lasten en de lusten. De afhandeling van mijnbouwschade is daarbij laagdrempelig, ruimhartig, transparant en snel, waarbij de burger centraal staat.

- 1) Publieke regie is volgens onze inschatting het maximaal haalbare waarmee alle partijen zouden kunnen instemmen. Met 1 loket (LLM) voor alle mijnbouwschade en materieel gelijke invulling afhandeling is dit wel verdedigbaar.
- 2) Wij zouden hier een extra aandachtspunt willen toevoegen: - Zorg voor een garantstelling van het Rijk voor onverhoopt wegvallen civielrechtelijke aansprakelijke partij c.q. mijnbouwmaatschappijen. Een convenant biedt onvoldoende zekerheid en dus ook vertrouwen bij inwoners.

Dit geldt zowel bij de discussie (hieronder) rond de afbouw van gaswinning Groningen en traditionele gaswinners Shell en Exxon (NAM) als ook bij kleine velden en andere maatschappijen in bijvoorbeeld de zoutwinning, geothermie en ook voor andere nieuwe ontwikkelingen, zoals waterstof/CO2 opslag en de daarbij betrokken (nog te vormen) ondernemingen. Ook de ervaringen uit het verleden - mijnbouw Limburg (zie pag.22) - rechtvaardigt het stellen van die zekerheid naar de toekomst. Daarbij is evident dat het schade en milieurisico niet bij de decentrale overheden komt te liggen, zoals dat bijvoorbeeld in beginsel geldt bij vervuilde bedrijfsterreinen.
- 3) De ruimhartige afhandeling van schadedossiers Zuidlaren en Emmen (2018) is wat ons betreft het vertrekpunt voor een overgangsregeling. Daarmee houden we druk op snelle inwerkingtreding van LAAM. Direct na acceptatie van het schadeprotocol Gaswinning Kleine Velden op Land, bijvoorbeeld vanaf behandeling IPO, VNG, UVW en 2^e kamer zou al in lijn met het protocol gewerkt kunnen worden (inclusief bepaling begrenzing effect- en centrumgebied door het KNMI). Bij voorkeur al via het LLM en anders onder begeleiding van de Tcbb.
- 4) Om de urgentie van het opstellen van de andere protocollen onder het LAAM te onderstrepen, moet bij herziening/nieuwe winningsplannen (zoals binnenkort voor zoutwinning Nedmag) een overgangsregeling worden getroffen voordat instemmingsbesluit/vergunningen worden verleend.

paginagewijze opmerkingen

pagina 3.

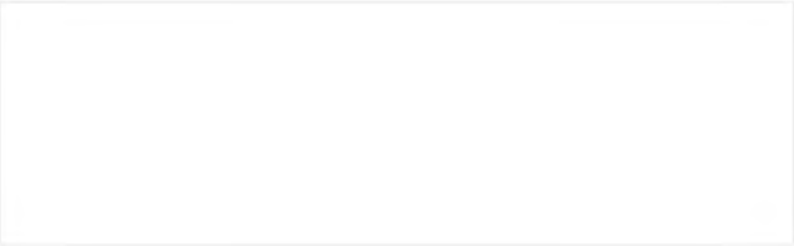
2^e alinea toevoegen: en ook voor andere nieuwe ontwikkelingen en toepassingen, zoals waterstof- en CO2 opslag

pagina 8.

Laatste alinea: Hier is verwoord dat het eerdere Tcbb advies en voortschrijdend inzicht ook bij EZK aangeeft dat nulmetingen slecht zeer beperkte meerwaarde hebben en dat uitbreiding van meetnetwerken hogere

prioriteit verdient. Omdat onze inwoners nog veel waarde toekennen aan)-metingen, moet de uitbreiding van het meetnetwerk versneld worden en beter worden gecommuniceerd naar onze inwoners.

(Zie hierbij ook onderstaande opmerking uit de brief van min. EZK van 21-12-2018). Hier ligt een belangrijke taak voor de rijksoverheid (met KNMI/TNO/NAM).

Brief van min. EZK van 21-12-2018 DGETM-EO/18269802)

(voorbeeld uit NAM presentatie uit 2014)

Pagina 10.

Onder 4. toevoegen:

- Overige Mijnbouwactiviteiten, zoals waterstof- en CO2 opslag

DISCLAIMER:

Aan de informatie in deze e-mail en ieder aangehecht databestand kunnen geen rechten worden ontleend en de gemeente Aa en Hunze aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade als gevolg van onjuistheden en/of gedateerde informatie.

Als u niet de bedoelde ontvanger bent wilt u dan dit bericht en ieder aangehecht databestand verwijderen en de afzender hiervan via e-mail op de hoogte stellen.

Bevindingen omwonenden

Tijdens een aantal informatiebijeenkomsten voor gaswinningsprojecten waarbij de nulmeting aan gebouwen actueel was, is omwonenden gevraagd naar hun mening en eventuele ervaringen. De hoofdlijn van de reacties is dat burgers die wonen boven een gasveld willen dat bij een vermoede mijnbouwschade aan hun woning deze onafhankelijk en deskundig wordt beoordeeld en vervolgens snel wordt vergoed. Aangezien de nulmeting aan gebouwen wordt gezien als een hulpmiddel hierbij, wordt deze door omwonenden vaak gezien als waardevol.

Date : 23-11-2018 12:09:47

Fr [REDACTED]@zuidhorn.nl

T [REDACTED]

[REDACTED]@gemeentenoordenveld.nl, [REDACTED]@assen.nl, [REDACTED]@tynaarlo.nl, [REDACTED]

[REDACTED]@

Subject : RE: Overleg met Tcbb over schadeprotocol <> ontwerp brief EZ over nut en noodzaak bouwkundige opnames?

Dag [REDACTED] en anderen,

Op de aangekondigde brief zitten wij ook te wachten. [REDACTED] is bij uitstek de persoon die zou kunnen weten wanneer de brief gepubliceerd wordt, heeft ze daar nog iets over gezegd?

Het ministerie heeft een conceptversie van de brief met een aantal gemeenten, waaronder ook Zuidhorn en Assen, gedeeld. Het is mij onduidelijk wat er met de feedback vanuit de gemeenten is gedaan, dat kunnen we straks lezen in de definitieve versie van de brief. De conceptbrief is in vertrouwen gedeeld. Ik voel me er niet goed bij om die te delen, ook al snap ik de vraag. We kunnen in het beroep ook niet verwijzen naar de brief omdat de status 'concept' is, daarvoor moeten we helaas de definitieve brief afwachten.

Vriendelijke groeten,

[REDACTED]

[REDACTED]

[REDACTED]@zuidhorn.nl | www.zuidhorn.nl

Van: [REDACTED]@aaenhunze.nl>

Verzonden: vrijdag 23 november 2018 10:55

Aan: [REDACTED]

<[REDACTED]@gemeentenoordenveld.nl>; [REDACTED]@assen.nl>; [REDACTED]@tynaarlo.nl>; [REDACTED]@gemeentenoordenveld.nl)

<[REDACTED]@gemeentenoordenveld.nl>

Onderwerp: Overleg met Tcbb over schadeprotocol <> ontwerp brief EZ over nut en noodzaak bouwkundige opnames?

Dag [REDACTED], allen,

Ik heb woensdag gesproken met [REDACTED] (EZK) over de door Wiebes aangekondigde brief over nut en noodzaak bouwkundige opnames. (zie bijgaand pagina 4, 1^e alinea *) Deze kon zij nog niet met mij delen, maar is kennelijk wel bekend bij kleine veldenoverleg (aantal gemeenten)

Het zou bijzonder prettig zijn als wij op korte termijn hierover kunnen beschikken.

**) Over nut en noodzaak van een bouwkundige opname (nulmeting aan gebouwen) als mogelijk hulpmiddel bij het vaststellen van mijnbouwschade zal ik uw Kamer binnen enkele weken een aparte brief doen toekomen.*

Met vriendelijke groet,

[REDACTED]

Projectcoördinator - beleidsmedewerker RO

Gemeente Aa en Hunze

[REDACTED]

[REDACTED]

[REDACTED]

[REDACTED]

Van: [REDACTED]@assen.nl]

Verzonden: donderdag 22 november 2018 17:35

Aan: [REDACTED]

Onderwerp: Overleg met Tcbb over schadeprotocol

Goedemiddag,

Het overleg tussen [REDACTED] van de Tcbb en de Noord-Drentse gemeenten en Westerkwartier wordt komende dinsdag van 10.15 uur tot 11.45/12.00 uur. Dit is de tijd dat de meeste mensen kunnen ([REDACTED], schuif aan zodra je kunt). Het doel van het overleg is om informeel te praten over de contouren van het schadeprotocol buiten Groningen.

We zitten in het gemeentekantoor van Assen in de collegekamer.

[REDACTED] stuurt ons mogelijk nog vooraf stukken. Dit zijn dan stukken die niet verder mogen worden verspreid.

[REDACTED] en ik moeten dinsdag nog in het college opdraven. Het kan zijn dat wij iets eerder weg moeten.

Met vriendelijke groet,

[REDACTED]

Beleidsregisseur

Gemeente Assen, Team Beleid

[REDACTED]

[REDACTED]

e-mail: [REDACTED]@assen.nl site: www.assen.nl

Disclaimer:

Aan de informatie in deze e-mail en ieder aangehecht databestand kunnen geen rechten worden ontleend. De e-mail is vertrouwelijk en is uitsluitend bestemd voor de geadresseerde. De gemeente Assen aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade als gevolg van onjuistheden, gedateerde informatie of van een onjuiste en onvolledige verzending en ontvangst van informatie.

DISCLAIMER:

Aan de informatie in deze e-mail en ieder aangehecht databestand kunnen geen rechten worden ontleend en de gemeente Aa en Hunze aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade als gevolg van onjuistheden en/of gedateerde informatie.

Als u niet de bedoelde ontvanger bent wilt u dan dit bericht en ieder aangehecht databestand verwijderen en de afzender hiervan via e-mail op de hoogte stellen.

Date : 23-11-2018 13:21:03

T [REDACTED]@zuidhorn.nl, [REDACTED]@assen.nl, [REDACTED]@gemeente-noordenveld.nl"
[REDACTED]@gemeente-noordenveld.nl, [REDACTED]@assen.nl, [REDACTED]@tynaarlo.nl, "[REDACTED] [REDACTED]

Subject : RE: Overleg met Tcbb over schadeprotocol <> ontwerp brief EZ over nut en noodzaak bouwkundige opnames?

Dag [REDACTED], allen,

Nee geen datum, alleen dat de conceptbrief bij Smallenbroek ligt en dus nog niet definitief is.
Ik zal het **onderstaande** aan [REDACTED] meegeven

Met vriendelijke groet,

[REDACTED]
Projectcoördinator - beleidsmedewerker RO
Gemeente Aa en Hunze

Van: [REDACTED]@zuidhorn.nl]

Verzonden: vrijdag 23 november 2018 12:10

Aan: [REDACTED]

Onderwerp: RE: Overleg met Tcbb over schadeprotocol <> ontwerp brief EZ over nut en noodzaak bouwkundige opnames?

Dag [REDACTED] en anderen,

Op de aangekondigde brief zitten wij ook te wachten. [REDACTED] is bij uitstek de persoon die zou kunnen weten wanneer de brief gepubliceerd wordt, heeft ze daar nog iets over gezegd?

Het ministerie heeft een **conceptversie van de brief met een aantal gemeenten, waaronder ook Zuidhorn en Assen**, gedeeld. Het is mij onduidelijk wat er met de feedback vanuit de gemeenten is gedaan, dat kunnen we straks lezen in de definitieve versie van de brief. **De conceptbrief is in vertrouwen gedeeld**. Ik voel me er niet goed bij om die te delen, ook al snap ik de vraag. We kunnen in het beroep ook niet verwijzen naar de brief omdat de status 'concept' is, daarvoor moeten we helaas de definitieve brief afwachten.

Vriendelijke groeten,

[REDACTED]
[REDACTED]@zuidhorn.nl | www.zuidhorn.nl

Van: [REDACTED]

Verzonden: vrijdag 23 november 2018 10:55

Aan: [REDACTED] [REDACTED] [REDACTED]

<[REDACTED]@gemeente-noordenveld.nl>

Onderwerp: Overleg met Tcbb over schadeprotocol <> ontwerp brief EZ over nut en noodzaak bouwkundige opnames?

Dag [REDACTED], allen,

Ik heb woensdag gesproken met [REDACTED] (EZK) over de door Wiebes aangekondigde brief over **nut en noodzaak bouwkundige opnames**. (zie bijgaand pagina 4, 1^e alinea *)
Deze kon zij nog niet met mij delen, maar is kennelijk wel bekend bij kleine veldenoverleg (aantal gemeenten)

Het zou bijzonder prettig zijn als wij op korte termijn hierover kunnen beschikken.

**) Over nut en noodzaak van een bouwkundige opname (nulmeting aan gebouwen) als mogelijk hulpmiddel bij het vaststellen van mijnbouwschade zal ik uw Kamer binnen enkele weken een aparte brief doen toekomen.*

Met vriendelijke groet,

[REDACTED]
Projectcoördinator - beleidsmedewerker RO
Gemeente Aa en Hunze
Postbus 93 • 9460 AB Gieten
Spiekersteeg 1 • 9461 BH Gieten
www.aaenhunze.nl
Telefoon algemeen: 14 0592
Telefoon direct: (0592) [REDACTED]
Mobiel (geen voicemail): +31623120452

Van: [REDACTED]@assen.nl]

Verzonden: donderdag 22 november 2018 17:35

Aan: [REDACTED]

Onderwerp: Overleg met Tcbb over schadeprotocol

Goedemiddag,

Het overleg tussen [REDACTED] van de Tcbb en de Noord-Drentse gemeenten en Westerkwartier wordt komende dinsdag van 10.15 uur tot 11.45/12.00 uur. Dit is de tijd dat de meeste mensen kunnen ([REDACTED], schuif aan zodra je kunt). Het doel van het overleg is om informeel te praten over de contouren van het schadeprotocol buiten Groningen.

We zitten in het gemeentekantoor van Assen in de collegekamer.

[REDACTED] stuurt ons mogelijk nog vooraf stukken. Dit zijn dan stukken die niet verder mogen worden verspreid.

[REDACTED] en ik moeten dinsdag nog in het college opdraven. Het kan zijn dat wij iets eerder weg moeten.

Met vriendelijke groet,

■■■■■■■■■■
Beleidsregisseur

Gemeente Assen, Team Beleid
■■■■■■■■■■
■■■■■■■■■■

e-mail: ■■■■■■@assen.nl site: www.assen.nl

Disclaimer:

Aan de informatie in deze e-mail en ieder aangehecht databestand kunnen geen rechten worden ontleend. De e-mail is vertrouwelijk en is uitsluitend bestemd voor de geadresseerde. De gemeente Assen aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade als gevolg van onjuistheden, gedateerde informatie of van een onjuiste en onvolledige verzending en ontvangst van informatie.

DISCLAIMER:

Aan de informatie in deze e-mail en ieder aangehecht databestand kunnen geen rechten worden ontleend en de gemeente Assen aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade als gevolg van onjuistheden en/of gedateerde informatie.

Als u niet de bedoelde ontvanger bent wilt u dan dit bericht en ieder aangehecht databestand verwijderen en de afzender hiervan via e-mail op de hoogte stellen.

DISCLAIMER:

Aan de informatie in deze e-mail en ieder aangehecht databestand kunnen geen rechten worden ontleend en de gemeente Assen aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade als gevolg van onjuistheden en/of gedateerde informatie.

Als u niet de bedoelde ontvanger bent wilt u dan dit bericht en ieder aangehecht databestand verwijderen en de afzender hiervan via e-mail op de hoogte stellen.

Date : 22-11-2018 19:52:12

17.47

F [REDACTED]
T [REDACTED]

Cc : [REDACTED]@gemeentenoordenveld.nl, [REDACTED]@gemeentenoordenveld.nl, [REDACTED]@assen.nl, [REDACTED]@aaenhunze.nl"

[REDACTED]@aaenhunze.nl, [REDACTED]@tynaarlo.nl, [REDACTED]@tynaarlo.nl, [REDACTED]@assen.nl, [REDACTED]zuidhorn.nl, [REDACTED]zuidhorn.nl, [REDACTED]@assen.nl

Subject : Re: Overleg met Tebb over schadeprotocol

Genoteerd, notitie volgt.

[REDACTED]
[REDACTED]

*Emeritus Professor of Business and ICT and Founding Dean,
Faculty of Economics and Business, University of Groningen
Emeritus Professor of Systems Engineering and Founding Dean,
Faculty of Technology, Policy and Management, Delft University of Technology
Visiting Professor, Institute for Finance Management Tanzania*

[REDACTED]
[REDACTED]
[REDACTED]
[REDACTED]

Op do 22 nov. 2018 om 17:34 schreef [REDACTED]@assen.nl>:

Goedemiddag,

Het overleg tussen [REDACTED] van de Tebb en de Noord-Drentse gemeenten en Westerkwartier wordt komende dinsdag van 10.15 uur tot 11.45/12.00 uur. Dit is de tijd dat de meeste mensen kunnen ([REDACTED], schuif aan zodra je kunt). Het doel van het overleg is om informeel te praten over de contouren van het schadeprotocol buiten Groningen.

We zitten in het gemeentekantoor van Assen in de collegekamer.

[REDACTED] stuurt ons mogelijk nog vooraf stukken. Dit zijn dan stukken die niet verder mogen worden verspreid.

[REDACTED] en ik moeten dinsdag nog in het college opdraven. Het kan zijn dat wij iets eerder weg moeten.

Met vriendelijke groet,

[REDACTED]

Beleidsregisseur

Gemeente Assen, Team Beleid

[REDACTED]
[REDACTED]

e-mail: [REDACTED]@assen.nl site: www.assen.nl

Disclaimer:
Aan de informatie in deze e-mail en ieder aangehecht databestand kunnen geen rechten worden ontleend. De e-mail is vertrouwelijk en is uitsluitend bestemd voor de geadresseerde. De gemeente Assen aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade als gevolg van onjuistheden, gedateerde informatie of van een onjuiste en onvolledige verzending en ontvangst van informatie.

Date : 14-12-2018 12:22:05

17.48

F

T

C

Subject : RE: Overleg met Tcbb over schadeprotocol

Attachment : 180410-SPELREGELS Em - Z1 - def.pdf;Bijlage 3 - Gezamenlijk Persbericht afhandeling bevestigsschade Zuidlarendocx;

Geachte ,

Zoals afgesproken bijgaand de spelregels afhandeling schadedossiers Zuidlaren/Emmen.

Met vriendelijke groet,

Projectcoördinator – beleidsadviseur ruimte
Gemeente Aa en Hunze
Postbus 93 • 9460 AB Gieten
Spiekersteeg 1 • 9461 BH Gieten
www.aaenhunze.nl

Van: @rug.nl]

Verzonden: donderdag 22 november 2018 19:52

Aan: @assen.nl

CC: @zuidhorn.nl; @assen.nl

Onderwerp: Re: Overleg met Tcbb over schadeprotocol

Genoteerd, notitie volgt.

*Emeritus Professor of Business and ICT and Founding Dean,
Faculty of Economics and Business, University of Groningen
Emeritus Professor of Systems Engineering and Founding Dean,
Faculty of Technology, Policy and Management, Delft University of Technology
Visiting Professor, Institute for Finance Management Tanzania*

Op do 22 nov. 2018 om 17:34 schreef @assen.nl>:

Goedemiddag,

Het overleg tussen van de Tcbb en de Noord-Drentse gemeenten en Westerkwartier wordt komende dinsdag van 10.15 uur tot 11.45/12.00 uur. Dit is de tijd dat de meeste mensen kunnen , schuif aan zodra je kunt). Het doel van het overleg is om informeel te praten over de contouren van het schadeprotocol buiten Groningen.

We zitten in het gemeentekantoor van Assen in de collegekamer.

stuurt ons mogelijk nog vooraf stukken. Dit zijn dan stukken die niet verder mogen worden verspreid.

en ik moeten dinsdag nog in het college opdraven. Het kan zijn dat wij iets eerder weg moeten.

Met vriendelijke groet,

Beleidsregisseur

Gemeente Assen, Team Beleid

e-mail: @assen.nl site: www.assen.nl

Disclaimer:

Aan de informatie in deze e-mail en ieder aangehecht databestand kunnen geen rechten worden ontleend. De e-mail is vertrouwelijk en is uitsluitend bestemd voor de geadresseerde. De gemeente Assen aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade als gevolg van onjuistheden, gedateerde informatie of van een onjuiste en onvolledige verzending en ontvangst van informatie.

DISCLAIMER:

Aan de informatie in deze e-mail en ieder aangehecht databestand kunnen geen rechten worden ontleend en de gemeente Aa en Hunze aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade als gevolg van onjuistheden en/of gedateerde informatie.

Als u niet de bedoelde ontvanger bent wilt u dan dit bericht en ieder aangehecht databestand verwijderen en de afzender hiervan via e-mail op de hoogte stellen.

SPELREGELS VOOR HET AANBOD VAN NAM – Emmen en Zuidlaren

Versie 10 april

Aanleiding – snelle en ruimhartige afhandeling ‘oude’ schademeldingen in Groningen

Kabinet en Groningse bestuurders hebben eind januari afspraken gemaakt over een nieuw *Protocol Mijnbouwschade Groningen*. Vanaf 19 maart 2018 kan iedere bewoner met een schademelding die ná 31 maart 2017 is gedaan terecht bij de onafhankelijke *Tijdelijke Commissie Mijnbouwschade Groningen*. Daarmee resteren nog ruim zesduizend ‘oude’ schademeldingen die vóór 31 maart 2017 zijn gedaan bij NAM of het Centrum Veilig Wonen (CVW) en nog niet zijn afgehandeld. Het kabinet heeft besloten dat deze schademeldingen onder het oude schadeprotocol worden afgehandeld. Kabinet en Groningse bestuurders hebben daarom NAM verzocht deze oude schademeldingen af te ronden en dit op een snelle en ruimhartige wijze te doen. NAM heeft ingestemd met dit verzoek. Vanaf 1 juli 2018 speelt NAM geen rol meer in de afhandeling van schademeldingen door bevingen in het Groningen gasveld.

Verzoek van EZK en Drenthse bestuurders aan NAM

Bestuurders uit Drenthe hebben via EZK aan NAM verzocht om de ongeveer vijfhonderd schademeldingen naar aanleiding van de beving in het Emmen gasveld (30 september 2015, hierna “Emmen beving”) en de beving in het Annerveen gasveld (23 december 2016, hierna “Zuidlaren beving”) op vergelijkbare wijze af te handelen, waarbij feiten uit eerdere rapportages opnieuw en anders worden gewogen. NAM heeft hierin toegestemd.

Spelregels

Er zijn in totaal ongeveer vijfhonderd schademeldingen gerelateerd aan bovenstaande “Emmen beving” en “Zuidlaren beving”. Voor deze meldingen worden onderstaande spelregels gehanteerd ten behoeve van een vlotte afhandeling. Met de spelregels wordt gestreefd naar uniformiteit in de afhandeling van ‘oude’ schademeldingen. Overige regels die specifiek bepaald zijn voor het Groningen dossier zijn aangepast. Toepassing van deze spelregels geeft schademelders duidelijkheid over wat men op hoofdlijnen kan verwachten. Voor een klein aantal complexe meldingen zal nog extra maatwerk in de afwegingen nodig zijn.

SPELREGEL #1 – Afbakening ‘oude’ schademeldingen

De afhandeling door NAM betreft de schademeldingen van vóór 10 april 2018, gerelateerd aan de twee voornoemde bevingen.

SPELREGEL #2 – Antwoordtermijn

- a. Het aanbod van NAM geldt voor een periode van **3 weken** na dagtekening van de aanbiedingsbrief met daarin het aanbod van NAM. Schademelders wordt gevraagd om binnen deze termijn te reageren. De schademelder reageert schriftelijk en kan daarbij akkoord gaan met het aanbod of het afwijzen.
- b. Als de schademelder het aanbod afwijst vervalt vervolgens het aanbod.
- c. Het aanbod vervalt eveneens na het verstrijken van de antwoordtermijn van drie weken, behalve als dit door omstandigheden (ziekte, verblijf in het buitenland, etc.) tot een uitzonderlijk onredelijke situatie zou leiden

SPELREGEL #3 – Aard van het aanbod van NAM

- a. Alle schademelders ontvangen voor 1 juli 2018 een aanbod van NAM waarbij alle geïnventariseerde schades¹ worden vergoed, met uitzondering van schades die volgens eerdere beslissingen van de Arbiter Bodembeweging of een gelijkwaardige instantie evident niet voor vergoeding in aanmerking komen (afgebladderde verf, waterschade, lekkend dak, etc.).
- b. Als de schademelder het aanbod afwijst vervalt automatisch het aanbod (conform spelregel 2b). De schademelder heeft de mogelijkheid om binnen drie weken na het vervallen van het aanbod de schademelding voor te leggen aan de Arbiter Bodembeweging of een gelijkwaardige instantie. Indien het aanbod niet wordt geaccepteerd en de schademelding niet tijdig wordt voorgelegd aan de Arbiter Bodembeweging, wordt de schademelding afgesloten.
- c. Als de schademelding groter is dan €25.000 (d.w.z. de optelsom van alle gecalculerde schades) en de schademelder het aanbod afwijst, dan zal NAM de schademelding voorleggen aan de Arbiter.
- d. Indien de schademelding aan de Arbiter wordt voorgelegd, volgt een nieuwe beoordeling en uitspraak van de Arbiter hierop. Indien deze uitspraak een lager bedrag inhoudt dan het (afgewezen) aanbod van NAM, zal NAM dit lagere bedrag vergoeden. Indien deze uitspraak een hoger bedrag inhoudt, zal NAM dit hogere bedrag vergoeden.

¹ Met alle geïnventariseerde schades wordt bedoeld de lijst met schades aan woning en opstallen van schademelders waarover is gerapporteerd in de Witteveen+Bos onderzoeken, waaronder ook de niet-aardbevingsgerelateerde schades.

SPELREGEL #4 – Geen nieuwe processtappen

Er worden geen nieuwe processtappen gezet in het proces van schadeafhandeling:

- a. NAM doet een aanbod op basis van de reeds aanwezige informatie in de vorm van de in het schadedossier beschikbare schaderapporten.
- b. Het aanbod van NAM zal zijn gebaseerd op bestaande schadeopnames
- c. De calculatie van de schades is of wordt verzorgd door een deskundig bureau of daartoe gekwalificeerde aannemer, op basis van de in Nederland geldende standaarden.

SPELREGEL #5 – Toeslag-regeling voor meldingen van de Emmen en Zuidlaren beving

Ter compensatie van de vertragingen in de schadeafhandeling, zal het aanbod van NAM opgehoogd worden met 25%, met een minimum van €200 en een maximum van €4.000, naar eigen inzicht te besteden, maar bijvoorbeeld ook als bijdrage aan verduurzaming/energietransitie van het pand.

SPELREGEL #6 – Uitbetaling

Als de schademelder schriftelijk akkoord gaat met het aanbod van NAM ontvangt deze binnen 30 dagen een financiële vergoeding op de eigen bankrekening, tenzij de schademelder de voorkeur geeft aan herstel via het Centrum Veilig Wonen.

SPELREGEL #7 – Rechter

Schademelders hebben te allen tijde het wettelijk recht om hun schademelding voor te leggen aan de burgerlijke rechter.

SPELREGEL #8 – Einddatum

Voor schadeclaims tot 10 april 2018 zal de NAM de snelle en ruimhartige regeling voor de oude gevallen hanteren. Schadeclaims van na die datum zullen onder een generiek landelijk protocol worden afgehandeld. Dit generiek landelijk protocol is thans in voorbereiding. Na invoering daarvan zal NAM ook geen rol meer spelen in schadeafhandeling gerelateerd aan bevingen in kleine gasvelden.

Provinciehuis
Westerbrink 1
Assen

Assen, 10 april 2018
Nummer: tweede CONCEPT

Postbus 122
9400 AC Assen

Gelijke monniken, gelijke kappen

Zuidlaren en Emmen mee in generaal pardon bevingsschade Groningen

In navolging van Groningen en Langelo krijgen ook gedupeerden van de aardbevingen in Zuidlaren en Emmen hun gemelde schade volledig vergoed. Dat hebben de NAM en het ministerie van Economische Zaken en Klimaat in een bestuurlijk overleg toegezegd aan gedeputeerde Tjisse Stelpstra, burgemeester Marcel Thijsen van Tynaarlo en wethouder René van der Weide van Emmen. Dat betekent dat de onderzoeksrapporten die in opdracht van de NAM - en daarmee niet onafhankelijk tot stand zijn gekomen - ter zijde worden gelegd en dat alle gemelde schade volledig wordt vergoed.

In Drenthe zijn naar aanleiding van de twee aardbevingen ruim 500 schades gemeld in met name de gemeenten Tynaarlo, Aa en Hunze en Emmen. Gedeputeerde Stelpstra is tevreden met dit besluit. "Wij hadden gepleit voor een pilot waarbij in Zuidlaren alle schadegevallen opnieuw en onafhankelijk beoordeeld werden. Dat kost tijd. Dit is de meest snelle en zeker gunstige oplossing. Sommige mensen krijgen misschien een vergoeding van de NAM, terwijl de aardbeving geen oorzaak was van de schade. Rechtvaardig is het dus niet per definitie. Maar zo doen ze het met de 6000 gevallen in Groningen en mensen in Drenthe hebben recht op gelijke behandeling. Daar hebben we op ingezet. Het is een gebaar van de NAM dat we kunnen waarderen, waarmee ze ook een streep kunnen zetten achter het verleden," aldus de gedeputeerde.

De waardevermeerderingsregeling die in Groningen van kracht is, waarbij gedupeerden een toelage krijgen van 4000 euro voor verbetering van de woning met bijvoorbeeld zonnepanelen, geldt niet voor Zuidlaren en Emmen. "Die regeling is namelijk bedoeld om de woningvoorraad in Groningen te versterken," zegt burgemeester Marcel Thijsen. "Maar om er in Drenthe niet helemaal aan voorbij te gaan, hebben we een toelage van 25% over het schadebedrag afgesproken tot een maximum van 4000 euro. Als mensen dat willen, kunnen ze dat geld ook investeren in hun woning."

De gevallen uit 2015 in Emmen waren al eerder beoordeeld door Witteveen+Bos. In tweede instantie kwam de technische Commissie Bodembeweging (Tcbb) met de

conclusie dat niet uit te sluiten was de aardbeving in 2015 van invloed is geweest op de ontstane schade. Wethouder René van der Weide is blij dat er nu ook eindelijk duidelijkheid komt over de afdoening van deze schade. "Het is goed dat onze inwoners niet de dupe worden van het getouwtrek tussen verschillende partijen. Door deze regeling komt er een einde aan de discussie of de schade wel of niet wordt vergoed. Ik vind het belangrijk dat er nu een oplossing op tafel ligt, zodat de schade eindelijk kan worden hersteld".

Lokale bestuurders hebben zich de afgelopen jaren sterk gemaakt voor onafhankelijke behandeling van schadegevallen, ook in Drenthe en de rest van het land. De minister heeft aangegeven het schadeprotocol voor de kleine gasvelden voor de zomer operationeel te willen hebben. Burgemeester Piet van Dijk: "Ik ben blij dat mede dankzij de betrokkenheid van de Minister van Economische Zaken en Klimaat, de heer Wiebes, er nu een aanbod ligt voor een ruimhartige afhandeling van alle schademeldingen. Dit aanbod is vergelijkbaar met de oude gevallen in Groningen. Nu moet er zo snel mogelijk een landelijke regeling komen, zodat we met een schone lei verder kunnen."

Gedeputeerde Tjisse Stelpstra blijft in gesprek met het ministerie van EZK om de totstandkoming van een rechtvaardig en onafhankelijk protocol voor de kleine velden in Drenthe en ook elders in het land zo spoedig mogelijk rond te krijgen. "Ons jarenlange pleidooi werpt nu vruchten af. De Tcbb heeft een prima advies uitgebracht. **Ik heb er vertrouwen in dat het protocol voor kleine velden voor de zomer van kracht wordt en dat schade bij een eventuele tussentijdse beving volledig onafhankelijk wordt afgehandeld," aldus de gedeputeerde.**

Date : 28-11-2018 14:27:43

17.49

From : ██████████ assen.nl

To : ██████████@assen.nl

Subject : Re: Overleg met Tcbb over schadeprotocol

Bespreken we dit morgen ook?

Met vriendelijke groet,

██████████
Wethouder Gemeente Assen

Van: ██████████

Verzonden: woensdag, november 28, 2018 1:01 PM

Aan: ██████████; Marco Out

CC: ██████████ ██████████

Onderwerp: Overleg met Tcbb over schadeprotocol

Beste ██████ en Marco,

Gisteren hebben we gesproken met ██████████ van de Tcbb. Hij heeft verteld hoe de Tcbb voornemens is om de minister te adviseren over een schadeprotocol voor mijnbouwschade buiten Groningen. Hij wilde een snelle ambtelijke mening van ons. Vandaag praat de Tcbb met de mijnbouwmaatschappijen.

We waren aangenaam verrast. De Tcbb zegt eigenlijk: trek alles gelijk en volg het protocol Groningen. We hebben wel de nodige opmerkingen meegegeven. De grote punten hierbij waren: Zorg voor een garantstelling door de staat als in de toekomst mijnbouwmaatschappijen verdwijnen. Wij zien geen rol voor gemeenten bij het vaststellen van een effectcontour. Dat mag EZK bepalen.

Bijgevoegd zijn de vertrouwelijke stukken, die niet verder verspreid mogen worden. Ze zijn nog in ontwikkeling.

4 december geeft de Tcbb een presentatie in het Platform gemeenten met kleine velden.

Ik zorg dat ██████████ ook nog langs komt voor een presentatie aan de noord-Drentse gemeente bestuurders.

Groet,

██████████

Disclaimer:

Aan de informatie in deze e-mail en ieder aangehecht databestand kunnen geen rechten worden ontleend. De e-mail is vertrouwelijk en is uitsluitend bestemd voor de geadresseerde. De gemeente Assen aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade als gevolg van onjuistheden, gedateerde informatie of van een onjuiste en onvolledige verzending en ontvangst van informatie.

Date : 25-11-2018 12:43:26

17.50

F

T

Cc : [redacted]@gemeentenoordenveld.nl, [redacted]@gemeentenoordenveld.nl, [redacted]@assen.nl, [redacted]@aaenhunze.nl"

[redacted]@aaenhunze.nl, [redacted]@tynaarlo.n, [redacted]@tynaarlo.nl, [redacted] zuidhorn.nl, [redacted] zuidhorn.nl, [redacted]

[redacted]@assen.nl

Subject : Re: Overleg met Tebb over schadeprotocol

Attachment : Uitgangspunten voor de landelijke aanpak afdeling mijnbouwschade.docx;Procesgang Landelijke Aanpak Afdeling Mijnbouwschade.docx;Schets van het Schadeprotocol Gaswinning Kleine Velden.docx;Schets van de Landelijke Commissie Mijnbouwschade.docx;Naar Gebiedsarrangementen met Lusten en Lasten.docx;

Allen,

zoals afgesproken enkele vertrouwelijke gespreksnotities voor onze bijeenkomst op dinsdag 27 november in Assen over een landelijke aanpak afdeling mijnbouwschade. Deze concepten hoopt de Tebb vrijdag 30 november af te ronden voor verdere sondering.

Met vriendelijke groet,

[redacted]

ps ik heb alles ook op een usb stick staan voor een korte ppt presentatie

[redacted]

*Emeritus Professor of Business and ICT and Founding Dean,
Faculty of Economics and Business, University of Groningen
Emeritus Professor of Systems Engineering and Founding Dean,
Faculty of Technology, Policy and Management, Delft University of Technology
Visiting Professor, Institute for Finance Management Tanzania*

[redacted]
[redacted]
[redacted]
[redacted]

Op do 22 nov. 2018 om 17:34 schreef [redacted]@assen.nl>:

Goedemiddag,

Het overleg tussen [redacted] van de Tebb en de Noord-Drentse gemeenten en Westerkwartier wordt komende dinsdag van 10.15 uur tot 11.45/12.00 uur. Dit is de tijd dat de meeste mensen kunnen ([redacted] schuif aan zodra je kunt). Het doel van het overleg is om informeel te praten over de contouren van het schadeprotocol buiten Groningen.

We zitten in het gemeentekantoor van Assen in de collegekamer.

[redacted] stuurt ons mogelijk nog vooraf stukken. Dit zijn dan stukken die niet verder mogen worden verspreid.

[redacted] en ik moeten dinsdag nog in het college opdraven. Het kan zijn dat wij iets eerder weg moeten.

Met vriendelijke groet,

[redacted]

Beleidsregisseur

Gemeente Assen, Team Beleid

[redacted]
[redacted]

e-mail: [redacted]@assen.nl site: www.assen.nl

Disclaimer:

Aan de informatie in deze e-mail en ieder aangehecht databestand kunnen geen rechten worden ontleend. De e-mail is vertrouwelijk en is uitsluitend bestemd voor de geadresseerde. De gemeente Assen aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade als gevolg van onjuistheden, gedateerde informatie of van een onjuiste en onvolledige verzending en ontvangst van informatie.

Uitgangspunten bij de *Landelijke Aanpak Afhandeling Mijnbouwschade*

Tcbb 23 november 2018

Mijnbouwactiviteiten roepen bij bewoners en bestuurders emoties op rond mogelijke risico's en afhandeling van schade, niet alleen in Groningen, maar ook daarbuiten zoals in Drenthe, Friesland, Noord- en Zuid-Holland en Limburg.

Herstel van het vertrouwen in mijnbouwactiviteiten in een periode van versnelde energietransitie is noodzakelijk.

Dit kan alleen door de burger een centrale plaats te geven bij een landelijke aanpak van de afhandeling van mijnbouwschade. Daartoe is nodig

1. een integrale en transparante beoordeling van risico's voorafgaand aan de mijnbouwactiviteiten;
2. een transparante monitoring van mogelijke schaderisico's tijdens de mijnbouwactiviteiten;
3. een ruimhartige, snelle en transparante afhandeling van eventuele schades die tijdens of na beeindiging van de mijnbouwactiviteiten optreden;
4. ruimte voor arrangementen tussen mijnbouwmaatschappij, (lokaal) bestuur en burgers in de regionale context van gebiedsontwikkeling en duurzame transitie.

De *Landelijke Aanpak Afhandeling Mijnbouwschade* omvat

- de Landelijke Commissie Mijnbouwschade LCM;
- het landelijk Protocol Schadeafhandeling Gaswinning Kleine Velden, door de LCM te hanteren;
- richtlijnen voor gebiedsarrangementen of convenanten per winningsplan die de context bieden voor de LCM.

Voor het begrip 'schade van een burger' wordt aangesloten bij het Burgerlijk Wetboek.

In een gebiedsarrangement wordt het effectgebied van de mijnbouwactiviteiten vastgelegd.

Procesgang *Landelijke Aanpak Afhandeling Mijnbouwschade*

Tcbb 23 november 2018

28 november 2018	verkennende workshop met NAM, Vermilion, Taqa, Nogepa, EZK, Tcbb
december 2018	gesprekken VNG, IPO, Waterschappen, bewoners'clubs', SoDM, Tcmg uitwerken schetsen Schadeprotocol en LCM vormgeving Gebiedsarrangementen
januari 2019	verdere uitwerking en toetsing aanpak
februari 2019	sondering Kamerleden uitwerking voorbeeld digitaal platform
maart 2018	aanbieding aan EZK

Schets van het *Schadeprotocol* *Gawinning Kleine Velden* van de Landelijke Commissie Mijnbouwschade

Tcbb 23 november 2018

Dit schadeprotocol bevat de regels over de werkwijze van de LCM bij de afhandeling van schade als gevolg van gaswinning buiten het Groningenveld en de gasopslag Norg.

0. Uitgangspunten

Het uitgangspunt bij de afhandeling van schade is dat gemelde schade wordt vergoed als is voldaan aan drie criteria:

- a. er is sprake geweest van bodembeweging door de mijnbouw;
- b. de schadelocatie ligt binnen het effectgebied dat in het gebiedsarrangement is vastgelegd;
- c. de schade kan naar aard en tijdstip van ontstaan zijn veroorzaakt door de opgetreden bodembeweging als gevolg van de mijnbouw en een ander oorzaak niet aannemelijk is.

Bij het begrip schade wordt aangesloten bij het Burgerlijk Wetboek.

De LCM behandelt aanvragen van burgers om vergoeding van schades aan gebouwen. Schades aan industriegebouwen, industriële installaties en infrastructuur worden niet behandeld door de LCM.

1. Aanvraag

Gegevens in de aanvraag:

- naam en adres van de aanvrager;
- de aard en het adres van het gebouw waarop de schade betrekking heeft;
- de datum waarop de schade is ontstaan;
- de oorzaak van de schade;
- beschrijving en foto's van de schade;
- het schadebedrag;
- overige relevante informatie.

2. Ontvangst van de aanvraag

- LCM bevestigt ontvangst van de aanvraag.
- LCM wijst een zaakbegeleider aan als contactpersoon.
- De zaakbegeleider bezoekt de aanvrager en licht de procedure toe.

3. Beoordeling van de aanvraag

- LCM toetst de aanvraag op volledigheid.
- Bij ontbrekende gegevens wordt de aanvrager verzocht de ontbrekende gegevens alsnog aan te leveren.
- LCM toetst aan drie criteria:
 - a. er is sprake geweest van bodembeweging door de mijnbouw;
 - b. de schadelocatie ligt in het effectgebied vastgelegd in het gebiedsarrangement;
 - c. de schade kan naar aard en tijdstip van ontstaan zijn veroorzaakt door de opgetreden bodembeweging als gevolg van mijnbouw en is niet aannemelijk het gevolg van een andere oorzaak.
- Bij niet voldoen aan één of meer van de criteria a. t/m c. volgt afwijzing van de aanvraag.

- Bij voldoen aan de criteria a. t/m c. volgt uitbetaling indien:
 - d. het schadebedrag redelijk is in relatie tot de aard en de omvang van de schade;
 - e. het schadebedrag lager is dan € (drempelbedrag 1).
- Bij niet voldoen aan criterium d. worden het schadebedrag vastgesteld door een deskundige.
- Bij niet voldoen aan criterium e. volgt een onderzoek door een deskundige.

4. Benoeming deskundige

- De deskundige voldoet (na passende training) aan expliciete eisen m.b.t. kwaliteit, onafhankelijkheid en onpartijdigheid.
- LCM stelt de aanvrager in kennis van het voornemen een deskundige te benoemen.
- De aanvrager kan een zienswijze indienen op de te benoemen deskundige.
- LCM benoemt een deskundige.

5. Onderzoek door de deskundige

- De deskundige stelt een onderzoek in naar:
 - a. aard en omvang van de schade;
 - b. causaliteit met de opgetreden bodembeweging door mijnbouw;
 - c. schadebedrag voorzover sprake is van causaliteit.
- De deskundige stelt een rapport op met zijn bevindingen.
- LCM stelt de aanvrager in de gelegenheid een zienswijze in te dienen op het deskundigenrapport.

6. Definitief besluit

- LCM stelt een besluit vast met inachtneming van de zienswijzen van de aanvrager.
- LCM stuurt het definitief besluit naar de aanvrager.
- Ten allentijde kan de aanvrager naar de rechter gaan.

7. Betaling van het schadebedrag

- Indien het schadebedrag lager is dan € (drempelbedrag 2) betaalt LCM het schadebedrag rechtstreeks aan de aanvrager.
- Indien het bedrag voor het herstel van de fysieke schade hoger is dan € (drempelbedrag 2) betaalt LCM dat deel van het schadebedrag aan degene die de schade herstelt.

Schets van de *Landelijke Commissie Mijnbouwschade*

Tcbb 23 november 2018

0. De Tcbb is gevraagd haar gedachten te formuleren rond de vormgeving van een Landelijke Commissie Mijnbouwschade (LCM) als onderdeel van een landelijke aanpak afhandeling mijnbouwschade.

1. De uitgangspunten hiervoor zijn separaat verwoord in de notitie *Uitgangspunten voor de Landelijke Aanpak Afhandeling Mijnbouwschade*.

2. De instelling en vormgeving van de LCM volgt de instellingsbesluiten van de Tijdelijke Commissie Mijnbouwschade Groningen (TCMG) en haar opvolger, het Instituut Mijnbouwschade Groningen, waar nodig aangepast aan het primaat van 'publieke regie'.

3. De LCM hanteert als leidraad het *Landelijk Schadeprotocol Gaswinning Kleine Velden* in de context van vigerende gebiedsarrangementen.

4. De LCM maakt gebruik van een Digitaal Platform Mijnbouwschade dat een burger alle informatie geeft rond mijnbouwactiviteiten en schadeafhandeling.

5. De LCM beschikt over passende ondersteuning.

6. De LCM bestaat uit 7 leden:

- Voorzitter;
- Lid met juridisch profiel;
- Lid met technisch bestuurskundig profiel;
- Lid met technisch profiel gericht op bouwconstructies;
- Lid met technisch profiel gericht op ondiepe ondergrond;
- Lid met geofysisch profiel;
- Lid met kennis van mijnbouwactiviteiten.

7. De LCM maakt gebruik van gekwalificeerde deskundigen, conform het *Schadeprotocol*.

8. De LCM kan voor haar werkzaamheden kamers instellen onder voorzitterschap van een van haar leden. Te denken valt aan Gaswinning Kleine Velden, Zoutwinning, Geothermie en Limburg.

9. De ministers voorzien in een procedure voor een periodieke evaluatie van de LCM.

10. De LCM behandelt schade volgens het begrip schade in het BW, met uitzondering van schade aan industriegebouwen en industriële installaties en infrastructurele werken zoals openbare wegen, openbare bruggen, openbare riolering, dijken en netten als bedoeld in artikel 1 van de Electriciteitswet 1998 en artikel 1 van de Gaswet.

11. De LCM adviseert de ministers gevraagd en ongevraagd over strategische aangelegenheden rond de afhandeling van mijnbouwschade.

Naar *Gebiedsarrangementen met Lusten en Lasten*

Tcbb 23 november 2018

Het begrip Gebiedsarrangement wordt voorgesteld in het Tcbb rapport 'Help een scheur in mijn huis, een verkenning naar een uniforme en onafhankelijke afhandeling van mijnbouwschade in Nederland'. NOGEPA hanteert in haar gedragscode het begrip 'projectafstemmingsprogramma'.

1. Waarover gaat het in een gebiedsarrangement?

Over afspraken rond een winningsplan, met lusten en lasten, risico beoordeling, monitoring, het effectgebied en eventuele aanvullingen op het schadeprotocol.

2. Om wie gaat het in een gebiedsarrangement?:

- gemeente(s)
- provincie(s)
- waterschap(pen)
- mijnbouwmaatschappij(en)
- en verder.

3. Hoe werkt het?

Een regionaal fonds.

Date : 22-11-2018 19:52:12

17.51

F [REDACTED]
T [REDACTED]

Cc : [REDACTED]@gemeentenoordenveld.nl, [REDACTED]@gemeentenoordenveld.nl, [REDACTED]@assen.nl, [REDACTED]@aaenhunze.nl"
[REDACTED]@aaenhunze.nl, [REDACTED]@tynaarlo.n, [REDACTED]@tynaarlo.nl, [REDACTED]@tynaarlo.nl, [REDACTED]zuidhorn.nl, [REDACTED]zuidhorn.nl, [REDACTED]
[REDACTED]@assen.nl

Subject : Re: Overleg met Tebb over schadeprotocol

Genoteerd, notitie volgt.

[REDACTED]
[REDACTED]

*Emeritus Professor of Business and ICT and Founding Dean,
Faculty of Economics and Business, University of Groningen
Emeritus Professor of Systems Engineering and Founding Dean,
Faculty of Technology, Policy and Management, Delft University of Technology
Visiting Professor, Institute for Finance Management Tanzania*

[REDACTED]
[REDACTED]
[REDACTED]
[REDACTED]

Op do 22 nov. 2018 om 17:34 schreef [REDACTED]@assen.nl>:

Goedemiddag,

Het overleg tussen [REDACTED] van de Tebb en de Noord-Drentse gemeenten en Westerkwartier wordt komende dinsdag van 10.15 uur tot 11.45/12.00 uur. Dit is de tijd dat de meeste mensen kunnen [REDACTED] schuif aan zodra je kunt). Het doel van het overleg is om informeel te praten over de contouren van het schadeprotocol buiten Groningen.

We zitten in het gemeentekantoor van Assen in de collegekamer.

[REDACTED] stuurt ons mogelijk nog vooraf stukken. Dit zijn dan stukken die niet verder mogen worden verspreid.

[REDACTED] en ik moeten dinsdag nog in het college opdraven. Het kan zijn dat wij iets eerder weg moeten.

Met vriendelijke groet,

[REDACTED]
Beleidsregisseur

Gemeente Assen, Team Beleid

[REDACTED]
[REDACTED]

e-mail: [REDACTED]@assen.nl site: www.assen.nl

Disclaimer:
Aan de informatie in deze e-mail en ieder aangehecht databestand kunnen geen rechten worden ontleend. De e-mail is vertrouwelijk en is uitsluitend bestemd voor de geadresseerde. De gemeente Assen aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade als gevolg van onjuistheden, gedateerde informatie of van een onjuiste en onvolledige verzending en ontvangst van informatie.

Date : 25-11-2018 12:43:26

17.52

F

T

Cc : [redacted]@gemeentenoordenveld.nl" [redacted]@gemeentenoordenveld.nl, [redacted]@assen.nl, [redacted]@aaenhunze.nl"

[redacted]@aaenhunze.nl, [redacted]@tynaarlo.n [redacted]@tynaarlo.nl, [redacted] zuidhorn.nl [redacted] zuidhorn.nl, [redacted]

[redacted]@assen.nl

Subject : Re: Overleg met Tebb over schadeprotocol

Attachment : Uitgangspunten voor de landelijke aanpak afdeling mijnbouwschade.docx;Procesgang Landelijke Aanpak Afhandeling Mijnbouwschade.docx;Schets van het Schadeprotocol Gaswinning Kleine Velden.docx;Schets van de Landelijke Commissie Mijnbouwschade.docx;Naar Gebiedsarrangementen met Lusten en Lasten.docx;

Allen,

zoals afgesproken enkele vertrouwelijke gespreksnotities voor onze bijeenkomst op dinsdag 27 november in Assen over een landelijke aanpak afdeling mijnbouwschade. Deze concepten hoop ik de Tebb vrijdag 30 november af te ronden voor verdere sondering.

Met vriendelijke groet,

ps ik heb alles ook op een usb stick staan voor een korte ppt presentatie

*Emeritus Professor of Business and ICT and Founding Dean,
Faculty of Economics and Business, University of Groningen
Emeritus Professor of Systems Engineering and Founding Dean,
Faculty of Technology, Policy and Management, Delft University of Technology
Visiting Professor, Institute for Finance Management Tanzania*

Op do 22 nov. 2018 om 17:34 schreef [redacted]@assen.nl>:

Goedemiddag,

Het overleg tussen [redacted] van de Tebb en de Noord-Drentse gemeenten en Westerkwartier wordt komende dinsdag van 10.15 uur tot 11.45/12.00 uur. Dit is de tijd dat de meeste mensen kunnen ([redacted] schuif aan zodra je kunt). Het doel van het overleg is om informeel te praten over de contouren van het schadeprotocol buiten Groningen.

We zitten in het gemeentekantoor van Assen in de collegekamer.

[redacted] stuurt ons mogelijk nog vooraf stukken. Dit zijn dan stukken die niet verder mogen worden verspreid.

[redacted] en ik moeten dinsdag nog in het college opdraven. Het kan zijn dat wij iets eerder weg moeten.

Met vriendelijke groet,

[redacted]
Beleidsregisseur

Gemeente Assen, Team Beleid

e-mail: [redacted]@assen.nl site: www.assen.nl

Disclaimer:

Aan de informatie in deze e-mail en ieder aangehecht databestand kunnen geen rechten worden ontleend. De e-mail is vertrouwelijk en is uitsluitend bestemd voor de geadresseerde. De gemeente Assen aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade als gevolg van onjuistheden, gedateerde informatie of van een onjuiste en onvolledige verzending en ontvangst van informatie.

Uitgangspunten bij de *Landelijke Aanpak Afhandeling Mijnbouwschade*

Tcbb 23 november 2018

Mijnbouwactiviteiten roepen bij bewoners en bestuurders emoties op rond mogelijke risico's en afhandeling van schade, niet alleen in Groningen, maar ook daarbuiten zoals in Drenthe, Friesland, Noord- en Zuid-Holland en Limburg.

Herstel van het vertrouwen in mijnbouwactiviteiten in een periode van versnelde energietransitie is noodzakelijk.

Dit kan alleen door de burger een centrale plaats te geven bij een landelijke aanpak van de afhandeling van mijnbouwschade. Daartoe is nodig

1. een integrale en transparante beoordeling van risico's voorafgaand aan de mijnbouwactiviteiten;
2. een transparante monitoring van mogelijke schaderisico's tijdens de mijnbouwactiviteiten;
3. een ruimhartige, snelle en transparante afhandeling van eventuele schades die tijdens of na beeindiging van de mijnbouwactiviteiten optreden;
4. ruimte voor arrangementen tussen mijnbouwmaatschappij, (lokaal) bestuur en burgers in de regionale context van gebiedsontwikkeling en duurzame transitie.

De *Landelijke Aanpak Afhandeling Mijnbouwschade* omvat

- de Landelijke Commissie Mijnbouwschade LCM;
- het landelijk Protocol Schadeafhandeling Gaswinning Kleine Velden, door de LCM te hanteren;
- richtlijnen voor gebiedsarrangementen of convenanten per winningsplan die de context bieden voor de LCM.

Voor het begrip 'schade van een burger' wordt aangesloten bij het Burgerlijk Wetboek.

In een gebiedsarrangement wordt het effectgebied van de mijnbouwactiviteiten vastgelegd.

Procesgang *Landelijke Aanpak Afhandeling Mijnbouwschade*

Tcbb 23 november 2018

28 november 2018	verkennende workshop met NAM, Vermilion, Taqa, Nogepa, EZK, Tcbb
december 2018	gesprekken VNG, IPO, Waterschappen, bewoners'clubs', SoDM, Tcmg uitwerken schetsen Schadeprotocol en LCM vormgeving Gebiedsarrangementen
januari 2019	verdere uitwerking en toetsing aanpak
februari 2019	sondering Kamerleden uitwerking voorbeeld digitaal platform
maart 2018	aanbieding aan EZK

Schets van het *Schadeprotocol* *Gawinning Kleine Velden* van de Landelijke Commissie Mijnbouwschade

Tcbb 23 november 2018

Dit schadeprotocol bevat de regels over de werkwijze van de LCM bij de afhandeling van schade als gevolg van gaswinning buiten het Groningenveld en de gasopslag Norg.

0. Uitgangspunten

Het uitgangspunt bij de afhandeling van schade is dat gemelde schade wordt vergoed als is voldaan aan drie criteria:

- a. er is sprake geweest van bodembeweging door de mijnbouw;
- b. de schadelocatie ligt binnen het effectgebied dat in het gebiedsarrangement is vastgelegd;
- c. de schade kan naar aard en tijdstip van ontstaan zijn veroorzaakt door de opgetreden bodembeweging als gevolg van de mijnbouw en een ander oorzaak niet aannemelijk is.

Bij het begrip schade wordt aangesloten bij het Burgerlijk Wetboek.

De LCM behandelt aanvragen van burgers om vergoeding van schades aan gebouwen. Schades aan industriegebouwen, industriële installaties en infrastructuur worden niet behandeld door de LCM.

1. Aanvraag

Gegevens in de aanvraag:

- naam en adres van de aanvrager;
- de aard en het adres van het gebouw waarop de schade betrekking heeft;
- de datum waarop de schade is ontstaan;
- de oorzaak van de schade;
- beschrijving en foto's van de schade;
- het schadebedrag;
- overige relevante informatie.

2. Ontvangst van de aanvraag

- LCM bevestigt ontvangst van de aanvraag.
- LCM wijst een zaakbegeleider aan als contactpersoon.
- De zaakbegeleider bezoekt de aanvrager en licht de procedure toe.

3. Beoordeling van de aanvraag

- LCM toetst de aanvraag op volledigheid.
- Bij ontbrekende gegevens wordt de aanvrager verzocht de ontbrekende gegevens alsnog aan te leveren.
- LCM toetst aan drie criteria:
 - a. er is sprake geweest van bodembeweging door de mijnbouw;
 - b. de schadelocatie ligt in het effectgebied vastgelegd in het gebiedsarrangement;
 - c. de schade kan naar aard en tijdstip van ontstaan zijn veroorzaakt door de opgetreden bodembeweging als gevolg van mijnbouw en is niet aannemelijk het gevolg van een andere oorzaak.
- Bij niet voldoen aan één of meer van de criteria a. t/m c. volgt afwijzing van de aanvraag.

- Bij voldoen aan de criteria a. t/m c. volgt uitbetaling indien:
 - d. het schadebedrag redelijk is in relatie tot de aard en de omvang van de schade;
 - e. het schadebedrag lager is dan € (drempelbedrag 1).
- Bij niet voldoen aan criterium d. worden het schadebedrag vastgesteld door een deskundige.
- Bij niet voldoen aan criterium e. volgt een onderzoek door een deskundige.

4. Benoeming deskundige

- De deskundige voldoet (na passende training) aan expliciete eisen m.b.t. kwaliteit, onafhankelijkheid en onpartijdigheid.
- LCM stelt de aanvrager in kennis van het voornemen een deskundige te benoemen.
- De aanvrager kan een zienswijze indienen op de te benoemen deskundige.
- LCM benoemt een deskundige.

5. Onderzoek door de deskundige

- De deskundige stelt een onderzoek in naar:
 - a. aard en omvang van de schade;
 - b. causaliteit met de opgetreden bodembeweging door mijnbouw;
 - c. schadebedrag voorzover sprake is van causaliteit.
- De deskundige stelt een rapport op met zijn bevindingen.
- LCM stelt de aanvrager in de gelegenheid een zienswijze in te dienen op het deskundigenrapport.

6. Definitief besluit

- LCM stelt een besluit vast met inachtneming van de zienswijzen van de aanvrager.
- LCM stuurt het definitief besluit naar de aanvrager.
- Ten allentijde kan de aanvrager naar de rechter gaan.

7. Betaling van het schadebedrag

- Indien het schadebedrag lager is dan € (drempelbedrag 2) betaalt LCM het schadebedrag rechtstreeks aan de aanvrager.
- Indien het bedrag voor het herstel van de fysieke schade hoger is dan € (drempelbedrag 2) betaalt LCM dat deel van het schadebedrag aan degene die de schade herstelt.

Schets van de *Landelijke Commissie Mijnbouwschade*

Tcbb 23 november 2018

0. De Tcbb is gevraagd haar gedachten te formuleren rond de vormgeving van een Landelijke Commissie Mijnbouwschade (LCM) als onderdeel van een landelijke aanpak afhandeling mijnbouwschade.
1. De uitgangspunten hiervoor zijn separaat verwoord in de notitie *Uitgangspunten voor de Landelijke Aanpak Afhandeling Mijnbouwschade*.
2. De instelling en vormgeving van de LCM volgt de instellingsbesluiten van de Tijdelijke Commissie Mijnbouwschade Groningen (TCMG) en haar opvolger, het Instituut Mijnbouwschade Groningen, waar nodig aangepast aan het primaat van 'publieke regie'.
3. De LCM hanteert als leidraad het *Landelijk Schadeprotocol Gaswinning Kleine Velden* in de context van vigerende gebiedsarrangementen.
4. De LCM maakt gebruik van een Digitaal Platform Mijnbouwschade dat een burger alle informatie geeft rond mijnbouwactiviteiten en schadeafhandeling.
5. De LCM beschikt over passende ondersteuning.
6. De LCM bestaat uit 7 leden:
 - Voorzitter;
 - Lid met juridisch profiel;
 - Lid met technisch bestuurskundig profiel;
 - Lid met technisch profiel gericht op bouwconstructies;
 - Lid met technisch profiel gericht op ondiepe ondergrond;
 - Lid met geofysisch profiel;
 - Lid met kennis van mijnbouwactiviteiten.
7. De LCM maakt gebruik van gekwalificeerde deskundigen, conform het *Schadeprotocol*.
8. De LCM kan voor haar werkzaamheden kamers instellen onder voorzitterschap van een van haar leden. Te denken valt aan Gaswinning Kleine Velden, Zoutwinning, Geothermie en Limburg.
9. De ministers voorzien in een procedure voor een periodieke evaluatie van de LCM.
10. De LCM behandelt schade volgens het begrip schade in het BW, met uitzondering van schade aan industriegebouwen en industriële installaties en infrastructurele werken zoals openbare wegen, openbare bruggen, openbare riolering, dijken en netten als bedoeld in artikel 1 van de Electriciteitswet 1998 en artikel 1 van de Gaswet.
11. De LCM adviseert de ministers gevraagd en ongevraagd over strategische aangelegenheden rond de afhandeling van mijnbouwschade.

Naar *Gebiedsarrangementen met Lusten en Lasten*

Tcbb 23 november 2018

Het begrip Gebiedsarrangement wordt voorgesteld in het Tcbb rapport 'Help een scheur in mijn huis, een verkenning naar een uniforme en onafhankelijke afhandeling van mijnbouwschade in Nederland'. NOGEPA hanteert in haar gedragscode het begrip 'projectafstemmingsprogramma'.

1. Waarover gaat het in een gebiedsarrangement?

Over afspraken rond een winningsplan, met lusten en lasten, risico beoordeling, monitoring, het effectgebied en eventuele aanvullingen op het schadeprotocol.

2. Om wie gaat het in een gebiedsarrangement?:

- gemeente(s)
- provincie(s)
- waterschap(pen)
- mijnbouwmaatschappij(en)
- en verder.

3. Hoe werkt het?

Een regionaal fonds.

Date : 17-12-2018 13:43:40

17.53

F

T

Cc : [redacted]@shell.com" [redacted] [redacted]

Subject : Re: Overleg morgen

Attachment : Concept Advies 17 12 18.pptx;

Volledigheidshalve stuur ik jullie de laatste versie van de werk/concept versie van het Tcbb advies in ppt.

[redacted]
*Emeritus Professor of Business and ICT and Founding Dean,
Faculty of Economics and Business, University of Groningen
Emeritus Professor of Systems Engineering and Founding Dean,
Faculty of Technology, Policy and Management, Delft University of Technology
Visiting Professor, Institute for Finance Management Tanzania*

Op ma 17 dec. 2018 om 13:39 schreef [redacted] <[\[redacted\]@rug.nl](mailto:[redacted]@rug.nl)>:

En een kroket?

Mijn advies, google eens op omgevingsproces en gebiedsontwikkeling.
Wellicht liggen hier net als in Ternaard goede mogelijkheden.

Tot morgen,

[redacted]
*Emeritus Professor of Business and ICT and Founding Dean,
Faculty of Economics and Business, University of Groningen
Emeritus Professor of Systems Engineering and Founding Dean,
Faculty of Technology, Policy and Management, Delft University of Technology
Visiting Professor, Institute for Finance Management Tanzania*

Op ma 17 dec. 2018 om 13:16 schreef [redacted] <[\[redacted\]@assen.nl](mailto:[redacted]@assen.nl)>:

Heren,

Ons overleg staat morgen gepland om 12.30 uur in het gemeentekantoor Assen.

Ik zorg voor broodjes.

Tot morgen.

Met vriendelijke groet,

[redacted]
Beleidsregisseur

Gemeente Assen, Team Beleid

e-mail: [redacted]@assen.nl site: www.assen.nl

Disclaimer:

Aan de informatie in deze e-mail en ieder aangehecht databestand kunnen geen rechten worden ontleend. De e-mail is vertrouwelijk en is uitsluitend bestemd voor de geadresseerde. De gemeente Assen aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade als gevolg van onjuistheden, gedateerde informatie of van een onjuiste en onvolledige verzending en ontvangst van informatie.

Help, een scheur in mijn huis!

Wat nu?

Concept Advies

**Landelijke Aanpak Afhandeling
Mijnbouwschade**

Concept Advies

Landelijke Aanpak Afhandeling Mijnbouwschade

Algemeen

- Uitgangspunten
- Commissie Mijnbouwschade (CM)
- Schadeprotocollen
- Convenanten
- Gebiedsarrangementen

Gaswinning Kleine Velden

- Schadeprotocol Gaswinning Kleine Velden (KV)
- Convenant KV
- Gebiedsarrangementen
- Overgangsregeling KV
- Uit te werken

Begrippen

FAQ

En verder

Geraadpleegde personen en instanties

Uitgangspunten (1)

Landelijke Aanpak Afhandeling Mijnbouwschade

- Mijnbouwactiviteiten roepen bij bewoners en bestuurders in heel Nederland **emoties** op rond **risico's**, verdeling van **lasten en lusten** en **afhandeling van schade** naar menselijke maat.
- Voor **energietransitie** is herstel van **vertrouwen** in mijnbouwactiviteiten en met name in gaswinning, noodzakelijk.
- Dit kan alleen door de **burger** centraal te stellen bij een **landelijke aanpak** van de afhandeling van mijnbouwschade.
- Deze biedt **elke** burger
 - een integrale en transparante **beoordeling** van risico's voorafgaand aan de mijnbouwactiviteiten;
 - een transparante en onafhankelijke **monitoring** van mogelijke schaderisico's tijdens de mijnbouwactiviteiten;
 - een **adequate** en **transparante afhandeling** van eventuele schades.

Uitgangspunten (2)

Landelijke Aanpak Afhandeling Mijnbouwschade

- De *Landelijke Aanpak Afhandeling Mijnbouwschade* omvat
 - de Commissie Mijnbouwschade **CM**;
 - **Schadeprotocolen**, door de CM te hanteren;
 - **Gebiedsarrangementen**, die de context bieden voor de CM.
- Voor het begrip **schade** wordt aangesloten bij het Burgerlijk Wetboek, tenzij...
- Gemelde schade wordt vergoed, **mits...**
- De **beoordeling** van het **causaal verband** heeft als uitgangspunt het **wettelijk bewijsvermoeden**.
- **Winningsplannen** geven inzicht in risico's en afspraken rond monitoring.

Commissie Mijnbouwschade (1)

- De instelling van de CM is onder het primaat van '**publieke regie**' **vergelijkbaar** met de instellingsbesluiten van de Tijdelijke Commissie Mijnbouwschade Groningen (TCMG) en haar opvolger, het Instituut Mijnbouwschade Groningen (IMG).
- De CM hanteert als **leidraad** *Schadeprotocolen* in de **context** van vigerende *winningsplannen* en *gebiedsarrangementen*.
- De CM en het Schadeprotocol worden ingesteld door de ministers op basis van een **convenant** tussen de Staat en de betrokken mijnbouwmaatschappijen.

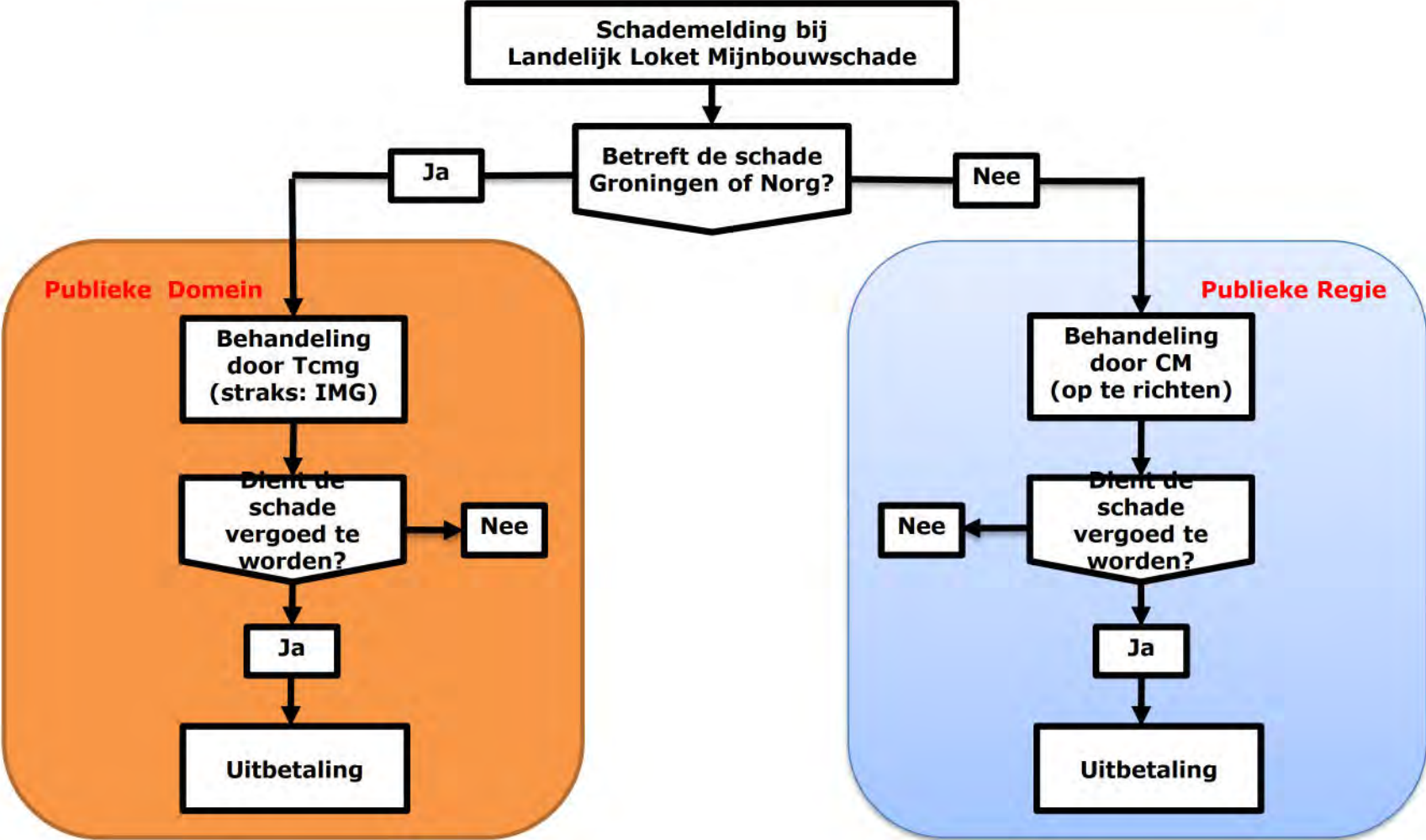
Commissie Mijnbouwschade (2)

- De CM bestaat uit minimaal **3** en maximaal **7 onafhankelijke leden**. In de commissie is juridische, communicatieve en technisch bestuurskundige kennis aanwezig, alsmede kennis van bouwconstructies, ondiepe ondergrond, geofysica en mijnbouwactiviteiten.
- De CM maakt gebruik van **gekwalificeerde, onafhankelijke deskundigen**, conform de *Schadeprotocollen*.
- CM beschikt over passende **publieke** financiering en een **uitvoeringsorganisatie**.
- De CM maakt gebruik van het **Landelijk Loket Mijnbouwschade**, een **Digitaal Platform**, dat een burger alle informatie geeft rond mijnbouwactiviteiten en schadeafhandeling in heel Nederland.

Commissie Mijnbouwschade (3)

- De CM kan voor haar werkzaamheden **kamers** instellen onder voorzitterschap van één van haar leden. Te denken valt aan de kamers Gaswinning Kleine Velden, Zoutwinning, Geothermie en Limburg. Hiervoor gelden afzonderlijke **convenanten** en **nadere regelingen**.
- De ministers voorzien in een procedure voor een periodieke **evaluatie** van de CM met inbreng vanuit betrokken burgers en mijnbouwmaatschappijen.
- De CM **adviseert** de ministers over aangelegenheden rond de afhandeling van mijnbouwschade.

Afhandeling mijnbouwschade in Nederland

Schadeprotocolen

- Gemelde schade wordt vergoed, mits...
- Behandeling volgens dezelfde richtlijnen als het Instituut Mijnbouwschade Groningen
- Borging van privacy conform de wettelijke regelingen

Convenanten

Convenant tussen Staat der Nederlanden en betrokken mijnbouwmaatschappijen (uit te werken door EZK)

- Instemming met CM en Schadeprotocol
- Bindend advies CM
- Kosten CM en uitvoering Schadeprotocol voor Staat
- Kosten eventuele schadeafhandeling door betrokken maatschappij
- Bijdrage aan Waarborgfonds Mijnbouwschade
- Hanteren gebiedsarrangementen
- Praktische uitwerkingen voor schadeafhandeling
- Afspraken evaluatie
- Opzegging
- ...

Gebiedsarrangement (1)

Het **Gebiedsarrangement** is de uitkomst van een omgevingsproces ter inrichting van gebiedsontwikkeling bij mijnbouwactiviteiten.

Waarover gaat het in een gebiedsarrangement?

- In aanvulling op de voorwaarden vastgelegd in een winningsplan, risico beoordeling vooraf, monitoring tijdens uitvoering en het schadeprotocol
- Verdeling lasten en lusten van de mijnbouwactiviteit in het gebied

Wie zijn betrokken in een omgevingsproces tot een gebiedsarrangement?

- gemeente(s)
- provincie(s)
- waterschap(pen)
- burgers
- mijnbouwmaatschappij(en)
- Staat der Nederlanden

Gebiedsarrangementen (2)

Hoe werkt het?

- Omgevingsproces wordt geïnitieerd tegelijk met voorbereiding van een (herzien) winningsplan
- Hierin worden compensatie voor lasten en impulsen voor gebiedsontwikkeling besproken
- Gericht op regionale, maatschappelijke, transitie- en werkgelegenheidsdoelen en ruimtelijke ontwikkeling
- Volgens model te formuleren aan de hand van enkele voorbeeld gebieden

Concept Advies

Landelijke Aanpak Afhandeling

Mijnbouwschade Gaswinning Kleine Velden

- Schadeprotocol Gaswinning Kleine Velden (KV)
- Convenant KV
- Gebiedsarrangementen
- Overgangsregeling KV
- FAQ

Schadeprotocol Gaswinning Kleine Velden

- Gemelde schade wordt vergoed, mits
 - Er sprake is van bodembeweging (beving) door gaswinning
 - De schadelocatie ligt in het effectgebied van de beving
 - De schade kan zijn ontstaan als gevolg van de beving
 - Er geen evidente andere oorzaak dan de gaswinning is
- Behandeling volgens dezelfde richtlijnen als het Instituut Mijnbouwschade Groningen
- Borging van privacy conform de wettelijke regelingen

Schadeprotocol Gaswinning Kleine Velden

Welke schades

- Schades als gevolg van bodembeweging door gaswinning die burgers ondervinden aan woningen, incl. boerderijen, winkels aan huis
- Begrip schade conform Burgerlijk Wetboek
 - Fysieke schade aan gebouwen en werken
 - Materiële schade die het gevolg is van deze fysieke schade
 - Overige schades
- Schade als gevolg van bodemdaling door gaswinning in kleine velden is uitzonderlijk, maar kan door de CM dan wel bestaande bodemdalingscommissies onderzocht worden
- Overige schades kunnen door de CM onderzocht worden conform het convenant en Art. 177 Mijnbouwwet

Schadeprotocol Gaswinning Kleine Velden

Welke objecten

Wel:

- Woningen
- Vergelijkbare objecten zoals boerderijen en winkels aan huis

Burgers

Niet:

- Industriegebouwen
- Industriële installaties
- Infrastructurele werken

Bedrijven

Schadeprotocol Gaswinning Kleine Velden

1. Melding
2. Ontvangst van de melding
3. Beoordeling
4. Benoeming van deskundige
5. Onderzoek door deskundige
6. Advies
7. Uitbetaling

Schadeprotocol Melding

- Naam en adres melder (bewoner/eigenaar)
- Aard en adres van gebouw
- Datum waarop schade is ontstaan
- Mogelijke oorzaak van schade
- Beschrijving van schade en foto's
- Geschat schadebedrag
- Overige relevante informatie

Schadeprotocol

Ontvangst melding

CM:

- Bevestigt ontvangst van de melding
- Triage van melding
- Wijst zaakbegeleider/contactpersoon aan
- Zaakbegeleider maakt contact met melder en geeft toelichting

Schadeprotocol

Beoordeling melding

CM:

- Toetst melding op ontvankelijkheid en volledigheid
- Toetst aan vier criteria:
 1. Was er bodembeweging door gaswinning (beving)?
 2. Ligt de schadelocatie in het effectgebied (van de beving)?
 3. Kan bodembeweging door gaswinning de schadeoorzaak zijn?
 4. Is er geen evidente andere oorzaak dan de gaswinning?

Minstens 1x nee?
Afwijzen

Schadeprotocol

Concept Beoordeling melding

Ligt de schadelocatie in het effectgebied?

- Bodemtrilling (beving), schade kan ontstaan bij meer dan 3 mm/s
- Gebaseerd op metingen of beste schatting van de grens conform tabel
- Bodemdaling, alleen bij uitzondering schade
- Aanduiding effectgebied zo spoedig mogelijk na beving op landelijke bevingskaart
- Ruimte voor maatwerk

Schadeprotocol

Concept Beoordeling melding

Snelle procedure na opname (eventueel aannemersafhandeling):

Uitbetaling van de schade volgt als:

1. Gemeld schadebedrag redelijk is gelet op schade
2. Gemeld schadebedrag lager is dan € xxx

Nee bij 1?

Bepalen schadebedrag

Nee bij 2?

Onderzoek en advies door deskundige

Schadeprotocol

Benoeming van deskundige

Deskundigen voldoen aan expliciete eisen (conform IMG) m.b.t.:

- Deskundigheid
- Onafhankelijkheid
- Onpartijdigheid

- CM stelt melder in kennis voornemen benoeming deskundige
- Melder kan zienswijze indienen
- CM benoemt deskundige

Schadeprotocol

Onderzoek door deskundige

Deskundige geeft op basis van onderzoek advies over:

- Aard en omvang van de schade
- Causaliteit bodembeweging en schade
- Schadebedrag voorzover sprake van causaliteit

- Deskundige stuurt adviesrapport naar CM
- CM stuurt adviesrapport naar melder
- Melder kan zienswijze indienen
- Eventuele herziening onderzoek en advies

Schadeprotocol Advies CM

- CM stelt advies vast als bindend advies
- Bindend advies naar melder en mijnbouwmaatschappij
- Melder niet akkoord? Civiele Rechter

Schadeprotocol Concept Uitbetaling

Schadebedrag niet hoger dan € yyy ?

- Mijnbouwmaatschappij betaalt melder rechtstreeks

Schadebedrag hoger dan € yyy ?

- Mijnbouwmaatschappij betaalt herstelbedrijf voor schadeherstel
- Mijnbouwmaatschappij betaalt melder voor overige schade

Convenant Gaswinning Kleine Velden

Convenant tussen Staat der Nederlanden en betrokken mijnbouwmaatschappijen (uit te werken door EZK)

- Instemming met CM en Schadeprotocol KV
- Bindend advies CM
- Kosten CM en uitvoering Schadeprotocol voor Staat
- Kosten eventuele schadeafhandeling door betrokken maatschappij
- Bijdrage Waarborgfonds Mijnbouwschade
- Hanteren gebiedsarrangementen
- Praktische uitwerkingen voor schadeafhandeling
- Afspraken evaluatie
- Opzegging
- ...

Gebiedsarrangementen

Voorbeelden

- Omgevingsproces Ternaard
- Omgevingsproces Marsdijk
- Weststellingwerf
- Bergen, Schagen, Alkmaar

Overgangsregeling Landelijke Aanpak Afhandeling Mijnbouwschade

Zo spoedig mogelijk:

- Hanteren Schadeprotocol voor **vigerende** en **nieuwe/herziene** winningsplannen met gebiedsarrangementen/convenanten
- Tijdelijk **loket** mijnbouwschade
- **Tcbb** treedt tijdelijk op als CM in de geest van Schadeprotocol met gebruikmaking van pool van deskundigen IMG
- ...

Uit te werken

- Uitvoeringsorganisatie
- Melding, NAW, opname
- Hanteren actuele bevingkaart en richtlijnen triage en ontvankelijkheid
- Beoordelingskader schades (IMG)
- Deskundigheidseisen (IMG)
- Handboek schade opnames (IMG)

Begrippen

Landelijke Aanpak Afhandeling Mijnbouwschade

Effectgebied schade

Ground Motion Model (GMM)

Protocol

Publieke regie

Winningsgebied

...

FAQ

Landelijke Aanpak Afhandeling Mijnbouwschade

Bedrijfspannen en kunstobjecten: wat geldt hiervoor?

Bodemdaling en bodemtrilling: onderscheid?

Effectgebied bepaling: hoe doe je dat dynamisch?

Gaswinning, zout en geothermie: samenhang?

Gestapelde mijnbouwactiviteiten: maatwerk?

Grondwaterpeilaanpassing in verband met mijnbouwactiviteiten?

Multicausaliteit: wie let daar op?

Naijlende gevolgen kolenwinning in Limburg: wie let daar op?

Nulmeting en bouwkundige opnames: wenselijk?

Winningsgebied: wat is dat?

...

En verder

november 2018	workshop NAM, Vermilion, Taqa, Nogepa, EZK, Tcbb
december 2018	gesprekken VNG, IPO, bewoners'clubs'
uitwerken CM, Protocol en Convenant
uitwerken overgangsregeling
januari 2019	verdere uitwerking en toetsing aanpak
bij Tcmg, NCG, SodM
vormgeving landelijk loket en digitaal platform
sondering bestuurderen, raadsleden, burgers
februari 2019	sondering Kamerleden, VNG, Provincies
publieksvriendelijke versie advies
demonstraties digitaal platform
maart 2019	aanbieding advies aan EZK
ingang overgangsregeling

Geraadpleegde personen en instanties

NAM

Vermilion

Taqqa

ONE

VNG

IPO

Stop Gaswinning Marsdijk Nu

Noordelijke bestuurderen

Tcmg

SoDM

NCG

RVO

Date : 17-12-2018 13:40:02

17.54

F

T

Cc : [redacted]@shell.com [redacted]

Subject : Re: Overleg morgen

En een kroket?

Mijn advies, google eens op omgevingsproces en gebiedsontwikkeling.

Wellicht liggen hier net als in Ternaard goede mogelijkheden.

Tot morgen,

[redacted]
[redacted]
*Emeritus Professor of Business and ICT and Founding Dean,
Faculty of Economics and Business, University of Groningen
Emeritus Professor of Systems Engineering and Founding Dean,
Faculty of Technology, Policy and Management, Delft University of Technology
Visiting Professor, Institute for Finance Management Tanzania*

Op ma 17 dec. 2018 om 13:16 schreef [redacted]@assen.nl>:

Heren,

Ons overleg staat morgen gepland om 12.30 uur in het gemeentekantoor Assen.

Ik zorg voor broodjes.

Tot morgen.

Met vriendelijke groet,

[redacted]
Beleidsregisseur

Gemeente Assen, Team Beleid

e-mail: [redacted]@assen.nl site: www.assen.nl

Disclaimer:

Aan de informatie in deze e-mail en ieder aangehecht databestand kunnen geen rechten worden ontleend. De e-mail is vertrouwelijk en is uitsluitend bestemd voor de geadresseerde. De gemeente Assen aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade als gevolg van onjuistheden, gedateerde informatie of van een onjuiste en onvolledige verzending en ontvangst van informatie.

Date : 17-12-2018 17:24:58

17.55

From : ██████████@rug.nl
To : ██████████@assen.nl
Subject : Re: Overleg morgen

Kan ook mijn eigen boterham meenemen hoor of op een houtje bijten...

██████████ FAIS

*Emeritus Professor of Business and ICT and Founding Dean,
Faculty of Economics and Business, University of Groningen
Emeritus Professor of Systems Engineering and Founding Dean,
Faculty of Technology, Policy and Management, Delft University of Technology
Visiting Professor, Institute for Finance Management Tanzania*

██████████
██████████
██████████
██████████

Op ma 17 dec. 2018 om 17:20 schreef ██████████@assen.nl>:

Beste ██████████,

Een kroket zit er helaas niet in We zijn bezig met bezuinigen. ☹

Ik ga morgen googelen.

Hartelijke groet,

██████████

Van: ██████████@rug.nl

Verzonden: maandag 17 december 2018 13:40

Aan: ██████████@assen.nl>

CC: ██████████@shell.com; ██████████@drenthe.nl>

Onderwerp: Re: Overleg morgen

En een kroket?

Mijn advies, google eens op omgevingsproces en gebiedsontwikkeling.

Wellicht liggen hier net als in Ternaard goede mogelijkheden.

Tot morgen,

██████████

██████████ FAIS

Emeritus Professor of Business and ICT and Founding Dean,

Faculty of Economics and Business, University of Groningen

Emeritus Professor of Systems Engineering and Founding Dean,

Faculty of Technology, Policy and Management, Delft University of Technology

Visiting Professor, Institute for Finance Management Tanzania

██████████
██████████
██████████
██████████
██████████

Op ma 17 dec. 2018 om 13:16 schreef ██████████@assen.nl>:

Heren,

Ons overleg staat morgen gepland om 12.30 uur in het gemeentekantoor Assen.

Ik zorg voor broodjes.

Tot morgen.

Met vriendelijke groet,

██████████

Beleidsregisseur

Gemeente Assen, Team Beleid

████████████████████

████████████████████

e-mail: ██████████@assen.nl site: www.assen.nl

Disclaimer:

Aan de informatie in deze e-mail en ieder aangehecht databestand kunnen geen rechten worden ontleend. De e-mail is vertrouwelijk en is uitsluitend bestemd voor de geadresseerde. De gemeente Assen aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade als gevolg van onjuistheden, gedateerde informatie of van een onjuiste en onvolledige verzending en ontvangst van informatie.

Date : 8-5-2017 07:27:33

17.56

Subject : Re: persbericht NAM schade afhandeling

Dank nog

Verstuurd vanaf mijn iPad

Op 4 mei 2017 om 17:02 heeft [redacted]@assen.nl> het volgende geschreven:

Heren en dame,

Hieronder het bericht waarmee de NAM naar buiten wil gaan.

Ik ben nu bezig met een memo hierover voor het college van a.s. dinsdag. In dit memo ook het eerste snelle beeld van het ontwerp-instemmingsbesluit van de minister van EZ.

Groet,
[redacted]

Van: [redacted]@shell.com [redacted]@shell.com]

Verzonden: donderdag 4 mei 2017 16:53

Aan: [redacted]@assen.nl>

Onderwerp: RE: En?

Dit is het bericht (in ieder geval):

NAM op afstand in schadeproces

NAM is een voorstander van een schadeproces op afstand van NAM, ook voor de kleine velden. Daarbij gaat NAM graag in samenspraak met bestuurders en belanghebbenden kijken hoe lokaal of regionaal de schadeafhandeling ook bij NAM's kleine gasvelden op afstand van NAM ingericht kan worden. Ook aan de vraag om meer monitoring wil NAM invulling geven, bijvoorbeeld door gebouwopnames waar nodig en mogelijk.

Overleg met gemeenten en provincies

NAM gaat graag in overleg met de gemeenten en provincies over de schadeafhandeling rondom kleine gasvelden. NAM heeft voor circa 175 kleine gasvelden in Nederland een concessie om gas te mogen winnen. De kleine gasvelden liggen bijvoorbeeld in Drenthe, maar ook in verschillende andere provincies. Ook daar waar in de nabije toekomst gaswinning mogelijk is, wil NAM de bestuurlijke relaties benaderen voor overleg. "Dit vereist uiteraard maatwerk", aldus [redacted] asset manager Land bij NAM. "De situaties verschillen per gebied en de lokale wensen dus ook. Daar gaan we graag over in gesprek."

Groningen-veld

In Groningen wordt sinds 31 maart 2017 de schadeafhandeling aangestuurd door de Nationaal Coördinator Groningen (NCG). Op 1 juli 2017 zal een nieuw schadeprotocol en -handboek van de NCG in werking treden.

Monitoring

Daarnaast kijkt NAM naar mogelijkheden voor onafhankelijke monitoring rondom bepaalde kleine velden. Een van de veel gehoorde verzoeken van omwonenden en opwonenden van kleine gasvelden is een beter inzicht in de bestaande situatie, bijvoorbeeld door gebouwopnames. NAM bespreekt graag op korte termijn met gemeenten, provincies en lokale vertegenwoordigers wat precies de verwachtingen en wensen zijn ten aanzien van monitoring rondom de gaswinning in kleine velden. Afhankelijk daarvan kan monitoring lokaal ingericht worden. Ook hier streeft NAM naar duidelijkheid en een onafhankelijke rol in de monitoring.

Ik denk dat hij meegaat in onze nieuwsbrief.

Vragen volgen zsm morgen!

Groet,
[redacted]

From: [redacted]@assen.nl]

Sent: donderdag 4 mei 2017 16:33

To: [redacted]@shell.com>

Subject: En?

[redacted]

Naar aanleiding van ons gesprek, ben ik nu bezig met een memo voor het college. Kun je mij zeggen wanneer jullie naar buiten gaan met de mededeling dat jullie je terugtrekken uit de schade afhandeling? (was het alleen Voor het gebied Winningsplan Westerveld of is het nu gelijk voor heel Nederland?)

Mail je mij ook nog de vraagstelling voor de 22^e.

Alvast bedankt.

Met vriendelijke groet,

[redacted]
Beleidsregisseur

[redacted]
[redacted]
[redacted]@assen.nl

Gemeente Assen
Postbus 30018
9400 RA Assen

Disclaimer:

Aan de informatie in deze e-mail en ieder aangehecht databestand kunnen geen rechten worden ontleend. De e-mail is vertrouwelijk en is uitsluitend bestemd voor de geadresseerde. De gemeente Assen aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade als gevolg van onjuistheden, gedateerde informatie of van een onjuiste en onvolledige verzending en ontvangst van informatie.

Date : 30-11-2018 08:43:22

17.57

From : [REDACTED]

To : [REDACTED]@rug.nl

Subject : Re: presentatie landelijke aanpak afhandeling mijnbouwschade

Beste [REDACTED],

Hartelijke dank. Ik ga hem verspreiden.

Ik vraag ons bestuurssecretariaat om een afspraak in te plannen.

Een fijne dag en tot dinsdag.

Vriendelijke groet,

[REDACTED]

[Outlook voor iOS](#) downloaden

Van: [REDACTED]

Verzonden: donderdag, november 29, 2018 7:55 PM

Aan: [REDACTED]

Onderwerp: presentatie landelijke aanpak afhandeling mijnbouwschade

Beste [REDACTED],

hierbij de neerslag van de recente gesprekken in een publieke presentatie die ik ook dinsdag as wil geven.

Zorg jij voor verdere (beperkte) verspreiding, ook aan bestuurderen?

Marsdijk heft deze eveneens gekregen.

Laat weten als ik met bestuurderen, individueel of gezamenlijk, moet praten.

Met virendelijke groet,

[REDACTED]

[REDACTED] FAIS

Emeritus Professor of Business and ICT and Founding Dean,

Faculty of Economics and Business, University of Groningen

Emeritus Professor of Systems Engineering and Founding Dean,

Faculty of Technology, Policy and Management, Delft University of Technology

Visiting Professor, Institute for Finance Management Tanzania

[REDACTED]

[REDACTED]

[REDACTED]

[REDACTED]

[REDACTED]

Date : 7-12-2018 13:51:08

To : "'bestuur@tynaarlo.nl"' bestuur@tynaarlo.nl, "'Bestuurssecretariaat Gemeente Noordenveld"' Bestuurssecretariaat@GemeenteNoordenveld.nl, "'bestuurssecretariaat@aaenhunze.nl"' bestuurssecretariaat@aaenhunze.nl, "'bestuurssecretariaat@zuidhorn.nl"' bestuurssecretariaat@zuidhorn.nl
 Cc : ██████████@assen.nl, "Marco Out" M.Out@assen.nl, ██████████@assen.nl
 Subject : RE: Presentatie Tcbb inzake schadeprotocol
 Attachment : image001.png;

Goedemiddag allen,

Er zijn de nodige afmeldingen voor het gesprek met de heer Sol van de Tcbb op 12 december om 17.30 uur.

Het gesprek gaat na overleg met burgemeester Out en ██████████ toch door. Er zijn, na de presentatie door ██████████ voor ambtenaren, nog de nodige wijzigingen gekomen in de contouren voor een nieuw protocol.

Daarnaast zijn er een aantal zaken die nog moeten worden uitgewerkt. Zoals bijvoorbeeld hoe er wordt omgegaan met geld dat beschikbaar komt voor de gaswinningsgebieden. Het gesprek met ██████████ kan gaan over hoe het proces er uit zou kunnen zien om te komen tot uitwerkingen en wat voor rol gemeenten daar in willen vervullen.

Mocht u toch aanwezig kunnen zijn bij de presentatie, dan hoor ik het graag.

Hartelijke groet,

██████████ | Bestuurssecretaresse | Gemeente Assen

██████████
 ██████████

Aanwezig op: ma, di, do en vr.

Van: ██████████

Verzonden: dinsdag 4 december 2018 9:24

Aan: 'bestuur@tynaarlo.nl' <bestuur@tynaarlo.nl>; 'Bestuurssecretariaat Gemeente Noordenveld' <Bestuurssecretariaat@GemeenteNoordenveld.nl>; 'bestuurssecretariaat@aaenhunze.nl' <bestuurssecretariaat@aaenhunze.nl>; 'bestuurssecretariaat@zuidhorn.nl' <bestuurssecretariaat@zuidhorn.nl>

CC: ██████████

Onderwerp: Presentatie Tcbb inzake schadeprotocol

Urgentie: Hoog

Goedemorgen collega secretaresses,

Onderstaand verzoek is bestemd voor uw burgemeester en wethouder ██████████ van de gemeente Zuidhorn.

*Graag nodigen wij u uit voor een bestuurlijk gesprek met de Tcbb op **woensdag 12 december van 17.30 – 18.30 uur, gemeentehuis Assen, Collegekamer.***

In dit gesprek zal ██████████ van de Tcbb de contouren toelichten van een landelijke aanpak afhandeling mijnbouwschade. Wij kunnen de Tcbb nog zaken meegeven die de Tcbb kan meenemen in haar advies aan de minister van EZK.

Bij het overleg zijn ook ambtenaren welkom.

Kunt u mij per omgaande laten weten of uw burgemeester/wethouder bij het overleg aanwezig kan zijn en of er een ambtenaar mee komt. Wij zullen dan zorgen voor de inwendige mens.

Hartelijke groet,

██████████ | Bestuurssecretaresse | Gemeente Assen

██████████
 ██████████@assen.nl

Aanwezig op: ma, di, do en vr.

Disclaimer:

Aan de informatie in deze e-mail en ieder aangehecht databestand kunnen geen rechten worden ontleend. De e-mail is vertrouwelijk en is uitsluitend bestemd voor de geadresseerde. De gemeente Assen aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade als gevolg van onjuistheden, gedateerde informatie of van een onjuiste en onvolledige verzending en ontvangst van informatie.

Gemeente Assen

Date : 14-2-2019 20:09:47

17.59

F

T

Subject : Re: verder met LAAM

Beterschap. Ben benieuwd.

Op do 14 feb. 2019 19:57 schreef [redacted]@assen.nl:

Be [redacted]

Ik ben nog steeds ziek en was niet bij het overleg. Ik kan je dus niets melden.

Ik ga morgenochtend naar het advies kijken. Ik begrijp dat Aa en Hunze met een reactie komt.

Fijne avond.

Groet,

[Outlook voor iOS](#) downloaden

Van: [redacted]@rug.nl>

Verzonden: donderdag, februari 14, 2019 6:57 PM

Aan: [redacted]

CC: [redacted]

Onderwerp: verder met LAAM

D [redacted]

hoe is het vandaag gegaan met het BO?

Heb/ben je/jullie nog reacties op het advies?

Groet,

[redacted]
[redacted]
*Emeritus Professor of Business and ICT and Founding Dean,
Faculty of Economics and Business, University of Groningen*
*Emeritus Professor of Systems Engineering and Founding Dean,
Faculty of Technology, Policy and Management, Delft University of Technology*
Visiting Professor, Institute for Finance Management Tanzania

Disclaimer:

Aan de informatie in deze e-mail en ieder aangehecht databestand kunnen geen rechten worden ontleend. De e-mail is vertrouwelijk en is uitsluitend bestemd voor de geadresseerde. De gemeente Assen aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade als gevolg van onjuistheden, gedateerde informatie of van een onjuiste en onvolledige verzending en ontvangst van informatie.

Date : 7-12-2018 13:20:13

F [REDACTED]

T [REDACTED]

Subject : RE: VERTROUWELIJK concept advies landelijke aanpak afhandeling mijnbouwschade

Dag [REDACTED],

Nog even een vraag: Mag ik hem doorstuur naar de betrokken ambtenaren of zien die het woensdag wel?

Groet,

[REDACTED]

Van: [REDACTED]

Verzonden: donderdag 6 december 2018 19:37

Aan: [REDACTED] [REDACTED] [REDACTED]

Onderwerp: VERTROUWELIJK concept advies landelijke aanpak afhandeling mijnbouwschade

De laatste stand van zaken die volgende week woensdag met de maatschappijen besproken wordt (en daarna in het Gemeentehuis in Assen)

Groet,

[REDACTED]
[REDACTED]

*Emeritus Professor of Business and ICT and Founding Dean,
Faculty of Economics and Business, University of Groningen
Emeritus Professor of Systems Engineering and Founding Dean,
Faculty of Technology, Policy and Management, Delft University of Technology
Visiting Professor, Institute for Finance Management Tanzania*

[REDACTED]
[REDACTED]
[REDACTED]
[REDACTED]

17.61

Date : 16-2-2019 09:04:53

From : ██████████

To : ██████████@planet.nl ██████████@planet.nl

Cc : ██████████@rug.nl

Subject : Tcbb advies met opmerkingen

Beste ██████████,

Hier is de versie met opmerkingen.

Met vriendelijke groet,

██████████

Date : 14-2-2019 18:57:20

F [REDACTED]

T [REDACTED]

C [REDACTED]

Subject : verder met LAAM

D [REDACTED] -

hoe is het vandaag gegaan met het BO?

Heb/ben je/jullie nog reacties op het advies?

Groet,

[REDACTED]

*Emeritus Professor of Business and ICT and Founding Dean,
Faculty of Economics and Business, University of Groningen
Emeritus Professor of Systems Engineering and Founding Dean,
Faculty of Technology, Policy and Management, Delft University of Technology
Visiting Professor, Institute for Finance Management Tanzania*

[REDACTED]

Date : 6-12-2018 19:37:36

17.63

F

T

Subject : **VERTROUWELIJK** concept advies landelijke aanpak afhandeling mijnbouwschade

Attachment : Advies KV 07 12 18.pptx;

De laatste stand van zaken die volgende week woensdag met de maatschappijen besproken wordt (en daarna in het Gemeentehuis in Assen)

Groet,

[Redacted]

*Emeritus Professor of Business and ICT and Founding Dean,
Faculty of Economics and Business, University of Groningen
Emeritus Professor of Systems Engineering and Founding Dean,
Faculty of Technology, Policy and Management, Delft University of Technology
Visiting Professor, Institute for Finance Management Tanzania*

[Redacted]

Help, een scheur in mijn huis!

Wat nu?

Advies

**Landelijke Aanpak Afhandeling
Mijnbouwschade**

Advies

Landelijke Aanpak Afhandeling Mijnbouwschade

- Uitgangspunten
- Commissie Mijnbouwschade (CM)
- Schadeprotocol Gaswinning Kleine Velden (KV)
- Convenant KV
- Nadere Regeling KV
- Gebiedsarrangementen
- Overgangsregeling
- En verder
- FAQ
- Geraadpleegde personen en instanties

Uitgangspunten (1)

Landelijke Aanpak Afhandeling Mijnbouwschade

- Mijnbouwactiviteiten roepen bij bewoners en bestuurders in heel Nederland **emoties** op rond **risico's**, verdeling van **lasten en lusten** en **geloofwaardige afhandeling van schade**.
- Herstel van **vertrouwen** in mijnbouwactiviteiten in een periode van versnelde **energietransitie** is noodzakelijk.
- Dit kan alleen door de **burger** centraal te stellen bij een **landelijke aanpak** van de afhandeling van mijnbouwschade.
- Uitgaande van het **gelijkwaardigheidsbeginsel** omvat deze
 - een integrale en transparante **beoordeling** van risico's voorafgaand aan de mijnbouwactiviteiten;
 - een transparante **monitoring** van mogelijke schaderisico's tijdens de mijnbouwactiviteiten;
 - een **ruimhartige, snelle en transparante afhandeling** van eventuele schades.

Uitgangspunten (2)

Landelijke Aanpak Afhandeling Mijnbouwschade

- De *Landelijke Aanpak Afhandeling Mijnbouwschade* omvat
 - de Commissie Mijnbouwschade **CM**;
 - het Landelijk **Schadeprotocol** Gaswinning Kleine Velden, door de CM te hanteren samen met
 - de **Nadere Regeling** Gaswinning Kleine Velden;
 - een model voor **gebiedsarrangementen** of convenanten per winningsplan, die de context bieden voor de CM.
- Voor het begrip **schade** door bodembeweging bij gaswinning wordt aangesloten bij het Burgerlijk Wetboek.
- Alle gemelde schade wordt vergoed, **mits...**
- De **beoordeling** van het **causaal verband** vindt plaats op basis van het bestuursrechtelijk **bewijsvermoeden**.

Commissie Mijnbouwschade (1)

- De instelling van de CM **volgt** de instellingsbesluiten van de Tijdelijke Commissie Mijnbouwschade Groningen (TCMG) en haar opvolger, het Instituut Mijnbouwschade Groningen (IMG), waar nodig aangepast aan het primaat van '**publieke regie**'.
- De CM hanteert als **leidraad** het *Schadeprotocol Gaswinning Kleine Velden* en de *Nadere Regeling* in de **context** van vigerende *gebiedsarrangementen* of convenanten.
- De CM en het Schadeprotocol worden ingesteld door de ministers op basis van een **convenant** *Landelijke Afhandeling Schade Gaswinning Kleine Velden* tussen de Staat en de mijnbouwmaatschappijen en een *Nadere Regeling Gaswinning Kleine Velden*.

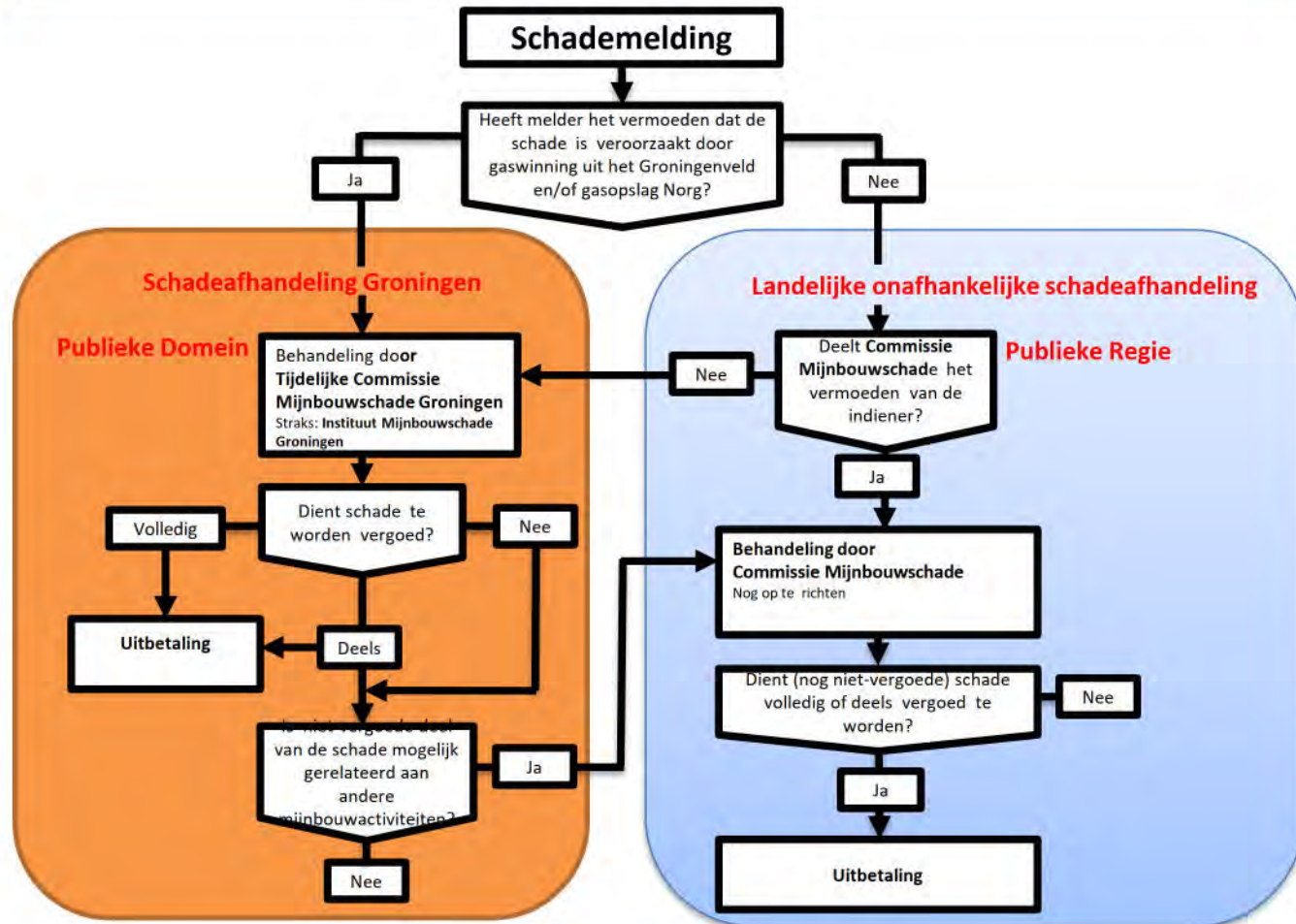
Commissie Mijnbouwschade (2)

- De CM bestaat uit minimaal **3** en maximaal **7 onafhankelijke leden**. In de commissie is juridische, communicatieve en technisch bestuurskundige kennis aanwezig, alsmede kennis van bouwconstructies, ondiepe ondergrond, geofysica en mijnbouwactiviteiten.
- De CM maakt gebruik van **gekwaliceerde onafhankelijke deskundigen**, conform het *Schadeprotocol*.
- CM beschikt over passende **publieke** financiering en een **uitvoeringsorganisatie** in afstemming met het IMG.
- De CM maakt gebruik van het **Landelijk Loket Mijnbouwschade**, een **Digitaal Platform**, dat een burger alle informatie geeft rond mijnbouwactiviteiten en schadeafhandeling in heel Nederland.

Commissie Mijnbouwschade (3)

- De CM kan voor haar werkzaamheden **kamers** instellen onder voorzitterschap van één van haar leden. Te denken valt aan Gaswinning Kleine Velden, Zoutwinning, Geothermie en Limburg. Hiervoor gelden afzonderlijke **convenanten** en **nadere regelingen**.
- De ministers voorzien in een procedure voor een periodieke **evaluatie** van de CM met inbreng vanuit betrokken burgers.
- De CM **adviseert** de ministers gevraagd en ongevraagd over strategische aangelegenheden rond de afhandeling van mijnbouwschade.

Afhandeling mijnbouwschade in Nederland

Schadeprotocol Gaswinning Kleine Velden

- Alle gemelde schade wordt vergoed, mits
 - Er sprake is van bodembeweging (beving) door gaswinning
 - De schadelocatie ligt in het effectgebied van de beving
 - De schade kan zijn ontstaan als gevolg van de beving
 - Er geen evidente andere oorzaak dan de gaswinning is
- Behandeling conform Instituut Mijnbouwschade Groningen
- Borging van privacy conform de wettelijke regelingen
- Uitwerking in *Nadere Regeling* in het convenant *Landelijke Afhandeling Schade Gaswinning Kleine Velden*

Schadeprotocol Gaswinning Kleine Velden

Welke schades?

- Schades als gevolg van bodembeweging door gaswinning die burgers ondervinden aan woningen, incl. boerderijen, winkels aan huis
- Begrip schade conform Burgerlijk Wetboek
 - Fysieke schade aan gebouwen en werken
 - Materiële schade die het gevolg is van deze fysieke schade
 - Immateriële schade
 - Waardevermindering
- Schade als gevolg van bodemdaling door gaswinning in kleine velden is uitzonderlijk, maar kan door de CM onderzocht worden
- Immateriële schade en waardevermindering kan door de CM onderzocht worden

Schadeprotocol Gaswinning Kleine Velden

Welke objecten?

Wel:

- Woningen
- Vergelijkbare objecten

Burgers

Niet:

- Industriegebouwen
- Industriële installaties
- Infrastructurele werken

Bedrijven

Schadeprotocol Gaswinning Kleine Velden

(uitwerking in Nadere Regeling)

1. Melding
2. Ontvangst van de melding
3. Beoordeling
4. Benoeming van deskundige
5. Onderzoek door deskundige
6. Besluit
7. Uitbetaling

Schadeprotocol Melding

- Naam en adres melder (bewoner/ eigenaar)
- Aard en adres van gebouw
- Datum waarop schade is ontstaan
- Mogelijke oorzaak van schade
- Beschrijving van schade en foto's
- Geschat schadebedrag
- Overige relevante informatie

Schadeprotocol

Ontvangst melding

CM:

- Bevestigt ontvangst van de melding
- Wijst zaakbegeleider/contactpersoon aan
- Zaakbegeleider maakt contact met melder en geeft toelichting

Schadeprotocol

Beoordeling melding

CM:

- Toetst melding op ontvankelijkheid en volledigheid
- Toetst aan vier criteria:
 1. Was er bodembeweging door gaswinning?
 2. Ligt de schadelocatie in het effectgebied?
 3. Kan bodembeweging door gaswinning de schadeoorzaak zijn?
 4. Is er geen evidente andere oorzaak dan de gaswinning?

Minstens 1x nee?
Afwijzen

Schadeprotocol

Beoordeling melding

Bodembeweging door gaswinning:

- Bodemtrilling (beving), schade kan ontstaan bij meer dan 2 mm/s
- Gebaseerd op metingen of beste schatting van de bovengrens (met 10% overschrijdingskans volgens GMM)
- Bodemdaling, alleen bij uitzondering schade

Effectgebied van een beving:

- Wijze van bepalen vastgelegd in gebiedsarrangement
- Aanduiding zo spoedig mogelijk na beving op landelijke kaart
- Discretionaire ruimte van de CM

Schadeprotocol

Beoordeling melding

Snelle procedure:

Uitbetaling van de schade volgt als:

1. Gemeld schadebedrag redelijk is gelet op schade
2. Gemeld schadebedrag lager is dan € xxx

Nee bij 1?

Bepalen schadebedrag

Nee bij 2?

Onderzoek en advies door deskundige

CM kan bij snelle procedure steekproefsgewijs onderzoek instellen

Schadeprotocol

Benoeming van deskundige

Deskundigen voldoen aan expliciete eisen m.b.t.:

- Deskundigheid
 - Onafhankelijkheid
 - Onpartijdigheid
-
- CM stelt melder in kennis voornemen benoeming deskundige
 - Melder kan zienswijze indienen
 - CM benoemt deskundige

Schadeprotocol

Onderzoek door deskundige

Deskundige geeft op basis van onderzoek advies over:

- Aard en omvang van de schade
 - Causaliteit bodembeweging en schade
 - Schadebedrag voorzover sprake van causaliteit
-
- Deskundige stuurt adviesrapport naar CM
 - CM stuurt adviesrapport naar melder
 - Melder kan zienswijze indienen
 - Eventuele herziening onderzoek en advies

Schadeprotocol Besluit CM

- CM neemt besluit
- Besluit naar melder

- Melder niet akkoord?

Civiele Rechter

Schadeprotocol Uitbetaling

Schadebedrag niet hoger dan € yyy ?

- CM betaalt melder rechtstreeks

Schadebedrag hoger dan € yyy ?

- CM betaalt herstelbedrijf voor schadeherstel
- CM betaalt melder voor overige schade

Convenant Gaswinning Kleine Velden

Convenant tussen Staat der Nederlanden en betrokken Mijnbouwmaatschappijen

- Instemming met CM en Schadeprotocol KV
- Instemming met Nadere Regeling KV
- Kosten CM en Schadeprotocol voor Staat
- Kosten eventuele schadeafhandeling door betrokken maatschappij
- Hanteren gebiedsarrangement
- Afspraken evaluatie
- ...

Nadere Regeling Gaswinning Kleine Velden

- Uitvoeringsorganisatie
- Melding en NAW
- Dynamische bepaling effectgebied na beving
- Hanteren actuele bevingskaart en richtlijnen ontvankelijkheid
- Beoordelingskader schades (IMG)
- Deskundigheidseisen (IMG)
- Handboek schade opnames (IMG)
- Bedrag xxx
- Bedrag yyy
- Bedrag zzz
- Financiële afwikkeling
- Aanpassing nadere regeling

Gebiedsarrangementen (1)

Het **Gebiedsarrangement** is een instrument voor lokale gebiedsontwikkeling om lasten te dragen en lusten maatschappelijk verantwoord aan te wenden.

Waarover gaat het in een gebiedsarrangement?

- Afspraken rond een winningsplan, risico beoordeling vooraf, monitoring, het winningsgebied en eventuele aanvullingen op de Nadere Regeling van het Schadeprotocol
- Verdeling lasten en lusten van de mijnbouwactiviteit in het gebied

Wie zijn betrokken in een gebiedsarrangement?

- gemeente(s)
- provincie(s)
- waterschap(pen)
- burgers
- mijnbouwmaatschappij(en)
- Staat der Nederlanden

Gebiedsarrangementen (2)

Hoe werkt het?

- Vaststelling tegelijk met winningsplan
- Voor een periode van begin tot 5 (?) jaar na beëindiging van de mijnbouwactiviteit
- Naast vergoeding van alle kosten van schadeafhandeling, volgens covenant tussen mijnbouwmaatschappijen en Staat
- Regionale bestedingsruimte gebaseerd op (zzz) % van de opbrengsten of investeringen
- Gericht op regionale, maatschappelijke, transitie doelen
- Volgens model te formuleren door VNG, IPO en NOGEPA

Overgangsregeling

Landelijke Afhandeling Mijnbouwschade

Zo spoedig mogelijk:

- Hanteren Schadeprotocol en Nadere Regeling voor vigerende en nieuwe winningsplannen KV
- Tijdelijk loket mijnbouwschade
- Tcbb treedt tijdelijk op als CM in de geest van Schadeprotocol en Nadere Regeling
- ...

En verder

- november 2018 Workshops NAM, Vermilion, Taqa, Nogepa, EZK, Tcbb
- december 2018 gesprekken VNG, IPO, bewoners'clubs'
uitwerken CM, Protocol en Convenant
uitwerken Nadere Regeling
uitwerken overgangsregeling
- januari 2019 verdere uitwerking en toetsing aanpak
bij Tcmg, NCG, SoDM
vormgeving landelijk loket en digitaal platform
sondering bestuurderen, raadsleden, burgers
- februari 2019 sondering Kamerleden en VNG
publieksvriendelijke versie advies
demonstraties digitaal platform
- maart 2019 aanbieding advies aan EZK
ingang overgangsregeling

Begrippen

Landelijke Afhandeling Mijnbouwschade

EffectgebiedSchade

GMM

Protocol

Publieke regie

Winningsgebied

...

FAQ

Landelijke Afhandeling Mijnbouwschade

Bedrijfspannen en kunstobjecten

Bodemdaling en bodemtrilling

Effectgebied bepaling

Gaswinning, zout en geothermie

Gestapelde mijnbouwactiviteiten

Grondwaterpeilaanpassing in verband met mijnbouwactiviteiten

Multicausaliteit

Naijlende gevolgen kolenwinning in Limburg

Nulmeting en bouwkundige opnames

Winningsgebied

...

Geraadpleegde personen en instanties

NAM

Vermilion

Taqqa

VNG

IPO

Stop Gaswinning Marsdijk Nu

Noordelijke bestuurderen

Tcmg

SoDM

NCG

RVO